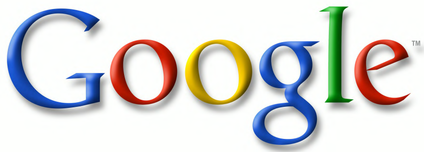

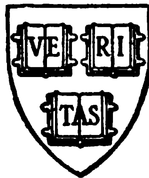
VE
RI
TAS

РѢШЕНИЯ

НА

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СѪДЪ

ПО

ПЪРВОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

ЗА **1905** ГОД.

СОФИЯ,
ПЕЧАТНИЦА „ЗНАМЕ“
1908.

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполезното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сѫ избрани и напечатани само по-важнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сѫ оскобени.

РѢШЕНИЯ

на Върховния касационенъ сѫдъ по първото му гражданско отдѣление за 1905 година.

№ 1 — (10) — 17 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 736, по описа за 1904 год., на Михаилъ Андреасъ, отъ гр. Цариградъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 11 юний 1904 год.* — Въ заседанието се яви Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора М. Андреасъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ постановление отъ 13 юлий 1902 год., № 495, нотариусътъ при Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, осѫдилъ М. Андреасъ, отъ гр. Цариградъ, наслѣдникъ на покойння Александъръ Иваничъ Гараканидзе, отъ сѫщия градъ, да заплати въ полза на хазната върху сумата 28.080 лева мито по 10% — 2808 лева и 1 л. и 40 ст., канцелярско мито за прѣписъ отъ постановлението, а всичко 2809 л. и 40 стотинки. Недоволенъ отъ това постановление, М. А. Андреасъ подалъ въззивна жалба въ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, който съ протоколното си опрѣдѣление отъ 15 февруарий 1903 год., прѣкратилъ гражданското частно производство, подъ № 647/902 год., по искането на тѫжителя, а обжалваното постановление оставилъ въ сила. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление М. А. Андреасъ подалъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и съ рѣшението си отъ 4 декемврий 1903 год., подъ № 630, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „че нотариусътъ съ постановлението си № 495, отъ 13 юлий 1902 год., е постановилъ: наслѣдникътъ по завѣщание на покойния Александъръ Иваничъ Гараканидзе, отъ гр. Цариградъ, а именно: Михаилъ Андреасъ, отъ сѫщия градъ, да заплати въ полза на хазната върху сумата 28.080 лева мито по 10% — 2808 лева и 1 л. и 40 ст. канцелярско мито, всичко 2809 л. 40 ст. за придобити отъ него по безвъзмезденъ начинъ единъ имотъ, а именно една гора, називаема „Хаджи-Юртъ“, находяща се въ землището на

с. Кюприя, отъ 9360 декара, обаче сжщиятъ М. Андреасъ, чрѣзъ повѣреника си х. Костаки Теофаниди съ частната си жалба до този сждъ, моли да се отмѣни постановлението на нотариуса при Бургазкия окржженъ сждъ, защото: 1) тая гора била купена отъ наслѣдодателя му за 10.000 лева, а не за 28.080 лева, върху която сума се иска да заплати мито; 2) за сжщата гора били обложени да заплатятъ сжщото мито и наслѣдницитѣ на Димитъръ Г. Бали, които му оспорвали тая гора, за което било заведено и гражданско дѣло № 97/901 год., въ сжда, и 3) несправедливо било да се събира и канцелярско право за прѣписа отъ обтжженото постановление. Това искане обаче, на просителя не може да се уважи, защото: 1) отъ подадената отъ него до кмета на Аланкайрякската община заявление отъ 25 май 1902 год., съ което иска да бжде обложенъ съ мито за имотитѣ, придобити по безвъзмезденъ начинъ е видно, че тоя имотъ по емлячнитѣ регистри струва 28.080 лева, върху каквато сума трѣбва да се вземе мито, а не върху сумата, която е била платена при купуването му прѣди много врѣме, тъй като цѣната на недвижимитѣ имоти споредъ обстоятелствата, се увеличава и намалява; 2) обстоятелствата, че срѣщу него имало заведено дѣло отъ трети лица за прѣдаване сжщиятъ имотъ, не го освобождава отъ да заплати слѣдуемото се на държавата по закона мито за имотитѣ придобити по безвъзмезденъ начинъ, щомъ той владѣе по настоящемъ тоя имотъ, като собственикъ и не е извѣстно въ послѣдствие какъ ще постжпи сждътъ при издаване рѣшение по сжщото дѣло и още съ това той ни най-малко не прѣстава за сега да бжде собственикъ и владѣтель на този имотъ; 3) нотариусътъ е въ правото си да събира канцеларски разноски и други каквито му се налагатъ по службата му», — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 11 юний 1904 год., потвърдилъ постановлението на нотариуса при сжщия сждъ подъ № 495, отъ 13 юлий 1902 година. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Михаилъ Андреасъ подава въ Върховния сждъ втора касационна жалба, въ която се оплаква, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 107 и 38 ал. 1 отъ Гражданското Сждопроизводство и чл. 7 отъ Закона за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, защото отъ производството № 97, 1901 год., се виждало, че между наслѣдодателя на касатора, А. Гараканидзе и наслѣдницитѣ на Д. Бали има споръ за сжщия имотъ, който не е разрѣшенъ, слѣдователно, окржжниятъ сждъ трѣбваше или да прѣкрати или да спре това производство до свършването на това гражданско дѣло и да отложи събирането на митата, а това като не е направилъ нарушилъ е горнитѣ членове.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че касаторътъ, между другото, е възразявалъ да се спре събирането на митото, на което е обложенъ съ постановлението на нотариуса при Бургазкия окржженъ сждъ отъ 13 юлий 1902 год., подъ № 495, тъй като имотътъ, за който се иска митото, е билъ споренъ. За установяването на това обстоятелство, т. е., че за сжщия имотъ има заведенъ споръ, прѣдставилъ е удостовѣрение подъ № 1607, отъ 10 февруарий 1903 година.

Сѫдътъ по сѫщество като обсѫжда това възражение на касатора (2 мотивъ), намира, че макаръ тоя имотъ да е спорenъ, пакъ това обстоятелство не го освобождава отъ задължението да заплати слѣдуемото се на държавата мито, щомъ сѫщиятъ имотъ се намира въ негово владѣние. Това сѫждение на тоя сѫдъ е неправилно, защото е несъобразно съ закона. Че нотариусътъ е правилно обложилъ касатора М. Андреасъ съ мито, обозначено въ постановлението му, то е безспорно, но въпросътъ е, да ли трѣбва митото да се събере веднага отъ сѫщия или това събиране трѣбва да се отложи до гдѣто се рязрѣши подигнатиятъ за имота споръ, който именно въпросъ не е разгледанъ правилно и съобразно съ разпореждането на закона. Членъ 7 отъ Закона за митата придобити по безвъзмезденъ начинъ, изрично постановява, че взимането на митото *се отлага* до когато наслѣдникътъ събере вѣресиитѣ или придобие собственостьта на спорнитѣ имоти, обаче Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ е игнориралъ това разпореждане на закона, тъй като не го разглежда и обсѫжда въ опрѣдѣлението си, а съ това е нарушилъ сѫществено чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 11 юний 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 2 — (17) — 18 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло, № 49, по описа за 1903 год., на Ана Козарова, отъ гр. Стара-Загора, срѣщу рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ подъ № 397, отъ 29 октомврий 1902 година.* — Въ сѫдебното заседание се явиха адвокатитѣ С. П. Радановъ и Т. Теодоровъ, първиятъ повѣреникъ на касаторката, а вториятъ повѣреникъ на противната страна.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Захария П. Колевъ, отъ гр. Стара-Загора, заявилъ на 5 ноемврий 1899 год., прѣдъ Новозагорския мирови сѫдия искъ противъ Ана А. Козарова, отъ сѫщия градъ, за да снеме 70 сантиметра бентътъ на воденицата си, тъй като тя — отвѣтницата — го е издигнала съ толкова сантиметра по-горѣ въпрѣки помирителния протоколъ отъ 14 августъ 1888 год., по гражданското дѣло № 55/88 година, между него — ищеца и бащата на отвѣтницата. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1669/99 год. и съ рѣшението си № 78/902 година, уважилъ искътъ така: „признава, че височината на воденичния бентъ на воденицата, принадлежаща на Ана А. Козарова, отъ гр. Стара-Загора, находяща се въ землището на с. Баня, при Кортенскитѣ бани на рѣка

Тунджа, Новозагорска околия, трѣбва да е низка 4 метра и 63 с. м. отъ повърхностьта на голѣмия камъкъ, който се намира на източната страна на стълбътъ находящъ се на р. Тунджа къмъ банитѣ, върху който камъкъ е турена желѣзната конструкция на моста, сѫщо така признава, че отвѣтницата Ана А. Козарова е повдигнала височината на своя бентъ съ 0·555 метра и вслѣдствие на туй осѫжда сѫщата да снеме височаната на този си бентъ съ 0.555 метра, въ който случай бентътъ ще има височина 4·63 метра. Осѫжда сѫщата да заплати на ищеца 191 лв. 85 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски и на хазната 18 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". Отвѣтницата е апелирала прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 372/902 година и съ рѣшението си № 397, отъ 29 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ приложения къмъ първостепенното дѣло прѣписъ отъ спогодителния протоколъ сключенъ между ищеца по дѣлото З. П. Колевъ и покойния наслѣдодателъ на отвѣтницата — х. Господинъ Славовъ на 14 августъ 1888 год., прѣдъ Новозагорския мирови сѫдия, се установява, че за сѫщата воденица е билъ воденъ споръ, който споръ странитѣ сѫ свършили съ спогодба въ смисъль, че х. Господинъ Славовъ се задължава да снеме бента си съ 44 см. по-долу отъ височината му прѣзъ врѣме на спора, като въ пунктъ г на спогодителния протоколъ вѣщото лице е опрѣдѣлило, щото бента на х. Господинъ Славовъ да бѫде 4·63 метра по-низъкъ отъ повърхностьта на камъка, който се намиралъ на източната страна на стълба, находящъ се на брѣга на рѣка Тунджа къмъ банитѣ, върху който камъкъ щѣла да бѫде турена желѣзната конструкция на моста; 2) отъ прѣдставения къмъ дѣлото прѣписъ отъ крѣпостния актъ съ дата 22 априлъ 1887 год., подъ № 1085, се установява, че отвѣтницата, освѣнъ частьта отъ воденицата, която е наслѣдила отъ баща си х. Господинъ Славовъ, тя е собственица на половината отъ воденицата по покупката отъ наслѣдницитѣ на покойния Леониди Георгиевъ, отъ гр. Стара-Загора, обаче отъ приложения къмъ първостепенното дѣло прѣписъ отъ рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ подъ № 244/94 год се установява, че спогодителниятъ протоколъ съ дата 14 августъ 1888 год. е задължителенъ и за отвѣтницата Ана А. Козарова, ако и да не е вземала участие при сключването на тази спогодба, понеже отъ това рѣшение се вижда, че тя е пропуснала срокъ за обжалване на този спогодителенъ протоколъ, а слѣдователно, явява се неоснователно възражението на отвѣтницата, че този спогодителенъ протоколъ не е задължителенъ и за нея, а напротивъ, трѣбва да се приеме, че този спогодителенъ протоколъ е задължителенъ и за отвѣтницата отъ една страна, като наслѣдница на покойния си баща х. Господинъ Славовъ, който е сключилъ този спогодителенъ протоколъ и отъ друга страна, че тя е пропуснала своеврѣменно да го обтѫжи, колкото се отнася до нейната покупена часть; 3) отъ спогодителния протоколъ, обаче, е видно, че наслѣдодательтъ на ищцата се е задължилъ прѣзъ 1888 год. да снеме бента си 44 сантиметра по-долу отъ положението, въ което се намиралъ бента при сключване на спогодбата, като за постоянна точка за опрѣдѣление колко трѣбва да бѫде високъ бента на воденицата на отвѣтницата е билъ взетъ камъка на близкия мостъ на рѣка

Тунджа, върху който щѣла да бѫде турната желѣзната конструкция на моста, като било опрѣдѣлено, щото бентътъ на ответниковата воденица да бѫде по-низъкъ отъ този камъкъ съ 4·63 метра. Отъ заключението пъкъ на вѣщото лице — инжинера Мюллеръ, дадено писмено на мировия сѫдия на 23 юний 1901 год., се установява, че бента на воденицата на отвѣтника не се намира на 4·63 м. по-низко отъ въпросния камъкъ, за който се говори въ спогодителния протоколъ отъ 1888 год., а 0·555 м. по-високъ, а това показва, че отвѣтницата въпрѣки спогодителния протоколъ е повдигнала бента си на 0·555 метра, а не на 70 сантиметра както твърди ищецътъ. Слѣдователно, искътъ на ищеца за осѫждане отвѣтницата да снеме бента си се явява основателенъ и доказанъ само за снемане бента на 0·555 метра, въ какъвто смисълъ се е произнесалъ и мировиятъ сѫдия съ обжалваното рѣшение, а като е така послѣдното се явява правилно издадено; 4) прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна прѣписъ отъ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 365/97 год., прѣписъ отъ заявление подадено отъ странитѣ до сѫщия сѫдъ вх. № 2770/97 год., и прѣписъ отъ заключението на вѣщото лице — инженера Ф. Фридрихъ, не могатъ да иматъ никакво значение при рѣшаването на настоящето дѣло, защото отъ приложения къмъ сѫщото дѣло прѣписъ отъ протокола на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 362/99 год. се установява, че послѣдниятъ е прѣпратилъ дѣлото по което се отнасяли тѣзи документи, като е и обезсилилъ рѣшението си подъ № 365/97 година. Не може да има сѫщо значение за настоящето дѣло и приложение къмъ дѣлото прѣписъ отъ рапорта отъ началникъ-инженера на Търновския технически участъкъ П. Каракулаковъ, до директора на строителната дирекция съ дата 16 септемврий 1901 год., защото отъ поставената резолюция на този рапортъ отъ страна на министерството е видно, че заключението, което е дадено отъ казания инженеръ за положението на бентоветѣ на нѣколко воденици при Кортенскитѣ бани се е намѣрило за недостатъчно проучено, за което и не се взело подъ внимание, а още по-малко то може да се вземе подъ внимание, когато спорътъ е само между притежателитѣ на двѣ воденици и то въ свързка съ единъ спогодителенъ протоколъ, който протоколъ винаги трѣбва да се има прѣдъ видъ за опрѣдѣление височината на бента на отвѣтницата, и 5) апелаторката въ днешното заседание съ нищо не подкрѣпи апелативната си жалба. Възражението което прави тя, че бентътъ на воденицата ѝ билъ направенъ именно съгласно спогодителния протоколъ отъ 1888 год., е неоснователно и то ето защо: отъ спогодителния протоколъ дѣйствително се вижда, че експертътъ Байеръ въ пунктъ *в* на спогодителния протоколъ е опрѣдѣлилъ, че бентътъ на воденицата на отвѣтницата трѣбва да се снеме до толкова, щото да бѫде 20 см. по-низъкъ отъ башманата — отъ долния край на Зах. П. Колевата воденица, обаче странитѣ още тогава сѫ видѣли, че тази мѣрка е непостоянна, както обясниха и днесъ странитѣ, баш-маната не е нѣщо постоянно, а тя може да се дига и да се снема и тогава безспорно е, че уклона опрѣдѣленъ отъ експерта Байера, ще се измѣня съ това, да ли башманата на ищцовата воденица се вдига или снема. Ето отъ гдѣ именно произлиза разликата на този уклонъ опрѣдѣленъ съ 20 см. отъ Байера, съ 23 см. отъ експерта Моллера и съ 25 см. отъ окрѫжния ин-

женеръ, а не че при прѣнасянето на точката отъ кòла, който е билъ забитъ при бента на воденицата на отвѣтницата прѣзъ 1888 год., когато е била сключена спогодбата и до гдѣто е било опрѣдѣлено да се снеме бента на камъка на моста, като точка постоянна е сганала грѣшка, слѣдователно, при разрѣшаването въ случая на спора трѣбва да се приеме като рѣшающъ пунктъ на спогодбата, указаниятъ въ пунктъ *г* на спогодителния протоколъ, а то е, че за постоянна точка се опрѣдѣля камъка на банския мостъ на р. Тунджа, отъ когото бентътъ на воденицата на отвѣтницата трѣбва да бѫде 4·63 метра по-низъкъ, а не пунктъ *в* въ спогодителния протоколъ, който изрично е изключенъ съ пунктъ *г*. Отъ всичко до тукъ изложено е видно, че жалбата на апелаторката е неоснователна и като такава, слѣдва да се остави безъ послѣдствие, а рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди. По искането на въззиваемия апелаторката слѣдва да се осѫди да му заплати разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция". — Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) членове 149, 207 и 208, въ свързка съ чл. чл. 209, 764, 520 п. 1 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по повдигнатия отъ нея споръ за цѣната на искътъ, послѣдствието на който би било равносилно съ унищожението на воденицата ѝ, стойностьта на която е не 200, за каквато сума е заявенъ искътъ, а 8000 лева, сѫдътъ не прѣкратилъ дѣлото като неподсѫдно на мировия сѫдия въ първа инстанция; 2) чл. чл. 2, 520 п. 1 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 25 п. *а* отъ Закона за окрѫжнитѣ управители и чл. чл. 25, 32, 33, 34, 35 и 36 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, защото бентътъ на воденицата ѝ билъ урегуляранъ отъ държавата съ разрѣшително № 2956/98 год., слѣдователно, компетентна била административно-техническата власть да разрѣши тоя споръ и то срещу държавата, както косвенно билъ повдигнатъ тоя въпросъ въ сѫщото заседание на 15 октомврий 1902 год.; 3) чл. чл. 25, 32 — 36 отъ Закона за благоустройството, въ свързка съ чл. 65 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и членъ 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото спогодителниятъ протоколъ нѣмалъ никаква юридическа стойность, като създаденъ за частно урегулирване на рѣката Тунджа, която е държавна рѣка, въ която спогодба не е участвувала държавата, слѣдователно, е противозаконна и само държавата е имала право да урегулирва тоя въпросъ, както и го е урегулирала съ разрѣшително № 2956/98 год.; 4) чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 537 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не ѝ допусналъ съ експерти да докаже допуснатата погрѣшка при изчислението отъ инженера Байеръ на реперътъ, когато е ставало прѣнасянето на тоя реперъ, така щото сѫщностьта на спогодбата е била съ 20 см. уклонъ, както е казано въ п. *б* на спогодителния протоколъ, а не 78·7 см. и както изчисленията на инженеритѣ Мюллеръ, Фридрихъ, Каракулаковъ и Бояджиевъ показватъ, че мѣрката трѣбвало да бѫде 4·10 м. отъ голѣмия камъкъ на моста, а не 4·63 м. и при това съ експертизата щѣла да докаже, че причината за поврѣдата на ищцовата воденица не лежи въ нивото на нейния бентъ, а въ нивото на бента на Коста Пановата воденица, която била по-долу отъ

нейната; 5) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е изопачилъ сжщностьта на спора, тъй като спогодбата изрично опрѣдѣля щото уклонътъ между долнята башмана на ищцовата воденица и короната на бента на нейната воденица да бжде 20 см., а отъ изчисленията на разнитѣ експерти-инженери (протоколъ отъ 15 Х.902 год. на окр. сждъ), ставало явно, че тоя уклонъ по настоящемъ е повече отъ 20 см., а именно 25'7 см., така щото тя си била изпълнила задължението споредъ спогодителния протоколъ, и 6) чл. чл. 376, 377 и 384, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводсвто, защото не оцѣнилъ разрѣшителното и́ № 2956/98 год. и удостовѣрението № 2612/902 год., издадени ней отъ Старозагорския държавенъ инженеръ, отъ които, ако бѣше ги оцѣнилъ, щѣлъ да види, че искътъ билъ безпрѣдметенъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) отъ протокола съ дата 15 — 16 октомврий 1902 год. на окржжния сждъ се вижда, че отвѣтницата чрѣзъ повѣреника си е прѣдявила двѣ искания по форма: а) да се прѣкрати дѣлото, защото не се виждало кой прошенописецъ е билъ написалъ исковата молба, и б) да се спрѣ дѣлото, защото не сж били платени сждебни мита. И двѣтѣ тия искания сждътъ е оставилъ безъ послѣдствие съ правилно мотивирано опрѣдѣление. Друго искане по форма, въ видъ на отводъ за неподсждимость на дѣлото, не е било заявявано и слѣдователно първото и второто касационни оплаквания, че дѣлото не било подсждно на мировия сждия въ първата инстанция, а било подсждно на нѣкаква административно-тѣхническа власть, сж оплаквания неоснователни; 2) по чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство всѣка прѣпирня за гражданско право се разрѣшава отъ сждебнитѣ учрѣждения. Прѣпирнята по настоящето дѣло е за гражданско право — правото което ищецътъ претендира, че му се нарушава чрѣзъ упражнение на правото на отвѣтницата. Слѣдователно, тази прѣпирия е подлежала на разрѣшение отъ сждебнитѣ учрѣждения. За това и третото касационно оплакване, което счита държавата за компетентна да разрѣши тази прѣпирня, е неоснователно; 3) отъ сжщия протоколъ съ дата 15—16 октомврий 1902 год. се вижда, че отвѣтницата е заявявала и друго едно искане въ развитие на апелативната си жалба, относяще се до сжществото на дѣлото, именно да се назначи експертиза за да се установи: а) да ли бентътъ има 20 сантим. наклонъ; б) да ли прѣнасянето на кола (репера) отъ инженера Мюллеръ е погрѣшно, и в) да ли „по цѣлото течение горниятъ бентъ на К. Пановата воденица е причината и прави поврѣда на всичкитѣ воденици“, като натрупва пѣсъкъ и захлупва колелото на ищцовата воденица. Заедно съ експертизата отвѣтницата е искала да се призове и инженера Мюллеръ, който е билъ вече назначенъ въ първата инстанция за експертъ и на чието заключение мировиятъ сждия е основалъ рѣшението си, а повикването му въ втората инстанция се искало, споредъ както се изразилъ повѣреникътъ на отвѣтницата „за да обясни началата на своята експертиза“. Всичкитѣ тия искания окржжниятъ сждъ е оставилъ безъ послѣдствие, по съображение както стои въ протокола му, че отъ даннитѣ въ дѣлото ще може сждътъ да се произнесе. Като

се вземе прѣдъ видъ: че експертиза била вече назначена въ първата инстанция въ лицето на инженара Мюллеръ, че нему е било ясно прѣдложено да се произнесе по двата спорни и сѫществени за изхода на дѣлото въпроси: а) намира ли се бента на воденицате на отвѣтницата на 4.63 м. дълбочина подъ косината на източния стълбъ на желѣзния мостъ и б) ако височината не е 4.63 м., а е по-малко, т. е. ако бента на отвѣтницата е билъ повдигнатъ, то има ли врѣда за воденицата на ищеца; че инженеръ Мюллеръ се е произнесалъ: а) бента на воденицата на отвѣтницата е не на 4.63 м., а само на 4.075 м., слѣдователно, той е издигнатъ съ 0.555 м., и б) всѣко въздигане на бента на отвѣтницата е врѣдно за воденицата на ищеца; че при такъвъ ясенъ и положителенъ отговоръ отъ експерта на зададенитѣ му въпроси и впрѣдъ видъ на чл. чл. 102 и 103 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ е имал основание да счете, че ще може да се произнесе по сѫществото на дѣлото отъ даннитѣ му, безъ да прибѣгва до помощьта на друга експертиза или же до допълнителната помощь на самия инженеръ Мюллеръ, тъй като мнѣнието му било ясно изложено, а и нуждата за неговото повторно призоваване не е била мотивирана освѣнъ съ общи академически термини: „да обясни началата на своята експертиза“, слѣдва да се признае че съ недопускането на нова експертиза и съ непризоваването повторно на инженера Мюллеръ, окрѫжниятъ сѫдъ не е нарушилъ чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това четвъртото касационно оплакване въ първата му половина е неоснователно: 4) сѫщото оплакване въ втората му половина е неоснователно, защото, като се игнориратъ мнѣнията на инженеритѣ Фридрихъ, Каракулаковъ и Бояджиевъ по причина, че тѣхнитѣ мнѣния не сѫ били нито искани отъ сѫда, нито дадени прѣдъ сѫда по настоящето дѣло — независимо отъ това, че мнѣнието въ рапорта на инженеръ Каракулаковъ било намѣрено отъ самото министерство за недостатъчно проучено — инженеръ Мюллеръ е далъ наистина мнѣние по своя инициатива, че „единъ уклонъ отъ 0.30 м. е достатъчно при срѣдна вода, ако се отстрани всичко, което прѣпятствува на течението на водата“, обаче, това мнѣние на инженеръ Мюллеръ, прѣдъ видъ на категоричнитѣ му отговори по двата сѫществени въпроси, не е било задължително за сѫда, който не е могалъ да игнорира и спомагателния протоколъ, тъй като въ него странитѣ сѫ обозначили какъвъ именно уклонъ е необходимъ за да не се причинява врѣда на ищцовата воденица, отъ което слѣдва, че до като договорниятъ уклонъ е измѣненъ отъ дѣйствието на отвѣтницата, нѣма нужда да се дири другадѣ причината на поврѣдата; 5) петото касационно оплакване е неоснователно, защото сѫдътъ се основава на постоянната мѣрка за уклонътъ прѣдвидена въ спогодителния протоколъ, а не на измѣнчивата, на която се основава това оплакване, и 6) щомъ прѣпирнята по настоящето дѣло е подлежала на разрѣшение отъ сѫдебнитѣ учрѣждения, а не отъ държавата, то и разрѣшителното № 2956/98 г. дадено на отвѣтницата отъ държавния инженеръ за построяването на бента ѝ, както и удостовѣрението № 2612/902 год. дадено ѝ отъ сѫщия, относяще се до сѫщото разрѣшително, сѫ нѣмали значение, прѣдъ видъ, че специялна за цѣльта експертиза е била назначена и из-

слушана отъ сжда. Слѣдователно и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ана Козарова, срѣщу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 29 октомврий 1902 год., подъ № 397, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 3 — (18) — 18 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 906, по описа за 1904 год., на Българската търговска банка отъ гр. Русе, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 19 юний 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: българската търговска банка, отъ гр. Русе, снабдена съ изпълнителенъ листъ противъ длъжника си Наумъ Георгиевъ, извадила чрѣзъ сждебния приставъ на публиченъ търгъ ипотекираната ѝ кжща на длъжника ѝ, като се присъединилъ къмъ изпълнителното дѣло и кредитора Михаилъ Дафиновъ, който побързалъ да заяви на пристава, че желае да се възложи нему кжщата за 3500 лева, щомъ първата продажба не станала по неявяване на купувачи; българската търговска банка тоже се отнесла по-послѣ до пристава съ заявление да се възложи ней кжщата за първоначалната оцѣнка 3000 лева. Сждебниятъ приставъ я възложилъ върху банката за 3000 лева. Михаилъ Дафиновъ обжалвалъ това дѣйствие на сждебния приставъ прѣдъ Русенския окр. сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 13 декемврий 1903 г., оставилъ жалбата му безъ послѣдствие и утвърдилъ продажбата. Михаилъ Дафиновъ апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че по взискането на търговската банка въ гр. Русе, е била описана и извадена на публиченъ търгъ кжщата на Наумъ Георгиевъ; че продажбата е била назначена, но по нѣмане на наддавачи не е станала, че отъ книжата по дѣлото се вижда, че Михаилъ Дафиновъ е билъ приетъ като взискатель по дѣлото и като такъвъ той, щомъ продажбата на 17 октомврий 1903 год. не е станала на 18 сжщи, съ заявление е поискалъ да му се възложи имота за 3500 лева, тогава, когато банката е поискала да ѝ се възложи имота едвамъ на 23 октомврий 1903 год., слѣдователно, сждътъ като има прѣдъ видъ, че Михаилъ Дафиновъ е билъ взискатель по изпълнителното дѣло, че той като такъвъ съ петь дена по-рано е искалъ да му се присжди имота и то за една сума въ повече 500 лева, т. е. за 3500 лева, по силата на чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство е трѣбвало да присжди имота върху Дафинова, а не върху банката за 3000 лева“ — съ опрѣдѣлението си отъ 19 юний 1904 год. отмѣнилъ първостепеното опрѣдѣление и въз-

ложилъ кѫщата за 3500 лева върху Михаилъ Дафиновъ. — Българската търговска банка подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 1029, въ свързка съ чл. чл. 978 и 943 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото щомъ по нейното искане било почнато изпълнението, а Дафиновъ отпослѣ и на готово се присъединилъ и щомъ закона казва: „правото да задържи имуществото за своя смѣтка принадлежи прѣимуществено на онзи взискатель, по молбата на когото е наложенъ секвестъра" — по неправилно апелативниятъ сѫдъ е възложилъ имота върху Дафинова, тъй като секвестърътъ и описътъ сѫ били извършени по молбата нейна — на банката; 2) чл. чл. 943 и 944 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е прѣдпочелъ Дафиновото като съ 5 дена по-рано отъ нейното заявление, тъй като и нейното и неговото заявления сѫ били подадени въ прѣдвидения отъ чл. 944 срокъ, и 3) чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство защото неправилно е прѣдпочелъ Дафинова и по съображение, че той наддалъ 500 лева повече отъ нея, тъй като веднажъ продажбата не станала, имотътъ се възлага върху взискателя по първоначалната му цѣна, а наддаване между взискателитѣ не се допуска, или, ако би се допускало, трѣбвало да стане нова продань.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 943 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който съгласно чл. 978 отъ сѫщото сѫдопроизводство, е приложилъ и къмъ продажбитѣ на недвижими имоти, дава прѣимуществено право на взискателя, по молбата на когото е наложенъ секвестърътъ или запорътъ, да задържи имота на своя смѣтка, прѣдъ другитѣ взискатели, които сѫ се присъединили къмъ заведеното по негова инициятива изпълнително дѣло. Значи между нѣколкото взискатели по едно и сѫщо изпълнително дѣло прѣдпочита се оня по чиято инициятива се е завело дѣлото и се е наложилъ запора или секвестърътъ върху имота. Всѣкакви други условия, за примѣръ, кой изъ между взискателитѣ е заявилъ по-рано или по-късно желанието си да му се възложи имота, или кой отъ тѣхъ е прѣдложилъ по-голѣма отъ първоначалната цѣна на имота, каквито условия въ настоящия случай сѫ повлияли върху сѫждението на Русенския апелативенъ сѫдъ, сѫ непричастни въ съображението на закона, едно, защото дори въ случаитѣ въ които чл. 944 е приложимъ, не придобиватъ привилегия прѣдшествующитѣ отъ послѣдующитѣ заявления когато и еднитѣ и другитѣ сѫ подадени въ прѣдвидения отъ закона срокъ, друго, защото веднажъ продажбата нестанала поради нѣкоя отъ причинитѣ прѣдвидени въ чл. 1028, настѫпва правото прѣдвидено въ чл. 1029 за взискателитѣ да искатъ да имъ се възложи имота за първоначалната му цѣна, отъ което слѣдва да се разбере, че между тѣхъ, по силата на речения чл. 1029, конкурсътъ не става. Прочее, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като се е повлиялъ въ случая отъ съображения чужди на закона, сѫществено е нарушилъ чл. 943 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенътъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 19

юний 1904 год., защото е нарушенъ чл. 943 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 4 — (40) — 28 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 886, по описа за 1904 год., на Българската народна банка, отъ гр. Варна, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 15 юний 1904 год., подъ № 152.* — Въ заседанието се яви банковия адвокатъ — Вл. Вацовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Киряки Тодорова, отъ гр. Варна, на 13 октомврий 1894 год., е заявила прѣдъ Варненския окржженъ сждъ искъ противъ Българската народна банка и противъ дъщеря си София Гарби, отъ сжщия градъ, за вдигане запоръ отъ $^1/_2$ кжща наложенъ отъ банката върху цѣлата кжща ипотекирана ней (на банката) отъ София Гарби, когато половината била на ищцата. Георги Дивери, отъ гр. Варна, встжпилъ въ процеса като трето лице помагачъ на банката. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 403/94 год. и съ рѣшението си № 71/97 год. уважилъ искътъ. Българската народна банка е апелирала прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си № 2/98 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Обаче, Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 300/99 год. уважилъ касационната жалба на ищцата и за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, отмѣнилъ второстепенното рѣшение, защото апелативниятъ сждъ не обсждилъ свидѣтелскитѣ показания за притежаемото давностно владѣние отъ ищцата. При повторното разглеждане на дѣлото, Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ приложената къмъ първостепенното производство турска тапия съ дата 1285 год., турско лѣточисление, се установява, че ищцата Киряки Тодорова е купила за 5000 гроша отъ нѣкоя си Битили Георгиева, — съпруга на Сарж Ставрака половината отъ сжщата кжща и дюкянъ, която отвѣтницата София Гарби ипотекирала на Българската народна банка и Георги Дивери, а отъ тапията съ дата 6 темузъ 1285 год. се установява, че ищцата продала сжщата тази половина на дъщеря си — отвѣтницата София Георгиева, по мжжъ Гарби, слѣдователно, отъ тѣзи документи се установява напълно, че половината отъ спорнитѣ кжща и дюкянъ сж собственость на София Гарби. Разпитанитѣ прѣдъ окржжния сждъ свидѣтели: Тома Димитровъ, Пенко Карабаджакъ, Иосифъ Панковъ, Апостолъ Димчевъ, Мумджи Теохари, Алекси Ивановъ и Иванъ Константиновъ, сж показали, че първоначално въ спорната кжща живѣяли и се разпореждали съ нея Катерина и Витлиемъ, които умрѣли прѣди 23—25 години. Тѣ били лели на ищцата Кирияки Тодорова, която живѣяла при тѣхъ. Слѣдъ

тѣхната смърть кжщата останала на ищцата Кирияки, като тѣхна наслѣдница и тя живѣяла въ нея повече отъ 20 годинн съ храненицата си София Гарби, която прѣди нѣколко години оженила. Слѣдъ женидбата ѝ мжжътъ ѝ се прибралъ да живѣе тамъ. Отъ показанията на разпитанитѣ по делегация отъ окржжния сждъ свидѣтели: Коста Хисти, Георги Лолани, Ат. Шиваровъ, Андрей Козало, Димитъръ Кирковъ, Христо Арабооглу, Николаки Ясуриди, Илия Табаковъ, х. Василъ Георгиевъ, Еленка Георгиева, Евдокия Димитрова и Ангелъ Стелато, се вижда, че ищцата Кирияки слѣдъ смъртьта на лелитѣ си е живѣяла постоянно въ кжщата и тя се ползувала отъ наемитѣ на дюкяна, обаче се разпореждалъ и сключвалъ контрактитѣ зетьтъ ѝ Гарби, защото тя била стара. Отъ показанията на всички горѣизложени свидѣтели, взети съвокупно, слѣдва да се приеме за напълно доказано, че владѣтельтъ на въпросната кжща съ дюкяна сж били първоначално лелитѣ на ищцата — Катерина и Витилинъ и че слѣдъ тѣхната смърть владѣнието е прѣминало върху ищцата Кирияки, която е владѣла добросъвѣстно и непрѣкжснато повече отъ 20 години, като собственица, слѣдователно, слѣдва да се признае, че тя има правото на собственость по давностно владѣние. Че тъй като е установено, че ищцата е продала на дъщеря си София само половината отъ кжщата и дюкяна, то искътъ на ищцата за признаване правото ѝ на собственость върху другата половина отъ кжщата и дюкяна, се явява за основателенъ и като такъвъ слѣдва да бжде уваженъ. Прѣдставенитѣ отъ апелаторитѣ нѣколко документи — контракти за установяване на обстоятелството, че като собственикъ съ кжщата и дюкяна се разпореждалъ зетьтъ на ищцата прѣдъ видъ положителнитѣ показания на повечето отъ свидѣтелитѣ — не се взематъ въ внимание", — съ рѣшението си № 152, отъ 10 юний 1904 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Българската народна банка подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: а) не се билъ произнесалъ по въпроса да ли давностниятъ срокъ въ полза на ищцата е изтекалъ до момента когато отвѣтницата е ипотекирала кжщата на банката, т. е. до 1891 год.; б) не е констатиралъ да ли владѣнието било още и спокойно, постоянно и явно, а е констатиралъ само че било добросъвѣстно и непрѣкжснато, и в) изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ Коста Хисти, Георги Иохани, Андрей Казала, Димитъръ Кирковъ, Ангелъ Стелато и Тома Димитровъ, като е счелъ че и отъ тѣхнитѣ показания се било установило 20-годишно владѣние въ полза на ищцата, когато това не било вѣрно, тъй като отъ тѣхъ Тома Димитровъ билъ показалъ, че не знае колко години е владѣла ищцата, а така сжщо и другитѣ свидѣтели не сж показали 20-годишно владѣние.

Върховниятъ касациоценъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на банката и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) ипотекирането кжщата на банката отъ страна на София Гарби не е могло да прѣкжсне давностьта на Кирияки Тодорова, защото не се претендира да е било съобщено на послѣдната, та да би могло то — по аналогия на чл. 20 отъ Закона за давностьта — да се приеме като гражданска причина за прѣкжсването на давностьта; 2) апе-

лативниятъ сѫдъ е билъ наистина длъженъ да констатира и указанитѣ въ второто касационно оплакване елементи на давностьта — спокойно, постоянно и явно; обаче, въ това оплакване не се указватъ на доводи наведени прѣдъ втората инстанция и основани на прѣдставенитѣ ѝ доказателства установляющи противното, т. е., че владѣнието не било спокойно, постоянно и явно; при това, като съобразява че съпрузитѣ Гарби сѫ владѣли отъ името на ищцата, сѫдътъ имплицитно приема, че нейното владѣние е било спокойно, понеже, освѣнъ тѣхъ, не се е претендирало другъ да ѝ бъркалъ въ спокойното владѣние, нито се е навеждала, като доказателство за тайното владѣние, поне презумцията че ищцата и съпрузитѣ Гарби, като членове на едно и сѫщо сѣмейство, сѫ упражнявали единъ спрѣмо други едно съмнително, а спрѣмо третитѣ лица тайно владѣние (чл. 2 отъ Закона за давностьта). Слѣдователно, нѣма сѫществено нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 3) свидѣтелитѣ които съ погрѣшни имена се цитиратъ въ третото касационно оплакване, наистина не сѫ показали 20-годишно владѣние въ полза на ищцата, но апелативниятъ сѫдъ не се основава само на тѣхнитѣ показания по тоя въпросъ; той се основава и на другитѣ разпитани свидѣтели, които даватъ показания за тази двадесетгодишна давность. Слѣдователно, като съобразява, че отъ съвокупностьта на всичкитѣ свидѣтели се установява ищцата да е владѣла слѣдъ смъртьта на лелитѣ си повече отъ 20 години, като собственица, апелативниятъ сѫдъ не изопачава свидѣтелскитѣ показания и не нарушава чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, прочее и тритѣ касационни оплаквания на Българската народна банка се явяватъ за неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Българската народна банка, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 15 юний 1904 год., подъ № 152, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 5 — (42) — 28 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четирнадесети януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 939, по описа за 1904 год.. на жителитѣ на село Исмаилъ-Факѫ, Карнобатско, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 28 юний 1904 год., № 414.* — Въ сѫдебното заседание се явиха пълномощникътъ на общината Исмаилъ-Факѫ, съ повѣреника си адвоката д-ръ С. Даневъ и д-ръ Ал. Радевъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация Р. В. Мирковичъ и С-ие.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: по изпълнителенъ листъ № 4818, 1899 год., издаденъ отъ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ въ полза на Р. В. Мирковичъ и С-ие, отъ гр. Бургазъ, противъ Ив. Ценковъ и д-ръ Г. Мирковичъ, отъ сѫщия градъ, за 28.615 лева, Карнобатскиятъ сѫдебенъ

тѣхната [illegible] указания отъ взискателя имотъ, като на ница [illegible] за принадлежаща на длъжницитѣ „една часть София [illegible] Тасъ-Тепе-Курусу", въ землището на село Исмаилъ-мжжътъ [illegible] 327 хектара". П. Ивановъ упълномощенъ отъ Ачпо деле[illegible] въ състава на която влиза и селото Исмаилъ-лани, [illegible] името на селото Исмаилъ-Факж, това дѣйствие на богат[illegible] и молилъ Бургазкия окржженъ сждъ да освободи отъ Георг[illegible] отъ селската мера, понеже винаги била въ фактиче-Кир[illegible] на жителитѣ на това село. Бургазкиятъ окржженъ сждъ [illegible] си отъ 27 ноемврий 1903 год., оставилъ тази жалба [illegible] едно, защото отъ провѣрката която сждебниятъ приставъ [illegible] преди описа въ емлячния регистъръ на общината се било установено [illegible] че прѣдметната земя била вписана на името на длъжницитѣ, и [illegible] щото и самата Ачларска община въ постановлението си, по [illegible] искането на П. Ивановъ по това дѣло е констатирала, че прѣдметната земя била отдавна частна собственость на нѣкои отъ жителитѣ [illegible] Исмаилъ-Факж, слѣдователно, общината нѣма право, като юридическа личность, да иска снимането на запора. — Сжщото село Исмаилъ-Факж апелирало това опрѣдѣление прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че, съ частна жалба до Бургазкия окржженъ сждъ, общината на с. Исмаилъ-Факж, която е присъединена къмъ общината на с. Ачларе, се е потжжила противъ дѣйствията на сждебния приставъ, който е извършилъ описа на едно мѣсто подъ наименование „Тасъ-Тепе-Курусу", находяще се въ землището на сжщото село; че съ обтжженото опрѣдѣление окржжниятъ сждъ е отхвърлилъ жалбата на общината на село Исмаилъ-Факж, понеже отъ писмото на сждебния приставъ съ дата 30 августъ 1899 год., № 675, се установявало, че приставътъ е спазилъ прѣдписанията на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство, като се е удостовѣрилъ по надлежния редъ, че описаниятъ имотъ дѣйствително се намира въ ржцѣтѣ (владѣнието) на длъжницитѣ д-ръ Г. Мирковичъ и Иванъ Цанковъ и че принадлежи тѣмъ; това се подкрѣпя и отъ постановлението № 20 на Ачларския общински кметъ, отъ което се вижда, че описаниятъ имотъ не е общинска мера, а имотъ на частни лица; сжщо и отъ крѣпостния актъ № 354 се вижда, че собственици на казания имотъ сж Иванъ Цанковъ и д-ръ Мирковичъ, които сж го придобили по покупка-продажба на основание на свидѣтелство на сжщата община, съ което свидѣтелство се удостовѣрява, че имотътъ е на продавача Продромосъ Басмаджиянъ; при такова положение на работата оплакването на общината на с. Исмаилъ-Факж, за нарушение на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство е неосновательно" — съ опрѣдѣлението си № 414, отъ 28 юний 1904 год., потвърдилъ порвостепенното опрѣдѣление. — Сжщото село подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 1, 14 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 524 п. 5 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 65 п. 12 забѣлѣжка 2 отъ Закона за селскитѣ общини, защото неправилно е оставилъ жалбата подадена отъ пълномощника на жителитѣ на село Исмаилъ-Факж, безъ разрѣшение по сжщество, тъй като щомъ се касаело за общинска мера цѣлото село като

юридическа личность е могло да се тжжи противъ неправилнитѣ дѣйствия на сждебния приставъ по описването на тѣхната мера за чуждъ дългъ, и 2) чл. чл. 282 и 629, въ свързка съ чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ разпита на свидѣтелитѣ имъ, съ които искали да докажатъ факта на владѣнието.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) отъ фактическа страна не се оправдава първото касационно оплакване, защото отъ самото опрѣдѣление, което е прѣдметъ на това оплакване, се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е разрѣшилъ и по сжществото й апелативната жалба, съ която е билъ сезиранъ. Мотивътъ на това оплакване не се отнася до опрѣдѣлението на втората инстанция, понеже то не е дало поводъ за такова оплакване, а визира второто съображение въ опрѣдѣлението на първата инстанция, която обаче не е прѣдметъ на обжалване по касационенъ редъ. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) отъ сравнение между чл. чл. 985 ал. 2 и 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, се вижда, че третитѣ лица, които иматъ владѣнието на описани за чуждъ дългъ недвижими имоти, иматъ право по охранителенъ редъ, т. е. само като обтжжатъ дѣйствията на сждебния приставъ, да искатъ освобождението имъ отъ запоръ, а третитѣ лица, които нѣматъ владѣнието, а при това считатъ се за собственици на такиви имоти, длъжни сж по исковъ редъ да искатъ освобождението имъ отъ запоръ; тукъ е първия отъ тия два случаи и се разрѣшава по втората алинея на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство. Щомъ прочее, отъ емлячния регистъръ на общината се било установило, че имотътъ билъ въ владѣнието на длъжницитѣ, правилно е билъ наложенъ запора и слѣдователно правилно апелативниятъ сждъ не допусналъ съ свидѣтели да се доказва по охранителенъ редъ владѣнието. За това и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на жителитѣ на село Исмаилъ-Факж, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 28 юний 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 6 — (45) — 20 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българки Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, при слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 16, по описа за 1904, год. на Нацолъ Поповъ и С-ие, отъ гр. Ломъ, съ Спасъ х. Георгиевъ, отъ сжщия градъ, за фабрика.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ А. Малиновъ, д-ръ С. Иванчовъ и Хр. Филиповъ, повѣреници на касатора Нацолъ Поповъ и д-ръ Ал. Радевъ и Т. Тодоровъ, повѣреници на отвѣтника по касация, Спасъ х. Георгиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 21/II 1901 год., Спасъ х. Георгиевъ, отъ гр. Ломъ, прѣдявилъ прѣдъ Ломския окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Нацолъ Поповъ и С-ие, отъ сѫщия градъ, за ревандикция на една парна керемидна фабрика съ машинитѣ и другитѣ ѝ принадлежности на стойность 160.000 лева; въ исковата си молба изложилъ слѣднитѣ обстоятелства: прѣзъ 1894 год. се билъ заелъ и направилъ въ района на гр. Ломъ една парна модерна керемидна фабрика, която снабдилъ съ нуждпитѣ машини и принадлежности. За доизкарването ѝ той направилъ заеми отъ разни мѣста, въ това число и отъ Отоманската банка, гдѣто заемътъ билъ отъ 120.000 лева зл. подъ I и II ипотека на самата фабрика. Тъй като не можалъ впослѣдствие навrѣме да посрѣщне изплащанията на този дългъ отъ 120.000 лева и тъй като банката прѣзъ 1898 год. почнала да ликвидира смѣтката съ длъжницитѣ си въ България, тя поискала да ликвидира и оння съ ищеца Спасъ х. Георгиевъ, като се съгласила да получи само 30.000 л. срѣщу всичкото си вземане, а остатъка му опростила. Но Спасъ х. Георгиевъ не можалъ да изплати и тая сума и за това билъ принуденъ да прибѣгне до отвѣтника Нацолъ Поповъ и С-ие, съ когото сключилъ договоръ на 19 май 1899 год., по силата на който Н. Поповъ и С-ие приелъ да плати на банката дълга му отъ 30.000 лева, а въ замѣна на това ищецътъ да отстѫпи нему фабриката си и да се ползува отъ нея до 5 октомврий 1900 год. или единъ мѣсецъ послѣ тая дата съ условие, щото на тая дата да му я пакъ повърне, като му заплати 30.000 лева и още 10,000 лева възнаграждение, или всичко 40.000 лева. Прѣдъ видъ обаче на това, че ищецътъ ималъ и други кредитори и за да обезпечи на Н. Поповъ пълното и спокойно ползуване отъ фабриката, странитѣ се съгласили, щото продажбата на фабриката да се извърши само за форма на публиченъ търгъ и да остане върху отвѣтника само за 30.000 лева, и наистина, тази продажба се извършила тъй, както странитѣ се съгласили прѣдварително; Нацолъ Поповъ и С-ие наддалъ 30.000 лева и фабриката останала върху му, който се снабдилъ и съ крѣпостенъ актъ. Слѣдъ изтичането обаче на опрѣдѣления въ договора срокъ — 5/XI 900 год. отвѣтникътъ отказвалъ да изпълни задължението си по договора — да повърне на ищеца фабриката, като получи уговоренитѣ 40 000 лева безъ да ималъ за туй каквото и да било законно основание. За това Спасъ х. Георгиевъ прѣдявилъ искъ срѣщу него и е молилъ да се осѫди отвѣтникътъ да повърне фабриката му, като получи прѣдметнитѣ 40 000 лева., както и да му заплати всички разноски по дѣлото. Ломското отдѣление при Видинския окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 7 юний 1902 год. отхвърлилъ искътъ на ищеца, като неоснователенъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, ищецътъ Спасъ х. Георгиевъ подалъ апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „основайки се на договора съ дата 19/V 1899 г., сключенъ между ищеца и отвѣтника на отправенитѣ чрѣзъ нотариуса протести съ дати: 4, 7 и 9 ноемврий 1900 год. размѣнени между тѣхъ, на удостовѣрението № 1442, отъ 16/XII 1900 год. и на показанията на разпитанитѣ въ окрѫжния сѫдъ свидѣтели, ищецътъ поддържа: а) че сключениятъ договоръ на 19/V 1899 год. е договоръ за продажбата на фабриката му съ право на изкупването ѝ на уречения въ него

(договора) срокъ — 5 ноемврий 1900 год. и слѣдователно правоотношението между него и отвѣтника ще трѣбва да се урегулиратъ по правилата за договорното изкупуване, прѣдвидено въ чл. 285 и послѣдующитѣ отъ Закона за задълженията и договоритѣ; б) че прѣди уречения срокъ той се ъобщилъ на отвѣтника, че ще се възползува и упражни това си запазено право споредъ сѫщия договоръ, и в) че е прѣдлагалъ на сѫщия да му внесе опрѣдѣлената въ договора сума 40.000 лева, но този послѣдниятъ отказалъ да приеме сумата и да му повърне имота — фабриката, поради което той прѣдявилъ срѣщу него настоящия искъ, съ който моли да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да му възвърне имота, като получи отъ него споменатата сума. Възраженията на отвѣтника, който заключава за отхвърлянето иска като неоснователенъ, могатъ да се сведатъ слѣдующитѣ положения: а) сключениятъ на 19/V 1899 год. контрактъ е, споредъ отвѣтника, единъ обикновенъ договоръ, а не нито договоръ за продажбата на фабриката, защото такава била станала на публиченъ търгъ, отъ гдѣто той я билъ купилъ по-късно отъ датата на договора, нито пъкъ такъвъ съ право на изкупуване на имота, защото условието за договорното изкупуване не е сключено едновремѣнно и въ единъ и сѫщи актъ съ продажбата на фабриката — условия, които се изискватъ отъ членъ 285 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и въ отсѫтствието на които продавачътъ не може да се ползува съ правото на изкупуване на имота си. И като всѣки обикновенъ договоръ въ случай на нарушението му, отъ една страна правата на другата — въ случая на ищеца (ако има наистина нарушение отъ страна на отвѣтника) — се свеждали въ искане на врѣди и загуби, а не и въ правото да иска назадъ имота, и б) и да се приеме, че контрактътъ отъ 19/V 1899 год. е договоръ за продажба на фабриката съ право на изкупуване при настѫпване на прѣдвидения въ него срокъ, то пакъ искътъ на ищеца не слѣдва да се уважи, защото: а) отвѣтникътъ споредъ точния и ясенъ смисълъ на контракта е билъ длъженъ да повърне имота само на ищеца, а не на застрахователното д-во „България", както това го канилъ ищецътъ да направи контракта или по-добрѣ условеното въ този контрактъ право на ищеца да си вземе назадъ имота е било лично на ищеца право, а не реално, въ какъвто случай той не билъ властенъ да располага съ него, да го прѣхвърля на трети лица, и б) ищецътъ не билъ направилъ дѣйствително прѣдложение за внисането на прѣдвидената въ договора сума за 40.000 лева, а като тъй, не е изпълнилъ едно отъ най-важнитѣ си задължения по договора; 2) по чл. 284 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, независимо отъ другитѣ причини за унищожение договора за продажба може да бѫде развалeнъ чрѣзъ упражнение на правото на изкупуване, а споредъ слѣдующия членъ 285 договорното изкупуване, е условие чрѣзъ което продавачътъ си запазва правото да вземе назадъ продадената вещь, като възвърне нейната цѣна и заплати направенитѣ разноски, макаръ и изрично да не е казано, но отъ текста на този членъ явствува, че продавачътъ може да упражни правото си на договорно изкупуване само тогава, когато условието за изкупуване на имота е сключено едновремѣнно и въ самия договоръ за продажбата на имота. Само при наличностьта прочее, на тия условия, ищецътъ по дѣлото може да се ползува отъ прѣдписа-

нията на чл. 285 и послѣдующитѣ отъ Закона за задълженията и договоритѣ. По начало, слѣдователно, първото възражение на отвѣтната страна, че въ случая, като не сѫ на лице тия двѣ условия, искътъ слѣдва да се отхвърли, е неосновително. Остава сега да се види да ли наистина, въ случая липсватъ тия двѣ условия; 3) че договорътъ съ дата 19/V 99 год., е договоръ за продажбата на ищцовата фабрика на отвѣтника, това се най-ясно вижда отъ неговото съдържание. Така въ п. 1 на този договоръ се казва, какво ищецътъ Спасъ х. Георгиевъ се съгласява, щото фабриката, която е ипотекиралъ на Отоманската банка въ гр. Русе подъ I и II-ра ипотека да бѫде отчуждена чрѣзъ публична продажба съгласно договора отъ сѫщата дата, сключенъ между директора на тази банка и отвѣтника; а въ п. 2 на сѫщия договоръ се казва, че отъ днесъ (19/V 99 год.) до 5/X сѫщата година фабриката ще работи за смѣтка на Спасъ х. Георгиевъ, както до сега, а отъ 5/X с. г., когато се прѣдполага, щото Нацолъ Поповъ и С-ие да станатъ пълни собственици на въпросната фабрика, до 5/X 1900 г. фабриката ще продължава да работи за съдружническа смѣтка на „Н. Поповъ и С-ие и на Спасъ х. Георгиевъ". Отъ тия два цитата се вижда, че продавачътъ нѣма да издава на купувача крѣпостенъ актъ, а такъвъ ще му бѫде издаденъ по реда и отъ лицата, опрѣдѣлени въ закона за продаване на единъ имотъ чрѣзъ публиченъ търгъ и че купувачътъ ще влѣзе въ владѣние на фабриката на 5 октомврий с. г., когато прѣдполагатъ странитѣ, послѣдниятъ бѫде снабденъ съ крѣпостенъ актъ. Всичко туй обаче сѫ условия, по които ще стане самото прѣхвърляне — прѣдаване на купената вещь, а не и условия за перфектностьта на самия договоръ, продажбата, който, както това гласи чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се счита за свършенъ, щомъ стане съгласието за вещьта и цѣната, а съгласното за послѣдната се е изразила въ условието, щото имотътъ да се извади на публиченъ търгъ, гдѣто само по себе си ще се опрѣдѣли и цѣната, която купувачътъ ще трѣбва да заплати. И така трѣбва да се приеме, че именно съ договора отъ 19/V 1899 год. ищецътъ е продалъ на отвѣтника фабриката си за 30.000 лева, както това се установява отъ продавателния листъ съ дата 16 юлий 1899 год. и протоколитѣ съ дата 16 и 17 августъ с. г. на сѫдебния приставъ при Ломския окрѫженъ сѫдъ (приложени въ прѣписи къмъ дѣлото), а сѫщо и отъ договора съ дата 19 май с. г. сключенъ между отвѣтника и ипотекарния кредиторъ на продавача — Отоманската банка въ Русе. А отъ другитѣ книжа по дѣлото (гледай допълнителния договоръ отъ 9/X 99 год.), както и отъ обясненията на странитѣ се вижда, че купувачътъ — отвѣтникъ, на 5 октомврий 1899 год. е влѣзалъ въ владѣние на купения имотъ. Прочее, не е основателно първото възражение на отвѣтника, защото, както се каза, договорътъ отъ 19 май 1899 год. не е нищо друго, освѣнъ единъ актъ за продажба и защото въ самия тоя актъ (п. 3) е вписано и условието за договорното изкупуване; 4) погледнато така на този договоръ, правоотношенията на странитѣ, които сѫ го сключили трѣбваше да се урегулиратъ съгласно съдържащитѣ се въ него условия и съгласно разпорежданията на чл. 285 и послѣдующитѣ отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Въ п. 3 на сѫщия договоръ се казва, че ако ище-

цътъ Спасъ х. Георгиевъ би могалъ на 5 октомврий 1900 год. или единъ мѣсецъ слѣдъ тази дата, да брои на отвѣтника Нацолъ Поповъ и С-ие 40.000 лева плюсъ стойностьта на нѣкои значителни поправки или доставки въ фабриката (ако такива бждатъ направени, или доставени прѣзъ реченото на поменатия срокъ — отъ 5/X 99 год. до 5 октомврий 1900 г.), та Нацолъ Поповъ и С-ие се задължаватъ да му отстжпятъ цѣлата фабрика въ онова положение, въ каквато тя ще бжде на тази дата; а въ противенъ случай фабриката ще остане като пълна собственость и въ разпореждане на Нацолъ Поповъ и С-ие". Отъ тази клауза се вижда, наистина, че като продава на отвѣтника парната си фабрика, находяща се въ раойна на гр. Ломъ съ всичкитѣ ѝ машини и други принадлежности, продавачътъ—ищецъ сжщеврѣменно и въ сжщия актъ си е запазилъ правото да си взема назадъ имота слѣдъ една година — на 5 октомврий 1900 год., или единъ мѣсецъ слѣ тази дата (5 ноемврий с. г.), като плати 40.000 лева плюсъ другитѣ разноски за поправки и др. въ фабриката, ако такива сж били направени отъ отвѣтника прѣзъ врѣмето на неговото владѣние на имота. Договорното изкупуване е едно условие, уговорено въ договора за продажба въ полза на продавача, при настжпване на което самия договоръ за продажба се разваля, както това гласи чл. 284 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Това условие по естеството си е прѣкратително и произволно, а при това и изрично условие (condition resolutoire potestative, expresse) и, като тъй, то настжпва по волята на договорящитѣ страни, но понеже отъ друга страна то е произволно (potestative) и изпълнението му зависи само отъ волята на продавача, въ полза на когото е и уговорено, то за да се счита изпълнено и настжпило необходимо е, щото продавачътъ да заяви въ прѣдвидения отъ договора срокъ, че ще се ползува отъ правото, което си е запазилъ въ договора. Не може да става и въпросъ даже за прѣдложение за плащане или оставяне на хранение дължимата сума, тъй като продавачътъ тукъ не заплаща нѣкакъвъ дългъ, а е обязанъ само да изяви своята воля и намѣрение, което очевидно значи, че той нѣма какво да прѣдлага или да оставя на хранение. Само слѣдъ като договорътъ бжде развалень на основание декларацията на продавача, само тогава може да става въпросъ за взаимнитѣ задължения на контрагентитѣ; изражението въ чл. 285 отъ Закона за задълженията и договоритѣ „. . . . като възвърне нейната цѣна и заплати направенитѣ разноски" не може да се тълкува въ смисъль, че законътъ туря въ зависимость упражнението правото на продавача за изкупуване продадения имотъ отъ изплащането на цѣната и др. разноски, за които говори този членъ, защото прѣдметътъ на постановлението на сжщия чл. 285 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а слѣдователно и цѣльта на закона не е да опрѣдѣли въ какво именно трѣбва да се изразява упражнението на правото на изкупуване, а да даде една легална дефиниция на самото това условие — договорното изкупуване; съвсѣмъ другъ е пъкъ въпроса, какво трѣбва да направи продавачътъ, за да упражни спечеленото си вече право на изкупуване продадената вещь, поврыщането на цѣната и изплащането, за които говори чл. 285 отъ закона сж само едно послѣдствие отъ упражнението на това право, но не съставляватъ самото това упражнение. За да бжде прочее

основателна претенцията му за ревандикция на имота, находящъ се въ ржцѣтѣ сега на отвѣтника, по силата на договора отъ 19 май 1899 год. ищецътъ трѣбва да установи, че въ прѣдвидения отъ договора срокъ е упражнилъ запазеното си въ сжщия договоръ право за вземане назадъ имота си. Този фактъ се доказва отъ протеста на ищеца съ дата 4 ноемврий 1900 год., съ който той поканилъ отвѣтника, съгласно п. 3 отъ договора, да се яви въ нотарията, за да прѣхвърли собственостьта на имота върху едно трето лице — прѣдставительтъ на дружеството „България" и да получи пакъ чрѣзъ тамъ уговоренитѣ 40.000 лава, а колкото се отнася до другитѣ разноски и до уреждане смѣткитѣ, въобще, по функциониране на фабриката ищецътъ му съобщава, че прѣдъ видъ на обстоятелството, какво за прѣнасяне и изпичане на стоката (тухли и др.) сж нуждни повече отъ 30 дни и работницитѣ още работятъ, то не е възможно още сега да се прѣгледа смѣтката и да се опрѣдѣли разхода. Съ този си протестъ ищецътъ е изразилъ ясно волята и намѣрението си да упражни и да се ползува отъ запазеното си въ договора право — да вземе назадъ имота си — а съ това условието, подъ което е билъ сключенъ този договоръ, се е изпълнило — настжпило; слѣдователно и самия договоръ по силата на туй изпълнено вече условие — слѣдва да се счита развалenъ по право (de plein droit) и ищецътъ не е длъженъ да завежда особенъ искъ, за да иска развалянето му. Отвѣтникътъ обаче възразява, че той не е билъ длъженъ да се съобрази съ протеста на ищеца отъ 4 ноемврий 1900 год., защото съ този си протестъ ищецътъ го поканилъ да прѣхвърли собственостьта на фабриката не върху него, а върху едно трето лице — дружество „България", когато споредъ изричното условие въ п. 3 на договора отъ 19 май 1899 год., той билъ задълженъ да го прѣдаде само на ищеца, а не другиму. Това възражение не може да се вземе подъ внимание, защото, по естеството си, договорното изкупуване е право, което продавачътъ запазва изключително за въ своя полза, а като тъй, той е винаги властенъ да разполага съ него и да го прѣхвърля на трето лице, както ще може и съвсѣмъ да се откаже отъ него въ полза на самия купувачъ, когато въ прѣдвидения въ договора срокъ не го упражни; така щото ищецътъ, който е разполагалъ съ туй право, като е съобщилъ на отвѣтника съ протеста, че има намѣрение да упражни това си право, е билъ властенъ едноврѣменно да посочи и на третото лице, на което купувачътъ да прѣхвърли собственостьта. За да обоснове това си възражение, отвѣтникътъ поддържа, че договорътъ билъ не реаленъ, а личенъ; този възгледъ е тоже неправиленъ. И, дѣйствително, ако отвѣтникътъ би отказалъ да прѣдаде имота на ищеца, слѣдъ като послѣдниятъ е упражнилъ правото си на изкупуване на имота, отъ който моментъ отвѣтникътъ прѣстава да е собственикъ на имота, защото договорътъ се разваля de plein droit, или ако прѣди срока отвѣтникътъ би продалъ имота на трето лице, то и въ двата случая, за да влѣзе въ владѣнието на имота си, проданенъ съ условие за договорно изкупуване, ищецътъ ще бжде принуденъ да прѣдяви ревандикционенъ искъ срѣщу държателитѣ на имота му, отъ което се вижда, че и самото му право е реално, а не лично; 5) щомъ като прочее ищецътъ е упражнилъ на врѣме правото си на договорното изкупуване, договорътъ отъ 19 май

1899 год. слѣдва да се счита развален, а щомъ като отвѣтникътъ е отказалъ да му прѣдаде имота, той — ищецътъ — има право сега да иска повръщането му, слѣдъ като заплати цѣната — 40.000 лева и другитѣ разноски, както това го задължава послѣднята алинея на п. 3 отъ сѫщия договоръ. Отъ прѣдставеното удостовѣрение подъ № 1442, отъ 16 декемврий 1900 год. на Орѣховския нотариусъ, както и отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се установява, не само че ищецътъ е поканилъ отвѣтника по нотариаленъ редъ да се яви въ опрѣдѣленъ день и часъ при нотариуса, за да си получи паритѣ — 40.000 лева, но че чрѣзъ пълномощника на дружество „България", Иванъ Чорапчиевъ и свидѣтелитѣ К. Крапчовъ и Яко Георгиевъ, той е занесалъ у нотариуса сѫщия день и часъ една сума по-голѣма отъ 40.000 лева, за да ги брои на отвѣтника, който обаче не се явилъ въ сѫщото врѣме, а пъкъ и нотариусътъ отказалъ да ги приеме на хранение, подъ прѣдлогъ че нѣмало кѫдѣ да ги запише. Всичко това показва, че ищецътъ е направилъ отъ своя страна всичко, за да изпълни задължението си спрѣмо отвѣтника и ако не го е въ сѫщность изпълнилъ, то това е станало не по негова вина, а по вината на самия отвѣтникъ, който отъ една страна, както това се вижда отъ протеститѣ му до ищеца, е отказвалъ, въобще, да изпълни задължението си, да прѣдаде имота на ищеца или на посоченото отъ него лице, а отъ друга — не се явилъ на опрѣдѣления часъ въ нотарията да получи паритѣ. При такова положение слѣдва да се счита изпълнено задължението на ищеца (сравни чл. чл. 74 и 164 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), тъй като съ тия свои дѣйствия самъ отвѣтникътъ е попрѣчилъ да се изпълни то. Отъ всичко горѣизложено се вижда, че искътъ на ищеца е основателенъ и доказанъ: отвѣтникътъ е длъженъ да му отстѫпи и прѣдаде фабриката съ машинитѣ и другитѣ ѝ принадлежности, така както я е приелъ и по-рано, като получи отъ ищеца сумата 40.000 лева, която самъ ищецътъ е съгласенъ да му брои. Колкото же до заплащането и на другитѣ разноски, за които става дума въ п. 3 на сѫщия договоръ, то ищецътъ не може сега съ това рѣшение да бѫде осѫденъ да ги плати и отвѣтника, защото, отъ една страна тѣхниятъ размѣръ не е още опрѣдѣленъ, а той ще бѫде извѣстенъ само слѣдъ като странитѣ си прѣгледатъ подробно смѣткитѣ, а отъ друга — нито ищецътъ се съгласява сега да ги плаща прѣдъ видъ на неизвѣстното имъ за сега количество, нито пъкъ отвѣтникътъ е прѣдявилъ насрѣщенъ искъ за тѣхъ, или поне указалъ и установилъ тѣхниятъ размѣръ; 6) за да отхвърли иска на ищеца, първостепенниятъ сѫдъ се е рѫководилъ, между другитѣ, и отъ това съображение, че цѣльта, която сѫ гонили странитѣ при сключването на договора отъ 19 май 1899 год., не била дозволена отъ закона и противорѣчила на дѣйствующитѣ въ страната закони, а като е тъй, съгласно съ чл. чл. 8 и 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, всѣки договоръ, сключенъ съ такава цѣль или по-добрѣ, имѣющъ такава незаконна причина, се считалъ недѣйствителенъ и никоя отъ странитѣ нѣмала право да се облѣга на него. Това, обаче, съображение на сѫда би могло да има значение, само ако наистина причината на договора, а не цѣльта, както съвсѣмъ погрѣшно приема първостепенниятъ сѫдъ, бѣше незаконна. А въ случая при-

чината на договора за продавача е да получи цѣната на имота си — да се снабди съ пари и по този начинъ да заплати чрѣзъ купувача дълга си отъ 30.000 лева къмъ Отоманската банка; такава причина, явно е, че не е незаконна; освѣнъ това и да се приемеше възгледа на първостепенния сѫдъ, то пакъ искътъ на ищеца слѣдваше да бѫде уваженъ, защото, щомъ като договорътъ за продажбата отъ 19 май 1899 год. е недѣйствителенъ и странитѣ нѣматъ право да се силватъ на него, първото и прямо послѣдствие отъ това би било, щото ищецътъ, който се счита, че не е продалъ имота си, да има право да си го вземе назадъ отъ рѫцѣтѣ на отвѣтника, гдѣто той е отишелъ вслѣдствие на тоя недѣйствителенъ договоръ, и 7) тъй като ищецътъ печели иска, то отвѣтникътъ слѣдва да му заплати всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, смѣтнати възъ основа новата оцѣнка на имота — 56.000 лева, направена отъ самия ищецъ, съ изключение на сѫдебнитѣ мита, които ищецътъ, ако не бѣше му признато правото на бѣдность, трѣбаше да заплати за първата инстанция по първоначалната цѣна — 160.000 лева. Изчислени по тия двѣ основи размѣра на сѫдебнитѣ разноски за двѣтѣ инстанции (сѫдебни мита и други берии) се възкачватъ на 4381 лева и 90 ст., които отвѣтникътъ ще трѣба да внесе въ хазната, а на всички други — на 2762 л. и 20 ст., които сѫщиятъ ще трѣба да плати на ищеца", — съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1903 год., подъ № 143, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшеняето на Ломското отдѣление при Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 юний 1902 год., подъ № 89, и вмѣсто него постановява: осѫжда „Нацолъ Поповъ и С-ие", отъ гр. Ломъ, да отстѫпи и прѣдаде на Спасъ х. Георгиевъ, отъ сѫщия градъ, една модерна парна керемидна фабрика, находяща се въ района на гр. Ломъ, въ мѣстностьта градската мера, при съсѣди: Видинското шосе, пѫть, мера и брѣга на рѣка „Дунавъ" и състояща се отъ: 1) отъ едно кивгирано здание на два етажа съ двѣ постранични едноетажни постройки; 2) едно кивгирано здание за кръчма; 3) единъ яхъръ; 4) единъ кошъ покритъ съ керемиди; 5) една кѫща за слугитѣ; 6) три сушилни и единъ складъ за керемиди; 7) една кивгирана фура (малка) за печене на тухли; 8) една кивгирана рингова фурна отъ 16 отдѣления за печене керемиди и снабдено съ слѣднитѣ принадлежности: единъ локомобилъ, една машина револверъ преса, една машина валцова преса за смилане, единъ елеваторъ съ принадлежноститѣ, една машина за мелене пръстьта, една машина ауфдугъ за теглене вагонеткитѣ, една машина за правене тротоарни камъни; 9) единъ трапемископъ съ всичкитѣ принадлежности; 10) една помпа-машина за вода; 11) седемъ вагончета разни, и 12) 30.000 рамки-калѫпи за керемиди и 20.000 дъски за сушени тухли — като получи отъ Спасъ х. Георгиевъ 40.000 лева златни. Осѫжда „Нацолъ Поповъ и С-ие" да заплати на Спасъ х. Георгиевъ 2762 л. и 20 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а въ хазната 4380 лева и 90 ст. за неплатени сѫдебни мита и други берии тоже за двѣтѣ инстанции». — Срѣщу това рѣшение Нацолъ Поповъ и С-ие подаватъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че съ едно голо зая-

вление продавачътъ може да изкупи имота, безъ да заплати и цѣната въ установения срокъ; 2) чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото го осѫдилъ да отстѫпи имота, като е оставилъ висящъ въпроса за разноскитѣ, които му се длъжатъ и по договора и по закона, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно го осѫдилъ да заплати сѫдебни мита по цѣната на имота, показана въ исковото прошение.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) Върховниятъ сѫдъ напълно одобрява тълкуването, което е далъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ въ обтѫженото си рѣшение на чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ относително основния въпросъ по настоящето дѣло, по кой начинъ продавачътъ запазва правото, което си е уговорилъ, за изкупуването на продадения отъ него подъ това условие имотъ, като е приелъ, че упражнението на правото за изкупуване се извършва съ формалното изявление, направено въ уречения срокъ, че продавачътъ желае да се възползува отъ правото си да изпълни задълженията си по това изкупуване, което, обаче, може да стане и подиръ изтичането на срока. И дѣйствително, нито чл. 285, нито чл. 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на които посочватъ касаторитѣ, не уреждатъ изрично начина, споредъ който правото за изкупуване трѣбва да се упражни, а именно нито въ казанитѣ законоположения, нито въ други не се съдържа задължение за продавача съ право на изкупуване да извърши въ уречения въ договора срокъ подъ страхъ на изгубване правото си било дѣйствителното плащане на цѣната и на разноскитѣ, било дѣйствителното ѝ прѣдлагане. Напротивъ, отъ постановлението на чл. 298 се вижда, че въ духа на закона дѣйствителността на упражнението правото на изкупуване не е непрѣменно подчинена на повръщането на цѣната въ уговорения срокъ, тъй като тоя членъ установява въ полза на купувача до пълното заплащане на цѣната и на разноскитѣ едно право на задържане, което би било безполезно, ако поради самиятъ фактъ на незаплащането цѣната въ уговорения срокъ, продавачътъ съ право на изкупуване би изгубилъ това свое право, и проданьта би станала неотмѣняема. За това, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е приелъ въ случая, че продавачътъ Спасъ х. Георгиевъ съ формалното си заявление, направено въ уговорения срокъ, макаръ да не е платилъ въ сѫщия срокъ и цѣната и разноскитѣ, е законно и дѣйствително упражнилъ правото си на изкупуване, е далъ правилно тълкуване на чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и не ги е нарушилъ; 2) Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, обаче, е нарушилъ сѫщитѣ чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ въ друго отношение. Той е осѫдилъ купувачътъ Нацолъ Поповъ С-ие да повърне имотътъ на Спасъ х. Георгиевъ, безъ да осѫди послѣдниятъ и на разноскитѣ, които би се указало, че длъжи на първия, когото споредъ казанитѣ членове продавачътъ изпълнява задълженията си по договора, като заплати не само цѣната, но и разноскитѣ, понеже споредъ чл. 298 продавачътъ не може да влѣзе въ владѣние на имота, до гдѣто не удовлетвори всичкитѣ си задължения, а

именно и задължението си да повърне направенитѣ отъ купувача разноски, опрѣдѣлени въ сѫщия тоя членъ. За да постѫпи по тоя начинъ апелативниятъ сѫдъ се силава, на първо мѣсто, на обстоятелството, че за разноскитѣ нѣмало прѣдявенъ насрѣщенъ искъ отъ купувача. Този възгледъ на апелативния сѫдъ не е съгласенъ съ закона, тъй като заплащането и на разноскитѣ отъ продавача сѫ сѫщото послѣдствие отъ закона, както и заплащането на цѣната, така щото по силата на закона, чл. 298, сѫдътъ не можеше да осѫди купувачътъ да повърне имота на продавача, безъ да осѫди прѣдварително послѣдниятъ да заплати на първия както цѣната, така и разноскитѣ. На второ мѣсто апелативниятъ сѫдъ оправдава своето дѣйствие съ факта, че купувачътъ не билъ доказалъ размѣра на разноскитѣ си, и за това му прѣдоставя право да ги търси съ особенъ искъ. Но това дѣйствие противорѣчи на Закона, който, както се каза, не позволява завзимането имотътъ прѣди заплащането и на разноскитѣ. Отъ друга страна, апелативниятъ, като твърди въ рѣшението си, че отвѣтникътъ, сега касаторъ, не билъ поне указалъ и установилъ тѣхния размѣръ, не оправдава съ никакви съображения и посочвания на прѣдставенитѣ доказателства, това свое заключение, когато касаторътъ се оплаква, че не само е указалъ на размѣра 16.000 лева, но и билъ прѣдствилъ за това и доказателства. При тия обстоятелства, прѣдъ видъ на факта, че отъ една страна, апелативниятъ сѫдъ иска въ рѣшението си заявяването на насрѣщенъ искъ за разноскитѣ, а отъ друга твърди, че купувачътъ не билъ опрѣдѣлилъ размѣра на исканитѣ отъ него разноски, безъ да посочи въ това отношение на никакви съображения, подкрѣпляющи заключението му, Върховниятъ сѫдъ намира, че рѣшението на апелативния сѫдъ съдържа въ себе си сѫществено опущение, което главно произлиза отъ неправилното му схващане, че може да присѫди имоти, безъ да изчерпе окончателно въпроса за разноскитѣ, а това е нарушение, както се каза, на чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и 3) най-послѣ, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е осѫдилъ отвѣтникътъ да заплати сѫдебни мита по обявената отъ ищеца цѣна на имота, а не по тая, която е опрѣдѣлилъ самъ сѫдътъ по-послѣ. Истинската цѣна на имота, прочее, е тая послѣдната, и всѣко присѫждане на разноски не може да стане освѣнъ споредъ нея.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касацаоненъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 143, отъ 4 октомври 1903 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 285 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 7 — (61) — 1 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети януарий хилядо деветстотинъ

и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 825, по описа за 1902 год. на Радко Цонковъ, отъ с. Градница, съ Цана Димова, отъ с. Млѣчево, за една нива.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Радко Цонковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Цона Димова, отъ с. Млѣчево, като излага въ прошението си до Севлиевския мирови сѫдия, че съ частенъ актъ отъ 25 септемврий 1899 год., завѣренъ отъ нотариуса на 1 октомврий сѫщата година, купила отъ Иванъ Мирчевъ, отъ сѫщото село, една нива, която Радко Цонковъ извадилъ на публиченъ търгъ за удовлетворение вземането си отъ Иванъ Мирчевъ, — молила да се прѣдаде нивата на нея. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. Вслѣдствие въззивната жалба на ищцата, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледалъ дѣлото и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Цона Димова, отъ с. Млѣчево, е завела искъ противъ Радко Цонковъ, отъ с. Градница, взискатель, и Иванъ Мирчевъ, отъ с. Млѣчево, отвѣтникъ, за освобождаване отъ запоръ и продажба на единъ кѫсъ недвижимъ имотъ, оцѣненъ за 200 лева; 2) че въ първата инстанция мировиятъ сѫдия е счелъ искътъ за недоказанъ съ прѣдставенитѣ отъ ищцата доказателства и за това ѝ е отхвърлилъ искътъ и осѫдилъ да заплати на отвѣтника Радко Цонковъ 10 лева за правоводене на дѣлото; 3) че въ тази инстанция апелаторката Цона Димова, както съ апелативната си жалба, така и въ сѫдебното заседание посрѣдствомъ защитника си твърди, че продавателниятъ актъ, прѣдставенъ отъ нея въ първата инстанция — приложенъ къмъ първостепенното дѣло не билъ икономически, но че тя била броила стойностьта по него на продавача Иванъ Мирчевъ, така щото тая нива била нейна собственость и че отъ деньтъ, когато тя е била купила, била е получила въ владѣнието си, по поводъ и на което моли да се отмѣни рѣшението на Севлиевския мирови сѫдия и се постанови друго, съ което да ѝ се уважи искътъ и осѫди противната страна на всички разноски и правоводене на дѣлото; 4) че въззиваемиятъ Радко Цонковъ, посрѣдствено защитника си, намира, че възраженията на апелаторката сѫ неоснователни, по поводъ и на което моли за потвърждение рѣшението на Севлиевския мирови сѫдия и осѫждането на апелаторката на всички разноски и правоводене на дѣлото; 5) че въззиваемиятъ Иванъ Мирчевъ признава обстоятелството, че издадениятъ отъ него продавателенъ актъ на апелаторката е дѣйствителенъ, като обяснява, че стойностьта за въпросната нива по продавателния актъ си билъ получилъ отъ апелаторката посрѣдствено изплащането дългътъ му спрѣмо Луканъ Миховъ, и 6) че понеже въззиваемиятъ Радко Цонковъ съ нищо не доказа, какво че не е можалъ да бѫде удовлетворенъ по взискането си отъ въззиваемия Иванъ Мирчевъ съ другъ, освѣнъ тоя имотъ и понеже както отъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото подъ клетва свидѣтели, именно: Луканъ Миховъ и Стойно Дуневъ, така и отъ положената въ сѫдебно заседание отъ апелаторката сѫдебна клетва въ смисълъ, че е платила напълно сумата 400 лева сребърни по продавателното отъ 25 септемврий 1899 год. на Иванъ Мирчевъ — находяще се къмъ първостепенното дѣло

и установеното обстоятелство, че въпросната нива се намирала въ нейно владѣние, то при наличностьта на тия обстоятелства, рѣшението на Севлиевския мирови сѫдия се явява за неправилно издадено и като такова, слѣдва да бѫде отмѣнено и бѫде постановено друго, съ което да се осѫдятъ отвѣтницитѣ Радко Цонковъ и Иванъ Мирчевъ да освободятъ отъ запоръ и публичната продань, въпросната нива на апелаторката Цона Димова и ѝ заплатятъ сѫдебнитѣ и правоводене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 37, отъ 23 октомврий 1901 год. отмѣнилъ първостепенного рѣшение и вмѣсто него постановилъ: „осѫжда Радко Цонковъ, отъ селото Градница, взискатель, и Иванъ Мирчевъ, отъ селото Млѣчево — длъжникъ, да освободятъ отъ запоръ и публична продань нивата на апелаторката Цона Димова, отъ селото Млѣчево, находяща се въ селото Млѣчево, въ мѣстностьта „оградитѣ", отъ 15 декара, при съсѣди: Ст. Дуневъ, Добри Стойчевъ, Неновица Михова, долъ и пѫть, тоже да заплатятъ на сѫщата 34 лева за сѫдебни и правоводене на дѣлото разноски, а на хазната 18 лева за незаплатени мита и берии". — Въ подадената си касационна жалба взискательтъ Рад. Цонковъ се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58, 282, 326, 392, 423, 976, 107 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото искътъ на ищеца не билъ доказанъ съ прѣдставения домашенъ актъ, който билъ издаденъ слѣдъ запора, както се виждало отъ удостовѣрението № 8725, което не било оцѣнено; защото сѫдебната клетва не установлявала продажбата, и защото свидѣтелскитѣ показания не могли да служатъ за доказателство въ покупка — продажба на недвижимъ имотъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: оплакването на касатора има значение касателно удостовѣрението на сѫдебния приставъ отъ 3 октомврий 1901 год., подъ № 8725. Отъ това удостовѣрение се вижда, че на 28 септемврий 1899 год. върху спорната сега нива е имало наложена възбрана по взискането на кредитора и че на слѣдующия день е била съобщена призовката на длъжника Ив. Мирчевъ за тази възбрана. При тѣзи данни окрѫжниятъ сѫдъ неправилна оцѣнка е далъ на продавателния актъ отъ 1 септемврий 1899 год., като счелъ че съ него е прѣхвърлена собственостьта на спорната нива, тъй като, когато има наложена възбрана на единъ имотъ и е съобщена за това призовка на длъжника, този послѣдниятъ не може да го отчуждава, както се вижда отъ съдържанието на чл. 52 отъ Закона за нотариуситѣ и отъ сравнението му съ чл. 981 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Продажбата не може да се счита за извършена на 25 септемврий, както приема сѫдътъ, тъй като частнитѣ домашни актове иматъ достовѣрна дата спрѣмо трети лица само отъ деньтъ на завѣряването, а завѣряването въ дадения случай е станало на 1 октомврий 1899 год., слѣдъ налагане на възбраната и съобщението на призовката. Прочее, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е призналъ договорътъ за продажбата на спорната нива валиденъ, постѫпилъ е въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окрѫженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, № 37, отъ 23 октомврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окрѫженъ сждъ.

№ 8 — (75) — 3 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 849, по описа за 1902 год., на Иванъ Марковъ, Георги Марковъ и Никола Марковъ, отъ гр. Търново, срѣщу рѣшението № 123, на Търновския окрѫженъ сждъ, отъ 27 мартъ 1901 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Кръстина Цвѣткова, отъ гр. Търново, заявила на 11 септемврий 1893 год., прѣдъ I Търновски мирови сждия искъ противъ Иванъ, Георги и Никола Маркови, отъ сжщия градъ, за да се узакони частната продажба извършена на 14 май 1889 год., между нея и отвѣтницитѣ на една ливада, която отвѣтницитѣ не искали да й прѣдадатъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1326, 1893 год. и съ рѣшението си № 87/94 год. отхвърлилъ искътъ, като счелъ продажбата за недѣйствителна. По въззивъ на ищцата, Търновскиятъ окрѫженъ сждъ образувалъ апелативно дѣло № 132/94 год. и допусналъ прѣдложената отъ отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, въ смисль, че продавателниятъ актъ симулиралъ единъ залогъ за изплащане прѣдшетствующъ тѣхенъ дългъ спрѣмо ищцата; но понеже въ течението на процеса ищцата се е поминала, спорътъ на клетвата останалъ висящъ; сждътъ обаче не допусналъ на отвѣтницитѣ да докажатъ сжщото обстоятелство съ съпругътъ на ищцата въ качеството му на свидѣтель. За разрѣшението на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че повѣреникътъ на апелативната страна моли да се отмѣни рѣшението на мирови сждия и се узакони продажбата на продавателното отъ 14 май 1889 год., като се признае довѣрителката му въ качеството й настойница на малолѣтнитѣ останали отъ покойния й съпругъ Дончо Доневъ, за собственица на имота указанъ въ поменатото продавателно; а повѣреникътъ на въззиваемата страна моли потвърждението на рѣшението, понеже отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели и другитѣ доказателства по дѣлото се установявало какво въпросното продавателно е дадено за обезпечение взимането на Кръстина Цвѣткова отъ довѣрителитѣ му; 2) отъ прѣдставеното продавателно съ дата 14 май 1889 год., въ което като продавачи фигуриратъ Иванъ, Георги и Никола Маркови, сегашнитѣ въззиваеми, а като купувачка Кръстина Цвѣткова, което се признава отъ въззиваемата страна се установява, че е билъ сключенъ договоръ за продажба на една ливада указана въ исковото прошение, между сжщитѣ

страни и паритѣ за нея напълно получени отъ въззиваемитѣ (продавачитѣ), съ което Кръстина Цвѣткова е придобила собственостьта на въпросния имотъ; 3) показанията по разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, за установяване какво продавателното е дадено като залогъ срѣщу записа съ дата 10 май 1889 год., както и прѣдставения отъ въззиваемата страна записъ съ дата 10 май 1889 год. за 700 гроша, не могатъ има никакво значение по настоящето дѣло по съображенията на сжда изложени въ протоколното му опрѣдѣление отъ 12 мартъ т. год.; 4) съгласно чл. 1 отъ Закона за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия или частни актове отъ 18 февруарий 1892 год. — договоритѣ за покупка-продажба на недвижими имоти съ домашни актове, ако нѣма придобити крѣпостни права на трети лица, раждатъ правото на собственость и сждилищата по тѣзи продажбени договори и издаватъ рѣшения за прѣминуване правото на собственость, и понеже договорътъ изложенъ въ поменатото продавателно е сключенъ при дѣйствието на тоя законъ и отъ друга страна отъ прѣдставеното удостовѣрение № 1359, отъ 13 октомврий 1893 год., издадено отъ нотариуса при тоя сждъ, се вижда, че върху сжщия имотъ нѣма придобити крѣпостни права за трети лица, то напълно се явява приспособимъ поменатиятъ членъ въ случая и като така искането на апелативната страна за узаконяване продажбата и признаването ѝ собственица на имота се явява за основателно. Възражението на въззиваемата страна, че не може да има приложение въпросниятъ членъ, тъй като билъ отмѣненъ съ Закона за задълженията и договоритѣ (чл. чл. 218 и 219) е неосновательно, тъй като сдѣлката е прѣдшествувала послѣдния законъ и той не може да лиши апелативната страна отъ прѣимуществата, които ѝ дава казаниятъ членъ, и 5) отъ прѣдставенитѣ: а) удостовѣрение № 4447, отъ 5 октомврий 1895 год., издадено отъ Търновското градско общинско управление; б) прѣписъ отъ рѣшението № 8, отъ 31 януарий 1898 год. на Русенския апелативенъ сждъ, което е влѣзло въ законна сила, видно отъ удостовѣрението № 11031, отъ 25 августъ 1899 год., издадено отъ сжда, и в) отъ показанията на свидѣтеля Недю Савовъ, разпитанъ въ тази инстанция, се установява, че ищцата Кръстна Цвѣткова се е поминала на 22 юлий 1895 год., оставила за свои наслѣдници съпругътъ си Недю Савовъ и малолѣтнитѣ дѣца на покойния си единоутробенъ братъ Дончо Доневъ, а именно: Стефана, Димитъръ, Кръстю, Михаилъ и Атанасъ Дончеви и че малолѣтнитѣ сж признати за наслѣдници на $^{2}/_{3}$ части отъ имотитѣ останали отъ покойната Кръстина. Че отъ даннитѣ по дѣлото въ тази инстанция се вижда, че само Аника Атанасова, въ качеството си настойнаца на малолѣтнитѣ дѣца, се явява и продължава процеса, а другиятъ наслѣдникъ Недю Савовъ макаръ и да се явявалъ въ качество на свидѣтель, не е заявилъ претенциитѣ си по тоя процесъ, а щомъ се установява, че между въззиваемата страна и покойната Кръстина Цвѣткова е сключена продажба за въпросната ливада, че нѣма придобити крѣпостни права върху сжщия имотъ отъ трети лица и понеже за ищци слѣдъ смъртьта на Кръстина Цвѣткова се явяватъ само малолѣтнитѣ на покойния ѝ единоутробенъ братъ Д. Доневъ, които иматъ право на $^{2}/_{3}$ части наслѣдствени, то искътъ се явява основателенъ и доказанъ само за

$^2/_3$ части отъ имота изложенъ въ исковото прошение, а по отношение останалата часть слѣдва да бжде отхвърленъ. Страната която губи процеса, по искането на противната страна, е длъжна да й заплати сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 123, отъ 27 мартъ 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „продажбата сключена по едно продавателно съ дата 14 май 1889 год., между Кръстина Цвѣткова, Иванъ, Георги и Никола Маркови, за една ливада на мѣстностьта „Сафи-Чаиръ" въ Чолакъ-Махленско землище, отъ два дюлюма, при граници: Колю Стойковъ, рѣка Янтра, черковна ливада и пжтя, счита за дѣйствителна и признава правото на собственость на малолѣтнитѣ: Стефана, Димитъръ, Кръстю, Михаилъ и Атанасъ Дончеви, останали отъ покойния Дончо Доневъ, братъ на Кръстина Цвѣткова, на $^2/_3$ части върху поменатия имотъ. Останалата часть отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда Иванъ, Георги и Никола Маркови отъ Чолакова-Махала, Търновско, да заплатятъ на Аника Атанасова, отъ гр. Търново, въ качеството й настойница на малолѣтнитѣ останали отъ покойния Дончо Доневъ, 28 лева и 20 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и на хазната солидарно 30 лева за неплатени призовки и гербовъ сборъ; а Аника Атанасова въ качеството си настойница на малолѣтнитѣ на Дончо Доневъ, да заплати на хазната 15 лева за призовки и гербовъ сборъ и то когато се подобри материялното положение на малолѣтнитѣ". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 688 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ Закона за продажби на недвижими имоти съ домашни актове отъ 18 февруарий 1892 год., защото ищцата би трѣбвало да заяви искъ за да й отстжпятъ и прѣдадатъ имота въ случай, че продажбата е валидна и то ако тѣ биха й я оспорявали, а не искъ за оформяване на продажбата и то слѣдъ влизането въ сила на Закона за задълженията и договоритѣ; 2) чл. чл. 58, 77, 107 и 384 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 8, 24 и 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не уважилъ показанията на свидѣтелитѣ въ първата инстанция отъ 16 февруарий 1894 год., че прѣдметного продавателно е безпарично, че то било дадено на съпруга й Недю Савовъ, като залогъ срѣщу задължителния имъ записъ отъ 10 май 1889 год. спрѣмо ищцата за 700 гроша съ условие, че щомъ тоя дългъ отъ 700 гроша й се плати, продавателното ще се унищожи и защото не разпиталъ като свидѣтель съпругътъ й Недю Савовъ, съ когото тѣ щѣли да докажатъ (протоколъ отъ 12 мартъ 1901 год.), че ищцата си била получила тия 700 гроша, и 3) чл. 141 отъ Гражданското сждопроизводство, защото резолюцията прочелъ едвамъ на 21 мартъ 1901 год., макаръ и въ сждебното заседание отъ 12 мартъ 1901 год. — когато се е гледало дѣлото — да е прогласилъ, че ще я произнесе слѣдъ разглеждането на другитѣ дѣла, отъ което се разбирало, че това ще стане въ сжщия день, а не подиръ 9 дена, безъ да сж били казани причинитѣ за това закъснѣване.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ санкционирва и продажби които

сж били извършени съ частни писмени актове прѣди влизането му въ сила, по начинъ щото такива продажби на недвижими имоти се признавитъ за законно извършени и купувачитѣ нѣматъ нужда да искатъ по сждебенъ редъ да се признаватъ за законни, щомъ продавачитѣ сж имъ прѣдали имотитѣ и не оспорватъ продажбитѣ. Обаче, по настоящето дѣло продавачитѣ не само не сж прѣдали имота на купувачката, но още оспорватъ продажбата. Слѣдователно, съгласно чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, купувачката — ищца правилно се е отнесла до надлежния мирови сждия за разрѣшение на спора. Отъ тукъ слѣдва, че първото касационно оплакване, което се осланя на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. 688 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и Закона отъ 18 февруарий 1892 год. за домашнитѣ продажби, въ смисъль, че не трѣбвало да се заявява настоящия искъ, е оплакване неосновативно; 2) съгласно чл. 326 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, симулацията на единъ актъ може да се доказва и отъ участвующитѣ въ него страни, но ако има на лице едно начало на писмено доказателство. Въ настоящия случай отвѣтницитѣ сж участвували като продавачи въ противопоставения имъ отъ ищцата продавателенъ актъ отъ 14 май 1889 година. За да биха могли, прочее, да докажатъ симулацията му, въ смисль, че макаръ и продавателенъ записъ, той не е билъ такъвъ, а билъ издаденъ отъ тѣхъ като гаранция за прѣдшествующия имъ спрѣмо ищцата дългъ отъ 700 гроша, тѣ трѣбвало прѣди всичко да подкрѣпятъ това си твърдение съ едно начало на писмено доказателство, произходяще отъ ищцата, и послѣ да допълнятъ и съ свидѣтелски показания това си твърдение, а такова начало на писмено доказателство тѣ сж нѣмали и за това сж прѣдложили на ищцата рѣшителна клетва което срѣдство, обаче излѣзло неудачно вслѣдствие смъртьта на ищцата. Отъ тука слѣдва, че по въпроса за симулацията, като не се основалъ на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели и като не допусналъ свидѣтеля Недю Савовъ, съпругъ на ищцата, Търновскиятъ окржженъ сждъ не е нарушилъ указанитѣ въ второто касационно оплакване законоположения и слѣдователно това оплакване е неоснователно, и 3) Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 141 отъ Гражданското сждопроизводство, не за това, че не е произнесалъ резолюцията въ сжщия день слѣдъ разглеждането на другитѣ дѣла, както прѣдварително е казалъ, че ще я произнесе, тъй като тоя членъ дава право да се отложи произнасянето и до слѣдующето заседание, както по аналогията — ако дѣлото е много сложно и изисква особени справки, или же се разболѣе нѣкой отъ участвующитѣ сждии — пакъ да отложи произнасянето й до слѣдующето заседание, но за това, че не е обадилъ на странитѣ за това отлагане — поне въ протокола му не се вижда това да е направилъ; обаче, това обстоятелство — необаждането на странитѣ за отлагането на произнасянето резолюцията — само по себе си не е отъ естество да опорочи и рѣшението. Слѣдователно, това нарушение не е сжществено и за това послѣдното касационно оплакване, осланяюще се само на това обстоятелство, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ, Георги и Никола Маркови,

срѣщу рѣшението № 123 на Търновския окр. сѫдъ отъ 27 мартъ 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 9 — (83) — 7 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 861, по описа за 1902 год., на Фатме Хасанъ Алендерова, отъ гр. Тутраканъ, съ Дино Бебисъ, отъ сѫщия градъ, за една кѫща и едно лозе.*— Въ сѫдебното заседание се явиха адвокатитѣ д-ръ Д. К. Вачовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касаторката и Г. Згуревъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация — Дино Бебисъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Хар. Д. Харизановъ, живущъ въ гр. Тутраканъ, повѣреникъ на Фатме Хасанъ Алендерова, съ исково прошение отъ 17 юний 1897 год. до I Тутракански мирови сѫдия, заявила искъ срѣщу Дино Бебисъ, като взискатель и Кантаръ Ферадъ, като длъжникъ, жители отъ сѫщия градъ, за неправилно описване и излагане на публична продань слѣдующия недвижимъ имотъ: 1) кѫща, въ гр. Тутраканъ, улица „Русенска", при съсѣди: Мехмедъ Джитовлу, Мех. Салиоглу и отъ двѣ страни пѫть, съ дворъ 1358 квадратни метра, и 2) лозе, въ землището на сѫщия градъ, въ мѣстностьта „Срѣднитѣ лозя", отъ 1 декаръ и 6 ара, при съсѣди: Ахмедъ Азаклиевъ, Юмеръ Чаушъ, Халваджи Занфиръ и пѫть, като собственость на Кантаръ Ферадъ, вслѣдствие на което молилъ осѫждането имъ да отклонятъ публичната продань на тоя имотъ и се освободи въ свободното и неприпятствено владѣние на довѣрителката му, както и да ѝ заплати сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си подъ № 314, отъ 22 априлъ 1899 год. осѫдилъ Дино Бебисъ и Кантаръ Ферадъ, да вдигнатъ наложения запоръ върху имота, принадлежащъ на Фатме Хасанова Алендерова и да заплатятъ на послѣдната 88 лева и 50 стотинки за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Срѣщу това рѣшение отвѣтникътъ Дино Бебисъ подалъ апелативна жалба въ Русенския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата Фатме Хасанъ Алендерова иска осѫждането на отвѣтницитѣ Дино Бебисъ и Кантаръ Ферадъ да вдигнатъ неправилно наложения запоръ и описъ върху една кѫща въ гр. Тутраканъ и лозе, въ землището на сѫщия градъ, за удовлетворение на Дино Бебисъ къмъ длъжника Кантаръ Ферадъ. За доказателство на тоя си искъ и за установяване, че описанитѣ и изложени на публична продань горѣспоменати недвижими имоти сѫ нейна собственость, ищцата е прѣдставила прѣдъ мировия сѫдия крѣпостни актове № № 1 и 3, отъ 18 юний 1897 година. Отъ тия послѣднитѣ става явно, че ищцата е прѣобрела имота на основание турски документъ, по който сѫ били издадени въпроснитѣ крѣпостни актове (нотариялни дѣла № № 237, 268/1897 година). Собственостьта си върху

тоя имотъ ищцата е установила както съ крѣпостния си актъ, който споредъ признанията на отвѣтницитѣ се отнасяли за сжщитѣ имоти, така и отъ огледния протоколъ на мировия сждия отъ 7 мартъ 1898 година, по провѣрка на пространството и границитѣ на тоя имотъ. Взискательтъ — длъжникъ — както прѣдъ първостепенната така и прѣдъ апелативната инстанции, молилъ за отхвърляне искътъ на ищцата, понеже върху имота билъ направилъ ипотека и ако трети лица сж искали да вэематъ участие, то да се съобразятъ съ постановленията на чл. 19 отъ Закона за ипотекитѣ. Тия негови възражения се оправдаватъ отъ фактическа страна, тъй като отъ приложеното нотариялно дѣло № 151/95 год. е установено. че длъжникътъ Кантаръ Ферадъ още на 3 юний 1895 год. ипотекиралъ спорния по дѣлото имотъ върху взискателя — отвѣтника, на основание крѣпостни актове № № 85 и 88, отъ 10 май 1895 година, издадени на основание общинското удостовѣрение. По дѣлото не се прѣдставляватъ данни, отъ които да е видно, че имотитѣ сж били спорни прѣди залагането имъ, тъй като е установено, че ищцата е станала тѣхна собственица много по-късно отъ момента на залагането имъ, до който моментъ той (имотътъ) е билъ пълна и неогрничена собственость на длъжника Кантаръ Ферадъ (чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Ако ли же ищцата чрѣзъ настоящия си искъ би прѣслѣдвала цѣльта да унищожи една сключена вече ипотека, или же да установи, че длъжникътъ Кантаръ Ферадъ не е собственикъ на имота, което може да стане само съ отдѣленъ искъ, то пакъ щомъ е установено, че ипотечниятъ кредиторъ при взимането на ипотечния актъ е дѣйствувалъ добросъвѣстно (bona fide) то такъвъ актъ е неунищожаемъ подъ прѣдлогъ, че ипотечниятъ длъжникъ въ врѣме на ипотекирането на имота не е билъ неговъ собственикъ (к. р. № 424 отъ 1896 година). Прѣдъ видъ на горѣизложеното искътъ на ищцата се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да бжде отхвърленъ", — съ рѣшението си подъ № 213, отъ 12 юний 1902 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищеца. — Въ подадената си касационна жалба Фатме Хасанъ Алендерова се оплаква, че Русенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 58, 59, 80, 107, 325, 329, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото правото ѝ на собственость се основавало на стари турски документи, върху които сж издадени крѣпостнитѣ ѝ актове, и защото ипотечниятъ договоръ, като извършенъ между други лица и за чуждъ имотъ, не могалъ да има задължителна сила за нея.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ първия мотивъ на рѣшението си окржжниятъ сждъ признава, че ищцата прижежава въ собственость спорнитѣ два имота съ крѣпостни актове, издадени възъ основание на турски документи, но понататъкъ отхвърля искътъ, понеже сжщитѣ имоти били ипотекирани. Щомъ като сждътъ признава, че имотитѣ принадлежатъ на ищцата, не може да ѝ противопостави ипотечния договоръ, тъй като той е извършенъ безъ нейно участие и, като такъвъ, не може въ нищо да я задължава. Чл. 19 отъ Закона за ипотекитѣ, който сждътъ цитира, непра-

вилно е приспособенъ, тъй като ищцата не е придобила собственостьта на имотитѣ отъ ипотекарния длъжникъ, та да встжпи въ ипотекарнитѣ задължения, а тегли правото си отъ друго основание, както става ясно отъ прѣдставенитѣ ѝ документи. Твърдението на сжда, че ищцата е придобила собственостьта на имотитѣ слѣдъ ипотекирането имъ не се оправдава, тъй като турскитѣ документи, на основание на които крѣпостнитѣ актове на ищцата сж издадени, носятъ много по-ранна дата отъ ипотечния актъ. Въ края на рѣшението си сждътъ праща страната да заяви отдѣленъ искъ за унищожението на ипотечния договоръ, ако счита че имотътъ е неинъ. И въ това отношение съображението на сжда е неправилно, защото настоящиятъ искъ е заявенъ именно за собственостьта на имота и сждътъ е длъженъ да разгледа тукъ този въпросъ, като извади отъ неговото разрѣшение законнитѣ послѣдствия и послѣдствия и по отношение на ипотечния договоръ. Прочее, Русенскиятъ окрѫженъ сждъ, като не е разрѣшилъ въ това дѣло ясно и положително поставения въпросъ за собственостьта на прѣдметнитѣ имоти, безъ което разрѣшение невъзможно е да се опрѣдѣли силата и значението на ипотечния договоръ спрѣмо странитѣ, нарушилъ е съ това чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторката.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окрѫженъ сждъ отъ 12 юний 1902 год., подъ № 213, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окрѫженъ сждъ.

№ 10 — (85) — 7 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 863, по описа за 1902 год., на Златко С. Жедненски, отъ гр. Дупница, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сждъ отъ 21 септемврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви д-ръ Д. К. Вачевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора З. С. Жедненски.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Васе, Тоне, Георги и Благоя Котеви, отъ село Новоселяни, сж заявили прѣдъ I Дупнишки мирови сждия искъ противъ Златко Ст. Жедненски, отъ гр. Дупница, за да разтури отвѣтника направената отъ него дъсчена заградка, съ която имъ заградилъ входа на общата имъ воденична врата, прѣзъ която ищцитѣ сж минавали за своитѣ двѣ витла както е минувалъ и отвѣтникътъ за своитѣ двѣ, тъй като и четиритѣ витла сж били подъ единъ покривъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 474/901 година и съ рѣшението си № 563/901 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Кюстендилския окрѫженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 281/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „съ исковата си молба ищ-

цитѣ сж искали да вдигне отвѣтникътъ направената дъсчена прѣграда между тѣхнитѣ и ищцови камъни и да имъ не прѣпятствува въ свободното ползуване отъ общия входъ на воденицата — така формуларанъ искътъ на ищцитѣ е искъ за едно сервитутно право на прѣминаване и слѣдователно въ случая материята се реглира по Турския граждански зазаконъ. Съгласно чл. 1224 отъ горѣцитирания законъ, съ правото на прѣминаване се взима прѣдъ видъ древното състояние и то ако е законно, а съгласно чл. 1225 отъ сжщия законъ, когато нѣкой има право за прѣминуване прѣзъ чуждо мѣсто, стопанинътъ на това мѣсто не може да му възбрани прѣминуването. Отъ огледния протоколъ на мировия сждия е константирано, че четиритѣ камъка — на ищеца 2 и отвѣтника 2 — се намиратъ подъ единъ покривъ и че слѣдъ турянето на дъсчената прѣграда ищцитѣ ако искатъ да се ползуватъ прѣзъ общия входъ на воденицата е невъзможно, а ще трѣбва да минаватъ прѣзъ воденичната вада и да влизатъ при своитѣ камъни прѣзъ малкия входъ, и отъ обясненията на отвѣтника става явно, че третитѣ лица отъ които сж купили ищцитѣ двата камъка съ продавателенъ записъ отъ 27 октомврий 1897 год., сж се ползували съ право на прѣминуване прѣзъ общи входъ, че третитѣ лица сж се ползували отъ тоя входъ отъ 1879 год., а слѣдъ тѣхъ и ищцитѣ до мѣсецъ февруарий 1901 година. Но понеже съгласно чл. 1224 отъ Турския граждански законъ изисква щото за придобиване на право на прѣминаване да има древне врѣме, то слѣдва да се види, да ли прѣди 1879 година и бившитѣ стопани сж се ползували съ право на прѣминаване прѣзъ този входъ и покрай камънитѣ на отвѣтника за да идатъ до послѣднитѣ камъни. Отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ втората инстанция се установява, че въ турско врѣме тая воденица била на единъ стопанинъ, слѣдъ когото синоветѣ му Асанъ и Сюлюманъ си подѣлили само камънитѣ, като камънитѣ на Асана отсетнѣ минали въ отвѣтника, а двата камъка на Сюлюмана взели третитѣ лица — Кузмановитѣ, обаче никога прѣграда между еднитѣ и другитѣ камъни не е сжществувала и всички мливари сж минавали за камънитѣ на ищцитѣ прѣзъ общия — спорния входъ. Отъ това става явно, че ищцитѣ непрѣкжснато сж се ползували отъ този входъ отъ старо врѣме — т. е. повече отъ 50—60 години, а въ такъвъ случай тѣхниятъ искъ се явява за основателенъ и доказанъ. Възражението на апелатора, че по-рано е имало само единъ наематель на четиритѣ камъка, и слѣдователно не е могло да се строи прѣградка, която би затруднила самото експлоатиране на воденицата, е възражение неоснователно, защото има свидѣтели които установяватъ, че е имало случай когато се имало отдѣлни наематели на ищцовитѣ и отвѣтникови камъни и първитѣ сж се пакъ ползували отъ общия входъ безъ да имъ е прѣпятствувано отъ отвѣтника, което ясно показва, какво отвѣтникътъ е зналъ, че този входъ е общъ отъ старо врѣме (показания на свидѣтелитѣ: Коте Стойневъ и Заре Соколовъ, Мите Думяковъ).Възражението на апелатора, какво ищцитѣ не могатъ да претендиратъ за право на прѣминаване освѣнъ отъ когато тѣ сж станали стопани на воденицата и че съ продавателното имъ е точно опрѣдѣлено какво имъ е продадено е тоже неоснователно, понеже правото на прѣминаване е реаленъ искъ, а не личенъ и че слѣдователно всички права придобити било отъ първитѣ сто-

пани на воденицата било отъ наемателитѣ, сж права придобити и спрѣмо имота, а не спрѣмо ищцитѣ, колкото се отнася до границитѣ на имота, прѣдъ видъ самиятъ имотъ — воденични камъни, находящи се подъ единъ покривъ ясно е, че ако е турена граница „Златкова-Воденица“ не се е разбирало друго освѣнъ камънитѣ на Златко, които сж дѣйствително съсѣди съ ония на ищцитѣ. Неосновательно е възражението на апелатора, какво за да може ищецътъ да претендира направо прѣминуване трѣбва владѣнието му да е законно, защото това условие не се изисква отъ Турския граждански законъ, па и Законътъ за давностьта въ чл. 34 говори, че вѣщнитѣ права, както е въ случая, може да се придобиватъ и съ непрѣкжснато владѣние въ продължение на 20 години, безъ да се има нужда отъ юридическо основание и добросъвѣстность, та и по силата на тоя членъ ищцитѣ пакъ сж придобили правото на прѣминуване прѣзъ входа на камънитѣ на отвѣтника. Въ случая по аналогия може да се приложи и чл. 1193 отъ Турския граждански законъ, тъй като входътъ е билъ общъ и за четиритѣ камъка. Обстоятелството, че на отвѣтниковитѣ камъни имало една вратичка, както говорятъ послѣднитѣ свидѣтели, и че мливаритѣ и стопанинътъ се ползуватъ прѣзъ тоя входъ не измѣнява въ нищо процеса, тъй като за да се мине отъ тамъ трѣбва да се гази водата или да се направи мостъ, както твърдятъ всичкитѣ свидѣтели, а ищецътъ не е длъженъ да прави излишни разходи, когато има право да се ползува отъ общия входъ. Ето защо рѣшението на мировия сждия слѣдва да се потвърди, като бжде осжденъ апелаторътъ и на сждебнитѣ разноски за втората инстанция“, — съ рѣшението си отъ 21 септемврий 1902 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение.—Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че сжщиятъ сждъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 58 първата му половина отъ Гражданското сждопроизводство, защото присждилъ на ищцитѣ едно недоказано тѣхно искане, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото рѣшението му противорѣчи на фактитѣ въ дѣлото и законитѣ които регулиратъ спорното между странитѣ въ случая правоотношение.

Върховниятъ касационенъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на отвѣтника — касаторъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) доказанъ ли е или не е доказанъ единъ искъ, е въпросъ по сжщество, а не по форма, защото за разрѣшението му е необходимо да се направи вжтрѣшна оцѣнка на доказателствата му; когато една оцѣнка е направена отъ първата инстанция, нова оцѣнка е компетентна да направи втората инстанция по сжщество. Такава нова оцѣнка въ случая е направена отъ Кюстендилския окр. сждъ, дѣйствующъ въ качество на втора инстанция. Чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата не позволява на Върховния касационенъ сждъ да прави нова оцѣнка на даннитѣ. За това първото оплакване въ касационната жалба, на което цѣльта е да се подложатъ на нова оцѣнка оцѣненитѣ вече отъ втората инстанция по сжщество данни, е оплакване неосновательно; 2) второто оплакване въ касационната жалба, развито устно въ касационната форма отъ повѣреника на касатора, съдържа двѣ оплаквания: а) че окржжниятъ сждъ е измѣнилъ основата на иска който билъ за право на ползуване отъ съдружествена воденица, а го е разрѣшилъ за сервитутно право което е за право на ползуване отъ чуждъ имотъ,

и б) че сжщиятъ сждъ е извършилъ съдържанието на прѣдставеното отъ ищцитѣ продавателно, като съобразилъ, че границата „Златковата Воденица" означавала Златковитѣ камъни. Първото отъ тѣзи двѣ оплаквания е неосновательно, защото никждѣ — нито въ исковата молба, нито въ пледоариитѣ си — ищцитѣ не сж считали, че воденицата е обща, съдружествена съ отвѣтника, а това гдѣто въ исковата молба сж казвали, че тѣхнитѣ двѣ и на отвѣтника двѣ витла сж подъ общъ покривъ, не дава да се разбере, че и четиритѣ витла сж били общи на ищцитѣ и на отвѣтника, напротивъ, тѣ изрично сж заявявали, че двѣтѣ витла сж на отвѣтника, нѣщо което и той не намира за нуждно да отрича. Прочее, сждътъ не измѣнява основанието на иска, като го е разрѣшилъ за сервитутно право. Второто оплакване е тоже неосновательно, защото по отношение на границата „Златкова-Воденица" сждътъ само тълкува тоя терминъ и намира, че означава „Златковитѣ камъни" въ воденицата, което тълкуване самъ Златко — касаторътъ, осжществява, понеже не претендира да е собственикъ на цѣлата воденица. Прочее, дума за извращение на съдържанието на продавателното не може да става.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Златко С. Жедненски, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 21 септемврий 1902 год. като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 11 — (95) — 9 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 781, по описа за 1904 год. на Видинския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ подъ № 215, отъ 24 декемврий 1903 година.* — Въ заседание се яви държавниятъ юрисконсултъ М. Генадиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Вжко Пековъ, отъ с. Голѣманово, заявилъ на 2 януарий 1902 год. прѣдъ Видинския окр. сждъ искъ противъ държавата, въ лицето на Видинския окр. управитель, и противъ длъжника ѝ Пеко Вжковъ, отъ сжщото село, за вдигане наложения отъ държавата за дългъ на Пеко Вжковъ секвестъръ върху движими имоти — жито, ечмикъ, кукурузъ и пр., принадлежащи ужъ на Вжко Пековъ, а тѣ сж били негови — на ищеца. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 9/902 год. и съ рѣшението си № 80/902 год. уважилъ искътъ. Видинскиятъ окр. управитель апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 140/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Видинскиятъ окр. управитель въ качеството си прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ въззивъ и иска отмѣнението на обтжженото рѣшение само въ оная му часть, съ която държавното съкровище е било осждено да заплати на ищеца сждебнитѣ

и по водене на дѣлото разноски, защото, както и днесъ обясни държавниятъ адвокатъ, хазната не била налагала никакъвъ секвестъръ върху имотитѣ на ищеца, а такъвъ билъ наложенъ отъ сѫдебния приставъ по негово усмотрѣние, безъ да му билъ указванъ тоя способъ отъ надлежния чиновникъ за удовлетворение вземането на хазната срѣщу длъжника ѝ П. Вѫковъ, и 2) за доказателство на туй свое възражение апелаторътъ е прѣдставидъ едно удостовѣрение отъ сѫдебния приставъ подъ № 3686, отъ 20 май 1902 год., но отъ това удостовѣрение се вижда, че околийскиятъ началникъ, като прѣдставитель на хазната въ Кулската околия, съ писмо № 7859, отъ 13 декемврий 1901 год. до сѫдебния приставъ, е поискалъ да се пристѫпи къмъ описъ на движимитѣ и недвижими имоти на длъжника П. Вѫковъ, а това ще рече, че е указалъ и способа за изпълнение на изпълнителния листъ, издаденъ въ полза на хазната срѣщу длъжника ѝ П. Вѫковъ, както и че по искането на хазната, а не на друго нѣкое лице — другъ кредиторъ — сѫ били описани и извадени на публична проданъ имотитѣ на ищеца, като принадлежащи на хазновия длъжникъ. Прочее, първостепенниятъ сѫдъ правилно е счелъ, че хазната е станала причина да се наложи секвестъра върху имотитѣ на ищеца, за вдигането на който е осѫдилъ апелатора, и като така, правилно е възложилъ върху послѣдния и разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си № 215, отъ 24 декемврий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Видинскиятъ окр. управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Грáжданското сѫдопроизводство, защото неправилно е осѫдилъ държавата да заплати 61 лева и 10 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за втората инстанция, когато спорътъ прѣдъ втората инстанция билъ само за сѫдебнитѣ разноски въ първата инстанция, които възлизатъ на 105 лева, та адвокатското право върху тази сума било само 5 лева.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния юрисконсултъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: сѫдебнитѣ и адвокатски разноски произтичатъ отъ сѫдебния договоръ тацитно сключенъ между сѫдящитѣ се страни. За това чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство туря ги въ тяжестъ на страната, която губи спора. Въ данния случай държавата е изгубила спора си съ ищеца, понеже тя сама е признавала, че неправилно е билъ положенъ секвестъра на имотитѣ му, като е възразявала само, че не по нейното искане билъ наложенъ секвестъра. Въ това единствено нейно възражение състои цѣлия ѝ споръ съ ищеца, но то е признато отъ сѫда за неоснователно, и въ послѣдствие тя е осѫдена да плати сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски направени отъ ищеца, така както послѣдния би билъ осѫденъ да ѝ плати сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски, ако сѫщото това нейно възражение бѣше било признато отъ сѫда за основателно. Отъ тука слѣдва, че държавата не е могла да дѣли спора на части, както прѣдставительтъ ѝ се опиралъ да направи чрѣзъ апелативната си жалба, въ смисъль да апелирасамо онази часть отъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ, съ която тя е осѫдена на сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски; защото тя не е могла да се освободи отъ тѣзи разноски безъ да е прѣдварително доказала, съгласно чл. 282 ал. 2 отъ

Гражданското сждопроизводство основателностьта на своето възражение, че сждебниятъ приставъ по свое усмотрѣние, а не по нейно взискане е наложилъ секвестъра, а за неправилното отхвърляне на това й възражение нѣма оплакване. Нѣма, прочее, и нарушение на наведенитѣ въ касационната й жалба чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, което за това е и неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Видинския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 24 декемврий 1903 год., подъ № 215, като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 12 — (96) — 9 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 797, по описа за 1904, год., на Симеонъ Пачовъ, отъ с. Мар.-Търстеникъ, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ № 186, отъ 13 май 1902 год.* — Въ заседанието се явиха П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Симеонъ Пачовъ и държавниятъ юрисконсултъ М. Генадиевъ.

Обстоятелствата сж: Симеонъ Пачовъ, отъ село Мар.-Тръстеникъ, заявилъ на 25 ноемврий 1898 год. прѣдъ Плѣвенския околийски мирови сждия искъ противъ държавата, въ лицето на Плѣвенския окр. управитель, за 450 лева, произходящи отъ сѣно, което управительтъ на държавния чифликъ „Климентина“ е задигналъ отъ ливадата му, като тя да е била държавна. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 3167/98 г. и съ рѣшението си № 277/901 год. е уважилъ искътъ. Държавата чрѣзъ Плѣвенския окр. управитель е апелирала прѣдъ Плѣвенския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 353/901 год. и съ рѣшението си № 186, отъ 13 май 1902 год. отмѣнилъ първостенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че отъ прѣдставения протоколъ по въводъ въ владѣние се вижда, какво Симеонъ Пачовъ е въведенъ въ владѣние на 20 априлъ 1898 год., обаче, отъ него не може да се узнае да ли дѣйствително сжщиятъ С. Пачовъ е билъ собственикъ на ливадата и прѣзъ годинитѣ 1897, 1896 и 1895; 2) че С. Пачовъ съ нищо не доказва какво той е билъ собственикъ на ливадата прѣзъ 1895, 1896 и 1897 години, а като така признанието на държавния прѣдставитель, че държавата (чифликъ „Климентина“) е покосила прѣзъ уреченитѣ години ливадата, не е достатъчно за да се присждятъ С. Пачеву нѣкакви обезщетения за тѣзи три години, и 3) че въ такъвъ случай рѣшението на II Плѣвенски мирови сждия слѣдва да се отмѣни, като неосновательно“. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Плѣвенскиятъ окр. сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 58, 107, 109 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ прѣдставения му въводителенъ протоколъ се виждало, както се виждало и отъ придружаю-

щето касационната жалба въ прѣписъ рѣшение на сѫщия сѫдъ, че въпросътъ за собственостьта на ливадата билъ рѣшенъ, слѣдователно, неправилно е искалъ отъ него пакъ да доказва собственостьта си по настоящето дѣло, което не било освѣнъ за врѣди и загуби като послѣдствие на онова за собственостьта; но сѫдътъ самъ отъ себе си, безъ възражение отъ противната страна, е намѣрилъ, че не била доказана собственостьта му.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава да се разбере, че доказателства, противопоставени отъ едната страна на другата но не успорени отъ послѣдната, приематъ се за установляющи обстоятелствата въ подкрѣпление на които тѣ сѫ противопоставени, стига да иматъ съотношение къмъ тия обстоятелства и да не сѫ забранени отъ закона. По настоящето дѣло въводителниятъ протоколъ е билъ прѣдставенъ отъ ищеца въ подкрѣпление на обстоятелството, че ливадата е била вече призната въ спора му съ държавата за негова собственость и за това е билъ въведенъ въ владѣнието ѝ, та сега дири прихода ѝ прѣзъ изтеклитѣ три години 1895—1897. Отвѣтната страна — държавата — не е възразявала, че ищецътъ не билъ собственикъ на ливадата прѣзъ реченитѣ години; независимо отъ това гдѣто въ първата инстанция (протоколъ отъ 13 януарий 1900 год.) отвѣтната страна е признавала, че речената ливада била прѣзъ 1896 и 1897 години собственость на ищеца и на брата му, но прѣдъ окрѫжния сѫдъ единственото възражение на прѣдставителя на държавата е било, че ищецътъ бидейки въведенъ въ владѣнието прѣзъ 1898 год., нѣмалъ право да дири приходъ за по-раннитѣ години, възражение, което не отрича собственостьта на отвѣтника върху ливадата прѣзъ по-раннитѣ години. Сѫдътъ, прочее, е нѣмалъ основание отъ себе си да оспорява на ищеца собственостьта му и да счита, че въводителниятъ му протоколъ не доказвалъ това обстоятелство, — тъй като въводителниятъ протоколъ не е могалъ да бѫде освѣнъ резултатъ на рѣшенъ споръ било за собственость, било за нарушено владѣние на недвижимъ имотъ. Отъ тукъ слѣдва, че Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ закона и сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та и касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 13 май 1902 год., подъ № 186, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 13 — (101) — 10 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и осми януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ

Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 894, по описа за 1904 год. на Видинския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 127, отъ 30 априлъ 1904 година.* — Въ заседанието се яви д-ръ С. Даневъ, придруженъ отъ Ангелъ Николовъ, повѣреникъ на баща си Николаки Ангеловъ, отвѣтникъ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Видинскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавата, заявилъ на 20 августъ 1902 год. прѣдъ Видинския окр. сждъ противъ Николаки Ангеловъ, отъ с. Киримбегъ, искъ, за да разруши послѣдниятъ зидътъ що е построилъ прѣзъ 1900 год. при бента на воденицата си безъ разрѣшение отъ надлежната власть, понеже този зидъ измѣнявалъ течението на рѣката къмъ срѣщния брѣгъ глѣто се намиралъ държавниятъ лозовъ разсадникъ и се застрашавалъ, както и цѣлата околна мѣстность, отъ наводнение и прочее. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 315/902 год. и съ рѣшението си № 122/903 год. отхвърлилъ искътъ. Видинскиятъ окр. управитель апелиралъ и Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като образувалъ апелативно дѣло № 49/904 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ страна на държавното съкровище и иска събарянето на построения въ Видболското землище при воденицата на Николаки Ангеловъ укрѣпителенъ зидъ, на това основание, че този зидъ билъ построенъ безъ надлежно разрѣшение и че билъ поставенъ въ такова направление, което по никой начинъ не можало да се дозволи отъ техническата власть като крайно врѣдно за противоположния брѣгъ на рѣката и находящия се на него брѣгъ държавенъ лозовъ разсалникъ. Отъ своя страна пъкъ отвѣтникътъ възразява, че за построяването на този укрѣпителенъ зидъ, той ималъ надлежното разрѣшение, издадено въ писмото на Видинския технически участъкъ подъ № 1085, отъ 22 августъ 1900 год., обаче и въ отсжствието на подобно разрѣшение той счита, че че може да се иска събарянето на укрѣпителния му зидъ, защото отъ новото направление дадено на зидътъ никакви врѣди не се нанисали на противоположния брѣгъ и техническата власть, вслѣдствие на това не е можала да откаже неговата постройка. Държавното съкровище не твърди, че отвѣтникътъ е нѣмалъ никакво разрѣшение за построяването на укрѣпителния зидъ, но обяснява, че разрѣшението е било дадено да се построи зидътъ по синята линия на плана, а вмѣсто това е билъ построенъ зидътъ по старото направление което той е нѣкога заемалъ, така, че тази постройка като направена вънъ отъ плана се явявала за извършена безъ разрѣшение. Сждътъ сжщо така приема, че разрѣшението на постройка е било дадено въ смисъль, че направлението на укрѣпителния зидъ ще бжде по синята линия въ плана защото това явствува, както отъ плана така и отъ рапорта № 983, отъ 1/VIII 900 год., взетъ въ свързка съ писмата № № 22971, 2870 и 1087 на Министерството на общитѣ сгради, пжтищата и съобщенията. Остава прочее да се види, да ли при тази фактическа обстановка може да се иска събарянето на укрѣпителния зидъ на основание на чл. 44 ал. 2 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста. Този членъ отъ закона дава право дѣйствително на административната власть да иска събарянето на въпроснитѣ сгради, направени безъ разрѣшение, или не така, както било дадено разрѣшението, но подъ едно условие; а това условие е, щото из-

вършенитѣ постройки да сж били направени по такъвъ начинъ, щото въ никой случай да не е можало да бжде разрѣшено отъ техническата власть тѣхното построяване. Отъ това слѣдва, че безразборно не може да се иска събарянето на всички извършени безъ разрѣшение постройки, а само на ония, които по разни причини, като напримѣръ по врѣдата, която причиняватъ, или по некрасивия си видъ или др. не могатъ въ никой случай да се допуснатъ да сжществуватъ отъ страна на техническата власть. Това тълкуване на чл. 44 се дава и отъ страна на държавата, и тя още въ исковата си молба е обяснила, че построениятъ зидъ е билъ крайно врѣдителенъ за дѣсния брѣгъ на рѣката, защото по своето наклоно положение е отбивалъ водата отъ нормалното ѝ течение и я направлявалъ къмъ срѣщуположния брѣгъ, гдѣто тя подкопавала брѣга и съ това застрашавали както лозовия разсадникъ, така и околнитѣ мѣста. По този въпросъ сжществува заключението на една експертна комисия, къмъ което заключение и сждътъ се присъединява, отъ което става явно, че новото направление на зида не е въ състояние да отбие водата отъ нормалното ѝ течение и че никаква врѣда тази постройка не може да нанесе на срѣщуположния брѣгъ, а съ това и основанието на държавата да иска събарянето на този зидъ се съвършено оборва. Прочее, щомъ по принципъ се дозволява построяването на укрѣпителенъ зидъ на сжщото това мѣсто и щомъ отъ друга страна измѣненото направление на този зидъ не причинява никаква врѣда на окржжающитѣ го мѣста, то по силата на сжщия чл. 44 не може въ никой случай да се иска събарянето на готовия вече още отъ 1900 год. зидъ, съ което биха се причинили и твърдѣ голѣми загуби на притежателя на зида. — Твърдението на инженера въ рапорта му до министерството, че това ново положение на укрѣпителния зидъ би било въ бждаще основание на притежателя му да поднови бента по сжщото наклонно къмъ течението на водата, но забранено отъ техниката направление е твърдение неоснователно, защото Н. Ангеловъ въ случая не може да се позовава на придобити права, тъй като текста на чл. 44 е изриченъ и не допуща да сжществуватъ такива права, упражнението на които би било свързано съ врѣди за обществото. Би било достатъчно въ такъвъ случай да бжде установена врѣдата отъ подобенъ бентъ, за да бжде забранено неговото строение или даже да бжде разрѣшено неговото събаряне. Прочее, този аргументъ е безсиленъ да подкрѣпи каузата на ищцовата страна въ настоящия процесъ. Би могло да се твърди, че по материята на Закона за благоустройството, — сама административната власть би могла и безъ разрѣшението на сждебната власть, да вземе рѣшения и да ги прилага въ изпълнение — нѣщо което би направило и настоящия процесъ безпрѣдметенъ, обаче подобно твърдение като не основано на изриченъ текстъ отъ сжщия законъ, не би могло да се поддържа — никждѣ въ този законъ наистина, не се даватъ подобни права на административната власть, за това и сждебната власть не може да се десезирва отъ разрѣшението на спорове и отъ тази материя. По сжщитѣ съображения трѣбва да се отхвърли и мнѣнието, че постановлението на техничаската власть за необходимостьта отъ събарянето на извѣстна постройка, по технически съображения, било задължително за сжда по сжщество, — защото законътъ не съдържа подобно разпореждане,

а общиятъ принципъ е, че всички данни подлежатъ на провѣрка отъ сѫда по сѫщество, че въ такъвъ случай ще трѣбва да се потвърди първостепенното рѣшение;—че показанията на свидѣтелитѣ, както и протокола отъ 26 августъ 1901 год., не подкрѣпятъ каузата на ищцовата страна. Че цѣната на иска въ отсѫтствие на заключение отъ вѣщи лица ще си остане оная посочена въ исковата молба, по която и ще стане изчислението на разноскитѣ", — съ рѣшението си № 127, отъ 30 априлъ 1904 год. отхвърлилъ апела и потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Сѫщиятъ Видински окрѫженъ управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 44 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, защото неправилно е счелъ че тоя послѣдниятъ членъ дава право на държавата да иска събарянето на една постройка само тогава, когато тя не би могла по никой начинъ да се допусне отъ техническата власть, когато, напротивъ, тоя членъ давалъ суверенно право на техническата власть, да даде или да не даде тя позволение за извѣстна постройка и това нейно право не подлежало на контролъ отъ сѫдебнитѣ власти.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: тълкуването, което Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ дава на чл. 44 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста е правилно тълкуване; то се оправдава отъ буквата на закона, който въ чл. 44 ал. 2 употрѣбява тѣзи термини: „да сѫ построени на мѣсто или по начинъ, каквито не би могло да се позволи ако стопанитѣ биха искали позволение", отъ които термини се разбира че недаването на позволение трѣбва да е основано на законна причина каквато се прѣдвижда и въ чл. 498 ал. 2 отъ Наказателния законъ, а не на капризъ; то се оправдава още и отъ общиятъ духъ на законитѣ, който не е позволено да се прѣдполага, че е чуждъ на Закона за благоустройството, споредъ който духъ ограниченията въ упражнението правата на собственость се налагатъ съ цѣль да не нанася врѣда другиму това упражнение. Домогването же на касатора да се налага на сѫдилищата мнѣнието на техническата власть, да се счита то задължително за тѣхъ по начинъ щото безъ никаква провѣрка тѣ да издаватъ само рѣшения или опрѣдѣления за разтурване на сгради, които техническата власть му укаже, противорѣчи на самия чл. 44 който въ ал. 2 дава право на администрацията само въ единъ случай тя сама да разтурва сгради, именно въ случая когато тѣ сѫ построени тайно безъ никакво разрѣшение и то като „гражданска репарация" (гледай мотивитѣ по узаконяването на тази алинея), а въ всичкитѣ други случаи администрацията е длъжна да се отнася до надлежнитѣ сѫдилища, които споредъ цѣльта, за която сѫ създадени и задачата която имъ е прѣдставена да изпълняватъ, сѫ длъжни да разрѣшаватъ подлаганитѣ имъ спорове по своята съвѣсть, освѣтлена слѣдъ надлежна провѣрка на претенциитѣ на сѫдящитѣ се страни. Но това домогване противорѣчи и на принципа на раздѣлението и слѣдователно на независимостьта на сѫдебната отъ административната власть, което раздѣление Видинскиятъ окрѫженъ упра-

витель добрѣ е разбралъ и за това въ случая се е отнесалъ до сѫдебната власть. Прочее, нѣма въ случая нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроиззодство, съ свързка съ чл. 44 отъ Закона за благоустройството и слѣдователно касационното оплакване за това нарушение е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Видинския окрѫженъ управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 127, отъ 30 априлъ 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 14 — (102) — 11 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло* № 919 *по описа за 1904 год., на Варненския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 236, отъ 13 юний 1903 година.* — Въ заседанието се яви държавниятъ юрисконсултъ. М. Генадиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Емурла Ибриямовъ Камчалѫ, отъ гр. Балчикъ, заявилъ на 22 октомврий 1901 год. прѣдъ Балчишкия мирови сѫдия искъ противъ Желѣзко Колевъ, отъ с. Иоре, за правособственостьта на единъ кладенецъ съ дворъ отъ около единъ декаръ, останалъ въ наслѣдство на ищцата отъ баща му. Отвѣтникътъ е призовалъ като трето отвѣтно лице държавата, отъ която е купилъ този кладенецъ. Мировиятъ сѫдия е образувалъ гражданско дѣло № 3105, отъ 1901 год. и съ рѣшението си № 1468, 1902 год. уважилъ искътъ само въ размѣръ на $^{2}/_{8}$ части. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 85/903 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ исковата молба на ищеца става явно, какво той претендира собственостьта на прѣдметния кладенецъ като наслѣдство останалъ нему отъ баща му. Отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели се установява, че прѣдметниятъ кладенецъ е принадлежалъ на бащата на ищеца Камчия Ибрямъ, който се поминалъ прѣди или въ врѣме на Руско-Турската война и оставилъ за свои наслѣдници: съпруга — Зелха, синове — Алишъ, Сюлейманъ и Емурла (днешния ищецъ) и дъщеря Юркюшъ; отъ сѫщитѣ свидѣтели както и отъ тѣзи, разпитани въ тази инстанция се установява още, че отъ тѣзи наслѣдници едни сѫ умрѣли тукъ, други въ Цариградъ и трети изчезнали, и сега за сега останалъ живъ ищецътъ Емурла Ибрямовъ, за кого всички свидѣтели твърдятъ, че той никога не се е изсѣлвалъ изъ България, но че е билъ тукъ, както по врѣме на Руско-Турската война, така и по-послѣ. Веднажъ това установено, слѣдва да се признае: а) че спорниятъ имотъ по право е прѣминалъ въ наслѣдство на ищеца, и б) че крѣпостниятъ актъ, който се прѣдставлява отъ отвѣтника, не може да има никакво значение, тъй като дър-

[illegible] не е имала никакво основание да счита, че този имотъ е вакантенъ, а още по-малко да се разпорежда съ него, като стопанка, когато въ действителность той си е ималъ законниятъ стопанинъ — ищеца. Твърдението на държавата, че тя е добила имота по давность, е твърдение неосновательно, тъй като отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че ищецътъ сега за сега е на 26 — 29 години, а ако се допусне, че държавата е почнала владѣнието на имота въ врѣме на Руско-Турската война излиза, че тогава ищецътъ е билъ малолѣтенъ и давность противъ него не е могла да тече, а като се прѣсмѣтне врѣмето отъ неговото пълнолѣтие до завеждането на иска, въ резултатъ се получава едно врѣме отъ 6—7 години, което не е достатъчно по закона да се добие единъ недвижимъ имотъ по давность. Обстоятелството да ли другитѣ сънаслѣдници на Камчия Ибрямъ сж се изсѣлили или не, въ случая нѣма абсолютно никакво значение, тъй като и да би имало такова, то пакъ държавата не е могла да се счита за стопанка на тѣхнитѣ части, щомъ едина отъ наслѣдницитѣ е осталалъ тукъ. Но понеже свидѣтелитѣ установяватъ, че другитѣ сънаслѣдници сж умрѣли и изчезнали, то слѣдва да се признае, че цѣлиятъ имотъ е останалъ на ищеца въ наслѣдство и като така отвѣтникътъ трѣбва да се осжди да прѣдаде на ищеца цѣлия кладенецъ, а не както сждията му е опрѣдѣлилъ $^{2}/_{8}$ части отъ него, както и да му заплати разноскитѣ за двѣтѣ инстанцти". — Съ рѣшението си № 236, отъ 13 юний 1903 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска за цѣлия кладенецъ съ двора му. Варненскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че другитѣ сънаслѣдници на ищеца сж били живи, пълнолѣтни и изсѣлени, чиито дѣлове държавата е придобила чрѣзъ давность и защото не направилъ никаква оцѣнка на свидѣтелскитѣ показания, дадени въ първата инстанция, относително изселването на другитѣ сънаслѣдници на ищеца.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на държавния юрисконсултъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съображенията на обжалваното рѣшение се вижда, че държавата се опирала на двѣ юридически основания: 1) право на наслѣдство — махнюлъ — като е считала, че първоналниятъ собственикъ на имота безвъзвратно се е изселилъ изъ България и нѣмало кой да го наслѣди, освѣнъ държавата; 2) давностно владѣние, като е владѣла за себе си имота още отъ Руско-Турската война и е придобила собственостьта му. Първото отъ тѣзи двѣ юридически основания сждътъ правилно е отхвърлилъ, прѣдъ видъ, че ищецътъ е законенъ синъ и слѣдователно наслѣдникъ на първоначалния собственикъ на имота и че той никога не се е билъ изселилъ изъ България. Второто юридическо основание на държавата сждътъ тоже правилно е отхвърлилъ по отношение на ищеца и касателно неговиятъ дѣлъ въ наслѣдствения имотъ, прѣдъ видъ че било установено какво ищецътъ едвамъ прѣди 6—7 години е встжпилъ въ пълнолѣтието си, слѣдователно, държавата не е могла отъ гледна точка на закона да му противопостави своето владѣние прѣзъ малолѣтството му. На това и отвѣтната страна е била съгласна, понеже

не е апелирала. По отношение обаче на другитѣ сънаслѣдници на ищеца, каквито обжалваното рѣшение константирва да е имало, окрѫжниятъ сѫдъ неправилно отхвърля давностното владѣние на държавата само по съображението, че тѣ сѫ измрѣли или изчезнали; защото държавата, като трето въ случая лице, могла е да добие собственостьта на тѣхнитѣ дѣлове прѣди смъртьта имъ, ако тѣ сѫ били пълнолѣтни прѣзъ изискуемия се давностенъ срокъ; само ако тѣ, или нѣкои отъ тѣхъ сѫ били непълнолѣтни прѣди да сѫ измрѣли, държавата не е могла да придобие собственостьта на дѣловетѣ имъ по причина, че тя не е могла да владѣе противъ тѣхъ (чл 16 п. 1 отъ Закона за давностьта), както не е могла да владѣе и противъ ищеца, чийто наслѣдственъ дѣлъ въ такъвъ случай нарасва съ тѣхнитѣ дѣлове. Значи сѫдътъ е трѣбвало да различи единия случай отъ другия и по разума на чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство да иска отъ ищеца да му прѣдстави доказателства, че сънаслѣдницитѣ му сѫ измрѣли прѣзъ непълнолѣтието си. Противоположно на това, като е обсѫдилъ, Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ който случай касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 236, отъ 13 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 15 — (103) — 11 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 950, по описа за 1904 год., на Видинския окрѫженъ управитель, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Видинския окр. сѫдъ, отдѣление Ломско, отъ 12 октомврий 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: за недоизплатени данъци на Станчо Иоцовъ поборника, отъ село Прогорелецъ, Ломскиятъ околийски мирови сѫдия, по искането на държавата, допусналъ съ опрѣдѣлението си № 14, 1904 год. да се продадатъ на публиченъ търгъ недвижимитѣ му имоти. Длъжникътъ Станчо Иоцовъ поборника е апелиралъ това опрѣдѣление прѣдъ Видинския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Ломскиятъ околийски мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си отъ 30 януарий 1904 год., подъ № 14, е допусналъ да се продадатъ недвижимитѣ имоти на неизправния данъкоплатецъ Станчо Иоцовъ поборника, отъ село Прогорелецъ, за изплащане дължимитѣ отъ него закъснѣли данъци. Недоволенъ отъ това опрѣдѣление, Станчо Иоцовъ поборника подава частна жалба, съ която

моли отмѣняване опрѣдѣлението на мировия сѫдия, понеже чл. 28 отъ Закона за пенсиитѣ и възнагражденията на опълченцитѣ и поборницитѣ обнародванъ въ брой 11 отъ 1904 год. на „Държавенъ Вѣстникъ", запрѣщавалъ всѣкаква възбрана на землитѣ дадени на опълченцитѣ и поборницитѣ отъ държавата. Дѣйствително отъ приложеното къмъ частната жалба на тѫжителя удостовѣрение № 392, 1904 год., издадено му отъ Прогорелското селско общинско управление, се вижда, че дѣйствително тая нива е дадена на тѫжителя отъ държавата, като на поборникъ—опълченецъ, а споредъ послѣдното измѣнение и допълнение на Закона за пенсиитѣ и възнагражденията на поборницитѣ и опълченцитѣ, публикуванъ въ брой 11 т. г. на »Държавенъ Вѣстникъ", такива имоти не могатъ да бѫдатъ отчуждавани, за това и опрѣдѣлѣнието на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни", — съ опрѣдѣлението си отъ 12 октомврий 1904 год. отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление, като сѫщеврѣменно прѣкратилъ заведеното у себе производство № 107/904 година. Държавата, чрѣзъ Видинския окрѫженъ управитель, подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка чл. 28 отъ Закона за подобрение положението на опълченцитѣ и поборницитѣ, защото отъ прѣдставеното отъ длъжника общинско свидѣтелство не се виждало да ли имотътъ билъ му отведенъ по-рано или по-късно отъ 15 години прѣди датата на налагането запора, каквото доказателство въ тяжесть на длъжника било да прѣдстави и безъ каквото не могло да се вдигне запора.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 28 отъ Закона за подобрение положението на опълченцитѣ и поборницитѣ, на който се основава окрѫжниятъ сѫдъ, постановява наистина, че не може да се налага запоръ за каквито и да сѫ дългове върху землитѣ, за които е дума въ чл. 10 отъ сѫщия законъ, обаче, въ чл. 10 е казано, че опълченцитѣ-поборници ставатъ собственици на тия земи слѣдъ 15 години отъ врѣмето когато имъ сѫ дадени, така щото независимо отъ въпроса да ли чл. 28 може да се противопоставя и на държавата по неизплатени данъци подиръ петь годдишния периодъ прѣдвиденъ въ чл. 10 — върху даденитѣ на опълченцитѣ—поборници земи, не може да се налага запоръ само ако не е изтекалъ 15-годишния срокъ, а въ данния случай окрѫжниятъ сѫдъ ималъ доказателство само за това, че прѣдметната земя била дадена отъ държавата на Станчо Иоцовъ поборника, но нѣмалъ доказателство кога му е била дадена, а таково доказателство билъ длъженъ, по разума на чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да прѣдстави длъжникътъ, понеже той възразява на искането на държавата и се осланя на едно изключение прѣдвидено въ единъ специяленъ законъ. Прочее, въ случая Видинскиятъ окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ даннитѣ въ дѣлото и слѣдователно сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Видинския окр. сѫдъ, отдѣление Ломско, отъ 12 октомврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Граждан-

ското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 16 — (110) — 14 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 884, по описа за 1902 год., на Дилко Коцевъ, отъ село Соколаре, срѣщу рѣшението на Врачанския окржженъ сждъ № 1901, отъ 14 май 1902 година.* — Въ заседанието се явиха д-ръ Сърмаджиевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на наслѣдницитѣ на касатора и кмета на общината на село Комарево, съ повѣреника си д-ръ Г. Калинковъ.

Обстоятелствата сж: Дилко Коцевъ, отъ село Соколаре, заявилъ на 7 септемврий 1900 год. прѣдъ Бѣлослатинския мирови сждия искъ противъ Соколарската селска община за възстановление на нарушеното му чрѣзъ опасване отъ селската черда владѣние на ливадата му и за 100 лева причинени отъ това опасване врѣди и загуби. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1893/900 год. и съ рѣшението си № 1483, 1900 год., уважилъ искътъ. Общината апелирала прѣдъ Врачанския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 494/901 год. и въ сждебното си заседание отъ 27 априлъ 1902 год. оставилъ безъ послѣдствие заявения отъ ищеца отводъ за просрочието на апелативната жалба по съображение, че „възивникътъ живѣе въ село, така щото не може да се изиска отъ него условието да подаде жалбата си на мировия сжди" и за това въ срокъ е била тя подадена чрѣзъ пощата на 24 априлъ 1901 год., макаръ и да е била получена отъ сждията на 26 априлъ сжща година, т. е. съ два дена просрочие. Слѣдъ това по сжществото, като взелъ прѣдъ видъ: „че искътъ на ищеца не се доказва отъ посоченитѣ му и изпитани въ мировото сждилище свидѣтели, защото тѣ макаръ и да доказватъ, че сж видѣли селската черда въ ливадата на ищеца, обаче това имъ твърдение не може да се вземе за положително, защото едина казва, че отъ 2000 крачки видѣлъ това, при това пакъ твърди, че ливадата била отъ 15 декара, когато другиятъ макаръ и билъ близо до ливадата, но казва, че тя била 100 декара, когато пъкъ самъ ищецътъ твърди въ исковата си молба, че е 25 декара, слѣдованието отъ това излиза, че той—свидѣтельтъ, незнае границитѣ на ливадата, която пъкъ за граници има пасището на село Комарево. Отъ показанията на свидѣтелитѣ изпитани въ сжда, се установява, че черадата пасла въ селското пасище, а не въ ливадата на ищеца, които показания сж правдоподобни, като се има прѣдъ видъ, че тя граничи съ пасището. Независимо отъ това, възражението на общината, че тя не е отговорна за това, че селски пждарь е пусналъ добитъка само единъ день въ ливадата на ищеца е тоже основателно, защото съ това си дѣйствие пждарьтъ не може да се счита, че е нарушилъ владѣнието на ищеца, тъй като на другия день

[illegible] въ ливадата и така е спрѣло дѣйствието, [illegible] ването на ищеца — отъ друга страна за по- [illegible] не трѣбва да се сѫди общината, а самиятъ [illegible] че общината е взела такова рѣшение, тогава [illegible] случая не се прѣдставлява", — съ рѣшението си [illegible] год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и [illegible] ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, [illegible] Врачанскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 128, [illegible] Гражданското сѫдопроизводство, защото е приелъ [illegible] апелативна жалба просрочена въпрѣки направения [illegible]

[illegible] касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, [illegible] прѣрѣканицитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, [illegible]: независимо отъ факта, че прѣписътъ отъ задочното [illegible] връченъ на отвѣтната община още на 24 февруарий [illegible] както се вижда отъ писмото до нея на сѫдията подъ № 1378, [illegible] отъ 28 мартъ, обаче отъ датата на разписката за получва- [illegible] отъ общината на прѣписа — 10 априлъ 1901 год., до датата на получването отъ сѫдията на апелативната ѝ жалба — 26 априлъ 1901 год., [illegible] изминали повече отъ 14 дена или отъ двѣнедѣлния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 128 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за подаване апелативна жалба. Самата тази апелативна жалба е написана въ Бѣла-Слатина, гдѣто е и датирана „24 априлъ 1901 год.," и носи печата на адвоката съ сѣдалище въ Бѣла-Слатина. Значи по прѣдписанието на чл. 741 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тя е трѣбвало да се прѣдаде лично на сѫдията, или же могла да бѫде прѣдадена и чрѣзъ пощата, стига само да е могла да пристигне въ сѫдилището най-късно до 24 априлъ; тя обаче не се счита подадена отъ отсѫтствующе лице, както неправилно е счелъ окрѫжниятъ сѫдъ и слѣдователно въ случая е неприложимъ чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото както се вижда и отъ пощенскитѣ двѣ марки върху пликътъ ѝ, тя е била подадена въ Бѣла-Слатина, сѣдалище на мировия сѫдия. Прочее, като я счелъ за подадена въ срокъ, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ № 191, отъ 14 май 1902 год., защото е нарушенъ чл. 128, въ свързка съ чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 17 — (116) — 17 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣд-

седатель, Христо Д. Павловъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 162, по описа за 1904 год., на Георги Кючуковъ, отъ с. Кжшла-Кьой, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 8 декемврий 1903 год., подъ № 460.* — Въ заседанието се явиха Г. Згуревъ, когото Станю Георговъ Кючуковъ, повѣреникъ на баща си Георги Кючуковъ, прѣупълномощи и адвоката Хафузъ Садкж Мехмедовъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хасанъ Бей Молла Мустафовъ, отъ гр. Карнобатъ, чието дѣло заведено изпърво прѣдъ Карнобатския мирови сждия, било прѣкратено отъ послѣдния съ опрѣдѣление отъ 17 августъ 1892 год., поради насрѣщния искъ, който възлизалъ на сума повече отъ 1000 лева, завелъ на 21 ноемврий 1892 год. дѣлото си прѣдъ Бургазкия окржженъ сждъ противъ Георги Кючуковъ, отъ с. Кжшла-Кьой, за право на изкупуване купената отъ отвѣтника прѣзъ 1892 год. половина воденица, по причина, че на другата половина той — ищецътъ, билъ собственикъ. Бургазкиятъ окржженъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 358/92 год. и съ рѣшението си № 183/99 год. отхвърлилъ искътъ на това главно основание, че ищецътъ не билъ собственикъ на едната половина — за да има право да изкупи другата половина отъ воденицата. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 161/901 год. и съ рѣшението си № 460, отъ 8 декемврий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, както и часть отъ насрѣщния искъ, по слѣдующитѣ съображения: „както се вижда отъ съобразителната часть на обтжженото рѣшение, Бургазкиятъ окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на Мустафова, защото послѣдниятъ не установилъ: 1) че въ момента на продажбата на $^1/_2$ отъ въпросната воденица на Кючукова той, Мустафовъ е билъ собственикъ на другата половина; 2) че въ едномѣсеченъ срокъ отъ съобщението на свидѣтелитѣ за намѣрението му да откупи воденицата е завелъ искътъ си прѣдъ сждилищата, и 3) че отвѣтникътъ Георги Кючуковъ билъ купилъ $^1/_2$ отъ воденицата отъ Елесъ Х. Аврамовъ; обаче отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че всичкитѣ тия заключения на окржжния сждъ сж неправилни; така отъ прѣдставения по дѣлото крѣпостенъ актъ подъ № 85, отъ 14 май 1896 год. се установява, че ищецътъ е собственикъ на $^1/_2$ отъ въпросната воденица; наистина, тоя актъ има дата много по-послѣдна отъ деньтъ, когато е била станала продажбата на другата половина, но че Мустафовъ е владѣялъ като собственикъ $^1/_2$ отъ тая воденица, това се установява отъ признанието на повѣреника на отвѣтната страна, направено въ заседанието на 30 априлъ 1892 год. по гражданското дѣло № 348/92 год., по описа на Карнобатския мирови сждия; сжщото обстоятелство се потвърждава и отъ молбата отъ 9/V 96 г. на Мехмедъ Бей Ахмедъ Беевъ до Карнобатския нотариусъ, въ която той заявява, че половина отъ воденицата е продадена на Хасанова прѣзъ мѣсецъ августъ 1891 год., а така сжщо и отъ показанията на свидѣтеля Муси х. Аврамовъ, бивши притежатель на $^1/_2$ отъ воденицата, продадена на Кючукова; тоя свидѣтелъ въ заседанието на окржжния сждъ на 17 май 1896 год. е показалъ, че прѣди да продаде воденицата на Кючукова,

Мустафовъ е искалъ да я купи, но не далъ исканата цѣна, обаче слѣдъ продажбата на Кючукова му заявилъ, че ще отвори давия за изкупуването на воденицата, което и направилъ слѣдъ 3 — 4 деня; отъ показанията на тоя свидѣтель е установено, че Мустафовъ, като собственикъ на другата половина отъ воденицата, е искалъ да купи и тая продадена на Кючукова, а освѣнъ това, че щомъ се научилъ за продажбата заявилъ за намѣрението си да иска изкупуването на продадената часть; това сѫщо обстоятелство потвърждава и свидѣтеля Мойсей Юдовъ, който е показалъ, че Мустафовъ даже оставилъ у него 600 лева за изкупуване на воденицата; колкото се касае за едномѣсечния срокъ, прѣдвиденъ за завеждането на подобни искове въ чл. 1034 отъ Турския граждански законъ, то и той въ случая е спазенъ, тъй като отъ признанието на повѣреника на Кючукова, направено по дѣлото № 348/92 год. на Карнобатския мирови сѫдия, е видно, че Кючуковъ се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ прѣзъ мѣсецъ февруарий 1892 год., а пъкъ отъ сѫщото дѣло се вижда, че искътъ на Мустафова е заведенъ на 2 мартъ сѫщата година. И така, отъ изложеното слѣдва, че правото на Мустафова да изкупи продадената на Кючукова $1/2$ часть отъ воденица е доказано; странитѣ не спорятъ върху размѣра на заплатената отъ Кючукува на продавача стойность 544 лева и 80 ст., която Мустафовъ слѣдва да брои на сѫщия Кючуковъ, като му заплати и още 210 лева за направата на единъ яхъръ отъ стойность 180 лева, както той е оцѣненъ отъ вѣщитѣ лица Пани Дудуковъ, Христо Вангеловъ и Юрданъ Добревъ; единъ хамбаръ за 20 лева и единъ кошъ за 10 лева, както е искалъ отвѣтникътъ въ насрѣщния си искъ и каквато стойность на тия прѣдмети признава и повѣреникътъ на ищеца въ заседанието на окрѫжния сѫдъ на 17 май 1899 год., другата часть обаче на насрѣщния искъ на отвѣтника като недоказана, слѣдва да бѫде отхвърлена". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 300 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото ищецътъ не е билъ собственикъ на едната половина отъ воденицата, а е станалъ такъвъ нѣколко години подиръ заявяването на иска си за другата половина, както се виждало отъ самия му крѣпостенъ актъ № 85, съ дата 14 май 1896 год., въ четвъртата графа на който е казано, че продавачката му е станала собственица на 3 май 1896 год., така щото заявлението й до нотариуса отъ 9 май 1896 год. нѣмало значение, и 2) чл. чл. 396, 629 и 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото при сѫществующитѣ данни, че ищецътъ не билъ собственикъ, сѫдътъ се е основалъ на самопризнанието направено отъ неговия (на отвѣтника) по гражданското дѣло № 348/92 г. повѣреникъ, въ смисъль, че ищецътъ билъ собственикъ, самопризнание което като погрѣшно въ факта могло да бѫде оттеглено, но то нѣмало значение щомъ се касае за собственость на недвижимъ имотъ, както нѣмали сѫ значение и показанията на свидѣтеля Муси х. Аврамовъ по въпроса за собственостьта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключение на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: възражението

на отвѣтника, че ищецътъ не билъ собственикъ на едната половина за да има право да изкупи другата половина отъ воденицата, апелативниятъ сѫдъ оборва съ слѣдующитѣ три противопоставени отъ ищеца доказателства, именно: 1) съ самопризнанието на отвѣтника, което самопризнание било подкрѣпено; 2) съ заявлението на продавачката на ищеца до нотариуса (мировиятъ сѫдия дѣйствующъ като нотариусъ) отъ 9 май 1896 год., и 3) съ показанията на свидѣтелитѣ Муси х. Аврамовъ и Мойсей Юдовъ. Обаче, всичкитѣ тѣзи доказателства на ищеца по отдѣлно и съвокупно не сѫ отъ гледна точка на закона, отъ естество да оборятъ възражението на отвѣтника: 1) защото, ако самопризнанаето на продавача, чието съгласие е необходимо (чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) за валидностьта на продажбата, не може, по разума на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, когато това съгласие не е изразено въ писменъ актъ, да прѣхвърли собственость на недвижимъ имотъ върху купувача, не може, а fortiori, самопризнанието на трето лице, каквото въ случая е отвѣтникътъ, да направи ищецътъ собственикъ на едната половина отъ воденицата прѣзъ 1891 год., тогава, когато самиятъ му крѣпостенъ актъ показва, че едвай прѣзъ 1896 год. е станалъ такъвъ; 2) защото заявлението на ищцовата продавачка до нотариуса отъ 9 май 1896 год., че тя била продала ищецу половината воденица още прѣзъ 1891 год., не би могло да има друго значение освѣнъ, или онова, което му дава чл. 48 отъ Закона за нотариуситѣ, т. е. на писмено заявление за да се извърши продажбата по нотарияленъ редъ, въ който случай тя ще има сила само отъ деньтъ на извършването ѝ, понеже въ тоя денъ нотариусътъ съединява съгласието на купувача къмъ съгласието на продавача (чл. 49 отъ Закона за нотариуситѣ), или же на частенъ продавателенъ актъ, който добива сила не отъ деньтъ, когато въ него се казва, че е била сключена продажбата, но отъ деньтъ, когато тази продажба е изложена въ писмена форма, по изискването пакъ на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; така щото и въ единия и въ другия случай въпросното заявление не доказва освѣнъ, че ищецътъ е станалъ собственикъ на едната половина отъ воденицата едвамъ 4 години подиръ като отвѣтникътъ е станалъ собственикъ на другата половина, отъ което слѣдва, по разума на чл. 300 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, че между ищеца и отвѣтника, послѣдниятъ а не първиятъ би ималъ право да изкупи другата половина, и 3) защото съгласно чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ свидѣтелски показания не се доказва прѣхвърлянето на правото на собственость на недвижими имоти, впрѣдъ видъ, че материялнитѣ закони (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. 31 отъ Закона за нотариуситѣ и пр.) изискватъ за това писмени доказателства. Отъ казаното слѣдва, че при оцѣнката на доказателствата, като не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това касационнитѣ оплаквания за нарушението на тоя членъ сѫ основателни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 8 декемврий 1903 год., подъ № 460, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Граж-

... на чл. 706 п. 1 отъ сжщото ... дѣлото за ново разглеждане отъ ... сждъ.

... февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско ... Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, ...заседание, на седми февруарий хилядо деветстотинъ и ... сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсе... членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караджуловъ ... при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на ... Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско ... по описа за 1904 год., на Луна С. Ешкенази, отъ гр. Шу... Байновъ С-ие Друмевъ, отъ сжщия градъ, за 800 лева.* — Въ заседанието се явиха д-ръ И. Калевъ, съ пълномощно отъ адвоката Еню Мар..., повѣреникъ на Луна С. Ешкенази и Н. Никовъ, повѣреникъ на Иванъ Байновъ, ликвидаторъ на дружеството »Байновъ — Друмевъ и С-ие«.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Шуменскиятъ мирови сждия съ рѣшението отъ 11 декемврий 1903 год., подъ № 2154, е отхвърлилъ като неоснователенъ искътъ на Василъ М. Коларовъ, повѣреникъ на Луна С. Ешкенази, отъ гр. Шуменъ, противъ Байновъ и С-ие Друмевъ и Самуилъ А. Ешкенази, отъ сжщия градъ, за вдигане неправилно наложенъ секвестъръ върху суми произтекающи отъ усигурителни полици въ размѣръ на 800 лева. Недоволенъ отъ това рѣшение, Василь П. Коларовъ, повѣреникъ на Луна С. Ешкенази, подалъ апелативна жалба въ Шуменския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ иска отъ отвѣтницитѣ да вдигнатъ наложения неправилно секвестъръ върху сумитѣ, произходящи отъ осигурителнитѣ полици №№ 326 и 327, съ които е облагодѣтелствуванъ той — ищеца, но на които Бойновъ С-ие Друмевъ налагатъ секвестъръ за дългъ на другия отвѣтникъ Самуилъ А. Ешкенази. Ищецътъ основава своето искане върху туй, че тъй като въ тѣзи полици благодѣтелствуваната е Луна С. Ешкенази, то само тя има право да получи сумитѣ отъ тѣхъ, значи собственостьта на полицитѣ принадлежи ней, слѣдователно Самуилъ Ешкенази не може да залага тия нейни полици за свой дългъ, нито пъкъ Байновъ С-ие Друмевъ могатъ да налагатъ върху имъ севестъръ; 2) отвѣтникътъ твърди, че сключениятъ договоръ между Самуилъ А. Ешкенази и дружество „Балканъ" е застрахуване, въ който облагодѣтелствуваното лице се явява Луна С. Ешкенази, значи по отношение на тая послѣдната имаме направено дарение за валидностьта на което се изисква съгласно чл. 312 отъ Закона за наслѣдството изричното съгласие на надарената, а това съгласие, отвѣтникътъ твърди, не се вижда да е направено отъ надарената. Такова съгласие е дадено отъ нея едва на 7 юний 1903 г. съ телеграма № 2528 и то до дружеството „Балканъ", но това става чакъ слѣдъ като дарительтъ се отказва отъ направеното отъ него дарение за въ полза на Луна С. Ешкенази съ залагане полицитѣ на Байновъ С-ие Друмевъ и съ турянето отъ страна на послѣднитѣ секвестъръ върху полицитѣ; 3) дѣйствително сждътъ намира, че въ случая имаме дарение за въ полза на Луна С. Ешкенази, и че тая послѣдната съ нищо не доказва да е приела изрично това дарение, както

изисква чл. 312 отъ Закона за наслѣдството, за да има валидность то, слѣдователно, за да бѫде тя, Луна С. Ешкенази, собственица на подаренитѣ ѝ вещи — въ случая полицитѣ. Слѣдователно, тя не може да се счита тѣхна собственица, тъй като не е дала изричното си съгласие за приемането направеното ѝ дарение, а собственикъ е билъ Самуилъ А. Ешкенази, значи залогътъ направенъ отъ него е не пълно валиденъ и секвестърътъ наложенъ върху полицитѣ отъ Байновъ С-ие Друмевъ не е върху чужда движима вещъ, както твърди ищецътъ, а върху вещь на самия длъжникъ — Самуилъ А. Ешкенази. Луна С. Ешкенази би имала право да иска вдигането на наложения секвестъръ върху полицитѣ, ако залогътъ бѣ направенъ и секвестърътъ наложенъ слѣдъ като тя съ телеграма на 7 юний 1903 год., № 2528 си бѣ дала съгласието, че приема направеното ѝ дарение, и 4) въ такъвъ случай искътъ на ищеца да се вдигне секвестърътъ наложенъ върху сумата 800 лева по усигурителнитѣ полици №№ 326 и 327, сѫдътъ намира за неоснователенъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, като се остави безъ послѣдствие апелативната жалба на Василъ П. Коларовъ и като се осѫди апелаторътъ да заплати 40 лева за водене на дѣлото и на хазната 25 лева и 90 ст., отъ които 16 лева сѫдебно мито, останалитѣ канцелярски и гербовъ сборъ. Рѣшението на Шуменския мирови сѫдия, като издадено въ сѫщата смисъль, слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1904 год., подъ № 112, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Луна С. Ешкенази подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не направилъ никаква оцѣнка на показанията на единствения ѝ свидѣтель Бохоръ Фархи, прѣдставенъ за доказване факта на приемането отъ нейна страна направеното ѝ отъ Самуилъ Ешкенази дарение.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да рѣши това дѣло взе въ съображение: Върховниятъ сѫдъ е изтълкувалъ вече въ рѣшението си № 468, отъ 20 юний 1904 год., че договоритѣ за застраховането отъ животъ въ полза на трети лица по отношение въпросътъ за правата и задълженията на тия лица се уреждатъ по чл. 33 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Сѫщото трѣбва да се каже за всичкитѣ случаи отъ застрахования въ полза на трети лица и на капитали, както е въ случая. Тукъ нѣма едно чисто и просто дарение, което да се урежда по респективнитѣ постановления на Закона за наслѣдството, а едно дарение което съставлява условие на сключения между двѣтѣ други лица възмезденъ договоръ. Въ тоя случай, споредъ чл. 33, съгласието на облагодѣтелствуваното лице може да се доказва по всѣки начинъ, да изхожда и отъ обстоятелствата на работата, а не да изхожда само отъ изричното приемане на направения даръ. Отъ тая точка, основателно се е казва оплакването на касаторката, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ не е оцѣнилъ показанията на прѣдставения отъ нея свидѣтель за да установи своето съгласие за сключеното въ нейна полза условие, което, очевидно, е станала вслѣдствие погрѣшния възгледъ на сѫда, че съгласно съ постановлението на чл. 312 отъ Закона за наслѣдството приемането

[illegible] случай трѣбвало да стане изрично. За това [illegible] не е оцѣнилъ показанията на разпитания [illegible] и като е приелъ, че съгласието на об- [illegible] и въ застрахователнитѣ договори трѣбва да [illegible] е отстжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 [illegible] сждопроизводство, въ свързка съ чл. 312 отъ Закона [illegible] съ чл. 33 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. [illegible] тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ [illegible] рѣшението на Шуменския окр. сждъ № 112, отъ 3 априлъ [illegible] защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, [illegible] съ чл. 312 отъ Закона за наслѣдството и съ чл. 33 отъ За- [illegible] задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706, п. 1 отъ Граж- [illegible] сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане [illegible] другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 19 — (125) — 20 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 305, по описа за 1903 год., на Н. Л. Николовъ, отъ с. Царацово, съ Георги Рангеловъ, отъ сжщото село, настойникъ на дѣцата си за 1/3 часть отъ разни недвижими имоти.* — Въ заседанието се явиха д-ръ Т. Гатевъ, повѣреникъ на касатора Никола Л. Николовъ и Пловдивскиятъ адвокатъ д-ръ Т. Кръстевъ, повѣреникъ на отвѣтника Георги Рангеловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си подъ № 36, издадено на 9 януарий 1901 год., е осждилъ отвѣтника Никола Л. Николовъ, отъ село Царацево, да прѣдаде по 1/3 часть отъ имотитѣ изброени въ исковото прошение на Георги Рангеловъ, настойникъ на дѣцата си, по искътъ прѣдявенъ отъ послѣдния за 1/3 часть отъ наслѣдството, оставено отъ покойния дѣдо Лило на малолѣтнитѣ по прѣдставителство на майка си — дъщеря на покойния, който оставилъ трима наслѣдници — отвѣтника и двѣтѣ му сестри — Стоянка Николова и Велика Г. Рангелова — обаче искътъ за свинетѣ и житото билъ оттегленъ. По въззивъ на Никола Л. Николовъ, Пловдивскиятъ апелативенд сждъ съ рѣшението си отъ 6 ноемврий 1902 год., подъ № 532, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Никола Л. Николовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ отсжтствие на доказателства е призналъ искътъ за доказанъ и по отношение на имотитѣ обозначени въ п. п. 5, 6, 9, 19, 30 и 37, защото повѣреникътъ му не е направилъ самопризнание, на каквото сждътъ е основалъ рѣшението си, особено за движимитѣ имоти, и защото извратилъ показанията на свидѣтелитѣ, които и не могли да служатъ за доказателство, и 2) чл. 285 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ иска-

нитѣ му свидѣтели, съ които щѣлъ да докаже, че владѣе отъ 20 години оспоренитѣ имоти и че движимитѣ имоти купилъ съ свои пари.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ заседанието на 4 ноемврий 1902 год. повѣреникътъ на отвѣтника Никола Л. Николовъ е молилъ да докаже съ свидѣтели, че е купилъ движимитѣ имоти, а недвижимитѣ, обозначени въ п. п. 5, 6, 9, 30 и 37 придобилъ по давность, обаче, апелативниятъ сждъ не уважилъ молбата му „прѣдъ видъ даннитѣ на дѣло и направеното самопризнание отъ страна на прѣдшедственика му". Опрѣдѣлението, съ което сждътъ отказва призоваването на свидѣтелитѣ, е много общо, така че отъ него не може да се провѣри има ли такива данни и отъ какво значение сж тѣ. Сждътъ по сжщество има право, наистина, да не допуща извѣстни доказателства, ако намѣри, че обстоятелствата, за установление на които се искатъ, сж разяснени, но той е длъженъ да изложи съображенията си по начинъ, щото да може да се провѣри тѣхната основателность. За да откаже исканитѣ свидѣтели, сждътъ се е основалъ и на нѣкакво си самопризнание сторено отъ отвѣтната страна. И въ това отношение дѣйствието на апелативния сждъ е неправилно, тъй като той не посочва именно върху кой фактъ или обстоятелство страната е направила самопризнание. Отъ казаното слѣдва, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ неосновательно е оставилъ безъ послѣдствие молбата на отвѣтниковия повѣреникъ за призоваване на свидтелитѣ му и че съ това е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 532, отъ 6 ноемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 20 — (135) — 22 февруарий 1905 год. Въимето на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель: Антонъ Каблешковъ, членове Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 1026, по описа за 1904 год., на Зойка Ив. Беширова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 5 юний 1904 год., подъ № 185.* — Въ заседанието се явиха касаторката Зойка Ив. Беширова, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ Д. К. Дзивговъ и С. Бобчевъ и отвѣтникътъ по касация Хаимъ Исакъ Ешкинази, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ С. Иванчевъ и Г. Калинковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Бешировъ, отъ гр. София, заявилъ на 31 октомврий 1900 год. прѣдъ Софийски окр. сждъ искъ

противъ братя Ешкинази, отъ сѫщия градъ, за унищожението на единъ ипотеченъ договоръ и актъ отъ 3 май 1900 год., на това основание, че отвѣтницитѣ не изпълнили задължението си спрѣмо него да му броятъ цѣлата ипотечна сума отъ 10.000 лева въ брой, указана въ договора и акта. Софийскиятъ окр. сѫдъ образувалъ гражданско дѣло № 833/900 год. и съ рѣшението си № . . ., отъ 12 януарий 1900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 45/902 год. и съ рѣшението си № 101/902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ въ смисъль: ипотечниятъ договоръ и ипотечниятъ актъ да се обезсилятъ, като ищецътъ плати на отвѣтницитѣ полученитѣ 4000 лева, а тѣ да му платятъ 420 лева сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Срѣщу това рѣшение сѫ подали и двѣтѣ страни касационни жалби: ищецътъ (замѣстенъ слѣдъ смъртьта си отъ съпрутата му и чрѣзъ нея отъ малолѣтнитѣ му дѣца) за гдѣто не 4000 а само 3386 лева билъ получилъ отъ отвѣтницитѣ; отвѣтницитѣ же за гдѣто апелативниятъ сѫдъ разрѣшилъ самопризнанието имъ. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, съ рѣшението си № 423/903 год. уважилъ и двѣтѣ касационни жалби: на ищеца, за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото апелативниятъ сѫдъ не обяснилъ въ рѣшението си отъ гдѣ извлѣкалъ сумата 4000 лева, когато самъ констатиралъ, че само 3386 лева били получени отъ ищеца; на отвѣтницитѣ же за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото апелативниятъ сѫдъ е раздѣлилъ самопризнанието на отвѣтницитѣ, като се е основалъ на първата му въ тѣхна тяжесть часть, а изоставилъ втората му въ тѣхна полза часть. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ при второто разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) ищцовата страна иска унищожението на ипотечния договоръ срѣмо отвѣтницитѣ, на това основание, че отвѣтницитѣ братя Ешкинази, кредитори по ипотеката, не сѫ изпълнили своитѣ задължения по нея, т. е. не сѫ дали оная сума пари на ищцовата страна, която е прѣдвидена въ договора за ипотеката; ищцовата страна твърди, че е получила само 3380 лева, а не 10.000 лева, както е казано въ договора, и понеже отвѣтницитѣ не внасяли остатъка до 10,000 лева, то ипотеката на кѫщата, находяща се въ гр. София, между Витошката улица и Пиротската на ѫгъла, принадлежаща на покойния мѫжъ на ищцата, не била дѣйствителна. Това си възражение ищцовата страна го установява съ самопризнанието на отвѣтницитѣ, че дѣйствително 10.000 лева не били *броени* въ рѫцѣтѣ на длъжника Беширова, а само 3380 лева, а остатъкътъ до 10.000 лева не билъ дѣйствително броенъ на самия Бешировъ, но е билъ обаче броенъ, даденъ на Ачкова за смѣтка на сѫщия Бешировъ, по силата на едно устно съглашение, сключено между него и отвѣтницитѣ, съгласно което тия послѣднитѣ сѫ се задължили да заплатятъ на Ачкова 6000 лева, дългъ на самия Бешировъ до деня, което тѣ изпълнили и по тоя начинъ освободили ищцовата страна отъ тоя дългъ; 2) възражението на отвѣтницитѣ, че сѫ дали 6000 лева освѣнъ броенитѣ 3386 лева за смѣтка на Беширова, тѣ сѫ искали да го установятъ съ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ окрѫжния сѫдъ, Никола Цвѣтковъ, Петъръ Странджевъ, Юрданъ Илиевъ, Нисимъ Аврамъ

Моше, Мордохай Леви и Дуковъ — Д. Алиевъ; тия свидѣтели установяватъ, че дѣйствително между покойниятъ Ив. Бешировъ и отвѣтницитѣ е имало устенъ договоръ, щото тия послѣднитѣ да заплатятъ на Христина и Спиро Ачкови неговия дългъ отъ 6000 лева за смѣтка на ипотеката, а отъ обясненията на третитѣ лица Христина С. Ачкова и Сп. Ачковъ се констатира, че тоя дългъ е билъ дѣйствително изплатенъ на Христина Сп. Ачкова, която отъ своя страна е осволодила Бешировa отъ този му дългъ. Това обяснение и самопризнание на третото лице Христина Ачкова се подкрѣпя и отъ слѣдующитѣ данни: а) по дѣлото сѫществуватъ два записа отъ 22/I 900 год. на обща сума около 6000 лева, по които Ив. Бешировъ фигурира като длъжникъ къмъ Христина Ачкова, издадени отъ сѫщия Ив. Бешировъ на сѫщата Христина Ачкова и изплащането на тоя именно дългъ е било извършено отъ отвѣтницитѣ, и б) отвѣтницитѣ прѣдставляватъ самиятъ записъ за 6000 лева, който сѫ го издали на Христина Ачкова за изплащане съ опрѣдѣленъ срокъ, и слѣдъ изплащането му сѫ го получили обратно. При тия обстоятелства, достатъчно се установява, че Ив. Бешировъ си е получилъ сумата по ипотеката, било въ брой, било чрѣзъ изплащане неговъ дългъ, което въ сѫщность е едно и сѫщо и слѣдователно, Иванъ Бешировъ сега не може да прави отъ това обстоятелство възражение противъ ипотечния актъ, щомъ той се е освободилъ за по-голѣмата часть отъ ипотеката, и 3) Ив. Бешировъ, респективно неговитѣ наслѣдници твърдятъ, че не сѫ имали подобно устно съглашение съ отвѣтницитѣ, тия послѣднитѣ да му заплатятъ нѣкакъвъ борчъ спрѣмо Христина Сп. Ачкова, обаче противното се установява отъ горѣприведенитѣ доказателства, а изплащането на самия дългъ е установено тоже съ доказателства поменати по-горѣ. За подкрѣпление на факта, че такава сума отъ 6000 лева е била изплатена на Христина Ачкова, служатъ още и търговскитѣ книги на отвѣтницитѣ бр. Ешкинази, отъ които тоже се вижда, че такава операция е била извършена между отвѣтницитѣ и Христина Ачкова. Възражението на ищцовата страна, че свидѣтелскитѣ показания не можали да служатъ за установяване противното на това, което е било констатирано въ ипотечния актъ, не е основателно, защото отвѣтницитѣ съ свидѣтелски показания не сѫ искали да опровергаятъ съдържанието на ипотечния актъ, напротивъ съ показанията на тия свидѣтели се подкрѣпя това съдържание въ тая смисъль, само, че 6-тѣхъ хиляди лева вмѣсто въ брой, сѫ били дадени пакъ въ брой не на самия Ив. Бешировъ, а на друго лице, за смѣтка на Ив. Бешировъ, съ негово съгласие. Съ това не се опровергава съдържанието на акта, а се обяснява това съдържание, а това може да стане съ свидѣтелски показания. Отъ всичко горѣизложено става явно, че ищцовата страна не е въ правото си да иска унищожение на ипотечния актъ, по който напълно си е получила паритѣ отъ кредиторитѣ бр. Ешкинази", — съ рѣшението си № 185, отъ 5 юний 1904 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищцовата страна подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630, 326 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 40, 172 и 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не съблюдилъ закона, не се е основалъ на устнитѣ обяснения на странитѣ и особено на пледоа-

рията на отвѣтницитѣ и е изопачилъ даннитѣ по дѣлото, като съ свидѣтелски показания е допусналъ да се доказва симулацията на писменитѣ документи, особено на ипотеченъ договоръ, както изпълнението и на писмени доказателства и подновяването (новацията); 2) чл. чл. 630 и 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не се е съобразилъ съ даннитѣ и е игнориралъ опрѣдѣлението си отъ 11 септемврий 1902 год., съ което е изключилъ изъ числото на доказателствата показанията на свидѣтелитѣ въ първата инстанция съ каквито не могло да се доказва устенъ договоръ и се опровергава съдържанието на отвѣтниковитѣ тефтери, въ стр. 36 на които било казано „да взима Ив. Бешировъ съ ипотеченъ актъ №43 отъ 3 май 1900 г. 10.000 златни лева“, а не било казано: *да взима 3386 лева и 6000 лева въ записи*; 3) показанитѣ чл. чл. въ п. п. 2 и 3 отъ апелативната жалба, защото не се е произнесалъ по довода ѝ, че щомъ отвѣтницитѣ признаватъ какво не сж изплатили освѣнъ 4 отъ издаденитѣ отъ Иванъ Бешировъ 10 соло-вексели, споредъ чл. 2 отъ ипотечния договоръ, а другитѣ 6 соло-вексели се намиратъ още у нея, то не могатъ да претендиратъ, че сж изплатили сумата 10.000 лева, слѣдователно легалната презумция била, че тѣ не сж изпълнили договора, и 4) устно чрѣзъ повѣреницитѣ си ищцовата страна допълни и слѣдующитѣ оплаквания: 1) нарушенъ е чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ игнорира най-сжщественитѣ фактически данни и обстоятелства по дѣлото. Именно цѣлата пледоария на повѣреницитѣ на отвѣтната страна наблягаше на това, че има въ нашия договоръ симулация въ смисъль, както прие и Касационниятъ сждъ. И двамата повѣреници посочиха на начало на писмени доказателства, за да се приеме доказването съ свидѣтели на симулацията. Сждътъ не казва нищо по тази изходна основа на отвѣтницитѣ; 2) нарушенъ е чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото този сждъ не говори нищо за значението на дадената Beширову сждебна клетва, съ която се рѣшаваше при отсжтствие доказателства за симулацията характера на ипотечния договоръ, а именно: че трѣбваше да ни се изплати изцѣло и въ брой 10.000 златни лева. Ако сждътъ считаше, че туй доказателство, въ свързка съ тефтеритѣ на братя Ешкинази и самопризнанието имъ въ сждебното заседание, че не сж получили отъ Беширова 10 записа, а само 4, защото сж му дали само 4000 лева — е по-слабо прѣдъ уваженитѣ показания на свидѣтилитѣ, той трѣбваше да покаже съображенията и за това, а сждътъ мълчи по този сжщественъ въпросъ. Сждътъ мълчи сжщо така и по въпроса за издаденото се опрѣдѣление, че въ нашия случай не могатъ да се допускатъ свидѣтели; 3) извратени сж показенията на свидѣтелитѣ. Никой отъ тѣхъ не е показалъ какво между странитѣ е билъ сключенъ устно договоръ за прѣхвърлянето креанситѣ на Ачкови отъ Беширова, креанси, изразени въ полици или записи. За таквозъ нѣщо нито дума има въ показанията на 2, 4, 5 и 6 свидѣтели, а останалитѣ само загатватъ за нѣщо, което би могло да има характеръ на нѣкакъвъ проектъ за нѣкакво прѣхвърляне, и 4) Софийскиятъ апелативенъ сждъ неосновате.но и противъ изричнитѣ прѣдписания на закона е призналъ, че съ свидѣтели може да се установява, че при ипотечния договоръ и актъ е имало и устенъ договоръ, който билъ задължителенъ за странитѣ, именно взимането на Сп. Ачкова

по два записа да се погасѣло чрѣзъ новация съ сжщия ипотеченъ договоръ и актъ и че сжществуването на такъвъ договоръ се е установило отъ свидѣтелитѣ. Прѣди всичко, ако приемемъ за минута, че странитѣ сж се уговорили да се погаси съ ипотеката взимането на Сп. Ачковъ по двата записа за 6000 лева, то този договоръ, както признаватъ братя Ешкинази на полицейското дознание е билъ единъ проектъ, който не е могалъ да се реализира, защото Спиро Ачковъ отказалъ да даде записитѣ, вслѣдствие на което този устенъ договоръ не е взелъ мѣсто въ ипотечния договоръ и актъ. При наличностьта на това самопризнание на братя Ешкинази, именно, че Спиро Ачковъ отказалъ да даде записитѣ, свидѣтелскитѣ показания не могатъ да бждатъ допуснати, нито имали значение по дѣлото. Ако този устенъ договоръ бѣше реализиранъ, той щѣше да се запише въ търговскитѣ книги на бр. Ешкинази (чл. 32 отъ Търговския законъ). Обаче този договоръ не се е реализиралъ, та за туй именно братя Ешкинази сж записали въ търговскитѣ книги другия — реализирания договоръ съ ипотечния актъ, именно, че ще дадатъ по ипотеката Беширову 10.000 златни лева, а не записитѣ на Сп. Ачковъ, падежътъ на които ще настжпи слѣдъ нѣколко мѣсеци отъ датата на ипотеката (чл. 387 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 32 отъ Търговския законъ). Свидѣтелитѣ сж недопустими, защото съ тѣхъ се оборва силата, значението и съдържанието: а) на ипотечния договоръ и актъ; б) на търговскитѣ книги на братя Ешкинази, и в) на самопризнанието на братя Ешкинази при полицейското дознание, *именно, че Спиро Ачковъ отказалъ да даде записитѣ*, та за туй тѣ сж броили Беширову само 3386 лева, и защото новацията въ нашия случай не може да се доказва съ свидѣтели, нито може съ свидѣтели да се установява, че Иванъ Бешировъ устно се е съгласилъ да се заплатятъ *прѣди падежитѣ* записитѣ на Спиро Ачковъ, *на които банката е наложила запоръ, както се вижда отъ запорната призовка № 5030*, приложена към първото апелативно дѣло. Тая запорна призовка има дата 25 априлъ 1900 г. и е вржчена Беширову сжщия день, т. е. прѣди 8 дни отъ датата на ипотеката. Прочее, сждътъ е нарушилъ чл. чл. 629, 630, 396 и 387 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е съблюдилъ закона и не го е приложилъ, защото е игнориралъ самопризнанието на братя Ешкинази именно, че Сп. Ачковъ отказалъ да даде записитѣ и онова въ тефтера на бр. Ешкинази, именно, че по ипотеката Ив. Бешировъ има да взема 10.000 лева, а не записи отъ Спиро Ачковъ; чл. чл. 326 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 40, 79, 172 и 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото съ свидѣтели не може да се доказва *новация* въ нашия случай, нито може съ свидѣтели да се доказва, че Ив. Бешировъ *устно* се е съгласилъ *да се изплатятъ прѣди падежитѣ* полицитѣ на Сп. Ачковъ, които иматъ опрѣдѣлени падежи.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: ако допускането на отвѣтницитѣ съ свидѣтели да докажатъ домогването си за сжществуването на устенъ договоръ съ ищеца да платятъ дълга му спрѣмо Ачкови съ часть (6000 лева) отъ заема се оправдава отъ юридическа

гледна точка по наведеното отъ отвѣтнага страна съображение, че и самиятъ ищецъ признава въ исковата си молба, въ протеста си, изобщо въ пледоарията си невѣрностьта — симулацията на ипотечния договоръ, въ смисълъ, че не е получилъ прѣди да го подпише, както гласи тоя договоръ, а щѣлъ да получи подиръ подписването му 10.000 лева златни, то отъ сѫщата юридическа гледна точка и по наведеното отъ ищцовата страна съображение, че отвѣтницитѣ признаватъ договора за симулативенъ, трѣбвало да бѫде обсѫдено и противното доказателство на ищцовата страна състояще се въ довода ѝ, основанъ върху даннитѣ въ дѣлото, именно, че споредъ чл. 2 отъ ипотечния договоръ ищецътъ билъ дълженъ да издаде на отвѣтницитѣ, за амортизация на заема 10 соло-вексели отъ по 1000 лева, носящи датата на договора, но че той имъ издалъ само 4, а останалитѣ 6 соло-вексели сѫ още у ищцовата страна, както била признавала това отвѣтната страна, така щото отъ тѣзи двѣ обстоятелства ищцовата страна изваждала презумцията, че дѣйствителното ѝ съгласие било ней да се броятъ всичкитѣ 10.000 лева. Разбира се, въ случая нѣма презумция легална, както погрѣшно счита ищцовата страна въ касационното си оплакване, понеже никой законъ не установява такава, а е имало само единъ неинъ доводъ, основанъ на даннитѣ въ дѣлото, уважението, или не уважението на който зависи отъ усмотрѣнието на сѫда по сѫщество съгласно чл. 435 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но понеже този доводъ е почти единственото доказателство на ищцовата страна въ опровержение приетото отъ сѫда доказателство на отвѣтната страна, трѣбвало да бѫде и то обсѫдено, нѣщо, което апелативниятъ сѫдъ изпусналъ да направи, както се вижда отъ рѣшението му. Отъ изложеното слѣдва, че първото и второто оплаквания въ касационната жалба, както и устно направенитѣ допълнителни оплаквания сѫ неоснователни, а е основателно само третото оплакване въ касационната жалба, за гдѣто апелативниятъ сѫдъ не оцѣнилъ довода на ищцовата страна, относително находящитѣ се още у нея 6 соло-вексели, съ което игнориране Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 5 юний 1904 година, защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 21 — (136) — 22 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на девети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 956, по описа за 1904 год. на Тодоръ и Ангелъ Николови Караханлиеви, отъ гр. Станимака, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 11 юний 1904 година.* — Въ заседанието се яви Влашо Николовъ, съ повѣреницитѣ си — адвокатитѣ А. Франя и А. Горановъ.

Обстоятелствата сѫ: Тодоръ и Ангелъ Николови Караханлиеви, отъ градъ Станимака, сѫ обжалвали прѣдъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ опрѣдѣлението № 16/904 год., съ което I Станимашки мирови сѫдия утвърдилъ публичната продань за тѣхенъ дългъ на тѣхната кѫща, първоначално оцѣнена за 2000 лева и възложена върху взискателя за сѫщата цѣна съ запазване прѣдписанието на чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисъль че 1000 лева ще се задържать за покупка на друга кѫща за длъжницитѣ. Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Тодоръ и Ангелъ Николови Караханлиеви се оплакватъ: 1) че сѫдебниятъ приставъ не е спазилъ прѣдписанията на чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже имотътъ, който билъ продаденъ за тѣхенъ дългъ билъ останалъ тѣмъ на брата имъ Атанасъ, който по отдѣлно съставлявалъ сѣмейство и като така, сѫдебниятъ приставъ трѣбвало да освободи цѣлия имотъ, а не да се отдѣлятъ, както казва въ описа си отъ 27 януарий 1904 год., 1000 лева отъ оцѣнката на кѫщата, състояща се отъ 2000 лева, и 2) че сѫдебниятъ приставъ не допусналъ при наддаването на х. Тома Костадиновъ да наддаде, за подкрѣпление на което иска да се призове като свидѣтель х. Тома Костадиновъ. По тази жалба на тѫжителитѣ, сѫдътъ като взе прѣдд видъ, че съгласно чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство не можатъ да бѫдатъ продавани имоти на длъжници, които струватъ въ градоветѣ не повече отъ 1000 лева, а ако имотътъ струва повече отъ продажната стойность се отдѣлятъ 1000 лева. Домогванията на частнитѣ тѫжители, че описаниятъ и продаденъ имотъ е билъ на тѣмъ и на брата имъ Атанасъ и като така, трѣбвало би сѫдебниятъ приставъ да отдѣли за всѣкиго по 1000 лева е неоснователно, защото по духа на сѫщия членъ привилегията, която гарантира този членъ, се простира върху имота, безъ да се гледа отъ колко лица се притежава този имотъ и сѫдебниятъ приставъ твърдѣ правилно е постѫпилъ, како е опрѣдѣлилъ да се отдѣлятъ 1000 лева и се прѣдадатъ на притежателитѣ. Неоснователно е и второто оплакване — за това, защото съгласно чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство трѣбвало е да подадатъ жалба до проданьта въ седмодневенъ срокъ отъ датата на извършеното дѣйствие. Не могатъ тѣ да се оплакватъ, че не имъ било извѣстно, защото при произвеждането на проданьта, тѣ сѫ било прѣдизвѣстени съ призовки, както се вижда отъ дѣлото, но и по сѫщество това оплакване е неоснователно, защото съ нищо не се установява, че сѫдебниятъ приставъ е отстранилъ х. Тома Костадиновъ да наддава, а искането да се призове послѣдниятъ за свидѣтель е неуважително, защото свидѣтели по това производство сѫ недопостими, понеже не можатъ да се допущатъ свидѣтелски показания за оборване протокола на сѫдебния приставъ, който е официяленъ актъ и служи за необоримо доказателство", — съ опрѣдѣлението си отъ 11 юний 1904 год. оставилъ апелативната имъ жалба безъ послѣдствие и потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Сѫщитѣ длъжници подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: I) чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото кѫщата, макаръ и да не била раздѣлена между братята, обаче тѣ били раздѣлени сѣмейства, та трѣбвало за всѣко сѣмейство по отдѣлна кѫща;

2) чл. чл. 1035 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тѣмъ не била извѣстно, че наддавачитѣ х. Тома Костадиновъ и Георги Койчевъ сѫ били отстранени отъ сѫдебния приставъ, който при това нѣма, разбира се, да впише въ протокола си че ги билъ отстранилъ подъ страхъ на отговорность (чл. 1057 отъ Гражданското сѫдопроизводство) и за това тѣ — длъжницитѣ — не сѫ обжалвали това неправилно дѣйствие освѣнъ слѣдъ като имъ станало извѣстно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) че съ цѣль да се запази едно огнище за челядьта на длъжника за да не остане тя безъ никакъвъ подслонъ, чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство е прѣдвидѣлъ щото да му се даде възможность съ часть отъ стойностьта на продадената за неговъ дългъ негова кѫща да си съзида или купи едно по скромно жилище; че въ случая тази цѣлъ на закона се постига щомъ 1000 лева отъ стойностьта на продадената кѫща сѫ задържани за доставянето на друга по-скромна кѫща за челядьта на длъжницитѣ; че желанието имъ обаче да иматъ двѣ отдѣлни кѫщи отъ по 1000 лева всѣка, защото съставлявали двѣ раздѣлени сѣмейства, макаръ и до сега да сѫ живѣли въ една кѫща, е желание което не е могло да влиза въ намѣренията на закона, чиято цѣль е да остави на длъжницитѣ само подслонъ а не да се разполагатъ похолно на смѣтка на своитѣ кредитори; слѣдва да се признае че чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство не санкционирва такова желание, че тоя членъ е правилно приложенъ и че първото касационно оплакване, считающе го за нарушенъ, е неоснователно, 2) че съгласно чл. 1028 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, проданьта се счита за нестанала ако не се явятъ купувачи или ако се яви само единъ; че искането на длъжницитѣ по настоящето дѣло да установятъ прѣдъ окрѫжния сѫдъ факта за отстранението на купувача х. Тома Костадиновъ отъ продажбата, нѣмало значение, защото само съ единъ надвавачъ продажба не става, слѣдователно, ако би било вѣрно, че купувачътъ х. Тома Костадиновъ билъ отстраненъ отъ проданьта, тя пакъ не е могла да стане по нѣмане поне на още единъ купувачъ, нѣщо, което самитѣ длъжници сѫ отпослѣ разбрали и за това въ касационната жалба добавятъ и името на другъ купувачъ, когото тѣ наричатъ Георги Койчевъ; че за този Георги Койчевъ, обаче, да е билъ купувачъ тѣ не сѫ казали нищо, както въ апелативната си жалба така и въ устнитѣ си обяснения прѣдъ окрѫжния сѫдъ; че слѣдователно, това име се добавя за първъ пѫтъ въ касационната жалба за да се покаже че е имало двама купувачи; че съ това обаче се доказва неоснователностьта на второто касационно оплакване, въ смисъль, че и да се е въ дѣйствителность явилъ х. Тома Костадиновъ да наддава, проданьта пакъ е трѣбвало да се провъзгласи за нестанала, та нѣма нарушение на наведенитѣ въ това оплакване чл. чл. 1035 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроазводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодоръ и Ангелъ Николови Караханлиеви, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 11 юний 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 22 — (137) — 22 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на девети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 957, по описа за 1904, год., на Сюлюманъ Чаушъ, отъ с. Просена, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския окр. сѫдъ отъ 4 октомврий 1904 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви В. Грамполовъ, юрисконсултъ при Българската земледѣлческа банка.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сюлюманъ Чаушъ, отъ с. Просена, обжалвалъ прѣдъ Русенския окр. сѫдъ опрѣдѣлението № 332/904 год., съ което II Русенски мирови сѫдия е утвърдилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 495/903 год., за това особено, защото купувачътъ не билъ внесалъ заедно съ продажната стойность на недвижимия имотъ и крѣпостнитѣ мита. Русенскиятъ окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че тѫжительтъ обтѫжва опрѣдѣлението № 332, отъ 16 юний 1904 год. на II Русенски мирови сѫдия, съ което послѣдниятъ е утвърдилъ извършената публична продажба по изпълнителното дѣло № 495/903 г. на сѫдебния приставъ при този сѫдъ при Русенската земледѣлческа банка, въ смисълъ, че сѫдебниятъ приставъ не билъ изпълнилъ прѣдписанието на чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото освѣнъ продажната стойность на имота не билъ събралъ отъ купувача на имота и разноскитѣ по издаването на крѣпостния актъ за сѫщия имотъ, че отъ даннитѣ по изпълнителното производство се вижда какво продажбата е извършена на 22 май 1904 год. окончателно, а пъкъ купувачътъ на имота на 24 май сѫщата година срѣщу купони № № 94 и 95 е внесалъ 1060 лева и 20 ст., значи внесалъ е напълно продажната стойность на имота, а отъ това пъкъ слѣдва, че купувачътъ се е стрѣмилъ да изпълни прѣдписанието на чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ако прочее, приставътъ е искалъ отъ него и слѣдуемитѣ се мита по издаването на крѣпостния актъ, то купувачътъ щѣше да ги внесе тогава, когато е внесалъ и продажната стойность на имота. Невнасянето на казанитѣ мита въ този срокъ не прѣчи щото продажбата да не бѫде утвърдена, защото тѣ могатъ да се събератъ отъ нотариуса и при издаването на крѣпостния актъ. Ето и защо продажбата се явява за правилно и законно извършена, а като така и опрѣдѣлението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде потвърдено", — съ опрѣдѣлението си отъ 4 октомврий 1904 год. оставилъ частната му апелативна жалба безъ послѣдствие и потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Сѫщиятъ длъжникъ Сюлюманъ Чаушъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1022 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че невнасянето въ срокъ на сѫдебнитѣ мита не влѣче унищожението на продажбата, но при това купувачътъ не довнесалъ въ срокъ и продажната стойность, понеже часть отъ нея е довнесалъ едвай на 25 юний 1904 година.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на юрисконсулта при Българската земледѣлческа

банка и заключението на прокурора и като взе прѣдъ видъ: че чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство счита проданьта за нестанала, ако купувачътъ не плати въ срокъ „всичката сума, за която се е задължилъ"; че чл. 1022 отъ сжщия законъ задължава купувача да внесе на слѣдующия день отъ проданьта, до 10 часътъ прѣди пладнѣ, десетата часть отъ цѣната на имота, а останалата часть, „заедно съ крѣпостнитѣ мита", въ течение на слѣдующитѣ по това десеть дни; че отъ съпоставянето на тия два члена излиза, че и крѣпостнитѣ мита трѣбва да се платятъ на сждебния приставъ въ сжщия десетдневенъ срокъ, въ който му се плаща и продажната стойность на имота; че цѣльта на закона, за да изисква плащането приставу и крѣпостнитѣ мита, е, както се вижда отъ чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, щото сждебниятъ приставъ по длъжность да изпраща на надлежния нотариусъ прѣписъ отъ утвърждающето проданьта опрѣдѣление заедно съ крѣпостнитѣ мита за издаване надлежния крѣпостенъ актъ, слѣдъ получването на който да въведе купувача на фактическото владѣние на имота и по този начинъ да свърши всичко, съ което е билъ натоваренъ като сждебенъ органъ по изпълнението. Отъ всичко това слѣдва да се признае, че като е счелъ проданьта за станала макаръ и купувачътъ да не е внесалъ приставу въ законния срокъ крѣпостнитѣ мита, Русенскиятъ окр. сждъ сжществено е нарушилъ чл. чл. 1022 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство и за това касационното оплакване за нарушението на тия законоположения е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския окр. сждъ отъ 4 октомврий 1904 год., защото сж нарушени чл. чл. 1022 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 23 — (139) — 22 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 59, по описа за 1904 год., на Българската земледѣлческа банка, Кулски клонъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 5 юний 1904 година.* — Въ заседанието се яви В. Грамполовъ, юрисконсултъ при Българската земледѣлческа банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждане частното производство № 134/904 год. по описа на сжщиятъ сждъ, заведено по частната жалба на Нено К. Ковачевъ и Злата Н. Ковачева, отъ гр. Кула, срѣщу опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ подъ № 73, отъ 24 януарий 1904 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че частнитѣ тжжители Нено и Злата Ковачеви, съ частната си жалба искатъ да се отмѣни опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ подъ № 73,

отъ 24/I 904 год., съ което е утвърдена продажбата на недвижимия имъ имотъ, извършена по изпълнителното дѣло № 588/903 год. на сѫдебния приставъ на Кулския касовъ участъкъ, за това, че сѫдебниятъ приставъ при извършване на тая продажба допусналъ слѣдующитѣ нарушения: че щомъ като втората продань не била станала, то сѫдебниятъ приставъ понататъкъ на третата продань не могалъ да произвежда продажбата по оцѣнката, която ще бѫде дадена отъ първия купувачъ, а трѣбвало да назначи оная оцѣнка, която е била показана на първата продань и защото съгласно чл. чл. 1041 и 948 отъ Гражданското сѫдопроизводство, оцѣнката не могла да бѫде показана по-долу отъ цѣната за която билъ ипотекиранъ имота, и 3) защото не било извършено публикация — разгласяване за продажбата на имота нито въ „Държавния Вѣстникъ", нито въ мѣстния вѣстникъ. Отъ изпълнителното дѣло се вижда, че слѣдъ като по взимно съгласие на взискателя и длъжницитѣ, първоначална оцѣнка за имота е била установена, наредена е била първа продань съ тая оцѣнка, обаче продажбата не се е състояла и е станала втора продань, която обаче отъ окрѫжния сѫдъ е била унищожена за допусната и извѣстни опущения отъ сѫдебния приставъ и дѣлото е било повърнато на сѫщия приставъ за да произведе нова продань, която е била извършена на 25/XI 903 год., щомъ като първата продань не се е състояла, както и втората, то на третата, която не може да се счита освѣнъ за втора продань, първоначалната оцѣнка ще служи цѣната, която даде за имота първиятъ купувачъ, както е и станала въ случая. Слѣдователно, първитѣ двѣ оплаквания на частнитѣ тѫжители сѫ неоснователни. Съгласно чл. 1007 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдебниятъ приставъ е длъженъ слѣдъ описа на имота да изпрати за обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ" обявления за проданьта на имота, а въ данния случай такава публикация не е станала и това опущение направено отъ сѫдебния приставъ е толкова сѫществено щото лишава признаването на продажбата за публична, защото разгласяването на продажбата чрѣзъ нѣйната публикация е едно отъ най-сѫщественитѣ елементи въ публичнитѣ продажби, при отсѫтствието на които нѣма такава продажба. Слѣдователно, третото оплакване на частнитѣ тѫжители е основателно. Наистина отъ изпълнителното дѣло се вижда, че между длъжницитѣ и кредитора е имало съглашение, основано на чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ което и е било уговорено да не се прави публикация за въпросната продань, обаче такива едни съглашения не сѫ ни най-малко задължителни за сѫдебния приставъ, нито пъкъ законътъ дава право на странитѣ да отмѣняватъ разпорежданията на чл. 1007 отъ Гражданското сѫдопроизводство, относително до публикацията за проданьта на имота на публиченъ търгъ, първо, защото безъ публикация не може да има публична продань, и второ, защото чл. 1004 ни най-малко не дава право на странитѣ по взаимно съглашение да отмѣняватъ и реда установенъ въ Гражданското сѫдпроизводство, за публикацията и разглашението при публичнитѣ продажби. Въ тоя членъ 1004 се говори, че длъжникътъ и взискательтъ могатъ да се съгласятъ за срока и реда на публичната продань, обаче, всичко това съ такава смѣтка щото да не се повреди на самото разглашение на продажбата. Що се отнася специялно до думата

фразата и „реда“, то тая фраза не трѣбва да се разбира, че на странитѣ е дадено право и да отмѣняватъ реда за разглашението и въобще редътъ прѣдвиденъ въ чл. 1007 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както това само се вижда отъ слѣдующето: чл. 1004 е буквапенъ прѣводъ отъ чл. 1132 отъ Руското гражданско сѫдопроизводство, а отъ коментара на Исаченко по ст. 1132 се вижда, че фразата, че длъжникътъ и кредиторътъ могли да се съгласяватъ и за редътъ на публичната продань, се разбирало само редътъ, по който въ Русия прѣдседательтъ на сѫда възлага на тоя или оня отъ сѫдебнитѣ пристави който да извърши продажбата, като се прѣдоставя право на странитѣ да могатъ да се съгласятъ относително лицето на сѫдебния приставъ, на който тѣ би желали да бѫде възложена продажбата. Щомъ като публикацията е единъ отъ найсѫщественитѣ елементи на публичната продань и щомъ по самото дѣло такава не е станала, то не може да се признае, че има редовна извършена продажба, вслѣдствие на което и опрѣдѣлението на Видинския окр. сѫдъ, съ което е утвърдена публичната продажба, слѣдва да бѫде отмѣнена“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 5 юний 1904 год. опрѣдѣлилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Видинския окр. сѫдъ подъ № 73, отъ 24 януарий 1904 год. и вмѣсто него постановява: унищожава извършената публична продажба на недвижимия имотъ принадлежащъ на Нено Ковачевъ и Злата Ковачева по изпълнителното дѣло на сѫдебния приставъ на Кулския касовъ участъкъ подъ № 588 903 год., като неправилно извършена и изпълнителното дѣло да се повърне на сѫщия сѫдебенъ приставъ за да извърши нова продажба“. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Българската земледѣлческа банка, Кулски клонъ, подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е приелъ, че странитѣ не могатъ, по силата на чл. 1004 отъ сѫщото сѫдопроизводство да се съгласятъ да се извърши публичната продань безъ да се публикува обявлението.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на юрисконсулта на Българската земледѣлческа банка и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ послѣдния мотивъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е отмѣнилъ опрѣдѣлението на първостепенния сѫдъ и е унищожилъ публичната продань, защото намира, че странитѣ по изпълнителното производство, длъжникътъ и взискательтъ немогатъ по силата на чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство да се съгласяватъ за да не става публикация за проданьта. Това тълкуване, което тоя сѫдъ дава на цитираната 1004 статия, е неправилно и несъобразно съ нейния разумъ. Дѣйствително тая статия като постановява, че „длъжникътъ и взискательтъ могатъ да покажатъ на сѫдебния приставъ *мѣстото, срокътъ* и *редътъ* на публичната продань“; не казва изрично, че сѫщитѣ страни могатъ да правятъ подобно съглашение и по отношение на публикацията, обаче отъ това не слѣдва, че тѣ могатъ да се съгласяватъ само за мѣстото, срокътъ и редътъ, тъй като въ „редътъ“ на продажбата трѣбва да се разбира, че влаза и публикацията. Тая послѣдната (публикация) се прави съ цѣль за

да се привлѣкатъ чрѣзъ нея повече купувачи, а постигането на тая цѣль не може да интересува освѣнъ участвующитѣ въ дѣлото страни — взискательтъ и длъжникътъ — слѣдователно отъ тѣхъ зависи да стане или не публикация. Така щото като се изхожда отъ това начало не може да се доде до друго заключение, освѣнъ че взискателитѣ и длъжницитѣ сѫ властни да се съгласяватъ да не става публикация за проданьта, въ отсѫтствието само на което съглашение приставътъ е задълженъ да направи такава. Въ случая Руското законодателство, на което се силава сѫдътъ по сѫщество, не може да има рѣшающе значение по тълкуването на чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като редътъ по който става извършването на публичната продань въ Русия не е идантиченъ съ тоя, по който тя се извършва въ България, а вънъ отъ това сѫществува и една разлика въ текста на чл. 1004 и въ тоя на съотвѣтствующата статия отъ Руското гражданско сѫдопроизводство. Прочее, казаниятъ апелативенъ сѫдъ, като е приелъ противното на това, нарушилъ е сѫществено разпореждането на чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което опрѣдѣлението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 5 юний 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 24 — (147) — 24 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 971, по описа за 1904 год., на Райна Д. Соколова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Радомиръ, срѣщу опрѣдѣлението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 10 юний 1904 год.* — Въ заседанието се яви д-ръ Вл. Черневъ, повѣреникъ на касаторката.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за дългъ на Димитъръ М. Соколовъ, отъ гр. Радомиръ, били сѫ продадени на публиченъ търгъ недвижимитѣ му имоти и продажбата била утвърдена отъ Радомирския мирови сѫдия съ опрѣдѣление № 527/903 година. Съпругата на починалия длъжникъ Райна Д. Соколова, за себе си и отъ името на малолѣтнитѣ си дѣца апелирала прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ това опрѣдѣление, за гдѣто не билъ приложенъ чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 10 юний 1904 год. оставилъ апелативната ѝ жалба безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „отъ изпълнителното дѣло се вижда, че при извършване на публичната продажба на разни недвижими имоти, принадлежащи на покойния длъжникъ Димитъръ М. Соколовъ, сѫ спазени всичкитѣ формалности и прѣдписания на закона за извършване публичнитѣ продажби.

Единственото възражение, което частната тжжителка Райна Д. Соколова прави противъ тази продажба, то е това, че била продадена една кжща на малолѣтнитѣ, която не струвала повече отъ 1000 лева и че не били оставени 10 декара земя на малолѣтнитѣ, съгласно прѣдписанието на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство. Това възражение на тжжителката е неоснователно, защото къмъ изпълнителното дѣло нѣма прѣдставени никакви доказателства, че малолѣтнитѣ не притежаватъ други имоти освѣнъ продаденитѣ. Удостовѣрението на Радомирското градско общинско управление № 1438, отъ 21/V 1903 година не удостовѣрява, че покойниятъ длъжникъ Димитъръ М. Соколовъ нѣма други имоти освѣнъ продаденитѣ на публиченъ търгъ, а удостовѣрява само това, че $^2/_9$ отъ продаденитѣ имоти сж собственость, негово притежание". — Тя подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 979 п. п. 1, 2 и 3 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че общинското свидѣтелство № 1438/903 год. изброява всичкитѣ имоти на наслѣдодателя, а тѣ всичкитѣ сж описани както се виждало отъ описа, слѣдователно не оставали други имоти, и защото сждебниятъ приставъ е възложилъ на купувача $^2/_9$ отъ кжщата, а мировиятъ сждия съ опрѣдѣлението си № 527/903 год. възложилъ му я и нея.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство като дава право на сжда по сжщество да опрѣдѣля по убѣждение и съвѣсть силата на прѣдставенитѣ му доказателства споредъ основнитѣ начала, установени отъ закона по начинъ, щото рѣшенията му да не противорѣчатъ на закона. Чл. 58 отъ Закона за гражданското сждопроизводство счита за установляющи исканията на ищеца онѣзи негови доказателства, които отвѣтникътъ не оспорява, че се отнасятъ до тия искания и законътъ не забранява, по естеството имъ, да имъ се дава сила на доказателства. Общинското удостовѣрение подъ № 1438/903 год. било прѣдставено отъ тжжителката още въ първата инстанция съ цѣль да се докаже, че освѣнъ продаденитѣ недвижими имоти други не ѝ оставатъ. Явившата се въ окр. сждъ противна страна, земледѣлческата каса, която е купила нѣкои отъ тия имоти, не е възразила, че това общинско удостовѣрение не изброява всичкитѣ имоти на длъжника; напротивъ касата е възразила само, че имотитѣ сж били продадени прѣди още да влѣзе въ сила чл. 979, отъ което възражение имплицитно се разбира, че други освѣнъ тѣзи имоти нѣма. Взискательтъ не се явилъ прѣдъ окржжния сждъ, обаче и той още на сждебния приставъ е прѣдставилъ друго едно общинско удостовѣрение № 1042/902 год., въ което се изброяватъ недвижимитѣ имоти „записани въ емлячнитѣ книги на името на починалия Димитъръ М. Соколовъ". Щомъ, прочее, общинскитѣ управления могатъ, отъ гледна точка на закона, да удостовѣряватъ колко и какви имоти и на чие име сж записани въ емлячнитѣ регистри; щомъ въ случая общинското удостовѣрение е било прѣдставено за доказателство, че описанитѣ въ него имоти сж всичкитѣ имоти на длъжника; щомъ най-послѣ интересующата се противна страна не възразява, че има и други имоти: Кюстендилскиятъ окр.

сждъ нарушава основното правило на състезателния процесъ, установено въ чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, като отъ себе си е намѣрилъ, че това общинско удостовѣрение не доставлявало абсолютно отрицателно доказателство за имотитѣ на длъжника. Отъ тука слѣдва, че обтжженото опрѣдѣление не е съобразно съ закона и слѣдователно, чрѣзъ него сжществено се нарушава чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, та и касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 10 юний 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 25 — (150) — 24 февруарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Гарановъ *гражданското дѣло № 991, по описа за 1904 год., на Шерифе Хасанова и Хасанъ Мустафовъ отъ с. Юргичлеръ, Добришко, първата настойница, а вториятъ поднастойникъ на малолѣтния Ибриямъ Кара Ибриямъ Юмеровъ, отъ сжщото село, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 18 септемврий 1904 година.* — Въ заседанието се явиха д-ръ С. Иванчевъ, повѣреникъ на касаторитѣ и д-ръ Т. Гатевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на отвѣтника по касация Иванъ Фердинандовъ Берингардъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Варненскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си подъ № 171, отъ 23 януарий 1903 год. утвърдилъ станалата продажба на имотитѣ, останали отъ покойния Кара Ибриямъ Юмеровъ по изпълнителното дѣло № 1435/903 год. на сждебния приставъ при Варненския окр. сждъ. Срѣщу това опрѣдѣление Шерифе Хасанова, въ качество настойница на сина си Ибриямъ и Хасанъ Мустафовъ, поднастойникъ на сжщия, чрѣзъ повѣреницитѣ си, подали апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че вслѣдствие едно постановление на роднинския съвѣтъ, подъ прѣдседателството на мюфтията, е разрѣшено продажбата на недвижимитѣ имоти на малолѣтния; че това постановление е било утвърдено и при продажбата на имота сж се явили нѣколко наддавачи и цѣната наддадена е достигнала почти до двойна отъ първоначалната оцѣнка; че при извършване описа и оцѣнката на имота сж били увѣдомени настойницата и поднастойникътъ да присжтствуватъ, отъ които настойницата е присжтствувала при описа. Възражението на тжжителитѣ, че сумата по продажбата не била внесена въ срокъ е неосновательно, тъй като отъ протокола на сждебния приставъ се вижда, че 27 и 28 декемврий 1903 год. сж били

неприсжтствени дни, за това суматаб ила внесена на 29 декемврий сжщата година въ срокъ",— съ протоколното си опрѣдѣление отъ 18 септемврий 1904 год. потвърдилъ опрѣдѣлението на Варненския окр. сждъ отъ 23 януарий 1904 год., № 171. — Въ подадената си касационна жалба Шерифе Хасанова и Хасанъ Мустафовъ се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не сж спазени формалноститѣ въ чл. чл. 1136, 1138, 1139 и 1140 отъ Гражданското сждопроизводство, т. е нѣма правилна оцѣнка, нѣма поемни условия и публикация, обаче апелативниятъ сждъ не е взелъ въ внимание всичко това и не е разрѣшилъ нито едно оплакване отъ частната имъ жалба, и 2) чл. чл. 629, 630 и 1142 отъ Гражданското сждопроизводство, защото твърди въ опрѣдѣлението си, че настойницата и поднастойникътъ сж били увѣдомени да присжтствуватъ при извършването на описа и оцѣнката, обаче, отъ дѣлото се виждало, че само настойницата е получила призовка за описа, а поднастойникътъ не е призованъ; освѣнъ това поднастойникътъ не е билъ призованъ, съгласно чл. 1142 да присжтствува на продажбата и апелативния сждъ като не е взелъ тия опущения въ внимание, нарушилъ е горнитѣ членове.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ частната жалба на касаторитѣ Шерифе Хасанова и Хасанъ Мустафовъ, подадена до Русенския апелативенъ сждъ се вижда, че тѣ сж прѣдявили разни оплаквания срѣщу дѣйствията на сждебния приставъ по продажбата, а именно, че не сж били спазени формалноститѣ, прѣдвидени въ специялния отдѣлъ отъ Гражданското сждопроизводство за подобни продажби (чл. чл. 1136, 1138, 1139 и 1140), а между друго и това, че сждебниятъ приставъ не билъ съставилъ *поемни условия* (чл. 1140), обаче отъ обжалваното опрѣдѣление се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ, както по другитѣ, така и по това послѣдното оплакване не се е произнелъ, тъй като не споменува нито дума за тѣхъ въ опрѣдѣлението си. Съ това тоя сждъ е нарушилъ сжществено разпореждането на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото опрѣдѣлението му не е основано на всичкитѣ доводи и възражения, приведени отъ сждящитѣ се страни; 2) по силата на чл. 1142 отъ сжщото сждопроизводство, сждебниятъ приставъ е дълженъ да призове поднастойника да присжтствува при извършването на проданьта. Призоваването на поднастойника при проданьта е необходимо, защото споредъ Закона за настойничеството (чл. 31) „той дѣйствува въ интереситѣ на непълнолѣтния всѣки пжть, когато тѣ сж въ разрѣзъ съ ония на настойника". Прочее, за да бждатъ гарантирани по-добрѣ интереситѣ на малолѣтния, имотитѣ на когото се продаватъ, законътъ изрично изисква призоваването на поднастойника при извършването на проданьта. Обаче отъ изпълнителното производство не се вижда да е билъ призоваванъ поднастойникътъ Хасанъ Мустафовъ. Дѣйствително, апелативниятъ сждъ като обсжжда това оплакване на частнитѣ тжжители, твърди „че при извършване на описа и оцѣнката на имота сж били увѣдомени настойницата и поднастойникътъ да присжтствуватъ", но отъ гдѣ

вади подобно заключение, това не посочва, когато отъ производството не се вижда, както се казва, щото поднастойникътъ да е билъ призоваванъ съ особена призовка. Ако сѫщиятъ сѫдъ е ималъ прѣдъ видъ други данни, отъ които да се убѣждава, че поднастойникътъ е билъ редовно призоваванъ, то бѣше длъженъ, особено въ качеството си на втора инстанция по сѫщество, да ги посочи въ опрѣдѣлението си, а това като не е направилъ, той е нарушилъ сѫществено втори пѫть чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и по горѣизложенитѣ причини опрѣдѣлението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Русинския апелативенъ сѫдъ отъ 18 септемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 26 — (165) — 3 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 900, по описа за 1902 год., на Маринъ Ионъ Транка и Флора Транкова, отъ с. Керимбегъ, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ № 208, отъ 9 декемврий 1895 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стоянъ Ивановъ, отъ с. Керимбегъ, заявилъ на 23 декемврий 1893 год. прѣдъ II Видински мирови сѫдия искъ противъ Маринъ и Флора Ионъ Транкови, отъ сѫщото село, за правособственость на $^{1}/_{3}$ частъ отъ движими и недвижими имоти, подробно описани и оцѣнени въ исковата молба, останали въ наслѣдство отъ прѣждепочиналия наслѣдодатель на отвѣтницитѣ и на ищцовата жена, слѣдъ смъртьта на която се поминала и единствената нейна и ищцова дъщеря, слѣдователно, той — ищецътъ — оставалъ наслѣдникъ на $^{1}/_{3}$ часть отъ тия имоти. Мировиятъ сѫдия образувалъ граждан. дѣло № 4978/93 год. и съ рѣшението си № 428/94 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 376/94 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „че отвѣтницитѣ признаватъ, че имотитѣ, означени въ исковото прошение сѫществуватъ и сѫ принадлежали на покойния Ионъ Транковъ, баща на покойната съпруга на ищеца. Че отъ прѣдставеното отъ ищеца свидѣтелство прѣдъ мировия сѫдия подъ № 753, издадено отъ Керимбегското общинско управление на 25 септемврий 1893 год. се установява напълно, че дъщерята на починалия прѣди 7—9 години — жената на ищеца — е починала на 28 августъ 1893 год. и че единственото ѝ дѣте Иоана Станова починала на сѫщата година на 20 септемврий. Че въ такъвъ случай единственъ наслѣдникъ на покойната Мария Станова за припадающата ѝ се часть отъ имуществата на

баща ѝ е ищецътъ. Че домогванията на отвѣтната страна — че понеже съпругата на ищеца и дъщеряму не сж получили една слѣдъ друга припадающата се часть, то и тѣхниятъ наслѣдникъ не можалъ сжщо да я получи — съ което се е съгласилъ и мировиятъ сждия — и че ищецътъ не можалъ да встжпи въ правата на жена си и дѣтето си — сж не на мѣстото си и съвършено неоснователни. Въ дадения случай за никакво встжпване въ права, за никакво прѣдставителство не може да става дума. Ищецътъ иска, като наслѣдникъ на покойната си дъщеря и жена, наслѣдството, което се е паднало на тая послѣднята отъ покойния ѝ баща. Не само споредъ нашия Законъ за наслѣдството, но споредъ всичкитѣ закони за наслѣдството, които сж сжществували и сжществуватъ въ цивилизованитѣ страни, наслѣдникътъ придобива правото на собственость върху частьта отъ имотитѣ която му се пада въ момента на откриването на наслѣдството, който е и момента въ който наслѣдодательтъ е починалъ. Въ дадения случай наслѣдодательтъ е починалъ, когато покойната му дъщеря Мария не е имала наслѣдници. Тя е станала собственица на припадающата ѝ се часть прѣди да се ожени. Тя умира; нейни наслѣдници сж мжжъ ѝ и дъщеря ѝ. Тая послѣдната умира, слѣдъ това и нейниятъ наслѣдникъ споредъ закона е баща ѝ Станъ Ивановъ. Що се отнася до възражението на отвѣтната страна, че понеже припадающата се часть отъ наслѣдството на жена му не ѝ било прѣдадено, вслѣдствие което и ищецътъ не можалъ да дири тая часть, като нейнъ и на дъщеря си наслѣдникъ, то никакво съмнѣние не може да има, че то стои подолу отъ всѣка критика, че то е съвършено незаконно. Да се приеме подобно положение би значило да се отказва всѣка разлика между правото на собственость и правото на владѣние. Че споредъ Закона за наслѣдството, който е билъ въ сила, когато е починалъ Іонъ Транковъ, ищецътъ има право да получи не $^1/_3$ часть отъ цѣлото наслѣдство, а $^7/_{24}$ части. Че ищцовиятъ искъ се явява основателенъ и доказанъ въ тоя размѣръ, слѣдователно рѣшението на мировия сждия трѣбва да се отмѣни", — съ рѣшението си № 208, отъ 9 декемврий 1895 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ въ размѣръ на $^7/_{24}$ части отъ всички имоти, като прѣдоставилъ правото на отвѣтницитѣ да платятъ на ищеца стойностьта на движимитѣ имоти. Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Видинскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 255 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съ исковата си молба ищецътъ искалъ $^1/_3$ отъ цѣлото наслѣдство въ първата инстанция, обаче на 19 юлий 1894 год. намалилъ искътъ си чрѣзъ своя повѣреникъ на $^1/_{12}$ часть, а сждътъ му присждилъ $^7/_{24}$ части — повече отъ колкото ищецътъ искалъ; 2) чл. чл. 258 и 282 отъ сжщото сждопроизводство, защото съ нищо ищецътъ не билъ доказалъ, че имотитѣ сж останали отъ покойния имъ баща, което тѣ не признаватъ, а общинското свидѣтелство, безъ обстоятелствена провѣрка не е доказателство за право на собственость, нито е доказалъ своята оцѣнка на недвижимитѣ имоти, а при това сждътъ му присждилъ движимитѣ вещи въ пари, което ищецътъ не е искалъ въ исковото си прошение, и 3) чл чл. 39 и 40 отъ Закона за наслѣдството, защото и тѣ — отвѣтницитѣ — като братя, сестри и майка на покойната съпруга на ищеца, имали сж наслѣдствено право върху дѣлътъ ѝ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ фактическа страна вѣрно е, че въ протокола отъ 19 юлий 1894 год. на първата инстанция стоятъ тѣзи думи, казани отъ повѣреника на ищеца: „поддържамъ исковата молба. Слѣдъ смъртьта на баща ѝ жената на моя довѣритель наслѣдва, по чл. 23 отъ Закона за наслѣдството $^{1}/_{12}$ часть . . .". Обаче видно е, че писаното „$^{1}/_{12}$ часть" е погрѣшно, че повѣреникътъ на ищеца ще да е казалъ „$^{1}/_{3}$" и че по lapsus calami секретарьтъ е писалъ „$^{1}/_{12}$". Това става видно: а) отъ туй, гдѣто повѣреникътъ на ищеца е почналъ съ думитѣ: „поддържамъ исковата молба", която молба е за $^{1}/_{3}$, а не $^{1}/_{12}$ часть; б) отъ туй, гдѣто той не е казалъ, че намалява искътъ; в) отъ туй гдѣто въ апелативната жалба се иска $^{1}/_{3}$ часть, а не $^{1}/_{12}$, и г) най-важното, отъ туй, гдѣто отвѣтната страна нито въ първата, нито въ втората инстанция не се е облягала на нѣкакво намаление на искътъ направено отъ ищеца. Окрѫжниятъ сѫдъ присѫжда на ищеца $^{7}/_{24}$ части, които сѫ по-малко отъ исканата $^{1}/_{3}$ часть, слѣдователно, не сѫ нарушени наведенитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 255 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за това реченото оплакване е неосновано; 2) второто оплакване въ касационната жалба, основано върху мотивъ, че ищецътъ съ нищо не билъ доказалъ нито имотитѣ да сѫ останали отъ покойния баща — наслѣдодатель, нито оцѣнката на недвижимитѣ имоти е оплакване, което се отноеи до сѫществото на дѣлото. Вмъкнатото въ тоя мотивъ касациоинно оплакване, че общинското свидѣтелство, като неосновано върху обстоятелствена провѣрка, не може да служи за доказателство за право на собственость върху недвижими имоти, е оплакване неосновательно, защото едно общинско свидѣтелство, основано на емлячнитѣ регистри служи за доказателство на владѣнието на недвижими имоти до като нѣма друго по-силно и оборяюще него доказателство, а владѣнието на недвижими имоти отъ наслѣдодателя дава право на наслѣдницитѣ му да продължатъ това владѣние слѣдъ смъртьта му и слѣдователно да го наслѣдатъ. Съдържащето се въ втория пунктъ на касационната жалба самостоятелно оплакване, че сѫдьтъ присѫдилъ движимитѣ вещи въ пари, нѣщо което ищецътъ не искалъ, е тоже оплакване неосновательно, защото това е направено алтернативно, слѣдователно въ полза на отвѣтницитѣ—да платятъ на ищеца въ пари, ако не желаятъ да му ги прѣдадатъ въ натура. Слѣдва че цѣлото това второ оплакване е неосновательно, и 3) съгласно чл. 38 отъ Закона за наслѣдството, слѣдъ смъртьта на жена си, ищецътъ заедно съ дъщеря си сѫ я наслѣдили — той въ размѣръ на $^{1}/_{3}$, а дъщеря му въ размѣръ на $^{2}/_{3}$ части; тѣзи послѣднитѣ $^{2}/_{3}$ части той самъ е наслѣдилъ слѣдъ смъртьта на дъщеря си, съгласно чл. 23 отъ сѫщия законъ; така щото нѣмало мѣсто за прилагането на чл. чл. 39 и 40 отъ сѫщия законъ, които, слѣдователно не сѫ нарушени и за това послѣдното касационно оплакване е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мария Іонъ Транка и Флора Транкова, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 9 декемврий 1895 год., подъ № 208, като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 27 — (169) — 5 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 882, по описа за 1904 год., на Д. А. Чернаевъ, отъ гр. София, съ Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ, отъ сжщия градъ, за прѣдаване кафене „Македония“ и за заплащане 2549 лева.* — Въ заседанието се явиха Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора Д. А. Чернаевъ и отвѣтникътъ по касация Иосифъ Шауловъ, съ повѣреницитѣ си д-ръ С. Иванчовъ и д-ръ В. Черневъ.

Обстоятелствата сж: съ искова молба до Софийския окр. сждъ, подадена на 27 януарий 1898 год., синдицитѣ ликвидатори д-ръ С. Даневъ и Хр. Филиповъ, по несъстоятелностьта на Софийскитѣ търговци Никола и Хр. Мещички изложили слѣдното: съ контрактъ отъ 28 юний 1896 год., завѣренъ по нотариаленъ редъ, Софийскиятъ житель Димитъръ А. Чернаевъ взелъ подъ наемъ локала кафене „Македония“, находящъ се въ зданието на несъстоятелнитѣ съ срокъ за 7 години и съ условие да плаща 6000 лева златни ежегодно, прѣдплащани за всѣки 6 мѣсеци, а въ случай, че по каквито и да било причинине заплати на врѣме редовно наема въ единъ отъ сроковетѣ задълженъ билъ незабавно да изпразни и прѣдаде локала и да заплати цѣлия наемъ до изтичането на прѣдвидения въ контракта срокъ, съгласно тѣзи условия наемательтъ Димитъръ А. Чернаевъ билъ дълженъ да заплати на Никола и Хр. Мещички на 1 юлий 1897 год. 3000 лева златни за врѣме отъ този день до 1 януарий 1898 год., обаче, въпрѣки това и въпрѣки даже отправения му протестъ на 9 юлий 1897 год., той нито внесалъ въпросниятъ наемъ, нито изпразднилъ и прѣдалъ локала и продължавалъ още да го държи при всичко, че на 1 януарий т. г. билъ дълженъ да внесе наема за текущето полугодие. Понеже съ това неизплащане наемательтъ Д. А. Чернаевъ явно нарушилъ контракта (чл. 1 отъ контракта), то на основание пунктъ 3 отъ сжщия контрактъ, тѣ — синдицитѣ, молятъ да се призове на сждъ казаниятъ Димитъръ А. Чернаевъ и да се осжди да заплати на масата на несъстоятелнитѣ: 1) наемътъ за изтеклото полугодие отъ 1 юлий 1897 год. до 1 януарий 1898 год. въ размѣръ на 3000 лева златни; 2) наемътъ за врѣмето отъ 1 януарий т. г. (98) до 1 юлий с. г. въ сжщия размѣръ 3000 лева златни; 3) наемътъ въ видъ на неустойка за останалитѣ до свършването на контрактния срокъ, т. е. до 1 юлий 1903 г. петь години или 30.000 лева златни, а всичко 36.000 лева златни, и 4) да изпразни наетото помѣщение, както и да заплати всичкитѣ сждебни и поводене на дѣлото разноски. Отвѣтникътъ Д. А. Чернаевъ въ писмения си отговоръ на исковата молба не признава да е нарушилъ контракта съ дата 28 юний 1896 год., защото припадающиятъ се наемъ за кафенето „Македония“ съгласно п. 2 отъ контракта и устното му съ Никола и Хр. Мещички допълнително условие, той билъ напълно заплатилъ. На 24 февруарий 1898 година Софийскитѣ жители Иосифъ Маджаръ и Иосифъ П. Шауловъ подали молба до Софийския окр. сждъ, въ която,

като излагатъ, че на основание единъ крѣпостенъ актъ № 17, отъ 27 януарий т. г. и въдворителенъ протоколъ съ сжщата дата, тѣ станали собственици на зданието хотелъ и кафене „Македония“ и като правозамѣстници на по-прѣдишнитѣ притежатели, сега несъстоятелнитѣ Никола и Хр. Мещички, има ли интересъ да ги застжпятъ въ тоя процесъ, относително въпроситѣ за изпраздването на локала кафене „Македония“ и за изплащането на наема отъ 27 януарий 1898 год. до изпразднуването, молили сжда да ги допусне да вcovered участие въ това дѣло като трети лица, заедно съ ищцитѣ и да се осжди отвѣтникътъ Димитъръ А. Чернаевъ: а) да изпразни и прѣдаде тѣмъ кафенето „Македония“; б) да имъ заплати наема отъ 27 януарий 1898 год. до изпраздването, както и всичкитѣ разноски по дѣлото. Окржжниятъ сждъ въ заседанието си на 16 априлъ т. год. е билъ разискалъ въпроса за встжпването на Иосифъ Маджаръ и Иосифъ П. Шауловъ като трети лица, присъединени къмъ ищцитѣ и сждътъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ тоя день е допусналъ третитѣ лица да се присъединатъ къмъ ищцитѣ само относително на кафене „Македония“, и в) заплащането на наема отъ 27 януарий 1898 год. до 1 юлий с. г., а касателно искането имъ да имъ заплати отвѣтникътъ наема отъ 1 юлий 1898 год. до изпраздването приелъ, че тѣ прѣдявяватъ самостоятелно, независимо отъ онова на ищцитѣ искане и за това ги задължилъ въ 7-дневенъ срокъ да внесатъ слѣдуемитѣ се върху сумата 6000 лева сждебни мита. Тѣ обаче съ заявление до сжщия сждъ подадено на 23 май 1898 год. заявили, че се отказватъ да поддържатъ искането си за изплащане на наема отъ 1 юлий 1898 год. до деня на изпраздването на кафене „Македония“, като си запазватъ правото да искатъ тоя наемъ съ особенъ искъ. Софийскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 25 юлий 1898 год., подъ № 152, рѣшилъ: „Димитъръ А. Чернаевъ жителъ Софийски, да изпразни кафенето „Македония“, находяще се въ гр. София, на жгъла на ул. ул. Витошка и Търговска“ и да го прѣдаде на сегашнитѣ му притежатели Иосифъ Маджаръ и Иосифъ П. Шауловъ Софийски жители; сжщиятъ Димитъръ А. Чернаевъ да заплати на синдиката по несъстоятелностьта на Никола Н. Мещички и Христо Д. Мещички въ гр. София 33.450 лева златни и 2 ст. заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 27 януарий 1898 год. до изплащането, както и 1706 лева златни за сждебни и по водене на дѣлото разноски. Димитъръ А. Чернаевъ да заплати на третитѣ лица Иосифъ Маджаръ и Иосифъ П. Шауловъ 2549 лева златни и 98 ст. съ лихвата имъ по 10% отъ 24 февруарий 1898 год. до изплащането, както 62 лева и 40 ст. за разноски по дѣлото. Димитъръ Ат. Чернаевъ да внесе въ хазната 12 лева за незаплатени призовки“ — Димитъръ А. Чернаевъ недоволенъ отъ това рѣшение, обжалвалъ го прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 2 януарий 1899 год., № 217, измѣнилъ онова на Софийския окр. сждъ отъ 25 юний 1898 год., подъ № 152, така: „отхвърля искътъ на синдицитѣ ликвидатори по несъстоятелностьта на Никола и Хр. Мещички, заявенъ срѣщу Д. А. Чернаевъ въ размѣръ на 36.000 лева златни. Осжжда синдикатото на сжщата несъстоятелность да заплати на Д. А. Чернаевъ 2009 лева за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции и 1449 лева за сждебни разноски тоже за двѣтѣ ин-

станции. Останалата часть отъ първостепенното рѣшение остава въ сила. Осжжда сжщо Д. А. Чернаевъ да заплати на третитѣ лица Иосифъ Маджаръ и Иосифъ П. Шауловъ 174 лева и 36 ст. за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции. Синдикатото по несъстоятелностьта да заплати въ хазната 29 лева за толкова незаплатени призовки". — Срѣщу това рѣшенинд-ръ Даневъ и Хр. Филиповъ, синдици — ликвидатоти по не състоятелностьта на Никола и Хр. Мещички и Димитъръ Чернаевъ, подаватъ въ Върховния касационенъ сждъ касационни жалби, които послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушени чл. чл. 630 и 629, въ свързка съ чл. 984 отъ Гражданското сждопроизводство и съ рѣшението си отъ 29 януарий 1901 год., № 23, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сжщия апелативенъ сждъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколното си опредѣление отъ 20 януарий 1903 год. опрѣдѣлилъ: „прѣкратява настоящето търговско дѣло като обезсилва рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 25 юний 1898 год., № 152, станалитѣ сждебни разноски въ тази инстанция отъ 16 лева се възлагатъ върху третитѣ лица Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ. Рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 25 юний 1898 год., подъ № 152, остава въ сила само що се относи до сждебнитѣ разноски". — Срѣщу това протоколно опрѣдѣленне Иосифъ Маджаръ и Юсефъ П. Шауловъ подали въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и съ рѣшението си отъ 26 ноемврий 1903 год., № 337, повърналъ дѣлото пакъ за ново разглеждане въ сжщия апелативенъ сждъ. При третото разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „настоящето дѣло трѣбва да се разрѣши между третитѣ лица Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ, отъ една страна и отвѣтникътъ апелаторъ Димитъръ Чернаевъ, отъ друга, защото между послѣдния и първоначалнитѣ ищци братя — Мещички — то е прѣкратено, като е обезсилено обтжженото рѣшение по изричното желание на странитѣ; 2) Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ, които сж станали стопани на кафене „Македония" замѣстятъ въ това дѣло първоначалнитѣ ищци Никола и Хр. Мещички, които по-напрѣдъ сж били стопани на сжщия имотъ; първоначалнитѣ ищци сж искали отъ апелатора по силата на единъ договоръ наема на кафене „Македония" за врѣме отъ 1 юлий 1897 год. до 1 януарий 1898 год. 3000 лева наемъ за други 6 мѣсеци до 1 юлий 1898 год. тоже 3000 лева и въ видъ на неустойка, наемътъ за послѣдующи 5 години 36.000 лева, все по силата на специяленъ писменъ договоръ за наемъ. Първоначалнитѣ ищци като в291311ематъ актъ отъ нарушение на договора отъ страна на апелатора, искатъ и упраздването на кафенето. Договорътъ за наемъ 30000 лева, всичко отъ 26 юний 1896 г., а искътъ е прѣдявенъ на 27 януарий 1898 г. и по дѣлото сж били допуснати като ищци по прѣдаване на спорния имотъ отъ страна на отвѣтника Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ и по получаване наемната цѣна на имота отъ 27 януарий 1898 год. до 1 юлий сжщата година; 3) на 27 януарий 1898 год. сжщиятъ день, когато е билъ прѣдявенъ искътъ по това дѣло, третитѣ лица — ищци — сж били въведени въ владѣние на кафене „Македония" отъ сждебния приставъ, като купувачи на

публична продажба на сжщия имотъ, утвърдена отъ окржжния сждъ. Отъ него день, прочее, ищцитѣ сгаватъ стопани на сжщия имотъ и иматъ право да разполагатъ се него, като респектиратъ ония права, които третитѣ лица би придобили по отношение на сжщия имотъ на законно основание; 4) положението на новитѣ ищци по дѣлото интересува поемния договоръ отъ 26 юний 1896 год., касае се прочее, да се разрѣши каква е силата на тоя договоръ за новитѣ ищци, какви задължения той имъ налага и какви права за апелатора, или съ други думи, понеже искътъ се основава на чл. 984 отъ Гражданското сждопроизводство, приложима ли е въ случая тая наредба на закона. Като се има прѣдъ видъ, че първоначалнитѣ ищци по дѣлото Христо и Никола Мещички сж получили, като длъжници, призовки за изпълнение прѣди сключване на договора за наемъ прѣди датата 26 юний 1896 год., обстоятелство, което се установява съ удостовѣрението на сждебния приставъ при Софийския окр. сждъ отъ 16 мартъ 1898 год. на II изпълнителенъ участъкъ, отъ 16 мартъ 1898 год., подъ № 2830 и обстоятелството, което се установява отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ послѣдното сждебно заседание, че сжщото кафене и даже при по-неблагоприятни обстоятелства, когато и стопанитѣ и наемательтъ сж се промѣнили, е било дадено подъ наемъ срѣщу цѣна 8000 лева годишно и то 6 мѣсеци слѣдъ изключване на първия наеменъ договоръ между първоначалнитѣ ищци и апелатора, като се има още прѣдъ видъ и обстоятелството, че първоначалнитѣ ищци тогава когато сж обсипани отъ своитѣ ищци и своитѣ взискатели съ заповѣди за обезпечение на искове и съ изпълнителни листове, обстоятелство което се установява отъ сжщото удостовѣрение на сждебния приставъ, сключватъ договоръ за наемъ на единъ свой недвижимъ имотъ, който прѣдлежи да бжде обявенъ на публична продань за единъ периодъ отъ цѣли 6 години, за единъ дълговрѣмененъ периодъ, — като се иматъ прѣдъ видъ всички тия обстоятелства, очевидно е, че договорътъ за наемъ, който сж сключили съ апелатора първоначалнитѣ ищци съдържа врѣди за купувача на нядвижимия имотъ, а купувачи на наетия недвижимъ имотъ сж новитѣ ищци Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ. И понеже наемниятъ договоръ е сключенъ слѣдъ получване на призовки за изпълнение, той е унищожимъ по силата на чл. 984 отъ Гражданското сждопроизводство. Прочее тая наредба на закона е приложима въ конкретния случай, тя ползува новитѣ ищци и вънъ отъ всѣкакви други обстоятелства, тоя наеменъ договоръ, сключенъ между първоначалнитѣ ищци и апелаторътъ не е задължителенъ за новитѣ ищци. Апелаторътъ се е ползувалъ отъ наетия имотъ при условията, при които той е сключенъ: искането, прочее, да се изпразни кафенето отъ страна на апелатора и да се прѣдаде на новитѣ ищци е основателно и слѣдва да бжде уважено; 5) новитѣ ищци иматъ право да получатъ наема на кафенето за врѣме отъ 27 януарий 1898 год., когато сж станали стопани на имота до 1 юлий 1898 год., който наемъ споредъ първия договоръ възлиза на лева златни 2549·98 ст., съ лихвитѣ начиная отъ деньтъ на прѣдявяването на тѣхния искъ 24 февруарий 1898 год., защото тая сума е слѣдвало да бжде заплатена въ началото на януарий 1898 година. Тоя наемъ не е билъ заплатенъ на първитѣ стопани на имота, на първоначалнитѣ ищци, защото отъ пока-

занията на свидѣтелитѣ разпитани по тия обстоятелства се установява, че между странитѣ сж се водили прѣговори за една спогодба по изплащането, когато е дѣйствувалъ сждебниятъ приставъ противъ първоначалнитѣ ищци, но не е установено, щото такава спогодба да е била окончателно сключена; до това заключение довеждатъ противорѣчивитѣ показания на свидѣтелитѣ и протеститѣ и на двѣтѣ страни, които сж послѣдвали по сжщото изплащане наемътъ, прочее за врѣме отъ 27 януарий до 1 юлий 1898 год. не е изплатенъ отъ апелатора, а цѣната на тоя наемъ иматъ право да получатъ новитѣ стопани на имота, новитѣ ищци, които сж станали на 27 януарий 1898 година, и 6) прѣдставената отъ нотарията разписка въ удостовѣрение за 6000 лева по изплащането на наема отъ страна на апелатора нѣма такава доказателна сила, защото тая разписка не е въ ржцѣтѣ на апелатора, а въ ржцѣтѣ на неговитѣ противници — първоначалнитѣ ищци. Отъ нея се установява само, че е имало проектъ за изплащане, но не, че е станало самото изплащане; отъ до тукъ изложеното слѣдва, че обтжженото рѣшение, до колкото то се касае до отношенията на апелатора къмъ новитѣ ищци слѣбва да бжде потвърдено, понеже то е уважило искътъ: апелативната жалба на отвѣтника, прочее се явява неоснователна", — съ рѣшението си отъ 29 май 1904 год., № 195, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 9/25 юний 1898 год., подъ № 152, само въ оная му часть, която се отнася до Димитъръ А. Чернаевъ, Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ, а именно: Димитъръ А. Чернаевъ, отъ София, да изпразни кафенето „Македония", находяще се въ гр. София на жгъла на улицитѣ „Витошка" и „Търговска" и да го прѣдаде на стопанитѣ му Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ, отъ София, и да заплати на тия послѣднитѣ 2549 лева златни и 98 ст., лихвитѣ на тая сума по 10% за година отъ 24 февруарий 1898 год. до окончателното имъ изплащане и 62 лева и 40 ст. сждебни разноски. Д. А. Чернаевъ, отъ гр. София, да заплати на Иосифъ Маджаръ и Иосифъ Шауловъ 100 лева и 36 ст. адвокатско възнаграждение за втората инстанция, а на съкровището 57 лева незаплатени сждебни разноски въ двѣтѣ сждебни инстанции". — Срѣщу това рѣшение Димитъръ А. Чернаевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 984 отъ Гражданското сждопроизводство, защото прѣдметниятъ договоръ за наемъ не е билъ сключенъ слѣдъ получване призовката за изпълнение по изпълнителния листъ, по който е продадено кафенето и защото не константиралъ, че отъ сключването на договора за наемъ е имало врѣда за купувача на кафенето.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) за да приеме, че прѣдметниятъ договоръ за наемъ е билъ сключенъ отъ длъжника слѣдъ получаване призовка за изпълнение апелативниятъ сждъ се е основалъ на удостовѣрението на сждебния приставъ подъ № 2830, отъ 16 мартъ 1898 год., когато това удостовѣрение съдържало, споредъ сжщия сждъ, обозначаването не само на призовки за изпълнение, но и такива за обезпечение, та сждътъ бѣше длъженъ да опрѣдѣли слѣдъ коя именно призовка за

изпълнение е билъ сключенъ договорътъ за наемъ за да може Върховниятъ съдъ да провѣри дѣйствията му, тъй като касаторътъ основателно се оплаква, че само тогава може да бъде унищоженъ единъ договоръ, по силата на чл. 984 отъ Гражданското съдопроизводство, когато той е сключенъ само подиръ получаването на призовка за изпълнение по дѣлото, по което е станала публичната продань, а не и по друго дѣло, т. е. по друго взискане, изпълнението на което може да се е спрѣло вслѣдствие изплащането на дълга. И дѣйствително постановленията на чл. чл. 981 — 984 съдържатъ органичителни правила и не могатъ да се тълкуватъ разпространително. Споредъ изричното постановление на чл. 984 договоритѣ върху недвижимъ имотъ могатъ да се унищожатъ само подиръ получаване призовката за изпълнение, а не и подиръ призовката за обезпечение; малко това, призовката за изпълнение трѣбва да се отнася по същото дѣло, по което е станала публичната продань, тъй като въ противенъ случай длъжникътъ би билъ поставенъ въ лошото положение да не може да управлява имотитѣ си, ако сключенитѣ отъ него договори биха могли да бъдатъ унищожени и тогава, когато тоя е заплатилъ сумата по взискането, по което е получилъ призовка за изпълнение, а публичната продань се извършва по друго взискане, по което призовката за изпълнение е получена отъ него подиръ сключването на договора, който се попада. Софийскиятъ апелативенъ съдъ бѣше длъженъ да разясни тия обстоятелства въ рѣшението си, като опрѣдѣли точно, подиръ коя именно призовка за изпълнение е сключенъ прѣдметниятъ договоръ за наемъ, който той унищожава, и като не е направилъ това той е нарушилъ чл. 984 отъ Гражданското съдопроизводство, и 2) касаторътъ отъ друга страна неоснователно се оплаква, че същиятъ законъ е билъ нарушенъ и въ друго отношение, а именно относително константирането на врѣдата. Софийскиятъ апелативенъ съдъ приема, че такава врѣда е имало за купувачитѣ на имота отъ сключения договоръ за наемъ. Прѣди всичко, въпросътъ, да ли съществува тая врѣда, се отнася до съществото на дѣлото; а на второ мѣсто не е вѣрно, че съдътъ не може въ това отношение да се ползува и отъ послѣдующия договоръ за наемъ и отъ обстоятелствата, при които той е сключенъ, за да вади заключение по обстоятелството до колкото по-първия договоръ може да врѣди на купувачитѣ при условията, при които е сключенъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ № 195, отъ 29 май 1904 год., защото е нарушенъ чл. 984 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия апелативенъ съдъ.

---

28 — (175) —. 5 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ

заният[illegible] на [illegible]
между стр[illegible] Никола Найденовъ и въ присѫтствието на
нето, ко[illegible] [illegible]женото отъ члена Каранджуловъ *граж-*
[illegible] 902 год., на Хафузъ Ахмедъ Ибриямовъ,
[illegible] на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ
[illegible] № 190.— Въ заседанието странитѣ не се явиха.

[illegible] дѣлото сѫ: Хафузъ Ахмедъ Ибриямовъ, отъ [illegible] 3 ноемврий 1899 год. прѣдъ I Ямболский мирови [illegible] Атанасъ п. Василевъ, отъ сѫщия градъ, за опразване [illegible] единъ дворъ на основание единъ крѣпостенъ актъ, изда[illegible] на едно рѣшение, съ което ищецътъ е осѫдилъ отвѣтника [illegible] тия $^{14}/_{24}$ части. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 946/901 год. и съ рѣшението си № 2/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 58/902 год. и съ рѣшението си № 190, отъ 26 септемврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ иска опразването на $^{14}/_{24}$ части отъ единъ дворъ и за доказателство, че притежава тия части отъ прѣдметния дворъ, прѣдставя крѣпостенъ актъ, отъ който се вижда, че дѣйствително притежава $^{14}/_{24}$ части, а отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани на самото спорно мѣсто на 22 май т. г. отъ члена при сѫда Тодоровъ се установява какво отвѣтникътъ Атанасъ Василевъ живѣе въ спорния дворъ, обаче сѫдътъ намира, че не може да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да опразни $^{14}/_{24}$ части неопрѣдѣлени (идеални части), понеже опразването на неопрѣдѣлени части е невъзможно; другъ би билъ въпроса ако искаше опразването на реална часть". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 706 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ мотивитѣ на рѣшението си признава, че съ крѣпостния актъ на ищеца и съ показанията на свидѣтелитѣ се доказвалъ искътъ, а пъкъ въ диспозитива потвърдява рѣшението на мировия сѫдия, съ което искътъ му е отхвърленъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: крѣпостниятъ актъ на ищеца, съ силата на който той е станалъ собственикъ на $^{14}/_{24}$ части отъ двора, прави го собственикъ на тоя дворъ въ размѣръ на $^{14}/_{24}$ части, слѣдователно той има право да влѣзе въ тоя дворъ и да се разполага съ своитѣ $^{14}/_{24}$ части, това негово право не може му отрича другия съсобственикъ, или ако му прѣпятствува надлежниятъ сѫдъ, къмъ който се отнесе първия, длъженъ е да го въведе въ фактическото владѣние по начинъ, щото и двамата съсобственици да владѣятъ съвмѣстно и се разполагатъ съ имота, обстоятелството, че частитѣ на ищеца въ случая сѫ идеални, а не реални, не може да служи като прѣпятствие за удовлетворение искътъ на ищеца, защото тоя искъ не трѣбва да се разбира — ищецътъ не го е разбиралъ — въ смисълъ, щото сѫдътъ или сѫдебниятъ приставъ при изпълнението да му опрѣдѣли точно кои сѫ неговитѣ $^{14}/_{24}$ части, а просто да му не прѣпятствува отвѣтникътъ въ владѣнието на имота, за да може той съвмѣстно да владѣе съ отвѣтника. Само отъ себе слѣдва, че отвѣтникътъ, ако му оставатъ нѣкои — макаръ идеални — части отъ имота, ще трѣбва да опразни за

ищеца поне такива съотвѣтствени части отъ двора, каквото той намѣри за нужно, до като тѣ двамата по взаимно съгласие или по сѫдебенъ редъ си го раздѣлятъ или же го продадатъ. Щомъ прочее отвѣтникътъ оспорявалъ правото на ищеца да владѣе съвмѣстно съ него имота, тоя споръ сѫдътъ билъ длъженъ, съгласно чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство да разрѣши и да го разрѣши съгласно разума на рѣшението, по силата на което билъ издаденъ на ищеца крѣпостниятъ актъ. Това като не направилъ, Сливенскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ който случай оплакването въ касационната жалба е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенскиятъ окр. сѫдъ отъ 12 октомврий 1900 год., подъ № 190, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 29—(182) — 8 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть трети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 47, по описа за 1902 год., на Райко Цончевъ, отъ с. Гложени, срѣщу рѣшението на Ловчанския окр. сѫдъ отъ 14 май 1902 година, подъ № 67.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Райко Цончевъ, отъ с. Гложени, заявилъ на 29 ноемврий 1900 год. прѣдъ Тетевенския мирови сѫдия искъ противъ Нейко Рѣзнаковъ и длъжницитѣ му Иото и Мария Хр. Кукитѣ, отъ сѫщото село, за правоспособность на една кѫща, която Нейко Рѣзнаковъ извадилъ като взискатель на публиченъ тръгъ, за дългъ на Иото и Мария Хр. Кукитѣ, отъ които, обаче ищецътъ по-рано билъ купилъ съ частенъ актъ тази кѫща и, слѣдвателно, тя била негова. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1737/900 год. и съ рѣшението си № 816/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 232/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „понеже Нейко И. Рѣзнаковъ наложилъ възбрана върху кѫщата на Иото и Мария Христова Цокови Кукитѣ, за удовлетворение взимането си отъ тѣхъ, ищецътъ иска осѫждането и на тримата, като му се признаяло правото на собственость върху този имотъ, понеже го билъ купилъ отъ Иото и Мария Кукитѣ. За подкрѣпление на искътъ си прѣдставлява частното си продавателно съ дата 20 ноемврий 1899 година. Отвѣтната страна не оспорва обстоятелството, че възбраната е наложена върху сѫщия имотъ, собственостьта на който се дири отъ ищеца, обстоятелство, което се установява и отъ прѣдставенитѣ удостовѣрения № № 5390 и 5391 отъ 1901 год., издадени отъ сѫдѣбния приставъ при тоя сѫдъ на III изпъл-

нителенъ участъкъ, но иска отхвърлянето на искътъ, понеже дѣлото било неправилно заведено за признаване правото на собственость. Това възражение на отвѣтницитѣ е основателно, тъй като ищецътъ ако и да цитира въ исковата си молба чл. чл. 1047 и 1048 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като базисъ на иска си, не искътъ отмѣняването публичната продань на имота, а признаването му правото на собственость, искане въ случая излишно, прѣдъ видъ прѣдписанието на чл. чл. 218 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Сѫщо не може да бѫде уваженъ искътъ и на това основание, че ищецътъ не дири унищожаването на проданьта — чл. 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство, какъвто искъ би могалъ да се заведе, слѣдъ нейното утвърдяване, но не и прѣди този моментъ какъвто е случая", — съ рѣшението си № 67, отъ 14 май 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Ловчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 629 и 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че трѣбва да се иска унищожението на публичната продань слѣдъ утвърждението ѝ, а не собственостьта на имота, върху който билъ наложенъ запоръ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: искътъ, който се прѣдвижда въ чл. чл. 1047 и 1048 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е искъ за право на собственость; защото третото лице, което го заявява, притежава право на собственость върху описания недвижимъ имотъ и слѣдователно длъжно е да докаже своето право на собственость за да спрѣ публичната продань на имота. Отъ тука слѣдва, че ищецътъ по настоящето дѣло, правилно квалифициралъ своя искъ за право на собственость, а като се основалъ на чл. чл. 1047 и 1048 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ясно е далъ да се разбере, че искътъ да се освободи спорната кѫща отъ наложения ѝ запоръ и да се не продава за чуждъ дългъ. Съображението на окр. сѫдъ, че искането на ищеца да му се признае правото на собственость било излишно впрѣдъ видъ прѣдписанието на чл. чл. 218 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е съображение неправилно, защото самото налагане отъ взискателя на запоръ за дългъ на Иото и Мария Кукитѣ съставлява едно ефективно оспорване на това претендируемо отъ ищеца право на собственость: взискательтъ счита и дѣйствува по начинъ щото да се счете тоя имотъ за принадлежащъ на своитѣ длъжници, слѣдователно тукъ се явява прѣпирня за гражданско право, която трѣбва да се разрѣши отъ надлежния сѫдъ споредъ прѣдписанията на чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Съображението на сѫда, че ищецътъ трѣбвало да иска унищожението на продажбата слѣдъ — но не и прѣди — утвърждението ѝ, е тоже неоснователно, защото чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство му дава право именно да заяви искъ за да „отклони публичната продань", както чл. 1049 прѣдвижда спирането производството на публичната продань, а чл. 1035, на който се основава окрѫжниятъ сѫдъ, прѣдвижда случая когато публичната продань е вече свършена. Щомъ, прочее искътъ, по настоящето дѣло билъ заявенъ прѣди да бѫде утвърдена публичната продань, сѫдътъ е билъ длъженъ да го

разрѣши по сѫществото му, като оцѣни прѣдставеното отъ ищеца частно продавателно и възраженията, ако има такива, на отвѣтника — взискатель по отношение на датата или на съдържанието на това продавателно (чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. 140 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) — изобщо доказателствата и доводитѣ на странитѣ. Това като не е направилъ Ловчанскиятъ окр. сѫдъ, сѫществено е нарушилъ чл. 107, въ свръзка съ чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това нарушение оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окр. сѫдъ отъ 14 май 1902 год., подъ № 67, защото е нарушенъ чл. 107, въ свръзка съ чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 30 — (184) — 8 мартъ 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесать и трети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 951, по описа за 1902 год., на Иванъ Чакъровъ, отъ с. Рогошъ, Пловдивско, съ Мария Т. Богоева, отъ сѫщото село, за едно лозе отъ 6 дек. и 1 аръ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 8/VI 1901 год. Мария Т. Богоева, отъ с. Рогошъ, заявила прѣдъ Пловдивския околийски мирови сѫдия искъ противъ Иванъ Чакъровъ, отъ сѫщото село, за правособственость върху едно лозе отъ 6 декара и 1 аръ, находяще се въ землището на село Рогошъ, въ мѣстностьта „Марица“ съ указанитѣ въ сѫщата искова молба граници, отъ стойность 305 лева. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 17 августъ 1901 год., подъ № 797, отхвърлилъ искътъ на ищцата катъ недоказанъ. Недоволна отъ това рѣшение, ищцата Мария Богоева подала въззивна жалба въ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата за подкрѣпление на иска си е прѣдставила още въ първата инстанция единъ крѣпостенъ актъ, подъ № 344, отъ 30 септемврий 1897 год., отъ който крѣпостенъ актъ съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, напълно се установява и доказва собственостьта на ищцата върху прѣдметното лозе. Отъ друга страна отвѣтникътъ сѫщо така е прѣдставилъ единъ крѣпостенъ актъ, подъ № 200, отъ 20 ноемврий 1900 год., за доказване правособственостьта си върху сѫщото лозе; обаче по силата на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, този крѣпостенъ актъ не може да има значение при наличностьта на оня, прѣдставенъ отъ ищцата съ по-прѣдишна дата, а именно отъ 1897 год., вслѣдствие на което собственостьта върху прѣдметното лозе, по силата на цитирания членъ, по право

ще принадлежи на ищцата. Колкото же до прѣдставеното частно продавателно между Богоя Петровъ и Трифонъ Петровъ, то това продавателно като частенъ актъ, не може да има значение по настоящето дѣло, по силата на самия Законъ за задълженията и договоритѣ, а именно, съгласно ал. 2 по чл. 219 отъ сжщия законъ, понеже не може да се противопоставя на ищцата, която е трето лице по него, а слѣдователно и свидѣтелскитѣ показания по него не могатъ да иматъ значение въ случая. Отъ друга страна отвѣтникътъ е признатъ въ заседанието на 22 февруарий 1902 год., че държи прѣдметното лозе, вслѣдствие на което слѣдва отъ него да се иска ревандикирането му; че страната, която губи процеса, слѣдва да заплати на другата страна разноскитѣ по дѣлото“, — съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1902 год., подъ № 424, отмѣнилъ онова на мировия сждъ и уважилъ искътъ на ищцата. — Срѣщу това рѣшение [illegible] подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло членове [illegible], 219 и 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е прѣдпочелъ крѣпостния актъ на ищцата, като съ по-стара дата, при всичко, че тя нѣма никакво право върху спорния имотъ, който тя претендира като наслѣдница, понеже покойниятъ ѝ баща е продалъ спорния имотъ още прѣзъ живота си на Трифонъ Атанасовъ съ частното продавателно отъ 27 III 905 год., което е задължително и за нея като наслѣдница.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение, Пловдивскиятъ окр. сждъ е уважилъ искътъ на ищцата единствено на това основание, че прѣдставениятъ отъ нея крѣпостенъ актъ е съ по-стара дата отъ този, прѣдставенъ отъ отвѣтника. Това сждение на сжда по сжщество щѣше да бжде правилно, само ако и двата крѣпостни акта произхождатъ отъ едно и сжщо лице, т. е. ако и ищцата и отвѣтникътъ сж купили спорния имотъ отъ единъ и сжщи продавачъ. Обаче, отъ дѣлото се вижда, че това условие, както прѣдписва и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, не сжществува въ дания случай. Безспорно е, че и двата документа се отнасятъ за единъ и сжщъ имотъ, но отъ сжщитѣ документи става явно, че ищцата се е снабдила съ крѣпостенъ актъ възъ основание на едно общинско удостовѣрение и то въ качеството си на единствена наслѣдница на покойния си баща Богоя Петровъ, тогазъ, когато отвѣникътъ е купилъ сжщия имотъ на публиченъ търгъ за дългъ на Трифонъ Петровъ. Щомъ е така, то казаниятъ окр. сждъ бѣше длъженъ да обсжди и разгледа правата на двамата праводатели на сждящитѣ се страни: Богоя Петровъ и Трифонъ Петровъ и впослѣдствие да се произнесе по самия споренъ имотъ. Ищцата тегли, както се каза, своето право върху спорния имотъ по право на наслѣдство отъ баща си Богоя Петровъ, обаче противната страна е прѣдставила единъ частенъ документъ, надлежно завѣренъ, отъ който се вижда, че покойниятъ баща на ищцата е билъ отчуждилъ още прѣзъ живота си сжщия имотъ върху Трифонъ Петровъ, за чийто дългъ е билъ по-послѣ проданъ, слѣдователно, важниятъ и сжщественъ въпросъ въ случая е, да ли

ищцата е могла да се снабдява съ крѣпостенъ актъ за единъ имотъ, който имотъ нейниятъ наслѣдодатель, отъ когото тя тегли своитѣ права, е отчуждилъ върху трето лице прѣзъ живота си. Този въпросъ именно Пловдивскиятъ окр. сѫдъ бѣше длъженъ да разгледа и разрѣши на настоящето дѣло, особено като има прѣдъ видъ прокарания въ гражданското право принципъ, че всѣки договорящъ сключва своитѣ договори за себе си и за своитѣ наслѣдници и имѣющи права (чл. 32 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) и слѣдъ това да оцѣни прѣдставенитѣ по дѣлото документи, а това като не е направилъ, то е нарушилъ сѫществено чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението му не е издадено съобразно точния разумъ на закона и при обсѫждането на всичкитѣ сѫществующи въ дѣлото данни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 10 септемврий 1902 год., подъ № 424, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 31 — (188) — 10 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 960, по описа за 1902 год., на свещеникъ Михалъ Радуловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, Татарпазарджишко, съ Д. Сотировъ, за нива.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Калинковъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба, подадена до Татарпазарджишкия градски мирови сѫдия свещеникъ Михаилъ Радуловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, като излага, че въ землището на с. Мененкьово, въ мѣстностьта „Кралчинецъ" притежавалъ една нива, обаче, отъ нѣкое врѣме експлоататорътъ на съсѣдната на нивата мраморна кариера Д. Сотировъ исхвърлилъ върху една часть отъ нивата камъни и съ това му отнималъ възможностьта да се ползува отъ тая нива, — моли мировия сѫдия да осѫди отвѣтника Д. Сотировъ да очисти нивата и да не нарушава владѣнието му върху тая нива, сѫщо да му заплати сѫдебнитѣ и по водене дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Татарпазарджишкия окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ производството на дѣлото се вижда, че нивата, очистването на която ищецътъ иска, е собственость на сѫщия, това се потвърдява и отъ съдържанието на прѣдставеното задължително, споредъ което отвѣтникътъ Сотировъ се е задължилъ да очисти нивата на свещеникъ Радуловъ, ако камънитѣ не излѣгнали добри, а въ противенъ случай странитѣ щѣли да влазятъ въ споразумѣние за очуждаване на нивата; става явно слѣдователно, че между странитѣ е станало онова споразумѣние, за което говори втората алинея на чл. 52 отъ Закона за ми-

[illegible]

[illegible] Михаилъ Ракитовъ, [illegible] да се остави безъ уважение.

№ 32 — (191) 10 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Миковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ гражданско дѣло № 963, по описа за 1902 год., на Радка Димитрова, отъ гр. Чирпанъ, срѣщу рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 21 септемврий 1902 год., подъ № (нѣма). — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата по дѣлото сѫ: Радка Димитрова, отъ гр. Чирпанъ, завела на 13 януарий 1901 год. прѣдъ I Чирпански мирови сѫдия искъ противъ Танчо Вълковъ и Димитръ Георгиевъ, отъ сѫщия градъ, за унищожение продажбата на една кѫща, която първиятъ отвѣтникъ продалъ на публиченъ търгъ за дългъ на втория отвѣтникъ, но която ищцата била по-рано купила отъ послѣдния — нейния мѫжъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 58/901 год. и съ рѣшението си № (нѣма),

огъ 24 май 1901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцата апелирала прѣдъ Старозагорския окр. съдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 292/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ приложеното къмъ първостепенното дѣло опрѣдѣление № 155/900 год., издадено отъ I Чирпански мирови съдия, се установява, че ответникътъ по дѣлото Ганчо Вълковъ дѣйствително е купилъ на публична продань за дълга на другия отвѣтникъ Димигъръ Георгиевъ една кѫща съ двѣ стаи, маза — хизба, съ дворно мѣсто около 8 ара, находяща се въ гр Чирпанъ, кварталъ „Кара - Ачъ“, съ съсѣди: Иванъ Видевъ Таксаровъ, Желѣзко Ивановъ и улица, която продажба ищцата Радка Димитрова иска да се унищожи, защото тази кѫща била нейна собственость. Отъ прѣдставенитѣ документи къмъ първостепенното дѣло — двѣ продавателни. едното съ дата 21 априлъ 1894 год. и другото съ дата 26 януарий 1898 год., се установява, че ищцата дѣйствително е купила отъ отвѣтника Димитъръ Георгиевъ една кѫща съ двѣ стаи, хизба — маза за сѫдове и яхъръ, съ дворно мѣсто 3 ара, находяща се въ гр. Чирпанъ, кварталъ Кара - Ачъ“, при съсѣди: Тона Филипова, Стана Желѣзкова, Атанасъ Вълковъ и пѫть, обаче сравнени границитѣ на тази кѫща съ границитѣ на кѫщата указани по-горѣ въ опрѣдѣлението на мировия сѫдия излазатъ, че не сѫ едни и сѫщи, а сѫщо не е еднаква и голѣмината на дворовѣтѣ, отъ което излазя, че кѫщата, която е продадена на публичния търгъ не е една и сѫща съ оная, за която се говори въ домашнитѣ продавателни. А щомъ не е установено, че продадената кѫща е именно оная, за която се говори въ домашнитѣ продавателни, искътъ на ищцата за унищожаване на тази продажба се явява неоснователенъ и мировиятъ сѫдия правилно го е отхвърлилъ. Апелаторката въ днешното заседание съ нищо не подкрѣпи апелативната си жалба, а като така тя се явява неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие, а рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди. Върху апелаторката слѣдва да се възложатъ разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция“, — съ рѣшението си № (тоже нѣма номѣръ), отъ 21 септемврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 639, 630 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото възражението на отвѣтника не било че купиниятъ отъ него на публиченъ търгъ имотъ не билъ сѫщия съ купения отъ нея по частната продажба, а е било че неправилно билъ заявенъ искътъ за унищожението на публичната продань, вмѣсто да бѫде заявенъ за право на собственость, срѣщу което възражение тя противопоставя свои доводи, обаче окрѫжниятъ сѫдъ само възпроизвелъ мотивитѣ на мировия сѫдия и нищо повече, така щото сѫдътъ отъ себе е намѣрилъ че не била сѫщата кѫща, когато самата отвѣтна страна е казвала, че спорната кѫща тя е купила съ крѣпостния си актъ на публиченъ търгъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е отхвърлилъ искътъ по съображение, че имотътъ, който ищцата купила съ частнитѣ си актове, не е сѫщия който отвѣтникътъ — взискатель купилъ на публиченъ търгъ. Обаче, сѫдътъ не е взелъ прѣдъ видъ, че интересующата се страна, отвѣтникътъ — взискатель, не е пра-

вилъ такова възражение за да даде основание на това сѫдийско съображение; напротивъ, отвѣтника — взискатель, като е възразявалъ само че ищцата трѣбало да заведе искътъ си за правособственость на имота, а не за унищожението на продажбата му, защото той е купилъ имота, снабдилъ се съ крѣпостенъ актъ и билъ вече въведенъ въ владѣнието му, съ това той е далъ доста ясно да се разбере, че не прави такова възражение каквото сѫдътъ самъ отъ себе си е намѣрилъ за нуждно да противопостави на ищцата. По разума на чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство сѫдътъ не може да оспорява онѣзи прѣдставени отъ ищеца и позволени отъ закона доказателства, които отвѣтникътъ приема, че се отнася до исканията му. Сѫдътъ прочее, бѣ длъженъ да оцѣни продавателнитѣ на ищцата споредъ датитѣ имъ, съдържанието имъ, качествата на участвующитѣ въ тѣхъ страни, въ сравнение съ възраженията на отвѣтника — взискатель и прѣдставенитѣ отъ него доказателства и доводи, основани на неговитѣ или на нейнитѣ доказателства. Това като не е направилъ, а се е основалъ на ненаведенъ отъ никоя отъ странитѣ доводъ, Старозагорскиятъ окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и слѣдователно сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения: Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорскиятъ окр. сѫдъ отъ 21 септемврий 1902 год., подъ № . . , защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 33 — (193) — 10 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданското дѣло № 965, по описа за 1902 год., на Мариола П. Толчева, отъ гр. Хасково, срѣщу рѣшението на Хасковския окр. сѫдъ, отъ 8 октомврий 1902 год., подъ № 249.* — Въ заседанието се явиха д-ръ С. Даневъ, повѣреникъ на касаторката Мариола П. Толчева и Хр. А. Филиповъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Маринъ К. Балабановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мариола П. Толчева, отъ гр. Хасково, заявила прѣдъ Хасковския мирови сѫдия искъ противъ х. Маринъ Балабановъ, отъ сѫщия градъ, за унищожение на публичната продань на една кѫща, която тя купила съ частенъ актъ отъ мѫжа си, за чийто дългъ била отпослѣ продадена отъ взискателя му — отвѣтника. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 84/902 год. и съ рѣшението си № 286/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцата апелирала прѣдъ Хасковския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 99/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ исковото прошение на Мариола Толчева,

отъ обясненията на странитѣ и отъ прѣдставения въ първата инстанция протоколъ № 220 на Хасковския мирови сѫдия, става явно слѣдующето: Хасковскиятъ търговецъ х. Маринъ Балабановъ, за удовлетворение едно свое взимане срѣщу мѫжътъ на ищцата — Петъръ Толчевъ наложилъ запоръ върху една кѫща съ граници означени въ исковата молба, която на публичната продажба била възложена върху взискателя — въззиваемъ. Тази кѫща Мариола Толчева била купила отъ съпруга си съ частно продавателно отъ 18/VII 1900 год., когато запорътъ отъ х. М. Балабановъ върху сѫщата кѫща билъ наложенъ на 17/VII 1900 год., на която дата и е била изпратена длъжнику призовка за доброволно изплащане (гледай удостовѣрението на сѫдебния приставъ при Хасковския окр. сѫдъ № 1918). Така изложени обстоятелствата на дѣлото, явява се въпроса: въ врѣме на налагане запорътъ отъ отвѣтника — въззиваемъ въ тази инстанция, Мариола Толчева, била ли е собственица на спорната кѫща, т. е. установено ли е, че тази послѣднята прѣзъ това врѣме вече да не е принадлежала на длъжника по изпълнителното дѣло № 192, 1899 год.. по което взискатель е билъ х. М. Балабановъ. Отъ удостовѣрението № 1919, отъ 26/III 902 год. на сѫдебния приставъ при Хасковския окр. сѫдъ, се вижда, че по едно изпълнително дѣло № 407/900 год., заведено отъ х. В. К. Тодоровъ противъ Петъръ Толчевъ, е билъ наложенъ запоръ върху кѫщата, прѣдметъ на искътъ, на 12/VII 900 год., който запоръ е билъ вдигнатъ на 22/XII сѫщата год., а отъ удостовѣрението № 1918, отъ сѫщата дата на сѫщия сѫдебенъ приставъ явствува, че на 17/VIII 1900 год. е била изпратена на Петъръ Толчевъ призовка за доброволно изплащане дълга му къмъ х. М. Балабановъ и на сѫщата дата повторно е билъ наложенъ запоръ върху спорната кѫща. Освѣнъ това, отъ удостовѣрението на Хасковската землѣдѣлческа каса № 527, става явно, че Петъръ Толчевъ съ записъ № 897, отъ 1899 год., е длъжалъ на касата 900 лева и послѣдната е притежавала изпълнителенъ листъ № 1496, отъ 4/IV 901 година. Веднажъ установено, че върху купената отъ възиваемия на публиченъ търгъ кѫща е билъ наложенъ екзекутивенъ запоръ на 12/VII 900 год. (прѣди датата на продавателното на апелаторката), да ли въ полза на х. М. Балабановъ или на друго лице, безразлично, а слѣдователно и призовка за доброволно изплащане трѣбва да е била изпратена длъжнику, съгласно чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, още прѣди тази дата; а отъ друга страна, отъ горнитѣ удостовѣрения се вижда, че прѣди продавателното вече землеѣлческата каса и въззиваемиятъ сѫ притежавали срѣщу Петъръ Толчевъ изпълнителни листове, става очевидно, какво домашното продавателно отъ 18 юлий 1900 год. е извършено отъ длъжника Толчевъ съ икономическа цѣль, съ цѣль да оврѣди интереситѣ на кредиторитѣ си, въ случая х. М. Балабановъ и като така, по силата на чл. 981 отъ Гражданското сѫдопроизводство то не може да има никаква сила и дѣйствие. Независимо отъ това, правото на собственость върху недвижимъ имотъ може да се придобива съ домашенъ продавателенъ актъ само ако върху имота нѣма придобити крѣпостни права въ полза на трето лице. Въ случая както се каза по-горѣ, върху спорната кѫща е билъ наложенъ екзекутивенъ запоръ още на 12 юлий 1900 г., а налагане такъвъ запоръ въ полза на нѣкое лице е равносилно съ

придобиване крѣпостно право. Възраженията на повѣреницитѣ на апелаторката, какво длъжникътъ Петъръ Толчевъ прѣди продажбата на кѫщата на довѣрителката имъ, се билъ наплатилъ на кредитора си х. В. х. Тодоровъ, като се възползувалъ отъ разпорежданията на чл. 982 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като не подкрѣпи съ нищо и прѣдъ видъ изказанитѣ съображения, както и удостовѣрениего № 1919 на сѫдебния приставъ, отъ което явствува, че запорътъ наложенъ отъ х. В. х. Тодоровъ върху спорната кѫща е билъ вдигнатъ едва на 22/XII 900 год., се явяватъ за неоснователни. Щомъ, прочее, частното продавателно отъ 18/VII 900 год., съ което длъжникътъ П. Толчевъ е продалъ на съпругата си — апелаторката кѫщага, прѣдметъ на искътъ, нѣма никаква сила и дѣйствие, слѣдва, че Марнола Толчева въ врѣме налагане запора и впослѣдствие не е била собственица на спорната кѫща, а такъвъ е билъ длъжникътъ на въззиваемия — Петъръ Толчевъ, въ който случай искътъ на апелаторката, основанъ на чл. 1035 п. 1 отъ Гражданского сѫдопроизводство, се явява за неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли, както правилно постановилъ мировиятъ сѫдия съ обжалваното рѣшение", — съ рѣшението си № 249, отъ 8 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Хасковскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 980 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че налагането запоръ върху недвижимъ имотъ било равносилно съ придобиването право на собственость върху този имотъ и то отъ страна на трето лице; 2) чл. чл. 981 и 982 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, щомъ призналъ, че запорътъ наложенъ отъ третото лице билъ вдигнатъ, заключението не може да бѫде друго освѣнъ че третото лице било удовлетворено, а щомъ наложениятъ запоръ отъ х. М. Балабановъ билъ подиръ датата на записа ѝ, този и записъ билъ валиденъ; 3) чл. 24 отъ Закона за земледѣлческитѣ каси, защото касата не оспорвала записа, слѣдователно, той прѣхвърлялъ собственостьта, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото само по просто прѣдположение, въ отсѫтствие на доказателства, счелъ че записътъ билъ направенъ икономически.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) рѣшающиятъ изхода на настоящето дѣло въпросъ е: може ли длъжникътъ да продаде недвижимия си имотъ слѣдъ налагането върху него запоръ отъ единъ кредиторъ, но прѣди налагането втори запоръ отъ другъ кредиторъ, подъ условие щото първиятъ запоръ поради удовлетворението на първия кредиторъ да бѫде вдигнатъ подиръ налагането на втория запоръ? Или по-кратко: недвижимъ имотъ подъ запоръ може ли да бѫде продаденъ отъ длъжника прѣди да е билъ наложенъ новъ запоръ и прѣди да е билъ вдигнатъ първиятъ запоръ? Положеното правило въ чл. 981, въ свързка съ чл. чл. 979 и 980 отъ Гражданското сѫдопроизводство е, че имотъ подъ запоръ не може да бѫде продаденъ отъ длъжника. Допуснатото изключение на това правило въ чл. 982 отъ Гражданското сѫдопроизводство е, че длъжникътъ може имота си подъ запоръ да продаде, но съ условие, че ще удовлетвори

кредитора си. Въ послѣдния случай продажбата ще се счита за станала отъ деньтъ на вдигането запора; това излиза отъ общото правило, установено въ чл. 981, че имотъ подъ запоръ не може да бжде продаденъ отъ длъжника; това излиза и отъ чл. 982, който допуска изключението съ условие, че „до извършване на проданьта“, т. е. прѣди проданьта ще бжде внесена въ сжда надлежната сума за удовлетворение на взискателя, слѣдователно ще бжде вдигнатъ запора. Отъ тука слѣдва, че продажбата извършена отъ длъжника прѣди вдигането на запора, добива сила само слѣдъ вдиданeто на запора. Ако обаче прѣди вдигането на запора билъ наложенъ другъ запоръ, имотътъ си остава пакъ подъ запрѣщение и слѣдъ вдиганeто на първия запоръ, до като не се вдигне и втория запоръ, защото по разума на чл. 83 отъ Закона за нотариуситѣ, първиятъ запоръ само отстжпва мѣстото си на втория запоръ, който прѣди е висѣлъ надъ имота. Отъ тука слѣдва, че продажба, извършена отъ длъжника прѣди налагането на втория запоръ, но и прѣди вдигане на първия запоръ може да добие сила само слѣдъ вдиганeто на втория запоръ, т. е. слѣдъ удовлетворението на втория кредиторъ, ако, разбира се, имотътъ не е билъ продаденъ на публиченъ търгъ по силата на втория запоръ. Случаятъ по настоящето дѣло е именно такъвъ: длъжникътъ продалъ на жена си имотъ подъ запоръ прѣди да бжде наложенъ новъ запоръ, но прѣди да бжде вдигнатъ първиятъ запоръ. Окржжниятъ сждъ, като е намѣрилъ, че такава продажба е невалидна, не е нарушилъ закона. Слѣдователно, касационнитѣ оплаквания относящи се до нѣкои посторонни неправилни сжждения на окржжния сждъ, сж неоснователни, понеже тия сжждения не рѣшаватъ изхода на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Мариола П. Толчева, срѣщу рѣшението на Хасковския окр. сждъ отъ 8 октомврий 1902 год., подъ № 249, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 34 — (202) — 10 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното на члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 986, по описа за 1902 год., на Мария Ат. Гигова, отъ гр. Сливенъ, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сждъ № 930, отъ отъ 22 октомврий 1902 година.* — Въ заседанието се яви С. П. Радановъ, повѣреникъ на касаторката.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мария А. Гигова Ганчевица, отъ гр. Сливенъ, заявила на 1 юний 1902 год. искъ противъ Христо, Никола, Георги, Александъръ, Сжби, Мария и Тодоръ Ат. Н. Гигови и противъ взискателя имъ Господинъ М. Семовъ, отъ сжщия градъ, за да вдигне послѣдния наложения отъ него запоръ на една хлѣбарница съ дюкянъ, тъй като тоя имотъ билъ ней завещанъ отъ баща й. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 628/902 год. и съ рѣшението си

[illegible] — взискатель апелиралъ [illegible] образувалъ апелативно дѣло [illegible] че ищцата по първоначал[illegible] Ганчева, е завела искъ за [illegible] по изпълнителното [illegible] отъ опрѣдѣле[illegible] подъ № 616, [illegible] продажбата на сжщата [illegible] и тази продажба е [illegible] опрѣдѣление № 615, [illegible] явява вече неосно[illegible] одобрена и утвърдена [illegible] охранява тѣзи [illegible] утвърдена про[illegible] искътъ на [illegible] и по-горѣ, [illegible] не е билъ [illegible] тази продань, [illegible] друго, освѣнъ [illegible] на длъжника, [illegible] на което [illegible] като, както [illegible] № 4607 се [illegible] Атанасъ Н. Гиговъ, [illegible] значения въ исковата [illegible] Закона за наслѣдствата, той не е ималъ право да [illegible] разполагаемата си часть, а не цѣлиятъ имотъ, и че [illegible] искътъ е билъ заведенъ слѣдъ като продажбата на имота е била [illegible] и утвърдена отъ надлежния сѫдъ, [illegible] отъ това и завещанието № [illegible], на което се основава ищцата като издадено не съгласно чл. 40 отъ Закона за наслѣдствата, е недѣйствително, искътъ и се явява за неоснователенъ и като таковъ слѣдва да бѫде отхвърленъ, като се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и осѫди на разноскитѣ. Представеното рѣшение № 1036, предъ мировия сѫдия се отнася между други лица и нѣма значение по настоящия процесъ, както и свидѣтелскитѣ показания. — съ рѣшението си № [illegible], отъ 22 октомврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищцата подала касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 90 отъ Закона за наслѣдствата, защото нѣмалъ предъ себе си доказателства, че само спорния имотъ оставилъ въ наслѣдство покойниятъ Ат. Гиговъ, т. е., че други имоти не оставилъ, слѣдователно, неправилно сѫдътъ е съобразилъ, че е било завѣщано цѣлото наслѣдство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, [illegible] на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, [illegible] съображение: третото лице, което има право, съгласно чл. 1047 [illegible] отъ Гражданското [illegible]дство да иска отклонението на публич[illegible] продань на [illegible] който го счита за своя собственость, има [illegible]

тоже право съгласно чл. 1035 отъ сжщото сждопроизводство, да иска унищожението на проданьта въ случай, че тя е била вече извършена; то има право, както съобразява окржжниятъ сждъ, да заяви ревандикационенъ искъ противъ купувача на имота, но не се лишава и отъ правото, което чл. 1035 му дава, да иска унищожението на проданьта прѣди да се отнесе до купувача на имота. По оцѣнката на прѣдставеното отъ ищцата завѣщание, окржжниятъ сждъ неправилно ѝ противопоставилъ чл. 90 отъ Закона за наслѣдството, защото възражение произтекающе отъ тоя членъ не е било правено отъ интересующата се страна — отвѣтника, нито е ималъ сждътъ данни да счита че спорниятъ имотъ съставлявалъ цѣлото имущество на завѣщателя. При отсжтствието на доводъ отъ интересующата се страна сждътъ е нѣмалъ основание да счита завѣщанието за недѣйствително по съдържанието му за това особено, защото, дори и да е доказано, че спорниятъ имотъ съставлявалъ всичкото имущество на завѣщателя, поражда се правото на завѣтника, въ случая ищцата, да иска съразмѣрното намаление, а не съвършеното унищожение на завѣта, съгласно чл. 106 отъ Закона за наслѣдството, прочее, Сливенскиятъ окр. сждъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона, като е инвалидиралъ завѣщанието, по силата на чл. 90 отъ Закона за наслѣдството, безъ да е било правено за това възражение отъ интересующата се страна. Слѣдователно, касационното оплакване е основателно за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окр. сждъ № 230, отъ 22 октотврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Граждонското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 35 — (203) — 12 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми февруарий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 1000, по описа за 1904 год., на д-ръ Бърнековъ, отъ гр. Ямболъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сждъ отъ 3 априлъ 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Търновскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си № 5, отъ 15 октомврий 1903 год. оставилъ безъ последствие заявлението на Търновския финансовъ началникъ, защото не било подкрѣпено съ никакви доказателства, че д-ръ Бърнековъ отъ гр. Ямболъ, билъ получилъ зестра 6000 лева, за да бжде осжденъ споредъ Закона за мита отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ, както се искало съ реченото заявление. По апелъ отъ Търновския окр. управитель, Търновскиятъ окр. сждъ като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ списъка

къмъ дѣлото, съставенъ отъ Трѣвненското градско общинско управляние, се вижда, че д-ръ П. Бърнековъ е получилъ зестра 6000 лева отъ Т. х. Иванчовъ и понеже не заявилъ на финансовия началникъ да бжде обложенъ съ нуждния данъкъ, нарушилъ е чл. чл. 12 и 13 отъ Закона за имотитѣ придобити по безвъзмезденъ начинъ", — съ опрѣдѣлението си отъ 3 априлъ 1904 год. отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и осждилъ д-ръ Бърнековъ да плати 30 лева мито и 3 лева глоба. — Д-ръ Бърнековъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 60, 76, 286, 328, 58, 107, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно се е основалъ на свидѣтелско показание писмено, каквото е било свидѣтелството или списъка, направенъ отъ кмета и секретаря му, вмѣсто този кметъ и този секретарь да дадатъ показанията си устно прѣдъ сжда като свидѣтели подъ страхъ на наказание въ случай на лъжливи показания, а не писмено да удостовѣряватъ частнитѣ сдѣлки кой кому колко зестра е далъ, нѣщо което закона за общинитѣ не ги ауторизира да правятъ.

Върховниятъ касационенъ сждь, като изслуша доклада на дѣлото и заключанието на прокурора, взе въ съображение: чл. 14 отъ Закона за мита отъ имоти придобиви по безвезмезденъ начинъ, презумира, че дѣйствително е полученъ имотъ по безвъзмѣзденъ начинъ, било че това признае самото лице, което го е получило, било че, ако отрича, това се докаже съ допустими отъ закона доказателства. Имоти по безвъзмезденъ начинъ се добиватъ или по наслѣдство или по дарение между живи. Правилникътъ отъ 7/18 юний 1891 год., за приспособлението на горѣречения законъ, има прѣдъ видъ въ своя чл. 12 сжществената разлика между случая, когато даренията ставатъ прѣдъ нотариуса, респективно мировиятъ сждия, и случая когато даренията ставатъ по частенъ редъ безъ помощьта на нотариуса или мирови сждия: въ първия случай митото се събира, казва рečениятъ чл. 12, отъ самия нотариусъ или мирови сждия; за въ втория случай обаче рečениятъ чл. 12 не прѣдвижда другъ редъ освѣнъ редътъ по който се събира митото отъ имоти добити по наслѣдство. Редътъ, по който се събира митото отъ имоти и добитипо наслѣдство е прѣдвидено въ чл. 2 отъ речения правилникъ, който членъ задължава кметоветѣ да изпращатъ на финансовитѣ чиновници всѣки мѣсецъ списъци за смъртнитѣ случаи, а финансовитѣ чиновници да се грижатъ за събирането на митото. Този редъ е удобоизпълняемъ колкото се относи до имоти добити по наслѣдство, защото кметоветѣ иматъ възможность да знаятъ кой кога е умрѣлъ отъ жителитѣ на общината, какви имоти поне недвижими — оставилъ и кои му сж наслѣдницитѣ; но дарения направени между живи по частенъ редъ въ движими имоти и особено въ пари, кметоветѣ не могатъ да знаятъ освѣнъ ако тия дарения сж извършени въ общинскитѣ управления, или ако странитѣ сами имъ ги изповѣдатъ; въ противенъ случай кметоветѣ могатъ само да увѣдомяватъ финансовитѣ чиновници за това което по слухъ знаятъ като оставятъ послѣднитѣ да доказватъ факта на дарението по прѣдвидения редъ отъ общата процедура, когато тоя фактъ се отрича отъ прѣдполагаемия надаренъ. Въ настоящия случай д-ръ Бърнековъ отрича да е получилъ зестра. Противопоставеното му доказателство състои отъ единъ списъкъ на-

правенъ отъ кмета и секретаря му безъ даже да се указва отъ гдѣ се черпятъ свѣдѣнията за фактитѣ изложени въ него. Нито специялниятъ Законъ за мита отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, нито правилника за прилагането тоя законъ, нито общата гражданска процедура, нито нѣкой другъ законъ не признава доказателствена сила на такъвъ единъ списъкъ. Търновскиятъ окр. сѫдъ, като му е далъ неоспорима доказателствена сила, не е сѫблюдилъ закона и слѣдователно сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 14 отъ Закона за мита отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, та и касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сѫдъ отъ 3 априлъ 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 14 отъ Закона за мита отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 36 — (212) — 15 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на втори мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданското дѣло № 626, по описа за 1903 год., на Каменъ Симеоновъ, отъ с. Прогорелецъ, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ, отдѣление Ломско, отъ 28 мартъ 1903 год., подъ № 58.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Н. Милановъ, повѣреникъ на касатора Каменъ Симеоновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Михалъ Николовъ, отъ гр. София, заявилъ на 20 мартъ 1900 год. прѣдъ Ломския околийски мирови сѫдия искъ противъ Каменъ Симеоновъ, отъ село Прогорелецъ, за 202 лева и 80 ст. наемъ отъ нива. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 372/900 год. и съ рѣшението си отъ 6 ноемврий 1900 год. (нѣма нумеръ) уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 240/900 год. и съ рѣшението си № 58, отъ 28 мартъ 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищецътъ М. Николовъ търси отъ отвѣтника К. Симеоновъ 202 лева и 80 ст., произходящи отъ наемъ на една нива, находяща се въ Драгоевското землище и „Султаница“ при селото Прогорелецъ, заедно съ разноскитѣ, и 2) отвѣтникътъ К. Симеоновъ, както въ първата инстанция (протоколъ на мировия сѫдия отъ 27/IV 900 год.), така и въ апелативната си жалба, па и въ днешното сѫдебно заседание чрѣзъ своя повѣреникъ признава, че е обработвалъ горѣказаната земя, но възразява, че тя е негова, защото му била дадена по-рано отъ Народното събрание, като за доказателство на своето възражение въ първата инстанция е прѣдставилъ единъ актъ съ дата 17/V

1890 год. заедно съ единъ списъкъ съ сжщата дата и отъ [illegible] на акта се вижда, че била отведена на 17 семейства отъ [illegible] земя, находяща се въ района на [illegible] „Драгоевска", по 40 дюлюма, а въ списъка [illegible] на отвѣтника К. Симеоновъ, обаче, отъ тѣзи книжа не [illegible] отведенитѣ земи на отвѣтника влиза и въпросната земя, [illegible] е вънъ отъ тѣхъ и слѣдователно, щомъ не е установено това обстоятелство, прѣдставенитѣ книжа не подкрѣпятъ [illegible] на отвѣтника въ втората инстанция [illegible] е [illegible] да се провѣри това обстоятелство на самото мѣсто [illegible] да се види и констатира, дали въпросната земя, за която се иска [illegible], влиза въ [illegible] на отвѣтника земи, или пъкъ не влиза, но отъ протокола, който е съставенъ отъ члена на сжда на самото спорно мѣсто, не може да се разбере нищо, понеже той не е изпълнилъ опрѣдѣлението на сжда, а се е задоволилъ само съ обозначаване въ протокола границитѣ на спорното мѣсто, поради което възраженията на отвѣтника и сега оставатъ съ нищо неподкрѣпени, а понеже доказателствата, прѣдставени отъ ищеца въ връзка съ самопризнанието на отвѣтника, че е работилъ въпросната земя, както и заключението на вѣщитѣ лица, разпитани при огледа на [illegible] год. напълно доказватъ основателността и [illegible] на иска му, то слѣдва да се уважи искътъ му, като се потвърди рѣшението на мировия сждия, понеже е изпълнено съобразно съ изложеното по-горѣ". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че [illegible] окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 191 п. п. 4 и 5, 107 и 129 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го е осждилъ за иска на една нива, безъ да се знае — даже ищецътъ не обяснилъ — каква иска, за коя именно нива, за колко [illegible] и пр., 2) чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. [illegible] отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото го е осждилъ да плаща иска по изполица безъ да искалъ отъ ищеца доказателство за такъвъ договоръ прѣдъ видъ неговото (на отвѣтника) възражение, че той си е работилъ своя земя; 3) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ прѣдставеното му отъ него удостовѣрение № 7266/901 год., съ което главното [illegible] констатирано, че 4-тѣхъ ниви — спорни по настоящето дѣло — са му били отведени прѣзъ 1890 год.; 4) чл. чл. 443, 284 и [illegible] отъ Гражданското сждопроизводство, защото, ако отъ протокола, съставенъ отъ члена — сждия „не могло нищо да се разбере" по причина, че не било изпълнено опрѣдѣлението на сжда, сждътъ билъ длъженъ да натовари другъ членъ да извърши провѣрката; 5) чл. 84 отъ Гражданското сждопроизводство, защото самопризнанието му не е било, че е работилъ земя на ищеца, както го е счелъ сждътъ, а че е работилъ своя земя, и 7) чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 7 отъ Закона за заселване незаселенитѣ земи, защото неправилно е [illegible] искането му съ дознание да докаже давносното си владѣние [illegible], че ужъ едвамъ отъ 10 години се билъ той прѣселилъ, когато отъ датата на акта 17 мартъ 1890 год. — когато той е [illegible] отведената му отъ държавата земя споредъ чл. 7 отъ Закона за заселване незаселенитѣ земи, до датата на исковата молба имало 10 години и 3 дена слѣдъ въвеждането му въ владѣние.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 325 п. 2, въ свръзка съ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, фактитѣ на владѣнието като срѣдство за придобиването на собственость върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давность се доказватъ само съ свидѣтелски показания, а мѣстното дознание е срѣдство за доказване непродължителностьта въ врѣмето на владѣнието, както погрѣшно би се помислило отъ употрѣбената въ чл. 326 дума „продължителностьта", а продължителностьта на границитѣ или пространството или мѣстностьта на поземелното владѣние. Прочее, щомъ окрѫжниятъ сѫдъ по настоящето дѣло не допусналъ съ мѣстно дознание да се доказва давностното владѣние, не е нарушилъ а е съблюдилъ прѣдписанието на чл. чл. 225 п. 2 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, за това послѣдното касационно оплакване е неоснователно, и 2) окрѫжниятъ сѫдъ съобразява въ рѣшението си, че отъ „прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства въ свръзка съ самопризнанието на отвѣтника, че е работилъ имота и показанията на вѣщитѣ лица напълно доказватъ основателностьта на иска". Обаче, като се има прѣдъ видъ, отъ една страна, че самопризнанието на отвѣтника е било въ смисъль, че той е работилъ имота, защото го счита за своя собственость, такова самопризнание далечъ не доказва основателностьта на иска, понеже то не може да бѫде раздѣлено, споредъ чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство въ врѣда на лицето, което го направило, отъ друга страна, че вѣщитѣ лица показватъ само размѣра на исканата сума, но не и основанието на правото да се иска тая сума, ще се види, че други доказателства „прѣдставени отъ ищеца, които напълно да доказватъ основателностьта на иска", не се посочватъ въ рѣшението, така щото сждътъ е уважилъ искътъ, безъ да е имало прѣдставено отъ ищеца доказателство, въпрѣки прѣдписанието на чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство. Но окрѫжниятъ сждъ е допусналъ сѫществено нарушение на закона (чл. чл. 28, 99, 443, 444 и 285 отъ Гражданското сждопроизводство), като е отхвърлилъ възражението на отвѣтника само за това, защото неправилно или недостатъчно билъ извършилъ натоварения отъ сжда членъ провѣрката на прѣдставения отъ отвѣтника актъ. Погрѣшкитѣ допуснати отъ единъ сждия трѣбва да се поправятъ служебно, а не да се противопоставятъ на страната, която е отговорна за тия погрѣшки. Подобенъ мотивъ не е отъ естество да подкрѣпи авторитета на едно сждебно рѣшение. Прочее, рѣшението на Ломското отдѣление, Видински окр. сждъ, подлежи на отмѣнение за сѫществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ която смисъль и касационнитѣ оплаквания сж основателни за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окр. сждъ, отдѣление Ломско, отъ 28 мартъ 1903 год., подъ № 58, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 37 — (215) — 17 мартъ 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** *гражданско дѣло № 1071, по описа за 1904 год., на Янчо Черемидарски, отъ с. Периволъ, Кюстендилско, съ Хасанъ Рушидовъ и Алиде х. Хюсеинова, отъ гр. Кюстендилъ, за една бахча.* **— Въ заседанието се яви Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора Янко Черемидарски.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Янчо Черемидарски, отъ с. Периволъ, заявилъ искъ противъ Хасанъ Рушидовъ и Алиде х. Хюсеинова, отъ гр. Кюстендилъ, за вдигане запоръ отъ една бахча, съгласно чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Кюстендилскиятъ околийски мирови сѫдия съ рѣшението си № 685/97 год. уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника — взискатель Хасанъ Рушидовъ, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 17 февруарий 1900 год. (безъ номеръ) потвърдилъ онова на мировия сѫдия. Срѣщу това рѣшение сѫщиятъ отвѣтникъ — взискатель подалъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 3 май 1901 год., подъ № 257, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окр. сѫдъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 2 мартъ 1902 год. рѣшилъ: „измѣнява рѣшението на Кюстендилския околийски мирови сѫдия отъ 8 юлий 1897 год. така: осѫжда отвѣтника Хасанъ Рушидовъ, като взискатель и Алиде х. Хюсеинова, като длъжница, да освободятъ отъ запора и публичната продань $^1/_8$ части отъ една бахча, находяща се въ чертата на с. Периволъ, въ мѣстностьта „Срѣднитѣ-Бахчи", съ пространство 2 декара и 2 ара, при съсѣди: цѣлата Хараламбиева и Яневи бахчи, селска вада и бахча на Янчо Черемидарски. Осѫжда Хасанъ Рушидовъ да заплати на Я. Черемидарски по приспаданія на станалитѣ въ двѣтѣ инстанция разноски всичко 127 лева и 50 ст., отъ които Черемидарски да внесе въ касата на сѫда 11 лева за толкова издадени и незаплатени призовки. Останалата часть отъ искътъ се отхвърля". Срѣщу това рѣшение Хасанъ Рушидовъ подалъ въ Върховния сѫдъ втора касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ на нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 26 ноемврий 1902 год., подъ № 583, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окр. сѫдъ. При третото разглеждане на дѣлото, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 26 май 1903 год., подъ № 190, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Хасанъ Рушидовъ подалъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 30 януарий 1904 год., подъ № 20, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ. При четвъртото разглеждане на дѣлото, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ е на основание чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство,

за вдигане наложенъ запоръ върху указанъ недвижимъ имотъ, който ищецътъ Янчо Черемидарски счита неговъ, а пъкъ за дългъ на отвѣтницата Алиде х. Хюсеинова къмъ другия отвѣтникъ Хасанъ Рушидовъ, днесъ апелаторъ, послѣдниятъ е наложилъ върху сжщия имотъ запоръ и обявилъ го за проданъ като собственость на длъжницата си Алиде х. Хюсеинова; 2) отъ запорната призовка № 6183/96 год. се вижда да има наложенъ запоръ върху спорния имотъ по силата на единъ изпълнителенъ листъ подъ № 1580/96 год., на името на отвѣтника Хасанъ Рушидовъ — днесъ апелаторъ, обстоятелство не отказано отъ странитѣ; 3) ищецътъ, както въ мировата инстанция така и въ втората инстанция, за подкрѣпление обстоятелството, че е юридически и фактически собственикъ върху спорния имотъ, прѣдставилъ е крѣпостенъ актъ № 168/96 год., издаденъ на основание общинско удостовѣрение № 1589, едно общинско удостовѣрение отъ село Периволъ № 812/97 год., че ималъ владѣнието отъ прѣди 30 години и разпитъ на редъ свидѣтели установляющи обстоятелство законното давностно владѣние върху сжщия имотъ отъ него (ищеца), т. е. иска съ една дума да се счете за собственикъ върху този сжщия имотъ, на основание давностното владѣние, въ краенъ случай да се счете върху $^{16}/_{72}$ части, респективно $^{2}/_{9}$ части отъ този имотъ по покупка — продажба отъ сестрата на отвѣтницата Алиде х. Хюсеинова, покрѫстената Елисавета Ст. Гьошева, съ частно продавателно; 4) отвѣтникътъ Хасанъ Рушидовъ, днесъ апелаторъ, е възразявалъ, че ищецътъ е нѣмалъ давностно владѣние върху този имотъ, освѣнъ единъ изполджия, като за подкрѣпление на това обстоятелство посочва на свидѣтелски показания, въ сврзка съ едно рѣшение подъ № 292/94 г. влѣзло въ законна сила, съ което ищецътъ унищожава нѣкаква покупка — продажба на сжщия имотъ отъ отвѣтницата Алиде х. Хюсеинова, която осждилъ да му възвърне покупната стойность на този имотъ — 370 лева; 5) отъ крѣпостния актъ подъ № 168/96 год., издаденъ на името на ищеца Янчо Черемидарски, възъ основание общинско удостовѣрение, за владѣние извѣстно врѣме, т. е. юридическото му основание на давностно владѣние придобито отъ ищеца, по което обстоятелство — давностното владѣние, разпитани сж били редъ свидѣтели: Яне Стаменовъ, Стоилко Георгиевъ и Андонъ Атанасовъ (ст. 71 и 72 въззивното производство), се установява, че до освобождението бахчата се работила подъ изполица, като е идвалъ турчинъ да получава $^{2}/_{3}$ части отъ плодоветѣ, а слѣдъ Освобождението Янчо Черемидарски (ищецътъ) държалъ този имотъ отъ който прибиралъ само за себе си плодоветѣ. Поражда се въпросъ да ли това владѣние отъ освобождението ищецътъ го е владѣлъ за себе си (res sibi habendi), съ намѣрение да стане собственикъ въ едно бждаще врѣме чрѣзъ продължително владѣние прѣдвидено условие въ законитѣ на страната. Този въпросъ обаче се разрѣшава отъ едно послѣдующе рѣшение под № 292/94 год., влѣзло въ законна сила, издадено срѣщу странитѣ: ищецътъ Черемидарски и отвѣтницата Алиде х. Хюсеинова, съ което рѣшение ищецътъ Янчо Черемидарски туря кракъ на претендираното си днесъ право — давностно владѣние, като се отрича отъ този имотъ (спорния), който придобилъ по покупка — продажба и осждилъ продавачката му — отвѣтницата Алиде Хюсеинова, да му брои покуп-

ната му стойность 370 лева, т. е. съ унищожаване на продажбата прѣстава да бжде правоимѣющъ върху този имотъ, слѣдователно, твърдението му да е добилъ собственостьта на спорния имотъ по давностно владѣние, се явява неоснователно въ случая, макаръ, че може да се добива собственостьта върху недвижими имоти между многото други условия, и чрѣзъ давностно владѣние въ продължение на врѣме прѣдвидено въ специялнитѣ закони за това — Граждански турски закони и Законъ за давностьта. Обаче, отъ друга страна се вижда, че отвѣтницата Алиде х. Хюсеинова да е била осждена окончателно съ рѣшение № 68/93 год. на Кюстендилски окр. сждъ (стр. 13), да отстжпи $^{16}/_{72}$ части отъ наслѣдствения недвижимъ имотъ на сестра си покръстената Елисавета Ст. Гьошева между които (имоти) фигурира и спорниятъ имотъ, който прѣхвърленъ билъ пъкъ върху ищеца съ частно продавателно съ дата 15 априлъ 1896 год., завѣрено по натарияленъ редъ, неоспорено отъ странитѣ съ което (продавателно) ищецътъ придобилъ $^{1}/_{4}$ часть отъ този имотъ съ указани граници отъ продавачката му — покръстената Елисавета Ст. Гьошева — сестра на отвѣтницата Алиде Хюсеинова, при наличностьта на които данни — окончателното рѣшение № 68/93 год. и частното продавателно отъ 15 априлъ 1896 год., ще слѣдва да се признае на ищеца правото на собственость върху спорния имотъ $^{16}/_{72}$ части, респективно $^{2}/_{9}$ части, какъвто размѣръ е могла покръстената Елисавета Ст. Гьошева да прѣхвърля вмѣсто $^{1}/_{4}$ часть каквато е прѣхвърлила съ частното продавателно, понеже $^{1}/_{4}$ часть съставлява по-голѣма часть отъ придобитото й право $^{16}/_{72}$ части, респективно $^{2}/_{9}$ части, въ какъвто размѣръ ($^{2}/_{9}$ части) ще слѣдва да се уважи искътъ, като се вдигне наложениятъ запоръ върху такъвъ размѣръ отъ спорния имотъ. По този начинъ и въ такъвъ размѣръ доказанъ искътъ на ищеца — по покупка — продажба, не се измѣнява основанието на иска, както иска да каже отвѣтната страна, тъй като собственостьта върху недвижими имоти се придобива по разни начини, между които и по покупка — продажба чл. чл. 218 и 219 отъ Задълженията и договоритѣ, а пъкъ искътъ както е заведенъ, е за собственость, слѣдователно, сждътъ не намира да е измѣнено основанието на иска, освѣнъ да е показано въ послѣдствие на процеса, друго срѣдство на защита. Подига се въпросъ отъ отвѣтната страна въ видъ на възражение, като намира, че е прѣхвърлена съ частното продавателно само „$^{1}/_{4}$ часть отъ единъ декаръ", но не $^{1}/_{4}$ часть отъ цѣлия спорния имотъ 2 декара и 2 ара, за разрѣшението на този въпросъ бѣ послужило рѣшението подъ № 68/93 год., влѣзло въ законна сила, съ което е осждена отвѣтницата Алиде Хюсеинова да отстжпи наслѣдствення имотъ между който влиза спорниятъ имотъ при сжщи граници, считанъ за единъ увратъ, отъ който имотъ покръстената Елисавета Ст. Гьошева е прѣхвърлила $^{1}/_{4}$ часть, вмѣсто слѣдуемия й се размѣръ $^{16}/_{72}$ части, респективно $^{2}/_{9}$ части, значи, въ случая е прѣхвърленъ недвижимъ имотъ не по-мѣрка, а онова пространство което се нахожда въ сжщитѣ граници които обхващатъ днесъ недвижимъ имотъ считанъ съ пространство 2 дек. и 2 ара, въ който случай направеното възражение сждътъ го намира неоснователно. При това положение на работата ще слѣдва искътъ да се уважи въ $^{2}/_{9}$ части, а останалата часть да се отхвърли, като неоснователенъ и недоказанъ, въ какъвто случай

да се измѣни обжалваното рѣшение, и 6) понеже искътъ е отчасти уваженъ, т. е. въ по-малъкъ размѣръ слѣдуемитѣ се разноски, слѣдъ приспадането имъ съразмѣрно така: ищецътъ Янчо Черемидарски да заплати на Хасанъ Рушидовъ 72 лева и 90 ст. за сѫдебни и дѣловодни разноски въ двѣтѣ инстанции, на хазната апелаторътъ Хасанъ Рушидовъ да заплати 4 лева, а въззиваемиятъ Янчо Черемидарски 16 лева за толкова издадени и незаплатени призовки въ втората инстанция" — съ рѣшението си отъ 28 май 1904 год., подъ № 197, отмѣнилъ рѣшението на Кюстендилския околийски мирови сѫдия подъ № 685/97 год. и уважилъ искътъ на ищеца въ размѣръ на $^2/_9$ части отъ спорната бахча, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ, като неоснователенъ. — Срѣщу това рѣшение Янчо Черемидарски подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство,ззщото призналъ, че е прѣкѫсналъ давностното си владѣние прѣзъ 1894 год., както се виждало отъ мировото рѣшение съ дата 13 юний 1894 год., когато съ това рѣшение не е унищожена продажбата на имота, а е водено дѣло за личенъ искъ — пари, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото игнориралъ доводътъ му, че по давностно владѣние е придобилъ имотътъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: владѣнието е единъ отъ способитѣ за придобиването правото на собственость върху недвижимъ имотъ, ако то между друго се е продължавало *непрѣкѫснато* въ прѣдвидения отъ Закона за давностьта срокъ. Въ дадения случай Янчо Черемидаровъ не може да основе правото си на собственость върху спорния имотъ на давностно владѣние, защото съ завеждането на иска си срѣщу Алиде х. Хюсеинова прѣзъ 1894 год. той е прѣкѫсналъ владѣнието си. Касаторътъ, обаче твърди, че довѣрительтъ му Янчо Черемидарски съ прѣдявяването на иска не билъ прѣкѫсналъ владѣнието си, тъй като той продължавалъ да владѣе имота на сѫщото основание, както и прѣди, т. е. cum animorem sibi habendi. Оплакването на касаторовия повѣреникъ въ това отношение, както и оплакването му, че сѫдътъ не се билъ произнесалъ по този доводъ, не може да се признае за основателно, защото съ прѣдявяването на иска, лицето прѣстава да владѣе имота като собственикъ което обстоятелство аслѫ прѣкѫсва давностьта по смисъльта на закона (чл. 20 отъ Закона за давностьта). Сѫдътъ въ тая форма не се произнася, но това не бърка, тъй като рѣшението му е резултатъ на правилно тълкуване на закона.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира неоснователни, както оплакванията въ касационната жалба, така сѫщо и това, направено устно отъ касаторовия повѣркникъ и за това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Янчо Черемидарски срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 28 май 1904 год., подъ № 197, като неосновательно, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 38 — (217) — 17 мартъ 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** ***гражданско дѣло № 36, по описа за 1905 год., на Тодоръ Дамяновъ, отъ с. Дълбоки, срѣщу рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 7 октомврий 1904 год., подъ № 281.*** **— Въ заседанието се явиха д-ръ А. Ходжовъ и Ив. Желѣзковъ, първиятъ повѣреникъ на касатора Т. Дамяновъ, а вториятъ повѣреникъ на общината на село Дълбоки.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Дамяновъ, отъ с. Дълбоки заявилъ прѣдъ Старозагорския окол. мирови сѫдия искъ противъ Дълбошката селска община за 572 лева врѣди и загуби, причинени нему съ това гдѣто кметътъ, помощникътъ и съвѣтницитѣ на тази община сѫ растурили вадата на гюлханата му. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 965/98 год. и съ рѣшението си № 712/99 год. уважилъ искътъ въ размѣръ само на 232 лева. Отвѣтната община апелирала прѣдъ Старозагорския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 733/99 г. и съ рѣшението си № 370/99 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ съвършено искътъ. Обаче, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, I гражданско отдѣление, съ рѣшението си № 574/904 год. (дѣло № 25/902 г.) уважилъ касационната жалба на ищеца, като счелъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за гдѣто въпрѣки прѣдставенитѣ му данни, окрѫжниятъ сѫдъ е изисквалъ да имало и рѣшение издадено отъ общината за разтурването на вадата, та тогава да ѝ се вмѣнѣло въ отговорность това разтурване съгласно чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. При повторното разглеждане на дѣлото, Старозагорскиятъ окр. сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ Тодоръ Дамяновъ дири отъ Дълбошката селска община 232 лева, причинени врѣди и загуби: отъ събаряне вадата отъ поврѣждане на 300 оки цвѣте и отъ плащане наемъ на друго мѣсто да си вари гюла, когато той си построилъ своя гюлхана на свое собствено мѣсто, а кметътъ, помощникъ-кметътъ и нѣколко членове огъ съвѣта на Дълбошката селска община я съборили; че отвѣтната страна възразява че мѣстото, гдѣто е била построена гюлханата е било общинско мѣсто и като така не може да отговаря общината за врѣди и загуби отъ събаряне на гюлханата, че ищецътъ за да има право на искъ спрѣмо Дълбошката селска община, той е длъженъ прѣди всичко да установи че мѣстото, на което е построилъ гюлханата принадлежи нему, че той е ималъ право на въпросното мѣсто да построи гюлханата и тогава да установява че отвѣтната страна е съборила тази постройка — че му е нарушилъ правата, които ималъ върху това мѣсто; съ нарушение на извѣстно право върху единъ имотъ се поражда правото на искъ срѣщу лицата, които сѫ нарушили правото — искъ за врѣди и загуби причинени отъ нарушение на това право; но догдѣто едно лице не установи че то има извѣстно право върху единъ имотъ, то не може да дири врѣди и загуби отъ нарушение правата, тъй като трѣбва прѣди всичко да установи че има право върху имота. Че ищецътъ не устано-

вява че той е ималъ нѣкакво право въху мѣстото, за което твърди че принадлежи нему, а като така той не може да се тжжи че има причинени врѣди и загуби отъ отвѣтната страна; че при такова положение на дѣлото искътъ за 232 лева се явява неоснователенъ и недоказанъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли; че що се отнася до доказателствата по дѣлото прѣдставени за доказване размѣра на иска и лицата, които сж причинили врѣди и загуби и що се отнася до другитѣ възражения на странитѣ, сждътъ не влиза въ обсжждане прѣдъ видъ основанието на което искътъ се отхвърля; че въ такъвъ случай рѣшението на Старозагорския окол. мир. сждия отъ 8 юлий 1899 год., № 712, колкото се отнася до обжалваната часть слѣдва да се отмѣни; че страната противъ която се постановява рѣшението по искането на противната, слѣдва да ѝ заплати разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си № 281, отъ 7 октомврий 1904 год. пакъ отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Сатозагорскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 524 п. 5, 107 и 239 отъ Гражданското сждопроизводство и 50 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, защото по неправилното съображение че при първото разглеждане на дѣлото билъ отхвърленъ, отхвърлилъ и сега отвода му за прѣкратяването на дѣлото поради неправилно подадената апелативна жалба отъ кмета безъ да е билъ упълномощенъ отъ общинския съвѣтъ и 2) чл. чл. 107 и 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ че само собственикътъ може да иска врѣди и загуби а не и владѣлецътъ, и защото игнориралъ показанията на свидѣтелитѣ Марко Димитровъ и Стоянъ Димитровъ, отъ които се установявало, че той владѣлъ гюлханата, когато кметътъ е дошелъ да я събаря.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображеиие: 1) окрѫжниятъ сждъ не е нарушилъ наведенитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 524 п. 5, 107 и 239 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 50 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини и слѣдователно, това оплакване е неоснователно, защото, съгласно чл. 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, кметътъ самъ или чрѣзъ упълномощено отъ него лице прѣдставлява общината прѣдъ сждилищата. Тоя пунктъ наистина гласи: „било по искове, било по отвѣти съгласно съ рѣшението на съвѣта"; обаче като се сравни тоя пунктъ на тоя членъ съ пунктъ 4 на чл. 59 отъ сжщия законъ и като се вземе прѣдъ видъ сжществената разлика въ послѣдствията между качеството на ищецъ и качеството на отвѣтникъ, ще се види че кметътъ не може да прѣдствлява общината въ качеството на ищецъ до като нѣма общинско за това постановление по причина, че прѣди да влѣзе въ ролята на ищецъ, общината трѣбва да обсжди и за послѣдствията, които ако ѝ се видятъ съмнителни и обрѣменителни за общинския бюджетъ, може и да не прѣдприеме да заявява искъ, обаче когато другъ е вече заявилъ искъ противъ общината, не зависи отъ волята ѝ да се конституира ли или не за отвѣтникъ — тя е ipso facto отвѣтникъ на каквито щатъ да бждатъ послѣдствията отъ процеса, за това и кметътъ ipso jure я прѣдставлява прѣдъ сжда безъ да има нужда отъ общинско постановление. Въ тая смисъль е билъ раз-

рѣшенъ отъ сѫда тоя въпросъ и слѣдователно правилно е билъ разрѣшенъ, и 2) но по сѫществото на дѣлото окрѫжниятъ сѫдъ неправилно е счелъ че за да има право на врѣди и загуби отъ разтурването на гюлханата му, ищецътъ трѣбвало да докаже собственостьта на мѣстото, върху което тя била построена прѣдъ видъ, че общината — отвѣтникъ претендирала своя собственость върху сѫщото това мѣсто. Това сѫждение на сѫда е неправилно, защото самата претенция за собственость на общината върху мѣстото, прѣдявена като оправдание за разтурването на построената върху това мѣсто гюлхана отъ ищеца, показва, отъ юридическа гледна точка, че искътъ по настоящето дѣло е за послѣдствията — приведени въ врѣди и загуби — отъ едно нарушено владѣние, тъй като безспорно е — самата постройка за това говори — че ищецътъ е владѣлъ мѣстото, като се е считалъ неговъ собственикъ, дори и да нѣмалъ титулъ, както обяснявалъ кмета на отвѣтната община (гледай протоколъ отъ 8 декемврий 1898 год. на първата инстанция) и щомъ общината разтурила гюлханата защото и тя се е считала за собственица на мѣстото, слѣдва че сѫдътъ ималъ да разрѣшава искъ за врѣди и загуби, вслѣдствие нарушено владѣние слѣдователно не трѣбвало да дири, кой е билъ дѣйствителниятъ собственикъ на мѣстото и кой е билъ неговиятъ владѣтель прѣди нарушението, толкозъ повече, че тукъ се касае за мѣстото което не е било extra commercio. Прочее, като е дирилъ доказателства за собственость по искъ за послѣдствията отъ нарушено владѣние, Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е рѣшилъ дѣлото въпрѣки прѣдписанията на закона и съ това сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, второто касационно оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 7 октомврий 1904 год., подъ № 281, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 39 — (221) — 17 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 1070, по описа за 1904 год., на Цоня Ив. Стояновъ, отъ гр. Габрово, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 2 ноемврий 1902 година.* — Въ заседанието се яви адвоката В. Вълчановъ, повѣреникъ на касатора Цоню Ив. Стояновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сѫдъ отъ 8 юний 1902 год., съ което е признатъ за неоснователенъ заявения отъ Цоню Ив. Стояновъ отводъ по гражданското дѣло № 77/902 год., по описа на сѫщия окрѫженъ сѫдъ, сѫщиятъ

Цоню Ив. Стояновъ подалъ частна жалба въ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „изричното прѣдписание на чл. 30 отъ Закона за нотариуситѣ, който прѣдвижда, че завеждането искове противъ нотариуси не изисква разрѣшение и че като законъ специяленъ, не може да се счита отмѣненъ съ издаденото по-послѣ Гражданско сждопроизводство" — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 2 ноемврий 1902 год. потвърдилъ онова на окржжния сждъ. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Цоню Ив. Стояновъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1129 и 1248 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че чл. 30 отъ Закона за нотариуситѣ не е отмѣненъ и слѣдователно не било нуждно да се иска разрѣшение, за което говорятъ чл. чл. 1129 и 1118—1122 отъ Гражданското сждопроизводство, когато тия членове се отнасть до всичкитѣ сждебни чиновници, въ това число и нотариуситѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: касационната жалба на Цоню Ив. Стояновъ трѣбва да се признае за неоснователна, защото сждътъ по сжщество правилно е приелъ, че чл. 30 отъ Закона за нотариуситѣ не е билъ отмѣненъ съ издаденото по-послѣ Гражданско сждопроизводство (чл. чл. 1116—1129). Законътъ за нотариуситѣ е специяленъ законъ, който урежда института на нотарията и който изрично постановява въ втората алинея на казания чл. 30 „за възбуждане искъ срѣщу нотариуса или мировия сждия за възнаграждение отъ врѣди и загуби, по нотариялни дѣла, особено разрѣшение не се иска". Прѣдъ видъ на това изрично прѣдписанне на специялния Законъ за нотариуситѣ не може да се поддържа, че слѣдъ издаването на Закона за гражданското сждопроизводство, трѣбва да се изисква подобно разрѣшение и за нотариуситѣ, както такова се изисква отъ тоя послѣдния законъ за другитѣ сждебни чиновници, тъй като, ако такава е била волята на законодателя той щѣше да каже изрично, че постановлението на чл. 30 се отмѣнява, нѣщо което не може да се извади отъ разпорежданието на чл. чл. 1128 и 1129 отъ сжщото сждопроизводство, обстоятелство което се подкрѣпя още и отъ постановлението му въ чл. 1248, който членъ казва, че съ тоя законъ (Гражданско сждопроизводство) се отмѣняватъ само дѣйствующитѣ до този законъ постановления по Гражданското сждопроизводство безъ обаче да се докосва да каже нѣщо и за отмѣняването на прѣдписанието на чл. 30 отъ Закона за нотариуситѣ. Прочее, като се вземе въ внимание горѣизложеното и като се изхожда отъ общеизвѣстното юридическо правило, че общитѣ закони не отмѣнятъ специялнитѣ закони, то трѣбва да се дойде до заключението, че разпорежданието на чл. 30 отъ Закона за нотариуситѣ си остава въ сила и подиръ влизането въ дѣйствие на Закона за гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Цоня Ив. Стояновъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 2 ноемврий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 40 — (225) — 20 мартъ 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на седми мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присътствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 1053, по описа за 1904 год., на Лала Малчева, отъ гр. Казанлъкъ, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорския окр. съдъ отъ 13 октомврий 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Лала Малчева, отъ гр. Казанлъкъ, заявила искъ противъ Грую Л. Груевъ, отъ сѫщия градъ, за опразване единъ дюкянъ. Казанлъшкиятъ мирови сѫдия образувалъ гражданско дѣло подъ № 1046/904 год. и съ рѣшението си № 792/904 год. уважилъ искътъ, като срѣщу прѣдставената отъ ищцата гаранция отъ 1000 лева допусналъ прѣдварително изпълнение на това рѣшение. Отвѣтникътъ тоже срѣщу гаранция искалъ спирането на прѣдварителното изпълнение, обаче мировиятъ сѫдия съ резолюцията си отъ 30 августъ 1904 год. не е уважилъ това негово искане. Отвѣтникътъ обжалвалъ тази резолюция прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „частниятъ тѫжитель Гр. Л. Груевъ съ тази жалба се тѫжи противъ резолюцията на Казанлъшкия мирови сѫдия отъ 30 августъ 1904 год. и иска да се отмѣни като неправилна постановена, като вмѣсто нея се постанови да се обезсили издадениятъ изпълнителенъ листъ за прѣдварително изпълнение на рѣшението № 792, отъ 20 августъ 1904 год. на Казанлъшкия мирови сѫдия и се въведе отново въ владѣние на спорния дюкянъ. Отъ книжата по гражданското дѣло на Казанлъшкия мирови сѫдия № 1046/904 год. е видно, че мировиятъ сѫдия е допусналъ прѣдварително изпълнение на рѣшението си № 792, издадено по това дѣло, срѣщу гаранция въ размѣръ на 1000 лева; че ищецътъ срѣщу имуществена гаранция е искалъ да му се издаде изпълнителенъ листъ по това рѣшение, за да го прѣдварително изпълни, вслѣдствие на което мировиятъ сѫдия му издалъ изпълнителенъ листъ № 4849, отъ 25 августъ 1904 г.; че частниятъ тѫжитель Груевъ съ заявлението си вх. № 3007, отъ 28 августъ 1904 год. е искалъ срѣщу прѣдставена отъ него гаранция въ размѣръ на 1000 лева и впослѣдствие срѣщу прѣдставени 1000 лева въ цѣнни книжа и злато въ наличность да се не допуща прѣдварително изпълнение на рѣшението, което до тогава не било изпълнено още; че Казанлъшкиятъ мирови сѫдия съ резолюцията си отъ 30 августъ 1904 год. оставилъ това му искане безъ послѣдствие и постановилъ да му се повърнатъ обратно цѣннитѣ книжа; че частниятъ тѫжителъ Гр. Л. Груевъ подалъ частна жалба противъ тая резолюция, получена въ сѫда и регистрирана вх. № 3073, отъ 2 септемврий 1904 год. и иска отмѣнението ѝ, тъй както се помена по-горѣ. Въ днешното сѫдебно заседание частниятъ тѫжитель като прѣдставлява отново квитанция № 318, отъ която е видно, че е внесалъ въ касата на сѫда като гаранция 1000 лева златни и иска, на основание чл. 660 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни резолюцията на мировия сѫдия, да се обезсили изпълнителния листъ, да се постанови да бѫде въведенъ въ владѣние на имота (дюкяна)

като обяснява, че влага паритѣ за обезщетение врѣдитѣ, ако послѣдватъ противната страна вслѣдствие спиране изпълнението; вънъ отъ това, като прѣдставлява квитанция № 508 за 70 лева и 80 ст., издадена отъ Казанлъшкия сѫдебенъ приставъ, моли да му се присѫди тая сума, която билъ похарчилъ по изпълнението. Съгласно чл. 660 отъ Гражданското сѫдопроизводство осѫдениятъ може да отклони прѣдварителното изпълнение, като прѣдстави обезпечение, което трѣбва да се състои отъ налични пари или цѣнни книжа, които по усмотрѣнието на сѫда съставляватъ достатъчно обезпечение; възъ основание на този членъ и срѣщу депозирана сума по квитанция № 318/904 год. въ размѣръ на 1000 лева златни. Сѫдътъ намира, че искането на частния тѫжитель Гр. Груевъ, което той е прѣдявилъ прѣдъ мировия сѫдия, за да се спрѣ изпълнението на рѣшението, е искане основателно и като такова мировиятъ сѫдия би трѣбвало да го уважи; щомъ като сѫдията съ означената по-горѣ резолюция не е уважилъ; неправилно е поставилъ тази резолюция и тя подлежи на отмѣнение. Искането на частния тѫжитель да му се присѫдятъ сумитѣ по квитанция № 508, сѫдътъ намира неуважително и го оставя безъ послѣдствие, защото сега го заявява", — съ опрѣдѣлението си отъ 13 октомврий 1904 год. отмѣнилъ речената резолюция отъ 30 августъ 1904 год. на мировия сѫдия, обезсилилъ издадения отъ мировия сѫдия изпълнителенъ листъ № 4849/904 год. и прѣдписалъ на мировия сѫдия да издаде заповѣдь за да се пакъ въведе отвѣтникътъ въ дюкяна. Ищцата подава частна касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 660 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно отмѣнилъ допуснатото прѣдварително изпълнение на едно рѣшение, относяще се до дюкяна й, собственостьта на който била основана на актъ, неоспоренъ отъ противната страна; и 2) членове 655 — 658 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото неправилно е допусналъ контра гаранция за въдворение на единъ имотъ, владѣнието на който не е искано.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 660 отъ Гражданското сѫдопроизводство е изриченъ въ смисъль, че спирането на прѣдварителното изпълнение се допуска всѣкога, когато отвѣтникътъ даде достатъчна гаранция за послѣдствията отъ това спиране. Причината на това постановление на закона е, че ищецътъ не губи отъ спирането на изпълнението до добиването окончателна сила на рѣшението, защото той има отъ гдѣ — гаранцията го достатъчно застрахува — да дотъкми прѣтърпѣлитѣ загуби отъ спирането на изпълнението. Наведенитѣ въ касационната жалба чл. чл. 655 — 658 отъ Гражданското сѫдопроизводство не говорятъ противното. За това, като е спрѣлъ изпълнението срѣщу прѣдставената отъ отвѣтника гаранция, окрѫжниятъ сѫдъ не е нарушилъ тия членове, както и чл. 660 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Слѣдователно, оплакванията въ касационната жалба сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Лала Малчева, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 13 октомврий 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 41* — *(230)* — *20 мартъ 1905 год*.** **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на седми мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Предсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** ***гражданско дѣло № 40, по описа за 1905 год., на Стоилко Пейчовъ, отъ с. Бегуновци, съ Мито Дойчовъ, отъ гр. Брѣзникъ, за едно селище и една градина. **— Въ заседанието се яви синътъ на касатора, който починалъ, Никола Стоилковъ, съ повѣреника си Сава Иванчевъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мито Дойчовъ, отъ градъ Брѣзникъ, съ прошение отъ 28 юлий 1895 год., подадено до Брѣзнишкия мирови сѫдия, заявилъ искъ срѣщу Стоилко Пейчовъ и Дойчо Братоевъ, отъ с. Бегуновци, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху една градина и едно селище. Мировиятъ сѫдия съ рѣшение № 469/97 год. уважилъ искътъ. — Срѣщу това рѣшение отвѣтникътъ Стоилко Пейчовъ подалъ апелативна жалба въ Трънския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 13 ноемврий 1900 год., подъ № 159, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Стоилко Пейчовъ подалъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 27 май 1904 год., подъ № 371, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окр. сѫдъ. При повторното разглеждане на дѣлото Софийскиятъ окр. сѫдъ, Трънско отдѣление, като взелъ прѣдъ видъ: „Мита Дойчовъ — ищецътъ по дѣлото, както въ първата инстанция — така и въ тази, обяснява, че спорнитѣ: градина и селище били му продадени отъ отвѣтника Дойчо Братоевъ и понеже този послѣдниятъ доброволно не му ги отстѫпвалъ далъ го въ сѫдъ — кѫдѣто се съгласилъ да му ги отстѫпи и направили спогодителенъ протоколъ и послѣ по силата на тоя спогодителенъ протоколъ билъ му издаденъ изпълнителенъ листъ, на основание пъкъ на който листъ билъ въведенъ въ владѣние на спорнитѣ имоти на 13 мартъ 1893 год. и билъ съставенъ отъ Брѣзнишкия сѫд. приставъ за това протоколъ. За доказателство на това си твърдение той е прѣдставилъ въ първата инстанция прѣписъ отъ въводителния протоколъ на Брѣзнишкия сѫдебенъ приставъ отъ 13/VII 93 година. Отъ този протоколъ дѣйствително се вижда, че Брѣзнишкиятъ сѫдебенъ приставъ на казаната дата, на основание изпълнителниятъ листъ на Брѣзнишкия мирови сѫдия отъ 27/III 93 год., подъ № 576, иззелъ е отъ владѣнието на Дойча Братоевъ, отъ гр. Брѣзникъ — отвѣтникъ по дѣлото и по изпълнителния листъ спорнитѣ и други имоти и ги прѣдлага на Мита Дойчовъ — ищецъ по листа такъвъ и по настоящето дѣло. Отъ този протоколъ се установява, че М. Дойчовъ е собственикъ и владѣтель на спорнитѣ — селище и градина отъ 13/III 93 година. Да сѫ прѣминали слѣдъ това въ владѣние на Дойча Братоевъ тѣзи имоти не сѫ прѣдставени отъ отвѣтника Стоилко Пейчовъ доказателства. Наистина отъ описния прототолъ на Брѣзнишкия сѫдебенъ приставъ отъ 15 юлий 1895 год. се вижда, че спорнитѣ имоти сѫ описани отъ Ст. Пейчовъ за дългъ на Дойчо Братоевъ, като да сѫ се на-

мирали въ владѣние на този послѣдния, обаче това още не е доказателство че тѣ сж се намирали въ негово владѣние. Напротивъ отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани на самото мѣсто на 18/VII 900 год. е установено, че спорнитѣ имоти — селище и грндина отъ прѣди 95 година сж били въ владѣние па и сега сж въ владѣние на Мита Дойчовъ. Това щомъ е така, твърдението на Ст. Пейчовъ, че имотътъ прѣзъ 1895 г. се е намиралъ въ владѣнието на Дойча Братоевъ е неоснователно. Отвѣтникътъ Стоилко Пейчовъ, както въ първата инстанция, така и въ тази — по-рано при първото рѣшаване на дѣлото е правилъ двѣ възражения: а) че описаниятъ отъ него имотъ на 15 юлий 1895 год. сега спорень, за дългъ на Дойчо Братоевъ и означениятъ въ въводителния протоколъ отъ 13 мартъ 1893 год. не е единъ и сжщи, и б) че Дойчо Братоевъ не е могалъ да отстжпва този имотъ на Мита Дойчовъ, защото още отъ 86 год. до въвеждането му въ владѣние имало е върху него запоръ, за дългъ на Д. Братовъ. Първото възражение отъ провѣрката направена на самото мѣсто на 18/VII 900 год. напълно се е опровергало. Второто си възражение Ст. Пейчовъ не е могалъ да докаже, защото запрѣтителнитѣ книги до 1890 год. на Брѣзнишкия мирови сждия били изгубени. Въ това сждебно заседание Стоилко Пейчовъ, прави възражение, че ищецътъ Мито Дойчовъ не билъ доказалъ искътъ си — не билъ прѣдставилъ доказателства, каквито законътъ изисква, за установяване правото на собственость, и за това иска да му бжде отхвърленъ искътъ. Това възражение на отвѣтната страна е неоснователно, защото за такова доказателство ищецътъ е прѣдставилъ въводителния протоколъ отъ 13/III 93 год. и тоя протоколъ е достатъчно доказателство за установяване правото на собственость. Прѣдставенитѣ отъ странитѣ крѣпостни актове, като издадени имъ слѣдъ завеждане на дѣлото, не могатъ да се вэематъ за доказателство по него. Сжщо не може да сж вземе като доказателство по дѣлото и прѣдставеното отъ Ст. Пейчовъ рѣшение № 37/94 год. на Трънския окржженъ сждъ, тъй като М. Дойчовъ нѣма участие по него. Отъ изложеното до тукъ явно става, че мировиятъ сждия правилно е уважилъ искътъ на Мита Дойчовъ и за това рѣшението му слѣдва да бжде потвърдено, а подадената противъ него апелативна жалба отъ Ст. Пейчовъ бжде оставена безъ послѣдствие, като неоснователна и бжде осжденъ да заплати на Мита Пейчовъ 39 лева за разноски по водене дѣлото въ тази инстанция и на хазната 20 лева за толкова издадени и неплатени призовки тоже въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 10 ноемврий 1904 година, подъ № 127, потвърдилъ рѣшението на Брѣзнишкйя мирови сждия отъ 2 декемврий 1897 год., подъ № 469. — Срѣщу това рѣшение Стоилко Пейчовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която са оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ, Трънско отдѣление, е нарушилъ чл. чл. 107 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е уважилъ искътъ на основание въводителния протоколъ, когато само тоя протоколъ не можалъ да служи за доказателство правото на собственость.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣрникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ прѣдпослѣдния мотивъ на обжалваното рѣше-

ние, който е рѣшающъ, се вижда, че сждътъ е призналъ правото на собственость на ищеца Мито Дойчовъ върху спорнитѣ имота на основание прѣдставения вълворителенъ протоколъ отъ 13 мартъ 1893 година. Софийскиятъ окр. сждъ неправилно е приелъ за доказателство въводителния протоколъ, тъй като този протоколъ установява само факта на въвеждане въ владѣние, а не и правото на собственость. Правото на собственость, споредъ дѣйствующитѣ у насъ закони, трѣбва да бжде доказано съ писменъ актъ и въ извѣстни случаи съ свидѣтелски показания или дознание чрѣзъ околни люди. Слѣдователно, ищецътъ, като не е подкрѣпилъ претендираното си право на собственость съ законно доказателство, сждътъ е трѣбвало да отхвърли искътъ му, съгласно чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство и като не е направилъ това, а е основалъ рѣшението си на едно незаконно доказателство — протоколътъ отъ 13 мартъ 1893 год., нарушилъ е сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сждъ, Трънско отдѣление, № 127, отъ 10 ноемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 42 — (237) — 22 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети мартъ хилядо деветстотинъи пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 1073, по описа за 904 год., на Марко Ивановъ, отъ с. Столникъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 10 октомврий 1904 година.* — Въ заседанието се яви Марко Ивановъ, съ адвоката М. Златановъ и Хр. П. Аврамовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по взисканато на Христо П. Аврамовъ, отъ с. Новоселци, сждебниятъ приставъ е произвелъ публична продань на четири ниви, принадлежащи на длъжника Марко Ивановъ, отъ с. Столникъ. При разглеждането на дѣлото прѣдъ Софийския окр. сждъ повѣреникътъ на длъжника, основайки се на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, заявилъ да се не потвърждава продажбата, обаче сждътъ не уважилъ заявлението му по слѣдующитѣ съображени: „длъжникътъ Марко Ивановъ моли да се отмѣни опрѣдѣлението на мировия сждия, съ което е потвърдена публичната продань на четири кжса недвижими имоти, указани въ протокола на сждебния приставъ на VII участъкъ отъ 4 октомврий 1903 год., като излага чрѣзъ повѣреника си днесъ, че искането си основавалъ на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство а именно, че въпроснитѣ недвижими имоти ниви били по-малко отъ 10 декара. — Наистина отъ прѣдставеното удостовѣрение № 587, отъ 9 октомврий 1904 год., издадено отъ Столнишкото селско общинско упра-

вление, се вижда, че имотитѣ, за които е рѣчъ, сж по-малко отъ 10 декара, правото обаче, което законодательтъ е далъ на дължника въ казания чл. 979, е отъ частенъ редъ и слѣдователно подъ неговото упражнение; страната може да се лиши не само когато изрично се откаже отъ упражнението му, но и тогава, когато това е направила мълчаливо така и постжпила страната именно въ случая, тъй като за пръвъ пжть едва днесъ заявява, че имотитѣ й сж по-малко отъ 10 декара и не могатъ да се описватъ и продаватъ, когато това нѣщо е могло и било е врѣме да се повдигне тогава, когато е ставалъ описа на имота, тъй като послѣдниятъ билъ извършенъ на 17 юний 1903 год., то съгласно чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство, изтекалъ е срокътъ въ който страната е могла да се тжжи за неопазване законнитѣ разпореждания относително описа прѣдшедствующитѣ на този послѣдния дѣйствия — неопазване, което е било въ ущърбъ на нейнитѣ права. Твърдението на длъжника се явява несвоевременно и прѣдъ видъ още прѣдписанието на чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, ако ли даже приематъ, че съ несъблюдението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, неправилно е извършена публичната продань, тъй като имотътъ е билъ възложенъ върху взискателя на 4 октомврий 1903 година". — Срѣщу опрѣдѣлението на Софийския окр. сждъ Марко Ивановъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не се продавали ниви на длъжника до 10 декара.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че между друго не могатъ да бждатъ продадени на длъжника една или повече ниви, на голѣмина всичко не повече отъ 10 декара. Окрж жниятъ сждъ, като признава това положение, по-нататъкъ въ мотивитѣ си намира молбата на длъжниковия повѣреникъ неоснователна, понеже не била направена своеврѣменно при описа на имотитѣ нито пъкъ дѣйствието на пристава въ това отношение е било обжалвано въ прѣдвидения отъ закона седмодневенъ срокъ. Съображенията на сжда не могатъ да се признаятъ за правилни, тъй като длъжникътъ има право до окончателното потвърждение на продажбата да се ползува отъ благодѣянието, което му прѣдоставя законодательтъ въ чл. 973 безъ да бжде ограниченъ отъ седмодневния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. чл. 1052 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, който срокъ се отнася съвършено до други случаи. Прочее, Софийскиятъ окржженъ сждъ, като не е уважилъ заявлението на дължниковия повѣреникъ за непотвърждение на продажбата, допусналъ е сжществено нарушение на горѣцитирания чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 10 октомврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 43 — (243) — 24 мартъ 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Кабляешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** ***гражданско дѣло № 1086, по описа за 1904 год., на Христо х. Христовъ, отъ с. Долня-Орѣховица, срѣщу опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 юлий 1904 година.*** **— Въ сѫдебното заседание се яви адвоката д-ръ Стояновъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Коста Мариновъ Вачовъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Търновскиятъ окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „оплакването на частния тѫжитель, че продажбата е произведена не въ 31-дневенъ срокъ, а само въ 7 дена по взаимно съгласие станало между взискателя и длъжника, е основателно, тъй като дѣйствително срокътъ може да бѫде намаленъ по съгласието на участвующитѣ по дѣлото страни, обаче, това съгласие трѣбва да изхожда отъ всички заинтересовани въ изпълнителното дѣло лица, между които е и частниятъ тѫжитель, тогазъ, когато срокътъ да не бѫде 31 дена, а 7 — е искано отъ длъжницитѣ и първоначалниятъ взискатель безъ съгласието на частния тѫжитель — тоже кредиторъ по дѣлото, на когото съгласието не е взето, на това основание цѣлата продажба като извършена не въ прѣдвидения въ закона срокъ по чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдва да бѫде унищожена. Оплакването на частния тѫжитель, че сѫдебниятъ приставъ неправилно е възложилъ имотитѣ въ п. п. 1, 2, 3 и 6, защото продажбата не била станала, е основателно, защото макаръ споредъ чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато продажбата не стане, взискательтъ има право да иска нова продань, обаче, това трѣбва да стане съ съгласието на всички кредитори или по вишегласие (чл. 1031 отъ Гражданското сѫдопроизводство) на кредиторитѣ, като се има прѣдъ видъ размѣра на тѣхното вземане, че въ случая, частниятъ тѫжитель който е кредиторъ и то за по-голѣмо вземане отъ другитѣ взискатели, не е далъ своето съгласие да се възложатъ имотитѣ на другитѣ взискатели и слѣдователно, приставътъ неправилно е възложилъ имотитѣ, заради това тия му дѣйствия на сѫдебния приставъ трѣбва да се отмѣнятъ. Оплакването же на частния тѫжитель за неправилно извършена продажбата станала на 25 ноемврий 1903 год. и утвърдена съ опрѣдѣление отъ мировия сѫдия на 22 декемврий 1903 год., подъ № 634, е неоснователно, тъй като по тази продажба е имало съгласието на кредитора и длъжникътъ да бѫде намаленъ срока, отъ друга страна защото продажбата е утвърдена и не е обжалвано опрѣдѣлението на мировия сѫдия", — съ опрѣдѣлението си отъ 2 юлий 1904 год. опрѣдѣлилъ: „не утвърдява продажбитѣ станали на 28 януарий и 9 февруарий 1904 година. Прѣдписва на сѫдебния приставъ да извърши нова продажба за тия имоти". — Въ подадената си касационна жалба първоначалниятъ взискатель Христо х. Христовъ се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1004 и 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че сѫдебниятъ приставъ трѣбвало да поиска съгласието на другитѣ кредитори, когато другиятъ кредиторъ Коста М. Вачовъ

вземалъ участие въ наддаването, та могалъ да защити интереситѣ си въ прѣдвидения отъ закона седмодневенъ срокъ.

Върховниятъ касционенъ сѫдъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреника на противната по касационенъ редъ страна и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на обжалваното опрѣдѣление става явно, че сѫдътъ е призналъ станалитѣ продажби на 28 януарий и 9 февруарий 1904 год. за недѣйствителни, по причина, че сѫдебниятъ приставъ е намалилъ срока за продажбата на 7 дни и е възложилъ нѣкои имоти върху първоначалния взискатель Христо х. Христовъ, безъ да вземе съгласието на другия кредиторъ. Вѣрно е, отъ гледна точка на закона, че сѫдебниятъ приставъ е трѣбвало да поиска съгласието и на другия кредиторъ, Коста М. Вачевъ, но туй опущение не може да послужи на нищожество на продажбата, защото Коста М. Вачевъ е знаялъ за тия дѣйствия на пристава, както се вижда отъ разписката за врѫчвание обявлението за продажбата и отъ обстоятелството че самъ е наддавалъ, но не ги е обжалвалъ въ седмодневния срокъ, както го задължава чл. 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Неправилноститѣ допуснати отъ сѫдебния приставъ при обнародване на обявленията и при произвеждане на продажбата сѫ отъ частенъ характеръ, така че, ако самата заинтересована страна не ги обжалва въ срокъ, както е случаятъ, сѫдътъ служебно нѣма право да ги възбужда. Слѣдователно, Търновскиятъ окр. сѫдъ, като е счелъ станалитѣ продажби на 28 януарий и 9 февруарий 1904 год. за недѣйствителни, безъ да сѫ били обжалвани дѣйствията на сѫдебния приставъ въ седмодневенъ срокъ, постѫпилъ е въпрѣки законътъ и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окр. сѫдъ отъ 2 юний 1904 г., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 44 — (246) — 24 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Д. Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 1090, по описа за 1904 год., на Разградското търговско дружество, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 7 октомврий 1904 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви Петъръ Абрашевъ, повѣреникъ на Георги Ченковъ, и Чакаловъ, прѣдставитель на Българската народна банка.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за дългъ на Стойчо Христовъ спрѣмо взискателя Сава Поповъ, къмъ когото сѫ се присъединили и други взискатели, извадени сѫ били на публиченъ търгъ три кѫса негови недви-

жими имоти, първата продань на които не станала, поради неявяването на купувачи, а втората продань била провъзгласена за нестанала, защото наддавачътъ, комуто неокончателно сж били възложени имотитѣ, е внесалъ десетата часть на слѣдующия день, та сждебниятъ приставъ продължилъ въ тоя день проданьта, но понеже отъ присжтствующитѣ наддавачи никой не наддалъ, възложилъ имотитѣ върху всичкитѣ взискатели, които пакъ по между си наддавали, до като най-послѣ на 25 юний 1904 год. имотитѣ сж били възложени на разни взискатели. Но Разградското търговско дружество неблагодарно, за гдѣто всичкитѣ имоти не сж били възложени върху му, обжалвало извършената на 25 юний 1904 год. продань и Русенскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 9 юлий 1904 г., подъ № 378, което не било отъ никого послѣ апелирано, е унищожилъ тази продань по съображение, че сждебниятъ приставъ е трѣбвало да не продължи проданьта слѣдъ като не внесалъ десетата часть отрекшия се наддавачъ, а да покани по чл. 942 ал. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, по редъ слѣдующитѣ слѣдъ него наддавачи и да възложи имотитѣ томува, който устои на своята наддавка. Това и направилъ отпослѣ сждебниятъ приставъ, като възложилъ имотитѣ върху Българската народна банка, понеже прѣдшедствующия ѝ наддавачъ — второ подиръ отрекшия се — тоже се отрекалъ. Сжщото Разградско търговско дружество обжалвало и това дѣйствие на пристава по тази продань; обаче Русенскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 14 августъ 1904 год., подъ № 412, оставилъ жалбата му безъ послѣдствие, като неоснователна. — Сжщото дружество апелирало послѣдното опрѣдѣление прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ книжата по изпълнителното дѣло се вижда, че втората продань на имотитѣ на Стойчо Христовъ не е била станала, вслѣдствие на това, че послѣдниятъ наддавачъ не е внесалъ стойностьта на имота; че съгласно чл. чл. 942, ал. 2 и 1032 отъ Гражданското сждопроизводство, когато не стане продажбата поради отказването на купувача да внесе стойностьта на имота, то на послѣдующитѣ наддавачи се прѣдоставя право, ако желаятъ, да поематъ имота, като се поканва слѣдъ отказавшия се купувачъ, лицето което е най-много наддало; че слѣдъ отказавшия се купувачъ слѣдующиятъ наддавачъ, който е наддалъ най-много се е отказалъ да поеме имота и слѣдъ него се явява Българската народна банка, която е искала да се възложи имота върху ѝ и сждебниятъ приставъ правилно е постжпилъ, като е възложилъ имота върху банката; че ако и да се вижда отъ заявлението на Разградското търговско дружество, че слѣдъ резолюцията на сждебния приставъ, положена върху заявлението на банката, съ която е възложилъ имота върху сжщата, е искало да се възложи върху него имота съ по-голѣма цѣна, отъ наддадената отъ банката, когато на търга е дало дружеството по-малка цѣна, отъ колкото банката, това не може да послужи за основание да се унищожатъ дѣйствията на сждебния приставъ, защото дружеството се явява да наддава слѣдъ сключването на продажбата, когато това е можало да направи прѣди сключването ѝ, а съ това Разградското дружество иска да се извърши единъ видъ трега продажба, която по закона не се допуща", — съ опрѣдѣлението си отъ 7 октомврий 1904 год. е оставилъ апела му безъ послѣдствие. Сжщото дружество по-

дава частна касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ съдъ е наурушилъ чл. 629, въ свръзка съ чл. 1032 отъ Гражданстото съдопроизводство, защото банката, бидейки взискатель (наддавачъ), не е могла да се ползува изключително и въ ущърбъ на останалитѣ взискатели съ правото на обикновенитѣ наддавачи, та сама да поеме имота върху себе си подъ прѣдлогъ, че тя е устояла на задължението си — да даде сумата, която при наддаването е прѣдложила — слѣдъ като прѣдшествующия й наддавачъ се е отказалъ отъ своето, а напротивъ съдебниятъ приставъ е трѣбвало, слѣдъ като прогласилъ вгората продань за нестанала поради неизпълнението отъ страната на послѣдния най-много наддалъ купувачъ, задължение прѣдвидено въ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското съдопроизводство, да покани всичкитѣ взискатели, за да изяватъ съгласието си да поема или не имотитѣ върху си, така щото, ако всичкитѣ не сж съгласни да поематъ общо имотитѣ, а банката би искала съ съгласието на другитѣ, да ги поеме сама върху себе си, тогава тя щѣше да прѣдложи своитѣ цѣни.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: независимо отъ туй, гдѣто дѣйствието на съдебния приставъ по послѣдното възлагане имотитѣ върху банката е съобразно съ опрѣдѣлението № 378/904 год. на Русенския окръженъ съдъ, което самото Разградско търговско дружество прѣдизвикало, но което то не обжалвало, слѣдователно могло би да му се противопостави като влѣзло въ законна сила, но и авансиранитѣ отъ него по касационенъ редъ домогвания сж неприемливи: 1) защото разпорежданeто въ чл. 942 ал. 2 отъ Гражданското съдопроизводство, макаръ и да е прѣдвидено за публични продажби на движими имоти, обаче законодательтъ отъ 1899 год. (4 януарий) намѣрилъ за нужно да го въведе и по отношение на публични продажби на недвижими имоти (гледай чл. 978 отъ Гражданското съдопроизводство, съ новелата отъ 4 януарий 1899 год.), а отъ това слѣдва, че съ помощьта на това разпореждане трѣбва да се тълкува разпорежданeто на чл. 1034 отъ сжщото съдопроизводство, въ смисъль, че ако слѣдъ отрекшия се послѣденъ наддавачъ се отрече и вториятъ слѣдъ него, приставътъ може да покани третия и тъй нататъкъ, споредъ както прѣдвижда чл. 492 ал. 2, а щомъ като така е постжпилъ въ случая съдебниятъ приставъ, то Русенскиятъ апелативенъ съдъ като е санкциониралъ това негово дѣйствие, не е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 492 ал. 2 и 1034 отъ Гражданското съдопроизводство, и 2) защото отъ туй гдѣто въ послѣдната си алинея чл. 1034 прѣдвижда да стане втора продань, въ случай, че тя не стане по горѣпрѣдвидения начинъ, не слѣдва, че този членъ е неприложимъ при втора продань, както аргументира повѣреникътъ на касатора, тъй като случая, който прѣдвижда чл. 1034 може да се прѣдстави, както при първа, така и при втора продань и нѣма юридическа причина защо да се изключва при вгора продань, щомъ по този начинъ може да се добие по-голѣма цѣна нежели първоначалната, а редътъ за прилагането на чл. 1032 ще дойде самъ по себе си да замѣсти послѣдната алинея на чл. 1034, ако проданьта е била не първа, а втора и ако по прѣдвидения

въ послѣдния членъ начинъ не се постигне да бѫде продаденъ имота. Слѣдователно, чл. 1034 е приложимъ и при втора продань. Та и въ това отношение нѣма нарушение на чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 1032 и 1034 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Прочее оплакването въ двояката тази смисъль е неосновате лно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Разградското търговско дружество, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 7 октомврий 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 45 — (251) — 27 мартъ 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиренадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 5, по описа за 1903 год., на Драганъ Петровъ, отъ с. Селановци, съ Цеко Тодоровъ, отъ сѫщото село, за 836 лева.* — Въ заседанието се яви синътъ на починалия касаторъ Драганъ Петровъ съ пълномощно и отъ другитѣ наслѣдници съ повѣреника си Т. Теодоровъ, и Ал. Радевъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Цеко Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 10/VII 99 год., Цеко Тодоровъ, отъ с. Селановци, Орѣховска околия, заявилъ прѣдъ I Орѣховски мирови сѫдия искъ противъ Драганъ Петровъ, отъ сѫщото село, за 836 лева отъ неустойка и стойностьта на единъ орманъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 27 май 1902 год., подъ № 597, уважилъ искътъ на ищеца. Противъ това рѣшение отвѣтникътъ Драганъ Петровъ подалъ апелативна жалба въ Вратчанския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ чл. чл. 3 и 4 отъ договора, Цеко Тодоровъ е собственикъ отъ 17 януарий 1898 год. на $^1/_2$ отъ единъ орманъ (гора), цѣлиятъ отъ 20 декара, въ с. Селановци, при Стоянъ Дончевъ и пѫть и отвѣтникътъ по чл. 5 отъ сѫщия контрактъ е дълженъ да снабди ищеца съ крѣпостенъ актъ на негови разноски. Отъ протеста на отвѣтника (стр. 24 въ дѣлото) се вижда, че той признава контракта отъ 17 януарий 1898 год., признава че имотътъ е въ него, но възразява, че за да снабди ищеца съ актъ, той трѣбвало да му брои 280 лева. По контракта отвѣтникътъ нѣма това право, защото не е уговорено при издаване актоветѣ единъ други да си повръщатъ сумитѣ, които фигуриратъ въ наддавателнитѣ листове по изпълнителното дѣло. Отвѣтникътъ днесъ напада договора, че билъ незаконенъ и сѫдътъ самия трѣбвало да го унищожи. По чл. 379 отъ Гражданското сѫдопроизводство контрактитѣ сѫ законъ за странитѣ и иматъ сила и значение само за тѣхъ. Отвѣтникътъ се е ползувалъ отъ контракта въ всичкитѣ негови части, а когато дойде той да изпълни задължението си по него, тогава Контрактътъ билъ незаконенъ, сѫдътъ не намира незаконна причина при сключването на този контрактъ, за това го и не унищожава“, — съ рѣшението си отъ 8 октомврий

1902 год., подъ № 353, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното рѣшение на Врачанския окр. сѫдъ Драганъ Петровъ се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 117 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото присѫдилъ едноврѣменно и главната вещь и неустойката, когато неустойката може да бѫде присѫдена, ако е прѣдвидена за закъснѣване, което обстоятелство не било установено въ потѫженото рѣшение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ втората алинея на чл. 117 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се вижда, че „кредиторътъ не може да иска едноврѣменно главната вещь и неустойката, освѣнъ ако неустойката е условена за забавяне". Значи за да има основание сѫдътъ да присѫди едноврѣменно главната вещь и неустойката, трѣбва прѣди всичко да констатира, че неустойката е условена за забавяне. На основание прѣдставения договоръ отъ 27 януарий 1898 год., Вратчанскиятъ окр. сѫдъ е уважилъ искътъ за стойностьта на главната вещь и за неустойката, безъ да констатира, да ли неустойката е усновала за възнаграждение на врѣдитѣ, които произтичатъ отъ неизпълнение на главното задължение, или же за закъснѣване, макаръ отвѣтната страна да е правила въ това отношение възражение, както се вижда отъ първия пунктъ на апелативната ѝ жалба. Сѫдътъ е билъ дълженъ да опрѣдѣли характера на неустойката, защото законътъ прави различие между неустойката за неизпълнение на главното задължение и тая за закъснѣване, като дава право на кредитора въ първия случай да иска само врѣди, а въ втория случай едноврѣменно главната вещь и неустойката. И тъй Вратчанскиятъ окр. сѫдъ като е присѫдилъ главната вещъ и неустойката безъ да опрѣдѣли къмъ кой отъ горнитѣ два случая се отнася условената неустойка, нарушилъ е чл. 117 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което рѣшението му подлежи на отмѣнение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 8 октомврий 1902 год., подъ № 353, защото е нарушенъ чл. 117 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 46 — (260) — 29 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 19, по описа за 1903 год., на Георги Вълковъ, отъ с. Типченица, срѣщу рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 20 септемврий 1902 год., подъ № 305.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Кръсто, Коци и Цено Пенчови, отъ с. Типченица, сѫ заявили прѣдъ Вратчанския градски мирови сѫдия на 5 априлъ

1901 г. искъ противъ Георги Вълковъ, отъ сѫщото село, за да вдигне отвѣтникътъ построената отъ него въ двора си сграда върху воденичната имъ вада и да унищожи новонаправения отъ него поязъкъ като заличи станалитѣ поврѣди. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражаанско дѣло № 714 отъ 1901 год. и съ рѣшението си № 109/901 год. отвърлилъ искътъ, защото ищцитѣ не сѫ доказали да имъ е причинилъ отвѣтникътъ нѣкаква поврѣда. Ищцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Вратчанския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 801/901 год. и въ сѫдебното заседание на 8 мартъ 1902 год. отложилъ дѣлото по искането на ищцитѣ за да докажатъ съ вѣщо лице причинената имъ отъ отвѣтника поврѣда; обаче ищцитѣ не сѫ платили разноскитѣ за вѣщото лице, което вслѣдствие на това не е било назначено, нито тѣ въ послѣдното сѫдебно заседание сѫ отворили дума за него. Окрѫжниятъ сѫдъ разгледалъ дѣлото по сѫщество и съ рѣшението си № 305, отъ 20 септемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ моли да се осѫди отвѣтникътъ да остави нѣщата въ първото имъ положение, да вдигне постройката, поязъка, канала, който е построилъ надъ воденичната му вада и които му причиняватъ врѣда; че отвѣтникътъ признава, че е построилъ тия поскройки надъ воденичната вада, но възразява, че съ това никаква поврѣда не е направилъ. Отвѣтникътъ е построилъ на свое мѣсто тия постройки, но това разпореждане на отвѣтника не е абсолютно, защото той знае че прѣзъ неговия дворъ минава вадата на ищцитѣ и той е длъженъ да търпи това положение и тая тяжесть. Отвѣтникътъ отрича да има врѣда ищецътъ, но отъ показанията на свидѣтелитѣ е установено, че причинява врѣда построения поязъкъ, каналъ и здание. Така свидѣтельтъ Вълчо Ивановъ твърди, че направениятъ поязъкъ, *запуша воденичната вада*, запуша я сѫщо и построениятъ до поязъка зидъ, вадата е закрита въ двора на отвѣтника и не може да се прочиства. Свидѣтельтъ Цвѣтко Вълчевъ установява, че и първиятъ притежатель, отъ когото отвѣтникътъ купилъ, заграждалъ съ плетъ, но не запушалъ вадата, както е сега. Отъ огледния протоколъ се вижда, че вадата е закрита съ 6 метра дълъгъ каналъ, че отверстието му е запушено съ скара дървена и че тоя каналъ има 60 см. височина, така че ищцитѣ не могатъ да минатъ да исчистятъ вадата си отъ утайката отъ ледове, отъ буклукъ, който ще се набере подъ канала. По тѣзи съображения, сѫдътъ намира, че ищцитѣ иматъ право да претендиратъ първото положение на нѣщата, че постройкитѣ причиняватъ врѣда на воденицата имъ, за това отмѣнява рѣшението на мировия сѫдия". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 58, 109, 98 и 102, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, като казва въ рѣшението си, че положението на отвѣтника било абсолютно, неправилно счита, че той (отвѣтникътъ) нѣмалъ никакво право да строи въ своя имотъ дори и когато не причинява врѣда другиму, а пъкъ като утвърдилъ по-послѣ че съ постройката си причинилъ врѣда на ищцитѣ които „не могли да чистятъ вадата си", — сѫдътъ е съобразилъ въпрѣки закона и въпрѣки даннитѣ, понеже законътъ не забранява да строи нѣкой въ своя имотъ до като не причинява врѣда другиму, а ищцитѣ сѫ искали наистина да докажатъ съ

експертъ причинената имъ ужъ врѣда, но не сж това доказали, друго же доказателство за това нѣма въ дѣлото, а че ищцитѣ не сж могли да чистятъ вадата си е измислено отъ самия сждъ — въ дѣлото това нѣма.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: сжждението на окржжния сждъ, че „разпореждането на отвѣтника не е абсолютно“, е юридически правилно въ тая смисъль, че правото на отвѣтника да разпорежда съ двора и се ограничава отъ придобитото (поне не оспорено по това дѣло) право на ищцитѣ да се ползуватъ съ водата що тече прѣзъ двора на отвѣтника. Но отъ тука слѣдва, че ищцитѣ могатъ да изискватъ само едно нѣщо отъ отвѣтника, именно да имъ не прѣпятствуватъ въ ползуването отъ водата, въ всѣко друго отношение отвѣтникътъ си остава абсолютенъ господарь на имота си; той може да покрие вадата стига да не врѣди съ това на редовното течение на водата. Каква врѣда е причинилъ отвѣтникътъ съ постройкитѣ въ двора си на течението на водата, ищцитѣ не сж обяснили нито въ исковата си молба нито въ устнитѣ си обяснения въ двѣтѣ инстанции. Окржжниятъ сждъ намира отъ огледа че тѣмъ не било възможно да минаватъ за чистене на вадата; обаче, такова възражение не се вижда да е правено отъ ищцитѣ. — Възможно е въ построения отъ отвѣтника каналъ, както е описанъ въ огледния протоколъ да не може да влиза човѣкъ за чистене, но да ли има необходима нужда човѣкъ да влиза въ канала за да го чисти и да ли нѣма (въ огледа се казва, че има скара) или не може да се приспособи нѣщо по начинъ щото да не става нужда да влиза човѣкъ въ канала да чисти, не е обяснено въ огледния протоколъ. Огледниятъ протоколъ съдържа само описание на положението на нѣщата, но не съдържа никакво заключение за възложнитѣ послѣдствия отъ направенитѣ постройки, особено за притезяемата отъ ищцитѣ поврѣда. Самъ мировиятъ сждия който е направилъ този огледъ, е намѣрилъ, че ищцитѣ не сж доказали притезяемата поврѣда. Ищцитѣ съзнавайки тази липса, сж искали поне въ втората инстанция да я допълнятъ чрѣзъ експертиза но впослѣдствие мълчаливо сж се отказали и отъ това срѣдство. Сждътъ прочее, нѣмалъ достатъчни данни отъ огледа да извади заключение за поврѣдата. Отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани при огледа, сждътъ тоже не е достатъчно констатиралъ въ що състои поврѣдата, защото не се вижда какво сж разбирали свидѣтелитѣ Вълю Ивановъ и Цвѣтко Вълчовъ какво е разбиралъ сждътъ при оцѣнката на показанията имъ че „появзкътъ и построениятъ до поязъка зидъ запушватъ воденичната вада на ищцитѣ“, т. е. не е ясно да ли това запушване състои само въ това гдѣто вадата е покрита отъ горѣ, макаръ и водата отъ долу свободно да си тече, или же водата се отклонява отъ първобитното ѝ течение и не отива свободно на прѣдназначението си. Това различие нито ищцитѣ сж обяснили, нито свидѣтелитѣ сж установили, нито сждътъ е констатиралъ за да се освѣтли въ дѣйствителностьта на притезяемата поврѣда, а отъ това именно обстоятелство зависи цѣлиятъ изходъ на дѣлото. Щомъ това обстоятелство останало неуяснено, сждътъ е рѣшилъ дѣлото не съобразно съ даннитѣ му и въ такъвъ случай сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, та и касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ какационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанския окр. сждъ отъ 20 септемврий 1902 год., подъ № 305, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 47 — (271) — 31 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 36, по описа за 1903 год., на Варненската земледѣлческа каса, съ Ламбрини Николова, отъ гр. Варна, за едно лозе.* — Въ заседанието се яви В. Грамповоловъ — юрисконсултъ при Българската земледѣлческа банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ламбрини Николова, съпруга на Н. .С. Шоповъ, съ молба отъ 21 декемврий 1901 год. до мировия сждия, е поискала осжждането на Шопова и земледѣлческата каса, да вдигнатъ наложения отъ послѣдната за дългъ на първия, запоръ върху собственото й лозе. Въ исковата си молба тя казва, че била купила това лозе отъ Шопова още прѣзъ 1893 година и за доказателство прѣдставила едно продавателно съ дата 20 юлий 1893 год. и завѣрено отъ нотариуса при Варненския окр. сждъ не на сжщата дата, а на 13 май 1899 година. Мировиять сждия е завелъ гражданско дѣло № 2561/901 год., което на 28 февруарий н. год. рѣшилъ, като отхвърлилъ искътъ на Ламбрини Николова по недоказаность. Недоволна отъ това рѣшение, послѣдната подала апелативна жалба въ Варненския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 1 ноемврий 1902 год., № 425, оттеглилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ на ищцата. — Срѣщу това рѣшение Варненската земледѣлческа каса подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Варненскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 24 отъ Закона за земледѣлческитѣ каси, защото призналъ продажбата за валидна, безъ да е прѣдставилъ продавачътъ при извършването й нуждното удостовѣрение, както го задължава горѣцитираниятъ членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на юрисконсулта при Българската земледѣлческа банка и заключението на прокурора, взе въ съображение: Варненскиятъ окр. сждъ не е уважилъ възражението на прѣдставителя на касата, по съображение че въ случая земледѣлческата каса не е прѣдставила доказателства, че съ продадения имотъ е билъ гарантиранъ личния дългъ на длъжника Н. С. Шоповъ. Горното съображение на сжда не е правилно, защото не касата а ищцата Ламбрини Николова е длъжна, споредъ разума на чл. 24 отъ Закона за измѣнение Законътъ за земледѣлческитѣ каси, да прѣдстяви удостовѣрение отъ респективната земледѣлческа каса, че при извършване на продажбата, продавачътъ на имота не е дълженъ на касата; безъ каквото удостовѣрение продажбата се счита за недѣйствителна. За-

конодательтъ въ постановлението на горѣцитирания членъ изобщо счита имотътъ на касовия длъжникъ като залогъ, така щото длъжникътъ на касата безъ съгласието на тази послѣдната не може да отчужди никакъвъ свой имотъ. Дѣйствително, че при редактирането на Закона е казано: ..... „съ стойностьта на прѣдметния имотъ не е гарантиранъ личния му дългъ“ .....; обаче, тѣзи думи не трѣбва да се тълкуватъ буквално както е направилъ сѫдътъ, а трѣбва да се гледа общия разумъ на закона, споредъ който, както се каза по-горѣ, имотитѣ на длъжника служатъ като залогъ въобще и че безъ съгласието на касата не може да се отчужди нито единъ отъ тѣхъ. Прочее, Варненскиятъ окр. сѫдъ неправилно е оставилъ безъ послѣдствие възражението на прѣдставителя на Варненската земледѣлческа каса, като по този начинъ е нарушилъ чл. 24 отъ Закона за измѣнение Закона за земледѣлческитѣ каси отъ 1897 год., който се посочва въ касационната жалба.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Варненския окр. сѫдъ № 425, отъ 1 ноемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 24 отъ Закона за измѣнение Закона за земледѣлческитѣ каси отъ 1897 год., съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 48 — (273) — 31 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 41, по описа за 1903 год., на Петъръ В. Горбановъ, отъ гр. Търново, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ, подъ № 402, отъ 29 октомврий 1902 година.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Ив. Славовъ и Г. Згуревъ, първиятъ повѣреникъ на касатора, а вториятъ повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петъръ В. Горбановъ, отъ гр. Елена, заявилъ на 1 юлий 1899 год. прѣдъ Еленския мирови сѫдия искъ противъ Георги и Тодоръ Михаилови, отъ сѫщия градъ, за 466 лева 66 ст. наемна сума за 2 изтекли шестмѣсечия на една воденица споредъ договора за наемъ отъ 14 мартъ 1898 год., сключенъ между ищеца и неговъ единъ наемодавецъ, отъ една страна, а отъ друга отвѣтницитѣ заедно съ другъ единъ наематель, който отпослѣ се отказалъ въ тѣхна полза отъ договора. Еленскиятъ мирови сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 823/99 г. и съ рѣшението № 6/99 год. уважилъ искътъ всецѣло. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Търновския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 84/901 г., като взелъ прѣдъ видъ: 1) „споредъ договора, сключенъ между странитѣ, всѣка поправка на воденицата незначителна остава за смѣтка на наемателитѣ (чл. 4), а всѣка поправка значителна остава за смѣтка на наемодавеца (чл. 3); 2) отъ показанията на свидѣтелитѣ Радю Ивановъ и Петко Миховъ, разпитани въ втората инстанция, се установява, че на водата на воденицата е имало единъ бентъ който я запазвалъ отъ едно дере, което прѣсичало водата и веднажъ съборенъ този бентъ отъ дерето, тѣ го на-

[illegible] то на-
[illegible] а отъ
[illegible] че поправката на
[illegible] лева, значи за двѣтѣ поправки
[illegible] че тази поправка е незначителна,
[illegible] на апе-
латоритѣ, а [illegible] 4 сждътъ, прѣдъ
[illegible] сума е [illegible] значение ти, по-
правката [illegible] че тя е значителна, слѣдователно
трѣбва да остане за [illegible] — [illegible]
[illegible] когато
[illegible] лева почти равна на шестмѣсечния
наемъ, да се счита за [illegible] не може да
се дава на чл. чл. 3 и 4 отъ договора, че тѣ казватъ [illegible], че
поправката е значителна [illegible] 3 отъ договора, трѣбва да остане за
смѣтка на наемодавеца, а [illegible] апелаторитѣ за двѣ поправки
[illegible] 500 лева, срѣщу която сума сж по-
[illegible] отъ притежателя на воденицата [illegible] 135 лева и 40 ст.
[illegible] срѣщу наема
отъ [illegible] лева и [illegible] ст. [illegible] — [illegible] лева и 60 ст., слѣ-
дователно да му заплатятъ [illegible] лева и [illegible] ст. и то заедно съ лихви-
тѣ, защото не сж [illegible] тази сума доброволно,
[illegible] сравнѣно съ ува-
жената часть отъ иска, и [illegible] на въззиваемитѣ прави възра-
жение, че понеже апелаторитѣ [illegible] на довѣрителя му и по-
неже за [illegible] разноски [illegible] не сж завели насрѣщенъ искъ, то
[illegible] да се уважи искътъ [illegible] обаче, тия възражения не могатъ
да се уважатъ, защото апелаторитѣ нѣма нужда да завеждатъ насрѣщенъ
искъ, а правятъ възражения само [illegible] искътъ отъ сждия се прави и това
възражение, че апелаторитѣ за тия поправки не сж взели съгласието на
довѣрителя му, обаче и то е неоснователно, защото въ чл. 3 отъ договора
и вьобще отъ договора, апелаторитѣ не се задължаватъ за такава поправка
да искатъ съгласието на наемодавеца; сждътъ прави и това възражение,
понеже подъ воденицата на довѣрителя му е имало и друга воденица, коя-
то си е служила съ сжщата вода, то апелаторитѣ за тази поправка е
трѣбвало да искатъ половината отъ този разходъ и отъ притежателя на
долната воденица, но за такъвъ сервитуръ, апелаторитѣ нѣматъ никакво
основание да искатъ тази часть, защото тѣ сж само наематели, но не и
сьпритежатели на общия сервитуръ, та и това възражение е неоснова-
телно", — съ рѣшението си № 492, отъ 29 октомврий 1902 год. измѣнилъ
първостепенното рѣшение като уважилъ искътъ само въ размѣръ на 162 лева
и 6 ст., заедно съ лихвитѣ и съотвѣтственитѣ разноски. — Ищецътъ
подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ
е нарушилъ чл. 262 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки
възражението му, прѣхвзналъ на наема му направенитѣ отъ отвѣтницитѣ
разноски за изъ 326 лева, безъ да сж заявили за тази сума насрѣщенъ искъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото,
обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора,

взе въ съображение: щомъ окрѫжниятъ сѫдъ, като сѫдъ по сѫщество, компетентенъ да тълкува сключения между сѫдящитѣ се страни договоръ, е намѣрилъ че направата на бента влизала въ задълженията на наемодавеца, то неправилно е отхвърлилъ довода на сѫщия наемодовецъ — ищецъ, че отвѣтницитѣ нѣматъ право да му противопоставятъ сумата иждивена отъ тѣхъ въпрѣки неговото съгласие по направата на този бентъ прѣдъ видъ, че тѣ не сѫ заявили срѣщу него насрѣщенъ искъ за тази сума; защото съгласно чл. 361 ал. 2 отъ Закона за задълженията договоритѣ, наемательтъ има право да иска развалянето на договора за наемъ въ случай че наемодавецътъ не изпълни своитѣ главни задължения, или съгласно чл. 125 отъ сѫщия законъ, да иска да бѫде упълномощенъ отъ сѫда да изпълни задължението на наемодавеца и въ такъвъ случай може иждивената отъ него сума да прѣхване на наемната цѣна, слѣдователно, и да му я противопостави въ видъ на възражение въ случай на искъ за наемната цѣна; но когато наемательтъ самъ отъ себе си извършва работи, които влизатъ въ задълженията на наемодавеца, неговото право да иска разноскитѣ за тия работи, не произлиза отъ естество на договора за наемъ, слѣдователно не на основанието на договора за наемъ, а на друго основание той може да иска тия си разноски и за това ще трѣбва да заяви или отдѣленъ искъ, или насрѣщенъ искъ, който въ сѫщность не е освѣнъ отдѣленъ искъ но позволенъ отъ чл. 262 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да бѫде заявенъ противъ ищеца — наемодавецъ, щомъ може да се компенсира съ първоначалния искъ заявенъ противъ отвѣтника — наематель. Окрѫжниятъ сѫдъ неправилно съображава, че като въ сключения между сѫдящитѣ се страни договоръ не е прѣдвидено да се иска разрѣшение, то и наемательтъ ималъ право безъ разрѣшение на наемодавеца да поправи бента; напротивъ, именно защото не е прѣдвидено въ договора противното, наемательтъ е трѣбвало да се съобразява съ закона, слѣдователно, той не е могалъ да се осланя на договора за да иска въ видъ на възражение да му се прѣхванатъ на наема суми за работа, дължими отъ наемодавеца, но направени безъ неговото съгласие, а е трѣбвало да заяви за такива суми своя насрѣщенъ искъ. Прочее, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ не се е съобразилъ въ случая съ прѣдписанията на закона и за това сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 29 октомврий 1902 год., подъ № 402, защото е нарушенъ чл 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 49 — (274) — 31 мартъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ при-

сжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 43, по описа за 1903 год., на Василъ Ферчевъ, отъ с. Алигина-Махала, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сждъ, отдѣление Ломско, отъ 12 декемврий 1901 год., подъ № 140.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Василъ Ферчевъ, отъ с. Алигина-Махала, заявилъ на 13 — 15 май 1900 год. прѣдъ Ломския окол. мирови сждия искъ противъ Илия Томовъ, отъ гр. Ломъ, за ревандикация на една нива. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 575'900 год. и съ рѣшението си № 321'900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сждъ, Ломско отдѣление, който образувалъ апелативно дѣло № 147'900 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ Василъ Ферчевъ твърди въ исковата си молба, че не знаялъ на какво основание отвѣтникътъ Томовъ му билъ засвоилъ спорната нива, когато прѣдъ сжда той признава, че било имало между него и Томова спогодба за покупка — продажба на сжщата нива. Възражението му, че той билъ продалъ само 3 декари, а Илия Томовъ владѣялъ 6 декари, не само че не е доказано, но то се опровергава отъ самитѣ данни по дѣлото. Така напримѣръ въ исковата си молба той твърди, че размѣрътъ на спорния имотъ е отъ 6 декари, съ означени граници и съ стойность 120· лева и иска да му бжде отстжпенъ този цѣлия имотъ безъ да се говори за нѣкакви 3 декара. Въ заседанието на 17 априлъ н. г. той твърди, че само 3 декари били продадени и че само тѣ стрували 120 лева, 10 отъ които получилъ, а 110 останали за доплащане. Въ послѣдното по дѣлото заседание ищецътъ сжщо така признава мълчаливо, че спорната продадена отъ него нива е отъ 6 декари. Ще рече, заявлението на ищеца какво той билъ продалъ на отвѣтника само 3 декари отъ спорната нива, а послѣдниятъ завладѣлъ и се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ за 6 декари, се явява неосновательно и остава да се признае, че пространството на нивата, за която е станала спогодба за покупка — продажба между двамата, е отъ 6 декари, тъй както е въ крѣпостния актъ, и 2) искането на ищеца да се осжди отвѣтникътъ да му повърне спорната нива на това само основание, че не му билъ изплатилъ стойностьта за нея, е искане неосновательно, тъй като отъ самопризнанието на ищеца излиза, че странитѣ сж имали съгласие за покупка — продажба на сжщата нива. А споредъ чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продажбата на извѣстна и опрѣдѣлена вещь е съвършена между странитѣ и правото на собственость е придобито по закона отъ купувача спрѣмо продавача щомъ стане съглашението за вещьта и цѣната, макаръ цѣната да не е заплатена. А че съглашение е имало за вещьта и за цѣната и че това съглашение е било запечатано и съ едно частично изплащане на цѣната, това самъ ищецътъ признава. Истина, че споредъ чл. 219 отъ сжщия законъ договоритѣ за прѣхвърляне право за собственость или на друго нѣкое вещно право върху недвижими имоти, трѣбва да ставатъ подъ страхъ на недѣйствителность, съ нотарияленъ или частенъ писменъ актъ, но въ конкретния случай ние нѣмаме искъ за унищожаване на една продажба, станала въпрѣки прѣдписанието на този членъ, а искъ за присжждане на незаконно присвоенъ имотъ, така, че чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неприспо-

собимъ за дания случай. Даже и да се приемѣше, че искътъ на ищеца така както е заведенъ той, и тъй както е видоизмѣненъ въ течението на процеса, бѣше отъ едно и сѫщо основание, то пакъ ищцовата страна не би могла да се ползува отъ изгодитѣ на чл. 219, тъй като тя признава факта, да е станала продажба на този имотъ, а самопризнанието е по-силно доказателно срѣдство отъ единъ частенъ писменъ актъ, слѣдователно, продажбата е дѣйствителна. Обстоятелството пъкъ, че купувачътъ не билъ изплатилъ отъ остатъка отъ покупната стойность на имота, не се отнася до настоящето дѣло и не може да бѫде взето въ внимание при неговото рѣшаване", — съ рѣшението си № 140, отъ 12 декемврий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ отвѣтника за собственикъ на нивата му отъ 6 декари по съображение, че имало отъ него (касатора) самопризнание да му я билъ продалъ макаръ и не цѣлата, а само 3 декари и макаръ и да не е получилъ освѣнъ 10 лева срѣщу 120-тѣхъ лева уговорена цѣна, и като неправилно е съобразилъ, че това самопризнание било равносилно съ частенъ актъ, макаръ и да нѣма такъвъ частенъ актъ, вмѣсто да подведе ex officio отвѣтника по углавна отговорность, за гдѣто въпрѣки неговата (на касатора) воля се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ на основание общинско свидѣтелство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, изрично говори, че договоритѣ за прѣхвърляне право на собственость или на друго нѣкое вещно право върху недвижими имоти, трѣбва да ставатъ „подъ страхъ на недѣйствителность", съ нотарияленъ или частенъ писменъ актъ. Условието, „подъ страхъ на недѣйствителность" означава, че нѣма прѣхвърляне чрѣзъ продажба до като нѣма, било нотарияленъ, било частенъ писменъ актъ за прѣхвърлянето. Отъ това слѣдва, че всѣкакви устни прѣговори за продажба не могатъ да се считатъ освѣнъ като проекти за продажба, тъй като перфектната продажба не може да бѫде констатирана освѣнъ чрѣзъ писменъ актъ — нотарияленъ или частенъ. Отъ тука слѣдва още, че който не е продалъ недвижимия си имотъ чрѣзъ писменъ актъ, може да си го ревандикира безъ да има нужда да иска унищожението на нѣкаква устно извършена отъ него продажба, тъй като такава устна продажба е „недѣйствителна" прѣдъ очитѣ на закона. Самопризнанието на ищеца въ случая, че той билъ нѣкога продалъ на отвѣтника спорния сега имотъ, дори и да би могло да се раздѣли на части, както окрѫжниятъ сѫдъ е направилъ въпрѣки прѣдписанието на чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не може да замѣсти изисквания отъ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ писменъ актъ, за валидностьта на продажбата, едно, защото актътъ, за да бѫде продавателенъ, трѣбва да изразява воля за прѣхвърлянето на собственостьта, а въ основата на самопризнанието на ищеца въ случая лежи отрицателна за прѣхвърлянето воля, друго, защото, ако отъ чисто формална страна вписването въ сѫдебния протоколъ на самопризнанието на ищеца би дало изгледъ на частенъ актъ, тоя актъ не би могалъ да вземе сила освѣнъ отъ датата на вписването му въ тоя сѫдебенъ протоколъ, обаче, прѣди да

вземе тая сила, той е парализиранъ чрѣзъ исковата молба, понеже тя отхвърля станалото като незаконно и слѣдователно то не може да бжде възстановено щомъ е било извършено незаконно. Противното на това като е съобразилъ, Видинскиятъ окр. сждъ сжществено е нарушилъ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Слѣдователно, касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окр. сждъ, отдѣление Ломско, отъ 12 декемврий 1901 год., подъ № 140, защото е нарушенъ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 50 — (277) — 4 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскй Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети и първи мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 706, по описа за 1904 год., на Пантелей Тотевъ, отъ гр. Луковитъ, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 21 февруарий 1904 год., № 41.* — Въ заседанието се явиха Г. Орошаковъ, повѣреникъ на касатора Пантелей Тотевъ и държавниятъ юристконсултъ М. Генадиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по исковата молба на Плѣвенския окр. управитель противъ Нино Цоцовъ, отъ село Карлуково, Луковитска околия, за едно бранище отъ 90 декара и $8^{1}/_{2}$ ара, или стойностьта му 6000 лева, заведено е било гражданско дѣло № 271/1898 год., което Плѣвенскиятъ окр. сждъ разгледа и съ рѣшението си отъ 12 априлъ 1899 год., подъ № 84, отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ и недоказанъ, осждилъ хазната, въ лицето на Плѣвенския окр. управитель да заплати на отвѣтника Нино Цоцовъ и третитѣ отвѣтни лица Пантелей Тотевъ и Луковитската земледѣлческа каса 255 лева и 80 ст. — за сждебни и по водене на дѣлото разноски. По апелативната жалба на Плѣвенския окр. управитель, Русенскиятъ апелативенъ сждъ завелъ гражденско дѣло № 211/99 год. и съ рѣшението си отъ 21 февруарий 1904 год., подъ № 41, потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „по взискането на Луковитската земледѣлческа каса, за дългътъ на Пантелей Тотевъ, продадено е било на публиченъ търгъ едно бранище съ граници: отъ двѣ страни Карлуковско общинско бранище, Искърски пжть и Луковитска мера и възложено за 1000 лева на послѣдния наддавачъ Нино Цоцовъ; 2) противъ купувача на имота Нино Цоцовъ е билъ прѣдявенъ искътъ по настоящето дѣло за ревандикация на означеното бранище, понеже не е принадлежало на Пантелей Тотевъ, за чийто дългъ е било продадено; 3) на основание чл. 586 отъ Гражданското сждопроизводство, по заявлението на отвѣтника — купувача на имота Нино Цоцовъ, сж били привлѣчени въ качество на трети лица по дѣлото Луковитската земледѣлческа каса, по чието взискане имотътъ е билъ про-

даденъ, и длъжникътъ на речената каса Пантелей Тотевъ; 4) за установяване правото на собственостьта, което държавното съкровище имало върху означения имотъ, който ревандикира държавниятъ адвокатъ въ съдебното заседание на Русенския апелативенъ сждъ на 11 мартъ 1903 год., е молилъ да се разпитатъ посоченитѣ въ апелативната жалба свидѣтели съ показанията на които щѣло да се установи, че по давностно владѣние държавата е придобила правото на собственость върху продадения имотъ; 5) отъ показанията на разпитанитѣ по просбата на прѣдставителя на държавното съкровище свидѣтели Тотю Стояновъ, Христо Ивановъ и Въло Нинчовъ, отъ гр. Луковитъ, не се установява държавата да е владѣяла бранището ѝ, по давностно владѣние, да е придобила собственостьта му; напротивъ, установено е обстоятелството, че третото по дѣлото лице Пантелей Тотевъ, за чийто дългъ бранището е било продадено, по взискането на Луковитската земледѣлческа каса, се е ползувалъ отъ бранището, като го е сѣчалъ отъ 15 години. — И дѣйствително, свидѣтельтъ Паню Стояновъ знаялъ бранището въ „Срутената стѣна"; прѣди Освобождението турци сж го владѣяли, подиръ Освобождението го сѣчалъ Пантелей Тотевъ, хората казвали, че той неправилно го билъ засвоилъ и сѣчалъ; бранището държавата продавала, Пантелей Тотевъ го купилъ, но не заплатилъ паритѣ, но и прѣди го сѣчалъ. Свидѣтельтъ Христо Ивановъ знаялъ, че бранището е на правителството, но стопанисвалъ го Пантелей Тотевъ, който го купилъ отъ държавата, но пари не броилъ. Свидѣтельтъ Въло Нинчовъ знаялъ, че цѣлото бранище било на трима братя турци, които сж били избѣгали, отпослѣ Пантелей Тотевъ вземалъ една часть отъ бранището и го владѣялъ отъ 12 години насамъ. — Не билъ виждалъ държавата да претендира, да варди бранището. — Слѣдователно, отъ показанията на означенитѣ по-горѣ свидѣтели не се установява обстоятелството, щото държавата чрѣзъ своитѣ прѣдставители да е владѣяла бранището, да се е ползувала отъ него, т. е. да го е давала подъ наемъ или продавала дърва за сѣчене, за да е могла да придобие право на собственость по давностно владѣние. Като не придобила право на собственость върху имота прѣди купуването му на публиченъ търгъ отъ отвѣтника по дѣлото Нино Цоцовъ, държавното съкровище не може и да има основание да иска поврѫщането му, а пъкъ приложениятъ къмъ първостепенното дѣло наддавателенъ листъ самъ по себе не съставлява доказателство за право на собственость върху бранището, което се продавало отъ страна на държавата, и 6) искането на назначения служебно повѣреникъ на третото по дѣлото лице Пантелей Тотевъ, Русенскиятъ адвокатъ Димитъръ Мънзовъ, за да му се присжди възнаграждение за водене на дѣлото разноски е неоснователно, защото на назначенитѣ на странитѣ по бѣдность адвокати възнаграждение не се полага, тъй като тѣ извършватъ една професионална безвъзмездна услуга въ полза на сждящитѣ се страни, чиято бѣдность е призната съ сждебно опрѣдѣление. — Тъй сжщо не се полага и възнаграждение за водене на дѣлото на страната, по просбата на която по бѣдность е билъ назначенъ повѣреникъ ex-oficio; защото тая страна се освобождава отъ плащане възнаграждение на назначения ex-oficio повѣреникъ и, защото като е ималъ назначенъ повѣреникъ, тя лично не е защищавала процеса си". — Срѣщу

това рѣшение Пантелей Тотевъ подава въ Върховния съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ второто приложение на чл. чл. 15, 20 и 28 отъ Закона за адвокатитѣ и чл. чл. 586, 594, 790 и 798 отъ Гражданското съдопроизводство, защото нито нему, нито на повѣреника му присъдилъ разноски за водене на дѣлото, когато законътъ нигдѣ не отказвалъ, макаръ на страната по бѣдность да е назначенъ защитникъ.

Върховниятъ съдъ, като изслужа доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: по силата на чл. 780 отъ Гражданското съдопроизводство, тъжащиятъ се противъ когото е постановено рѣшение, длъженъ е, по искане на противната страна, да ѝ заплати разноскитѣ по воденето на дѣлото. Това задължение, както се вижда отъ тоя законъ, е абсолютно и не търпи никакво изключение, а тамъ, гдѣто законътъ не прѣдвижда изключение, не може да го прави и съдътъ. За да признае, обаче, че въ случая на страната, която е спечелила дѣлото, не се падатъ разноски за воденето му, Русенскиятъ апелативенъ съдъ се основава на обстоятелството, че тая страна е водила дѣлото съ адвокатъ, назначенъ ней служебно, поради бѣдностьта ѝ и, като не е правила сама разноски, не може да иска и повръщането имъ отъ противната страна. Това съображение би било основателно, ако бѣше на закона, а не на съда, тъй като, както се каза, касае се до едно изключение, което трѣбваше да бъде прѣдвидено отъ закона. И дѣйствително, законътъ не казва, че възнаграждението на противната страна се дава само тогава, когато тя е имала при водене на дѣлото адвокатъ, понеже прието е да се присъжда такова и тогава, когато страната сама е водила дѣлото си, безъ помощьта на адвокатъ. Законната презумция е, че страната винаги прави разноски за воденето на дѣлото си и то не само за наемането на адвокатъ, но и за пътни и лични разходи, а законътъ ѝ припознава правото да получи възнаграждение въ извѣстенъ размѣръ и тогава, когато, както се казва, нѣма условенъ адвокатъ или пъкъ послѣдниятъ е условенъ съ едно по-малко възнаграждение, така щото не може да се поддържа, че законната презумция е оборена съ обстоятелството, че страната по бѣдность се е отнесла за да ѝ се назначи защитникъ служебно. Може, прочее, да се приеме за по-съгласно съ закона, че страната, която губи процеса е длъжна винаги да плати на другата страна възнаграждение за водене на дѣлото, безъ да може да възразява, че тая друга страна не била направила подобни разноски. Ако законътъ по снизхождение къмъ бѣднитѣ имъ дава безплатенъ адвокатъ, не трѣбва това снизхождение къмъ тѣхъ да се обръща за източникъ на печалба за страната, която е изгубила процеса. Послѣдната е длъжна да изпълни своитѣ задължения, а работата на закона е да опрѣдѣли, да ли възнаграждението, което тя ще плати на страната, която е спечелила дѣлото ще остане въ полза на тази послѣдната или ще се присъди въ полза на адвоката, който е далъ труда си за спечелване на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ съдъ, като признава, че Русенскиятъ апелативенъ съдъ е постъпилъ вопрѣки закона и е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. 780 отъ Гражданското съдопроиз-

водство, като е приелъ, че страната, която губи процеса, не била длъжна да плаща възнаграждение за водене на дѣлото, когато спечелившата страна се е ползувала отъ безплатенъ адвокатъ, **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 41, отъ 21 февруарий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни относително неприсждането разноски за водене дѣлото на Пантелей Тотевъ, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 51 — (280) — 2 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 852, по описа за* 1904 *год., на Бургазкия окр. управитель, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сждъ* № 140, *отъ 1 май* 1904 *година.* — Въ заседанието се яви държавниятъ юрисконсултъ М. Генадиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Сливенскиятъ окр. управитель, дѣйствующъ отъ името на държавното съкровище, заявилъ прѣдъ Сливенския градски мирови сждия на 26 априлъ 1901 год. искъ противъ Колю Славовъ (замѣстенъ въ послѣдствие отъ наслѣдницитѣ му), за 520 лева и 60 ст. остатъкъ отъ сумата 548 лева и 10 ст., срѣщу която купилъ на 29 май 1893 год. на публиченъ търгъ една нива продавана отъ държавата като нейна собственость, а платилъ само 27 лева и 50 ст. въ депозитъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 811/901 год. и съ рѣшението си № 1066/902 год. уважилъ искътъ. Наслѣдницитѣ на Колю Славовъ сж апелирали прѣдъ Сливенския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 93/903 год. и съ рѣшението си № 140, отъ 1 май 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: „ищцовата страна за доказване искътъ си въ първата инстанция, е прѣдставила единъ наддавателенъ листъ съ дата 29 май 1893 год., утвърденъ отъ министерството на 22/II 94 год., отъ който се вижда, че е произвежданъ търгъ на една нива въ с. Артакларе, до „адата“, отъ 18 еврата и послѣдниятъ наддавачъ е билъ отвѣтника Колю Славовъ, който е далъ най-горната цѣна, 30 лева и 45 ст., върху когото на 30 май 1893 год. е била възложена отъ тръжната комисия за 548 лева и 10 ст.; при това е прѣдставилъ удостовѣрение отъ Артакларското общ. управление отъ 2 августъ 1901 год., № 793, отъ което се вижда, че Колю Славовъ е умрѣлъ и оставилъ прями наслѣдници сина си Петъръ и дъщеритѣ си: Велика, Яна и Неда — пълнолѣтни, и че нивата е била прѣдадена въ фактическо владѣние на покойния Колю Славовъ, слѣдъ смъртьта му на неговитѣ наслѣдници, се установява отъ признанието на едина отъ отвѣтницитѣ, а именно Петъръ Колевъ, който казва, че въпросната нива т. е. спорътъ за сумата, на която е я обработвалъ той и то самъ (протоколъ на мировия сждия отъ

26 юний 1902 год.) и че е сжщата нива която е била излагана на публиченъ търгъ, не се оспорва, така щото тѣзи факти сж установени. Обаче, сждиятъ отвѣтникъ чрѣзъ повѣреника си възразявалъ, въ сжщото заседание, че баща му Колю Славовъ владѣялъ по покупка тази нива още отъ 1879—80 год., като правилъ възражения още при публичния търгъ, че тази нива не била махлюлъ, а била негова, за която притежавалъ отъ продавача продавателенъ актъ, който приложилъ при заявлението си което давалъ на врѣмето, та щѣли да му повърщатъ и депозита, като се узнало това; обаче, тѣзи послѣднитѣ обстоятелства ги съ нищо не подкрѣпя, та се явяватъ неоснователни, нито пъкъ е подкрѣпилъ въ първата инстанция твърдението си, че наслѣдодательтъ му Колю Славовъ е владѣлъ нивата, отъ която произхожда този искъ отъ 1879 год., та мировиятъ сждия е постжпилъ правилно, като е уважилъ иска., Положението, обаче въ тази инстанция се измѣнява. Отъ разпитанитѣ въ тази инстанция свидѣтели: Недѣлчо Инановъ, Юрданъ Демировъ, Ат. Сертъ Костовъ и Георги Христовъ се установява напълно и безъ противорѣчие, че нивата впослѣдствие отъ която се породилъ настоящиятъ искъ спрѣмо наслѣдницитѣ на Колю Славовъ е била владѣна отъ Колю Славовъ още отъ Руско-Турската война (окупацията) или както казва свидѣтельтъ Ат. Сертъ Костовъ, отъ 1878 год. насамъ, като по-послѣ това владѣние е било прѣминало върху наслѣдницитѣ на К. Славовъ, а именно днешнитѣ апелатори. При това отъ сжщитѣ свидѣтели се установява, че това владѣние е било непрѣкжснато, което се вижда отъ показанията на свидѣтеля Нед. Ивановъ, който казва, че той искалъ тази нива да я работи, но Колю не му я далъ; което обстоятелство се подкрѣпя и отъ показанията на свидѣтеля Юрданъ Демировъ, който твърди, че отъ окупацията я владѣе все К. Славовъ и други не я е оралъ, а разбира се, че слѣдъ неговата смъртъ минава на наслѣдницитѣ му; а независимо отъ това, то е било и безспорно, защото не се и доказва противното отъ страна на държавата, т. е. да било дѣйствително оспорено това владѣние. А че това владѣние безспорно и непрѣкжснато е било съ намѣрението на стопанинъ, т. е. съ намѣрение да има тази нива привързана къмъ имота му, се установява отъ факта, че той като стопанинъ-притежатель се е снабдилъ за сжщата нива съ крѣпостенъ актъ отъ 8 августъ 1897 год., № 824, който актъ му е издаденъ възъ основание постановление отъ общинското управление № 741/907 год., т. е. издаденъ му е възъ основание владѣнието, а не възъ основание нѣкаква покупка -- продажба, или възъ основание наддавателниятъ листъ отъ 29 май 1893 год., отъ което слѣдва, че владѣнието на тази нива отъ К. Славовъ, респективно наслѣдницитѣ му, съдържа всичкитѣ елементи на таквозъ, което прилобива собственость чрѣзъ давность, която е придобита отъ отвѣтницитѣ. Отъ всичко до тукъ слѣдва, че макаръ на 29 май 1893 год. държавата да е изложила нивата, отъ която като подслѣдствие се явява настоящиятъ искъ, на публиченъ търгъ, въ когото е взелъ участие самия отвѣтникъ, съ което да се приеме, че е направилъ нѣкакво самопризнание мълчаливо, че нивата не е била негова, обаче, това самопризнание макаръ и неизрично не може да има значение за дългосрочната давность, а то може да има значение само ако бѣше отъ тѣзи давности, които прѣдвижда

чл. чл. 41 и 42 отъ Закона за давностьта, който случай не попада подъ този членъ, отъ една страна, а друга страна споредъ членъ 231 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тази продажба е недѣйствителна, като продажба на чужда вещь — на отвѣтника; така щото давностьта е оставена да тече. При това, споредъ както се изяснява отъ свидѣтелитѣ, даже отъ започване владѣнието до прѣкжсването му отъ страна на държавата, ако може да се приеме, че съ излагането чуждъ имотъ на публиченъ търгъ — 29/V 93 год. такава е станала, пакъ споредъ Закона за земитѣ, тогава въ сила, давностьта е била изтекла още прѣди публичната продань, а слѣдователно самата продажба е била недѣйствителна. Щомъ значи нивата, отъ която се породило правото на държавата за този искъ, е била на отвѣтника, респективно на наслѣдницитѣ му и щомъ продажбата е била недѣйствителна, отвѣтникътъ и наслѣдницитѣ му не сж отговорни за този искъ и държавата нѣма основание да иска изплащането на сума която въ основата си е била недължима, а слѣдователно, искътъ ѝ се явява неоснователенъ, та трѣбва да се отхвърли, като се отмѣни рѣшението на мировия сждия, при това се осжди държавата и на разноскитѣ по дѣлото въ двѣтѣ инстанции, каквито апелаторитѣ претендиратъ, възлизащи на 78 лева и 15 ст.". — Държавата чрѣзъ надлежния окр. управителъ подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 3 и 7 отъ Закона за давностьта, защото на основание договора за продажбата, купувачътъ е длъженъ да внесе цѣната на купения отъ него имотъ, па дори и ако билъ придобилъ до тогава собственостьта му чрѣзъ давность, той се е отказалъ отъ тази давность, щомъ е купилъ имота отъ държавата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 23 отъ Закона за давностьта, на който законъ окржжниятъ сждъ се основава въ рѣшението си, счита самопризнанието на владѣлеца за гражданска причина, която прѣкжсва давностьта на владѣнието му. Самопризнанието не е необходимо нуждно да бжде изрично; то може да бжде и подразбираемо отъ самото дѣйствие на владѣлеца, както въ случая купуването на спорната сега нива, която чрѣзъ това си дѣйствие отвѣтникътъ е призналъ, че принадлежи на продавача — държавата. Подслѣдствието на прѣкжсването на давностьта е заличаването на цѣлото изтекло врѣме въ полза на давностьта, слѣдвателно, унищожението — смъртьта на тази давность, а въ случая още и унищожението на възможностьта да се добие една послѣдующа давность прѣдъ видъ, че послѣдующето (слѣдъ 29 май 1893 год.) владѣние отъ сжщата отвѣтна страна би се е счело за прѣкарно. Отъ тази гледна точка излиза, че и нашиятъ Законъ за давностьта приема повече теорията, споредъ която давностьта презумира било изплащане било дарение на дълга или на имота, нежели теорията, споредъ която давностьта юридически се оправдава съ това гдѣто обществото не може да търси и провѣрява отъ далечни изминали врѣмена смѣтки. Отоманскиятъ граж. законъ въ своя чл. 1674 изрично изразява тази послѣдна теория като казва: „дълговрѣмието не зачертава правото". Отъ тукъ слѣдва — а това не би ло-

[illegible] споредъ втората отъ тѣзи двѣ теории — че призна[illegible] зачертава давностьта. Като е съобразилъ прочее, че [illegible] съ купуването на 29 май 1893 год. спорната сега нива, [illegible] давностьта си, или и да я е прѣкжснала, тя била добила [illegible] давность до 29 май 1893 год., Сливненскиятъ окр. сждъ [illegible] съображение противоположно на закона и слѣдователно сжще[illegible] е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ връзка съ чл. 23 отъ Закона за давностьта. Въ тая смисълъ е основателно и касационното оплакване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 1 май 1904 год., подъ № 140, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 23 отъ Закона за давностьта, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 52 — (284) — 5 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 50, по описа за 1903 год., на Нено Ст. х. Стойчевъ, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 5 октомврий 1902 год., подъ № 306.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Нено Ст. х. Стойчевъ, отъ гр. Русе, заявилъ прѣдъ II Русенски градски мирови сждия на 15 февруарий 1902 год. искъ противъ Петъръ А. Пановъ, отъ сжщия градъ, за 362 лева и 40 ст., произходящи отъ сждебно отстранение: ищецътъ купилъ на публиченъ търгъ единъ дюкянъ продаванъ по взискането на отвѣтника за дългъ на Петъръ Желевъ, обаче впослѣдствие билъ сждебно отстраненъ отъ $^4/_9$ части отъ тоя дюкянъ, като принадлежащи на Руси и Иванъ Желеви, та сега ищецътъ иска отъ отвѣтника съотвѣтствената сума на това сждебно отстранение. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 466 902 год. и съ рѣшението си № 573 902 год. отхвърлилъ искътъ, по съображение, че ищецътъ трѣбвало да призове отвѣтника въ качество на трето лице по процеса за сждебното отстранение за да има право сега на искъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Русенския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 802 902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ Нено х. Стойчевъ за подкрѣпление на иска си и за установяване обстоятелството, че купилъ отъ публиченъ търгъ единъ дюкянъ, който се продавалъ по взискането на Петъръ Пановъ, а отпослѣ билъ отстраненъ върху $^4/_9$ части отъ него прѣдставилъ удостовѣрения №№ 11453 и 11454 на сждебния приставъ и рѣшение № 8 на сжда. Отъ тия документи е установено, че дѣйствително ищецътъ купилъ отъ публиченъ търгъ единъ дюкянъ въ село Щърклево, отъ двѣ стаи и 30 кв. метра дворно мѣсто, за

601 лева, и принадлежащъ на Петъръ Желевъ, за дългътъ на когото билъ продаденъ отъ отвѣтника. Въ послѣдствие, обаче, $^4/_9$ части отъ тия имоти, съ рѣшение влѣзло въ законна сила, били сѫ признати собствени на Руси и Иванъ Желеви, върху които части послѣднитѣ сѫ били въведени въ владѣние; че купувачътъ срѣщу когото едно трето лице повдига искъ за собственость, може да се защищава или самъ въ процеса, съ право да дѣйствува срѣщу своя продавачъ, или же да привлѣче послѣдния къмъ дѣлото въ качество на трето лице — помагачъ. Въ случая и да е установено, че отвѣтникътъ се е удовлетворилъ само за извѣстна часть отъ имота, то пакъ искътъ на ищеца било за нея или же за исковата сума е неоснователенъ, тъй като съгласно чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, отвѣтникътъ може да отговаря прѣдъ ищеца като купувачъ само при условия, ако при гледане процеса би билъ привлѣченъ да отговаря по искътъ, понеже съ това той би ималъ срѣдство за защита срѣщу претенциитѣ на третото лице, съ помощьта на които би отблъсналъ тия претенции. А щомъ като ищецътъ е допусналъ да бѫде осѫденъ съ влѣзло въ законна сила рѣшение върху $^4/_9$ части отъ имота, искътъ на последния за обезщетение срѣщу отвѣтника по силата на закона, като неоснователенъ, правилно е билъ отхвърленъ отъ мировия сѫдия", — съ рѣшението си № 306, отъ 5 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото отвѣтникътъ нито е доказалъ, нито се е постаралъ да докаже, че ако бѣше билъ повиканъ въ качество на трето лице по процеса на сѫдебното отстрание, той би спомогналъ за отхвърлянето на иска.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не ощетява правото за обезпечение на купувача, ако той не е привлѣкалъ продавача въ качество на трето лице по процеса за сѫдебното отстранение, като неправилно е изтълкувалъ тоя членъ Русенскиятъ окр. сѫдъ по настоящето дѣло. Купувачътъ съ силата на тоя членъ има право да иска отъ продавача обезпечение дори ако не билъ го привлѣкалъ въ качеството на третото лице по процеса за сѫдебното отстранение, но продавачътъ има право да се освободи отъ исканото му обезпечение като докаже, че той не би оставилъ купувача да бѫде сѫдебно отстраненъ ако бѣше билъ повиканъ отъ него въ качество на трето лице по процеса за сѫдебното отстранение. Така щото купувачътъ който не е призовалъ продавача по процеса за свикцията, само тогава губи правото си за обезпечение, ако продавачътъ докаже че е ималъ на разположението си такива доказателства, които биха отстранили свикцията. Като е отхвърлилъ искътъ за обезпечението само защото продавачътъ не билъ призованъ по процеса за свикцията, безъ да е той доказалъ, че би я отстранилъ ако бѣше билъ призованъ, Русенскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, та и касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 5 октомврий 1902 год., подъ № 306, защото е нарушенъ чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 53 — (286) — 4 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 35, по описа за 1905 год., на Видинския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 11 февруарий 1904 год., подъ № 44.* — Въ заседанието се явиха държавниятъ адвокатъ Д. Благоевъ и Хр. Ковачевъ, повѣреникъ на отвѣтната по касация страна.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Григория Минковъ, повѣреникъ на Шукри Мехмедовъ и други мутевелии надъ мутевелияка подъ название „Ахмедъ Бей и синове Халилъ и Ибрахимъ", отъ градъ Видинъ, заявилъ на 26 ноемврий 1898 год. прѣдъ Видинскя окр. сждъ искъ противъ държавата, въ лицето на Видинския окр. управитель, за 2000 лева отъ тревата на 2 смѣжни ливади, които били завѣщани на вакуфа, а държавата ги отдала подъ наемъ като свои. Видинскиятъ окр. сждъ образувалъ гражданско дѣло № 612/98 год. и съ рѣшението си № 49/99 год. уважилъ искътъ въ размѣръ само на 1500 лева. Държавата е апелирала прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си № 8/903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, главно по съображение, че искътъ, бидейки за врѣди и загуби, билъ просроченъ като заявенъ подиръ 6-мѣсечния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 48 отъ Гражданското сждопроизводство. Обаче Върховниятъ касационенъ сждъ, I гражданско отдѣление, съ рѣшението си № 259/903 год. уважилъ касационната жалба на ищцовата страна по съображение, че не само като владѣтель но и като собственикъ ищецътъ има право да иска врѣди и загуби, та прѣзъ обикновения давностенъ срокъ, може да заяви искътъ си. Софийскиятъ апелативенъ сждъ при повторното разглеждане на дѣлото (№ 85/99 — 245/903 год.) като взе прѣдъ видъ: 1) „отъ свидѣтелството на Татарджишкото селско общинско управление отъ 7 декемврий 1897 год., подъ № 1656, се установява, че на имота на покойнитѣ Халилъ и Ибрахимъ Ахмедови, отъ градъ Видинъ, е била записана въ емлячния регистъръ спорната нива; 2) отъ приложенитѣ къмъ първостепенното производство на дѣлото четири тапии подъ №№ 11, 84, 86 и 87, първата отъ 1873 год., а останалитѣ отъ 1868 год., се установява, че Халилъ и Ибрахимъ Бегъ Ахмедъ Бегови сж придобили по продажба правото на собственостъ надъ спорнитѣ имоти; 3) отъ рѣшението на Видинския мюфтия подъ № 32, отъ 5 сеферъ 1314 год., по Егира, се установява, че по врѣме на издаване на рѣшението — 27 юний 1896 год., Халилъ Ефенди Ахмедъ Беговъ е билъ умрѣлъ и че по вѣрозакона на мюслуманитѣ, неговъ единственъ наслѣдникъ остава

Ибрахимъ Ахмедъ Беговъ, а по силата на чл. 344 отъ Закона за наслѣдството, свещениятъ законъ на мюслуманитѣ е въ сила на уреждане на наслѣдството, слѣдователно, въ момента на мюфтийското рѣшение Ибрахимъ Ахмедъ Беговъ е билъ законниятъ наслѣдникъ на брата си Халилъ Ахмедъ Беговъ; 4) отъ сѫщото рѣшение на Видинския мюфтия се установява, че Ибрахимъ Ахмедъ Беговъ, който заедно съ брата си е стопанинъ на спорнитѣ двѣ смѣжни ливади, е завѣщалъ тия ливади, заедно съ много други свои имоти, за специялна благотворителна цѣль, а такова е право признато отъ шерията. И понеже поради качеството си на наслѣдника на брата си Халилъ, Ибрахимъ е добилъ правото на собственость надъ припадающата се на брата му часть, той е могалъ да разполага, като самъ стопанинъ съ спорнитѣ ливади. И понеже тъка е направилъ Ибрахимъ Ахмедовъ съ спорнитѣ ливади, като ги е прѣдупрѣдилъ, при-живѣ, за една особена благотворителна цѣль, той е влѣзалъ въ правата си на стопанинъ на спорнитѣ имоти; 5) тоже по силата на Шерията, Ибрахимъ Ахмедъ Беговъ е отредилъ попечители — мютевлии на създадения отъ него вакуфъ — на посвѣтения за благотворителна цѣль неговъ имотъ а тая негова воля е отбѣлѣзана въ рѣшението на мюфтията, а по силата на чл. 344 отъ Закона за наслѣдството, и това разпореждане е законно; ищцитѣ — попечители, прочее сѫ лицата, на които принадлежи правото на искъ по това дѣло; 6) отъ показанията на свидѣтелитѣ се установява, че прѣзъ 1898 год. спорнитѣ ливади сѫ могли да дадатъ 300 кола сѣно, които споредъ заключението на вѣщитѣ люди, колкото до цѣната на една кола сѣно и безъ да се приеме тѣхното заключение въ цѣлость относително разноскитѣ по придобиването на това сѣно, струватъ 1500 лева, по 5 лева срѣдно за една кола безъ разноскитѣ: отъ тая печалба сѫ лишени попечителитѣ на спорния имотъ прѣзъ 1898 година. И понеже Видинскиятъ окр. управитель безосновно е лишилъ попечителството отъ тая печалба, защото държавата не е имала нито правото на собственость надъ спорнитѣ имоти, нито е придобила било по закона, било по договора други нѣкои реални права, които да оправдава разпореждането на окрѫжния управитель за покосяването на сѣното, искътъ е основателенъ и доказанъ въ размѣръ на 1500 л., и 7) разноскитѣ по дѣлото — слѣдва да бѫдатъ възложени на съкровището, понеже по грѣшка на агентитѣ на държавното управление сѫ причинени", — съ рѣшението си № 44, отъ 11 февруарий 1904 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Съ касационната си жалба Видинскиятъ окр. управителъ се оплаква между друго, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 21 отъ Закона за горитѣ, защото не обсѫдилъ довода му че, дори и безъ право да е завладѣлъ ливадитѣ, държавата не била длъжна да плаща врѣди и загуби, по силата на чл. 21 отъ Закона за земитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ протокола съ дата 10 февруарий 1904 г., държанъ въ сѫдебното заседание на Софийския апелативенъ сѫдъ слѣдъ повръщане на дѣлото отъ Върховния касационенъ сѫдъ, се вижда, че държавниятъ адвокатъ, като се е основалъ на чл. 21 отъ Закона за зе-

митѣ, молилъ да се признае искътъ за неоснователенъ, щомъ се относи до прихода на земя; повѣреникътъ на ищцовата страна е възразявалъ на този доводъ на държавния адвокатъ; имало слѣдователно прение по тоя въпросъ. Обаче апелативниятъ съдъ не обсъдилъ тоя доводъ — рѣшението му нищо не съдържа по тоя въпросъ — приложимъ ли е или не е приложимъ тоя членъ въ случая. Подигането на тоя въпросъ не би имало значение наистина отъ гледна точка на положението, въ което бѣ се поставилъ Софиският апелативенъ съдъ при първото разглеждане на настоящето дѣло, тъй като по искъ за нарушено владѣние, или за послѣдствията му приведени въ врѣди и загуби, въпросъ за приложение на чл. 21 отъ Закона за земитѣ не може да става впрѣдъ видъ, че разпореждането на тоя членъ се оправдава само отъ фискално съображение, въ смисълъ, че който завладѣе изоставена земя и плаща съотвѣтствения ѝ данъкъ на държавата, не е длъженъ да плаща на притежателя ѝ приходъ въ видъ на землеизстощение или наемъ, а това съображение не би могло да се противопоставя на ищецъ търсящъ врѣди и загуби отъ нарушение на владѣнието му, защото не по негова воля а по произвола на отвѣтника той билъ лишенъ отъ владѣнието си. Когато обаче ищецътъ търсящъ врѣди и загуби, се основава на собственостьта си върху земята, какъвто е случая тукъ, разпореждането на чл. 21 отъ Закона за земитѣ може да му се противопоставя и съдътъ по същество, прѣдъ който е възбуденъ тоя въпросъ, длъженъ е да се произнесе за приложимостьта или неприложимостьта на тоя членъ. Това като е изгубилъ изъ прѣдъ видъ, Софийскиятъ апелативенъ съдъ съществено е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство, въ свързка съ чл. 21 отъ Закона за земитѣ, слѣдователно и оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ отъ 11 фвруарий 1904 год., подъ № 44, защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство, въ свързка съ чл. 21 отъ Закона за горитѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия съдъ.

№ 54 — (308) — 14 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на първи априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъи Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 96, по описа за 1905 год., на кмета на с. Сърбе, Севлиевско, срѣщу опрѣдѣлението на Търновския окр. съдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 28 октомврий 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Севлиевското отдѣление при Търновския окр. съдъ, по гражданското дѣло № 56/904 год., вслѣдствие подигнатия отводъ отъ отвѣтната страна, като взелъ прѣдъ видъ:, че

повѣреникътъ на апелатора прѣдявява отводъ за прѣкратяване на дѣлото по причина, че кметътъ на селото Сърбе е завелъ дѣлото безъ да е ималъ нужното разрѣшение по закона; че постановлението № 14, отъ 25 май 1903 год. е било утвърдено на 20 юний с. г., слѣдъ като вече исковата молба е била подадена на мировия сѫдия. Прѣдявениятъ отводъ е виденъ въ чл. 524 п. 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство и този отводъ може да се прави не само отъ странитѣ по чл. 525, сѫдътъ d' ofice може да се сезира щомъ намѣри, че дѣлото е било заведено отъ лицето, което е нѣмало право да го заведе; спорѣдъ чл. 44 п. 4 отъ Закона за селскитѣ общини става явно, че общинскиятъ съвѣтъ разрѣшава въпроса за подлагане на процесъ и постановленията влизатъ въ сила, слѣдъ като се утвърдятъ отъ окрѫжния управитель; че щомъ като е така, постановлението № 14, отъ 25 май 1903 год, е влѣзло въ сила на 20 юний 1903 год. и отъ тази дата може вече да се повдига процесъ отъ Сърбенската община но вънъ отъ законъ, волята на общинския съвѣтъ е била изразена изрично въ п. 2 на диспозитива (това кмета ще извърши слѣдъ като се утвърди настоящето ни постановление отъ Търновския окр. управитель). Слѣдователно и въ силата на това пълномощно, дадено отъ страна на общинския съвѣтъ, кметътъ не е ималъ право да завежда дѣло по-рано отъ 20 юний 1903 год. и понеже това той е направилъ, слѣдва да се приеме, че кметътъ не е ималъ законно пълномощно, за да прѣдявява искъ на 19 май 1903 год., а като тъй, отводътъ прѣдявенъ отъ повѣреника на апелатора е основателенъ и подлежи да се уважи", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 28 октомврий 1904 год. опрѣдѣлилъ: „прѣкратява настоящето дѣло като заведено отъ лице, което нѣма право и нѣма законно за това пълномощно. Обезсилва рѣшението на Севлиевския мирови сѫдия № 254/904 год, осѫжда лично кмета на с. Сърбе, П. Петковъ, да заплати $^{1}/_{3}$ адвокатско възнаграждение на апелатора 6 лева и 60 ст. за водене дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, сѫщо 16 лева и 90 ст. за сѫдебни разноски на хазната и 19 лева разноски въ първата инстанция". — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление кметътъ на с. Сърбе подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 524 п. 5 и 529 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно прѣкратилъ настоящето дѣло, когато късното прѣдставлеие на пълномощното или постановлението на общинския съвѣтъ трѣбвало да се приеме за покрито.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: окрѫжниятъ сѫдъ е прѣкратилъ настоящето дѣло като констатиралъ, че при завеждането му кметътъ на селото Сърбе не е ималъ нужното разрѣшение отъ общинския съвѣтъ и че то му е било дадено по послѣ. Обаче окрѫжниятъ сѫдъ при разрѣшение на тоя отводъ не обърналъ внимание, че макаръ по-късно отъ завеждането на иска издадено, постановлението на общинския съвѣтъ е било прѣдставено по дѣлото, прѣди повдигането на тоя отводъ, което означава, че страната не се е възползувала своеврѣменно отъ правото си да иска прѣкратяването на дѣлото на това основание и че слѣдователно, съ своето мълчение тя е покрила допуснатото отъ ищеца опущение, при това окрѫжниятъ сѫдъ, при разрѣшение на отвода е ималъ вече въ дѣ-

лото постановление за подигане на иска, съ което това послѣдното е било одобрено отъ заинтересованата страна. При тия обстоятелства Севлиевското отдѣление при Търновския окр. сждъ е постжпило въпрѣки закона и е нарушило чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, като е прѣкратило въ случая заведения искъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окр. сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 28 октомврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и да се повърне въ сжщия окр. сждъ, за разглеждане дѣлото по сжщество.

№ 55 — (311) — 14 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Грановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 118, по описа за 1905 год., на Цвѣта Костадинова Станкова, отъ гр. Станимака, лично за себе си и като настойница на Вълко Костадиновъ Станковъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 22 септемврий 1904 год., № 484.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ М. Такевъ и Ал. Радевъ, първиятъ повѣреникъ на касатора Вълко К. Станковъ, а вториятъ на отвѣтника по касация Георги Атанасовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Атанасовъ, отъ с. Катуница, като приложилъ единъ ипотеченъ актъ, молилъ Пловдивския окр. сждъ да му издаде изпълнителенъ листъ срѣщу длъжника Динко Вълчевъ, отъ сжщото село, за събиране вземането му въ размѣръ на 2200 лева съ лихвата и сждебнитѣ разноски. Пловдивскиятъ окр. сждъ уважилъ молбата на ищеца. Опрѣдѣлението на окржжния сждъ по този въпросъ е било обжалвано отъ наслѣдницитѣ на длъжника Динко Вълчевъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ книжата по дѣлото се вижда, че окржжниятъ сждъ е издалъ изпълнителенъ листъ по ипотечния актъ подъ № 7, отъ 16 юний 1889 год., а наслѣдницитѣ на покойния Динко Вълчевъ — длъжникъ по тази ипотека, сега частни тжжители — искатъ да се отмѣни опрѣдѣлението на окржжния сждъ, защото отъ датата на ипотеката и искането на кредитора за изпълнителенъ листъ сж се изминали повече отъ 10 години, въ който случай съгласно съ чл. 22 отъ Закона за ипотекитѣ, тя (ипотеката) угасва и слѣдователно не може вече по този редъ да се издава изпълнителенъ листъ, а трѣбва да търси сумата на общо основание. Угасването на ипотеката съ изтичане 10 години отъ заявлението не лишава кредитора отъ правото на ипотеката, а той губи само редътъ си и не може да прѣслѣдва имота щомъ е миналъ въ ржцѣтѣ на трети лица. Това е естеството на записването на ипотеката и тѣзи сж послѣдствията юридически отъ угасването (перемцията), а никакъ това не може да противопостави самъ длъжника който може да се ползува само съ на-

стжпване давностьта отъ 15 години, съ каквато давность се просрочва искътъ и самата ипотека. Въ такъвъ случай правилно окржжниятъ сждъ е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ по ипотеката, а оплакването на частнитѣ тжжители е неоснователно, тъй като тѣ се явяватъ като наслѣдници на длъжника Динко Вълчевъ и слѣдователно се намиратъ въ сжщото положение, както би билъ и самъ длъжникътъ", — съ протоколното си опредѣление отъ 22 септемврий 1904 год., № 484, оставилъ безъ послѣдствие подадената частна жалба. — Срѣщу горното опредѣление Цвѣта Костадинова, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Динко Вълчевъ, подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 22 отъ Закона за ипотекитѣ, въ свързка съ чл. 10 отъ сжщия законъ, защото слѣдъ изтичането на 10-годишния срокъ кредиторътъ не е поискалъ да се впише ипотеката, вслѣдствие на което изгубвалъ привилегията си надъ имота и се прѣобърщалъ въ обикновенъ кредиторъ, и 2) чл. 64 отъ закона за нотариуситѣ, защото далъ сила на ипотечния актъ, когато нотариусътъ не е забѣлѣжилъ въ самия актъ, че е изпълнилъ формалноститѣ прѣдвидени въ горѣцитирания членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) въ ипотечния договоръ имотътъ служи за обезпечение на дълга така, че ако длъжникътъ не изпълни задължението си въ края на срока, заемодавецътъ има право да ходатайствува за удовлетворение на вземането си чрѣзъ продажбата на имота, който му е заложенъ (чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ). Поражда се обаче въпросъ, има ли сжщото право заемодавецътъ, ако слѣдъ изтичането на десетгодишния срокъ записването се не поднови? На този въпросъ трѣбва да се отговори положително, тъй като до изтичането на общата давность имотътъ служи като залогъ, слѣдователно, заемодавецътъ има право, на основание чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ да иска продажбата му по надлежния редъ за удовлетворение на вземането си, както е случаятъ. Съ невписането на ипотеката наново слѣдъ изтичането на срока, заимодавецътъ губи отистина привилегията си, но спрѣмо третитѣ лица, които иматъ ипотека върху сжщия имотъ, а не и правото си по отношение на длъжника, както правилно разсжждава апелативниятъ сждъ. Прочее, отъ казаното слѣдва, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ правилно е погледналъ на възбудения въпросъ, вслѣдствие на което оплакването на касаторката за нарушението на чл. 22, въ свързка съ чл. 10 отъ Закона за ипотекитѣ, се явява неоснователно, и 2) оплакването за нарушението на чл. 64 отъ Закона за нотариуситѣ не подлежи на провѣрка, защото прѣдъ сжда по сжществото този въпросъ не е възбужданъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ намира прѣдметната жалба и прибавенитѣ къмъ нея устни оплаквания неоснователни и за това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Цвѣта Костадинова Станкова, лично за себе си и като настойница и на Вълко Костадиновъ Станковъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 484, отъ 22 септемврий 1904 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 56 — (313) — 15 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 123, по описа за 1905 год., на безименното акционерно дружество за направата на Варненското пристанище и на Ив. Грозевъ, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ и Братя Прошекови, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 27 ноемврий 1904 г.,* — Въ заседанието се явиха Хр. А. Филиповъ, повѣреникъ на безименното акционерно дружество и на Ив. Грозевъ, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ и братя Прошекови и Ив. Д. Гешевъ, повѣреникъ на Ив. Ев. Гешевъ, отвѣтникъ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 13/V 1904 год. Софийскиятъ житель Ив. Ев. Гешевъ, е прѣдявилъ прѣдъ Софийския окр. сждъ искъ за 339.847½ лева зл., срѣщу безимното акционерно дружество за направата на Варненското пристанище, въ лицето на прѣдставителя на управителния съвѣтъ Ив. Грозевъ и срѣщу Софийскитѣ жители Г. Гавриловъ, П. Горбановъ, Ив. Грозевъ и търговскитѣ фирми Михаиловски & Хайрабедиянъ и братя Прошекови, отъ гр. София, като за доказване на тоя си искъ прѣдставилъ единъ записъ съ дата 22/II 96 год. за лева 200,000 по откриване на текуща смѣтка съ задължение да се плаща лихва на горната сума по 10% годишно и ⅛% за комисионна, подписанъ отъ горѣименованитѣ фирми и лица, текуща смѣтка и нѣколко писма отъ сжщитѣ. Съ сжщата си искова молба ищецътъ Гешевъ между другото е искалъ да се допусне за обезпечение на иска му чрѣзъ налагане обща възбрана върху всичкитѣ движими и недвижими имоти на отвѣтницитѣ, които ще покаже на сждебния приставъ. Това послѣдно искане на ищеца Гешевъ Софийскиятъ окр. сждъ е удовлетворилъ съ опрѣдѣлението си подъ № 484, отъ 15/V 1904 год., съ което е допусналъ обезпечението на иска, чрѣзъ налагане възбрана върху имотитѣ на казаното дружество и на всички други горѣизброени отвѣтници въ размѣръ на 339.847½ лева златни. Отъ това първоинстанционно опрѣдѣление сж останали неблагодарни безименното акц. дружество за направата на Варненското пристанище, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ, Ив. Грозевъ и братя Прошекови и подали частна апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: отвѣтницитѣ безименото акционерно дружество за направата на Варненското пристанище, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ, Ив. Грозевъ и братя Прошекови искатъ о мѣнението и да се не допуща обезпечението чрѣзъ налагане обща възбрана върху движимитѣ и недвижимитѣ имъ имоти на прѣдявения отъ Гешева искъ срѣщу тѣхъ, по слѣднитѣ основания: а) защото чл. 547 отъ Гражданското сждопроизводство допущалъ обща възбрана само по искове, основани на дългови обязателства отъ такъвъ видъ, за какъвто се говори въ чл. 533 п. 3 отъ сжщото сждопроизводство, т. е. засвидѣтелствувани по установения редъ, понеже само такива дългови обязателства прѣдставлявали отъ себе си достатъчна сигурность, за да се допусне възбраната, а въ случая ищецътъ Гешевъ за доказване на искътъ си не прѣдставлявалъ подобни доказателства и правото му на искътъ се

оспорявало отъ тѣхъ (отвѣтницитѣ) въ кореспонденцията имъ и въ отговора на исковата молба; б) защото окржжниятъ сждъ не трѣбвало да допусне обезпечение възъ основание на записа за сума по-голѣма отъ главницата плюсъ лихвитѣ и комисионната за до края на 1896 год. безъ суммата 10.000 лева, понеже никакви лихви и комисионни слѣдъ падежа на записа не се слѣдвало, като не протестиранъ, и в) защото противъ казаното дружество не могло да се допусне обезпечението, тъй като неговиятъ подписъ не фигуриралъ въ записа и имотитѣ му; машини, плавателни снаряди, локомотиви, вагони и пр., били необходими за продължаване на работитѣ по пристанището. Съгласно чл. 532 отъ Гражданското сждопроизводство обезпечение на единъ граждански искъ се допуща или въ самото начало на дѣлото или при по-нататъшното разглеждане и то до като рѣшението на сжщото дѣло не влѣзе въ законна сила. По-послѣ въ този членъ е казано изчерпателно по какви именно искове не се допуща обезпечение, въ числото на които не влиза прѣдявениятъ искъ отъ Ив. Ев. Гешевъ къмъ горѣпоименованитѣ отвѣтници. Въ слѣдующия членъ 533 отъ Гражданското сждопроизводство сж изброени тѣзи искове, по които се допуща обезпечение, споредъ прѣдставенитѣ доказателства и основанията за подкрѣпленията имъ, и тѣ сж: а) когато искътъ е подкрѣпенъ съ писмени доказателства, които достатъчно убѣждаватъ сжда въ достовѣрностьта му и когато необезпечението на искътъ може да лиши ищеца отъ удовлетворение; б) срѣщу прѣдварителна гаранция, и в) когато искътъ е основанъ на дълговото обязателство, засвидѣтелствувано по установения редъ. По смисъльта на тѣзи два члена, за допускането на обезпечение безъ гаранция по единъ искъ, трѣбва да бждатъ на лице слѣднитѣ двѣ условия: а) искътъ да е достовѣренъ, и б) за ищеца да има опасность за лишаване да бжде удовлетворенъ въ взимането си слѣдъ рѣшването на дѣлото. Първото условие по прѣдявения искъ отъ Ив. Ев. Гешевъ къмъ отвѣтницитѣ Гавриловъ, Горбановъ, Грозевъ, Михаиловски & Хайрабедиянъ и братя Прошекови е на лице, защото за подкрѣпление на тоя си искъ отъ 339.847$^{1}/_{2}$ лева златни срѣщу послѣднитѣ, първиятъ е прѣдставилъ единъ записъ за текуща смѣтка, подписанъ отъ всичкитѣ казани отвѣтници, които не само не оспоряватъ подписитѣ си, но и отъ писмото имъ, прѣдставено отъ ищеца подъ № 485 и съ дата 27 май 1902 год. се вижда, че признаватъ да сж получили сумата 200.000 лева златни отъ кантората на Евлогия Георгиевъ въ София, сега Ив. Ев. Гешовъ, срѣщу записа, — обстоятелство което признаватъ и въ отговора си на исковата молба. Значи отвѣтницитѣ признаватъ дългътъ си по записа, който между другото прѣдвижда лихви и комисионна. Въ такъвъ случай не може да се не признае, че искътъ на Гешева срѣщу отвѣтницитѣ, подписавши записа е подкрѣпенъ както на главницата отъ 200.000 лева златни така и за лихвитѣ и комисионната въ размѣръ на 139.847 лева или цѣлата искова сума отъ 339.847$^{1}/_{2}$ лева златни, съ писмени доказателства, които достатъчно убѣждаватъ сжда въ достовѣрностьта и основателностьта му. При всичко, че записътъ не е подписанъ отъ безименното акционерно дружество за направата на Варненското пристанище, по тоя искъ на Гешева въ казания по-горѣ размѣръ основанъ върху сжщия записъ и другитѣ писмени доказателства по дѣлото и срѣщу сжщото дружество

не може да се не счита за достовѣренъ и по отношение на казаното дружество, защото отъ писмото подъ № 485 на другитѣ отвѣтници става явно, че заемътъ първоначално е сключенъ за направата на Варненското пристанище отъ Михаиловски & Хайрабетиянъ, които сж прѣхвърлили прѣдприятието върху казаното дружество и другитѣ останали отвѣтници съ всичкитѣ му задължения както това се подкрѣпя още отъ отговора на исковата молба по дѣлото, който е подписанъ и отъ прѣдставителя на дружеството, а така сжщо отъ другитѣ писма на отвѣтницитѣ, прѣдставени за доказателство. Найстина отвѣтницитѣ претендиратъ въ писмения си отговоръ и прѣдъ сжда, че не сж отговорни за по-голѣмата часть отъ лихвитѣ и комисионната и като така за цѣлата искова сума отъ 339.847$^{1}/_{2}$ л. златни не трѣбвало да се допуща обезпечението, а на по-малко и то до размѣръ на 204.596 лева, понеже записътъ не билъ протестиранъ на падежа си и лихви и комисионна не се слѣдвало. Каза се по-горѣ, че въ записа е прѣдвидено лихви и комисмонна, а отъ това слѣдва, че искътъ е основанъ и по отношение на тия лихви и комисионна се на сжщия достовѣренъ документъ. Прочее, еднакво е подкрѣпенъ и въ тая часть искътъ съ писмено доказателство, което достатъчно убѣждава сжда въ достовѣрността и основателността на иска въ цѣлия му размѣръ. Независимо отъ това обезпечението се допуща и по единъ основанъ на полица искъ, която не е протестирана (Исаченко, т. III стр. 595), а отъ това слѣдва, че непротестирането на записа, произходящъ отъ търговска сдѣлка, не прѣчи на допущането обезпечение. Безъ значения е непротестирането на записа за лихвитѣ, защото споредъ чл. 300 отъ новия Търговски законъ и споредъ стария Търговски законъ, търговцитѣ по между си могатъ да искатъ лихви отъ деня на падежа на вземанията си и безъ прѣдварителна покана. И тъй искътъ на Ив. Ев. Гешевъ противъ всичкитѣ отвѣтници въ цѣлия му размѣръ е основанъ на едно дѣло въ обязателство и прѣдставенитѣ доказателства достатъчно убѣждавадъ сжда въ достовѣрността на тоя искъ, прочее, първото условие за допущането на обезпечението по отношение на всички отвѣтници е на лице. Второто условие за допущането на иска е възможността да не получи ищецътъ удовлетворение. Да се иска доказателства за това второ условие отъ ищеца е несправедливо и невъзможно, за това отъ усмотрѣнието изключително на сжда зависи да ли по искътъ на които се иска обезпечение има опасность ищецътъ да не бжде удовлетворенъ. Тая опасность за лишение ищеца Ив. Ев. Гешевъ да бжде удовлетворенъ е на лице, защото сумата която той дири отъ отвѣтницитѣ по размѣра си е твърдѣ голѣма, а и отъ доказателствата на дѣлото се види, че отвѣтницитѣ се занимаватъ съ едно крупно прѣдприятие, на което резултата твърдѣ трудно може да бжде прѣдвиденъ отъ Гешева и отъ когото и да би било. Въ такъвъ случай безпорно е че сжществува опасность за ищеца да бжде лишенъ отъ възможността на удовлетворение своето голѣмо вземане срѣщу отвѣтницитѣ, като сж на лице казанитѣ двѣ условия за да бжде удовлетворена молбата на Гешева за допускане исканото обезпечение на иска му срѣщу отвѣтницитѣ, трѣбва да се каже още, че тоя му искъ е отъ опрѣдѣлена стойность, защото съгласно чл. 335 отъ Гражданското сждопроизводство и това условие се иска за допущане на обезпечение. Между видоветѣ на обезпечението изброени въ

§ 2 отд. III отъ чл. 17 на Гражд. сждопр. (чл. чл. 544 и 566), е прѣдвиденъ въ чл. 547 отъ сжщото сждопроизводство и тоя видъ обезпечение на единъ искъ: налагане обща възбрана върху имота на отвѣтника. Въ тоя послѣденъ членъ изрично е казано: „общата за опрѣдѣлена сума възбрана възъ имота на отвѣтника гдѣто и да се намира той, се допуща само въ дѣла за вземане по дългови обязателства; въ всички други случай ищецътъ е дълженъ да покаже онзи имотъ на отвѣтника, на който може да се възложи възбрана". Искътъ на Гешева срѣщу всичкитѣ отвѣтници се основа именно на дългово обязателство — записъ по текуща смѣтка, слѣдователно, може да иска обезпечението му чрѣзъ прѣдвидения видъ въ чл. 547 отъ Гражд. сждопроизводство. Въ сжщия членъ не е казано дълговитѣ обязателства да сж засвидѣтелствувани по установения редъ, както това изрично е казано въ съотвѣтствующия членъ 605 отъ Руското гражданско сждопроизводство прѣди измѣнението на тоя сжщия членъ прѣзъ 1889 год. (отъ 1889 год. измѣнението на Руското гражд. сждопр. не допуща обезпечение чрѣзъ налагане обща възбрана на длъжниковия имотъ). Наистина до казаната година обща възбрана споредъ чл. 605 се допуща въ Русия само по искове за дългови обязателства, засвидѣтелствувани по установения редъ прѣдъ видъ на изричното постановление въ тоя членъ. Обаче въ чл. 547 отъ нашето Гражданско сждопроизводство, като липсватъ другитѣ: *засвидетелствувани по установения редъ*, трѣбва да се приеме, че обезпечението чрѣзъ налагане обща възбрана върху всичкитѣ имоти на отвѣтника се допуща отъ законодателя и по такива искове, които сж основани и на дългови обязателства, безъ да сж засвидѣтелствувани по установения редъ, какъвто е искътъ на Гешева срѣщу отвѣтницитѣ. Правилото въ чл. 547 се отнася за обязателства по заемъ съ единствената цѣль да се запази кредита и е въ интереса на самия ищецъ. Като искътъ на Гешева е основанъ на едно дългово обязателство за заемъ, което се признава, и тоя заемъ е достовѣренъ и има опасность въ удовлетворението на вземането си, то възъ основание на сжщото правило и прѣдъ видъ на казаното по-горѣ, относително отсжтствието на думитѣ въ сжщия членъ: *засвидѣтелствувани по установения редъ*, трѣбва да се приемне, че обезпечението чрѣзъ налагане обща възбрана на всичкитѣ длъжникови имоти е допустимо не само по дългови обязателства, засвидѣтелствувани по надлежния редъ, но и по искове, основани на такива обязателства безъ да сж засвидѣтелствувани по такъвъ редъ, т. е. и по искове подкрѣпени съ такива документи, за които е дума въ чл. 533 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, и да сж дългови обязателства по заемъ. Домогването на частнитѣ тжжители, че не могло да се наложи възбрана на имотитѣ на казаното по-горѣ дружество: локомотиви, вагони, параходи, мауни, землечерпателни машини и пр., понеже си служи съ тѣхъ по прѣдприятието, е неосновательно, тъй като налагането възбрана или секвестъръ върху каквито и да би били имоти, за обезпечение на искъ, ограничава притежателя имъ само въ правото му да ги отчуждава, а не и въ правото да ги владѣе и да се ползува отъ тѣхъ; освѣнъ това отвѣтницитѣ могатъ да искатъ замѣната на общата възбрана съ такава на други имоти показани отъ тѣхъ, съгласно чл. 540 отъ Гражданското сждопроизводство. Отъ всичко казано слѣдва, че искането на Гешева за обезпечение искътъ му срѣщу всичкитѣ

казани отвѣтници чрѣзъ допущане обща възбрана на имотитѣ на послѣднитѣ, правилно и на законно основание е удовлетворено отъ Софийския окр. сждъ съ обтжжното опредѣление, вслѣдствие на което частната въззивна жалба срѣщу това опредѣление е неосновятелна и като такава подлежи да се остава безъ послѣдствие", — съ протоколното си опредѣление отъ 27 ноемврий 1904 год. потвърдилъ първостепенното опрѣделѣние. — Срѣщу това опредѣление безименното акционерно дружество за направата на Варненското пристанище и Ив. Грозевъ, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ и братя Прошекови, подаватъ въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) членъ 547, въ свързка съ чл. 533 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ обезпечение на иска чрѣзъ налагане *обща* възбрана безъ да е въ случая записътъ засвидѣтелствуванъ по установения редъ, и 2) сжщитѣ членове и чл. 300 отъ Търговския законъ, защото е допусналъ обезпечението и за лихвитѣ въ размѣръ на 135.000 лева златни, като е счелъ че тѣзи лихви се слѣдвали по силата на речения чл. 300 отъ Търговския законъ, а пъкъ тоя членъ нито е мѣродавенъ въ случая, нито има значението, което му е дало апелативниятъ сждъ, тъй като странитѣ не сж търговци и сдѣлката имъ не е отъ характера на онѣзи, за които говори реченията членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: *1) по първото касационно оплакване.* — Споредъ чл. 547 отъ Гражданското сждопроизводство общата за опрѣдѣлена сума възбрана възъ имота на отвѣтника се допуща само по дѣла за взимане по дългови обязателства. Отъ сравнение между п. п. 1 и 3 на чл. 533 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че и когато не е засвидѣтелствувано по установения редъ, дълговото обязателство може да служи като основание за обезначение на иска безъ прѣдварителна гаранция, защото то е писмено доказателство par excelence (п. 1 на чл. 533), само че въ такъвъ случай сждътъ по сжществото би трѣбвало отъ една страна, достатъчно да се убѣждава отъ него въ достовѣрността на иска, а отъ друга, да съглежда възможното лишение отъ удовлетворение на иска ако не допусне обезпечението му. Въ случая апелативниятъ сждъ константирва неоспореното инакъ и видно въ дѣлото обстоятелство, че искътъ се основава на записъ за текуща смѣтка отъ 200.000 лева златни, който едно дългово обязателсвто за опрѣдѣлена сума. Понеже не е засвидѣтелствувано по установения редъ, това дългово обязателство не е могло да служи като основание за обща възбрана по чл. 547, въ свързка съ п. 3 на чл. 533 отъ Гражданското сждопроизводство, безъ прѣдварителна гаранция, но като писмено доказателство подкрѣпвающе искътъ, то е могло да служи за основание на обща възбрана, тоже безъ прѣдварителна гаранция, по сжщия чл. 547, въ свързка съ п. 1 на чл. 533 отъ сжщото Гражданско сждопроизводство стига само да сж спазени условията прѣдвидени въ речения п. 1 на речения чл. 533; тѣзи условия апелативниятъ сждъ е спазилъ, защото, отъ една страна, съобразява че реченото дългово обязателство, като подписано и признато отъ отвѣтницитѣ, достатъчно го убѣждава въ достовѣрността на иска, а отъ друга, счита че имало би

опасность за ищеца да бжде лишенъ отъ удовлетворение ако не се допустне обезпечение на иска му. Въ такъвъ случай Софийскиятъ апелативенъ сждъ на е нарушилъ указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 547 и 533 п. 3. отъ Гражданското сждопроизводство, та това оплакване е неоснователно. 2) *по второто касационно оплакване.* — Чл. 546 отъ Гражданското сждопроизводство допуска по начало възбраната да се налага съразмѣрно съ сумата на иска. Сумата на искътъ въ случая състои отъ 339.847 $^1/_2$ лева златни и съдържа както първоначалния заемъ отъ 200.000 лева златни така и изтеклитѣ му лихви и комисионна до деньтъ на заявяването на искътъ. Апелативниятъ сждъ констатирва, а и самиятъ записъ гласи, че длъжницитѣ ще плащатъ лихви по 10% и комисионна по $^1/_8$ % годишно. Щомъ отвѣтницитѣ сж се задължили въ дълговото обязателство да плащатъ и лихви съ комисионна, които тѣ не претендиратъ да сж изплатили до деньтъ на заявяването на искътъ, ищецътъ е могалъ, съ силата на чл. 208 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да тури въ исковата сума и изтеклитѣ лихви съ комисионна, а щомъ дълговото обязателство дава основание за обезпечение на иска, то дава основание за обезпечение и въ размѣра на прѣдвиденитѣ въ него изтекли но не платени лихви съ комисионна, които заедно съ капитала съставляватъ въ случая исковата сума, така щото, по отношение на лихвитѣ съ комисионната, по въпроса за обезпечение на искътъ, би могло да се възбужда споръ за послѣдствията отъ непротестирането на дълговото обязателство — въ случай че то би подлежало на протестъ — само ако не се прѣдвиждаха лихви съ комисионна въ самото това дългово обязателство, или ако не влизаха въ исковата сума. Въ случая има и едното и другото. Слѣдователно, нѣма мѣсто за прилагането или нарушението на чл. 300 отъ Търговския законъ. Прочее и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на безименното акционерно дружество за направата на Варненското пристанище и на Ив. Грозевъ, Г. Гавриловъ, П. Горбановъ и братя Прошекови, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 27 ноемврий 1904 год., като неоснователна, съ силата чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (314) — 25 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 1028, по описа за 1904 год., на Мария Г. Попова, родена Ив. Вацова, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 26 септемврий 1904 година, подъ № 386.* — Въ заседанието се яви Янко Бешковъ, юрисконсултъ при Министерството на общитѣ сгради, пжтищата и съобщенията.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Плѣвенскиятъ окр. сждъ, сезиранъ съ отношението отъ 17/IV 1904 год., подъ № 2757 на Плѣвенския окр.

управитель. за да се произнесе по отчуждението на кжщата, гдѣто е живѣлъ прѣзъ Освободителната война Царь Освободитель-Александъръ II и други сѫсѣдни кжщи въ сжщия градъ Плѣвенъ за направата на музей-паметникъ, съ опрѣдѣлението си отъ 27 априлъ 1904 год. се е произнесалъ за цѣнитѣ, които администрацията трѣбва да плати за тия имоти. Нѣкой отъ притежателитѣ на тия имоти, между които притежатели била и Мария Г. Попова, отъ гр. София, сж обжалвали по-отдѣлно това опрѣдѣление прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 12 августъ 1904 год., подъ № 660, уважилъ касационнитѣ имъ жалби и отмѣнилъ опрѣдѣлението, между друго и най-главно за това, защото въ разрѣзъ съ прѣдписанията на чл. чл. 1, 2 и пр. отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, Плѣвенскиятъ окр. сждъ билъ разгледалъ и рѣшилъ дѣлото за отчуждение безъ да му е билъ прѣдставенъ надлежния указъ, (или законъ), който да прогласява обществената полза. Слѣдъ касирането на дѣлото съ друго отношение отъ 26 августъ 1904 год., Плѣвенскиятъ окр. управитель отново сезиралъ Плѣвенския окр. сждъ, като му изпратилъ единъ княжески указъ отъ 18 априлъ 1904 год., подъ № 26, издаденъ по прѣдложение на Министра на общитѣ сгради отъ 16 априлъ 1904 год., подъ № 4101, съгласно XIII-то и IX-то постановления на Министерския съвѣтъ отъ 11 юлий 1903 год. и 27 януарий 1904 год., и основанъ на чл. чл. 2 п. 1 и 3 отъ Закона за отчуждението, съ слѣдующия диспозитивъ: 1) „да разрѣшимъ да се отчуждатъ за държавна и обществена полза частнитѣ недвижими имоти, потрѣбни за образуването и урегулирането на музеитѣ „Царь-Освободитель Александръ II“ въ градоветѣ Плѣвенъ и Бѣла, въ селото Пордимъ и на музея „Краль Каролъ I“, въ с. Пордимъ; 2) по причина на спѣшностьта за завладѣването на горнитѣ имоти, отчуждението имъ да се извърши споредъ изключителнитѣ постановления на глава VII отъ Закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза, и 3) изпълнението на настоящия указъ възлагаме на нашия Министръ на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията“. Плѣвенскиятъ окр. сждъ разгледалъ наново дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „споредъ разпорежданията на глава първа отъ Закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза, такова отчуждаване се допуща отъ сжда съ сждебно рѣшение, което да констатира доказаната държавна или обществена нужда отъ отчуждаването и тя да е била обявена въ формитѣ, които Законътъ — чл. 2 — опрѣдѣля. По настоящето производство иска се сега отчуждаването на кжщата на Ив. Вацова, отъ гр. Плѣвенъ, на кжщата на бр. х. Пакови и на часть отъ зимника и дворното мѣсто на Иванъ Ат. Стаменовъ, тоже отъ гр. Плѣвенъ, — имоти находящи се въ гр. Плѣвенъ. Отъ приложената къмъ сжщото производство прѣписка на Плѣвенското окржжно управление се вижда, че това отчуждаване ще става съ цѣль: построяване възпоменателенъ музей и паркъ Царь-Освободитель Александъръ II, като отъ кжщата, въ която Царь-Освободитель прѣзъ Освободителната война е прѣживѣлъ въ гр. Плѣвенъ се съгради въ негова памѣть—музей, а отъ съсѣднитѣ кжщи и дворове се построи паркътъ. По-голѣмата часть отъ тия имоти е вече отчуждена и въпросътъ е сега за допускането отчуждаването на поменатитѣ по-горѣ

три имота. Заведената по тоя случай въ окрѫжното управление прѣписка и княжескиятъ указъ отъ 18 априлъ н. г., подъ № 26, основанъ на двѣ постановления на Министерския съвѣтъ, доказватъ належащата държавна и обществена полза отъ отчуждаването всичкитѣ частни недвижими имоти, въ които слѣдователно влизатъ и тия на Ив. Вацова, братя х. Пакови и Ив. Ат. Стаменовъ, потрѣбни за тая цѣль — построяване музея „Царь-Освободитель Александъръ II“ въ гр. Плѣвенъ — и че формалноститѣ по това отчуждаване, което указътъ № 26 допуща да стане съ спѣшность, които глава II на сѫщия законъ изисква, сѫ изпълнени. Слѣдователно, по силата на чл. чл. 1 и 2 отъ Закона за отчуждаване недвижими имоти и пр. сѫдътъ ще трѣбва да уважи това искане за допущането да се отчуждатъ и тия имоти на Ив. Вацова, бр. х. Пакови и Ив. Ат. Стаменовъ, — още по-вече, че при първоначалното повдигане на този въпросъ — отчуждаването имотитѣ на тия лица, сѫщитѣ не сѫ били противъ това отчуждаване. Тѣ сѫ се само противопоставили на направената оцѣнка на имотитѣ имъ. При подаване първоначално на своитѣ писмени възражения — това е видно отъ приложената прѣписка, упомената и по-горѣ, че тия лица не сѫ възразявали противъ отчуждаването на имотитѣ имъ, — съгласни сѫ били на това отчуждаване въ полза на цѣльта която се е гонила съ това, само че сѫ искали за отчужденитѣ имъ имоти да имъ се даде по-голѣма цѣна. Тѣ не сѫ възразявали за това отчуждаване и прѣдъ сѫдътъ по-рано, когато въпросътъ е билъ сложенъ само за разрѣшаване спорната цѣна на отчужденитѣ имоти. И сѫдътъ, прѣдъ видъ на такова положение на работитѣ и обстоятелството, че сѫществува държавна и обществена полза отъ това отчуждаване, по което изискуемитѣ се отъ закона прѣдварителни формалности, както е видно отъ прѣписката, сѫ изпълнени, намѣрва за основателно, като се уважило поменатото вече искане за отчуждаването и на тия три имоти, да издаде рѣшение съ което да се допусне това отчуждаване на имотитѣ на Ив. Вацова, бр. х. Пакови и Ив. Ат. Стаменовъ съ опрѣдѣленитѣ имъ въ протоколитѣ на първоначалната комисия граници и количество въ квадратни метри. Твърдението на повѣреника Пашевъ, какво, че настоящето производство като неправилно заведено, трѣбвало да се унищожи, сѫдътъ намѣрва за неоснователно. Дѣйствително, споредъ чл. 16 отъ Закона за отчуждаване недвижими имоти и пр. въпросътъ за отчуждаването на такива имоти за държавна и обществена полза се внася въ сѫда отъ прокурора; обаче тогава когато това отчуждаване става съ спѣшность, както е настоящиятъ случай, видно отъ поменатия княжески указъ, по силата на чл. 55 отъ сѫщия законъ прѣдложението за това прѣдъ сѫда става отъ окрѫжния управитель, който именно въ случая е прѣдявилъ въ сѫда въпроса по това отчуждаване. Това е утвърдилъ и Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си по това производство отъ 12 августъ 1904 год., № 660, гдѣто поменава, че и това отчуждаване, което става по силата на чл. 55 отъ Закона за отчуждаване на недвижими имоти, прѣдложението слѣдва да се прави отъ окрѫжния управителъ, както именно той въ случая е и постѫпилъ. Освѣнъ това, ако това е неправилность на настоящето производство отъ формална страна, то тази неправилность сѫдътъ счита, че е изправена съ декла-

ралията на прокурора прѣдъ сжда въ сждебно засѣдание, какво, че той, който е изучилъ това отчуждаване и прѣгледалъ първоначалната прѣписка по него, прѣдлага на сжда да произнесе по него и издаде нужното рѣшение за това отчуждаване. Повѣреникътъ на Мария Г. Попова, наслѣдница на Ив. Вацова, заявява, че понеже неговата довѣрителка сега за пръвъ пжть се вика по това дѣло, то спрѣмо нея формалноститѣ, които законътъ прѣдвиждатъ за отчуждаването не били изпълнени, за това моли по отношение на нея дѣлото да се прѣкрати. Сждътъ намѣрва това заявление за неоснователно, тъй като тия изискуеми отъ закона формалности, по отношение на кжщата на Ив. Вацова, видно отъ прѣписката, сж изпълнени и като наслѣдници на Ив. Вацова по-рано сж били викани и явявали Георги Ив. Вацовъ и Парашк. Ив. Вацова; обстоятелството, че и Мария Г. Попова е била наслѣдница на часть отъ кжщата, отчуждаването на която се иска и по което отчуждаване, както се каза, формалноститѣ на закона сж изпълнени, и че тя като такава за пръвъ пжть се явява, нѣма значение, тъй като при горѣизложенитѣ данни, сждътъ допуща това отчуждаване и слѣдователно ако тя не е съгласна на това безъ да прѣдставлява основанията си за това несъгласие, то се явява голословно, а ако тя е съгласна за отчуждаването, то издаденото по случая рѣшение, не я съ нищо уврѣжда, още повече, че както се каза, прѣдварителнитѣ формалности по отчуждаването на тази сжщата кжща, която първоначално е била въ владѣнието само на майка ѝ и братътъ ѝ, спрѣмо тия послѣднитѣ тѣ сж изпълнени. Твърдението на сжщия този повѣреникъ и това на Г. Ив. Вацовъ, какво, че за тѣхната кжща не е било постановено съ княжеския указъ отчуждаването, ами било опрѣдѣлено откупуването ѝ, е неоснователно, тъй като въ поменатия княжески указъ № 26 е постановено именно отчуждаването на частнитѣ имоти за образуването музея „Царь-Освободителъ Александръ II", въ които имоти влиза и кжщата на Ив. Вацова. Освѣнъ това по силата на сжщия този законъ разлика между отчуждаване и откупуване въ такава смисълъ както тѣ говорятъ се не прави, защото слѣдъ допущането на отчуждението, което сега сждътъ разрѣшава, настжпва откупуването, което става по оцѣнка отъ сжда чрѣзъ вѣщи лица, ако не се постигне съгласие между административнитѣ власти и частнитѣ лица за цѣната на отчужденитѣ имоти. Въ княжеския указъ № 26 точно имотитѣ, отчуждаването на които се постановява съ него, не сж отбѣлѣзани; тѣ сж опрѣдѣлени въ прѣписката заведена по този случай, въ нея става дума и за кжщата и двора на братя х. Пакови и слѣдователно твърдението на повѣреника на тия послѣднитѣ, какво за тѣхния имотъ не е било искано отчуждаването, е неоснователно. Останалитѣ явивши се въ сжда лица, даже изявиха своето съгласие за отчуждаването на тѣхнитѣ имоти и слѣдователно и спрѣмо тѣхъ и тѣхнитѣ имоти слѣдва да се допусне отчуждаването", — съ рѣшението си подъ № 386, отъ 26 септемврий 1904 год. постановилъ: „допуща да бждатъ отчуждени за държавна и обществена полза — построяване възпоменателенъ музей и паркъ „Царь-Освободителъ Александъръ II", въ гр. Плѣвенъ, слѣднитѣ недвижими имоти: 1) кжщата на Парашкевица, Георги и Мария Ив. Вацови, отъ гр. Плѣвенъ, отъ 162 кв. м., съ дворно мѣсто 703 кв. метра; 2) кжщата

на братя х. Пакови, отъ гр. Плѣвенъ, отъ 92 кв. м., дворно мѣсто 542 кв. м., и 3) отъ зимника на Ив. Ат. Стаменовъ, житель отъ гр. Плѣвенъ, 92 кв. м., съ дворно мѣсто 331 кв. м.". — Мария Г. Попова подава втори пѫть касационна жалба и се оплаква, че Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 2 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза, защото указътъ № 26/904 год., публикуванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 93/904 год., се отнасялъ до съсѣднитѣ кѫщи, а не до спорната — за послѣдната било казано въ доклада отъ 16 априлъ 1904 год. на Министра на общ. сгради и въ постановлението на Министерскиятъ съвѣтъ отъ 11 юлий 1903 год., № 13, че подлежи на *откупуване* а не на отчуждение (нѣщо) което не било сѫщото, чл. 7 отъ сѫщия законъ, защото никакви обявления не сѫ били правени особено въ вѣстницитѣ и чл. 16 отъ сѫщия законъ, защото прѣписката не била пратена въ сѫда чрѣзъ прокурора, а направо отъ окр. управитель.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на юрисконсулта при Министерството на обществениѣ сгради, пѫтищата и съобщенията и заключението на прокурора, взе въ съображение: като учрѣдява въ своя чл. 67 за основно начало неприкосновеностьта на собственостьта, Българската конституция допуска въ слѣдния чл. 68 едно изключение на това начало само въ случай на държавна и обществена полза, въ който случай може да се отнеме имотъ но по особенъ начинъ, прѣдвиденъ въ особенъ законъ. Този особенъ начинъ, прѣдвиденъ въ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, прѣдвижда и особенъ хронологически редъ, главнитѣ черти на който сѫ: 1) прѣди всичко, прави се прѣдварително административно разслѣдване по прѣдприятието (чл. чл. 3 и 4); 2) издава се законъ или княжески указъ, който прогласява обществената полза на прѣдприятието (чл. 2); 3) съставлява се актъ за мѣстата на отчуждението, ако тѣ не сѫ означени въ закона или указа (чл. 2, п. 2); 4) прави се планъ на тия мѣста и се излага прѣзъ 10 дена въ общинското управление, като съ залепени обявления, чрѣзъ глашатай, вѣстници и особено „Държавния Вѣстникъ", се извѣстява на интересующитѣ се да прѣдставятъ своитѣ възражения (чл. чл. 5, 6 и 7); 5) удостовѣрява се отъ кмета въ единъ протоколъ за изпълнението на тия формалности (чл. 9); 6) комисия се произнася по заявленията, ако има такива на интересующитѣ се (чл. чл. 10, 11 и 12); 7) съ приказъ отъ окрѫжния управитель се опрѣдѣлятъ имотитѣ за отчуждение и врѣмето за завземането имъ (чл. чл. 2 п. 3 и 13); 8) ако всичкитѣ притежатели не се съгласятъ по любовно за отчуждението, окрѫжниятъ управитель изпраща книжата на надлежния окрѫженъ прокуроръ, който сезирва окрѫжниятъ сѫдъ за да се произнесе по отчуждението (чл. чл. 16 и 17); 9) публикува се извлѣчение отъ сѫдебното рѣшение, което допуска отчуждението (чл. чл. 18 и 7), и 10) съ друго рѣшение окрѫжниятъ сѫдъ се произнася, ако не се е постигнало по любовно съгласие, за възнагражденията на отчужденитѣ имоти (членове 26—36). Слѣдъ всичко това имотитѣ могатъ да бѫдатъ завзети отъ администрацията, но не прѣди притежателитѣ имъ да бѫдатъ надлежно обезщетени, или поне, въ случай на спѣшность (чл. чл. 54 и по-

слѣдующитѣ), прѣди администрацията да е депозирала указанитѣ отъ сѫда суми. Това е именно, което чл. 68 отъ Конституцията иска да каже: „съ справедлива и прѣдварителна заплата“. Отъ тоя узаконенъ начинъ по тоя родъ излиза, че окрѫжниятъ сѫдъ не може да се произнася било за отчуждението, било за обезщетението безъ да му е билъ прѣдставенъ надлежния законъ или указъ прогласяющъ обществената полза на прѣдприятието. Това е било обстоятелствено обяснено съ издаденото по настоящето дѣло рѣшение № 660 904 год. на Върховния касационенъ сѫдъ; при все това обаче Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ, вмѣсто да възвърне по принадлежность прѣписката, съ която е билъ сезиранъ безъ да съдържа тя надлежния указъ, счелъ е че може да се произнесе по отчуждението щомъ допълнително му билъ изпратенъ отъ окрѫжния управитель едва на 26 августъ 1904 год. указътъ отъ 18 априлъ 1904 год., подъ № 23. Това дѣйствие на окрѫжния сѫдъ е несъобразно съ Закона за отчуждението защото, дори ако този указъ би обемалъ спорния по настоящето дѣло имотъ, не сѫ били изпълнени слѣдъ издаването му прѣдвиденитѣ въ чл. чл. 5, 6 и 7 отъ речения законъ формалности; окрѫжниятъ сѫдъ не констатирва въ рѣшението си да е билъ направенъ планъ на отчужденитѣ мѣста, да е билъ тоя планъ изложенъ въ общинското управление, да е било публикувано чрѣзъ обявления, вѣстници, особено „Държавния Вѣстникъ“ и пр. — формалности прѣдвидени съ цѣль да стане извѣстно прѣдначертаното отчуждение и на ония собственици, които не сѫ били извѣстни на администрацията, та и тѣ да прѣдявяватъ своитѣ претенции и възражения относящи се до отчуждаемитѣ имоти. Но окрѫжниятъ сѫдъ грѣши като счита, че указътъ отъ 18 априлъ 1904 год., подъ № 23, обема и спорния по настоящето дѣло имотъ, защото речениятъ указъ е издаденъ съгласно двѣ постановления на Министерския съвѣтъ — XIII-то отъ 903 год. и IX-то отъ 904 год., послѣдното отъ които като допълнува първото „одобрява да се отчуждатъ изброенитѣ въ доклада на Министра на обществ. сгради отъ 28 ноемврий 1903 год., подъ № 15046, частни имоти“, а пъкъ въ изброенитѣ въ тоя докладъ частни имоти не фигурира кѫщата на Ив. Вацовъ, чиято наслѣдница претендира да е касаторката по настоящето дѣло. Така щото Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ и слѣдъ доставянето му речениятъ указъ се е намиралъ, по отношение на спорния сега имотъ, въ сѫщото положение, въ което е билъ прѣди първото касиране на дѣлото, а това по-релиефно показва, че сѫдътъ е трѣбвало да повърне книжата на надлежното мѣсто за да се допълни опущението. При това Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ неправилно счита, че изискването на чл. 16 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза счита прокурора само като обикновенъ каналъ за прѣпращане книжата по отчуждението въ сѫда; този членъ задължава администрацията да използува съдѣйствието на прокурора, като блюститель на закона, за доставянето о врѣме на сѫда надлежнитѣ книжа за да не произлѣзе, както въ случая, врѣдителна бавность за прѣдприятието. Истина е, че чл. 55 отъ речения законъ допуска сѫдътъ да бѫде сезиранъ направо отъ окрѫжния управитель, но то е за извънреденъ случай, за въ случай на спѣшность. Въ случая указътъ № 23/904 год. прѣдвижда въ втората си статия спѣшность и Плѣ-

венскиятъ окр. сждъ се осланя на тази статия като съобразява, че е могалъ да бжде сезиранъ направо отъ окржжния управитель; обаче съ рѣшението си сждътъ не се произнася за спѣшностьта — нито мотивира спѣшностьта, нито въ диспозитива прѣдвижда за бързото завзимане на мѣстата, тъй щото употрѣблява спѣшностьта само като аргументъ да извини едно несъблюдение на закона. Отъ казаното до тукъ става явно, че Плѣвенскиятъ окр. сждъ не се е съобразилъ по настоящето дѣло съ прѣдписанията на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за това и касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 26 септемврий 1904 г., подъ № 386, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 58 — (315) — 14 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 85, по описа за 1905 год., на Ганчо Стояновъ, отъ гр. Нова-Загора, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорския окр. сждъ отъ 14 декемврий 1904 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: за дългъ на Георги Миндовъ, отъ с. Атлоолу, били сж продадени на публиченъ търгъ по взискането на кредитора му — Новозагорската землед. каса — 8 кжса негови недвижими имоти и продажбата изпратена отъ сждебния приставъ на утвърждение, била утвърдена отъ Новозагорския мирови сждия съ опрѣдѣление отъ 8 юний 1904 год., подъ № 370. Това опрѣдѣление сж апелирали наслѣдницитѣ на длъжника, именно Стоянъ и Цона Г. Миндови и Кера Георгиева, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, прѣдъ Старозагорския окр. сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 14 декемврий 1904 год. уважилъ жалбата имъ и отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление, като унищожилъ проданьта, по слѣдующитѣ съображения: „че Новозагорскиятъ мирови сждия, съ опрѣдѣлението си подъ № 370, отъ 8/VI 1904 год. е утвърдилъ станалата публична продань по изпълнителното дѣло № 28/98 год., че Стоянъ и Цона Георгиеви Миндови и Кера Георгиева, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ сираци на покойния Георги Миндовъ, сж подали частна жалба до сжда и молятъ отмѣнението на казаното опрѣдѣление, на основание мотивитѣ, които щѣли да изложатъ при разглеждане на дѣлото; че въ сждебното заседание частнитѣ тжжители чрѣзъ повѣреника си се тжжатъ, че призовката за описа, оцѣнката и продажбата на имота не имъ била съобщена, съгласно изискванията на Закона и че отъ дѣлото се виждало, че били извършени двѣ продажби и понеже не състояли, била извършена и трета продажба, когато споредъ Закона не би трѣбвало да се извършва.

трета продажба. Що се отнася до първото оплакване, сѫдътъ го намира за основателно, понеже отъ изпълнителното дѣло се вижда, че призовката за доброволното изплащане и по описа и продажбата на имота не имъ е била съобщена съгласно Закона, тъй като призовката за доброволното изплащане е била изпратена на Георги Миндовъ и повърната цѣла неподписана, понеже той е умрѣлъ. Слѣдъ това е било изпратено призовка за доброволно изплащане на настойницата, обаче, тая призовка не е била врѫчени съгласно прѣдписанието на чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Независимо отъ това, не сѫ били изпратени призовки и на пълнолѣтнитѣ наслѣдници, каквито, както е видно отъ удостовѣрението № 593, отъ 24/XI 1903 год., издадено отъ общинското управление на Атлоолу сѫ останали слѣдъ смъртьта на покойния Георги Миндовъ, а именно: Стоянъ Георгиевъ и Цона Георгиева. При това положение на дѣлото сѫдътъ счита, че сѫдебниять приставъ не е спазилъ прѣдписанията на закона, въ какъвто случай продажбата слѣдва да бѫде унищожена, като неправилно извършена. Що се отнася до оплакването, че била извършена трета продажба, сѫдътъ намира, че това оплакване не се оправдава отъ фактическа страна на дѣлото, тъй като отъ изпълнителното дѣло е видно, че първата продажба не е станала, втората е била отложена по искането на касата". — Купувачътъ на имотитѣ Панчо Стояновъ подава касационна жалба срѣщу опрѣдѣлението на окр. сѫдъ и се оплаква, че Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1028, 1035 и 1052, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че отъ самото общинско удостовѣрение, което едва слѣдъ продажбата било прѣдставено, излизало какво дѣцата на длъжника сѫ били малолѣтни, а майка имъ Кера била тѣхна настойница, която получила призовкитѣ си за доброволно изплащане, особено призовкитѣ отъ 12 януарий и 4 мартъ 1904 год. сѫ подписани отъ самия Георги Миндовия синъ, именно Стоянъ Георгиевъ, който се оплаквалъ, че ужъ не му било известно изпълнителното дѣло.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: окрѫжниятъ сѫдъ въ опрѣдѣлението си константирва, че призовкитѣ за доброволното изплащане на дълга и за описътъ на имотитѣ не сѫ били правилно врѫчвани на длъжника, респективно на неговитѣ наслѣдници, споредъ изискването на чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Отъ фактическа страна това констатирване на сѫда се оправдава, защото щомъ първата призовка отъ 4 февруарий 1898 год. за доброволното изплащане на дълга била повърната отъ кмета съ забѣлѣжка, че длъжникътъ Георги Миндовъ се е поминалъ, сѫдебниятъ приставъ изпратилъ три послѣдователни призовки, отъ които двѣ за сѫщата цѣль — за доброволното изплащане на дълга — и една за описъ, обаче не обърналъ внимание, че ни една отъ тѣхъ не била врѫчена по изизскванията на чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а тоя членъ изисква, щото, когато призовката се врѫчва на неграмотно лице, разсилниятъ е длъженъ да „пригласява единъ или двама свидѣтели, или мѣстни полицейски служители въ качество на свидѣтели и да отбѣлѣзва имената на тия свидѣтели върху призовката". Върху реченитѣ три призовки не е отбѣлѣзано името поне на единъ свидѣтель, макаръ и да

сж тѣ подписани за неграмотностьта на пригласяваното лице. Има наистина една призовка вржчена на 4 мартъ 1904 год., върху която, освѣнъ подписа на С. Георгиевъ, за безграмотностьта на Кера Георгиева, фигуриратъ имената и на двѣ поемни лица, точно споредъ изискванията на чл. 225 отъ Гражданското сждопроизводство, обаче, тая призовка не се отнася нито до доброволното изплащане на дългътъ, нито до описа; нито даже макаръ и не нуждно — до проданьта, а се отнася до едно недосегающе отъ близо интереситѣ на длъжника обстятелство, базирано на чл. 951 отъ Гражданското сждопроизводство, именно, че едно изпълнително дѣло се присъединило къмъ друго изпълнително дѣло. Сждебниятъ приставъ намѣрилъ за нуждно, макаръ и законътъ да не счита за нуждно, да изпрати до Г. Миндова, макаръ и да му било извѣстно вече, че не е между живитѣ, призовка за продажбата; тази призовка отъ 10 май 1904 год. е подписана отъ Стоянъ Георгиевъ, но Стоянъ Георгиевъ не е единственъ наслѣдникъ на Г. Миндовъ, нито е билъ настойникъ на малолѣтнитѣ си наслѣдници, за които законната презумция е, поради небрѣжностьта на сждебния приставъ, че имъ е било неизвѣстно образуваното срѣщу тѣхъ изпълнително дѣло. За това, като унищожилъ проданьта, Старозагорскиятъ окр. сждъ не е нарушилъ наведенитѣ въ касационната жалба чл. чл. 1028, 1035 и 1052, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, та оплакването за нарушението на тия членове е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба нъ Панчо Стояновъ, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 14 декемврий 1904 година, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 59 — (320) — 17 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло №* 111, *по описа за* 1905 *год., на Салчо Дафовъ и Мария Димирова, отъ гр. Пловдивъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския окр. сждъ отъ 24 ноемврий* 1904 *година.* — Въ заседанието се явиха С. П. Радановъ, повѣреникъ на касаторитѣ и С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Костадинъ Г. Шабански.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Илия х. Павловъ, отъ гр. Пловдивъ, като приложилъ единъ изпълнителенъ листъ срѣщу длъжника му Костадинъ Георгевъ, отъ с. Марково, молилъ сждебния приставъ да опише и продаде имотитѣ на длъжника, показани съ особно заявление. Публичната продань се е състояла само за едно лозе, което приставътъ е присждилъ върху купувачитѣ Салчо Дафовъ и Мария Димитрова. Пловдивскиятъ окр. сждъ, обаче, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че отъ изпълнителното дѣло, понеже е видно, какво сждебниятъ приставъ слѣдъ извършване проданьта на описанитѣ 4 парчета недвижимъ имотъ на длъжника не е билъ поканилъ взискателя Илия х. Павловъ да поиска или нова продань на 3-тѣхъ

парчета отъ този имотъ, на които продажбата той (пристава) съ протоколи отъ 17 августъ е обявилъ за нестанала, или же да се присжди върху него този имотъ, а е изпратилъ дѣлото за прѣгледъ проданьта само на четвъртото парче — прѣдметното лозе, — то отъ този именно фактъ слѣдва да се заключи, какво сждебниятъ приставъ е знаялъ, че срѣщу взискането е била изплатена такава голѣма часть, щото само отъ добитата на продаденото лозе сума 90 лева е могло да се изплати и остатъкътъ и даже е взелъ въ съображение това обстоятелство и то нѣма съмнѣние по заявление на взискателя, защото той направлява изпълнението (чл. 839 отъ Гражданското сждопроизводство), та за туй не е отишелъ по-нататъкъ въ продажбата и на непродаденитѣ три парчета отъ имота. И понеже отъ прѣдставенитѣ на мировия сждия отъ страна на длъжника заедно съ частната му жалба отъ 27 августъ т. г. три разписки (една за 270 лева отъ 4 октомврий 1903 год., друга отъ 14 сжщия мѣсецъ за 20 лева и трета отъ 17 августъ 1904 год. за 250 лева) и отъ записката на Д. Ивановъ, пълномощникъ на взискателя, помѣстена върху една отъ тѣзи разписки и относяща се до този послѣдния на адресъ „бай Илия“ (Илия х. Павловъ) се заключава, че длъжникътъ, частниятъ тжжитель, като е внелъ на този послѣдния сумата 250 лева въ самия день на неокончателната продань (17 августъ 1904 год.), е молилъ било него, било пълномощника му да се спрѣ проданьта вслѣдствие изплащане сумата по дѣлото, и прѣдъ видъ, че въ изпълнителното дѣло фигурира една частна смѣтка отъ самия приставъ, споредъ която става явно, че за издължение на взискането по дѣлото е оставало само сумата 23 лева и 7 ст., то ще се заключи, че тая смѣтка е правена този именно день, когато длъжникъ е тичалъ да спрѣ проданьта, т. е. 17 августъ и слѣдователно приставътъ е знаялъ, че само тази именно сума се е длъжала по дѣлото, а въпрѣки това е допусналъ да се продаде цѣлото лозе. Дѣйствително на пръвъ погледъ отъ официялната смѣтка на сжщия приставъ, приложена въ края на изпълнителното дѣло, се види, че освѣнъ сумата 23 лева и 7 ст. длъжели сж се и 53 л. и 82 ст. и то: за разноски по изпълнението 12 лева, за публикация на проданьта 7 лева и 50 ст., за изпълнителенъ листъ 1 левъ и 90 ст., за данъци 25 лева и 22 ст. и за градско право 1 левъ и 80 ст. и крѣпостни мита 5 лева и 40 стотинки. Обаче, като се вземе прѣдъ видъ, че сумата за изпълнителния листъ и за изпълнението на публикацията е влѣзла въ частната смѣтка на пристава, то горната обща сума трѣбва да се намали съ туй перо. Сжщо трѣбва да се спадне и сумата 5 лева и 40 ст. за крѣпостнитѣ мита, които купувачътъ ги е внелъ и той трѣбва да ги изплаща. А за данъцитѣ 25 лева и 22 ст. и градското право 1 левъ и 80 ст., като се има прѣдъ видъ, че тѣ идатъ като послѣдствие отъ проданьта и че имотътъ не за тѣхното изплащане се продава, то ще излѣзе, че цѣлото останало взискане къмъ деня на проданьта е било само 23 лева и 7 ст. заедно съ разноскитѣ по листа и изпълнението, която сума даже е погрѣшна, защото приставътъ въ частната си смѣтка погрѣшно е смѣталъ сумата по публикацията на проданьта 8 лева и 97 ст., когато само 7 лева и 50 ст. сж тѣ и тогазъ дѣйствителниятъ остатъкъ е *само 21 лева и 60 ст.*; 2) че както сждебниятъ приставъ тъй и мировиятъ сждия, който е разглеждалъ проданьта, па е билъ сезиранъ отъ

частния тжжитель съ частната му жалба съ приложенитѣ при нея разписки и смѣтки, е знаялъ така сжщо че по изпълнителното дѣло сж се длъжели само 23 лева и 7 ст., а той въпрѣки това е потвърдилъ проданьта и оставилъ частната жалба безъ послѣдствие. Дѣйствително разпискитѣ не сж официялни, обаче липсата на доказателства за че тѣ не сж по туй дѣло, а така сжщо и другитѣ данни по дѣлото могли сж да го убѣдятъ, че тѣ се отнасятъ именно по него дѣло; 3) че отъ постановлението на чл. чл. 829 и 995 отъ Гражданското сждопроизводство е явно какво сждебниятъ приставъ е длъженъ при описа на недвижимъ имотъ да опише само този, отчуждаването на който ще е най малко обременително за длъжника и такава съразмѣрна съ взискането часть отъ сжщия имотъ, която ще може да изплати цѣлото взискане. Отъ тукъ слѣдва да се заключи, че ако не се допуща да се опише само една по-голѣма отъ взискането часть отъ имота, то толкозъ повече не е допустимо да се продаде такава излишна часть. Прочее, въ конкретния случай сждебниятъ приставъ неправилно е продалъ цѣлото лозе, когато само $^{1}/_{3}$ негова часть е била достатъчна да покрие взисканата сума 23 лева и 7 ст., или 21 лева и 60 ст.; 4) че въззиваемитѣ Илия х. Павловъ, взискательтъ чрѣзъ повѣреника си д-ръ Табаковъ и купувачитѣ на имота Салчо Дафовъ и Мария Димитрова, чрѣзъ своя повѣреникъ Христо Китановъ, искатъ да се остави безъ послѣдствие подадената отъ частния тжжитель — длъжника частна жалба безъ послѣдствие, като просрочена. При това тѣ не отричатъ че къмъ датата на проданьта е оставало само сумата 23 лева и 7 ст. да се длъжи. Прѣди всичко възражението на взискателя Павловъ не може да се слуша и той само за форма е виканъ, защото той слѣдъ като е получилъ и послѣдната сума по дѣлото 23 лева и 7 ст., или ще си я получи, защото тя е внесена отъ длъжника (кв. № 837 отъ 26 августъ 1904 год.), губи всѣкакви права да се мѣси по дѣлото; права въ случая иматъ само купувачитѣ. Тѣзи възражения на въззиваемитѣ обаче сж неоснователни и ще трѣбва да не се уважатъ, защото жалбата напротивъ е подадена въ срокъ. Проданьта на имота (окончателната продань) е извършена на 18 августъ 1904 год., а жалбата противъ нея е подадена на 27 сжщия мѣсецъ, т. е. 9 дни послѣ, а споредъ чл. 849 отъ Гражданското сждопроизводство срокътъ за подаване такива жалби е двѣнедѣленъ. Седмодневниятъ срокъ, който се прѣдвижда въ чл. чл. 1052, 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство не може да има приложение въ случая, защото жалбата не се отнася нито до едно отъ дѣйствията изложени въ тия членове: описа, оцѣнението на недвижимъ имотъ, обнародване обявленията за проданьта и начина (правилното или неправилното извършване) на проданьта, а се отнася до неоснователното продаване на имота безъ да се е дължало, а понеже изрично за такива жалби нѣма прѣдвиденъ по-кжсъ срокъ въ отдѣла за частнитѣ производства и прѣпирни по недвижимитѣ имоти (чл. чл. 1045 — 1058), то слѣдва да се отдаде това дѣйствие къмъ ония прѣдвидени въ чл. 848 отъ Гражданското сждопроизводство, а къмъ тѣхъ се прилага двѣнедѣлниятъ срокъ прѣдвиденъ въ слѣдния чл. 849, който понеже е помѣстенъ въ общитѣ правила за принудителното изпълнение (глава IV), то той има приложение и къмъ дѣйствията по продажбата на недвижимъ имотъ. Въ туй отношение и мировиятъ сждия, понеже е влѣзалъ въ обсжждане тази жалба по сж-

щество, ще каже, че я е намѣрилъ подадена въ срокъ. Отъ друга страна даже и да се приеме, че жалбата на частния тжжитель Шабански отъ 27 августъ 1904 год. е просрочена, пакъ сждътъ d'office е длъженъ да я разгледа по сжщество и да види да ли дѣйствително има допуснато отъ сждебния приставъ туй нарушение, което му се приписва, макаръ че туй нарушение не впада въ ония прѣдвидени въ чл. чл. 1028 и 1035, поради което сждътъ d'office е длъженъ да унищожи една публична продань за това, защото законодательтъ не може да прѣдвижда и урежда продажби на имотъ безъ да има взискане или продажби на повече имотъ за малки взискания, както напр. що е въ случая: продань на имотъ за 90 лева за едно взискане отъ 23 лева и 7 ст., или по-скоро 21 лева и 60 ст., понеже прѣдполага се че се продава единъ имотъ за покриване едно сжществующе взискане и че се продава толкова имотъ колкото е нуждно за покриване взискането. Отъ тукъ слѣдва и липсата на санкция въ чл. чл. 1028 и 1035 за такива ненормални случаи. Отъ всичко прочее горѣизложено сждътъ намира, че сждебниятъ приставъ неправилно е допусналъ да се продаде цѣлото лозе на дължника състояще отъ 15 декара, когато $^{1}/_{3}$ часть или $^{1}/_{2}$-та поне отъ него е била достатъчна за да покрие длъжимата сума 21 лева и 60 ст., заедно съ данъцитѣ на тази часть, толкозъ повече, че проданьта и на останалата часть отъ лозето би било пагубно за длъжника, защото туй лозе за вѣрване е, че би струвало много повече, както заявява той, отъ колкото се е продало. И като неправилно туй дѣйствие на сждебния приставъ, то и опрѣдѣлението на мировия сждия, съ което е потвърдена казаната продань се указва неоснователно и за това ще трѣбва да се отмѣни", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 ноемврий 1904 год. отмѣнилъ опрѣдѣлението на Пловдивския околийски мирови сждия, съ което продажбата на въпросното лозе е била утвърдена. — Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното опрѣдѣление на Пловдивския окр. сждъ Салчо Дафовъ и Мария Димитрова се оплакватъ, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 849, 978, 1055, 1028 и 1039 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно счелъ жалбата подадена въ срокъ и защото въ случая не могалъ служебно да се сезира съ неправилности по производство на проданьта.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Пловдивскиятъ окр. сждъ признава, че длъжникътъ е подалъ жалбата си срѣщу дѣйствията на сждебния приставъ слѣдъ седмодневния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. чл. 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, но приема тая жалба на разглеждане прѣдъ видъ на чл. чл. 848 и 849 отъ сжщото сждопроизводство, които въ случая били приложими. Тълкуването, което сждътъ дава на закона, не е правилно, тъй като жалба срѣщу дѣйствията на сждебния приставъ по описа и производството на продажбата въ каквато смисъль длъжникътъ се е оплаквалъ, трѣбва да бжде подадена въ седмодневенъ срокъ, прѣдвиденъ въ чл. чл. 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, инакъ жалбата се счита за просрочена. Чл. чл. 848 и 849 отъ Гражд. сждопроизводство въ случая не могатъ да се приложатъ, защото тия членове се отнасятъ до съвършено други неправилности при изпълнението на едно рѣшение, а не и до тия на сждебния

приставъ при описа и продажбата на имота. Сждътъ не е правъ и въ съображението си, че служебно може да провѣри дѣйствията на сждебния приставъ въ описа и производството на продажбата, тъй като вънъ отъ опрѣдѣленитѣ въ чл. чл. 1028 и 1035 случаи, въ които настоящиятъ не подхожда, сждътъ нѣма право безъ жалба отъ странитѣ да дѣйствува. Слѣдователно, Пловдивскиятъ окр. сждъ, като е приелъ за разглеждане оплакванията на длъжника срѣщу дѣйствията на пристава по описа и проданьта на прѣдметното лозе вънъ отъ седмодневния срокъ, опрѣдѣленъ въ чл. чл. 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, постжпилъ е въпрѣки смисъльта на закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ сжщото Гражданско сждопроизводство, както се оплакватъ касаторитѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Пловдивския окр. сждъ отъ 24 ноемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 60 — (323) — 15 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 122, по описа за 1905 год., на Тодоръ Т. Калжповъ, отъ гр. Врагца, срѣщу опрѣдѣлението на Врачанския окр. сждъ отъ 15 януарий 1905 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по искътъ на Кага Ангелкова, отъ гр. Врагца, за дѣлба на единъ неподѣляемъ имотъ — кжща между нея и сънаслѣдницитѣ ѝ, билъ издаденъ изпълнителенъ листъ, съ силата на който сждебниятъ приставъ извадилъ на публиченъ търгъ кжщата и я възложилъ окончателно върху наддавача — купувачъ Тодоръ Т. Калжповъ, отъ сжщия градъ. Тази продань била утвърдена отъ Вратчанския градски мирови сждия съ опрѣдѣление отъ 28 октомврий 1904 год., подъ № 94. Това опрѣдѣление сж обжалвали сънаслѣдницитѣ Ката и Атанасъ Ангелови прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ изпълнителното дѣло се вижда, че сждебниятъ приставъ е направилъ поемни условия на 10 септемврий 1904 год. за продажбата на имота, но не е указалъ, че сънаслѣдницитѣ сж присжтствували, и че тѣ сж се съгласили на тия условия. Отъ постановлението на чл. 1190 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че една недѣля слѣдъ съставянето на поемнитѣ условия, сждебниятъ приставъ е длъженъ да призове сънаслѣдницитѣ въ своята канцелярия, за да прѣгледатъ тѣ сжщитѣ условия и да дадатъ своето удобрение върху тѣхъ. Очевидно е това, слѣдователно, че поемнитѣ условия трѣбва да бждатъ извѣстни на сънаслѣдницитѣ. Въ случая сждебниятъ приставъ не е сторилъ това, и тия поемни условия сж станали извѣстни на странитѣ — чакъ слѣдъ вржчването имъ — прѣписа отъ опрѣдѣлението по утвърдяване

продажбата, слѣдователно, срокътъ за обтжжване тия дѣйствия на сждебния приставъ тече отъ деньтъ на получаване това опрѣдѣление. Въ този срокъ странитѣ сж дали своитѣ жалби противъ опрѣдѣлението на мировия сждия и понеже днесъ това оплакване се поддържа, то слѣдва, че то — своеврѣменно е направено — така че въ случая сждебниятъ приставъ е извършилъ нарушение на чл. 1190, а съ това той е опорочилъ извършената продажба по това дѣло. Че поемнитѣ условия трѣбва да се съобщатъ на сънаслѣдницитѣ, за да могатъ послѣднитѣ да направатъ своитѣ възражения, се подкрѣпя и отъ постановлението на чл. 1004 отъ Гражданското сждопроизводство, гдѣто е постановено, кога сждебниятъ приставъ може безъ съгласието на странитѣ да произведе публична продажба по редътъ указанъ въ закона. Другитѣ нарушения изтъкнати отъ частнитѣ тжжители за нарушение чл. чл. 1186—1189, 1011, 1013, 1017, 1021, 1023, 1141, 1142 и 1128 отъ сжщото сждопроизводство, понеже не се оправдаватъ отъ даннитѣ по дѣлото, то това оплакване слѣдва да се остави безъ послѣдствие", — съ опрѣдѣлението си отъ 15 януарий 1905 год. отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление, като унищожилъ проданьта. Купувачътъ Тодоръ Т. Калжновъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото нѣмалъ данни (сждътъ) да счита, че поемнитѣ условия не сж били прѣдявени отъ сждебния приставъ на сънаслѣдницитѣ и защото, дори да е вѣрно това твърдение на сжда, пакъ нѣма сжществено нарушение на чл. 1190 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже нито въ частната си жалба, нито устно прѣдъ сжда наслѣдницитѣ не сж твърдили, че иматъ нѣщо да заявятъ противъ съставенитѣ поемни условия, и 2) членове 1052—1055 отъ Гражданското сждопроизводство, защото макаръ и да сж получили съобщение за описа, наслѣдницитѣ не сж обжалвали въ седмодневенъ срокъ нарушението на чл, 1190 отъ сжщото сждопроизводство отъ датата на описа, нито даже отъ датата на проданьта, па и въ частната си жалба тѣ не се оплакватъ за това нарушение, а едва въ сждебното заседание.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ фактътъ, че въ изпълнителното дѣло, не намѣрилъ нито призовки, нито нѣкакво съобщение до сънаслѣдницитѣ, нито нѣкакъвъ протоколъ констатирующъ мнѣнията имъ относително поемнитѣ условия, окржжниятъ сждъ не е могалъ освѣнъ да извади заключение, че сждебниятъ приставъ не е прѣдявилъ поемнитѣ условия на сънаслѣдницитѣ, а това прѣдявяване на поемнитѣ условия е необходимо по прѣдписанието на чл. 1190 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ случай на продажба на неподѣлимъ наслѣдственъ имотъ описътъ и оцѣнката на имота се замѣстватъ съ поемнитѣ условия, гдѣто се опрѣдѣля и първоначалната цѣна отъ която ще почне наддаване, споредъ чл. чл. 1189 и 1139 отъ сжщото сждопроизводство, така щото при несъблюдението прѣдписанието на чл. 1190 достатъчно е за единъ отъ сънаслѣдницитѣ да претендира отпослѣ, че имотътъ е билъ проданенъ на низка цѣна, каквото въ случая имало оплакване отъ апелаторитѣ, за да се счете, че тѣ оспорвать именно съ-

ставенитѣ въпрѣки тѣхното знание поемни условия. За това указаниятъ въ първото касационно оплакване чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство не е нарушенъ и туй оплакване е неоснователно, и 2) указанитѣ въ второто касационно оплакване членове 1052—1055 отъ сжщото сждопроизводство не сж нарушени, слѣдователно и това оплакване е неоснователно, защото въ случая никакво съобщение отъ пристава не е било направено на сънаслѣдницитѣ за каквото и да е негово дѣйствие по изпълнението, нито се вижда отъ изпълнителното дѣло тѣ да сж участвували въ нѣкое негово дѣйствие, слѣдователно, прѣдполага се, че тѣ, или поне единъ отъ апелаторитѣ, не е знаялъ тѣзи му дѣйствия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Тодоръ Т. Калжповъ, срѣщу опрѣдѣлението на Вратчанския окр. сждъ отъ 15 януарий 1905 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 61 — (330) — 17 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 608, по описа за 1904 год., на Илия Русевъ Беровъ, отъ с. Горско-Сливово, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 5 май 1904 год., подъ № 78.* — Въ заседанието се явиха Т. Теодоровъ, повѣреникъ на касатора и В. Вълчановъ, повѣреникъ на отвѣтницата по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Илия Русевъ Беровъ, отъ с. Горско-Сливово, заявилъ прѣдъ Севлиевския мирови сждия на 19 декемврий 1901 год. искъ противъ Мица Великова Саржвлаева, отъ сжщото село, за правособственость на една ливада -- градежъ, т. е. мѣсто за градене. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 3331/901 год. и съ рѣшението си № 290/903 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на $^7/_8$ части отъ спорното мѣсто, отвѣтницата апелирала прѣдъ Търговския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 80/903 год. и съ рѣшението си № 78, отъ 5 май 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: «че ищецътъ Илия Русевъ Беровъ иска да му отстжпи отвѣтницата Мица В. Саржвлаева градежътъ, изложенъ по-горѣ, защото той го билъ притежавалъ по покупка отъ 1897 година. Че за да установи правото си на собственость ищецътъ е прѣдставилъ продавателно съ дата 16 февруарий 1885 год. и друго съ дата 17 май 1897 год.; че първото отъ продавателнитѣ е безъ значение, защото въ днешното сждебно заседание, то биде признато за подложно и изключено отъ числото на доказателствата; че отъ второто продавателно се установява какво Генчо Върбановъ, Георги Андрѣевъ и Елена Вл. Андрѣева, отъ с. Горско-Сливово, продали спорния имотъ на ищеца, обаче това продавателно, като не изхожда отъ отвѣтницата, нѣма за нея никакво значение, за да може тя да отстжпи на ищеца поменатия имотъ; че

освѣнъ продавателнитѣ ищецътъ е прѣдставилъ още въ прѣписъ рѣшение № 516/97 год. и протоколи отъ 22 септемврий 1897 год. държани отъ Севлиевския допълнителенъ мирови сждия по гражданско дѣло № 973/97 год.; но тъй като поменатото дѣло № 973/97 год. е било заведено за нарушено владѣние, по което спорътъ за собственостьта не се разрѣшавалъ, то и тия документи по настоящия процесъ сж безъ значение; че тъй като споредъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство давностното владѣние се доказва съ свидѣтели, а споредъ чл. 329 отъ сжщия законъ, мѣстно дознание се допуща само когато е споръ за мѣстностьта, пространството или продължителностьта на поземелното владѣние, то извършеното мѣстно дознание отъ сждията на 1 септемврий 1902 год. за установяване давностното владѣние е безъ значение по дѣлото; че щомъ ищецътъ не прѣдставлява доказателства за собственостьта на имота, то имотътъ, който е въ владѣнието на отвѣтницата, безъ тази послѣдната да доказва, че е собственица върху имота, подлежи искътъ да се отхвърли; при всичко, че прѣдставениятъ въводителенъ протоколъ отъ 3 октомврий 1900 год. отъ отвѣтницата, за установяване на обстоятелства, че тя е въведена по сждебенъ редъ въ спорния имотъ, е безъ значение за ищеца, по причина че рѣшението не било издадено противъ него; че тъй като сждията неправилно е уважилъ искътъ на ищеца, то рѣшението му подлежи да се отмѣни». — Ищецътъ подава касиционна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е извратилъ смисълъта на продавателното отъ 17 май 1897 год., като не му далъ сила, понеже изхождало отъ отвѣтницата, безъ да вземе прѣдъ видъ, че спорниятъ имотъ първоначално принадлежалъ на Върбанъ Вачоолу и отвѣтницата и че неговитѣ наслѣдници сж били Иванъ, Ганчо и Андрѣя Върбанови и Мица Върбанова, отвѣтницата по дѣлото, а пъкъ споредъ реченото продавателно Генчо Върбановъ, Георги Андрѣевъ и Елена В. Андрѣева сж продали нему; 2) чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че давностното владѣние се доказвало съ свидѣтели а не съ дознание, когато и дознанието състои отъ разпитъ на свидѣтели на самото спорно мѣсто, и 3) чл. 354 отъ сжщото сждопроизводство, защото веднажъ допуснато, дознанието трѣбвало да му опрѣдѣли въ рѣшението си неговото значение и сила.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣрницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) второто оплакване въ касационната жалба е неснователно, защото чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, на който то се основава, прѣдвижда въ своя пунктъ 2 свидѣтелски показания като срѣдство за доказване давностното владѣние, а това срѣдство е друго отъ онова прѣвидено въ чл. 329 отъ сжщото сждопроизводството — отъ дознанието чрѣзъ околни люди; разликата състои въ това, че свидѣтелитѣ се посочватъ отъ самата страна, която иска да докаже давностното си владѣние, а околнитѣ люди се избиратъ съ жребие изъ между посоченитѣ лица отъ администрацията; прилика наистина има между тѣзи два института въ това гдѣто и за околнитѣ люди се изискватъ еднакви условия както и за свидѣтелитѣ, но отъ това не слѣдва че може да се замѣства едина институтъ съ другия, тъй

като и експертнитѣ се подлагатъ подъ условията на свидѣтелитѣ (чл. чл. 456, 458 и 459, отъ Гражданското сѫдопроизводство), но задачата имъ е различна отъ оная на свидѣтелитѣ, както е различна и оная на околнитѣ люди. Отъ тука слѣдва че окрѫжниятъ сѫдъ законно е постѫпилъ като е счелъ, че съ дознание не се доказва давностно владѣние; 2) въ свръзка съ това оплакване трѣбва да се признае за неосновaтелно и устното оплакване на повѣреника на касатора, основано върху чл. 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тоя членъ има прѣдъ видъ случаи, когато странитѣ сами, безъ защитници пледиратъ и „несъзнаватъ сѫщественостьта на нѣкои обстоятелства", а по настоящето дѣло страната—касаторъ се е прѣдставлявала отъ свой защитникъ — адвокатъ, който не бива да се допусне, че „не е съзнавалъ сѫщественостьта" на туй обстоятелство; при това този членъ не задължава сѫда, а му дава факултативно право — „той може« казва членътъ и пр., слѣдователно, ако не упражни това си право, сѫдътъ не нарушава тоя членъ; 3) като съобразява, че дознанието споредъ прѣдписанието на чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство е прѣдвидено за установяване пространството на поземленото владѣние, а не за установяване на давностно владѣние, окрѫжниятъ сѫдъ опрѣдѣлява въ рѣшението си отрицателното значение на извършеното отъ мировия сѫдия дознание; счита го, че то нѣма никакво значение отъ гледна точка на закона, а сѫдътъ не може да даде значение на едно доказателство, което законътъ счита за безъ значение. За това наведениятъ въ второто оплакване на касационната жалба чл. 354 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ и това оплакване е неосновaтелно, и 4) първото касационно оплакване, основано върху чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неосновaтелно, защото веднажъ отхвърлени извършеното отъ мировия сѫдия дознание и първиятъ частенъ продавателенъ актъ отъ 16 февруарий 1885 год. като подложенъ, прѣдъ окрѫжния сѫдъ не оставало въ подкрѣпа на искътъ освѣнъ вториятъ частенъ продавателенъ актъ отъ 17 май 1897 год., а въ тоя актъ не фигурира отвѣтницата като продавачка. Наистина, повѣреникътъ на касатора наведе аргументъ, извлѣченъ отъ обясненията на повѣреника на отвѣтницата въ сѫдебнитѣ заседания на окрѫжния сѫдъ отъ 4 декемврий 1903 год. и 3 февруарий 1904 год., които обяснения той квалифицира за самопризнание; обаче прѣдъ сѫда по сѫщество не се е осланялъ повѣреникътъ на сегашния касаторъ на нѣкакво самопризнание, направено отъ отвѣтницата, за да има поводъ сега да се оплаква, за гдѣто сѫдътъ не обсѫдилъ неговия доводъ, основанъ върху самопризнание. Но и да има самопризнание, то едва ли би ползувало ищецътъ — касаторъ, защото отвѣтницата казвала наистина чрѣзъ повѣреника си, че едната половина отъ двора била купена отъ братята ѝ, обаче допълнува, че братята ѝ сѫ дали тази половина заедно съ другата наслѣдствена половина за неинъ дѣлъ, тъй щото въ цѣлость това самопризнание, въ случай, че би се приело за самопризнание, не би ползувало ищеца, защото той не претендира да е доказалъ, че дѣлбата, на която се основава самопризнанието била извършена подиръ 17 май 1897 год. незавѣрена дата на продавателния му актъ и защото, съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ самопризнание на договорящитѣ се страни не се доказва

продажбата на недвижимъ имотъ, а камо ли съ самопризнанието на отвѣтницата да се доказва фактътъ, че братята ѝ сѫ купили половината отъ двора отъ друго лице, нѣщо, което ищецътъ искалъ да докаже именно съ първия си продавателенъ актъ, но тоя актъ билъ признатъ за подложенъ. Въ свръзка съ това само отъ себе излиза безъ значение и наведеното отъ повѣреника на касатора обстоятелство, че отвѣтницата е викала и то само въ първата инстанция братята си да отговарятъ заедно съ нея, обстоятелство на което самиятъ ищецъ не е далъ никакво значение и за това не се е осланялъ на него прѣдъ сѫдилищата по сѫщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Илия Русевъ Беровъ, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 5 май 1904 год., подъ № 78, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 62 — (332) — 17 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шести априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 88, по описа за 1903 год., на Иванъ Н. Коновъ, отъ гр. Бѣлоградчикъ, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 11 юлий 1902 год., подъ № 134.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Парашкева, Мария, Елисавета и Ана Конови, както и малолѣтнитѣ наслѣдници на Илия Коновъ, чрѣзъ настойника си Костадинъ Димитровъ, отъ гр. Бѣлоградчикъ, сѫ заявили прѣдъ Бѣлоградчишкия мирови сѫдия на 17 януарий 1902 год. искъ противъ Ив. Н. Коновъ, отъ сѫщия градъ, за правособственость на $^1/_6$ часть отъ кѫща, $^4/_6$ части отъ която отвѣтникътъ купилъ на публиченъ търгъ за дългъ на Никола Димитровъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 102/902 год. и съ рѣшението си № 231/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 168/902 год. и съ рѣшението си № 134, отъ 11 юлий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „апелаторътъ въ първата инстанция е прѣдставилъ единъ крѣпостенъ актъ № 41, съ дата 9 априлъ 1899 год., отъ който се вижда, че на публична продань е купилъ за дългътъ на Никола Димитровъ $^4/_6$ части отъ кѫщата въ гр. Бѣлоградчикъ, улица „Князъ-Борисова", до съсѣди: пѫть, Иванъ Коновъ, Георги Милойковъ и Панто Атанасовъ, но както правилно е призналъ мировиятъ сѫдия този актъ не може да се противопоставя на ищцитѣ, защото не сѫ участвували въ издаването му; 2) отъ извършеното отъ мировия сѫдия мѣстно дознание се е установило по единъ положителенъ начинъ, че цѣлата кѫща, за часть отъ която е спора, е останала отъ дѣдо Коно на тримата негови синове Илия (баща на ищцитѣ), Гоцо и Никола, отъ които Никола вземалъ източната $^1/_3$ часть, Гоцо — срѣдната, а Илия, бащата на ищцитѣ — западната и прѣди де-

сетина години Никола Димитровъ, зеть на Илия Коновъ, съ жената си (ищцата Параскева) и дѣцата си влѣзалъ въ кжщата на тжща си ($^{1}/_{3}$ часть отъ цѣлата кжща), като купилъ и половината отъ Гоцовия дѣлъ, а другата половина отъ сжщия дѣлъ купилъ отвѣтникътъ Иванъ Коновъ, който владѣялъ източната $^{1}/_{3}$ часть отъ кжщата по наслѣдство отъ баща си Никола Коновъ, а прѣди една-двѣ години била секвестирана и продадена за дългътъ на Никола Димитровъ, както неговата $^{1}/_{6}$ часть, купена отъ Гоцо Коновъ, така сжщо и половината отъ частьта на тжща му Илия Коновъ, или всичко $^{2}/_{6}$ части отъ цѣлата кжща които купилъ отвѣтникътъ, и 3) прѣдставенитѣ въ втората инстанция писмени документи: прѣписи отъ искова молба на ищцитѣ противъ Иванъ Ангеловъ и Никола Димитровъ и прѣписи отъ рѣшения на мировия сждия и окржжния сждъ по тоя искъ, не установяватъ нищо друго освѣнъ че ищцитѣ сж добили рѣшение съ което Иванъ Ангеловъ и Никола Димитровъ сж осждени да вдигнатъ запора като неправиленъ върху $^{2}/_{6}$ части отъ спорната кжща. Колкото до описа на движимитѣ и недвижими имоти останали отъ покойния Илия Коновъ не може да има никакво съмнѣние, че той не е отъ тия документи, които установяватъ правото на собственость, слѣдователно той нѣма никакво значение по дѣлото. При тия данни рѣшението на мировия сждия се явява правилно издадено и слѣдва да се потвърди. Страната, която губи процеса, длъжна е да повърне на другата — направенитѣ отъ нея разноски". Отвѣтникътъ подава касациона жалба и между друго се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ дознанието е извлѣкалъ заключение за давностно владѣние.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: още при разискването и гласуването отъ Народното събрание на новия Законъ за гражданското сждопроизводство отъ 1891—1892 години е било заявено отъ Министра на правосждието и впослѣдствие Върховниятъ касационенъ сждъ съ редъ рѣшения е обяснилъ, че дознанието, прѣдвидено въ чл. 329 отъ реченото сждопроизводство, нѣма за цѣль да установява давностно владѣние, тъй като за тази цѣль сж прѣдвидени въ чл. 325 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство свидѣтелски показания, а има за цѣль да установява само пространството, мѣстностьта или проточването на границитѣ на поземелното владѣние. Щомъ, прочее, законодательтъ е прѣдвидѣлъ два отдѣлни института за двѣ отдѣлни цѣли — институтътъ на свидѣтелскитѣ показания за установяване фактитѣ на владѣнието като срѣдство за придобиване собственостьта възъ недвижими имоти чрѣзъ давность и институтътъ на дознанието съ околни люди за установяване, било мѣстоположението на нѣкои точки, било границитѣ на поземелното владѣние, или же, споредъ забѣлѣжката на чл. 329 отъ сжщото сждопроизводство, за установяване характера на притезяемитѣ отъ общинитѣ мери и балталжци — то замѣняването на тѣзи два института единъ вмѣсто другъ се счита за противозаконно. Отъ това слѣдва, че когато отъ едно незаконно извършено дознание сждътъ по сжщество извлича заключение за давностно владѣние въ полза на коя да е отъ сждящитѣ се страни и това му заключение поставя въ зависимость изхода на дѣлото, той сжществено нару-

шава закона. Това именно е направилъ въ случая Видинскиятъ окржженъ сждъ. Той е, прочее, сжществено нарушилъ чл. 329, въ свързка съ чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство. За това и касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 11 юлий 1902 год., подъ № 134, защото е нарушенъ чл. 329, въ свързка съ чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 63 — (333) — 16 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 89, по описа за 1903 год., на Калина и Флора Николови Чиръ, отъ с. Коилово, Видинско, наслѣдници на покойния Никола Чиръ, съ Ионъ Дину Чиръ, отъ сжщото село, за 540 лева отъ наемъ*. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ионъ Дино Чиръ, отъ с. Коилово, завелъ прѣдъ Видинския окол. мирови сждия противъ Никола Чиръ, отъ сжщото село, искъ за 540 лева, произходящи отъ наемъ на 11 декара и 5 ара ниви за прѣзъ нѣколко години. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1900 год., подъ № 244, уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Ионъ Дину Чиръ за доказателство на искътъ си прѣдъ Видинския окол. мирови сждия е прѣложилъ рѣшителна клетва на отвѣтника Никола Чиръ, която мировиятъ сждия намѣрилъ за допустима и която е била съобщена на отвѣтника въ призовката и е билъ поканенъ да я положи, обаче този послѣдния нито се явилъ да я положи, нито е прѣдставилъ уважителни причини за неявяването си. Така прѣдложената клетва е допустима, понеже се отнася до личното дѣйствие на странитѣ и чрѣзъ нея се рѣшава искътъ, че щомъ отвѣтникътъ не се е явилъ да я положи, се счита, че той се отказва да я приеме и положи и този неговъ отказъ рѣшава искътъ въ полза на ищеца. Доводитѣ на отвѣтника — въззиваемъ, които излага въ жалбата си и които дава прѣдъ сжда чрѣзъ повѣреника си, че той не можалъ да се яви прѣдъ мировия сждия по причина на болесть, за установенето на което е прѣдставилъ едно свидѣтелство отъ 3 май 1901 год., издадено отъ нѣколко жители на с. Ракитница, че въпроснитѣ ниви били негова собственость и че законътъ явно забранявалъ осжждането по наемъ за заеми, ако за това нѣма писмено условие, а такова условие по дѣлото нѣмало, че клетвата не можала да се счита за положена, защото не било изпълнено прѣдписанието на чл. 87 отъ Гражданското сждопроизводство и че тя е недопустима, защото чл. 75 отъ Закона за земитѣ гласялъ: „когато отсжтствува притежателя на земята въ

разстояние на 3 години, той изгубва правото си да дири земята" и че за да може да иска приходъ трѣбва да докаже собственостьта на земята, съгласно чл. 21. отъ Закона за земитѣ сѫ неоснователни, тъй като апелаторътъ е трѣбвало да укаже причинитѣ за неявяването си и да ги подкрѣпя съ доказателства въ първата сѫдебна инстанция, а не сега, възражението, че въпроснитѣ ниви били негова собственость и че законътъ забранявалъ осѫждането за наемъ на такива, ако нѣма писмено условие, е неоснователно и съ нищо не подкрѣпено, сѫщо е неоснователно и твърдението, че клетвата не можала да се счита за положена, защото не е изпълнено прѣдписанието на чл. 87 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и била недопустима съгласно чл. 75 отъ Закона за земитѣ, тъй като мировиятъ сѫдия я съобщилъ на ответника въ призовката и щомъ това му е било извѣстно, той е трѣбвало да се яви да я положи или повърне, а чл. 75 отъ Закона за земитѣ се касае за правособственость на земи но не и до споръ по наемъ на такива земи, въ който случай рѣшението на мировия сѫдия се явява правилно издадено и като такова слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на апелатора, като неоснователна, подлежи да се остави безъ послѣдствие като се осѫди да заплати разноскитѣ по водене на дѣлото въ тая сѫдебна инстанция", — съ рѣшението си подъ № 153, отъ 9 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣщение Калина и Флора Николови Чиръ, наслѣдници на покойния Никола Чиръ, подаватъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Видинскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 89 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за допускане на клетвата се изискватъ двѣ условия а именно: а) да е формулирана и да е допусната отъ сѫда съ опрѣдѣление, и б) по това опрѣдѣление да се назначи на отвѣтника новъ срокъ за да се яви и положи, а едно указване въ призовката че се прѣдлага клетва не е достатъчно и сѫдътъ като е приелъ противното, нарушилъ е горната статия.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ мировото производство се вижда, че ищецътъ за доказателство на иска си е прѣдложилъ на отвѣтника рѣшителна клетва. Мировиятъ сѫдия, безъ да прѣдложи на ищеца да формулира клетвата и безъ да се произнесе съ опрѣдѣление за допущането ѝ или не, съобщилъ е само въ призовката на отвѣтника, че му се прѣдлага клетва и понеже този послѣдниятъ не се е явилъ при разглеждането на дѣлото, счелъ е, че се отказва да положи тая клетва и е рѣшилъ дѣлото само възъ основание на нея. Окрѫжниятъ сѫдъ тоже е намѣрилъ, че клетвата е била правилно прѣдложена и потвърдилъ първостепенното рѣшение. Тѣзи дѣйствия на сѫдилищата по сѫщество трѣбва да се признаятъ за неправилни, защото сѫ противни на закона. За да може една прѣдложена рѣшителна клетва да има онова значение и ония послѣдствия, които закона ѝ дава, трѣбва прѣди всичко тя да бѫде точно и ясно формулирана и сѫдътъ по сѫщество да се произнесе слѣдъ това съ опрѣдѣление за допущането ѝ, тъй като не сѫ странитѣ, които рѣшаватъ да ли клетвата е допустима, а сѫдилищата по сѫщество трѣбва за всѣки кон-

[illegible] да ли е [illegible] [illegible] за [illegible] [illegible] изложената [illegible] въ даннія случай клетвата не е била [illegible] [illegible] и [illegible] нашия [illegible] не [illegible] [illegible] тръбва да се признае, че [illegible] Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ, [illegible] горѣизложеното, нарушилъ е сѫществено [illegible] Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и [illegible], на [illegible] трѣбва да се признае въ това отношение за основателно.

Въ виду на горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опредѣлява**: рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 9 октомврий 1902 год., подъ № 153, за което е нарушенъ чл. 33 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 796 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 64 (348) 20 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 121, по описа за 1903 год., на Митю Арнаудовъ, отъ с. Козловецъ, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ, Свищовско отдѣление, отъ 7 декемврий 1902 г., подъ № 224.* Въ заседанието се яви д-ръ П. Стояновъ, повѣреникъ на наслѣдницитѣ на покойния касаторъ М. Аранаудовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ангелъ Ламбовъ, отъ с. Козловецъ, заявилъ на 28 ноемврий 1895 год. прѣдъ Свищовския окол. мирови сѫдия искъ противъ Митю Т. Арнаудовъ, отъ сѫщото село, за провособственость на една нива, която отвѣтникътъ като взискатель билъ купилъ на публиченъ търгъ за дългъ на П. Поповъ, отъ когото обаче ищецътъ по-рано билъ купилъ съ частенъ актъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 3713/95 год. и съ рѣшението си № 376, отъ 1902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 113/902 год. и съ рѣшението си № 224, отъ 7 декемврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „за доказателство на искътъ си ищецътъ е прѣдставилъ прѣдъ първата инстанция продавателенъ актъ съ дата 18 май 1886 год., но противъ него отвѣтникътъ е заявилъ подлогъ, който Свищовското отдѣление на Търновския окр. сѫдъ признавалъ за неоснователенъ, вслѣдствие на което документътъ останалъ валиденъ, съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; отъ разпита на околнитѣ люди, извършенъ отъ мировия сѫдия на 5 II 1899 год. се вижда, че отъ датата на купуването до деньтъ на запора, все тази нива е била въ рѫцѣтѣ на ищеца; щомъ като ищецътъ е билъ собственикъ на нивата и щомъ той я владѣлъ отъ 1886 год. до деньтъ на запора, трѣбва да се признае, че запорътъ наложенъ отъ Митю

Т. Арнаудовъ върху сѫщата нива, за че била на длъжника му Петъръ Поповъ, е неправиленъ, защото е наложенъ върху чуждъ имотъ, а като така рѣшението на мировия сѫдия трѣбва се потвърди. Страната, която губи процеса, е длъжна, по искане на противната си, да заплати разноскитѣ на послѣдната". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ, Свищовско отдѣление, е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 219 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въпрѣки възражението му сѫдътъ прѣдпочелъ частния актъ на ищеца прѣдъ неговия крѣпостенъ актъ, и 2) чл. чл. 39 и 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е било прѣдлагано на странитѣ помирение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като излуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 219 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ има сила и по отношение на крѣпостнитѣ актове, издадени вслѣдствие публична продань, въ смисъль, че на такива актове не могатъ да се противопоставятъ частнитѣ писмени актове макаръ и издадени по-рано отъ собственицитѣ, за чиито дългове сѫ отпослѣ продадени имотитѣ на публиченъ търгъ; защото причината поради която чл. 219 отъ речения законъ прѣдпочита крѣпостния, нежели частния, макаръ и съ по-ранна дата писменъ актъ, е че при извършването на частния актъ нѣма публичность, третитѣ лица не знаятъ — прѣдполага се, че не знаятъ — за прѣхвърлянето на имота, слѣдователно тѣ имали право да считатъ прѣжния му стопанинъ за собственикъ и за това, който отъ тѣхъ купи отъ него имота по нотариаленъ редъ става неговъ собственикъ, извѣстенъ вече на всички чрѣзъ публичностьта; сѫщата причина сѫществува и при публичната продань, както по отношение на явившитѣ се наддавачи, така и по отношение на взискателитѣ, защото еднитѣ и другитѣ сѫ трети лица, въ смисъль, че тѣ не знаятъ — прѣдполага се че не знаятъ — прѣхвърлянето по частенъ редъ, ако такова е имало по-рано, на имота отъ длъжника върху другиго, толкозъ повече, че ако такова прѣхвърляне е имало, купувачътъ ще се яви да спрѣ проданьта по силата на чл. чл. 1047 и 1048 отъ Гражданското сѫдопроизводство; така щото, ако купувачътъ съ частенъ актъ не упражни това си право, купувачатъ на публиченъ търгъ става собственикъ и купувачътъ по частенъ редъ не може вече да му противопоставя своя частенъ актъ, макаръ и съ по-ранна дата. Такъвъ е тукъ случая и Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ като игнорира, отъ една страна, крѣпостниятъ актъ на отвѣтника, добитъ отъ публиченъ търгъ, и като прѣдпочита, отъ друга страна, частниятъ актъ на ищеца прѣдъ крѣпостния актъ на отвѣтника, сѫществено нарушава чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 219 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, независимо отъ нарушението на чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, споредъ които дознанието не е срѣдство за доказване давностното владѣние, което въ случая и отъ незаконно извършеното дознание не се констатирва, а самото владѣние на ищеца, безъ давность, нѣма значение, защото, споредъ чл. 220 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, владѣнието, дори когато е добросъвѣстно, не може да се противопоставя на крѣпостния актъ; 2) основателно е и

оплакването за нарушение на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводсгво, защото прѣдседательтъ на Търновския окржженъ сждъ не е съгледалъ, че мировиятъ сждия не билъ прѣдложилъ на странитѣ помирение, слѣдователно въ такъвъ случай неопитването на срѣдството за помирение поне въ втората инстанция съставлява сжществено нарушение на тоя членъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, Свищовско отдѣление, отъ 7 декемврий 1902 год., подъ № 224, защото сж нарушени членове 107 и 139 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за нова разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 65 — (349) — 20 априлъ 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осми априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 126, по описа за 1903 год., на Българската народна банка, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 30 октомврий 1902 година.* — Въ заседанието се яви д-ръ Чакаловъ, юрисконсултъ на Българската народна банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Българската народна банка заявила на 7 мартъ 1901 год. прѣдъ III Софийски мирови сждия искъ противъ К. Поповъ, отъ градъ София, за 254 лева, причинени съ това гдѣто отвѣтникътъ въ качеството си на съвзискатель купилъ на публиченъ търгъ единъ бостанъ на неговия и нейния длъжникъ х. Живко Фотевъ за 610 лева, обаче не внелъ въ законния срокъ тази сума, вслѣдствие на което проданьта се е счела по силата на чл. 1028 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство за нестанала, а при нова продань имотътъ е добилъ само 356 лева, та банката иска отъ него разликата съгласно чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 734/901 г. и съ рѣшението си № 1279/902 год. отхвърлилъ искътъ. Банката — ищецъ апелирала прѣдъ Софийския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 700/902 год. и съ рѣшението си № (забравенъ е номерътъ), отъ 30 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ прѣдставеното отъ ищеца за доказване на искътъ банково удостовѣрение подъ № 2451/901 год. се вижда, че въпросниятъ бостанъ принадлежащъ на длъжника х. Живко Фотевъ, е билъ излаганъ на два пжти на публична продань, че при първата продань той е получилъ 610 лева, а при втората — 356 лева. Отъ сжщото удостовѣрение се вижда тоже, че първата продажба е била унищожена, защото купувачътъ — отвѣтникътъ по това дѣло — К. Поповъ не внесалъ цѣлата стойность въ прѣдвидения отъ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство срокъ. Въ членъ 1039 отъ Гражданското сждопроизводство е прѣдвиденъ способа по когото отговаря единъ купувачъ спрѣмо длъжника, когато не се съобрази и не изпълни разпорежданията по чл. 1022 отъ сжщото сждопроизводство, така щото настоящиятъ искъ на банката

е съвършено неоснователнъ, защото правото да търси врѣди и загуби, както е въ саучая, е лично право само на длъжника, а не и на неговитѣ кредитори. Въ сжщата смисъль е и чл. 139 отъ Задълженията и договоритѣ". — Банката подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 1033 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е изопачилъ даннитѣ, като е утвърдилъ, че искътъ билъ заявенъ на основание чл. 1039 отъ Гражданското сждопроизводство, когато както въ исковата молба, така и въ апелативната жалба, сжщо и устно въ пледоарията било изрично казвано, че се основава на чл. 1033 отъ сжщото сждопроизводство, или пъкъ, ако е счелъ, че чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неприспособимъ въ случая на чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство, тогава сждътъ е нарушилъ послѣднитѣ тия два члена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на юрисконсулта при Българската народна банка и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: отъ съображенията на Софийския окр. сждъ изглежда, че по lapsus calami трѣбва да е писано въ рѣшението му чл. 1039 вмѣсто чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като макаръ и да цитира чл. 1039 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ има прѣдъ видъ съдържанието на чл. 1033 отъ сжщото сждопроизводство. Обаче като има прѣдъ видъ чл. 1033, сждътъ неправилно тълкува тоя членъ както и чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото първиятъ отъ тѣхъ — чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство — наистина говори, че спрѣмо длъжника отговаря за причиненитѣ му врѣди неустоявшиятъ купувачъ, обаче, вториятъ отъ тѣхъ — чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ — дава възможность и на кредитора да упражни правото на своя небрѣженъ длъжникъ, слѣдователно, да търси онова което се дължи на неговия длъжникъ. Окрѫжниятъ сждъ не мотивира, защо счита но и нѣмалъ основание да счита, че въ случая правото било лично на длъжника и не могло да се упражни отъ неговия кредиторъ; то не е лично, защото отъ една страна, прѣдставлява париченъ интересъ — отъ друга не е по естеството си изключително свързано съ дължника поради личнитѣ му качества, нито е забранено отъ закона прѣхвърлянето му върху другиго, а отъ всичко това слѣдва, че прѣдвиденото въ чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство, право на длъжника може да се упражни отъ неговитѣ кредитори, или отъ едного отъ тѣхъ за всичкитѣ други, по силата на чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Противното на тази смисль като е приелъ, Софийскиятъ окр. сждъ сжществено е нарушилъ чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, та и касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 30 октомврий 1902 г., подъ №. . . , защото е нарушенъ чл. 1033 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

оплакването за нару[illegible] 1905 год. Въ името на Негово Царско
защото прѣдседа[illegible] 1. Върховниятъ касационенъ съдъ,
че мировиятъ [illegible] април хилядо деветстотинъ и
вателно въ т[illegible] заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣд-
въ втората [illegible] Атанасъ Хитовъ, Иванъ Карандж[illegible]
[illegible] Никола Найденовъ и въ присътствието
Водим[illegible] доложеното отъ члена Карандж[illegible]
дѣлява: р[illegible] за 1903 год., на *Цвѣта Н. Торбова отъ*
отъ 7 дек[illegible] на *Врачанския окр. съдъ отъ 15 [illegible]*
107 и 139[illegible] Въ заседанието се яви Александъръ Раевъ,
задължен[illegible] Цвѣта Н. Торбова и В. Вълчановъ, [illegible]
данското [illegible] Зерко Тодоровъ.
отъ дру[illegible]

[illegible] дѣлото сж: Зерко Тодоровъ, отъ с. Хайрединъ, [illegible] мирови съдия искъ противъ Цено Вълковъ [illegible] Монастирище, за 810 лева врѣди и загуби, причинени [illegible] нивата му, посѣта съ рапица. Мировиятъ сѫдия обра- [illegible] дѣло № 1075/901 год. и съ рѣшението № 54/902 г. [illegible] Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, [illegible] Н. Торбова, отъ гр. Орѣхово, се конституирала за отвѣтникъ [illegible] вмѣсто първоначалнитѣ отвѣтници, понеже имъ била [illegible] прѣдметната нива. Вратчанскиятъ окр. сждъ разгле- [illegible] у него апелативно дѣло № 364/1902 год. и като [illegible]: 1) „ищецътъ Зерко Тодоровъ, отъ с. Хайрединъ, [illegible] за нанесени нему врѣди и загуби за 810 лева чрѣзъ изора- [illegible] отъ негова нива отъ 27 декари, посѣта съ рапица, находяща [illegible] на с. Монастирище въ „Ливадето“, при съсѣди: Нино Кун- [illegible] Стефановъ Замбовъ и отъ двѣ страни самиятъ ищецъ, която [illegible] нивата на ищеца, отвѣтницитѣ Цено Вълковъ, Андрей Ценовъ, [illegible] Ценовъ, Василъ Ценовъ и Нино Ценовъ Бодилжра, отъ сжщото [illegible] изорали прѣзъ мѣсецъ май 1901 год., като унищожили настаналата [illegible] прѣбиране вече рапица и засѣяли мѣстото съ свой кукурузъ; 2) съ [illegible] на II Орѣховски мирови сждия подъ № 54/902 год. е уваженъ [illegible] искътъ съ осжждането на отвѣтницитѣ да заплатятъ солидарно [illegible] ищеца исковата сума, произходяща отъ нанесени врѣди и загуби чрѣзъ изораване часть отъ спорната ищцова нива, посѣта съ рапица готова за прѣбиране прѣзъ мѣсецъ май 1901 год., когато е изорана; 3) отвѣтницитѣ днесъ апелатори, чрѣзъ повѣреницитѣ, молятъ да се отмѣни обтжженото рѣшение, като се отхвърли искътъ, понеже сж дѣйствували отъ името на притежателя на спорното мѣсто — Цвѣта Н. Торбова, отъ която тѣ (отвѣтницитѣ) сж взели сжщото мѣсто подъ исполица; 4) че приетото днесъ трето лице Н. Торбовъ, пълномощникъ на Цвѣта Н. Торбова, чрѣзъ повѣреника си, днесъ заявява, че е далъ това право на апелаторитѣ да заематъ подъ исполица спорното мѣсто и взиматъ послѣдующата отговорность, ако такава има, обаче, прѣдъ видъ, че е въведенъ той (третото лице) въ владѣние върху сжщия недвижимъ имотъ прѣзъ априлъ 1901 год., върху който е станалъ вече собственикъ, моли да се отхвърли искътъ като неоснователенъ, тъй като въззиваемиятъ, първостепененъ ищецъ, осжденъ окончателно да отстжпи нему (на третото лице) сжщия имотъ; 5) отъ извършения отъ мировия сждия огледенъ протоколъ, за обезпечение на доказателствата на ищеца, днесъ въззиваемъ, се установ-

вило, какво първостепеннитѣ отвѣтници изорали спорного мѣсто прѣзъ мѣсецъ май 1901 год., когато се установило отъ разпитанитѣ на мѣстото свидѣтели и заключение на вѣщи люди, какво мѣстото било посѣто съ рапица въ пространство 27 декари и отъ всѣкой декаръ щѣло да даде 10 кофи рапица, като отъ всѣка кофа да се спечели по 3 лева, т. е. нѣщо даже повече отъ искътъ да се придобие; 6) че съ въдворителенъ протоколъ отъ 7 априлъ 1901 год. на сѫдебния приставъ при Вратчанския окр. сѫдъ на IV участъкъ се вижда да е въведено третото лице върху спорния имотъ, принадлежащъ на ищеца, днесъ въззиваемъ, значи отъ тази дата третото лице е придобило право на собственость върху спорното мѣсто, до което врѣме и ищецътъ, днесъ въззиваемъ, тоже се считалъ собственикъ върху сѫщото мѣсто и като такъвъ — собственикъ е подобрилъ мѣстото съ посѣването му съ рапица на законно основание посѣта, когато се е считалъ за пъленъ господарь, а пъкъ отвѣтницитѣ вмѣсто него врѣме, когато е била жетвата на рапицата, да почакатъ да се обере рапицата, или най-много да запазятъ това положение на мѣстото, по което е положенъ билъ трудъ, и го оберагъ за себе си, ако мислятъ, че дѣйствителниятъ собственикъ — трѣтото лице, има право както на мѣстото, така сѫщо и каквото намѣрятъ върху него, а не да унищожатъ посѣтата на законно основание отъ страна на ищеца рапица, тъй щото отвѣтницитѣ, днесъ апелатори, длъжатъ за подобрението на имота отъ страна на прѣжния собственикъ — ищецътъ по дѣлото, днесъ въззиваемъ, като така искътъ се явява основателенъ, но защото третото лице днесъ заяви, че взема отговорностьта вмѣсто първостепеннитѣ отвѣтници, които сѫ дѣйствували вмѣсто него, ще слѣдва да се уважи искътъ, като се осѫди третото лице и се освободятъ апелаторитѣ въ лицето на третото лице, въ какъвто смисълъ да се измѣни обтжженото рѣшение",— съ рѣшението си № 339, отъ 15 октомврий 1902 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осѫжда Цвѣта Н. Торбова, отъ гр. Орѣхово, за себе си и като настойница на масата на покойния Наумъ Д. Торбовъ, житель на гр. Орѣхово, да заплати на въззиваемия Зерко Тодоровъ, отъ с. Хайрединъ, 810 лева отъ нанисане врѣди и загуби върху часть отъ нива, и 95 лева и 70 ст., сѫдебни и дѣловодни разноски въ двѣтѣ инстанции, а на хазната 7 лева за толкова незаплатени призовки въ мировата инстанция; въззивната жалба на апелаторитѣ, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие". — Цвѣта Н. Торбова подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че отъ самото удостовѣрение, прѣдставено отъ ищеца се виждало какво рѣшението било издадено още прѣзъ 1900 год. мѣсецъ ноемврий, а пъкъ искътъ билъ заявенъ много по-рано, та тя имала право да унищожи посѣва върху нейната собственость.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: рѣшенията на сѫдилищата по сѫщество не създаватъ права; тѣ само възстановяватъ нарушени или отхвърлятъ неосновательно притезяеми права. Това излиза отъ чл. чл. 1, 107 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, споредъ които сѫдилищата разрѣшаватъ

[illegible]

[illegible]

дѣло № 1/902 год. и съ рѣшението си №148/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтната страна апелирала прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 252/903 год. и съ рѣшението си № 338, отъ 18 септемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ показанията на изпитанитѣ по дѣлото свидѣтели се установява, какво кжщата и лозето сж собственость на ищцата, останали й въ наслѣдство отъ баща й, слѣдователно, отъ показанията на свидѣтелитѣ за установяване на това обстоятелство служатъ за доказателство и спрѣмо въззивника — касата — твърдението на тази послѣдната, че ищцата се силаяла да установи съ свидѣтелитѣ покупка — продажба на недвижими имоти, е неосновательно. Обаче по отношение на корията ищцата не установява собственостьта си надъ нея, слѣдователно, искането й да се сниме запора и отъ нея е неосновательно, а трѣбва да се приеме, че корията е на длъжника, защото отъ общинското свидѣтелство се установява, че тя е записана на негово име и слѣдователно той е билъ неинъ владѣтель до запора. Обаче, макаръ и да е установено, че кжщата и лозето сж на ищцата, то искането й да се сниме запорътъ отъ тѣхъ е пакъ неосновательно, защото тя — ищцата, е единствена наслѣдница на мжжа си който пъкъ е длъженъ къмъ касата — и понеже отъ обясненията не самата ищца се вижда, че тя е приела наслѣдството, тъй като се ползува отъ пенсията на мжжа си по наслѣдство, и понеже не е установено, че тя е приела това наслѣдство подъ описъ, тя е длъжна да отговаря за дълга на наслѣдодателя и съ личнитѣ си имоти, тъй като личностьта на умрѣлия се слива съ тази на наслѣдника, и кредиторитѣ на умрѣлия ставатъ кредитори на наслѣдника и могатъ да се удовлетворятъ отъ имота на наслѣднка съгласно чл. 222 отъ Закона за наслѣдството". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не мотивиралъ въ що състои отмѣнението на рѣшението на първата инстанция; 2) чл. чл. 58 и 59 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 222 отъ Закона за наслѣдството, защото приелъ че тя била единствена наслѣдница на мжжа си и че приела наслѣдството му, безъ това да е било доказано отъ отвѣтника; 3) чл. 328 отъ Гражданското сждопроизводство, защото извратилъ показанията на свидѣтелитѣ Иванъ Рачевъ и Игнатъ Марковъ, отъ които се установлявало, че всичкитѣ имоти сж били нейни, а не само кжщата и лозето, па въ случая не тя а отвѣтникътъ трѣбвало да докаже, споредъ чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, че имотътъ билъ на длъжника му; 4) чл. чл. 107, 572 и 579 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ случая тя била ищца, а не отвѣтница, та да ималъ основание сждътъ да дири да ли била приела наслѣдството на мжжа си; 5) чл. чл. 662 и 193 отъ Гражданското сждопроизводство, защото апелативната жалба била подадена и подписана отъ адвоката К. Барзовъ, но подписътъ му не билъ завѣренъ по надлежния редъ въ пълномощието му, и 6) чл. чл. 37, въ свързка съ 139 отъ сжщото сждопроизводство, защото не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на юрисконсулта на Българската земледѣлческа банка и

заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 641 отъ Гражданското сждопроизводство не е нарушенъ и слѣдователно, първото касационно оплакване, което се осланя на него, е неосновательно, защото щомъ съ рѣшението на първата инстанция искътъ е уваженъ, то отмѣнението на това рѣшение значи отхвърлянето на искътъ, а това се разбира и когато не е изрично казано; 2) чл. чл. 58 и 59 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 222 отъ Закона за наслѣдството не сж нарушени, слѣдователно, и осланяющето се на тѣхъ второ касационно оплакване е неосновательно, защото сждътъ се основава на общинско свидѣтелство относително качеството на ищцата като единствена наслѣдница на мжжа си; 3) не чл. 328 а чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство се счита за нарушенъ, когато сждътъ по сжщество извърща свидѣтелскитѣ показания; обаче въ случая дори да би имало извращене на указанитѣ въ третото касационно оплакване свидѣтелски показания, пакъ това оплакване се явява за неосновательно, прѣдъ видъ че и да бѣха били признати, на основание свидѣтелскитѣ показания, всичкитѣ спорни имоти за лична собственость на ищцата, както сждътъ признава това обстоятелство по отношение на кжщата и лозето, пакъ запорътъ върху тия имоти не може да се вдигне, понеже окржжниятъ сждъ съображава, че, като е приела безъ описъ наслѣдството на мжжа си, ищцата отговаря и съ личнитѣ си имоти за неговитѣ дългове по чл. 222 отъ Закона за наслѣдството; 4) сждътъ се основа на самопризнанието сторено отъ ищцата въ втората инстанция, че тя е приела наслѣдството на мжжа си, така щото безразлично било кой е въ случая ищецъ и кой отвѣтникъ — нейното самопризнание може да служи за доказателство и когато тя е ищецъ. Слѣдва че указанитѣ въ шестото касационно оплакване чл. чл. 107, 572 и 579 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени и това оплакване е неосновательно; 5) петото касационно оплакване не подлежи на разглеждане по силата на чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, защото по въпроса -- да ли подписътъ на адвоката К. Барзовъ билъ надлежно завѣренъ въ пълномощното му — не е билъ възбуденъ споръ прѣдъ сжда по сжщество и втората инстанция не била сезирана да се произнесе за да даде поводъ на касационното оплакване, и 6) послѣдното касационно оплакване за нарушение на чл. 39—а не чл. чл. 37 и 139 отъ Гражданското сждопроизводство е неосновательно, защото помирението презумира отстжпване на права, а земледѣлческитѣ каси прѣдставляватъ юридическо лице, тѣхниятъ първоначаленъ капиталъ, споредъ чл. 4 отъ Закона за Българската земледѣлческа банка отъ 31 декемврий 1903 год., съставлява собственость на села и градове, които пъкъ споредъ законитѣ на градскитѣ и селски общини, прѣдставляватъ по отдѣлни юридически лица, така щото каситѣ, респективно банката, не могатъ да се помиряватъ както частнитѣ лица и за това тѣмъ помирение не може да се прѣдлага.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба нъ Параскева Петкова, по мжжъ Ив. Д. Канариева, срѣщу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 18 септемврий 1902 година, подъ № 338, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 68 — (372) — 7 май 1905 година. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и пети априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 177, по описа за 1903 год., на Петъръ К. Пулковъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ Стоянка Коцева, отъ сжщи градъ, за кжща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 29 юлий 1902 год. Стоянка Коцева, отъ гр. Кюстендилъ, заявила прѣдъ Кюстендилския градски мирови сждия искъ противъ Петъръ К. Пулковъ и Коце Блажевъ, отъ сжщия градъ, за отклонение на публичната продань на една кжща и вдигане запора неправилно наложенъ върху нея, наложенъ отъ първия, за дългъ на втория, находяща се въ чертата на гр. Кюстендилъ, частьта „Градецъ", съ граници подробно описани въ исковата молба, отъ стойность 250 лева. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1902 год., № . . . ., осждилъ отвѣтника — взискатель Петъръ К. Пулковъ да вдигне неправилно наложения отъ него запоръ върху кжщата на ищцата. Противъ това рѣшение Петъръ К. Пулковъ подалъ апелативна жалба въ Кюстендилския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 11 февруарий 1903 год., № . . . ., потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищцата Стоянка Коцева, отъ гр. Кюстендилъ, иска да се осжди Петъръ К. Пулковъ и Коце Блажевъ и двамата отъ сжщия градъ, първиятъ като взискатель на послѣдния, да вдигнатъ неправилно наложения отъ първия запоръ върху кжщата, която принадлежала на нея и я е правила съ собствени срѣдства, а обявена отъ сждебния приставъ за продань за дългъ на Коце Блажевъ, по взискането на първия отвѣтникъ Петъръ К. Пулковъ; 2) отъ прѣдставения отъ страна на ищцата въ първата инстанция частенъ продавателенъ записъ съ дата 30 май 1886 год. се доказва, че ищцата е купила отъ отвѣтника Коце Блажовъ едно праздно дворно мѣсто състояще отъ $^1/_4$ старъ увратъ пространство, находяще се въ частьта „Градецъ" на гр. Кюстендилъ, съ съсѣди: кжщнитѣ дворове на отвѣтника Коце Блажовъ, на Соколъ Петковъ, на Христо Семерджия и непроходима уличка. Отъ този продавателенъ записъ се вижда, че ищцата е била собственица на купеното отъ нея мѣсто отъ сключването на продажбата 1886 год., тъй като свидѣтельтъ Стефанъ Хр. Давидовъ, който е присжтствувалъ при покупко-продажбата се подписалъ въ записа като свидѣтель, установява, че сдѣлката по този записъ е била сключена прѣзъ 1886 год., така щото отъ показанията на този свидѣтель се установява достовѣрностьта на датата въ записа, която слѣдва да бжде задължителна и за третитѣ лица до установяване на противното, съгласно тогава сжществующиятъ Законъ за гражданското сждопроизводство; 3) щомъ се установява, че собственица на дворното мѣсто, върху което е била построена спорната кжща е била ищцата, остава да се види да ли тази постройка е била правена съ срѣдства на ищцата, или пъкъ отъ нея на отвѣтника Коце Блажевъ, за да има основание отвѣтникътъ Петъръ К. Пулковъ да налага запоръ върху сградата. Отъ

показанията на свидѣтеля Стефанъ Хр. Давидовъ се установява, че слѣдъ като кжщата на отвѣтника К. Блажевъ е изгорѣла, ищцата е съградила на нейното мѣсто една кжща съ нейни собствени срѣдства придобити отъ проданъ на грозде и помощь въ пари отъ дъщеря ѝ. Въ тази сжщата смисъль говорятъ свидѣтелитѣ Василъ Тодоровъ и Димитъръ Христовъ. Вънъ отъ свидѣтелскитѣ показания въ туй отношение ищцата е прѣдставила и двѣ расписки, приложени на страници 17 и 18 на мировото дѣло, отъ които се види, че тя е плащала лично на работницитѣ за надница по построяването на кжщата, а така сжщо и за дървения материялъ за постройката. Отъ всичко това се до очевидность доказва, че собственица и на самата кжща е пакъ ищцата по дѣлото, тъй като построяването ѝ е станало съ нейни частни срѣдства. Това се подкрѣпя още отчасти и отъ удостовѣрението, издадено ѝ отъ финансовото управление № 7011, отъ 16 септемврий 1902 год. и позволителното № 8994, отъ 11 октомврий 1902 год, издадено ѝ отъ общинското управление; 4) щомъ се доказва, че собственица на спорната кжща е ищцата по дѣлото, то отвѣтникътъ Петъръ К. Пулковъ е неправилно наложилъ запоръ върху сжщата кжща за удовлетворение взискането си срѣщу другия отвѣтникъ Коце Блажевъ като я е челъ за негова собственость, така щото искътъ на ищцата се явява за основателенъ и доказанъ, тъй като отъ удостовѣрението на сждебния приставъ № 7270, отъ 16 септемврий 1902 год., издадено на ищцата се види, че отвѣтникътъ е наложилъ запоръ върху сжщата кжща по взискането му отъ Коце Блажевъ; 5) показанията на посоченитѣ отъ отвѣтника свидѣтели Спиро х. Трайчевъ и Харалампи Семерджиевъ нѣматъ значение по дѣлото, защото тия свидѣтели не установяватъ нищо по него; 6) отъ всички събрани доказателства по дѣлото се напълно доказва искътъ на ищцата, за това мировото рѣшение слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на апелатора, като неподкрѣпена съ никакви доказателства, трѣбва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, като се осжди на разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция, и 7) възражението на апелатора, че мировиятъ сждия е присждилъ на ищцата излишни разноски, сждътъ го намира за неоснователно, защото отъ мировото производство се види, че мировиятъ сждия е правилно опрѣдѣлилъ размѣра на разноскитѣ". — Срѣщу това рѣшение Петъръ К. Пулковъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло членове 107 и 392 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ сила и на частното продавателно съ незавѣрена дата и защото допусналъ съ показания на свидѣтели да се установява датата му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство изброява лимитативно случаитѣ, въ които частниятъ актъ има завѣрена дата, а между тия случаи не е прѣдвидена и възможностьта да се доказва съ показания на свидѣтели истинностьта на положената върху частния актъ дата. Отъ друга страна не може да се приеме за вѣрно мнѣнието на окржжния сждъ, че частнитѣ актове, които носятъ дата прѣди станалото прѣзъ 1897 год. измѣнение на чл. 392 ще се уреждатъ относително датата си

по старитѣ закони, тъй като по тоя начинъ нищо не било по-лесно да обхожда закона, понеже и днесъ и въ бждаще странитѣ биха могли да турятъ върху частнитѣ си актове една по-ранна дата, за да измѣняватъ съ това тяжестьта на доказването, като го прѣхвърлятъ върху третитѣ лица споредъ старата редакция на чл. 392. Постановлението, прочее, на чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство има обратна сила, като помѣстено въ процесуалния законъ, и законодательтъ съ това не е уврѣдилъ интереситѣ на никого, понеже държателитѣ на частни актове иматъ винаги възможность да имъ дадатъ завѣрена дата, като изпълнятъ постановлението на чл. 392. При тия обстоятелства Кюстендилскиятъ окр. сждъ като е приелъ, че прѣдставениятъ по настоящето дѣло частенъ актъ ще се урежда по старитѣ закони относително датата си, тъй като носи такава отъ 1886 год. е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ членове 107 и 392 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 11 февруарий 1903 год., защото сж нарушени членове 107 и 392 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 69 — (383) — 10 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 187, по описа за* 1903 *год., на Анастасия х. Алексова, отъ гр. София, настойница на запрѣтения х. Алекси Николовъ, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 15 януарий* 1903 *год., подъ №* . . . — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Хр. Ил. Ковачевъ и Д. К. Дзивговъ, първиятъ повѣреникъ на касаторката, а вториятъ — на отвѣтника по касация Кузманъ Цвѣтковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Анастасия х. Алексова, настойница на запрѣтения х. Алекси Николовъ, отъ гр. София, заявила на 3 ноемврий 1901 год. прѣдъ II Софийски градски мирови сждия искъ противъ Кузманъ Цвѣтковъ, отъ сжщия градъ, за 600 лева по договоръ за наемъ, сключенъ на 30 ноемврий 1891 год. между него и съпругътъ ѝ х. Алекси Николовъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 3763/901 год. и съ рѣшението си № 1078/902 год. увижилъ искътъ въ размѣръ на 475 лева. И двѣтѣ страни сж апелирали прѣдъ Софийския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 1056/1902 год. и съ рѣшението си отъ 15 януарий 1903 год. (нѣма номеръ), отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ всецѣло, по слѣдующитѣ съображения: „отъ находящитѣ се къмъ първостепенното дѣло доказателства е установено, че мжжътъ на ищцата — х. Алекси Николовъ, който е сега запрѣтенъ, и отвѣтникътъ Кузманъ Цвѣтковъ, притежаватъ въ София на улица „Съ-

борна“ съдружнически една кѫща, за която сѫ се съгласили: мѫжътъ на ищцата да експлоатира за своя смѣтка горния етажь отъ кѫщата срѣщу годишенъ наемъ отъ 1200 лева златни, а отвѣтникътъ — долния етажь отъ сѫщата кѫща срѣщу годишенъ наемъ отъ 1800 лева златни, или съ други думи отвѣтникътъ да плаща на ищцовата страна по 300 лева златни годишенъ наемъ. Странитѣ сѫ се уговорили за това писмено на 30 ноемврий 1891 год. и сѫ се съгласили щото този наемъ да продължава двѣ години отъ 1 декемврий 1891 год. до 1 декемврий 1893 година. Отъ своя страна отвѣтникътъ не отрича тукъ споменатия договоръ за наемъ, обаче, възразява, че прѣдъ видъ постоянното му нарушение отъ ищцовата страна прѣзъ 1892 год., съ съгласието на контрагента х. Алекси Николовъ договорътъ е билъ унищоженъ и ликвидиралъ сѫщеврѣменно всичкитѣ си висящи смѣтки които сѫ имали до тогава по между си. Това си възражение отвѣтникътъ е искалъ да докаже съ показанията на свидѣтеля В. Разсолковъ въ присѫтствието на когото сѫ си прѣгледали смѣткитѣ. Свидѣтельтъ Разсолковъ е билъ допуснатъ и изслушанъ отъ мировия сѫдия, който съ показанията си напълно подкрѣпя отвѣтниковото възражение. Свидѣтельтъ показва обстоятелствено начина по когото странитѣ сѫ станали собственици по наполовина идеална часть отъ въпросната кѫща, обяснява тъй сѫщо подѣляването на сѫщата между съпритежателитѣ й, сключването на договора за наемъ отъ 31 ноемврий 1891 год. и най-послѣ, унищожението на сѫщия договоръ по взаимното съгласие на странитѣ. За показанията на свидѣтеля Разсолковъ ищцовата страна възразява, че тѣ не трѣбва да се вематъ въ внимание, защото съ тѣхъ се оборвало съдържанието на писменъ документъ, въ случая договора отъ 30 ноемврий 1891 год., обаче, това ищцово възражение е неоснователно, защото съ показанията на казания свидѣтель Разсолковъ не се ни най-малко оборва съдържанието на договора, напротивъ съ тѣхъ се установява, една спогодба станала между ищцовата страна и отвѣтника, и която спогодба е повлѣкла и унищожението на договора за наема. Останалитѣ свидѣтели: Иванъ Иовчевъ, Кл. Спространовъ и Манолъ Цвѣтковъ Рунтовъ, посочени отъ ищцовата страна и разпитани прѣдъ първата инстанция, за установяване на противното обстоятелство отъ онова което отвѣтникътъ е искалъ да установи съ свидѣтеля Разсолковъ, въ случая нѣматъ никакво значение, тъй като и тримата заявяватъ, че нищо не знаятъ по смѣткитѣ на странитѣ. Що се отнася до прѣдставеното по дѣлото раздѣлително (удостовѣрение) съ дата 23 юний 1893 год. и то е безъ значение по настоящето дѣло, защото отъ него не може да се извади заключение нито въ полза на ищцовата, нито пъкъ въ полза на отвѣтника, съ това раздѣлително не се установява, че договорътъ за наемъ е продължавалъ до падежа, нито пъкъ че странитѣ сѫ ликвидирали смѣткитѣ си. Отъ този документъ се вижда само факта, че отвѣтникътъ и запрѣтениятъ х. Алекси Николовъ сѫ си подѣлили въ натура съдружническата си кѫща. Наистина, подѣлбата е станала прѣди изтичането на наетия срокъ, прѣдвиденъ въ договора и ако въ него, въ раздѣлителното, не е споменато нищо за окончателното прѣглеждане на смѣткитѣ по между съпритежателитѣ, това още не значи че договорътъ за наемъ е продължавалъ да сѫществува, а пъкъ за противното служатъ показанията на

свидѣтеля В. Разсолковъ". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, между друго, че Софийскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва издължението на единъ писменъ договоръ, като е извратилъ възражението ѝ, което не било че съ свидѣтелски показания не може се оборва съдържанието на писменъ договоръ, а било че не може се доказва съ свидѣтели издължението на писменъ договоръ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство не допуща да се доказва съ свидѣтелски показания издължението на писмено обязателство когато изплатената сума надминава 200 лева. Въ случая искътъ се основава на единъ писменъ договоръ за наемъ, който договоръ е едно писмено обязателство, съ което билъ свързанъ отвѣтникътъ да плаща на съпругътъ на отвѣтницата по 300 лева златни за двѣ години; исковата сума е 600 лева златни; отвѣтникътъ не е могалъ, споредъ горѣцитирания членъ, да докаже издължението си на тая сума съ свидѣтелски показания. Домогването на отвѣтника, че договорътъ билъ сключенъ на 30 ноемврий 1891 год., а новото Гражданско сѫдопроизводство е влѣзло въ сила на 8 февруарий 1892 год., нѣма значение, защото, независимо отъ общеприетия принципъ, че процесуалниятъ законъ има обратна сила, претенцията на отвѣтника е че той се е издължилъ прѣзъ 1892 год., а неговиятъ свидѣтель е показалъ, че това е било прѣзъ врѣмето когато е станала подѣлбата, т. е. тогава когато новото Гражданско сѫдопроизводство е било въ сила, понеже дѣлбата е станала на 1893 год. и слѣдователно чл. 327 е билъ приложимъ. Като се е основалъ на свидѣтелски показания за издължението на сума на повече отъ 200 лева по едно писмено обязателство, Софийскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 15 януарий 1903 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 70 — (385) — 10 май 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣседатель Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 191, *по описа за* 1903 *год., на Сливенската земледѣлческа каса, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ №* 314, *отъ* 25 *декемврий* 1902 *година.* — Въ заседанието се яви В. Грамполовъ, юрисконсултъ при Българската земледѣлческа банка.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Юрданъ х. Луковъ, отъ гр. Сливенъ, заявилъ на 4 юлий 1902 год. прѣдъ Сливенския околийски мирови сѫдия искъ противъ Сливенската земледѣлческа каса за 500 лева отъ 6-мѣсеченъ наемъ за кѫщата му, която касата наела съ договоръ, но я напуснала безъ да го увѣдоми въ двумѣсеченъ срокъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 801/902 год. и съ рѣшението си № 593/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 315/902 год. и съ рѣшението си № 314, отъ 25 декемврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „за доказване искътъ си, ищецътъ — въззиваемъ въ първата инстанция прѣдставилъ прѣписъ отъ контрактъ отъ 22 декемврий 1899 год., удобренъ отъ Централното управление на земледѣлческитѣ каси на 10 януарий 1900 год., № 128, сключенъ между ищеца Юрданъ х. Луковъ и Сливенската земледѣлческа каса, прѣдставлявана отъ касиера — контрольора Т. Клинчевъ, дѣйствующъ отъ името и за смѣтка на сѫщата, за врѣме отъ деня на заемане зданието отъ касата до 31 декемврий 1900 год. съ годишенъ наемъ на зданието за помѣщение на касата 1000 лева, и влѣзалъ въ сила отъ деня на утвърждаването му, т. е. 10 януарий 1900 год.; писмо на Сливенската земледѣлческа каса отъ 24 юний 1902 тод., подъ № 2109, съ което касата съобщава на Юрданъ х. Луковъ, че напуща зданието му и друго писмо отъ сѫщата съ дата 4 февруарий 1902 год., № 355, съ което увѣдомява Юрдана х. Луковъ, че касата диряла друго по-хигиенично здание и като намѣри таквозъ, ще напустне това на х. Лукова. При това ищецътъ чрѣзъ повѣреника си въ първата инстанция е навелъ обстоятелството, че макаръ, съгласно контракта за година врѣме, касата мълчаливо се е съгласила да продължи наема за прѣзъ 1901 год. до 31 декемврий, за което врѣме е заплатила наема, а така сѫщо пакъ мълчаливо се е съгласила да го продължи още за една година, т. е. за 1902 год. до 31 декемврий, но слѣдъ като стояла до 24 юний 1902 год.. напустнала зданието безъ да прѣдизвести наемодателя въ двумѣсечния срокъ прѣдвиденъ въ чл. 371 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като съ това се задължава да плати наема за цѣлата 1902 год., като при това авансира, че касата се задължила да се помѣщава нѣколко години подъ редъ въ зданието на наемодателя, което се виждало отъ п. 8 на договора, съ който касата се задължавала да напустне зданието само ако направи собствено здание и не направила това, а се принесла пакъ въ чуждо здание подъ наемъ; 2) прѣдставительтъ на касата възразявалъ, че тя касата, увѣдомила притежателя х. Лукова въ срокъ като го увѣдомила, че ще напусне зданието му още на 4 февруарий 1902 год., а го напуснала на 24 юний 1902 год., та съ това изпълнила прѣдписанията на чл. 373 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, което я освобождавало отъ плащане наема за второто полугодие отъ 1902 год., още повече, че чл. 8 отъ договора давалъ право на касата да напусне зданието когато ще; 3) тѣзи възражения на касовия прѣдставитель, направени прѣдъ първата и втората инстанции, се явяватъ неоснователни, защото: а) споредъ както се вижда отъ п. п. 1 и 2 отъ договора, този послѣдниятъ е сключенъ годишно, а като така, съгласно чл. 373 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, касата е била длъжна,

щомъ мълчаливо е продължила наема и прѣзъ 1902 год., по силата на чл. 374 отъ сѫщия законъ, да увѣдоми наемодателя Юрданъ х. Луковъ два мѣсеци поне прѣди да напустне наетия имотъ, каквото касата не е направила, защото писмото на касата съ дата 4 февруарий 1902 год., № 355, не опрѣдѣля положително, че ще напусне зданието на Юрдана х. Луковъ, а само го увѣдомява, че е въ прѣговори и ще го напусне щомъ си намѣри такова, въ какъвто случай не опрѣдѣля, че ще напустне зданието на ищеца, а само ако намѣри такова, въ което държи притежателя неопрѣдѣлено задълженъ по договора, понеже този послѣдниятъ не може да знае кога касата ще напусне помѣщението му, за да може да влѣзе въ прѣговори съ трети лица, и б) самото писмо, както е прѣдадено Юрданъ х. Лукову, не съставлява съобщение още, което да освобождава касата отъ задължението по договора сключенъ между нея и ищеца, защото не е направено формено чрѣзъ нотариуса, когато касата съставлява въ случая едно частно учрѣждение, подлежи на всички формалности. При това чл. 374 изисква да се увѣдоми наемодательтъ въ срока прѣдвиденъ въ чл. 373, ако наемътъ е срочнъ, а какво се вижда въ послѣдния членъ, касата е била длъжна да увѣдоми х. Лукова поне два мѣсеци прѣди изтичане на годината, когато, ако има таквозъ, каквото сѫдътъ намира, че нѣма, би слѣдвало да бѫде още прѣзъ 1901 год., или въ края на 1902 год., за да се освободи касата отъ задължението, и 4) щомъ е така, постановеното отъ мировия сѫдия рѣшение е правилно и основателно, та слѣдва да бѫде потвърдено напълно, понеже не е обжалвано отъ х. Лукова касателно лихвитѣ, като се осѫди при това Сливенската земледѣлческа каса да заплати на Юр. х. Луковъ сѫдебнитѣ и по водене дѣлото разноски въ тази инстанция, каквито иска чрѣзъ повѣреника си възлизащи на сума 26 лева“. Отвѣтникътъ — земледѣлческата каса — подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 641 отъ сѫщото сѫдопроизводство и съ чл. чл. 373 и 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото, отъ една страна извратилъ съдържанието на писмото ѝ отъ 4 февруарий 1902 год., № 355, като не цитира послѣдната му часть, гдѣто се казва, че наемодательтъ е свободенъ да даде имота си подъ наемъ на другиго, щомъ му се прѣдстави случай, отъ друга страна, неправило е счелъ, че и въ случая на членъ 374, т. е. когато тацитно се поднови договора, изисква се прѣдувѣдомление въ два мѣсеци прѣди изтичане на годината за да се прѣкрати договора; но най-послѣ сѫдътъ неправилно я е осѫдилъ да плати за цѣли 6 мѣсеци, когато тя най-много е отговорна за 2 мѣсеци слѣдъ като напуснала кѫщата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Българската земледѣлческа банка и заключението на прокурора, взе въ съображение: санкцията, която чл. 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ дава на наемодавеца въ случай на мълчаливо подновяване на единъ сключенъ за годишенъ срокъ договоръ и напускане на имота безъ надлежно прѣдувѣдомяване отъ страна на наемателя, е да се осѫди послѣдниятъ да плати на първия наемната цѣна за два мѣсеци; защото наистина, споредъ чл. 373 отъ сѫщия законъ, наемательтъ за годишенъ срокъ е длъженъ да прѣдувѣдоми наемодавеца — и

vice versa — два мѣсеци прѣди изтичанието на годината, обаче, при мълчаливото подновяване на договора, чл. 374 дава право на всѣка една отъ странитѣ да се откаже отъ него, т. е. да не чака изтичането на цѣлата мълчаливо подновена година, стига да прѣдувѣдоми другата страна че желае слѣдъ два мѣсеци да се прѣкрати договора, а отъ това слѣдва че наемательтъ може да напусне имота безъ да прѣдувѣдомява наемодавеца, като му плати обаче наема за два мѣсеци начиная отъ напускането имота, тъй като той има право да прѣдувѣдоми наемодавеца че ще напусне имота слѣдъ два мѣсеци и при това да държи имота прѣзъ тѣзи два мѣсеци, а като го напуска, съ това той достатъчно увѣдомява наемодавеца, който по съображението на чл. 374, ще има възможность да си намѣри другъ наематель прѣзъ двата мѣсеци за които му е платено — или ще му се плати — отъ прѣжния наематель. Това съображение на закона като не е взелъ прѣдъ видъ, а е осѫдилъ наемателя да плати на наемодавеца за 6 мѣсеци наемъ, когато той не е билъ длъженъ да плати за повече отъ два мѣсеци, Сливенскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върхорниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**; рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ № 314, отъ 25 декемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 71 — (386) — 12 май 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 192, по описа за 1903 год., на Тодоръ Савовъ, отъ гр. Видинъ, съ Кръстю Николовъ, отъ село Синаговци, за 300 лева.* — Въ заседанието се яви Миланъ Марковъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кръстю Николовъ, съ искова молба отъ 4 януарий 1902 год. до I Видински градски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ Тодоръ Савовъ, за 300 лева приходъ отъ една нива. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „прѣдъ мировия сѫдия прѣдложената отъ въззиваемия рѣшителна клетва на апелатора въ смисъль, че не дължи сумата 300 лева отъ приходъ на една нива, отъ годинитѣ 1897 до 1900 и че той (отвѣтникътъ) не е прибралъ този приходъ, напълно разрѣшавала спора между странитѣ и мировиятъ сѫдия правилно и законно е постановилъ рѣшението си подъ № 467, отъ 26/IV 902 год., като е осѫдилъ отвѣтникътъ — апелаторъ по силата на чл. 89 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като той не приелъ прѣдложената му по-горѣ клетва, а главното му възражение, че подобна клетва

е недопустима, тъй като прѣди всичко въззиваемиятъ трѣбвало да докаже правото си на собственость върху нивата и тогава да търси прихода ѝ — мировиятъ сѫдия правилно е отхвърлилъ, защото отъ съдържанието на исковата молба и отъ протокола на сѫдебното му заседание отъ сѫщата дата по дѣлото се установило, че искането на въззиваемия имало за основание едно уговорено между тѣхъ условие. Щомъ сѫдътъ намира, че прѣдложената въ първата инстанция рѣшителна клетва напълно разрѣшава спора между странитѣ, който има за основание единъ условенъ между тѣхъ договоръ и че апелаторътъ не приелъ казаната клетва, то въ такъвъ случай искътъ на въззиваемия се явява за основателенъ и рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, а възраженията на апелатора, направени въ апелативната жалба и въ сѫдебното заседание се явяватъ неоснователни, въ който случай апелативната жалба на апелатора слѣдва да се остави безъ послѣдствие", — съ рѣшението си отъ 9 януарий 1903 год., № 246, потвърдилъ онова на I Видински мирови сѫдия отъ 26 априлъ 1902 год., № 467.—Срѣщу това рѣшение Тодоръ Савовъ подава въ Върховния сѫдъ касациона жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 89 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не му допусналъ да положи прѣдложената му отъ противната страна рѣшителна клетва.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ не допусналъ на сегашния касаторъ да положи прѣдложената му отъ противната страна рѣшителна клетва на това основание, че той, касаторътъ, не я положилъ прѣдъ мировия сѫдия. Този възгледъ на окрѫжния сѫдъ би билъ вѣренъ, ако сегашниятъ касаторъ би се отказалъ прѣдъ мировия сѫдия да приеме и положи клетвата. Обаче, Тодоръ Савовъ не е отказалъ да положи клетвата, а е искалъ отъ сѫда по-рано да се произнесе за допустимостьта на самата клетва и понеже тоя въпросъ може да бѫде разрѣшенъ и отъ окрѫжния сѫдъ, то правилно е да се не изисква отъ страната полагането на клетвата отъ първата инстанция, когато тя възразява както се каза, противъ самата допустимость и втората инстанция да може отново да прѣдложи на страната приемането и полагането на клетвата ако и тя намѣри, че клетвата е допустима. Този редъ е съгласенъ съ дѣйствующата у насъ процедура, споредъ която не може както въ нѣкои чужди закони, да се изчерпа прѣдварително по инстанционенъ частенъ редъ допустимостьта на рѣшителната клетва и послѣ да се поиска отъ противната страна да обяви приема ли я и да я положи. При тия обстоятелства щомъ страната по настоящето дѣло не е категорично отказала приемането на прѣдложената ѝ прѣдъ мировия сѫдия рѣшителна клетва, а е искала по-рано да се рѣши въпросътъ за нейната допустимость, окрѫжниятъ сѫдъ не е ималъ законно основание да признае, че въпросътъ за приемането ѝ е свършенъ, и че сѫщата страна не може да обяви, че я приема, прѣдъ втората инстанция, щомъ и тая инстанция намѣри рѣшителната клетва за допустима, и съ това е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ № 246, отъ 9 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 72 — (391) — 12 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло* № 198, *по описа за 1903 год., на Колю Стояновъ, отъ с. Дълбоки, срѣщу рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 септемврий* 1902 *година*. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Колю Стояновъ, отъ село Дълбоки, заявилъ прѣдъ Старозагорския околийски мирови сѫдия на 29 февруарий 1900 година искъ противъ брата си Илия Стояновъ, отъ сѫщото село, за половината отъ 7 кѫса обозначени недвижими имоти, които тѣ заедно за общо ползуване сѫ купили, или же за стойностьта на тази половина —741 лева. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 251/900 г. и съ рѣшението си № 889/900 година отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло и съ рѣшението си № (нѣма), отъ 16 септемврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „въззиваемиятъ И. Стояновъ, както въ първата инстанция, тъй и прѣдъ сѫда възразява, че недвижимитѣ имоти, отъ които въззивникътъ К. Стояновъ иска да му се присѫди половина часть, били негови частна собственость и за установяване на това обстоятелство е прѣдставилъ: 1) единъ крѣпостенъ актъ подъ № 187, издаденъ на 13 мартъ 1891 год. отъ нотариуса при сѫда; 2) единъ продавателенъ актъ съ дата 15 май 1894 год., сключенъ между него и съселянина му Слави Златевъ; 3) единъ продавателенъ актъ съ дата 21 май 1890 год., сключенъ межу продавача Р. Рашковъ, отъ село Колена и Стоянъ Т. Колевъ, отъ село Дълбоки, баща на странитѣ; 4) единъ продавателенъ актъ съ дата 8 декемврий 1893 год., сключенъ между него (въззивника) и съселянина му Димитъръ Георгевъ, и 5) единъ продавателенъ актъ съ дата 17 априлъ 1899 год., сключенъ между него и Стоилъ Колевъ Тюлевъ, отъ село Дълбоки, отъ които актове и отъ гледния протоколъ, съставенъ на 24 юний 1902 год., но провѣрката имъ установява, че дѣйствително имотитѣ означени въ п. п. 2, 3, 4 и 5 на исковата молба на ищеца сѫ собственость на въззиваемия И. Стояновъ, придобито отъ него по покупка — продажба, вслѣдствие накеето обстоятелство и прѣдъ видъ че самъ въззивникътъ при извършване на огледа призна какво и той владѣялъ една часть отъ лозето означено въ п. 3 на исковата му молба, то искътъ на този послѣдния по отношение на тѣзи имоти се явява неоснователенъ

и недоказанъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли. Така сжщо искътъ на ищеца слѣдва да се отхвърли и по отношение половина часть отъ другитѣ имоти означени въ исковата молба подъ п. п. 1, 6 и 7, за които отвѣтникътъ (въззиваемъ) прие и положи клетва въ смисълъ, че за тѣхъ не притежава никакви документи, защото той (въззивникътъ) съ нищо не доказва, че има нѣкакво право върху тѣхъ, нито пъкъ това се установява отъ разпитания въ първата инстанция свидѣтель Тодоръ Демяновъ, който нищо не говори за спорнитѣ имоти. Но понеже тъй е постжпилъ при постановяване на обтжженото рѣшение и първостепениятъ сждъ, то това рѣшение се явява правилно и като такова слѣдва да се потвърди, а подадената срѣщу му апелативна жалба остава безъ послѣдствие, като неоснователна". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква между друго, че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото прѣиначилъ показанията на свидѣтеля Тодоръ Демяновъ, който показалъ, че още при живота на баща му съставлявали сж сѣмейна задруга, глава на която билъ отвѣтникътъ, та отъ общия трудъ сж били купувани имотитѣ, слѣдователно и той (ищецътъ — касаторъ) има право на половина отъ тѣхъ; не обсждилъ алтернативното му искане за стойностьта на половината часть отъ имотитѣ придобити съ общия имъ трудъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: окржжниятъ сждъ, като съобразява въ рѣшението си, че свидѣтельтъ Тодоръ Дамяновъ нищо не говори за спорнитѣ имоти, изопачава показанията на тоя свидѣтель, защото въ първата инстанция речениятъ свидѣтель е далъ подробни показания за цѣльта, за която е билъ призованъ, именно че спорнитѣ имоти сж били купувани съ пари произходящи отъ общъ трудъ, така щото сждътъ бѣше длъженъ отъ тази гледна точка, да оцѣни тѣзи показания, толкозъ повече, че искътъ е алтернативенъ, т. е. иска се или половината отъ имотитѣ, или стойностьта на тази половина, а сждътъ никакъ не се е произнесалъ за втората алтернатива. Слѣдва да се признае, че, Старозагорскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това оплакването за туй нарушение е основателно.

Видимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 16 септемврий 1902 год., подъ № . . . , защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 106 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 73 — (392) — 12 май 1905 год. Въ Името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинь и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Никола Найденовъ и въ присжт-

ствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 201, по описа за 1903 год., на Христо Ивановъ и Никола Ивановъ, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 29, отъ 22 мартъ 1902 година.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Хр. Ивановъ, съ повѣреника си Ил. Д. Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тона Кръстева, отъ гр. София, заявила на 5 юний 1899 год. прѣдъ Софийския окр. сѫдъ искъ противъ Никола Ивановъ и Христо Ивановъ, отъ сѫщия градъ, за 1400 лева, произходящи отъ това, гдѣто първиятъ отвѣтникъ съ порѫчителството на втория сключилъ съ нея договоръ за продажба на една кѫща, за цѣна 2500 лева, отъ които тя му броила прѣдварително 1000 лева, а той ѝ се задължилъ слѣдъ два мѣсеци да я снабди съ крѣпостенъ актъ, въ случай же на неустойка, неустоявшата страна ще плати на другата 400 лева; отвѣтницитѣ не сѫ изпълнили задължението си — не сѫ я снабдили съ крѣпостенъ актъ — та за това тя иска солидарното имъ осѫждане на заплатенитѣ отъ нея 1000 лева срѣщу цѣната и 400 лева неустойка. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ образувалъ гражданско дѣло № 515/99 год. и съ рѣшението си № (забравенъ е номерътъ), отъ 26 юний 1900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 258/900 год. и съ рѣшението си отъ 22 мартъ 1902 год., № 29, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „съ продавателния записъ отъ 26/III 99 год. се установява, че Никола Ивановъ се е задължилъ да прѣдаде на ищцата продадения имотъ на сѫщата, освѣнъ това слѣдъ два мѣсеци да ѝ издаде и крѣпостенъ актъ, а въ случай на неустойка да заплати 400 лева; съ протеста отъ 28 май 1899 год. ищцата установява, че Н. Ивановъ не е устоялъ на задължението си да ѝ издаде актъ; въ такъвъ случай той е длъженъ да брои прѣдвидената неустойка — броенитѣ въ аконтъ 1000 л.; обстоятелството, че върху имотътъ имало запоръ (удостовѣрение № 4701) никакъ не освобождава отвѣтника отъ задълженията, които той е приелъ по договора; отъ друга страна Хр. Ивановъ е приподписалъ цитираното продавателно като взаимопорѫчитель; за това и той солидарно ще понесе отговорностьта на Н. Ивановъ по тоя договоръ". Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба, въ която посочватъ само за нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но безъ мотиви, а въ сѫдебното заседание яви се чрѣзъ повѣреникъ само отвѣтникътъ Христо Ивановъ, който формулира слѣдующето оплакване: че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 667 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не обсѫдилъ довода му, че задължението негово било само ако продавачътъ не изпълни задължението си до 25 априлъ, както и довода му, че той не се задължилъ въ продавателното за послѣдствията слѣдъ тази дата и защото сѫдътъ не допусналъ свидѣтелитѣ му по съображение, че показанията имъ не били имали значение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) необсѫждането на доводъ, относящъ се до приложението на чл. 667 отъ Закона за задълженията и договоритѣ,

съставлявало би сѫществено нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство само ако такъвъ доводъ се основава на прѣдставени данни служащи за доказателство въ дѣлото: инакъ, сѫдътъ по сѫщество не е длъженъ да се спира върху доводи основани само на фантазия. Въ случая на записа издаденъ отъ Никола Ивановъ на ищцата съ дата 26 мартъ 1899 год., е подписалъ поржчительтъ безусловно; той не е направилъ никакво ограничение на своето поржчителство; напротивъ, той се е подписалъ безъ никаква забѣлѣжка подъ слѣдующитѣ думи въ текста на записа: „който салидарно въ всичко отговаря съ продавачката". Прочее, нѣма нарушение на реченитѣ законоположения, и 2) нѣма нарушение на сѫщитѣ законоположения както и на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и по отношение на оплакването, за гдѣто апелативниятъ сѫдъ не допусналъ на отвѣтната страна съ свидѣтели да докаже, че ищцата била знаяла още при сключването на договора за сѫществуването на запора върху кѫщата и че тя е бѣгала когато отвѣтницитѣ сѫ я канили да ѝ издадатъ крѣпостенъ актъ; това оплакване е неоснователно, защото двѣтѣ обстоятелства, които съ свидѣтелитѣ си сѫ искали отвѣтницитѣ да докажатъ, се парализиратъ едно друго или запорътъ е билъ прѣпятствие и тогава тѣ не сѫ могли да ѝ издадатъ крѣпостенъ актъ, или, ако запорътъ могалъ да се вдигне съ остатъка отъ 1500 лева, тогава тѣ трѣбвало да я поканятъ чрѣзъ нотариуса да ги внесе съврѣмена съ издаването на акта. Сѫдътъ прочее, ималъ основание да счита че свидѣтелитѣ нѣматъ значение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Ивановъ и Никола Ивановъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 22 мартъ 1902 год., подъ № 29, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 74 — (393) — 12 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 206, по описа за 1903 год., на Атанасъ Ив. Филиповъ, за себе си и като повѣреникъ на брата си Илия Ив. Филиповъ, отъ с. Козаръ-Бѣлени, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ, отдѣление Свищовско, отъ 31 декемврий 1902 година, подъ № 236.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Атанасъ и Илия Ив. Филипови, отъ село Козаръ-Бѣлени, заявили на 17 априлъ 1902 година, прѣдъ Свищовския околийски мирови сѫдия искъ противъ Стерю С. Бръчковъ, отъ гр. Свищовъ, и противъ неговиятъ длъжникъ — тѣхенъ баща — Ив. Филиповъ, по чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за вдигане запоръ отъ 4 ниви. Свищовскиятъ околийски мирови сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 497/902 год. и съ рѣшението си № 406/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ — взискатель, Стерю Бръчковъ, апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, който

образувалъ апелативно дѣло № 127/902 год. и съ рѣшението си № 236, отъ 31 декемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищцитѣ молятъ да се снеме запорътъ, наложенъ отъ Стерю Бръчковъ върху имотитѣ означени въ исковата имъ молба, тъй като тѣ притежавали тѣзи имоти съ писмени документи — домашни продавателни; 2) документитѣ, които тѣ обаче прѣдсавляватъ за доказване правото си на собственость върху секвестиранитѣт ниви сж: крѣпостни актове, издадени на името на нѣкой си Ангелъ П. Миневъ, отъ Козаръ-Бѣлени, и продадени на ищцитѣ съ слѣдующитѣ надписи: „актътъ подъ № . . ., отъ днесъ нататъкъ става собственость на братя Илия и Атанасъ Иванови, за истинностьта подписвамъ Ангелъ Т. Миневъ, Козаръ-Бѣлеви, 21 августъ 1898 год“. Очевидно е, че тѣзи надписи не могатъ да се считатъ като домашни продавателни, защото въ тѣхъ не се уговаря една продажба, не се прѣхвърля собственостьта на извѣстенъ имотъ срѣщу извѣстна цѣна, както това се изисква отъ чл. 217 отъ Закона за задълженията и договоритѣ за да има една дѣйствителна продажба, а просто се прѣхвърля собственостьта на самитѣ актове, нѣщо което не може да има никакво значение, тъй като за дѣйствителностьта на една продажба за недвижимъ имотъ се изискватъ отдѣлни крѣпостни или домашни актове (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), и като въ случая нѣма такива актове, ищцитѣ не могатъ да се считатъ за собственици на нивитѣ, а вслѣдствие на това и правото да искатъ да се снеме запорътъ отъ послѣднитѣ, не може да принадлежи тѣмъ; 3) обстоятелството, че отъ актоветѣ се виждало, че имотитѣ били не на длъжника Иванъ Филиповъ, а на Ангелъ П. Миневъ, не може да има никакво значение по настоящето дѣло, защото Миневъ нѣма никакво участие по него, а безъ да има отъ страна на Минева оплакване за неправилно налагане запоръ върху имотитѣ му, мировиятъ сждия е нѣмалъ основания да се застжпва за неговитѣ права, и 4) щомъ ищцитѣ не могатъ да докажатъ, че секвестиранитѣ ниви сж тѣхна собственость и като отъ прѣдставениятъ въ мировото сждилище протоколъ по описването имъ се види, че тѣ сж били въ владѣнието на длъжника, който е подписалъ протокола безъ никакви забѣлѣжки, искътъ трѣбва да бжде отхвърленъ“. — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окржженъ сждъ, отдѣление Свищовско, е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 217, 219, 36 и 43 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото надписитѣ надъ крѣпостнитѣ актове взелъ споредъ буквалното имъ изражение и ги изтълкувалъ, като че ли собственикътъ на имотитѣ прѣхвърля книгата на актоветѣ, която нѣма цѣнность, вмѣсто да ги изтълкува споредъ намѣрението на договорящитѣ се, което е било прѣхвърлянето собственостьта на съдържащитѣ се въ тия крѣпостни актове имоти, толкозъ повече, че нито чл. 217 нито чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, нѣкой другъ законъ не узаконява формата на частнитѣ писмени актове, а тѣзи надписи сж били именно частни писмени актове. и 2) чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отвѣтникътъ — взискатель не прѣдставилъ никакво доказателство оборвающе прѣдставенитѣ отъ тѣхъ крѣпостни актове съ надписи, а протоколътъ по описа не е било доказателство за че владѣнието ималъ длъжникътъ му — баща имъ, тъй като владѣнието било тѣхно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) окрѫжниятъ сѫдъ, както се вижда отъ съобразителната часть на рѣшението му, не се ограничилъ да оцѣни надписитѣ на крѣпостнитѣ актове само отъ гледна точка на буквалното имъ съдържание, а ги е обсѫдилъ и отъ гледна точка на Закона за задълженията и договоритѣ, като съобразява че, съгласно чл. 217 отъ тоя законъ, за да има договоръ на продажба, трѣбва да има съгласие между странитѣ върху прѣдмета и върху цѣната му, а въ надписитѣ на крѣпостнитѣ актове не е изразено съгласието на странитѣ върху прѣдмета и върху цѣната му. Това съображение на сѫда е правилно отъ гледна точка на чл. 219 отъ сѫщия законъ, защото, като изисква за валидностьта на продажбата на недвижимъ имотъ писмена форма, тоя членъ разбира, че съгласието на странитѣ върху сѫщественитѣ елементи на продажбата, именно върху прѣдмета и цѣната му, да е ясно изразено въ писмена форма. Ако би могло въ случая да се извлича отъ съдържанието на крѣпостния актъ, че надписътъ му се отнася до имота за който е прѣдметъ за този крѣпостенъ актъ, обаче не може така лесно да се изважда заключение и за цѣната съдържаща се въ самия крѣпостенъ актъ, защото колкото прѣдметътъ — имотътъ бидейки недвижимъ — да не се измѣнява, цѣната му обаче е промѣнчива и зависи отъ много обстоятелства. Слѣдва, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е нарушилъ указанитѣ въ първото касационно оплакване законоположения, та това оплакване е неоснователно, и 2) понеже заявениятъ по чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство искъ се счита за ревандикационенъ, отъ това слѣдва, че тяжестьта на доказване за собственостьта на имота лежи на ищеца и че отвѣтникътъ, по разума на чл. 58, респективно чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, може да се ограничи само да обори доказателствата на ищеца, това което отвѣтникътъ въ случая е направилъ. Слѣдователно, чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ та и второто, касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Атанасъ и Илия Ив. Филипови, срѣщу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, отъ 31 декемврий 1902 год. подъ № 236, като неосновятелна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (395) — 16 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 208, по описа за 1903 год., на Михалъ А. Доброглу и Анти д-ръ Малама, отъ гр. Пловдивъ, съ Щерияна х. Костадинова, отъ сѫщия градъ, за една кѫща и разни движими вещи отъ наслѣдство.* — Въ заседанието се явиха адвакатътъ К. Толевъ, пълномощникъ на касаторитѣ и прѣопълномощи и Ал. Радевъ за повѣреникъ на сѫщитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 9 май 1902 год., подъ № 275, отхвърлилъ, като неоснователенъ и недоказанъ, искътъ на Щеряни х Костадинова, отъ гр. Пловдивъ, противъ Михалъ Доброглу и Анти д-ръ Малама, за присвояване на имоти отъ стойность 11.106 лева и 70 стотинки. Ищцата апелирала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Щеряни х. Костадинова, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 януарий 1901 год, като обяснява, че слѣдъ смъртьта на наслѣдодателката ѝ Екатерина х. Костадинова, който се е поминала на 4 януарий 1899 год. и отъ която е била усиновена, била оставила една кѫща, находяща се въ градъ Пловдивъ, въ махалата „Пулатъ", между съсѣди: Ат. Зосияди д-ръ Винтилосъ, Ангелъ Димитровъ и пѫть, оцѣнена за 8000 лева и движими имоти, подробно описани въ описа отъ 15 августъ 1899 год., и че въпроснитѣ имоти били присвоени отъ отвѣтницитѣ, за това молила окрѫжния сѫдъ да призове реченитѣ отвѣтници и ги осѫди да ѝ прѣдадатъ въпроснитѣ имоти въ натура или пъкъ стойностьта на движимитѣ имоти въ размѣръ на 3106 лева и молила е така сѫщото да ѝ се допусне прѣдварително изпълнение на рѣшението. За подкрѣпление на искътъ си прѣдставила едно удостовѣрение № 10694/99 год., извлѣчение отъ регистра за умиранията, прѣписъ отъ описа на имотитѣ, останали отъ покойната Щеряни х. Костадинова и посочила на свидѣтели, съ които да установи, че дѣйствително е била усиновена отъ покойната наслѣдодателка и че имотитѣ останали отъ нея, сѫ присвоени отъ отвѣтницитѣ. Отъ прѣдставенитѣ документи се установява, че Пловдивската жителка Екатерина х. Костадинова се поминала на 5 януарий 1899 год. и че слѣдъ смъртьта си оставила имотитѣ, за които е рѣчь по-горѣ. Отъ показанията на свидѣтелитѣ: Вълко Ивановъ, Тома Поповъ, Никола Джелепозъ, Георги Станчевъ и попъ Аргиръ Костадиновъ, се е установило, че ищцата е била взета отъ Екатерина х. Костадинова, както и отъ нейниятъ мѫжъ за храненица, третирали я като свое дѣте, понеже яла и спала при тѣхъ, казвала имъ тате и мамо; въ сѫщото качество е отгледала и оженила за най-богатия Старозагорченинъ, но слѣдъ една година овдовѣла, за това я взели назадъ и отпослѣ я отново омѫжили. А отъ показанията на свидѣтелкитѣ: Зоица Атанасова, Ана Стоянова, Екатерина Никушева и Зои Цанкова се установява, че ищцата е била усновена дъщеря отъ покойната Катерина х. Костадинова и нейниятъ мѫжъ, понеже всички показвать, че ищцата е била водена въ черквата „Св. Марина", гдѣто въ присѫтствие на роднини на покойната и нейниятъ мѫжъ, била е изправена прѣдъ иконата „Св. Богородица", гдѣто слѣдъ като ѝ била четена молитва по установения редъ, попътъ я прѣдалъ на покойната Екатерина х. Костадинова и отъ този тържественъ актъ тя почнала да се отнася къмъ тѣхъ, като съ родители: викала имъ тате и мамо и тѣ отъ своя страна я гледали като свое чедо. Изключение прави свидѣтелката Екатерина Никушева, която е показала, че сама покойната ѝ разправяла, че ищцата била отъ нея усиновена по църковния редъ. Отъ съпоставянето на свидѣтелскитѣ показания отъ първа категория съ ония отъ втора, не може да се дойде до друго заключение, освѣнъ до това, че ищцата е била усиновена отъ покойнитѣ х. Костадинъ и съпругата му Екатерина, защото показанията на свидѣте-

литѣ и отъ двѣтѣ категории въ нищо не си противорѣчатъ, а напротивъ тѣ като си схождатъ относително фактътъ, че ищцата е била третирана като рождено дѣте, понеже тя яла и спала съ тѣхъ и на два пжти я омжжили; въ останалата часть тѣ се взаимно попълноватъ еднитѣ свидѣтели отъ вънкашнитѣ признаци, заключаватъ че ищцата е била взета като храненица, а другитѣ, съ изключение на свидѣтелката Екатерина Никушева, на която е било съобщено отъ Екатерина х. Костадинова за самия фактъ на усиновяването, — сжщо присжтствували при усиновителния актъ въ черквата Св. Марина, когато е била четена молитва на ищцата отъ свещеника и слѣдъ което е била прѣдадена на покойната Екатерина х. Костадинова и отъ когато тя ищцата, е почнала да вика на усиновителитѣ: „тате и мамо“, а тѣ почнали да я иматъ като свое чедо. Прочее, единъ пжть установено, че ищцата е била усиновена по установенитѣ повремето си обичаи, то тя се явява единствена пряма наслѣдница на починалитѣ х. Костадинъ и Екатерина х. Костадинова, отъ гдѣто пъкъ слѣдва, че и искътъ на Щеряни х. Костадинова противъ Михалъ Доброглу и Анти д-ръ Малама се явява за основателенъ и доказанъ, за това ще слѣдва да се осждатъ отвѣтницитѣ да прѣдадатъ присвоенитѣ отъ тѣхъ имоти (въ натура движимитѣ имоти или ако сж отчуждени — тѣхната стойность, съгласно описътъ приложенъ къмъ дѣлото). Възражението на отвѣтната страна, сега въззиваема — че ищцата Щеряни х. Костадинова, по гражданското дѣло № 627/97 год., по описа на Пловдивския окржженъ сждъ, била е самопризнала, че тя е била храненица на Екатерина х. Костадинова, отъ която не била водена никждѣ да я усиновява, това което явствувало отъ прѣставения по дѣлото протоколъ отъ 10 януарий 1900 год., е възражение неоснователно, понеже отъ прѣдставения протоколъ не се вижда, щото това самопризнание да е било категорично и при това то е направено въ друго дѣло, кждѣто тя е била призована като трето лице помагачъ. За да има направено самопризнание, трѣбва то да е направено съзнателно и съ намѣрение да утвърди такива факти, които да утвърждаватъ правата на своя противникъ. Неоснователно е и възражението, че трѣбвало да се даде по-голѣма вѣра на свидѣтелитѣ отъ първа категория, понеже били свои и близки на покойнитѣ, та били въ положение по-добрѣ да знаятъ за гражданското състояние на Щеряни въ сѣмейството на х. Костадинъ, отъ колкото свидѣтелитѣ отъ втора категория — защото показанията на послѣднитѣ свидѣтели сж категорични и непораждатъ никакво съмнѣние въ сжда; пъкъ и нищо по-обикновено отъ това: едни да знаятъ за едни факти, а други за други. Неоснователно е така сжщо и възражението, че не било доказано да е извършено усиновяването съгласно тогавашнитѣ обичаи — защото отъ показанията на свидѣтелитѣ отъ втората група се е установило, че усиновяването на ищцата е станало въ черковата по тогавашнитѣ обичаи. Възражението, че усиновяването не можало да се доказва съ свидѣтелски показания, е така сжщо неоснователно, понеже по онова врѣме не сж се държали редовни книжа въ черковитѣ, та да се изисква непрѣмено прѣдставлението на документи, удостовѣряющи усиновяването. Неоснователно е и възражението, че ищцата била усиновена само отъ Екатарина х. Костадинова, но не и отъ нейния съпругъ х. Костадинъ, защото отъ свидѣ-

[illegible] актъ е при- [illegible] подъ № 61, отъ [illegible] указалъ [illegible] Ма- [illegible] само, се опла- [illegible] по това дѣло [illegible] съдопроизводство, [illegible] на постоянната страна [illegible] въ областьта му насе- [illegible] била [illegible] затворници и че [illegible] преди това [illegible]

[illegible] на дѣлото, [illegible] обвиненията не про- [illegible] отвѣтниците, [illegible] били ре- [illegible] затворници и тя [illegible] окръж- [illegible] не била [illegible] щото това [illegible] друго [illegible] по- [illegible] на други дѣла. [illegible] да съпоставени съ [illegible] не вѣрно [illegible] противоположно се [illegible] дѣланъ не е в во- [illegible] единствено [illegible] при сключ- [illegible] като [illegible] отношение, [illegible] друга [illegible] не е [illegible] било на- [illegible] не може да се из- [illegible] съдопро- [illegible] срѣдство: [illegible] повре- [illegible] не е [illegible], отъ [illegible] за служи за до- [illegible] и по друго дѣло или както [illegible] дори и прѣдъ такъвъ сѫдия, комуто дѣ-

лото не е подсждно. Въ тая смисъль, а имено, че самопризнанието направено по едно дѣло може да служи за доказателство по друго, се произнасятъ всичкитѣ почти автори. Между тия послѣднитѣ има само разногласие по въпроса за доказателствената сила на подобно едно самопризнание, тъй като едни сж на мнѣние и то по-голѣмата часть, че трѣбва да му се даде сила и значение като на чисто сждебно самопризнание, когато други мислятъ, че на него трѣбва да се даде значение като на извънсждебно самопризнание и пр., обаче и еднитѣ и другитѣ сж на мнѣние, както се каза, че подобно самопризнание може да служи за доказателство (dalloz t. 33 стр. 1114). Прочее, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като не е далъ сила и значение на направеното отъ ищцата самопризнание поради изложенитѣ въ рѣшението му причини, постжпилъ е въпрѣки даннитѣ по дѣлото и разумътъ на закона, а съ това е нарушилъ сжществено разпорежданeто на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касаторитѣ трѣбва да се признае за основателно въ това отношение.

Водимъ отъ горѣизложеното Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 7 февруарий 1903 год., подъ № 65, защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 76 — (399) — 16 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 195, по описа за 1905 год., на Българската земледѣлческа банка, Балбунарски клонъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския окр. сждъ отъ 17 декемврий 1904 година.* — Въ заседанието се яви В. Грамполовъ, юрисконсултъ при Българската земледѣлческа банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Балбунарскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си отъ 4 ноемврий 1904 год., подъ № 436, рѣшилъ: „подадената частна жалба отъ Балбунарската земледѣлческа банка, противъ неправилнитѣ дѣйствия на сждебния приставъ при Русенския окр. сждъ на V Балбунарски участъкъ, по изпълнителното дѣло № 599/904 год., въ неправилно изискване обгербованeто на забѣлѣжкитѣ на крѣпостнитѣ актове, направени отъ сжщия, въ удостовѣрение, че страната е въведена въ владѣнието на имота, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Изпълнителното дѣло слѣдъ влизането въ сила опрѣдѣлението да се изпрати приставу за изпълнение". Срѣщу това опрѣдѣление Българската земледѣлческа банка, Балбунарски клонъ, подала частна жалба въ Русенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че сждебниятъ приставъ на основание чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, за да оформи факта за прѣдаването на имота въ владѣние на купувача, въ дадения случай

дажителската — Балбунарската земледѣлческа банка, е уговорила върху гърбътъ на всѣки единъ отъ крѣпостнитѣ актове, че купувачътъ е въведенъ въ владѣнието на имота; че тази уговорка върху крѣпостнитѣ актове, понеже служи като извлѣчение отъ дѣйствията на сѫдебния приставъ по факта за въводътъ въ владѣние и понеже чл. 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство, приставътъ е длъженъ да прѣдаде на купувача не само крѣпостния актъ, но и самото владѣние на имота, то отъ това слѣдва, че тази уговорка върху крѣпостнитѣ актове (слѣдва) да бѫде обгербована съ прѣдвидения отъ закона гербови налогъ". — съ опрѣдѣлението си отъ 17 декемврий 1904 год. оставилъ безъ послѣдствие частната жалба на Балбунарската земледѣлческа банка. — Срѣщу опрѣдѣлението на Русенския окр. сѫдъ, тази послѣдната подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражд. сѫдопроизводство, защото не показалъ закона, на основание на който трѣбвало да се обгербова завѣрката на сѫдебния приставъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на Българската земледѣлч. банка и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ опрѣдѣлението на Русенския окр. сѫдъ се вижда наистина, че той не е показалъ по кой именно членъ отъ Закона за гербовия налогъ завѣрката въ случая върху крѣпостнитѣ актове подлежи на гербовъ сборъ. Това бѣше длъженъ да направи окрѫжниятъ сѫдъ не само защото събирането на данъкъ става само по силата на изриченъ законъ, който трѣбва да бѫде показанъ, но още защото въ случая е имало разногласие между сѫдебния приставъ, който счита че завѣрката, която той прави върху крѣпоснитѣ актове за фактическото прѣдаване на имота, подлежи на обгербоване съ 50 ст., а мировоятъ сѫдия намира, че тая завѣрка трѣбва да бѫде обгербована съ марка отъ 1 левъ. Малко това окрѫжниятъ сѫдъ трѣбваше да се постарае да намѣри постановление въ закона за обгербоване на казаната завѣрка и за това още, че нито показанието отъ сѫдебния приставъ чл. 20 п. 7 нито показанията отъ мировия сѫдия чл. 21 п. 53 отъ Закона за гербовия налогъ не обемятъ прѣдметната завѣрка, а напротивъ отъ прѣглеждането на закона въобще трѣбва да се дойде до заключение, че такава завѣрка не подлежи на обгербоване, което и може да се обясни съ обстоятелство, че тя става по силата на закона и съставлява единъ актъ отъ дѣлопроизводството на сѫдебния приставъ, а именно замѣства особения протоколъ, който той би трѣбвало да състави за констатиране фактическото прѣдаване на купения на публиченъ търгъ имотъ въ рѫцѣтѣ на купувача. При тия обстоятества оплакването на Българската землед. банка за нарушението чл. 107 отъ Гражд. сѫдопроизводство, защото окрѫжниятъ сѫдъ я задължилъ да обгербова прѣдметнитѣ завѣрки, безъ да посочи за това съотвѣтствующе постановление отъ Закона за гербовия налогъ, се явява основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 декемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 77 — (441) — 19 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на шести май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присътствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 695, по описа за 1903 год., на Димитъръ Г. Кумана, отъ гр. Станимака, съ Атанасъ Аргировъ Шошовъ, отъ сѫщия градъ, за 833 лева и* 33 *ст.* — Въ заседанието се яви А. Ходжовъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 2 мартъ 1901 год. Атанасъ Аргировъ Шошовъ, отъ гр. Станимака, подалъ на Станимашкия мирови сѫдия исково прошение, въ което като излага, че прѣди 3 години купилъ отъ Димитъръ Георгиевъ Кумана, отъ сѫщия градъ, една кѫща за 5000 гроша, срѣщу която броилъ 518 лева и за остатъка му далъ записъ, но понеже и до сега не го снабдилъ съ крѣпостенъ актъ, моли да бѫде призованъ и осѫденъ да му издаде крѣпостенъ актъ или да му повърне сумата заедно съ разноскитѣ които направилъ за поправка на кѫщата. Мировиятъ сѫдия съ рѣшение отъ 20 май 1902 год., подъ № 478, уважилъ искътъ въ размѣръ 833 лева и 33 стотинки. Срѣщу това рѣшение и двѣтѣ страни подали въззивни жалби въ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ Атанасъ Аргировъ Шошовъ твърди, че купилъ отъ Димитъръ Георгиевъ Кумана една кѫща и иска да бѫде осѫденъ (продавача) да го снабди съ крѣпостенъ актъ или же да му повърнѐ платената сума. Да иска ищецътъ да му бѫде повърната сумата, платена за кѫщата, това е негово законно право, но да претендира да бѫде сѫдебно принуденъ отвѣтникътъ Димитъръ Георгиевъ Кумана, продавачътъ на кѫщата, да му прѣхвърли собственостьта на кѫщата, като го снабди съ крѣпостенъ актъ, това той нѣма право и законътъ не го покровителствува, тъй като продажбата между него и Димитъръ Георгиевъ Кумана, отъ точка зрѣние на Закона не сѫществува. Чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ постановява, че договоритѣ за прѣхвърляне право на собственость или на друго нѣкое вещно право върху недвижими имоти трѣбва да стане *подъ страхъ на недѣйствителность* съ нотарияленъ или частенъ писменъ актъ, отъ което слѣдва, че съглашението на странитѣ за да произведе една свършена продажба трѣбва да бѫде изразено въ писмена форма, въ противенъ случай се счита само просто проектъ на продажба. А тъкмо това сѫществено условие не е изпълнено между ищеца и отвѣтника по настоящето дѣло, при всичко, че тоя послѣдниятъ не отрича продажбата и е готовъ да снабди ищеца съ крѣпостенъ актъ. Писмениятъ актъ не служи само за доказателство на продажбата, а се относи до нейното сѫщество, тъй като безъ такъвъ акъ тя е недѣйствителна, т. е. не сѫществува. Ето защо мировиятъ сѫдия твърдѣ основателно е отхвърлилъ искането на ищеца да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да му издаде крѣпостенъ актъ за кѫщата. Това дѣйствие отвѣтникътъ ако иска самъ доброволно може да извърши; сѫдебно обаче той не може да бѫде принуденъ да стори това прѣдъ видъ това, че продажба дѣйствително отъ точка зрѣние на закона не сѫществува. Но щомъ отвѣтникътъ, и до днесъ доброволно не е снабдилъ ищеца съ крѣпостенъ актъ, той е длъженъ да му повърне платената сума. Отъ друга

страна ищецътъ съ нищо не установява, че е извършилъ нѣкакви поправки въ кѫщата и претенциитѣ му въ това отношение сѫ тоже неоснователни. Прочее, апелативнитѣ жалби и на двѣтѣ страни сѫ неоснователни и подлежатъ да бѫдатъ оставени безъ послѣдствие", — съ рѣшението си отъ 17 мартъ 1903 год., № 123, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Димитъръ Г. Кумана подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото раздѣлилъ направеното отъ него самопризнание.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: устното оплакване на повѣреника на касатора и то за нарушението чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство трѣбва да се признае основателно, тъй като то се оправдава отъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ, отъ което се вижда, че той сѫдъ въ случая е действително допусналъ раздѣление на направеното отъ касатора самопризнание. Послѣдниятъ е призналъ, че е получилъ исканата отъ ищеца сума, но срѣщу това му билъ далъ продавателенъ актъ за прѣдметната кѫща. Окрѫжниятъ сѫдъ е основалъ рѣшението си, съ което осѫжда касатора да повърне на ищеца полученитѣ пари, изключително върху така направеното самопризнание, безъ да вземе въ внимание втората часть на това самопризнание и да оцѣни факта за продаването на ищеца частенъ продавателенъ актъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ № 123, отъ 17 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 78 — (415) — 22 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шести май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 214, по описа за 1903 год., на Станке Хр. Пипковъ, отъ гр. Дупница срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 9 септемврий 1900 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Васка Хр. Пипкова, отъ градъ Дупница, заявила на 21 май 1901 год. прѣдъ I Дупнишки мирови сѫдия искъ противъ брата си Станке Хр. Пипковъ, отъ сѫщия градъ, за 1/3 бащино наслѣдство, състояще се отъ 3 кѫщи. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1049/901 г. и съ рѣшението си № 985/901 г. уважилъ искътъ само по отношение на двѣтѣ кѫщи, и за едната го отхвърлилъ, понеже отвѣтникътъ билъ я купилъ отъ баща си. Ищцата апелирала прѣдъ Кю-

стендилския окр. сждъ, който образувалъ граждан. апелат. дѣло № 400/901 г. и като взелъ прѣдъ видъ: „съ исковата си молба, както и въ апелативната си жалба ищцата Васка Хр. Пипкова е искала, щото братъ ѝ — отвѣтникътъ Станке Хр. Пипковъ да ѝ отстжпи и прѣдаде $^1/_3$ часть отъ кръчмарското заведение, обаче отвѣтникътъ е възразявалъ, че това здание го е купилъ отъ наслѣдодателя, за което е прѣдставилъ и продавателенъ записъ отъ 28 мартъ 1904 год. отъ който се вижда, че Христо Алексовъ Пипковъ е продалъ на Станке Хр. Пипковъ и спорниятъ имотъ означенъ въ п. 1 на този продавателенъ записъ. Апелаторката чрѣзъ своя повѣреникъ въ сждебното заседание на 2 септемврий заявява какво този продавателенъ записъ е симулативенъ, тъй като причината въ него е лъжовна. Съгласно чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, задължението, което е основано върху лъжовна или незаконна причина, не може да има никакво дѣйствие, а съгласно чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, съдържанието на писменитѣ документи извършени по домашенъ редъ може да се опровергава съ свидѣтелски показания въ прѣдвиденитѣ само случаи — п. 1 отъ чл. 326, когато се домагватъ странитѣ да доказватъ, че изразеното въ акта съглашение е симулативно и то при условие, ако има начало на писмено доказателство, а като начало на писмено доказателство трѣбва да се приематъ всички официялни документи, произходящи отъ страната, срѣщу която се поставятъ. Отъ прѣставения протоколъ отъ 23 октомврий 1890 год. когато ищцата е завела искъ за припадающата ѝ се $^1/_3$ часть по състезателенъ редъ, отвѣтникътъ не е възразявалъ, като е признавалъ правото на ищцата на припадающата ѝ се $^1/_3$ часть, вслѣдствие на което дѣлото е било прѣкратено, за да си заведе ищцата искъ по охранителенъ редъ, а слѣдъ като е завела такъвъ — протоколъ 8 май 1901 год., отвѣтникътъ Ст. Пипковъ е възразявалъ, че спорниятъ имотъ му е билъ завѣщанъ отъ наслѣдодателя. Това самопризнание на отвѣтника изложено въ протокола на мировия сждия отъ 8 май 1901 год., за сжда съставлява пълно доказателство изходяще отъ отвѣтника, а слѣдователно и свидѣтелскитѣ показания въ това отношение сж допустими. Ако дѣйствително спорниятъ имотъ на 1894 год. — датата на продавателното — е билъ продаденъ на отвѣтника отъ наслѣдодателя, то необяснимо е, защото отвѣтникътъ признава, че този имотъ му е завѣщанъ? Това самопризнание на отвѣтника се потвърдява и отъ показанията на свидѣтеля Петъръ Михалковъ. Той установява, че наслѣдодательтъ още при-живѣ казалъ на сестритѣ на отвѣтника да оставятъ тая кжща на Станке — отвѣтника. Явно е прочее, че цѣльта на наслѣдодателя е била да завѣщае, а не да продаде, слѣдователно явно става, че прѣдставеното продавателно носи лъжлива причина и че подъ прѣдлогъ на продажба е искалъ да отстрани останалитѣ наслѣдници отъ претенциитѣ имъ спрѣмо този имотъ. Независимо отъ това отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ тая инстанция не се установява, щото купувачътъ Станке Пипковъ да е броилъ стойностьта на продадения имотъ отъ баща му, а това показва, че въ случая нѣма извършена продажба. Ето защо прѣдставеното продавателно отъ страна на отвѣтника не може да има значение по настоящето дѣло, прѣдъ видъ на това, че то носи една лъжлива причина. Прѣдставеното медицинско свидѣтелство № 8 не може да има значение по настоящето дѣло, сжщо нѣма значение и

удостовѣрението № 5284. защото обстоятелството, че извѣстенъ имотъ е записанъ на партидата на нѣкое лице, не му създава правото на собственость. Рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни относително припадающата се 1/3 часть отъ спорната кѫща на ищцата", — съ рѣшението си № (забравенъ е номерътъ) отъ 9 септемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ и по отношение на третата кѫща. — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото се е основалъ на едно негово самопризнание по едно друго дѣло, че имотътъ му билъ завѣщанъ отъ баща му; 2) чл. 326 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е допусналъ съ свидѣтели да се доказва самулативностьта на записа; 3) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не взелъ въ съображение общинското свидѣтелство, установляюще, че имотътъ билъ записанъ на негово име и го е владѣлъ отъ 1895 год., и 4) чл. 109 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е присѫдилъ на ищцата повече отъ колкото тя е искала.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 396 отъ Гражданското сѫдопроизводство счита за самопризнание показанието на една отъ странитѣ „дори и прѣдъ такъвъ сѫдия, комуто дѣлото е неподсѫдно". Съ тия думи този членъ дава да се разбере, че и по друго дѣло направеното самопризнание се взема прѣдъ видъ дори и ако другото дѣло било прѣкратено по неподсѫдность. Слѣдва да се признае за неоснователно първого касационно оплакване; 2) чл. 326 отъ Гражданското сѫдопроизводство допуска съ свидѣтели да доказва симулацията онова лице, което не фигурира въ акта като страна и въ ущърбъ на интереситѣ на което е именно направена симулацията отъ участвующитѣ въ акта страни или же само отъ една отъ тѣхъ, както въ случая ищцата е искала съ свидѣтели да докаже, че противопоставената ней отъ отвѣтника продажба била направена съ цѣль да я лишатъ отъ наслѣдственото й право. Прочее, тоя членъ не е нарушенъ и слѣдователно второто касационно оплакване е неоснователно; 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е нарушилъ сѫдътъ, като не взелъ прѣдъ видъ общинското свидѣтелство установляюще обстоятелството, че спорната кѫща била записана въ емлячния регистъръ на името на отвѣтника, защото съ обезсилването на продавателния актъ, като симулативенъ, изгубва се и значението на вписването името на купувача по тоя частенъ актъ въ емлячния регистъръ. Прочее и третото касационно оплакване е неоснователно, и 4) ищцата съ апелативната си жалба е искала онова, което мировиятъ сѫдия не уважилъ отъ исковата й молба, а това именно окрѫжниятъ сѫдъ й присѫдилъ. За това нѣма нарушение на чл. 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Станке Хр. Пипковъ, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 9 септемврий 1902 год., №...., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 79 — (416) — 22 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 218, по описа за 1903 год.; на Пею Радковъ, отъ с. Старо-Село, срѣщу рѣшението на Русенския окр. сждъ № 12, отъ 28 януарий 1903 год.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ С. Даневъ, повѣреникъ на касатора Пею Радковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пею Радковъ, отъ с. Старо-Село, заявилъ на 12 августъ 1902 год. прѣдъ Тутраканския мирови сждия искъ противъ Българската търговска банка, отъ гр. Русе, и противъ Райна Тевекелева, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Тутраканъ, за вдигане запоръ отъ една кжща, която ищецътъ билъ купилъ отъ П. Тевекелевъ, за дългъ на когото банката е наложила по-послѣ запора. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1003/902 год. и съ рѣшението си № 747/902 год. уважилъ искътъ. Банката апелирала прѣдъ Русенския окр. сждъ, който съ рѣшението си № 19, отъ 28 януарий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ Пею Радковъ, отъ с. Старо-Село, за подкрѣпление на иска си е прѣдставилъ едно домашно продавателно съ дата 11 ноемврий 1897 год. за половината отъ секвестирания имотъ и двѣ разписки, едната отъ 22/IX 98 год., а другата отъ 14/XII 98 год., за установяването собственость върху другата половина отъ сжщия имотъ. Че това продавателно не може да се взема за актъ, който да дава правото на собственость, понеже датата му не е завѣрена по надлежния нотарияленъ редъ и като така то не може да бжде задължително за трети лица. Че прѣдставенитѣ двѣ разписки не сж актъ такъвъ, какъвто изисква Закона за задълженията и договоритѣ, който да ражда правото на собственость, че възражението на ищцовата страна, какво щомъ тя е владѣтелка на секвестиранитѣ имоти, сждебниятъ приставъ не е ималъ право да ги секвестира, е неоснователно, понеже въ случая важи въ чии ржцѣ се намира собственостьта на имотитѣ. Че ищецътъ не доказва собственостьта си върху въпроснитѣ имоти, щомъ това е така въззивната жалба на Българската търговска банка слѣдва да се уважи, понеже секвестърътъ е правилно наложенъ върху горнитѣ имоти и рѣшението на Тутраканския мирови сждия слѣдва да се отмѣни". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото макаръ и незавѣрена отъ нотариуса датата на продавателното отъ 11 ноемврий 1897 год., то могло да се противопоставя на взискателя, тъй като послѣдниятъ не е придобилъ никакво право върху имота по нотарияленъ редъ, а пъкъ въпросното продавателно било издадено още при живота, прѣди смъртьта на длъжника, слѣдователно, не може да се мисли, че е антидатирано; 2) чл. чл. 107 и 985 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ показанията на разпитания въ първата инстанция неговъ свидѣтель, който е показалъ, че още отъ 1898 год. владѣнието на кжщата било негово (на касатора), комуто свидѣтельтъ плащалъ наемъ като

наематель на сжщата кжща, та при описа ѝ тя не се намирала въ владѣнието на длъжника на банката, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно не далъ сила на продавателенъ актъ на разпискитѣ за другата половина на кжщата, макарь че чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не дава особена формула за договора на продажбата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не е въ случая нарушенъ, защото окржжниятъ сждъ съображава въ рѣшението си, не че собственостьта на недвижимъ имотъ не може да се прѣхвърля чрѣзъ продажба сключена съ частенъ писменъ актъ, но че прѣдставениятъ отъ ищеца частенъ писменъ актъ не може да се противопоставя на отвѣтника — взискатель, бидейки трето лице оспоряюще датата му, понеже тоя актъ нѣма заврѣна дата; това съображение по силата на правилото прѣдвидено въ чл. 392 отъ Гражданското сждопрозводство е правилно, но да ли случаятъ не съставлява изключение на това правило -- изключение прѣдвидено въ сжщия членъ 392 — да ли нѣма естествена завѣрка на речения частенъ писменъ актъ, т. е. да ли П. Тевекелевъ, продавачътъ по тоя актъ не се е поминалъ прѣди отвѣтника да наложи запора на кжщата, е въпросъ по сжществото на дѣлото, а прѣдъ окржжния сждъ повѣреникътъ на ищеца, нито дума е казалъ, а камо ли доводъ да наведе, по той важенъ въпросъ кога именно се е поминалъ П. Тевекелевъ. Отъ тукъ слѣдва да се признае за неосновательно първото касационно оплакване; 2) щомъ искътъ е заявенъ за вдигане на запоръ, по силата на чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ който членъ искътъ се счита ревандикационенъ — искъ за собственость, то по буквата на сжщия тоя членъ, който полага владѣнието да е у длъжника, и по прѣдложението, че ако би ималъ владѣнието при описа, ищецътъ би го защитилъ съ силата на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство, той нѣма законно основание да противопоставя на отвѣтника си по този ревандикационенъ искъ нѣкогашното си владѣние. Прочее, наведенитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 107 и 985 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени и това оплакване е неосновательно, и 3) като казва, че прѣдставенитѣ отъ ищеца разписки не сж актъ какъвто изисква Закона за задълженията и договоритѣ, окржжниятъ сждъ разбира, че въ тѣхъ не е изразено съгласието поне на продавача върху коя половина отъ кжщата се отнасятъ тѣ, т. е. да ли не се отнасятъ къмъ оная половина къмъ която се отнася продавателниятъ актъ, както и върху цѣната на продажбата. Въ такъвъ случай въпросътъ се свежда до оцѣнката на съдържанието на разпискитѣ, а не до формата имъ като актъ прѣхвърлющъ собственостьта. Прочее и тукъ нѣма нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, та и послѣдното касационно оплакване е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Пею Радковъ, срѣщу рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 28 януарий 1903 год., № 12, като неосновагелна, съ силата на чл. 796 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 80 — (417) — 22 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 241, по описа за* 1905 *год., на Вегели и С-ие, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ* 31 *януарий* 1905 *година.* — Въ заседанието се явиха П. Баджовъ, повѣреникъ на касатора и А. Вацовъ, адвокатъ при Българската народна банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: заявлението на Давидъ Кюстендилски, повѣреникъ на взискателя Вегели и С-ие, отъ гр. София, да му се възложи съгласно чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство непродадената поради неявяване на наддавачи кжща на длъжника му Иванъ Андрѣевъ, сждебниятъ приставъ не уважилъ и това дѣйствие на сждебния приставъ сж потвърдили, както Софийскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си № 717/98 год., така и Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 3 февруарий 1899 год., обаче, послѣдното било отмѣнено съ рѣшение № 305/99 год. на Върховния касационенъ сждъ, както и съ друго едно рѣшение № 335/900 год. на сжщия сждъ, било отмѣнено опрѣдѣлението отъ 13 септемврий 1899 год., съ което Софийскиятъ апелативенъ сждъ пакъ билъ потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление на Софийския окр. сждъ, до като съ опрѣдѣлението си отъ 27 февруарий 1901 год., Софийскиятъ апелативенъ сждъ отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и прѣдписалъ на сждебния приставъ да възложи прѣдметната кжща и той я е възложилъ на довѣрителя на Давидъ Кюстендилски съ протоколъ отъ 24 май 1901 год. за първоначалната оцѣнка 17.000 лева като го поканилъ съ призовка, която Давидъ Кюстендилски получилъ на 29 май 1901 год. да внесе сумата и той я внесалъ на 5 юний 1901 година. Обаче, Българската народна банка като ипотекаренъ кредиторъ на Иванъ Андрѣевъ, съ заявление отъ 14 юний 1901 год. е обжалвала проданьта — възлагането на кжщата върху довѣрителя на Давидъ Кюстендилски — и Софийскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 23 юлий 1901 год. унищожилъ проданьта и това опрѣдѣление Софийскиятъ апел. сждъ потвърдилъ съ своето отъ 22 февруарий 1902 год., което обаче Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 346/902 год. отмѣнилъ, защото въпрѣки чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, апелативниятъ сждъ е счелъ, че банката може да обжалва дѣйствията на сждебния приставъ подиръ изтичането на седмодневния срокъ отъ възлагането на кжщата. Възвърнато пакъ дѣлото за ново разглеждане въ сжщия апелативенъ сждъ, при второто му разглеждане Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 23 декемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и утвърдилъ проданьта. — Срѣщу това опрѣдѣление Българската народна банка подала въ Върховния сждъ касационна жалба. — Съ послѣдното си рѣшение № 330/903 год. Върховниятъ касационенъ сждъ отмѣнилъ опрѣдѣлението отъ 23 декемврий 1902 год. на Софийския апелативенъ сждъ, по съображение, че Българската народна банка, ипотекаренъ кредиторъ, наистина е посрочила да обжалва дѣйствията на сждебния приставъ по

възлагането имота върху Вегели и С-ие чрѣзъ Давидъ Кюстендилски, обаче, тя като страна въ дѣлото, е имала право да обжалва опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ по утвърждението на продажбата, а веднажъ въ срокъ сезиранъ съ нейната частна апелативна жалба, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ бѣ длъженъ ex officio за провѣри да ли Вегели и С-ие е внесалъ въ срокъ стойностьта на имота, което като не е направилъ нарушилъ е чл. чл. 1022 и 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже тоя срокъ билъ пропуснатъ. При послѣдното разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ апел. сѫдъ напълно се е подчинилъ на сѫжденията на Върховния касационенъ сѫдъ и съ опрѣдѣлението си отъ 31 януарий 1905 год. потвърдилъ опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юлий 1901 год., съ което била унищожена продажбата. Съображенията на Софийския апелативенъ сѫдъ сѫ както слѣдва: „съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 юний 1901 год., Софийскиятъ окр. сѫдъ е унищожилъ публичната продажба извършена отъ сѫдебния приставъ при сѫщия окрѫженъ сѫдъ по изпълнителното дѣло № 255/98 год., на една кѫща съ три дюкяна, находяща се въ гр. София, принадлежаща на длъжника Иванъ Андрѣевъ, изложена на публична продань, по взискането на Вегели и С-ие и възложена върху послѣдния по наддаване отъ пълномощника му Давидъ Кюстендилски съ протоколъ на сѫдебния приставъ отъ 24 май 1901 год. за сумата 17.000 лева, която кѫща съ три дюкяна се намира на ѫгъла на улицитѣ Трапезица и Новоломска. Това първоинстанционно опрѣдѣление е обтѫжилъ Вегели и С-ие и иска отмѣнението му и да се утвърди върху му продажбата публична на казаната по-горѣ кѫща. Отъ книжата на изпълнителното дѣло № 255/98 год. се вижда, че Вегели и С-ие и неговиятъ повѣреникъ Давидъ Кюстендилски не сѫ внесли на сѫдебния приставъ стойностьта 17.000 лева за продаваемата кѫща на длъжника Иванъ Андрѣевъ въ прѣдвидения срокъ отъ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а именно въ единадесетдневенъ срокъ отъ деня на окончателното възлагане на продаваемата кѫща. Сѫщото това обстоятелство не отказватъ и повѣреницитѣ на Вегели и С-ие, частниятъ тѫжитель. Съгласно чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, купувачътъ на единъ недвижимъ имотъ, продаваемъ чрѣзъ сѫдебния приставъ е длъженъ на слѣдующия денъ слѣдъ послѣдното наддаване, да внесе $^{1}/_{10}$ часть отъ дадената цѣна, а останалата часть заедно съ крѣпостнитѣ мита е длъженъ да внесе на сѫдебния приставъ въ слѣдующитѣ десеть дни. Тоя прѣдвиденъ срокъ въ цитирания членъ отъ единадесеть дни, считанъ отъ деня на окончателното възлагане продаваемиятъ имотъ върху послѣдния наддавачъ за внасянето отъ послѣдния цѣлата сума на имота съ крѣпостнитѣ мита е задължителенъ срокъ и за взискателя, комуто по силата на чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство се възлага имота. Съ други думи взискательтъ въ подобенъ случай е длъженъ да внесе остатъка отъ вземането си, или пъкъ ако вземането му се поглъща отъ нѣкоя ипотека, той е длъженъ да внесе цѣлата сума заедно съ крѣпостнитѣ мита въ течението на единадесеть дни отъ деньтъ когато му е възложенъ имота. Съ силата на чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство проданьта се счита за нес[illegible]тато послѣдниятъ наддавачъ не изпълни изискванията на

чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, т. е. когато въ единадесеть дни не внесе цѣната на продадения и купения отъ него имотъ. Това правило е приложимо и въ прѣдвидения въ чл. 1029 отъ сжщото сждопроизводство случай: продажбата трѣбва да се счита за нестанала и когато по силата на сжщия членъ взискательтъ заяви да се задържи имота за негова смѣтка и неизпълни задължението си да внесе сумата въ 11-дневния срокъ за издължение ипотеката на продаваемия имотъ по отношение на другъ кредиторъ. Прѣдписанията на горѣцитиранитѣ членове сж отъ общественъ редъ и служебно се спазватъ отъ сжда. Прочее, щомъ като е установено, че Вегели и С-ие и повѣреникътъ му Давидъ Кюстендилски не сж внесли въ прѣдвидения 11-дневенъ срокъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство цѣната на продаваемата кжща отъ 17.000 лева, което трѣбвало да извършатъ, защото на сжщия имотъ е имало ипотека къмъ Българската народна банка и защото вземането е било за по-малка сума, проданьта не слѣдва да бжде утвърдена върху казания Вегели и С-ие. Обстоятелството, че на 4 юний 1901 год., когато Вегели и С-ие е билъ длъженъ да внесе сумата 17.000 лева за кжщата на сждебния приставъ, послѣдниятъ отсжтствувалъ, както това се види отъ прѣдставеното удостовѣрение № 643, не важи за частния тжжитель, като купувачъ и взискатель, а така сжщо не важи за сжщия обстоятелството, че билъ носилъ сумата 17.000 лева на пристава да му я внесе, но вслѣдствие на отсжтствието му не прѣдалъ сумата въ послѣдния единадесети день отъ прѣдвидения срокъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, което обстоятелство иска да установи съ посоченитѣ свидѣтели въ заявлението отъ 24 този мѣсецъ, защото казаниятъ членъ задължава купувача, билъ той и взискатель, най-късно на единадесетия день да внесе цѣната на продадения имотъ и това той (купувачътъ) може да стори и при отсжтствието на сждебния приставъ, като депозира сумата въ Българската народна банка или въ нотариуса, което като не е сторилъ частниятъ тжжитель Вегели и С-ие и повѣреникътъ му Д. Кюстендилски, слѣдва да се счете въ всѣки случай, че не е спазилъ прѣдвиденият срокъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, за внисането цѣната на кжщата, вслѣдствие на което пъкъ, както се каза по-горѣ, проданьта е нестанала и като такава не може да бжде утвърдена върху сжщия частенъ тжжитель. Прѣдъ видъ на всичко това, частната жалба на Вегели и С-ие срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сждъ отъ 23 юлий 1901 год. слѣдва да се остави безъ послѣдствие като неоснователна". — Съ нова касационна жалба Вегели и С-ие се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 1028 п. 3, въ свързка съ чл. чл. 1029 и 1030 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно смѣсва случая при внасянето *моментално* покупната цѣна съ случая при *срочно* внасяне на тая цѣна; 2) чл. чл. 629 и 630, въ свързка съ чл. 282 отъ сжщото сждопроизводство, защото не му е допусналъ съ свидѣтели да докаже, че цѣлъ день е чакалъ пристава да му внесе паритѣ, но пристава го нѣмало, и 3) чл. 1055, въ свързка съ чл. 1026 отъ сжщото сждопроизводство, защото се повдига въпросъ за невнасяне покупната цѣна по една просрочена отъ банката жалба.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора,

ние въ съображение: 1) прѣдвидениятъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство срокъ за внасяне „останалата часть" отъ цѣната на имота е единъ и сжщъ, както въ случая при внасяне *моментално* покупната цѣна, така и въ случая при *срочно* внасяне на тая цѣна, съ други думи законътъ не прави разлика да ли купувачътъ е обикновенъ наддавачъ или же взискатель — и въ единия случай и въ другия срокътъ за довнасянето на цѣната е еднакъвъ. Това излиза отъ чл. 1022, въ свързка съ указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 1029 и 1030 отъ сжщото сждопроизводство. Слѣдователно, това оплакване е неоснователно; 2) [illegible] би било претендируемото [illegible] свидѣтелски показания [illegible] чакалъ съ паритѣ [illegible] законно, защото [illegible] като се до[illegible] могло би да се [illegible] всичко това е било [illegible] и договоритѣ [illegible] отъ зады[illegible] и С-ие, ако би [illegible] юний 1901 год. [illegible] въ ржцѣ и за [illegible] второто каса[illegible] сждопроизводство [illegible] касационно опла[illegible] сждопроиз[illegible] производство на [illegible] си рѣшение [illegible] произнесло и С[illegible] [illegible] жение.

[illegible] сждъ опрѣ[illegible] опрѣдѣлението на [illegible] като неосно[illegible] производство.

[illegible] Негово Царско [illegible] касационенъ сждъ [illegible] деветстотинъ и [illegible] Прѣдседатель [illegible] Горановъ [illegible] прокурора Д. Минковъ [illegible] 225, *по оплак*[illegible] *отъ С*[illegible] [illegible] ето се яви [illegible]

[illegible] *Илия Велювъ*, отъ гр. София [illegible] *Софийския окр.* сждъ [illegible] *ница, Новоселско,* за 3260 лева.

Окржжниятъ сждъ уважилъ иска. Отвѣтникътъ недоволенъ отъ рѣшението на окржжния сждъ, обжалвалъ го прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ продавателния записъ съ дата 16 януарий 1897 год. се вижда, че Велю Митревъ продалъ на ищеца Илия Велювъ означения въ него недвижимъ имотъ за 1630 лева, съ условие, че ако продавачътъ се откаже отъ продажбата, да повърне въ двоенъ размѣръ на купувача сумата 1630 лева, т. е. да му повърне 3260 лева. Обаче, въ послѣдното заседание на сжда отвѣтникътъ чрѣзъ повѣреника си В. Расолковъ заяви, че той никой пжть не се е отказвалъ отъ продажбата и че ищецътъ може да си получи имотитѣ когато обича. На това твърдение на отвѣтника, ищецътъ заяви, че той искалъ имотитѣ, но отвѣтникътъ не му ги давалъ; това обаче заявление ищецътъ не подкрѣпя съ никакви данни по дѣлото, а като така не може да му се даде надлежната достовѣрность. Щомъ отвѣтникътъ заявява, че той никой пжтъ не се отказвалъ отъ продажбата, и че всѣкой пжтъ е готовъ да му прѣдаде имотитѣ, и щомъ ищецътъ не може да докаже противното, то и искътъ му се явява за неоснователенъ", — съ рѣшението си отъ 8 юлий 1902 год., № 86, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ Илия Велювъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 58, 282, 283, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки закона не изискалъ отъ противната страна да докаже възражението си, че тя била винаги готова да изпълни задължението си, и защото не основалъ рѣшението на прѣдставенитѣ по дѣлото документи и не обърналъ внимание, че противната страна се е опитвала да унищожи писменото си задължение, което било несъвмѣстно съ изказаната отъ нея по-послѣ готовность да изпълни задължението си.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че искътъ е подигнатъ на основание писменъ между сждящитѣ се страни договоръ, по който отвѣтникътъ е продалъ на ищеца, сега касаторъ, извѣстни имоти съ задължение да му повърне двойно уговорената цѣна, ако продавачътъ се откаже отъ продажбата. Въ договорътъ нѣма опрѣдѣленъ срокъ за изпълнението му и купувачътъ трѣбваше да покани купувача да го изпълни. За такава покана, обаче, въ случая служи исковата молба, най-енергично срѣдство за това и продавачътъ трѣбваше да изпълни веднага задължението си, т. е. да прѣдаде продаденитѣ отъ него имоти. Той това не само не направи, но и съ прѣдявенитѣ отъ него възражения срѣщу писмения актъ, както и прѣдъ окржжния сждъ, така даже и прѣдъ втората инстанция, дава достатъчно основание на сжда да счита, че той дѣйствително се отказалъ отъ изпълнението на договора и достатъчно оправдава исковата молба не вече като покана за изпълнението на договора, но като искане на врѣди отъ изпълнението му. При това положение касаторътъ основателно възразява, че изказаното отъ отвѣтника съгласие да изпълни договора едва въ послѣдното заседание на апелативния сждъ е късно направено и че той съ неизпълнението на договора веднага подиръ завеждането на дѣлото му е далъ законно основание да иска врѣдитѣ,

които сѫ били уговорени отъ неизпълнението му. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, слѣдователно е допусналъ да се наруши закона, чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е приелъ противното, т. е., че отвѣтникътъ не е нарушилъ договора, понеже изказвалъ готовность да го изпълни, когато той е билъ длъженъ да го изпълни, както се обясни веднага подиръ завеждането на иска.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелатиненъ сѫдъ № 86, отъ 8 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 82 — (429) — 26 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на девети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 237, по описа за 1903 год., на Рада, Мита, Пена и Стефанъ Минкови Мънговски, отъ гр. Троянъ, съ Ив. Минковъ Стояновъ, Стефанъ Дамяновъ, отъ сѫщия градъ и Ст. Корабовъ, отъ гр. Русе, за унищожаване на публична продань.* — Въ заседанието се явиха П. Пешевъ, повѣреникъ на касаторитѣ и Ал. Малиновъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ молба отъ 9 юлий 1901 год. до Троянския мирови сѫдия, Рада, Пена и Стефанъ Минкови Мънговски и Мита Стефанова, отъ гр. Троянъ, прѣдявили искъ срѣщу Иванъ Минковъ Стояновъ, Стефанъ Дамяновъ, отъ сѫщия градъ, и Ст. Корабовъ, отъ гр. Русе, за унищожаването на публична продань по изпълнителното дѣло № 63/99 год. на Троянския сѫдебенъ приставъ, извършена на 25 май 1899 год., върху недвижимъ имотъ, оцѣненъ за 500 лева. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 3 октомврий 1901 год., подъ № 1039, ототхвърлилъ искътъ на ищцитѣ. Послѣднитѣ апелирали прѣдъ Ловчанския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Рада, Пена и Стефанъ Минкови Мънговски и Мита Стефанова сѫ прѣдявили искъ прѣдъ Троянския мир. сѫдия противъ Ив. Минковъ Стояновъ, Стефанъ Дамяновъ и Ст. Корабовъ, за унищожение публична продань по изпълнителното дѣло № 63/99 година на Троянския сѫдебенъ приставъ, извършена на 25 май 1899 год., за гдѣто сѫдебниятъ приставъ е описалъ и продалъ тѣхниятъ имотъ, останалъ по наслѣдство отъ баща имъ Минко Ст. Мънговски, а именно: 1/2 часть отъ кѫща, заедно съ дворно мѣсто и селище, описанъ за дългътъ на брата имъ Пенчо П. Мънговски, като за доказателство на искътъ сѫ прѣдставили въ първата инстанция слѣдующитѣ писмени документи: а) свидѣтелство № 618/901 год., издадено отъ Троянкото общинско управление, отъ което се вижда, че Минко Ст. Мънговски се е поминалъ и оставилъ за наслѣдници апелаторитѣ и сина си Пенчо М. Мънговски; б) удостовѣрение № 3440/901 год. отъ сѫдебния приставъ при

Ловчанския окр. сждъ на IV участъкъ, съ което удостовѣрява, че е продадено на публиченъ тръгъ $^1/_2$ часть отъ кжща заедно съ дворно мѣсто и селище, прѣдметъ на настоящия искъ — за дългътъ на П. Мънговски, братъ на апелаторитѣ; в) протоколъ № 163, отъ 19 септемврий 1900 г. на Ловчанския окр. сждъ, съ който се утвърждава станалата продажба по горѣказанитѣ имоти. Отвѣтницитѣ — сега въззиваеми въ сжщата инстанция сж прѣдставили тоже прѣписъ отъ едно спогодително съ дата 17 августъ 1898 год., отъ което се вижда, че е станало спогодба между наслѣдницитѣ на покойния Минко Ст. Мънговски, именно: отъ една страна Пенчо и Стефанъ Минкови Мънговски, а отъ друга — Мита и Пена М. Мънговски по възникналия спорь, относително по дѣлбата на бащиното имъ наслѣдство и дълговетѣ останали отъ сжщия и то по слѣдующия начинъ: Пенчо и Стефанъ М. Мънговски поели въ пълна собственость и владѣние само кжщата въ гр. Троянъ, съ дворно мѣсто и селище и др. недвижими имоти, изброени подробно въ спогодителното, а сестритѣ имъ Мита и Пена Минкови Мънговски вземали останалитѣ недвижими имоти. Така извършеното спогодително по закона е дѣйствително, защото сж спазени прѣдписанията на чл. 8 отъ Закона за задълженията на договоритѣ, а щомъ като е така, то на основание чл. 517 отъ сжщия законъ станалата спогодба между сънаслѣдницитѣ, има сила на влѣзло въ законна сила рѣшение, а отъ това пъкъ слѣдва, че прдметното спогодително е валидно и по силата на него, длъжникътъ Пенчо М. Мънговски е станалъ собственикъ на имота, който сждебния тъ приставъ е продалъ на публиченъ търгъ. Апелаторитѣ въ тая инстанция прѣдставляватъ една разписка съ дата 1898 год. отъ м-цъ декемврий, отъ която се вижда, че двамата братя: Пенчо и Стефанъ Мънговски се съгласили да дадатъ прѣдметната разписка на сестритѣ си Мита и Пена М. Мънговски, въ удостовѣрение на това, че спогодбата, станала между тѣхъ четирмата на 17 априлъ 1898 год, относително възникналата прѣпирня по дѣлбата на бащиното имъ наслѣдство се унищожаватъ и нѣмали право да се ползуватъ отъ него (спогодителното), защото не устоели на задълженията си. Прѣдставената така разписка ни най-малко може да унищожи извършената спогодба на 17 априлъ 1898 год., между четирмата наслѣдници: Стефанъ, Пенчо, Мита и Пена М. Мънговски, съгласно чл. чл. 518 и 519 отъ Задълженията и договоритѣ, защото за да се иска унищожаването на единъ договоръ както е въ конкретния случай, или да бжде оспорванъ, трѣбва между странитѣ, които сж сключвали тоя договоръ, да е имало или измама или насилие, или пъкъ погрѣшка въ лицето, или най-послѣ въ прѣдмета на прѣпирнята; въ случая, въ прѣдставеното спогодително, прѣдметътъ на прѣпирнята е ясно изразена въ него и не е имало нито измама нито насилия върху договорящитѣ се. Да се допустнеше за моментъ, че спогодителното можеше да бжде унищожено, но пакъ тая разписка не може да произведе цѣльта, за която е прѣдставена, защото, прѣди всичко, тя не може да се счита договоръ, съгласно чл. 2 отъ Задълженията и договоритѣ и че при съставянето ѝ не сж участвували всичкитѣ се договорящи лица които сж участвували въ първото спогодително, а че това е така, се вижда отъ разписката, която е съставена и подписана само отъ двамата братя наслѣдници: Стефанъ и Пенчо Мънговски, но не и отъ останалитѣ други двама – сестритѣ и като така не може да се види пъкъ отъ разпи-

ската, какво е желанието имъ, да ли сж за унищожаването на спогодителното или не. Отъ свидѣтелството № 618/901 год. се вижда, че починалиятъ Минко Ст. Мънговски, между другитѣ наслѣдници е оставилъ за наслѣдникъ и съпругата си Рада Минкова, която не е вземала участие въ спогодителното отъ 17 априлъ 1898 год. и на която правото за наслѣдство не ѝ се отказва отъ другитѣ сънаслѣдници и понеже договоритѣ иматъ дѣйствие само между договорящитѣ се страни, то слѣдователно за нея не може да бжде задължителнно, а щомъ като е така, извършената продажба отъ сждебния приставъ върху частьта ѝ, се явява недѣйствителна и понеже отъ цѣлата кжща съ дворно мѣсто и селище има право на $^1/_9$ часть, а продажбата е извършена върху половината кжща и като така нейната часть отъ тая половина кжща заедно съ дворно мѣсто и селището се пада $^1/_{18}$ часть, слѣдователно трѣбва да бжде унищожена публичната продажба само върху $^1/_{18}$ часть принадлежаща на Рада М. Мънговска, а по отношение на станалитѣ ищци — апелатори — понеже не прѣдставляватъ прѣдъ сжда други доказателства, какво че проданиятъ имотъ не принадлежи на длъжника, а на противъ има доказателства (спогодителното), че той (продадениятъ имотъ) е собственость на длъжника — тѣхенъ братъ. Минчо М. Мънговски слѣдователно и извършената публична продажба отъ сждебния приставъ върху $^1/_2$ кжща съ дворно мѣсто и селище за дългътъ на Пенчо М. Мънговски се явява законна и като така искътъ на ищцитѣ — апелаторитѣ — изключая Рада М. Мънговска, се явява неоснователенъ, вслѣдствие на което трѣбва да бжде отхвърленъ", — съ рѣшението си подъ № 113, отъ 12 юний 1902 год. опрѣдѣлилъ: „видоизмѣнява рѣшението № 1039 на Троянския мир. сждия отъ 3 октомврий 1901 год. така: унищожава публичната продажба по изпълнителното дѣло № 63/99 год. на Троянския сждеб. приставъ, извършена на 25 май 1899 год. върху имота: $^1/_2$ кжща съ дворъ и селище, находящи се въ гр. Троянъ, при съсѣди: главна улица, Илия П. Мънговски, Мита и Пена Минкови Мънговски и улица и то само върху $^1/_{18}$ часть отъ тая половина кжща, принадлежаща на Рада Минкова Мънговска, отъ гр. Троянъ. Останалата часть отъ искътъ, като неоснователенъ, се отхвърля. Осжжда апелаторитѣ: Мита, Пена и Стефанъ Минкови Мънговски, отъ гр. Троянъ, да заплатятъ на въззиваемитѣ 48 лева и 62 ст. за правоводене на дѣлото въ тая инстанция". — Срѣщу това рѣшение Рада, Мита, Пена и Стефанъ Минкови Мьнговски подаватъ въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Ловчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ спогодителното отъ 17 априлъ 1898 год. което е лежало за основа на обжалваното рѣшение, майката Рада Минкова не е взела участие, а споредъ чл. 1184 отъ сжщого сждопроизводство и чл. 239, въ свързка съ чл. 303 отъ Закона за наслѣдството, както сждебната, така и доброволната дѣлба трѣбва да става между всичкитѣ сънаслѣдници, въ противенъ случай тя се счита като несжществующа и сждътъ като не е обсждилъ това обстоятелство, нарушилъ е горнитѣ статии.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение, Ловчанскиятъ окр. сждъ приема, че спогодителното отъ 17 априлъ 1898 год.,

което е легнало въ основа на рѣшението му, е валидно и дѣйствително по закона по силата на което спогодително намира, че длъжникътъ Пенчо М. Мънговски е станалъ собственикъ на имота, който сждебниятъ приставъ е продалъ на публиченъ търгъ за неговъ дългъ и като припадающъ се къмъ негова дѣлъ. Сжщиятъ сждъ признава така сжщо, че въ това спогодително не сж взели участие всичкитѣ наслѣдници на покойния Минко Ст. Мънговски, а именно не е участвувала въ дѣлбата съпругата на тоя последния, Рада Минкова, която по закона е тоже негова наслѣдница. Въпрѣки това, обаче, т. е. макаръ че въпросната подѣла не е извършена при участието на всичкитѣ сънаслѣдници, сждътъ по сжщество приема, че тя е валидна по отношение на участвующитѣ въ нея наслѣдници и възъ основание на това сжждание е разрѣшилъ прѣдмѣтния споръ. Това мнѣние на казания окржженъ сждъ трѣбва да се признае за неправилно, защото е несъобразно съ разума на закона. Когато законътъ говори за дѣлба на наслѣдство между сънаслѣдници, той разбира, че въ нея взематъ и трѣбва да взематъ участие всичкитѣ сънаслѣдници. Не може да се приеме, че една дѣлба, въ която не взематъ участие всичкитѣ сънаслѣдници и безъ да има законна причина за тѣхното отказване да участвуватъ въ нея, че ще бжде валидна и че ще има сила както между всичкитѣ сънаслѣдници, така сжщо и спрѣмо третитѣ лица, тъй като за да може всѣки отъ сънаслѣдницитѣ да влѣзе въ владѣнието на припадающата му се по дѣлбата часть, необходимо е да сжществува съгласието за това на всичкитѣ сънаслѣдници, иначе тѣхнитѣ права не биха се запазили и равноправносьта, която трѣбва да сжществува при всѣка дѣлба, ще бжде накърнена. Отъ разпореждането на чл. 1184 отъ Гражданското сждопроизводство, нагледно се вижда, че доброволна дѣлба, каквато е извършена и съ споменатото по-горѣ спогодително, не може да се извърши когато нѣкой отъ сънаслѣдницитѣ отсжтствува. Отъ което трѣбва да се заключи, че доброволна дѣлба не може да стане щомъ не присжтствуватъ въ нея всичкитѣ пълнолѣтни наслѣдници и ако такава е била извършена при отсжтствието на нѣкои отъ тѣхъ и безъ да е сжществувала законна причина за тѣхното отсжтствие, то тя трѣбва да се счита за недѣйствителна. До сжщото заключение се дохожда и отъ разпореждането на чл. 239 отъ Закона за наслѣдството, отъ постановлението на която статия, взето въ свързка съ разпореждането на послѣдующитѣ статии отъ сжщия законъ, се вижда, какво при доброволната дѣлба трѣбва да участвуватъ подъ страхъ на недѣйствителность, всичкитѣ пълнолѣтни наслѣдници, тъй като въ противенъ случай тя (дѣлбата) трѣбва да стане по сждебенъ редъ. Такова е разпореждането и на чл. 303 отъ Закона за наслѣдството, която статия макаръ че говори за дѣлбата, направена отъ родители или други възходящи между тѣхнитѣ низходящи, обаче принципътъ за участието на всичкитѣ наслѣдници въ дѣлбата е запазенъ подъ страхъ на пълна недѣйствителность. Въ тая смисъль се произнасятъ разни коментатори и сждътъ по сжщество като е приелъ противното на горѣизложеното, т. е. като е приелъ, че дѣлбата извършена съ спогодителното отъ 17 априлъ 1898 год. е валидна, макаръ, че една отъ сънаслѣдницитѣ да не е участвувала въ тая дѣлба, постжпилъ е въпрѣки разума на закона, а съ това е нарушилъ сжществено разпореждането на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизвод-

ство, вслѣдствие на което и оплакването на касаторитѣ трѣбва да се признае за основателно въ това отношение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 юлий 1902 год., подъ № 113, защото е нарушенъ чл. 117 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 786 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия сѫдъ.

№ 83 — (434) — 26 май 1905 год. Въ Името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети май хиляда деветстотинь и пета година, въ откритото сѫдебно заседание въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 248, по описа за 1905 год., на майоръ Скалонковъ, отъ гр. Шуменъ, съ Кръстю Тодоровъ и синъ, отъ гр. Търново, за 122 лева и 40 стотинки.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: прѣдъ Шуменския мирови сѫдия Кръсто Тодоровъ и синъ, отъ гр. Търново, е завелъ искъ противъ Капитанъ Скалонковъ, отъ гр. Шуменъ, за 120 лева. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 17 X 900 год., № 1951, отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Шуменския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцитѣ за дълга на А. Витановъ спрѣмо тѣхъ наложили запоръ на кирията, която получавалъ Витановъ отъ кѫщата си, въ която е живѣлъ капитанъ Ф. Скалонковъ и той слѣдъ като е получилъ запорната призовка, той не е внесалъ никому отъ тази сума, която той плащалъ като кирия на Витановъ. Слѣдъ тоя запоръ той е стоялъ още три мѣсеци въ домътъ на Витановъ и е плащалъ мѣсеченъ наемъ 40 лева, вслѣдствие на което той, съгласно чл. чл. 569 и 570 отъ Гражданското сѫдопроизводство иска осѫждането му да му заплати тази сума; 2) за доказателство на искътъ си прѣдставлява едно удостовѣрение отъ сѫдебния приставъ при Шуменския окр. сѫдъ, отъ което се вижда, че на отвѣтника Ф. Скалонковъ съ повѣстка № 1741, отъ 30 IV 1897 год. му е съобщено, че се налага запоръ върху сумитѣ, *като* плаща по 40 лева мѣсечно наемъ на А. Витановъ за дългътъ на послѣдния спрѣмо К. Тодоровъ и че той Ф. Скалонковъ не билъ внесалъ нищо по този запоръ; 3) отъ обясненията на Ф. Скалонковъ става явно, че той е стоялъ съ кирия у дома на А. Витановъ прѣзъ мѣсецитѣ априлъ, май и юний, обаче той билъ му заплатилъ кирията прѣдварително въ прѣдплата, и 4) ако това е така, то съгласно чл. 570 отъ Гражданското сѫдопроизводство, той трѣбваше отъ получването на повѣската въ три дена срокъ да направи своитѣ възражения, че той е изплатилъ на А. Витановъ сумата въ авансъ, а най-малкото, което трѣбваше да стори, да установи, че въ момента, когато е получилъ запорната призовка, той не е длъжалъ и че е изплатилъ за мѣсецитѣ априлъ, май и юний. Щомъ това той не е направилъ, той е отговорно лице по граждански редъ за взискането отъ 120 лева мѣсечно,

по 40 лева, за три мѣсеци — ето защо рѣшението на мировия сѫдия е неправилно постановено и трѣбва да се отмѣни, като се уважи искътъ на ищеца К. Тодоровъ и синъ, въ размѣръ на 120 лева и 2 л. 50 ст. за удостовѣрение заедно съ станалитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си подъ № 497, отъ 4 мартъ 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и е уважилъ искътъ. — Срѣщу това рѣшение майоръ Скалонковъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ подъ внимание прѣписа отъ рѣшението № 445, прѣдставенъ въ първата инстанция, нито пъкъ обърналъ внимание на доводитѣ му въ устнитѣ състезания въ втората инстанция; 2) чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не изискалъ доказателства отъ противната страна, че А. Витановъ, длъжникътъ ѝ, билъ несъстоятеленъ, и 3) чл. 575 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото съ нищо не било доказано, че въ момента на получаване призовката на сѫдебния приставъ той длъжалъ суми на А. Витановъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) оплакването на касатора за нарушението чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, тъй като окрѫжниятъ сѫдъ при разрѣшение на дѣлото е ималъ прѣдъ видъ всичкитѣ доводи на странитѣ и прѣдставенитѣ отъ тѣхъ документи, а рѣшението № 445 се отнася до друго дѣло и не може да има значение по настоящето; 2) така сѫщо е неоснователно и оплакването на касатора за нарушение чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като това постановление на процесуалния законъ иде въ противорѣчие съ постановлението на чл. 149 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който не изисква щото лицето, което е наложило секвестъра, да доказва несъстоятелностьта на длъжника си, за да може да се обърне къмъ третото лице, което е платило вьпрѣки наложения секвестъръ, а въ случая трѣбва да се признае за меродавно постановлението на материялния законъ а не на процесеуалния законъ, понеже правоотношението на странитѣ е отъ материяленъ, а не процесуаленъ характеръ. И дѣйствително, валидно ли е или не е валидно едно плащане извършено отъ дължника на своя кредиторъ, е въпросъ, който трѣбва да се урежда отъ материялния законъ, прѣдъ който трѣбва да отстѫпи процесуалния, ако въ него случайно се е вмъкнало подобно постановление, и 3) най-послѣ неосновательно е и оплакването на касатора за нарушението чл. 575 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като касаторътъ не е изпълнилъ постановлението на чл. 572 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и въ тридневенъ срокъ не е възразилъ срѣщу запора, па и не е могалъ да възрази, понеже отъ него се иска наема за три мѣсеци подиръ налагането на секвестъра.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на майоръ Скалонковъ, срѣщу рѣшението на Шуменския окр. сѫдъ № 497, отъ 4 мартъ 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 84 — (451) — 29 май 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 288, по описа за* 1903 *год., на Анто М. Боровски, отъ гр. Царибродъ, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 2 октомврий* 1901 *год., №* . . . — Въ заседанието се яви адвоката Л. Ханджиевъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата сѫ: Анто М. Боровски, отъ гр. Царибродъ, заявилъ прѣдъ Царибродския мирови сѫдия на 15 юний 1900 год. искъ противъ Гога и Тако Ненови, отъ сѫщия градъ, за 800 лева, които той имъ платилъ за изсѣченото отъ българската войска тѣхно общо (на тримата) бранище, но които пари, заедно съ онѣзи що той взелъ за своя дѣлъ, сега билъ осѫденъ да повърне на държавата, като неправилно дадени отъ нея нему за него и за отвѣтницитѣ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 771/900 год. и съ рѣшението си № 342/901 год. уважилъ искътъ за 600 лева, понеже толкова билъ далъ ищецътъ на отвѣтницитѣ. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 483/901 год. и съ рѣшението си отъ 2 октомврий 1901 год., № (забравенъ е), отмѣнилъ първостепеното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „наистина, както отъ показанията на свидѣтелитѣ, а така и отъ самопризнанието на отвѣтницитѣ явствува, че тѣ, отвѣтницитѣ, сѫ получили отъ ищеца, за сторената имъ врѣда на гората отъ войскитѣ прѣзъ сръбско-българската война отъ 1200-тѣхъ лева, каквито правителството имъ заплатило чрѣзъ ищеца по 300 лева, или всичко 600 лева, като още него врѣме имъ казалъ, че до 800-тѣхъ лева, колкото имъ се пада, спира имъ за разноски по 100 лева на всѣкиго, обаче, не може да се игнорира и възражението на отвѣтницитѣ, което е въ смисълъ щото ищецътъ трѣбва да установи, че ги е заплатилъ на държавата, което до като не бѫде установено не може се приe за установено, защото извѣстно е, че за да може едно лице да иска, че е заплатило за друго, както е въ случая, не е достатъчно само да се установи, че е осѫдено, а че е заплатило, а таквозъ ищецътъ съ нищо не установява, нито отъ рѣшението на Трънския окр. сѫдъ подъ № 83, нито пъкъ отъ удостовѣрението на сѫдебния приставъ се вижда да сѫ прибрани сумитѣ отъ ищеца, а като така и искътъ се явява прѣждеврѣмененъ и рѣшението слѣдва да се отмѣни, а разноскитѣ да бѫдатъ въ тяжестъ върху страната, която губи процеса". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 58, 107 и 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото веднажъ осѫденъ съ влѣзло въ законна сила рѣшение да повърне 960 лева на държавата, отъ които пари отвѣтницитѣ сѫ признали, че той имъ броилъ 700 лева като на съдружници, тѣ сѫ длъжни да му повърнатъ тия пари независимо отъ въпроса да ли той е вече изплатилъ тѣзи пари, а при това отъ удостовѣрението на сѫдебния приставъ се виждало, че държавата е вече турила подъ запоръ недвижимитѣ му имоти за удовлетворение на взимането си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: щомъ отвѣтницитѣ признаватъ да сж получили отъ ищеца своя дѣлъ отъ онова което недължимо му било платено отъ държавата, той би могалъ да иска осжждането имъ да му повърнатъ тоя дѣлъ по процеса заведенъ отъ нея противъ него, ако бѣше ги призовалъ въ качество на трети лица, съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 586 отъ Гражданското сждопроизводство. Щомъ обаче тогава той това не е направилъ, неговото право на обратенъ противъ тѣхъ искъ за тоя дѣлъ се е породило още отъ момента, когато рѣшението, съ което билъ осжденъ спрѣмо държавата, е влѣзло въ законна сила. Съображението на окржжния сждъ, че трѣбало той да докаже още да ли е платилъ на държавата това на което е осжденъ е неосновательно, едно, защото влѣглитѣ въ законна сила рѣшения сж изпълняеми (чл. 818 отъ Гражданското сждопроизводство), друго, защото, като не може нито да подарява, нито да се спогажда, освѣнъ по законодателенъ редъ, държавата е заставена да изиска изпълнението на реченото рѣшение (чл. чл. 8 и 510 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) и най-послѣ, защото въ случай, че не би се напълно удовлетворила отъ имотитѣ на ищеца, държавата би могла да наложи секвестъръ (чл. 568 отъ Гражданското сждопроизводство) върху вземането му отъ отвѣтницитѣ (негови длъжници) ако биха били тѣ осждени по настоящето дѣло спрѣмо него. Окржжниятъ сждъ, прочее, като не се е съобразилъ съ духътъ на закона, сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 2 октомврий 1901 год., подъ № . . ., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 85 — (452) — 29 май 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 291, по описа за* 1903 *год., на Ив. п. Николовъ, отъ гр. Елена, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 4 септемврий* 1902 *година, подъ № 374.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сж: Иванъ п. Николовъ, отъ гр. Елена, заявилъ прѣдъ Еленския мирови сждия на 5 августъ 1899 год. искъ противъ Маргаритица Петкова, отъ сжщия градъ, за правособственость на $^1/_6$ отъ една кжща и една нива съ кория. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 933/99 год. и съ рѣшението си № 738/99 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окр. сждъ, който

образувалъ апелативно дѣло № 29/900 год. и съ рѣшението си № 374, отъ 4 октомврий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че ищецътъ Ив. п. Николовъ дири отъ Маргаритица Петковата по $^1/_6$ часть отъ горѣпоменатитѣ два кжса недвижимъ имотъ, като основава правото си на собственость върху едно продавателно отъ 24 декемврий 1892 год., по което той купилъ тия части отъ Петко М. Горбановъ, отъ гр. Елена, останали му въ наслѣдство отъ покойния му баща Маргаритъ Петковъ; 2) че съ заявление отъ 21 септемврий 1899 год., ищецътъ се е отказалъ отъ половината си искъ за нивата, слѣдователно, подлежи да бжде разгледанъ искътъ му само по отношение $^1/_6$ часть отъ първия имотъ — кжщата; 3) че отвѣгната страна не признава за дѣйствително продавателното писмо отъ 24 декемврий 1892 год., защото продавачътъ Петко М. Горбановъ нѣмалъ право да продава на тази дата, по причина че билъ малолѣтенъ; 4) че отъ прѣдставеното свидѣтелство № 16/99 год., издадено отъ Еленския енорийски свещеникъ М. Момчиловъ, се установява, че Петко Маргаритовъ — продавача — билъ се родилъ на 2 ноемврий 1872 год., слѣдователено, на 24 декемврий 1892 год. нѣмалъ е 21-годишна възрасть, а по силата на чл. чл. 1 и 2 отъ Закона за настойничеството продавачътъ е нѣмалъ право да продава имотитѣ си; 5) че щомъ продавачътъ е не можалъ на 24 декемврий да продава имотитѣ си, по причина на непълнолѣтство, то съгласно чл. чл. 8 и 10 отъ Закона за задълженията и договоритѣ продавателното е недѣйствително; 6) че възражението на отвѣтната страна да се не приема свидѣтелството на свещеника подъ внимание, защото това свидѣтелство е било издадено възъ основание събранитѣ свѣдѣния отъ свещеника отъ трима свидѣтели е неосновательно, прѣдъ видъ на това, че за врѣмето за когато иска се да се удостовѣри датата на раждането, не сж сжществували метрически книги, слѣдователно, установяването на датата за раждането може да се установява съ подобенъ родъ свидѣтелства както и да се слушатъ и свидѣтелски показания; 7) че възражението на отвѣтната страна противъ сжщото свидѣтелство, че то не е вѣрно, защото въ настойническия актъ на стр. 14 е записано че продавачътъ по продавателното Петко въ 1885 год. е билъ на 20 години, а така сжщо защото въ описа на имотитѣ на покойния, баща на продавача, прѣдставенъ въ днешното сждебно заседание е записанъ продавачътъ Петко да е билъ въ 1887 год. на 17 години, а слѣдователно въ 1892 год. той е билъ на повече отъ 21 година, е тоже неосновательно, защото тия два документа нито сж съставени възъ основание на данни, такива каквито сж ония, които служатъ за база на свещеническото свидѣтелство, а освѣнъ това въ тия документи не се изисква точното обозначение на годинитѣ на малолѣтнитѣ, понеже отбѣлѣзването на годинитѣ става само и á titre de reuselguement за пояснение; 8) че извършеното мѣстно дознание би било имало значение по дѣлото и сждътъ би билъ длъженъ да влѣзе въ оцѣнката, само ако бѣше ищецътъ доказалъ правото си на собственость върху $^1/_6$ отъ кжщата; но понеже продавателното пада, то слѣдва да се приеме, че установяването на обстоятелството: да ли кжщата е останала отъ бащата на продавача или не и кой я е стопанисвалъ, нѣма значение; 9) че тоже по сжщитѣ съобра-

жения нѣмать значение и разпититѣ на свидѣтелитѣ: Ив. Куцаровъ, Т. Момчиловъ, Ю. Стойковъ, Н. Димовъ, К. Грънчаровъ и Н. Стойновъ, които сж питани за да покажатъ кой е правилъ и харчилъ за постройката на новата кжща, а така сжщо и заключението на вѣщитѣ лица за оцѣнката на кжщата и мѣстото, които биха имали значение, ако се докажеше правото на собственость на ищеца върху $^1/_6$ часть; 10) че найсетнѣ и свидѣтелството № 723/900 год., издадено отъ Еленското градско общинско управление би имало значение само въ случай, че се уважеше искътъ, за да се съразмѣри наслѣдствената часть на продавача; и 11) че тъй като мировиятъ сждия съвършено правилно е отблъсналъ искътъ, то рѣшението му подлежи да се потвърди, като се осжди апелаторътъ на разноскитѣ и адвокатско право въ тази инстанция", — ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 11, 205, 206, 207 и 208 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 12, 107, 286, 328, 377 и 384 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не отвѣтницата, а самъ лично продавачътъ би ималъ право да оспорява продажбата поради малолѣтството си и то въ срокъ отъ 3 години слѣдъ встжпването си въ пълнолѣтие, но сждътъ неправилно е далъ сила на свещеническото свидѣтелство основано не на нѣкой регистъръ, а на показанията на три лица не провѣрени отъ сжда.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: способностьта за сключване договори е едно отъ сжщественитѣ условия, изискуеми по чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за дѣйствителностьта на договора. Чл. 10 отъ сжщия законъ счита непълнолѣтнитѣ за неспособни да сключватъ договори. Обаче, договоръ сключенъ отъ непълнолѣтенъ не се счита абсолютно нищоженъ; това се вижда отъ чл. 11 както и отъ чл. 205 и послѣдующитѣ въ речения законъ. Причината е че непълнолѣтието се счита повече като порокъ на дѣйствителното съгласие за сключване договори нежели като сжщественъ елементъ безъ който е немислимо сжществуването на договоръ. Отъ тука слѣдва: 1) че договоръ сключенъ между пълнолѣтенъ и непълнолѣтенъ е валиденъ до като не се поиска унищожението му или не се оспори изпълнението му; 2) че унищожението му или оспорването на изпълнението му може да се иска или прави отъ настойника на непълнолѣтния до встжпването въ пълнолѣтие, и 3) че слѣдъ встжпване въ пълнолѣтието си само той може да упражнява едното или другото право въ сроковетѣ прѣдвидени отъ чл. чл. 205 и 207 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. По настоящето дѣло отвѣтницата не е поискала отъ името на сина си прѣзъ непълнолѣтието му унищожението на извършената отъ него продажба; това, което сега тя прави, чрѣзъ основанието на тая продажба, прави го отъ свое име и за свой интересъ. Слѣдователно, тя би имала право да оспорява речената продажба само до колкото тя накърнява нейнитѣ интереси, но не и интереситѣ на продавача — своя синъ. Сждътъ обаче унищожилъ цѣлата продажба. Прочее, той не се е съобразилъ съ прѣдписанията на закона. Слѣдователно, сжществено е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 4 септемврий 1902 год., подъ № 374, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 86 — (462) — 2 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ. първо гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена *Каранджуловъ гражданско дѣло № 310, по описа за 1903 год., на Митъръ и Мира Маринови, отъ гр. Берковица, срѣщу рѣшението на Вратчанския окр. сждъ отъ 22 януарий* 1903 *год., подъ №* 19. — Въ заседанието се яви касаторътъ Митъръ Мариновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мошонъ Видасъ, отъ гр. Берковица, заявилъ на 15 мартъ 1901 год. прѣдъ Берковския мирови сждия искъ противъ Мира и Митъръ Маринови, съпрузи отъ сжщия градъ, за изпразване една кжща, която той купилъ въ качеството си на взискатель, на публиченъ търгъ, за дългъ на Мира Маринова и въ която билъ въведенъ въ владѣние, но пакъ отвѣтницитѣ не искатъ да я освободятъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 321/901 год. и съ рѣшението си № 747/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Врачанския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 977/902 год. и съ рѣшението си № 19, отъ 22 януарий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ прѣдставения крѣпостенъ актъ № 76 и отъ въдворителния протоколъ отъ 18 февруарий 1900 год., искътъ на ищеца е напълно доказанъ и слѣдва да се уважи, както много правилно мировиятъ сждия е направилъ. Възраженията на отвѣтницитѣ, че имало углавно дѣло срѣщу ищеца за измама, нѣматъ никакво значение за дѣлото, така както то е заведено. Ако дѣйствително има такова дѣло, то рѣшаването на настоящето дѣло нищо нѣма да попрѣчи на изхода му". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Врачанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 524 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не спрѣлъ дѣлото до разрѣшението углавното дѣло възбудено отъ тѣхъ противъ ищеца, за гдѣто съ измама въ актове и фалшификация е сполучилъ да вземе окончателно срѣщу тѣхъ рѣшение, и 2) чл. 8 отъ Гражданското сждопроизводство, за гдѣто не спрѣлъ дѣлото до разрѣшението углавното дѣло.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото обясненията на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: и двѣтѣ касационни оплаквания се отнасятъ до сжщия въпросъ: защо окржжниятъ сждъ не спрѣлъ разглеждането на това дѣло до разрѣшението на углавното дѣло, възбудено — както се вижда отъ прѣдставеното отъ отвѣтницитѣ въ окржжния сждъ удостовѣрение на Софийския

апелативенъ сждъ отъ 28 юлий 1901 год. — отъ Мира Маринова, противъ ищеца по настоящето дѣло за измама въ подписване на записъ. Това двояко оплакване е неоснователно, защото нито чл. 524 п. 2, нито чл. 8 отъ Гражданското сждопроизводство, на който се осланя то, сж приложими въ случая: първото отъ тѣзи законоположения прѣдвижда случая, когато въ сжщия или въ другъ сждъ има висяще друго гражданско — а не углавно — дѣло, второто (чл. 8) прѣдвижда случая, когато поводътъ за углавно прѣслѣдване възникне при самото разглеждане на гражданското дѣло, а не, както е случая, слѣдъ като гражданското дѣло било окончателно разгледано и дори влѣзлото му въ законна сила рѣшение приведено въ изпълнение. Реченитѣ законоположения, прочее, не сж нарушени.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Митъръ и Мира Маринови, срѣщу рѣшението на Врачанския окр. сждъ отъ 22 януарий 1903 год., подъ № 19, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 87 — (463) — 2 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 313, по описа за 1903 год., на Ганевъ, Кърджиевъ и С-ие, отъ гр. Шуменъ, срѣщу рѣшението на Русенския окр. сждъ, отдѣление Разградско, отъ 9 априлъ 1903 год., подъ № 41.* — Въ заседанието се яви П. Пешевъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Димитъръ Г. Казанакли, отъ гр. Разградъ, заявилъ на 24 май 1902 год. прѣдъ Разградския мирови сждия искъ противъ Ганевъ, Кърджиевъ и С-ие, отъ гр. Шуменъ, и противъ Цани Енчевъ, отъ гр. Разградъ, за вдигане секвестъра, който Ганевъ, Кърджиевъ и С-ие сж наложили върху сумата 485 лева и 14 ст., която Цани Енчевъ дължалъ на Добри Ботевъ, тѣхенъ длъжникъ, но която ищецътъ претендира да му е била по-рано прѣхвърлена отъ Добри Ботевъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1239/902 год. и съ рѣшението си № 1059/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Русенския окржженъ сждъ, отдѣление Разградско, който образувалъ апелативно дѣло № 17/903 год. и съ рѣшението си № 41, отъ 9 априлъ 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „Д. Казанакли иска осжждането на Цани Енчевъ да му брои паритѣ, а Ганевъ и Кърджиевъ да се осждятъ на всички сждебни и по водене на дѣлото разноски, понеже тѣ ставали причина, щото Енчевъ да му не брои паритѣ, като при това излага, че тия пари произтичатъ отъ изпълнителенъ листъ № 8920/98 год., който му билъ отстжпанъ отъ Добри Ботевъ. Изпълнителниятъ листъ билъ на Добри Ботевъ къмъ Цани Енчевъ. И отъ когато Димитъръ Казанакли станалъ притежатель на листа, то Енчевъ почналъ да изплаща сумата Казанаклиеву, ала

останалата часть отъ сумата на 485 лева и 14 ст. Енчевъ не искалъ да изплати, защото Ганевъ и Кърджиевъ наложили запоръ на тая сума въ ржцѣтѣ на Енчева за смѣтка на Добри Ботевъ. Така формулираниятъ искъ Казанакли подкрѣпя съ продавателно, дата 3 май 1900 год., удостовѣрение № 5753, отъ 6/V 1902 година. Отъ първия документъ е видно, че Казанакли има право да събира тая сума отъ Енчева, а отъ удостовѣрението се установява, че на сумата 485 лева и 14 ст., находящи се у Цани Енчевъ, за смѣтка на Ботева, е наложенъ запоръ отъ Ганевъ и Кърджиевъ на 27/IX 1901 година. Видно е слѣдователно, че запорътъ сторенъ отъ Кърджиевъ Ганевъ, е сторенъ много по-сетнѣ отъ деньтъ, когато Казанакли е придобилъ право на собственость върху тая сума; а освѣнъ това, че когато е наложенъ запорътъ, у Енчева за смѣтка на Ботева, то между тия послѣдни двама не е имало никакви задължения. Слѣдва прочее, че Ганевъ С-ие Кърджиевъ неоснователно сж наложили запоръ върху сумата 485 лева и 14 ст. находяща се у Енчева, за смѣтка на Ботева, когато послѣдниятъ много по-рано е прѣхвърлилъ вземането си върху Казанакли. Възражението на повѣреника на Ганевъ и Кърджиевъ намира, че искътъ на Казанакли билъ неоснователенъ, първо, защото прѣхвърлянето отъ Ботева на Казанакли било неправилно, защото въ него не било изразено съгласието на Ботева и било съ неопрѣдѣлена стойность. Тия двѣ възражения сж неоснователни, защото отъ договора се вижда, че Ботевъ е подписанъ и че има сума до 3000 лева. Освѣнъ това, запорътъ е сторенъ много по-късно отъ прѣхвърляне вземането. Искането на третото лице Енчевъ да бжде осжденъ апелаторътъ на сждебни и по водене на дѣлото разноски е неоснователно, защото то е призовано по силата на чл. чл. 586 и 594 отъ Гражданското сждопроизводство, независимо отъ ищцовата страна, а освѣнъ това, ако третото лице счита, че нѣма общо съ процеса, може да не се явява, вслѣдствието на което и явяването му не може да бжде основание за искане възнаграждение или сждебни разноски". — Отвѣтницитѣ Ганевъ, Кърджиевъ и С-ие, подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, между друго, че Русенскиятъ окржженъ сждъ, отдѣление Разградско, е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 229 и 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не обсждилъ довода имъ, че продажбата на изпълнителния листъ била недѣйствителна щомъ е сключена между повѣреникъ и довѣритель.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ протокола държанъ въ сждебното заседание на Русенския окржженъ сждъ при разглеждането на това дѣло, се вижда, че отвѣтницитѣ Ганевъ, Кърджиевъ и С-ие, чрѣзъ повѣреникътъ си, сж заявили между другитѣ доводи и този, че, по силата на чл. 26 отъ Закона за адвокатитѣ и чл. чл. 229 и 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ищецътъ нѣмалъ право да купи изпълнителния листъ отъ своя довѣритель срѣщу адвокатското си възнаграждение по дѣлото, което му защищавалъ прѣдъ сжда. Този доводъ окржжниятъ сждъ не обсждилъ. Сждътъ по сжщество не е наистина длъженъ да обсжжда всѣкакви доводи заявявани отъ странитѣ въ течението на процеса, но по разума на

чл. 107, респективно чл. 630 отъ Гражданского сждопроизводство вмѣнява му се въ задължение да не оставя неоцѣнени онѣзи приведени прѣдъ него обстоятелства, онѣзи формулирани доводи, които сж извлѣчени отъ прѣдставенитѣ му въ дѣлото данни и оцѣнката на които, въ една смисъль или друга, има влияние, отъ гледна точка на закона, върху изхода на дѣлото. Доводътъ или приведеного прѣдъ окржжния сждъ обстоятелство въ случая е отъ ония, оцѣнката на които е задължителна за сжда, едно, защото се извлича изъ съдържанието на самото продавателно, прѣдставено отъ ищеца за доказателство на искътъ му, въ което продавателно се константирва, че довѣрительтъ продава на повѣреника си половината отъ сумата на изпълнителния листъ и че другата половина отъ сжщата сума съ особено условие била по-отрано нрѣхвърлена отъ сжщия довѣритель върху сжщия повѣреникъ, „който му водилъ дѣлото", и друго, защото отъ гледна точка на закона (чл. 230 ал. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) оцѣнката на това обстоятелство би имала влияние върху изхода на дѣлото въ противоположно направление отъ онова което му е дадено. Като не оцѣнилъ прочее тоя доводъ на страната, окржжниятъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и само за това сжществено нарушение съотвѣтствующето оплакване въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окржженъ сждъ, отдѣление Разградско, отъ 9 априлъ 1903 год., подъ № 41, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 88 — (464) — 4 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло* № 320, *по описа за* 1903 *год., на Мариола Ив. Пипева, отъ гр. Търново, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ* № 29, *отъ 4 февруарий* 1903 *година.* — Въ заседанието се явиха Ал. Радевъ и М. Тотевъ, повѣреници по прѣдовѣрие на касаторката Мариола Ив. Пипева и д-ръ С. Даневъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Х. Амиорковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мариола Ив. Пипева, отъ гр. Търново, заявила на 11 януарий 1902 год. прѣдъ Търновския окржженъ сждъ искъ противъ Хараламли Амиорковъ, отъ сжщия градъ, за 7274 лева съ лихви, като обяснява въ исковото си прошение, че слѣдъ като купилъ на публиченъ търгъ за дългъ на мжжа ѝ кжщата му въ гр. Търново, отвѣтникътъ ѝ се обѣщалъ да продаде ней горниятъ етажъ на тази кжща за 7274 лева и тя му броила 3600 лева, обаче той се отказалъ отъ този договоръ. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 17/902 год. и съ рѣшението си № 123/902 год. уважилъ искътъ за 7200 лева, т. е. двой-

ната сума отъ дадената на отвѣтника 3600 лева, заедно съ лихвитѣ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 126/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „Мариола Ив. Пипева основава искътъ си на обстоятелството: че тя и Хараламли Амиорковъ се съгласили щото послѣдниятъ да продаде на първата горния етажъ на кжщата находяща се въ гр. Търново, махалата „Св. Атанасъ", на улица „Булевардъ", при съсѣди: попъ Василъ, Бѣляковска улица и Недю Стояновъ, за 7274 лева. Мариола Пипева дала на Хараламли Амиорковъ 3600 лева за задатъкъ, но послѣдниятъ отказалъ да я снабди съ крѣпостенъ актъ за кжщата; отъ това слѣдвало, че той се отказалъ отъ сключения договоръ; а въ такъвъ случай билъ дълженъ да ѝ повърне въ двоенъ размѣръ дадениятъ задатъкъ. Наистина, принципа на свободата за сключване договори допуска подобенъ договоръ за какъвто говори Мариола Ив. Пипева, т. е. може да се сключи договоръ, който да налага задължение на една отъ договорящитѣ се страни да прѣхвърли собствеността на извѣстенъ недвижимъ имотъ върху другата страна. За сжществуването на подобенъ договоръ не е необходимо писменъ актъ, както възразява апелативната страна, защото не се прѣхвърля собствеността на недвижимъ имотъ, а се създава право на една отъ странитѣ да иска прѣхвърлянето на собствеността и задължение на другата да стори това. А нарушението на такъвъ единъ договоръ, съгласно чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, дава право на ощетената страна на врѣди и загуби. Така щото искътa на Мариола Ив. Пипева би билъ основателенъ ако тя установеше фактитѣ изложени въ исковата ѝ молба. Но при това положение на дѣлото тѣзи обстоятелства се явяватъ недоказани. Не се установява щото Хараламли Амиорковъ да се е задължилъ да прѣхвърли на Мариола Ив. Пипева собствеността на кжщата за която се говори въ исковата молба срѣщу цѣна отъ 7274 лева. Отъ друга страна, и да бѣше установено подобно задължение на Амиоркова трѣбваше да се докаже, че той е отказалъ да го изпълни. Мариола Ив. Пипева се силава на една смѣтка озаглавена „за кжщата". Дѣйствително, тази бѣлѣжка е писана отъ Хараламли Амиорковъ, но тя не е писана за да създаде на коя и да е отъ странитѣ доказателство и тя въ нищо не говори за въ полза на Мариола Ив. Пипева. Отъ нея може да се заключи само това обстоятелство: колко коствува на Хараламли Амиорковъ покупката на тази кжща. По-нататъкъ Мариола Пипева се силава на единъ протестъ съ дата 8 декемврий 1901 год., отправенъ до нея отъ Хараламли Амиорковъ. Но и отъ този протестъ не се доказва договорътъ за който Мариола Пипева говори въ исковата си молба и на който основава искътъ си. Установява се само обстоятелството, което Хараламли Амиорковъ признава че е имало прѣговори за продажбата на кжщата, но не се установява: че послѣдниятъ се е задължилъ да продаде на Мариола Ив. Пипева кжщата за 7274 л. Наистина, Хараламли Амиорковъ въ протеста си признава, че е получилъ отъ Мариола Ив. Пипева 1000 л. и отъ друго едно лице за нейна пакъ смѣтка 2600 л. или всичко 3600 лева. Но не може да се приеме, че тази сума е дадена като задатъкъ и отъ това обстоятелство да се сжди, че е имало сключенъ договоръ между странитѣ. Хараламли Амиорковъ като признава тази сума казва, че му е била дадена на хранение; а това негово самопризнание не

може да се дѣли въ негова врѣда. Вънъ отъ това недѣлимо самопризнание на Амиоркова, Мариола Ив. Пипева не установява: че въпросната сума е дадена за задатъкъ. Най-послѣ, да се приеме, че има сключенъ договоръ между странитѣ за продажба на кѫщата, то пакъ да се признае искътъ на Мариола Ив. Пипева за основателенъ тя трѣбва да докаже, че Харалампи Амиорковъ е нарушилъ този договоръ; че той е отказалъ да прѣхвърли върху нея собственостьта на кѫщата. А тя не установява, че е поканила Харалампи Амиорковъ да получи остатъка отъ продажната стойность — 7274 лева, споредъ както тя твърди — и й издаде крѣпостенъ актъ и на това послѣдниятъ да е отказалъ. Напротивъ, отъ протеста се вижда, че Харалампи Амиорковъ е канилъ Мариола Ив. Пипева да поеме горния етажъ на кѫщата, като му брои стойностьта, върху която трѣбвало да се съгласятъ. Така щото искътъ на Мариола Ив. Пипева за повръщане задатъкъ въ двоенъ размѣръ слѣдва да се признае за неоснователенъ. Отъ протеста на Харалампи Амиорковъ се доказва: че той е получилъ отъ Мариола Ив. Пипева на хранение 3600 лева. Той е длъженъ да повърне тази сума на послѣдната заедно съ лихвитѣ ѝ по 10% годишно начиная отъ деня на завеждане искътъ до окончателното изплащане. Наистина, основанието на иска се измѣнява, но Харалампи Ампорковъ не прави подобно възражение; той възражава само: че не трѣбвало да се осѫжда на сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за тази сума, защото той не оспорявалъ правото на Мариола Ив. Пипева да я получи отъ него и я билъ поканилъ за тази цѣль. Това възражение на Ампоркова е неоснователно, защото ако дѣйствително той е искалъ да повърне на Мариола Ив. Пипева въпросната сума, а послѣдната е отказала да я получи, той е трѣбвало да се съобрази съ прѣдписанията на чл. 164 отъ Закона за задълженийта и договоритѣ. Сѫдебнитѣ разноски трѣбва да се разпрѣдѣлятъ съгласно чл. 782 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като останатъ въ тяжесть на странитѣ, както сѫ ги направили",— съ рѣшението си № 29, отъ 4 февруарий 1903 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ отвѣтника да плати на ищцата 3600 лева съ лихвитѣ и прочее. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 384 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е извратилъ съдържанието на смѣтката, озаглавена „за кѫщата", като не е взелъ прѣдъ видъ: а) че вториятъ крѣпостенъ актъ, за който се говори въ нея, не е освѣнъ за втората продажба условена между отвѣтника и нея (ищцата); б) че лихвитѣ 678 лева не обясняватъ колко коствувала кѫщата на отвѣтника, но за колко желае да я продаде, и в) че и лихвитѣ 66 лева, както и 500 лева разноски за три пѫти дохаждане на отвѣтника не показватъ освѣнъ паритѣ (66 лева лихви на платанитѣ отъ него 550 лева за неговия крѣпостенъ актъ и 500 лева за два пѫти гдѣто е дохаждалъ и още единъ пѫть гдѣто ще дохажда), които отвѣтникътъ е похарчилъ или му се слѣдватъ, за да се обозначи цѣната, която тя има да му плаща за горния етажъ на кѫщата; 2) чл. чл. 396, 397 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е игнориралъ самопризнанието на отвѣтника въ смисъль, че той билъ ѝ прѣдалъ кѫщата и слѣдователно изпълнилъ задължението си, но тя не била изпълнила своето; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроиз-

водство, защото неправилно е счелъ, че тя е трѣбвало да покани отвѣтника да си получи отъ нея остатъка отъ продажната стойность и да му издаде крѣпостенъ актъ и че ако той това би отказалъ само тогава би имало нарушение; щомъ договорътъ имъ билъ двустраненъ и безъ опрѣдѣленъ срокъ за изпълнението му, зависѣло отъ волята на странитѣ кога да го изпълнятъ, обаче отвѣтникътъ съ протеста си се отказалъ отъ договора, слѣдователно той го е нарушилъ, и 4) членове 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ протеста отъ 8 декемврий 1901 год., съгласно съдържанието му, а го е оцѣнилъ съ извращение на неговата смисъль, като приелъ, че „отъ този протесть не се доказвалъ договорътъ на който ищцата основавала иска си", когато, напротивъ, отъ думитѣ въ протеста . . . „и азъ се обѣщахъ ди ви продамъ . . . и получихъ въ разни врѣмена . . . 3600 лева . . .", се виждало, че договоръ е имало при това сѫдътъ не дѣли самопризнанието на отвѣтника въ негова врѣда, а го е раздѣлилъ въ нейна врѣда.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснение на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) притежанието на ищцата апелативниятъ сѫдъ обсѫжда отъ двояка гледна точка: а) двѣтѣ ѝ доказателства—смѣтката озаглавена „за кѫщата" и отправениятъ ѝ отъ отвѣтника протестъ — доказватъ ли че между нея и него окончателно се е постигнало съгласието, както тя претендира върху цѣната 7274 лева за продажбата на горния етажъ на кѫщата, и б) ако е имало такова съглашение, то отвѣтникътъ ли е който не изпълнилъ своито задължение. Юридически слѣдвало би сѫдътъ да не влиза въ обсѫждане по втория въпросъ, щомъ по първия е отговорилъ отрицателно, защото излишно е било да се дири кой — и да ли отвѣтникътъ — е нарушилъ едно несѫществующе, по сѫждението на сѫда съглашение. Първото, второто и четвъртото касационни оплаквания се отнасятъ до първия въпросъ, а третото до втория. Първото и четвъртото касационни оплаквания приписвать на сѫда извращение на даннитѣ, именно на смѣтката „за кѫщата" и на протеста отъ 8 декемврий 1901 год., отправенъ отъ отвѣтника до ищцата; 2) оплакванията за извращене на даннитѣ биватъ двояки: оплаквания за материялно извращение, когато се претендира, че сѫдътъ по сѫщество е извърналъ констатиранитѣ въ книжата или отъ свидѣтелитѣ факти наопако, и оплаквания за интелектуално извращение, въ смисъль, че сѫдътъ е извлѣкалъ отъ обсѫденитѣ отъ него данни заключение противно на онова, което трѣбвало би да извлѣче. Оплаквания отъ първата категория подлежатъ на оцѣнка по касационенъ редъ, защото по силата на чл. чл. 107 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство сѫдътъ по сѫщество е дълженъ да се основава на сѫщинскитѣ, а не на извратени данни. Оплаквания же отъ втората категория не подпадатъ подъ компетентностьта на Върховния касационенъ сѫдъ, защото по силата на сѫщитѣ тия законоположения, сѫдътъ по сѫщество е суверенъ да изважда заключения отъ прѣдставенитѣ му данни споредъ вѫтрѣшното си убѣждение. Първото и четвъртото касационни оплаквания по настоящето дѣло сѫ отъ втората категория, защото тѣ не вмѣняватъ на сѫда нѣкакво материално извращение въ съдържанието, въ текста на смѣтката озоглавена „за кѫщата" и на протеста —

сждътъ тѣхъ не измѣнява, а му вмѣняватъ извращение въ заключението му — сждътъ е трѣбвало отъ смѣтката и отъ протеста да извлѣче заключение, че между двѣтѣ страни е било постигнато окончателно съглашение за продажбата. Така обяснени тия двѣ оплаквания сж неоснователни, защото Върховниятъ касационенъ сждъ нѣма власть да диктува на сждилищата по сжщество свои убѣждения отъ извѣстни данни; 3) второто касационно оплакване визира навѣрно самопризнанието направено отъ отвѣтника въ протеста му, защото той тамъ казва, че е оставилъ ищцата да живѣе въ кжщата до като се споразумѣятъ върху цѣната й. На друго нѣкое самопризнание, направено прѣдъ сжда отъ отвѣтника, не се вижда да се осланяла ищцата въ втората инстанция. При все това, обаче, второто касационно оплакване е формулирано като че ли отвѣтникътъ е признавалъ прѣдъ сжда, че той билъ й прѣдалъ кжщата въ изпълнение на сключеното вече по между имъ съглашение. Обаче, въ тая смисъль не билъ правенъ доводъ прѣдъ апелативния сждъ, не се е осланяла ищцата на такова самопризнание направено отъ отвѣтника; всичко което по тоя въпросъ е било казано отъ повѣреника на ищцата, както стои въ протокола на апелативния сждъ, е това: „... сами тѣ казватъ въ своя протестъ (писано е „процесъ"), че тѣ обѣщали да продадатъ кжщата и ние сме искали крѣпостенъ актъ за да имъ дадемъ остатъка отъ паритѣ, но тѣ това не сж направили та сж нарушили договора. Фактътъ, че сжществува съгласие, е напълно доказанъ.." Значи самата ищца прѣдъ сжда по сжщество счита самопризнанието на отвѣтника въ протеста му да е било, че той й обѣщалъ да й продаде, но не че й продалъ. Сждътъ приема въ сжжденията си, че обѣщание за продажбата е имало, слѣдователно, второто касационно оплакване се явява за неоснователно; 4) въ свързка съ това оплакване разви се устно отъ повѣреницитѣ на ищата и това, че самиятъ отвѣтникъ признавалъ въ протеста си какво 3600 лева получилъ „срѣщу бждащата покупна стойность на кжщата" и оставилъ ищцата да живѣе въ нея, отъ което слѣдвало да се разбере, че пълно съглашение е имало. За да би могло да се приеме като касационно, това оплакване трѣбвало да се осланя на доводъ направенъ прѣдъ апелативния сждъ въ тая смисъль; обаче такъвъ доводъ нѣма отбѣлѣзанъ въ протокола на апелативний сждъ. Но отъ сжжденията на апелативния сждъ изглежда че онова, което най-много е повлияло върху убѣждението на сжда, е отсжтствието на доказателство или поне на доводъ наведенъ отъ ищцата, че, прѣди да получи протеста отъ отвѣтника, тя му е съобщила, или поне косвено му е дала да разбере, че приема прѣдложената отъ него цѣна 7274 лева, тъй като въ протеста си той стоварва върху нея отговорностьта за неприемането прѣдложената й отъ него цѣна. Отъ тази гледна точка оправдава се сжждението на сжда, че прѣговори за продажба е имало, но че тѣзи прѣговори не сж били сключени съ окончателното съгласие и на двѣтѣ страни. Слѣдва да се признае и това оплакване за неоснователно, и 5) щомъ претендируемиятъ договоръ не билъ сключенъ, сжжденията, на апелативния сждъ по втория въпросъ — да ли отвѣтникътъ е нарушилъ договора ако би имало такъвъ — сж излишни и слѣдоватнлно третото касационно оплакване, което се относи къмъ тѣзи сжждения, остава безъ значение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мариола Ив. Пипева, срѣщу рѣшението

на Русенския апелативенъ сѫдъ № 29, отъ 4 февруарий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 89 — (469) — 4 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 333, по описа за 1903 год., на Василка Г. Даракчиева, отъ гр. Станимака, съ Апостолаки Г. Мюзевировъ, отъ сѫщия градъ, за кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 21/XI 1901 г. Василка Г. Даракчиева, отъ гр. Станимака, заявила прѣдъ Станимашкия мирови сѫдия искъ противъ Апостолаки Г. Мюзевировъ и Георги Даракчиевъ, отъ сѫщия градъ, за неправилно налагане секвестъръ върху собствената ѝ кѫща, наложенъ отъ първия за дългъ на Георги Даракчиевъ, находяща се въ III часть на гр. Станимака, ул. Фердинандъ I, съ граници подробно описани въ исковата молба. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 5 мартъ 1902 год., подъ № 166, уважилъ искътъ на ищцата. Недоволенъ отъ това рѣшение, Апостолаки Г. Мюзевировъ подалъ въззивна жалба въ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че за доказване своето право на собственость надъ въпросната кѫща, описана за дългъ на Г. А. Даракчиевъ, находяща се и въ негово владѣние, както е отбѣлѣзано въ описа отъ 12 априлъ, ищцата прѣдставя едно домашно продавателно съ дата 4 юний 1897 год., за покупване сѫщата кѫща отъ Г. Даракчиевъ неинъ мѫжъ; че защитникътъ на Ап. Г. Мюзевировъ казва какво тая кѫща Мюзевира купилъ за да я даде на Даракчиева и за това послѣдниятъ я владѣе, обаче, Даракчиевъ като не му внесалъ стойностьта, не прѣхвърлилъ върху му кѫщата, а я секвестиралъ за дългътъ му; че ищцата съ домашното си продавателно не доказва, че е собственица, защото самото домашно продавателно не доказва това по отношение на третитѣ лица, а пъкъ крѣпостенъ актъ № 110 е на името на Апостолаки Г. Мюзевиръ издаденъ и слѣдователно не доказва, че Г. Даракчиевъ е собственикъ та да може да стане собственица и ищцата негова жена; че кѫщата като се намира въ владѣнието на длъжника Даракчиевъ и жена му, като не доказва, че тя е собственица, то излиза, че искътъ ѝ е неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли, като се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и осѫди на разноскитѣ", — съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1902 год., подъ № 463, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищцата. — Срѣщу това рѣшение Василка Г. Даракчиева подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 84 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 219 и 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно не далъ сила на частния ѝ актъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ се вижда, че той не е далъ сила на частния актъ на сегашната касаторка, първо, за това, че той не можелъ да се противопостави на трети лица и второ, защото продавачътъ ѝ не билъ собственикъ, понеже крѣпосниятъ актъ е билъ изданенъ на името на взискателя. Обаче, и едното и другото основание на сѫда не почива на закона. На първо мѣсто, споредъ чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ продажбата е консенсуаленъ договоръ и тя прѣхвърля собственостьта на продадения имотъ върху купувача и то спрѣмо всички па било тя е извършена съ частенъ или нотарияленъ актъ, по силата на чл. 219 отъ сѫщия законъ, съ тая само разлика въ послѣдния случай, че частниятъ актъ не би могалъ да се противопостави на крѣпостния актъ. Но въ случая на частния актъ на ищцата не може да се противопостави крѣпостниятъ актъ на взискателя, както мисли Пловдивскиятъ окр. сѫдъ, тъй като взискательтъ не може въ тоя процесъ да заявява права на собственость. Съ това че взискательтъ е секвестиралъ и иска продаването на прѣдметната кѫща, като собственость на своя дължникъ, той, отъ една страна, се е отказалъ отъ своето право, а отъ друга страна, припознава правото на собственость на своя длъжникъ, а щомъ припознава правото на послѣдния, той не може да отказва договора, сключенъ отъ него съ ищцата, която по тоя начинъ поне спрѣмо настоящия взискатель е придобила собственостьта на кѫщата си съ частния актъ, на който основава правата си. Отъ казаното става явна и втората погрѣшка, която допуща окрѫжниятъ сѫдъ, като счита, че длъжникътъ не билъ собственикъ на кѫщата и че за това и съпругата му не могла да се признае за такава. Единственото лице, което е могло да оспорва собственостьта на дължника е дѣйствително взискательтъ, който можеше да си вземе назадъ кѫщата, като неправилно продадена. Щомъ, обаче, той не е прибѣгналъ къмъ такъвъ искъ, а иска да се удовлетвори отъ цѣната на кѫщата, която я продава като собственность на длъжника си, той е длъженъ да търпи послѣдствията отъ своето дѣйствие и за това не може срѣщу частния актъ на ищцата да противопостави възражението, че тя не е купила имота отъ настоящия собственикъ. За това, Пловдивскиятъ окр. сѫдъ като не е далъ сила на частния актъ на ищцата по незаконнитѣ съображения, че тя не може да противопостави тоя актъ на трети лица и че не била купила имота отъ дѣйствителния собственикъ, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ № 463, отъ 19 септемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 90 — (474) — 4 юний 1905 година. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** *гражданско дѣло № 341, по описа за* **1903** *год., на Калчо Атанасовъ, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския окр. сѫдъ подъ № 43, отъ 25 февруарий* **1903** *година.* **— Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 12 октомврий 1900 год. до I Русенски мирови сѫдия, настойникътъ на находящия се тогава въ затворъ Калчо Атанасовъ, отъ гр. Русе, заявилъ искъ по чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, противъ съсѣда си Никола Ивановъ, отъ сѫщия градъ, за 600 лева, стойностьта на една стѣна, която се била поврѣдила отъ дѣйствията на отвѣтника, който изкъртилъ подкрѣпвающия я калдаръмъ и по този начинъ рукналата въ тази празнотия дъждовна вода отъ двѣ съмеждни кѫщи я поврѣдила. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 2723/900 год. и съ рѣшението си № 431/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Русенския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 679/902 г. и съ рѣшението си № 43, отъ 25 февруарий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ огледа извършенъ отъ мировия сѫдия на 17 октомврий 1900 год. се установява, че между — кѫщата на апелатора и оная на въззиваемия имало едно праздно мѣсто; стѣната на южната часть на апелаторовата кѫща била напукана и малко наведена. Въ праздното мѣсто нѣмало сега калдаръмъ, обаче, нѣщо на два метра се забѣлѣзали останки, отъ такъвъ. Отъ разпитанитѣ свидѣтели, на самото мѣсто — Паскалъ Парчелевъ и Керчо Илиевъ, се установява, че въ врѣме на голѣмото наводнение — 2 августъ 1900 год. отъ силнитѣ дъждове, мѣстото праздно между кѫщата на странитѣ по дѣлото, било е прѣпълнено съ вода и слѣдъ това забѣлѣзала се вече напукана стѣната на кѫщата на апелатора, която е къмъ кѫщата на въззиваемия. Вториятъ свидѣтель твърди, че въ праздното мѣсто е имало калдаръмъ но отъ кого е билъ изваденъ не знае. Вѣщото лице въ заключението си твърди какво, че поврѣдата на стѣната за която е рѣчь въ исковата молба на апелатора, е впослѣдствие на водата, която се е събирала по между двѣтѣ кѫщи, водата е разтъкнала земята, която не е можла въ това положение да одържа тяжестьта на темелитѣ и зданието, вслѣдствие пъкъ на това стѣната се е подала и напукала. Отъ така събранитѣ данни, при извършения огледъ слѣдва да се приеме, че причината да се поврѣди една отъ стѣнитѣ собствено оная на ю. на кѫщата на апелатора, не е въззиваемия Никола Ивановъ, а една стихийна причина — силнитѣ дъждове. Не се установява сѫщо, че въззиваемиятъ е прѣмахналъ нѣкакъвъ си калдаръмъ, който е билъ между двѣтѣ кѫщи, споредъ както твърди апелатора; това послѣдно обстоятелство не можаха да затвърдятъ и свидѣтелитѣ, които сѫдътъ разпита на 12 февруарий 1903 год. на самото мѣсто; то като така не може да понесе каквато и да било отговорность Никола Ивановъ спрѣмо Калчо Атанасовъ, за това

че послѣдниятъ ималъ извѣстна поврѣда на кѫщата си. Искътъ на Калчо Атанасовъ сѫдътъ го намира за неоснователенъ, както и мировиятъ сѫдия го е приелъ за такъвъ; слѣдва да се потвърди рѣшението на мировия сѫдия, да се остави апелативната жалба на Калчо Атанасовъ безъ послѣдствие и се осѫди да заплати разноскитѣ по дѣлото". Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ неправилно не е допусналъ прѣдложената отъ него на отвѣтника рѣшителна клетва, че той нощно врѣме не влизалъ съ жена си въ дворътъ му и не изкъртилъ калдърма и взималъ камънитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ протокола, държанъ въ послѣдното сѫдебно заседание на Русенския окр. сѫдъ по това дѣло се вижда, че ищецътъ е прѣдложилъ рѣшителна клетва на отвѣтника въ смисълъ, че послѣдниятъ „не е ископалъ трапъ когато е строилъ зданието си, дълбоко три метра, и не го е оставилъ да се напълни съ вода и да поврѣди неговата (на ищеца) кѫща". Окрѫжниятъ сѫдъ не е допусналъ тази клетва, като е казалъ само, че „нѣма никакво значение за дѣлото". Въ рѣшението си сѫдътъ не мотивиралъ защо тази клетва нѣмала никакво значение за дѣлото; съобразява обаче че не било установено — свидѣтелитѣ не сѫ утвърдили — щото отвѣтникътъ да е „прѣмахналъ нѣкаква калдаръма, която е била между двѣтѣ кѫщи". Дѣйствително свидѣтелитѣ не сѫ подкрѣпили твърдението на ищеца, че отвѣтникътъ е изкъртилъ калдаръма, макаръ единътъ отъ тия двама свидѣтели да е показалъ, че имало по-прѣди тамъ калдаръмъ. Но за това именно ищецътъ е искалъ съ рѣшителна клетва да се рѣши въпроса за отговорностьта на отвѣтника, като е считалъ, че ископването на ямата е първата причина за поврѣдата на стѣната. Сѫдътъ по сѫщество има право да вземе участие въ формулирането на клетвата по начинъ тя да съотвѣтствува съ притежанията на ищеца и възраженията на отвѣтника, да се отнася до личнитѣ дѣйствия на странитѣ или на една отъ тѣхъ и се поставя въ нейна зависимость изхода на дѣлото. Въ случая окрѫжниятъ сѫдъ не е мотивиралъ нито въ протокола си, нито въ рѣшението си защо не е допусналъ прѣдложената отъ ищеца клетва; между това, ако формулата ѝ му се видѣла порочна, той е ималъ възможность да я поправи; обаче, както е била тя формулирана, не може се отказа, че се отнася до дѣйствията на отвѣтника и, че поставя въ своя зависимость изхода на дѣлото. Като не е мотивиралъ защо не допусналъ рѣшителната клетва, Русенскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сѫдъ № 43, отъ 25 февруарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 91 — (477) — 4 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель. Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 347, по описа за 1903 год., на Никола Ангеловъ, отъ село Згурево, Кюстендилско, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 3 мартъ 1903 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ П. Стояновъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Гюргена Васева, отъ с. Недѣлкова-Гращица, Кюстендилско, завела искъ прѣдъ Кюстендилския околийски мирови сждия на 2 юний 1902 год. противъ Никола Ангеловъ — Вучаръ, отъ с. Згурево, и Васе Ризовъ, отъ с. Недѣлкова-Гращица, Кюстендилско, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху недвижимъ имотъ на стойность 600 лева. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 17 септемврий 1902 год. уважилъ искътъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Никола Ангеловъ подалъ апелативна жалба въ Кюстендилския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Гюргена Васева, отъ с. Недѣлково-Гращица, е завела искъ прѣдъ Кюстендилския околийски мирови сждия, противъ Н. Ангеловъ, отъ с. Згурево, и Васе Ризовъ, отъ с. Недѣлкова-Гращица за вдигане неправилно наложения запоръ върху собственитѣ ѝ 6 кжса недвижимъ имотъ, находящъ се въ землището на село Недѣлкова-Гращица, въ мѣстноститѣ и границитѣ, подробно изброени въ исковата ѝ молба и за подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ въ първата инстанция четири крѣпостни актове подъ №№ 105, 107, 108, 106 900 год. и единъ продавателенъ актъ -- домашенъ — съ дата 5 май 1901 год.; 2) отвѣтникътъ Н. Ангеловъ чрѣзъ повѣреника си както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сждебно заседание, като не отрича възбраната, че е наложена върху спорнитѣ имоти оспорява само правото на собственость на искътъ върху тия имоти като възражава, че исковата страна за да установи правото си на собственость върху имотитѣ на които е наложила запоръ, независимо отъ прѣдставенитѣ крѣпостни актове, съгласно чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство е длъжна била да подкрѣпи това свое правя и чрѣзъ разпитъ на свидѣтели подъ клетва и второ, че прѣдставениятъ отъ ищеца домашенъ продавателенъ записъ съ дата 5 V 1901 год. за двата кжса недвижимъ имотъ, не можалъ да има за тѣхъ, отвѣтникътъ, сила и значение, понеже нѣмалъ завѣрена дата; обаче и двѣтѣ тия възражения сждътъ ги намира за неоснователни и не сериозни, тъй като първото, споредъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство п. 2, ищцовата по дѣлото страна нѣма нужда да иска и се стрѣми за установяването на правото си на собственость върху спорнитѣ имоти съ свидѣтелски показания при наличностьта на писменитѣ си актове; така сжщо неосновательно се явява и второто възражение, понеже ако и частнитѣ домашни продавателни записи ако не сж завѣрени по установения отъ закона редъ и да нѣматъ точно опрѣдѣлена дата за третитѣ лица, но това правило не може да бжде приспособено въ случая тъй като отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанци свидѣтели напълно се установява валидностьта на тоя домашенъ продавателенъ за-

писъ, и 3) че отъ прѣдставенитѣ отъ ищцовата страна и приложени къмъ първостепенното производство писмени документи, а именно четири крѣпостни акта подъ № № 105, 107, 108 и 106, издадени отъ нотариуса при Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ на 13 априлъ 1900 год. и продавателниятъ записъ съ дата 5 май 1902 год., въ свръзка съ свидѣтелскитѣ показания, ищцата напълно установява правото си на собственость върху спорнитѣ имоти. Че при така установенитѣ данни по дѣлото, рѣщението на Кюстендилския околийски мирови сѫдия отъ 17 септемврий 1902 год., № 648, се явява правилно и като такова трѣбва да се потвърди напълно", — съ рѣшението си отъ 3 мартъ 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Никола Ангеловъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 392 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е приелъ, че съ свидѣтели може да се възстановява достовѣрностьта на датата на частното продавателно отъ 5 май 1901 година.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ дѣлото ищцата е прѣдставила, за доказателство на правото си на собственость върху нѣкои отъ спорнитѣ недвижими имоти, едно частно продавателно отъ 5 май 1900 год., датата на което не е завѣрена и срѣщу достовѣрностьта на която противната страна е възразявала. Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ, като обсѫжда това възражение на касатора, намира, че макаръ датата на записа да не е завѣрена, но въ случая това обстоятелство не могло да има значение, „тъй като отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели напълно се явява установена валидностьта на тоя домашенъ продавателенъ записъ". Отъ горното излиза, че окрѫжниятъ сѫдъ е приелъ какво съ свидѣтели може да се установява достовѣрностьта на незавѣренитѣ по надлежния редъ дати въ частнитѣ продавателни записи. Това сѫждение на казания сѫдъ е неправилно, защото е несъобразно съ разпореждането на закона. Членъ 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство изрично постановява, че частнитѣ домашни актове иматъ достовѣрна дата срѣщу трети лица, само отъ деньтъ на завѣряването, отъ смъртьта на подписавшия или отъ деньтъ, когато съдържанието имъ се възпроизвежда въ нѣкой актъ, съставенъ отъ длъжностно лице. Вънъ отъ показанитѣ по-горѣ случаи, въ които само частнитѣ актове могатъ да иматъ достовѣрна дата, законътъ не позволява установяването достовѣрностьта на тая дата по другъ начинъ и сѫдътъ, по сѫщество като е приелъ, че освѣнъ показанитѣ въ закона случаи, достовѣрностьта на датата може да се установява и съ свидѣтелски показания, постѫпилъ е въпрѣки прѣдписанието на закона, а съ това сѫществено е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което рѣшението му трѣбва до се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 3 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 392 отъ Граж-

данското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 92 — (482) — 7 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 8, по описа за 1905 год., на Филипъ Недевъ отъ гр. Горна-Орѣховица, съ държавното сѫкровище, за 300 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Търновскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното сѫкровище, съ искова молба отъ 1 мартъ 1904 год. до Горнооръховския мирови сѫдия, прѣдявилъ искъ противъ Филипъ Недевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, за 300 лева, неустойка по договоръ — контрактъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си подъ № 349, отъ 1 априлъ 1904 год. уважилъ искътъ за сумата 300 лева, а по отношение на лихвитѣ го отхвърлилъ. Недоволенъ отъ това рѣшение на мировия сѫдия, Филипъ Недевъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставенитѣ отъ въззиваемата страна книжа и приложения къмъ първостепенното дѣло, а именно: контрактътъ съ дата 5 априлъ 1901 год., поемни условия, се установява, че отвѣтникътъ — апелаторъ Филипъ Недевъ е наелъ подъ наемъ отъ държавата, сега въззиваема, държавното блато (пасбище) „Киневерликъ“ съ срокъ 1 I 1901 год. до 31 XII 1905 год. за 1780 лева платими въ 10 срока, първиятъ при подписването на контракта, а останалитѣ най-късно до 15 февруарий и 15 юлий ежегодно и, че въ случай, че не внесе наемната стойность прѣзъ единъ отъ опрѣдѣленитѣ срокове (чл. чл. 1 и 2 отъ контракта и чл. чл. 8 и 9 отъ поемнитѣ условия), то да плати на държавата за всѣки изминалъ день 10 лева до единъ мѣсецъ. Отъ бирническата квитанция № 4101 901 год. приложена въ прѣписъ тоже къмъ първостепенното дѣло се види, че отвѣтникътъ — апелаторъ не е изпълнилъ задължението си, както се е задължилъ, а е внесалъ втората половина отъ наемната сума отъ 1903 год. едва на 19 ноемврий 1903 год., когато споредъ договора е трѣбвало да внесе тоя наемъ на 15 юлий сѫщата година, значи внесалъ го е слѣдъ изтичането на повече отъ мѣсецъ. А щомъ апелаторътъ — отвѣтникъ не е заплатилъ наемната стойность на уговорения срокъ искането на държавата сега въззиваема, да ѝ бѫде заплатена уговорената неустойка въ размѣръ на 300 лева, се явява основателно и доказано и като такова слѣдва да бѫде уважено; въ какъвто случай обтѫженото рѣшение на мировия сѫдия се явява правилно издадено и като такова слѣдва да бѫде потвърдено. Апелаторътъ — отвѣтникъ както при разглеждането на дѣлото въ първата истанция, така и въ тая, не отрича сключения контрактъ, че той не е заплатилъ наема съгласно договора и, че е било угово-

рена неустойка за просрочието до единъ мѣсецъ 300 лева; обаче моли обтжженото рѣшение да бжде отмѣнено и постановено друго, съ което искътъ на държавата да бжде отхвърленъ, защото тая въ случая не можала да иска заплащането на неустойката — 300 лева, освѣнъ само лихвитѣ за изминалото врѣме, тъй като задължението било за опрѣдѣлена сума и съгласно чл. 136, въ свързка съ чл. чл. 28, 130, 136 — 138 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, послѣдната има право само на такива (лихви). Това домогване на апелатора — отвѣтникъ Ф. Недевъ е неосновател̣но, по слѣднитѣ причини: защото отъ договора и поемнитѣ условия приложени къмъ първостепенното дѣло, както се каза и по-горѣ, се види, че той (апелаторътъ) се е задължилъ въ случай че не изпълни задължението си, т. е. да заплати наема на сроковетѣ, да заплати 300 лева, а когато подобно съглашение има, той не може да иска по-малко или сждътъ да го намали, тъй като споредъ прѣдписанието на чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, договоритѣ иматъ сила на законъ за тѣзи, които сж ги сключили. Отъ друга страна прѣдписанията на членове 136 — 138 отъ Закона за задълженията и договоритѣ или отъ приложението, когато задължението въ основата си има опрѣдѣлена сума (както е въ заемъ на пари), а не както е въ случая прѣдметъ по дѣлото, гдѣто основното задължение е наемъ на пасбище. По гражданскитѣ процеси страната която губи процеса плаща разноскитѣ на страната която го печели въ случая апелатора на въззиваемата", — съ рѣшението си подъ № 303, отъ 15 септемврий 1904 год. потвърдилъ първостепенного рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Филипъ Недевъ подава въ Върховния сждъ касациона жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защо приелъ, че въ задлъжения които иматъ за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари, могло да се иска при неизпълнението имъ повече отъ законнитѣ лихви, а именно опрѣдѣлената въ договора неустойка.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: по силата на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ задълженията, които иматъ за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари, както е и по настоящето дѣло, врѣдитѣ, които произтичатъ отъ забавянето на изпълнението, се заключаватъ *само* въ заплащането на законнитѣ лихви, отъ което се вижда, че странитѣ въ подобни задължения не могатъ да си уговорятъ по-голѣми врѣди даже въ видъ на неустойка, тъй като, ако би се приело противното, не би имало нищо по-лѣсно отъ заобикалянето на закона, който тукъ има публиченъ характеръ и не търпи отмѣната и по съгласие на странитѣ. За това, Търговскиятъ окржженъ сждъ, като е приелъ, че и въ подобенъ случай съгласието на странитѣ съставлявало за тѣхъ законъ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Не може да се приеме за законно и мнѣнието на сжда, че въ случая се е касаело за наемъ, тъй като и въ наема наемательтъ има задължение да заплати опрѣдѣлена сума пари.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окржженъ сждъ № 303, отъ 15 сеп-

темврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 703 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 93 — (487) — 7 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 65, по описа за 1905 год., на Софийския окрѫженъ управитель, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 15 ноемврий* 1904 *година, подъ № 480.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги и Димитъръ Вукадинови, отъ с. Гурмазово, сѫ заявили на 14 януарий 1903 год. прѣдъ IV Софийски мирови сѫдия искъ противъ държавата за правособственость на една ливада, въ с. Божурище, която военното депо имъ я присвоило безъ да имъ я е платило. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 110 1903 год. и съ рѣшението си № 775 904 год. на основание извършеното отъ него мѣстно дознание уважилъ искътъ. Софийскиятъ окр. управитель е апелиралъ прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 671 904 год. и съ рѣшението си № 480, отъ 15 ноемврий 1904 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, като измѣнилъ само формата на диспозитива му. Съображенията на окрѫжния сѫдъ сѫ тѣзи: „че ищцитѣ за подкрѣпление на искътъ си прѣдставляватъ крѣпостенъ актъ, издаденъ на 26 априлъ 1896 год., отъ който се вижда, че тѣ заедно съ Дойчинъ Вукадиновъ сѫ собственици на една ливада отъ 12 декари и 9 ара, находящи се въ мѣстностьта „Бужурище“, въ с. Гурмазово, при съсѣди: отъ двѣ страни соватъ, Витанъ Митовъ и Христо Коцинъ. Апелаторътъ възразява, че този крѣпостенъ актъ не създава правото на собственость на ищцитѣ, въззиваеми, защото той е издаденъ въ врѣмето, когато държавата е имала имота въ свое фактическо владѣние. Това възражение се опровергава отъ даннитѣ по дѣлото: отъ разпитанитѣ свидѣтели при дознанието се установява, че фактическото владѣние на имота е билъ въ рѫцѣтѣ на ищцитѣ до прѣди 4—5 години до когато прѣзъ 1898 год. военното дѣпо го е завладѣло, а юридическото владѣние на държавата е създадено съ протокола на комисията отъ 18 юний 1902 год. — комисия учрѣдена отъ XI-то Обикновенно народно събрание, I-ва сесия, XLXI заседание съгласно закона отъ 1887 год., за татарскитѣ и черкезкитѣ земи, защото именно тази комисия е опрѣдѣлила окончателно границитѣ на държавнитѣ земи. Прѣдставительтъ на държавата възразява, че искътъ билъ просроченъ, защото не билъ заведенъ въ срока даденъ отъ комисията. Това възражение е неоснователно, защото повторената комисия за която се спомена по-горѣ е обнародвала своя протоколъ на 18 августъ 1902 год. и отъ тази дата е почналъ да тече шестмѣсечниятъ срокъ даденъ на заинте-

ресующитѣ, на които имотитѣ влизатъ въ района опрѣдѣленъ отъ комисията, да прѣдявятъ претенциитѣ си прѣдъ сѫдилищата, слѣдователно, искътъ прѣдявенъ на 14 януарий 1903 год. е въ срокъ. Апелаторътъ възражава още, че ищцитѣ нѣматъ придобита собственость на ливадата чрѣзъ давностно владѣние на каквото тѣ се силаятъ, защото то било прѣкжснато отъ държавата прѣзъ 1887 год. съ протокола на първата комисия, която е опрѣдѣлила държавнитѣ имоти и въ които е влизала и въпросната ливала. Този възгледъ на апелатора, сѫдътъ не го приема, защото дѣйствията на първата комисия отъ 1887 год. сѫ унищожени съ ония на втората прѣзъ 1902 год. защото тя е била назначена не да провѣри, а да опрѣдѣли окончателно границитѣ на държавнитѣ имоти и прѣкжсването на владѣнието на ищцитѣ е станало, споредъ показанията на околнитѣ люди, прѣзъ 1898 год., когато депото е завладѣло ливадата, а до тази дата срокътъ на придобиваната давность е изтекалъ, тъй като ищцитѣ владѣятъ още отъ турско врѣме. Неосновательно е сѫщо и възражението, че давностното владѣние не може да се установява чрѣзъ дознание, а чрѣзъ разпитъ на свидѣтели, съгласно чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото то е извършено съ съгласието на странитѣ и защото е имало за цѣль да опрѣдѣли не само продължителностьта на врѣмето, но и на пространството на ливадата и да ли тя влиза въ периметъра на държавнитѣ земи, а такивя обстоятелства, съгласно чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство можатъ да се установяватъ чрѣзъ дознание. Прѣдъ видъ прѣдставения крѣпостенъ актъ отъ който се виждало, че цѣлата ливада принадлежи на трима братя, отъ която 8 декари и 6 ара на ищцитѣ, сѫдътъ намира така сѫщо за неосновательно и възражението, че ищцитѣ имали право на $^2/_6$ отъ ливадата, защото отъ разпитанитѣ околни люди се установило, че тѣ имали още три сестри, които тоже имали дѣлъ въ ливадата, понеже е останала отъ наслѣдство; подобни обстоятелства не могатъ се установяватъ съ свидѣтелски показания дадени въ едно дознание, нито пъкъ можатъ да бѫдатъ разгледани въ настоящето дѣло, защото ищцитѣ и при сѫществуването на други сънаслѣдници не се лишаватъ отъ възможностьта да бѫдатъ само тѣ собственици на единъ имотъ оставалъ отъ наслѣдство, какъвто е случая. Понеже ищцитѣ притежаватъ по една трета нераздѣлна часть отъ ливадата, сѫдътъ счита, че рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде видоизмѣнено, като имъ се присѫди идеалната часть, а не опрѣдѣлено количество декари". — Софийскиятъ окр. управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е допусналъ съ дознание да се доказва давность.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Софийскиятъ окр. сѫдъ обсѫжда притезяемото отъ ищцитѣ право на собственость не само до колко то се подкрѣпва съ прѣставения отъ тѣхъ крѣпостенъ актъ отъ 26 априлъ 1896 год., но и до колко то се доказва съ извършеното отъ мировия сѫдия мѣстно дознание. Ищцитѣ сѫ се основавали на едното и другото доказателство и сѫдътъ е счелъ за нуждно да осѫди и двѣтѣ, навѣрно за това, защото крѣпостниятъ имъ актъ е издаденъ на основание

общинско постановление и удостовѣрение, т. е на основание прѣдполагаема давность, което, щомъ бжде оспорена прѣдъ сжда, трѣбва да бжде провѣрена по сждебенъ редъ. Обаче, окржжниятъ сждъ неправилно е счелъ че придобивателната давность може да се доказва съ мѣстно дознание. Съ редъ рѣшения отъ послѣднитѣ нѣколко години, ржководящь се отъ изявленията на г-на Министра на правосждието прѣдъ Народното събрание при обсжждането на новото Граждаиско сждопроизводство, Върховниятъ касационенъ сждъ е обяснилъ, че мѣстното дознание прѣдвидено въ чл, 329 и послѣдующитѣ отъ реченото сждопроизводство, нѣма прѣдназначение за доказване придобиването на собственостьта върху недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние, и че за тази цѣль е прѣдназначенъ прѣдвидения въ чл. 325 отъ сжщото сждопроизводство институтъ на свидѣтелски показания. Софийскиятъ окр. сждъ види се, това не игнорира, но оправдава допуснатото въ случая дознание по съображение: 1) че то е било извършено съ съгласието и на двѣтѣ страни, и 2) че касаело се да се опрѣдѣли „не само продължителностьта на врѣмето но и на пространството на ливадата". Първото съображение на окржжния сждъ е неправилно, защото не зависи отъ волята на странитѣ да измѣняватъ единъ вмѣсто другъ два отдѣлно прѣдвидени въ закона и всѣкой съ специално прѣдназначение вида доказателства. Второто съображение е тоже неоснователно, защото окржжниятъ сждъ не се задоволява да извлѣче отъ дознанието доказателства само за продължителностьта на пространството напротивъ той не изълича отъ дознанието доказателство за продължителностьта на пространството — а изълича отъ него доказателство именно за продължителностьта на врѣмето, тъй като отъ показанията на околнитѣ люди извлича заключение за владѣнието на имота, тѣзи показания сждътъ противопоставя на възражението на отвѣтника за просрочието на иска. Софийскиятъ окр. сждъ, прочее, не се е съобразилъ въ случая съ прѣдписанията на закона: той сжществено е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство и за това въ тая смисълъ касационното оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 15 ноемврий 1904 год., подъ № 480, защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 94 — (495) — 8 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми май хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 353, по описа за 1903 год., на Ени К. Трифоновъ, отъ с. Карайсенъ, Свищовска околия, съ Койчо Тодоровъ, отъ сжщото село, за 300 лева.*
Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: въ прошението си до Свищовския околийски мирови сѫдия отъ 15 юний 1902 год., Ени К. Трифоновъ, отъ село Карайсенъ, излага, че Свищовската земледѣлческа каса била купила на публиченъ търгъ кѫщата му съ дворъ около 3 декари, при съсѣди: Койчо Тодоровъ, пѫть и мера, находяща се въ селото Карайсенъ, и като собственица я продала на Койчо Тодоровъ, отъ сѫщото село, обаче, той въ сѫщия дворъ билъ ималъ построенъ единъ камененъ зимникъ, една сая и два хамбаря, които сѫщиятъ Тодоровъ засвоилъ и нѣкои отъ тѣхъ развалилъ. И понеже този послѣдниятъ не му позволявалъ да ги развали и си вземе материяла, нито пъкъ му заплащалъ стойностьта имъ 300 лева, молилъ е сѫдията да го призове и осѫди да му прѣдаде материялитѣ на тѣзи постройки и то въ такова състояние, каквото сѫ били или му заплати стойностьта имъ 300 лева заедно съ разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 616, отъ 20 августъ 1902 год. отхвърлилъ искътъ на ищеца. Послѣдниятъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣставеното въ прѣписъ при исковото прошение опрѣдѣление № 71, отъ 5 октомврий 1900 год. на Свищовския околийски мирови сѫдия, е видно, че Свищовската земледѣлческа каса е станала собственица, чрѣзъ публиченъ търгъ, на една кѫща съ дворъ около 3 декари, находяща се въ селото Карайсенъ, бивша собственость на ищеца по настоящето дѣло Ени К. Трифоновъ, която кѫща, както обясняватъ и двѣтѣ страни е била прѣпродадена отъ касата на сега отвѣтника Койчо Тодоровъ, отъ сѫщото село Карайсенъ. А при продажбата на недвижимъ имотъ съ точно опрѣдѣлени граници, всичко що влиза въ тия граници се счита за продадено, освѣнъ ако нѣма особено условие, което да поставя нѣкои вещи вънъ отъ продажбата. Свищовската земледѣлческа каса е купила кѫщата на ищеца съ опрѣдѣлени граници, въ които влиза и дворътъ отъ около 3 декара. Постройкитѣ въ този дворъ, зимникъ, сая и два хамбаря, ищецътъ претендира да не сѫ продадени. Напротивъ, тѣ влизатъ въ границитѣ на двора на кѫщата, понеже съставляватъ не нѣкои особени отдѣлни постройки, съ отдѣлно прѣдназначение, а сѫ привързаность, принадлежность на самата кѫща, която съставлява главната вещь въ продажбата и къмъ която тѣзи постройки се числятъ съ назначение да служатъ ней и при нейното употрѣбление. Слѣдователно, възгледътъ който мировиятъ сѫдия прокаралъ въ обтѫженото му рѣшение, какво че въ продажбата на единъ имотъ съ опрѣдѣлени граници, всичко що влиза въ тия граници и що се счита за принадлежность на самия имотъ, се счита за продадено, сѫдътъ намѣрва за правиленъ и съобразенъ съ разпоредбитѣ на чл. чл. 242, 243 — 246 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 36 и 41 отъ сѫщия законъ, тъй като друго разбиране на тази продажба не може се и даде, защото това е именно и общото намѣрение на странитѣ въ тази продажба: да се купи имотътъ съ неговитѣ принадлежности, които да правятъ ноговото уползотворение правилно и съ полза. А щомъ първата купувачка на този имотъ — Свищовската земледѣлческа каса — е имала имота при подобно положение, то и отвѣтникътъ — виззиваемъ по това дѣло Койчо Тодоровъ, който е купилъ сѫщиятъ този имотъ отъ касата, го е купилъ при сѫщото положение; затѫ, тъй както е извършена продаж-

бата, та, касата е продавала [illegible] не е могла да продаде отъ тая ни повече ни по-малко, а могълъ е продаваш тоя имотъ на новия купувачъ [illegible] Трифоновъ, [illegible] е продала съ всичкитѣ тия принадлежности, предназначени за [illegible] на главната вещь, безъ които единъ селски имотъ не би [illegible] мѣста — [illegible] при своето стопанство, ще му служатъ най-вече [illegible] на Ени К. Трифоновъ, за да му се продаде [illegible] отъ главнитѣ постройки или да [illegible] неоснователенъ и мировиятъ съдия правилно [illegible] е отбилъ. [illegible] и неговата апелативна жалба подадена [illegible] като неоснователна и оставя да се остави безъ последствие [illegible] да заплати на противната страна разноскитѣ [illegible] инстанция [illegible] за защита". — съ рѣшението [illegible] 1913 год. потвърдилъ търновскиятъ [illegible] рѣшение. [illegible] това рѣшение Ени К. Трифоновъ подава въ [illegible] касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окръженъ съдъ [illegible] рѣшение е нарушилъ по това дѣло [illegible] отъ Гражданското сѫдопроизводство, [illegible] рѣшението на представенитѣ по дѣлото доказателства, [illegible] не могло да бѫде продадено на публична продажба и това, което не е било описано, и защото не съобразилъ рѣшението си съ сѫществуващитѣ по прѣдмета закони.

Върховниятъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разреши това дѣло взе въ съображение: 1) отъ рѣшението на окръжния съдъ се вижда, че той е ималъ прѣдъ видъ при разрѣшение на дѣлото всичкитѣ прѣдставени по него доказателства и отъ тая точка не се оправдава първото оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 58 и 59 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) така сѫщо не се оправдава отъ рѣшението на окръжния съдъ оплакването на касатора, че съдътъ по същество не билъ съобразилъ рѣшението си съ сѫществуващитѣ по прѣдмета закони, тъй като рѣшението на съда е основано на показанитѣ въ него закони, а касаторътъ не показва, съ кой именно рѣшающий спорътъ законъ окръжниятъ сѫдъ не е съобразилъ рѣшението си, и 3) окръжниятъ съдъ е ималъ прѣдъ видъ при разрѣшение на дѣлото и постановленията на чл. чл. 987, 989 и 990 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но тия законопостановления не могатъ да иматъ значение по настоящето дѣло, понеже не се касае въ случая до правилното извършване на описа, а до правата, които има купувачътъ върху купения си на публиченъ търгъ недвижимъ имотъ. Окръжниятъ сѫдъ правилно намира, че на публиченъ търгъ се продава недвижимия имотъ съ извѣстни граници и че купувачътъ го придобива цѣлъ въ означенитѣ (имоти) граници, па и да е имало въ тия граници такива постройки, които на врѣмето не сѫ били описани. Касаторътъ неоснователно мисли, че на публиченъ търгъ се продава само това, което е описано, когато, както се каза, се продава всичко, което се намира въ описанитѣ граници. Ето защо и законътъ въ посоченитѣ отъ касатора членове прѣдвижда начина за описване на имота, като възлага върху заинтересованитѣ страни да бдятъ за правилното извършване на описа. Длъжникътъ на първо мѣсто е заинтересованъ да се грижи за правилното извършване на описа, за да може имотътъ му да при-

добие на търга възможно по-висока цѣна; ако той това не стори, и въ описътъ се допуснатъ нередовности, послѣднитѣ не могатъ да го ползуватъ, щомъ сѫ такива, които не се отнасятъ до самитѣ граници на мѣстото, което се продава, а до постройкитѣ, съзидани върху мѣстото. За това Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, като е приелъ въ рѣшението си, че се счита за продадено всичко, което влиза въ границитѣ на имота, който е продаденъ, не само не е нарушилъ посоченитѣ отъ касатора закони, но е постѫпилъ точно споредъ закона, както той се обясни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ени К. Трифоновъ, срѣщу рѣшението на Свищовското отдѣление при Търновския окрѫженъ сѫдъ № 41, отъ 17 мартъ 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 95 — (515) — 14 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 703, по описа за 1904 год., на Стефанъ Н. Доцевъ, отъ с. Костенецъ, съ Кузо Янакиевъ, отъ сѫщото село, за кѫща.* - Въ заседанието се явиха П. Абрашевъ и С. П. Радановъ, повѣреници на касатора и А. Рефетовъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 30 септемврий 1900 год., Ст. Ив. Доцевъ, отъ село Костенецъ, е прѣдявилъ прѣдъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Кузо Янакиевъ и длъжникътъ му по изпълнителното дѣло № 965/99 год. Ив. Доцевъ, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху една кѫща, находяща се въ сѫщото село, Патришорска махала, отъ 300 кв. м., съ съсѣди: Н. Доцевъ, Н. Пергеловъ, Митю Тасевъ и пѫть, която кѫща била не длъжникова, а негова на ищеца, по силата на единъ частенъ продавателенъ актъ отъ 23 мартъ 1893 година, Татарпазаджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 17 априлъ 1903 год., подъ № 74, уважилъ искътъ на ищеца. Недоволенъ отъ това рѣшение, Кузо Янакиевъ подалъ апелативна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на Ст. Доцевъ противъ кредитора Кузо Янакиевъ за вдигане запрѣщението на описаната отъ послѣдния за дългъ на Ив. Доцевъ кѫща, по форма, въ основание чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроиаводство е правилно прѣдявенъ, понеже той, като трето лице, съ претенции на собственикъ на описания имотъ, може да прѣдявява такъвъ искъ; нѣма и споръ между странитѣ относително обстоятелството въ чие владѣние е билъ сѫщиятъ имотъ при описа; искътъ е заведенъ прѣди проданьта на сѫщия имотъ. По сѫщество, обаче, искътъ на Ст. Доцева се явява неоснователенъ и недоказанъ. Споредъ постановлението на чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство и тълкуванията му отъ Върховния касационенъ сѫдъ, за да може такъвъ искъ да бѫде уваженъ, ищецътъ трѣбва да

прѣдстави за правото си на собственость на имота строго формални доказателства, каквито сж крѣпостниятъ актъ или сждебно рѣшение; прѣдставениятъ отъ него частенъ продавателенъ актъ отъ 23 мартъ 1893 год. ако и да носи дата по-ранна отъ датата на секвестъра, наложенъ по взискането на отвѣтника (призовка № 3435, отъ 21 VI 97 год.), — не удовлетворява законнитѣ условия по чл. 1047 и не може да бжде противопоставенъ на добититѣ въ полза на отвѣтника реални права чрѣзъ наложената възбрана, — защото тоя актъ нѣма завѣрена дата друга освѣнъ тая на получването му въ сжда, и окржжниятъ сждъ неправилно е допусналъ по тоя процесъ разпитъ на свидѣтели за установяане датата на продавателното за което е рѣчь, съ което ищецътъ по частенъ редъ билъ купилъ имота отъ Ив. Доцевъ. Отъ разпитанитѣ свидѣтели не може и да се приеме за установена истинската дата на акта, защото тѣ не опрѣдѣлятъ точно кога е станала продажбата на кжщата, а при туй сж и лица които сж заинтересовани да поддържатъ, че е имало нѣкога си подобна продажба, понеже сж подписали акта, датата на който е обявена за съмнителна. Но и да се приеме поставената върху сжщия актъ дата за истинската дата на съставянето му, тоя актъ не съдържа условията за дѣйствителностьта на договора за продажба, който е договоръ двустраненъ и трѣбва да съдържа ясно изявената воля, съглашението на странитѣ, чрѣзъ полагане подписитѣ имъ върху акта, а такъвъ подписъ отъ купувача Ст. Ив. Доцевъ продавателното не носи; нѣмали законно изразено съгласие на странитѣ, а то трѣбва да е писмено изцѣло, нѣма и договоръ за прѣхвърляне правото на собственость на имота (чл. чл. 30 и 219 отъ Закона за договоритѣ и задълженията). Такива актове нѣматъ задължителна сила спрѣмо участвувалитѣ въ сключването имъ страни, а още по-малко за третитѣ лица, както е въ случая. Съ допущане противното, т. е., че подписътъ на продавача е достатъченъ за дѣйствителностьта на договора и валидностьта му по отношение на трети лица даже, открива се пжть на всевъзможни злоупотрѣбления, отъ страна на недобросъвѣстни лица, безъ никакъвъ за тѣхъ рискъ за отговорность. Щомъ прѣдставеното отъ ищеца продавателно отъ 23 мартъ 1893 год. нѣма завѣрена дата и щомъ не е подписано и отъ купувача, окржжниятъ сждъ неправилно е уважилъ искътъ, за това обжалваното рѣшение на сжщия сждъ трѣбва да бжде отмѣнено, като се отхвърли прѣдявениятъ искъ за вдигане възбраната на имота за който е рѣчь", — съ рѣшението си отъ 16 мартъ 1904 год., подъ № 152, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ прѣдявениятъ отъ Ст. Ив. Доцевъ искъ, като недоказанъ. — Срѣщу това рѣшение Стефанъ Н. Доцевъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно приложилъ това постановление на закона къмъ частенъ актъ, издаденъ прѣзъ 1893 год., когато съ свидѣтели е могла да се доказва достовѣрностьта на датата, и 2) чл. чл. 328, 630 и 1047 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото иска само формални доказателства, защото извратилъ показанията на свидѣтелитѣ и по незаконно съображение имъ отнелъ силата и защото приелъ, че съ неподписването частниятъ актъ отъ купувача водило нищожеството на частния актъ.

Върховниятъ сждъ като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) оплакването на касатора за нарушението на чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, защото Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е искалъ отъ него да прѣдстави формални доказателства за вдигането на запора, би било основателно и сжществено, ако въ дѣйствителность апелативниятъ сждъ би ограничилъ своитѣ сждения по сжществото на дѣлото съ това свое искане и би игнориралъ прѣдставения отъ сегашния касаторъ продавателенъ актъ. Обаче, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ оцѣнява продавателния актъ и съ това обезсилва сжденията си, изказани по-рано за нуждата да се прѣдставятъ формални доказателства за доказване правото на собственость по реда на чл. 1047. Върховниятъ сждъ не сподѣля възгледа за тоя характеръ на процеса, подигнатъ споредъ чл. 1047, а Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ косвено оборва самъ приетото отъ него тълкуване на чл. 1047, като взима подъ внимание частния актъ на касатора и не му дава значение по настоящето дѣло на друго основание; 2) Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ правилно приспособява въ случая измѣненото прѣзъ 1897 год. постановление на чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, като изисква достовѣрностьта на датата да бжде установена по реда, прѣдвиденъ въ това ново постановление, а не съ показания на свидѣтели. Искането на касатора, щото къмъ случая да бжде приспособена прѣшната редакция на чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже актътъ носилъ дата по-ранна отъ 1897 год., е неосновательно, тъй като отъ новото постановление на казания законъ слѣдва да се приеме, че законната прѣзумция на чл. 392 е, че частнитѣ актове нѣматъ завѣрена дата, ако тя не е установена по редътъ на тоя законъ, макаръ тѣ и да иматъ по-ранна дата, когато тяжестьта на доказателствата се инакъ разпрѣдѣляше. Да се приеме противното, би значило да се отвори пжть за обхода на закона, като се даде сила на частнитѣ актове съ незавѣрена дата спрямо трети лица, стига съставителитѣ имъ да поставятъ една лъжовна дата, дата антидатирана, т. е. прѣди 1897 година. При тия обстоятелства, оплакването на касатора, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го приспособилъ къмъ случай, възникналъ прѣди издаването му, трѣбва да се признае неосновательно, и 3) щомъ това оплакване е неосновательно и щомъ по тоя начинъ се оправдава рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ, като е признато отъ послѣдния, че частниятъ актъ на касатора не може да се противопостави на третото лице — взискательтъ по настоящето дѣло, то и другитѣ оплаквания трѣбва да се признаятъ неосновователни, макаръ въ тѣхъ и да се указватъ дѣйствителни нарушения на закона, понеже поправянето на тия нарушения не може да измѣни резултата на дѣлото и издаденото рѣшение, което е оправдано, както се каза, съ неосновательностьта на оплакването, че апелативниятъ сждъ неправилно е искалъ, щото достовѣрностьта на датата да се установи по реда, опрѣдѣленъ въ чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, новата му редакция.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стефанъ Н. Доцевъ, срѣщу рѣшението

че Вълко подава и далъ една лира на Тодорова, но не разбралъ добрѣ, защо, понеже си шеталъ изъ дукяна. Даже и свидѣтельтъ Ат. Николовъ, посоченъ отъ отвѣтницитѣ, не може да укрие обстоятелството, че чулъ отъ устата на самия Димитъръ Тодоровъ, че Вълко Нейчовъ по-рано му прѣдлагалъ повече отъ 100 лири за сжщата кжща — даже че видѣлъ и нѣкоя книга като продавателно, посочено отъ свидѣтеля Иванъ Комитата Тодорову и на присжтствующитѣ нѣкога си, но не било то продавателно удобрено отъ махалата и прочее. Извърта послѣ тоя свидѣтель та казва, че Иванъ Комитата билъ пратенъ отъ В. Нейчовъ не съ нѣкои претенци за кжщата, която Тодоровъ искалъ да продава на другиго (Т. Абаджията), а да искалъ нѣкакви пари отъ Д. Тодорова за воденъ отъ Нейчова неговъ процесъ за сжщата кжща съ нѣкой си турчинъ. Ако работата стоеше тъй, нѣмаше защо Иванъ Комитата да посочва продавателно. Сжщо и свидѣтельтъ Н. Ламбревъ твърди, че чулъ пазарлъка, че кжщата останала върху Вълко Нейчевъ, но незнае за колко. Повечето отъ тия свидѣтели, а сжщо и свидѣтелитѣ Д. Папа и Дионисий Цукала знаятъ, че кжщата е била на Д. Тодоровъ (продалъ му я послѣдниятъ свидѣтель), че Д. Тодоровъ друга кжща въ „Гюлъ-бахча" и въ цѣлия Пловдивъ нѣма — че жена му го е изгонила отъ кжщата и той до смъртьта си (1895 година) не живѣялъ въ тая кжща, а отишелъ съ нѣкоя си държанка въ каршияка. Тъй че неоснователно е възражението на отвѣтницитѣ, че сдѣлката съ В. Нейчовъ не била за сжщата кжща и че ужъ продавачътъ Д. Тодоровъ билъ въ владѣнието ѝ до налагане върху сжщата възбраната отъ кредитора Т. Абаджията. Напротивъ установява се отъ свидѣтелскитѣ показания въ свързка съ удостовѣрението на Пловдивската държавна болница № 1122, отъ 25/VI 902 год., на страница 6 отъ първостепенното дѣло, — че до послѣдно врѣме — до налагане възбраната, Вълко Нейчовъ, като стопанинъ е владѣялъ имота и се разпореждалъ съ него, като поставилъ свой човѣкъ, нѣкой си дѣдо Найденъ Калжча, да пази кжщата и живѣе вжтрѣ, а пъкъ споредъ удостовѣрението на болницата Н. Калжча се поминалъ прѣзъ мѣсецъ декември 1892 год.; че такъвъ човѣкъ е билъ поставенъ отъ ищеца въ кжщата и че сжщиятъ се е поминалъ въ болницата говорятъ свидѣтелитѣ: Ив. Николовъ Комитата, Коста П. Кацаря, Симонъ Бѣлишки, Диониси Цукала, Никола Ламбревъ и др., тъй че не само до влизането въ сила на Закона за продажбитѣ на недвижими имоти съ домашни и частни актове, но и въ момента на секвестъра се доказва положително, че ищецътъ и юридически и фактически е владѣялъ и се разпореждалъ съ спорния имотъ, като собственикъ възъ основа на договора за покупката на сжщия имотъ отъ Д. Тодорова прѣзъ 1884 година. А въ такъвъ случай извършената публична продань на сжщия имотъ отъ която сж го купили братя Дрѣнски е недѣйствителна; понеже е билъ продаденъ чуждъ имотъ. Показанията на свидѣтелитѣ: Ил. Карагьозовъ, Ив. Калайджиевъ, Малинъ Стояновъ и Мих. Ивановъ нѣматъ никакво значение по дѣлото, понеже нищо по спора не знаятъ (гледай показанията имъ). Възражението на отвѣтната страна, че ищецътъ пропусналъ да се застжпи и защити правата си по охранителенъ редъ при извършване публичната проданъ на имота му, е възражение неоснователно, понеже закона не му

забранява, напротивъ изрично му запазва правото да защити интереситѣ си по исковъ редъ, като докаже, че е собственикъ на имота — чл. 1035 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство. При това положение на даннитѣ по дѣлото, въззивътъ на отвѣтницитѣ се явява неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли, като се потвърди обтжженото рѣшение и се осждятъ въззивницитѣ на сждебнитѣ и други разноски за втората инстанция въ полза на другата страна". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1, 2 и 8 отъ Публично-административния правилникъ за владалата отъ 1883 год., който е билъ въ сила когато ищецътъ претендира да е купилъ кжщата съ частенъ актъ вмѣсто да я купи, споредъ тоя правилникъ, съ владало; чл. 1 и единственъ отъ Закона за домашнитѣ продажби отъ 1889 год., споредъ който ищецътъ трѣбвало да се снабди съ рѣшение на основание на което да бѣ му се издалъ крѣпостенъ актъ; чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 384, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство: като по тия причини и въпрѣки тия законоположения е далъ сила на една частна продажба и обезсилилъ публичната.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: законътъ отъ 18 февруарий 1892 год. „за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия или частни актове", на който законъ Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ се основава по настоящето дѣло, не говори въ своя чл. 1 че собствеността на недвижими имоти се счита и по отношение на трети лица за прѣхвърлена отъ продавача върху купувача щомъ има помежду имъ договоръ за продажба, а говори че такъвъ договоръ „ражда правото на собственость". Какво значатъ тия послѣдни думи, сжщиятъ членъ въ втората си алинея обяснява: „сждилищата по тѣзи продажбени договори издаватъ рѣшения за прѣминуването право на собственость". Значи по разума на тоя членъ въ тоя законъ частнитѣ договори за продажби сами отъ себе си нѣматъ сила да прѣхвърлятъ собствеността на недвижими имоти — поне по отношение на трети лица — върху купувачитѣ, а трѣбва на основание тия договори да се издадатъ рѣшения отъ сждилищата „за прѣминуването право на собственость": само съ силата на такива рѣшения купувачитѣ могатъ да се считатъ за собственици не само спрѣмо своитѣ продавачи и тѣхнитѣ наслѣдници, но и спрѣмо трети лица. Отъ тука слѣдва: че до като купувачитѣ съ домашни условия или частни актове не сж се снабдили съ рѣшения „за прѣминуването правото на собственость", до тогава тѣ не сж собственици спрѣмо третитѣ лица; че третитѣ лица се прѣдполага да не знаятъ за прѣхвърлянето на имотитѣ и могатъ законно да ги прѣобретяватъ по нотарияленъ редъ отъ по-прѣди извѣстнитѣ имъ собственици; и че веднажъ снабдени съ крѣпостни актове, третитѣ лица се считатъ за собственици и не могатъ вече да имъ се противопоставятъ никакви частни актове. Това е разума произтекающъ и отъ самата буква на закона отъ 18 февруарий 1892 година. Щомъ не констатирва въ рѣшението си, че ищецътъ по настоящето дѣло се е снабдилъ съ рѣшение, издадено му възъ основа на частния му актъ,

а съобразява че самиятъ му частенъ актъ може да се противопостави на крѣпостния актъ на отвѣтницитѣ, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ не се е съобразилъ съ разума на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, поради което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 8 май 1904 год., подъ № 262, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 97 — (521) — 14 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 242, по описа за 1905 год., на Мита Д. Кутева, Никола и Цвѣта Димитрови, отъ с. Петърница, срѣщу опрѣдѣлението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 23 ноемврий 1904 година, подъ № 2062.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ В. Вълчановъ, повѣреникъ на касаторитѣ Пецо и Никола Кутеви.

Обстоятелствата сж: Димитъръ и Пецо Кутеви, отъ село Петърница, отвѣтници по гражданско дѣло № 524/97 год., заведено прѣдъ Плѣвенския околиски мирови сждия, сж апелирали издаденото срѣщу тѣхъ рѣшение № 991/97 год. прѣдъ Плѣвенския окржженъ сждъ, който е образувалъ апелативно производство № 478/97 год., и го е слагалъ за разгледждане на 7 декемврий 1898 год. и послѣ на 13 септемврий 1901 год., когато било отлагано до като на 15 септемврий 1904 год. ищецътъ Ламби Петровъ, отъ гр. Плѣвенъ, подалъ заявление и Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ уважилъ това заявление, като съ постановлението си отъ 20 септември 1904 год., безъ мотиви, е унищожилъ апелативното производство, понеже въ разстояние на 3 години не било потърсено. Отвѣтницитѣ съ заявление отъ 16 ноемврий 1904 год. сж молили Плѣвенския окржженъ сждъ да даде ходъ на дѣлото, като отмѣни постановлението си отъ 20 септемврий 1904 година. Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че горното производство е унищожено, защото въ течение на три години не е било потърсено отъ заинтересованата страна, вслѣдствие на което прѣзъ всичкото това врѣме никакви сждебни дѣйствия не сж станали по него; че обстоятелствата при които сждътъ е постановилъ горното опрѣдѣление не сж се измѣнили въ нищо, за да може сждътъ да отмѣни това си опрѣдѣление; че безразлично е да ли дѣлото е отложено или спрѣно, защото правилото, което прѣдвижда чл. 621 отъ Гражданското сждопроизводство, се прилага еднакво за всички дѣла, които въ продължение на 3 години не сж били потърсени отъ странитѣ; че въ такъвъ случай заявлението на просителитѣ се явява неоснователно и като

такова да се остави безъ послѣдстаие" — съ опрѣдѣлението си № 2062, отъ 23 ноемврий 1904 год. оставилъ заявлението имъ безъ послѣдствие. Наслѣдницитѣ на Димитъръ Кутевъ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 613, 621 и 622 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото дѣлото не било спрѣно, а е било само отложено и защото то било водено отъ баща имъ, който се е поминалъ и тѣ не сѫ знаяли, понеже не сѫ фигурирали въ него — за сѫществуването му, па и бидѣйки пълнолѣтни не подпадатъ въ случая на малолѣтни подъ настойникъ, понеже не сѫ участвували въ дѣлото; 2) чл. 623, въ свързка съ чл. чл. 613, 670 и 678 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото дѣлото не било спрѣно поради нѣкоя отъ прѣдвиденитѣ въ чл. 613 причини, а е било отложено и е зависѣло отъ сѫда да го насрочи.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: перемцията или унищожението на инстанционното производство, прѣдвидена въ чл. 621 и послѣдующитѣ отъ Гражданското сѫдопроизводство, се оправдава по едно отъ тия двѣ алтернативни съображения: или има мълчаливо ако не на двѣтѣ то поне на едната (интересующа се) отъ сѫдящитѣ се страни съгласие на отказъ отъ инстанционното производство, или же има небрѣжность отъ интересующата се страна за хода на дѣлото и заслужва да бѫде наказана за тази си небрежностъ. Периодътъ отъ 3 години законътъ счита достатъченъ за да може интересующата се страна или нейнитѣ наслѣдници да проявятъ воля, че желаятъ изхода на дѣлото въ ангажираната инстанция и че тѣ сѫ грижатъ за ангажиранитѣ си интереси въ това дѣло. Истина е, че по чл. 613 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство смъртьта на коя да е отъ сѫдящитѣ се страни дава поводъ за спиране на дѣлото до ново заявление за насрочването му; обаче отъ чл. 614 отъ сѫщото сѫдопроизводство се вижда, че това спиране не е отъ естество да прѣкѫсне перемцията, защото спирането на дѣлото означава бездѣйствие, а бездѣйствието причинява перемция. Прочее, въ случая нѣма нарушение на указанитѣ въ двѣтѣ касационни оплаквания чл. чл. 613, 621, 622, 623, 670 и 678 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това тия оплаквания сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мита Д. Кутева, Никола и Цвѣта Димитрови, срѣщу опрѣдѣлението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 ноемврий 1904 год., подъ № 2062, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 98 — (522) — 14 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Ккязъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена *Каранджуловъ гражданско дѣло № 293, по описа за 1905 год., на Т. Тодоровъ и други, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Бур-*

газския окр. съдъ отъ 31 декемврий 1904 год., *подъ* № 224. — Въ заседанието се яви Т. Тодоровъ, пълномощникъ на касаторитѣ Радка Т. Тодорова и Евлоги Н. Геровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: сезиранъ чрѣзъ прокурора си съ княжески указъ № 92/900 год., съ постановление на Бургазката окрѫжна постоянна комисия и други съотвѣтствующи книжа за отчуждението едно извѣстно пространство мѣсто въ мѣстностьта „Кафка", въ Бургазъ, Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ е образувалъ дѣло № 524/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „окрѫжниятъ управитель — държавата, иска отчуждението на въпросното мѣсто отъ 70.635 к. метра, принадлежащи на покойния Н. Геровъ и находяще се покрай брѣга на морето, за това че е необходимо въпросното мѣсто за построяване на своитѣ карантинни бараки, които държавата, при положението въ което се намира, както гр. Бургазъ, така и пристанището на Бургазъ, не може на друго мѣсто кѫдѣ да построи. Отвѣтницитѣ — чрѣзъ повѣреницитѣ си — адвокатитѣ д-ръ Ц. Тотевъ и Димитракогуло, възразяватъ: първиятъ — да се остави заявлението на държавата, за отчуждение на мѣстото, безъ послѣдствие, за това, че не сѫ спазени всичкитѣ онѣзи форми, които законътъ изисква (чл. 2 и послѣдующитѣ отъ Закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза), а вториятъ не иска това, а само авансира обстоятелството, да се изпълни фолмалната страна на Закона, като се изпълнятъ чл. чл. 16 и 17 отъ сѫщиятъ законъ. Колкото се отнася до първото възражение на отвѣтната страна, то се явява за неоснователно, първо, защото всички формалности, за които говори Законътъ за отчуждението, сѫ спазени; вънъ отъ това обществената полза се явява необходима, първо, отъ мнѣнието на комисията, която е прѣгледала мѣстата за построяване на карантиннитѣ бараки и е намѣрила, че друго мѣсто нѣма, като на отвѣтника, и то трѣбва да се провъзгласи за отчуждаемо за обществена полза и второ, че тази полза, при положението което заема мѣстото спрѣмо пристанището, е повече отъ очевидна. Така че отъ всичко става явно, че обществената полза, която закона изисква, се явява доказана и всички форми по прогласяване отчуждението — спазени. При това положение, щомъ сѫдътъ константира, че е доказана обществената полза на въпросното мѣсто, на което държавата иска отчуждаването, то слѣдва да бѫде провъзгласено за отчуждаемо, тъй като формитѣ за това сѫ спазени, както се каза по-горѣ. Има нуждниятъ указъ, постановление отъ окрѫжната постоянна комисия, актътъ на окрѫжния управитель, нуждната публикация въ мѣстния вѣстникъ „Нова-Епоха", плана и прѣписване мѣстото къмъ Изворската селска община", — съ рѣшението си № 224, отъ 31 декемврий 1904 год. опрѣдѣлилъ: „провъзгласява отчуждаемо за обществена полза 70.635 кв. метра за карантинни цѣли отъ землището на чифлика „Кафка", ниходяще се въ землището на Изворската община и принадежаще на наслѣдницитѣ на покойния Пловски житель Найденъ Геровъ, споредъ плана приложенъ къмъ дѣлото № 524/901 година". Тодоръ Тодоровъ и други, отъ гр. София, подаватъ срѣщу това рѣшение касационна жалба и се оплакватъ, че Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 2 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, защото отъ книжята

въ дѣлото се виждало, че много врѣме прѣди издаването княжеския указъ за отчуждението, държвата била съ договоръ взела подъ наемъ отъ собственика мѣстото и построила карантинни бараки, така щото отчуждението ставало само съ цѣль да се унищожи наемния договоръ, както се виждало отъ доклада на окрѫжния управитель до министъра, гдѣто се говори, че вмѣсто държавата да плаща такъвъ голѣмъ наемъ, въ неинъ интересъ е да отчужди това мѣсто; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото игнориралъ довода имъ че обществената нужда е нѣмало понеже тя е била удовлетворена съ договора за наемъ, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 7 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, защото нѣмало редовна извършена публикация както и съобщение на Герчо Герговъ за да направи и той своитѣ възражения по недопустимостьта на отчуждението.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 2 отъ Закона за отчуждение на недвижимитѣ имоти за държавна и обществена полза, не дава право на сѫдилищата по сѫщество, както е ималъ случй Върховниятъ касационенъ сѫдъ да се произнесе съ нѣколко свои рѣшения, да подлагатъ на критика мотивитѣ, които сѫ продиктували прогласяването на държавната или обществена полза; тѣзи мотиви сѫ достояние или на Народното събрание, ако обществената полза е провъзгласена съ законъ, или на администрацията, ако обществената полза е провъзгласена съ княжески указъ. Принципътъ на раздѣлението и независимостьта една отъ друга на властитѣ (чл. чл. 9, 12 и 13 отъ Конституцията) налага щото съображенията, които сѫ рѫководили законодателната или административната вллсти да провъзгласи въ извѣстенъ случай държавната или обществената полза, да не се подлагатъ подъ контрола на сѫдебната власть. За това чл. 2 отъ Закона за отчуждението дава право на сѫдилищата да изискватъ само обществената полза „да бѫде доказана и обявена въ формитѣ прѣдписани" отъ сѫщия законъ, съ други думи, сѫдилищата сѫ компетентни да оцѣняватъ само формата, въ която е обявена обществената полза, но не и сѫществото ѝ; тѣ не сѫ компетентни да провѣряватъ да ли е трѣбвало или не трѣбвало въ извѣстенъ случай да се провъзгласява обществената полза, а само сѫ длъжни да провѣряватъ да ли отъ прѣставенитѣ имъ доказателства излиза, че обществената полза е обявена въ прѣдвиденитѣ отъ закона форми. Отъ тукъ слѣдва, че първото и второто касационни оплаквания, за гдѣто окрѫжниятъ сѫдъ не обсѫдилъ или неправилно обсѫдилъ въпросътъ да ли имало или немало основание за провъзгласяването на обществената полза, сѫ оплаквания неоснователни; 2) третото касационно оплакване е неосновательно, защото отъ протокола на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, държанъ въ сѫдебното му заседание при разглеждане на дѣлото, се вижда, че никакъвъ въпросъ не е билъ възбужданъ прѣдъ сѫда по сѫщество отъ повѣреницитѣ на сегашнитѣ касатори за неизпълнението на формитѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 6 и 7 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти и прочее, а оплакване по въпросъ, който не е билъ прѣдметъ на разискване прѣдъ сѫда по сѫщество, не подлежи на касационно обсѫждане.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **Опрѣдѣлява**: касационната жалба на Т. Тодоровъ и други, срѣщу рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 31 декемврий 1904 год., подъ № 224, като неоснователна съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроиводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 99 — (527) — 16 юний 1905 год. Въ Името на Негово Царско, Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление на трети юний хилядо деветстотинь и пета година, въ открито сѫдебно заседание въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Грановъ, при секретаря, Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 205, по описа за 1905 год., на Станимиръ Д. Караначевъ, отъ гр. Свищовъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 23 септемрий* 1904 *година.* — Въ заседанието се явиха д-ръ Стрѣзовъ, повѣреникъ на касатора и отвѣтникътъ по касация Ан. Якимовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Якимъ Маноловъ, отъ гр. Свищовъ, подалъ частна жалба въ Търновския окр. сѫдъ, Свищовско отдѣление, противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ при сѫщия окрѫженъ сѫдъ, IX участъкъ, по изпълнителното дѣло № 2175/903 година. Окрѫжниятъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣлене отъ 15 мартъ 1904 год. опрѣдѣлилъ: 1) „уважава частната жалба на тѫжителя само по отношение дѣйствията на сѫдебния приставъ по неправилното прихващане направенитѣ отъ въззиваемия заплащания къмъ главницата, а не за лихвитѣ и отмѣнява тѣзи му дѣйствия, и 2) да се прѣдпише на сѫдбния приставъ да направи смѣтката съобразно съ постановлението на чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ". — Срѣщу това опрѣдѣление Станимиръ Д. Караначевъ подава въ Русенския апелативенъ сѫдъ частна апелативна жалба, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ книжята по дѣлото се вижда, че Якимъ Маноловъ е обжалвалъ дѣйствията на пристава; че неправилно присмѣтналъ броенитѣ пари срѣщу капитала; че съгласно чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, това което се плаща срѣщу единъ дългъ не може да се прихваща отъ капитала прѣди да се прихванатъ лихвитѣ; че сѫдебниятъ приставъ като е направилъ прихващането на платеното отъ капитала, окрѫжниятъ сѫдъ правилно е отмѣнилъ дѣйствията му; че смѣткитѣ на сѫдебния приставъ се обжалватъ въ седемдневенъ срокъ, но когато случая се отнася до разпрѣдѣление суми между нѣколко кредитори", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 септемврий 1904 година потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление сѫщия Станимиръ Д. Караначевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не обърналъ внимание, че наредбата на чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се отнасяла до случаитѣ, когато плащането на кредитора става доброволно, направо отъ самия длъжникъ или пакъ за суми изискуеми по рѣшение влѣзло въ законна сила изпла-

щането на което се иска по принудителенъ начинъ, когато въ случая платенитѣ пари не били изискуеми и ищецътъ Якимъ Маноловъ нѣмалъ право да ги получи.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, „заплащането, направено срѣщу капитала илихвитѣ, ако не е пълно, се прихваща по-напрѣдъ за лихвитѣ, така щото и по настоящето дѣло Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е рѣшилъ да се прихване срѣщу лихвитѣ плащането, направено отъ касатора, което не е било пълно, е постѫпилъ точно спорѣдъ постановлението на тоя законъ и не го е нарушилъ. При това за приспособлението на чл. 161 нѣма значение да ли плащането, което извършва длъжникътъ е доброволно или принудително, а е достатъчно, ако се констатира както е въ случая, че се длъжи не само капиталъ, а и лихви. Отъ друга страна не се оправдава твърдението на касатора, че лихвитѣ въ случая не сѫ били изискуеми, тъй като плащането е станало подиръ завеждането на дѣлото и по изпълнителенъ листъ. По закона, лихвитѣ ставатъ изискуеми отъ подаването на исковата молба и въ това отношение нѣма значение, да ли отпослѣ е издадено осѫдително или оправдателно рѣшение за длъжника, понеже въ послѣдния случай, при едно прѣдварително изпълнение, длъжникътъ ще получи всичко което е билъ принуденъ да плати заедно съ лихвитѣ отъ деня на заплащането, а важность за приспособлението на чл. 161 има, когато е издадено осѫдително рѣшение и длъжникътъ окончателно бѫде признатъ за такъвъ. Въ такъвъ случай не може да се говори, очевидно, за плащане не изискуемо както по капитала, така и на лихвитѣ. При тия обстоятелства, оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 161 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото апелативниятъ сѫдъ неосновательно билъ приелъ да се прихванатъ плащанията срѣщу лихвитѣ а не срѣщу капитала, се явява неосновательно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Станимиръ Д. Караначевъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 23 септемврий 1904 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 100 — (534) — 16 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гора-новъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 216, *по описа за* 1905 *год., на Андрико Георгиядисъ, живущъ въ гр. Борисовградъ, срѣщу опрѣдѣлението на Хасковския окр. сѫдъ отъ 11 ноемврий* 1904 *година.* — Въ заседанието се явиха Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора и Романъ Сочински, повѣреникъ на компанията по експлоатацията на източнитѣ желѣзници.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: компанията на източнитѣ желѣзници заявила прѣдъ Борисовградския мирови сѫдия искъ противъ Андрико Георгиядисъ, отъ градъ Борисовградъ, за 375·85 лева златни изтекълъ наемъ по контрактъ на едно мѣсто и за прѣдаването на това мѣсто. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 454 903 год. и го е насрочилъ за разглеждане на 26 юний 1904 год., когато отвѣтникътъ възбудилъ отводъ за неподсѫдность на дѣлото, който отводъ, обаче мировиятъ сѫдия съ опрѣдѣлението си № 367 904 год. оставилъ безъ послѣдствие. Отвѣтникътъ апелиралъ това опрѣдѣление прѣдъ Хасковския окр. сѫдъ, който образувалъ частно производство № 250 904 год., насрочилъ го и като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ исковата молба на повѣреника на компанията по експлоатацията на източнитѣ желѣзници, адвокатътъ Р. Сочински, както и отъ прѣдставения отъ него контрактъ е видно, че компанията води искъ за отстѫпване на наето мѣсто по този контрактъ отъ тѫжителя Андрико Георгиядисъ, при това е видно че тя търси и наемъ за това мѣсто за 5 години. който наемъ не надминава 1000 лева. Тъй заведениятъ искъ сѫдътъ намира, че той не е отъ рода на обикновенитѣ искове за правособственость, нито пъкъ за нарушено владѣние, а е особенъ искъ, искъ sui generis, за прѣдаване на наето мѣсто. Щомъ като това е така, не играе роля за подсѫдностьта на дѣлото, цѣната на имота била тя по-голѣма или по-малка отъ 1000 лева и даже да е показана отъ компанията на източнитѣ желѣзници цѣната на имота за подсѫдностьта на дѣлото, въ случая тя не може да има никакво значение, а щомъ като това е така, слѣдва да се приеме, че искътъ е правилно заведенъ прѣдъ мировия сѫдия, за което протоколното опрѣдѣление на послѣдния, съ което е оставенъ отвода за подсѫдностьта на дѣлото безъ послѣдствие, слѣдва да се потвърди, а подадената противъ него частна жалба на Андрико Георгиядисъ, отъ гр. Борисовградъ, като неоснователна, се остави безъ послѣдствие“, — съ опрѣдѣлението си отъ 11 ноемврий 1904 год. потвърдилъ опрѣдѣлението на първата инстанция. — Отвѣтникътъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Хасковскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 15, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданского сѫдопроизводство, защото е счелъ, че искътъ не билъ за нарушено владѣние, а билъ искъ sui generis, а при това призналъ го е за подсѫденъ на мировия сѫдия, макаръ и да е намѣрилъ че не е за нарушено владѣние.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: искътъ по настоящето дѣло е за изпълнението на сключенъ между сѫдящитѣ се страни договоръ за наемъ — изплащане на уговорения наемъ и освобождението на наетото мѣсто поради изтичането на уговорения срокъ. Искове само за изпразване, слѣдъ изтичането срока на наема, сѫ, казва чл. 21 чл. 2 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство, подсѫдни на мировия сѫдия. Съгласно чл. 208 п. 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство, цѣната на искъ, който има за прѣдметъ срочно право за получване на платки, се опрѣдѣля съ сумата на всичкитѣ платки, които се искатъ. Въ случая иска се петь годишенъ наемъ състоящъ отъ 735·85 лева златни. Значи сумата на всичкитѣ искани

срочни платки не надминава 1000 лева. Въ такъвъ случай, съгласно чл. 15 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 21 отъ Заповѣдното сждопроизводство, искътъ е подсжденъ на мировия сждия. Слѣдва, че окржжниятъ сждъ правилно е опрѣдѣлилъ подсждността на дѣлото и че наведенитѣ въ касационното оплакване чл. чл. 15 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени, та това оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Андрико Георгиядисъ, срѣщу опрѣдѣлението на Хасковския окр. сждъ отъ 11 ноемврий 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 101 — (535) — 16 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 219, по описа за* 1905 *год., на Георги Ив. Чалжмовъ, Никола, Стоянъ и Костадинъ Ив. Чалжмови и Николина Ат. Чалжмова, за себе си и като настойница, отъ с. Лозенъ, и Мария Ив. Чалжмова, отъ с. Лесичево, срѣщу опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окр. сждъ отъ* 11 *януарий* 1905 *година.* — Въ заседанието се яви П. Абрашевъ, повѣреникъ на касатора Костадинъ Ив. Чалжмовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги, Никола, Стоянъ, Костадинъ и Мария Ив. Чалжмови и Николина Ат. Чалжмова, за себе и като настойница, отъ с. Лозенъ (прѣдпослѣдната) отъ село Лѣсичево, сж обжалвали прѣдъ Татарпазарджишкия окр. сждъ опрѣдѣлението № 8/903 год., съ което Татарпазарджишкиятъ околийски мирови сждия утвърдилъ публичната продань на 6 ниви за дългъ на наслѣдодателя имъ Ив. Чалжмовъ спрямо кредитора му Атанасъ К. Гачевъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ. Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ, като е отлагалъ нѣколко пжти дѣлото прѣзъ дълги интервали, най-послѣ съ опрѣдѣлението си отъ 11 януарий 1905 год. потвърдилъ онова на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: „че частнитѣ тжжители братя Георги, Никола, Стоянъ и Костадинъ Ив. Чалжмови и Мария Ив. Чалжмова и Николина Атанасова, молятъ да се отмѣни опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия околийски мирови сждия № 8, отъ 18 февруарий 1903 год., защото били нарушени чл. чл. 215, 831, 979, 781 и 996 отъ Гражданското сждопроизводство, тьй като нѐ имъ било съобщено съ отдѣлни призовки за доброволно изплащане за описа и за продажбата; а така сжщо да се обезсили изпълнителниятъ листъ № 3671, отъ 28 августъ 1901 год., понеже билъ издаденъ слѣдъ смъртьта на баща имъ. Отъ фактическа страна оплакването на първитѣ четирма частни тжжители, че не имъ било съобщено за доброволно изплащане не се оправдава, понеже къмъ изпълнителното дѣло № 71/902 год. се вижда, че на тѣхъ е съобщено. Възражението

имъ, че тѣ не сж получили такива призовки и че приложенитѣ къмъ дѣлото призовки били фалшифицирани, сждътъ не го уважава, защото това обстоятелство — че не имъ било съобщено и че призовкитѣ били фалшифицирани, тѣ не го доказватъ, гьй като отъ показанията на свидѣтеля не се установява, какво намѣренитѣ призовки на 28 септемврий 1902 год., въ канцелярията на общината сж били призовки по изпълнителното дѣло № 71/902 година. Не доказватъ сжщо, че приложенитѣ къмъ дѣлото призовки сж фалшифицирани. Но даже, ако се приеме, че на тия частни тжжители, както и на последнитѣ двѣ — не имъ е било съобщено съ отдѣлни призовки, за доброволно изплащане, за описа и за продажбата, това обстоятелство не може да служи за обезсилване било на изпълнителния листъ било на извършената продажба, защото има издадено обявление № 7794, отъ 30 септемврий 1902 год., съ което се обявява продажбата на имотитѣ; а отъ това слѣдва, че на всичкитѣ тжжители е станалъ извѣстно, както за изпълнителния листъ, така и за доброволното изплащане, за описа (и за доброволното) и за продажбата и тѣ отъ тази дата можеха да обжалватъ дѣйствията на пристава въ прѣдвидения отъ закона срокъ (чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство), а като не сж направили това и го правятъ едва на 28 май 1903 год. — първитѣ четирма — и на 20 ноемврий 1903 год. послѣднитѣ двѣ — тѣхното оплакване не слѣдва да бжде уважено, като просрочено. Прѣдъ видъ на това, и понеже други нарушения при извършване на продажбата, приставътъ не е направилъ, то слѣдва опрѣдѣлението на мировия сждия да се потвърди, а подаденитѣ частни жалби да се оставятъ безъ послѣдствие". — Сжщитѣ тжжители подаватъ частна касационна жалба и се оплакватъ, между друго, че Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 221 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призовки за доброволно изплащане не сж били съобщавани на всичкитѣ наслѣдници и защото призовкитѣ № № 692 — 695 отъ 21 февруарий 1902 год. не сж подписани отъ тѣхъ — грамотнитѣ — а отъ самия приставъ, за което тѣ сж повдигнали углавенъ подлогъ, но сждътъ не чакалъ резултата му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) заключителното съображение на Татарпазарджишкия окр. сждъ, че, даже и да не е била съобщена призовка на тжжителитѣ за доброволното изплащане на дългътъ, пакъ оплакването имъ било просрочено, понеже не сж обжалвали дѣйствията на сждебния приставъ въ 7-дневенъ срокъ отъ деньтъ — 30 септемврий 1902 год.— на обявлението за проданьта, това съображение на сжда е неправилно, като противоположно съ духа на закона, защото обявлението за публичната продань счита се наистина за достатъчно увѣдомяване, както на участвующитѣ въ изпълнителното производство страни, така и на третитѣ лица — купувачи, обаче главната цѣль на обявлението е да покани третитѣ лица за купувачи. Самата покана за продань презумира, че има взискатель или взискатели, които сж изисквали проданьта, както и длъжникътъ или длъжници, чийто имотъ принудително се продава, понеже не сж искали доброволно да изплатятъ дългътъ си. Обявлението, прочее,

прѣдполага, че на длъжницитѣ прѣдварително е извѣстно сжществуването на изпълнителного производство, а това тѣмъ става извѣстно само слѣдъ като получатъ призовки за доброволно изплащане на дългътъ. Съ тази цѣль чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство задължава пристава да изпрати призовка на длъжника за доброволно изплащане на дългътъ и чл. 985 задължава го още да покани длъжника и за описа. Истина е, че за проданьта законътъ не счита за нуждно да се призовава длъжника съ призовка — обявлението въ тоя случай е достатъчно; обаче, за да се счита то достатъчна покана и за длъжника, трѣбва нему да е врѫчена поне една отъ двѣтѣ призовки прѣдвидени въ чл. чл. 979 и 985 отъ Гражданското сждопроизводство и да му е врѫчена точно по прѣдписанията на чл. чл. 219 — 225 отъ сжщото сждопроизводство. Само при такива условия може да му се противопоставя обявлението. Като е счелъ въ случая че и по отношение на длъжника обявлението за проданьта е достатъчно увѣдомление безъ никаква прѣдварителна призовка, Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, и 2) сждътъ съображава наистина въ първата половина на опрѣдѣлението си, че длъжницитѣ сж получили призовки за доброволното изплащане на дългътъ, обаче, това му съображение е колебателно и е базирано само на отрицателния фактъ, че тѫжителитѣ не сж доказали подложностьта на призовкитѣ; но сждътъ бѣ длъженъ да обсжди възражението на тѫжителитѣ и отъ гледна точка на начинътъ изразенъ въ самитѣ призовки, за врѫчването имъ, да ли е той съобразенъ съ прѣдписанията на чл. чл. 221 и 225 отъ Гражданското сждопроизводство. Това като не е направилъ, Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ пакъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окр. сждъ отъ 11 януарий 1905 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 102 — (550) — 21 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осми юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ откритo сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 311, *по описа за* 1905 *год., на Петъръ п. Доневъ, отъ гр. Самоковъ, срѣщу опрѣделението на Софийския апелативенъ сждъ, отъ 28 януарий* 1905 *година.* — Въ заседанието се явиха Христо Ст. Кабакчиевъ, повѣреникъ на касатора, С. Даневъ и Г. Стойковъ, повѣреници на отвѣтника по касация Коста Сарафовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Съ изпълнителенъ листъ № 6410/96 год., издаденъ отъ Кюстендилския окр. сждъ, Тоне Алексиевъ, отъ гр. Радомиръ, билъ осжденъ да плати на Петъръ Доневъ, чрѣзъ повѣреника му Коста Сарафовъ, 885 лева златни съ лихвата имъ отъ 8 септемврий

1893 год. до изплащането имъ. Обаче, Коста Сарафовъ нито е изпълнилъ тоя изпълнителенъ листъ нито го е далъ на стопанина му Петъръ Доневъ, който за това заявилъ искъ и съ изпълнителния листъ № 11625 99 год. сполучилъ да осъди Коста Сарафовъ алтернативно, или да му прѣдаде изпълнителния листъ № 6410 96 год. или да му брои парите 885 лева съ лихвитѣ. Сѫдебниятъ приставъ, комуто билъ прѣдаденъ за изпълнение изпълнителния листъ № 11625 99 год., изпратилъ призовка на Коста Сарафовъ за доброволно изплащана на сумата 885 лева съ лихвитѣ, но Коста Сарафовъ само подиръ като му била продадена кѫщата по това изпълнение и подиръ като проданьта била утвърдена и касационната му жалба по тази продань била оставена безъ послѣдствие, намѣрилъ за нужно да прѣдстави изпълнителния листъ № 6410 96 год и да иска отъ сѫдебния приставъ да заключи изпълнителното производство, като се счете Петъръ Доневъ за удовлетворенъ. Обаче, Петъръ Доневъ е искалъ и сѫдебниятъ приставъ се съгласилъ да се продължи производството. Коста Сарафовъ обжалвалъ дѣйствието на сѫдебния приставъ по продължението на производството прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 24 юний 1900 год. оставилъ жалбата му безъ послѣдствие. Коста Сарафовъ апелиралъ това опрѣдѣление прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „съ изпълнителния листъ подъ № 11625, издадено отъ Кюстендиския окр. сѫдъ на 25 декемврий 1899 год., Коста В. Сарафовъ, отъ гр. Дупница, е осѫденъ да прѣдаде на Петъръ П. Доневъ, отъ гр Самоковъ, оргиналния изпълнителенъ листъ, издаденъ отъ Радомирския мирови сѫдия съ дата 18 ноемврий 1896 год. и подъ № 4610, а въ случая по отказване да му заплати 885 лева златни заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 8 септемврий 1893 год. до изплащането и 45 лева за водене на дѣлото. Отъ тая повѣлителна часть на казания изпълнителенъ листъ се види, че длъжникътъ К. Сарафовъ е осѫденъ факултативно и то прѣди всичко да прѣдаде споменатия по-горѣ изпълнителенъ листъ на П. Доневъ, а само въ случая, че откаже да прѣдаде сѫщиятъ изпълнителенъ листъ на послѣдния, то тогава да му заплати казаната по-горѣ сума. Значи, щомъ като Сарафовъ прѣдаде изпълнителния листъ подъ № 4610 на Донева първиятъ се издължава къмъ послѣдния напълно по вземането му по изпълнителния листъ подъ № 11625. Отъ книжята на изпълнителното дѣло подъ № 77 900 год. и гражданското дѣло № 36 99 год. на Кюстендилския окр. сѫдъ, а именно: заявлението отъ 3 януарий 1904 год. на Сарафовъ до сѫдебния приставъ, приложено къмъ първото дѣло (стр. 79): прѣдставленията на сѫдебния приставъ къмъ Кюстендилския окр. сѫдъ подъ №№ 67, 475 и 1753, отъ 8 и 29 януарий и 11 мартъ 1901 год. (стр. 60, 59 и 56 на второто дѣло); прѣдписанието на прѣдседателя на Кюстендилския окр. сѫдъ до сѫдебния приставъ № 3346, отъ 24 февруарий 1904 год., (стр. 58 на второто дѣло); заявлението отъ 28 февруарий 1904 год. на П. Доневъ, приложеното къмъ първото дѣло (стр. 87); постановената резолюция съ дата 27 май сѫща година отъ сѫдебния приставъ върху сѫщото заявление, — става явно слѣдното: че длъжникътъ и частниятъ тѫжитель К. Сарафовъ за пълното свое издължение по изпълнителния листъ № 11625 е прѣдалъ сѫдебному приставу изпълнителенъ листъ на Радомирския мирови сѫдия подъ

№ 4610 за вржчване (повръщане) на казания взискатель, за което тъкмо е билъ осжденъ първиятъ (Сарафовъ) съ първия изпълнителенъ листъ, а сжщия взискатель Доневъ отказалъ да го получи и поискалъ удовлетворението си чрѣзъ парично изплащане или продажба на длъжникови имоти, вслѣдствие на което и сждебниятъ приставъ не счита изпълнителното дѣло за свършено. Споредъ чл. 150 отъ Закона за задължанията и договоритѣ, кредиторътъ не може да бжде принуденъ да приеме друга вещь освѣнъ тази която му длъжи; отъ това пъкъ слѣдва по argomentum a contrario, че и длъжникътъ не може да бжде принуденъ за своето издължение да прѣдаде друга вѣщь отъ тая която се длъжи. Слѣдователно, щомъ като К. Сарафовъ (длъжникътъ) е осжденъ да прѣдаде на кредитора си — взискатель П. Доневъ изпълнителния листъ № 4610, и го прѣдава на послѣдния, както се каза по-горѣ, то сжщиятъ (Доневъ), съгласно закона, е длъженъ да приеме сжщиятъ изпълнителенъ листъ и съ това се счита за непълно удовлетворенъ по вземанката си по изпълнителния листъ № 11625. Прочее, и изпълнителното дѣло подъ № 77/900 год. е изпълнено и свършено и за такова слѣдва да го счита сждебниятъ приставъ. Домогването на кредитора — взискатель Доневъ, какво задължението на длъжника Сарафовъ (частниятъ тжжитель) е алтернативно и се е обърнало въ просто съ това, че сж били продедени отъ сждебния приставъ за 800 лева длъжникови имоти, които останали върху първия, а именно: двуетажна кжща, ливада и лозе, които били отъ стойность 5000 лева и повече, споредъ повѣреника на частния тжжитель и неоспорвано това обстоятелство отъ кредиторовия повѣреникъ, и че слѣдователно могло да се продаватъ за удовлетворение на взискането и други имоти на речения длъжникъ за доизплащане, безъ да е длъженъ да приеме самия изпълнителенъ листъ № 4610, е незаконно и несправедливо, защото, съгласно чл. 83 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, изборътъ принадлежи на длъжника ако изрично не е прѣдоставенъ на кредитора, а въ случая, споредъ диспозитива на изпълнителния листъ № 11625, освѣнъ че не е прѣдоставенъ кредитору Доневу изриченъ изборъ, но напротивъ такъвъ изриченъ изборъ е прѣдоставенъ на длъжника Сарафовъ (частниятъ тжжителъ). Случаитѣ, при които едно алтернативно или факултативно задължение се обръща въ просто, сж прѣдвидени стриктно въ Закона за задълженията и договоритѣ (чл. чл. 84, 85, 86 и 87). Започването, прочее, по единъ или другъ начинъ отъ взискателя Доневъ удовлетворението си по сжщия изпълнителенъ листъ чрѣзъ продажба имотитѣ на длъжника Сарафовъ само по себе си не обръща задължението на послѣдния въ просто; нито пъкъ сжщото задължение по res judicata се е обърнала въ просто по силата на рѣшението на Върховния касационенъ сждъ подъ № 246, отъ 19 октомврий 1903 година, понеже това рѣшение е имало за прѣдметъ за обсжждане и рѣшаване съвършено другъ въпросъ, — въпросътъ за правилностьта или не на извършената публична продань, и нищо повече, а не че съ сжщото рѣшение и прѣдшедствующитѣ му на по-долнитѣ инстанции е билъ рѣшаванъ специялно въпросътъ за обръщането или не на задължението отъ алтернативно или факултативно въ просто. Както окржжниятъ сждъ така и взискательтъ намѣрватъ още, че съ прѣдаването и приемането на изпълнителния листъ № 4610, сжщиятъ взискатель получа-

валъ двойно или поне по-голѣмо удовлетворение на взиманката си отъ Сарафова, вслѣдствие на което и не могло да бжде удовлетворено искането на послѣдния, за да се счете кредитора удовлетворенъ напълно съ прѣдаването на изпълнителния листъ № 4610, за което именно е осжденъ съ изпълнителенъ листъ № 11625, и вслѣдствие на това отхвърля сжщото искане на длъжника и частния тжжитель Сарафовъ. Това съображение и домогване е безъ всѣкакъвъ интересъ на кредитора — взискатель Доневъ, понеже споредъ създаденото задължение съ изпълнителенъ листъ № 11625 къмъ него на Сарафова се напълно удовлетворява първиятъ чрѣзъ прѣдаването на изпълнителния листъ № 4610, за което тъкмо е осжденъ както се види отъ съобразителната часть на обжалваното опрѣдѣление, окржжниятъ сждъ отхвърля искането на Сарафова, да се счете отъ сждебния приставъ и сждътъ изпълнителното дѣло за свършено и взискательтъ удовлетворенъ съ прѣдаването изпълнителния листъ № 4610 на сжщия взискатель Доневъ, по съображение между другото, че сжщиятъ длъжникъ билъ отказалъ да прѣдаде казания листъ — изпълнителенъ, взискателю. Това сждение на окржжния сждъ и домогване на Донева е неоснователно, тъй като отъ призовката подъ № 32 въ изпълнителното дѣло на стр. 27 и другитѣ книжа на сжщото дѣло не се вижда сждебниятъ приставъ да е поканилъ длъжника Сарафовъ прѣди всичко да прѣдаде на взискателя Доневъ изпълнителния листъ № 4610, както това гласи изпълнителния листъ № 11625, а го е поканилъ за изплащане сумата 885 лева златни и лихвитѣ имъ. Слѣдователно, Доневъ и окржжниятъ сждъ неправило приематъ, че длъжникътъ Сарафовъ е отказалъ да прѣдаде на взискателя си първия изпълнителенъ листъ, както е и осжденъ, безъ даже да е билъ поканванъ когато и отъ когото и да би било за това. Опрѣдѣленията и рѣшението по утвърждението на публичната продань тъй сжщо не разрѣшаватъ специялно въпроса за отказване да се прѣдаде реченията изпълнителенъ листъ и поради това сжщитѣ опрѣдѣления и рѣшения не сж мѣродавни за разрѣшаването на сжщия въпросъ. Отъ всичко горѣизложено съвокупно взето, става явно, че оплакването и искането на длъжника и частниятъ тжжитель К. Сарафовъ противъ дѣйствията на сждебния приставъ, за гдѣто не е счелъ за свършено и изпълнено изпълнителното дѣло подъ № 77 900 год., съ прѣдаването на взискателя П. Доневъ изпълнителенъ листъ № 4610 и да се счете то дѣло за изпълнено и свършено, е законно и основателно; а като така, частната апелативна жалба на Сарафова е уважителна и обтжженото съ сжщата жалба първоинстанционно опрѣдѣление слѣдва да се отмѣни, като се напълно удовлетвори казаното искане на сжщия Сарафовъ", — съ опрѣдѣлението си отъ 28 януарий 1905 год. отмѣнилъ онова на окржжния сждъ и счелъ взискателя П. п. Доневъ, напълно удовлетворенъ. — Петъръ п. Доневъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно приелъ, че задължението на длъжника било факултативно, а не алтернативно и че, дори при алтернативно задължение, длъжникътъ могалъ да измѣнява алтернативитѣ слѣдъ като е избралъ единъ отъ тѣхъ и почналъ да го изпълнява; 2) чл. . . отъ Гражданското сждопроизводство, защото сжщиятъ въпросъ билъ вече

разрѣшенъ отъ Върховния касационенъ сѫдъ съ рѣшението № 246, отъ 19 октомврий 1903 год., съ което е била призната за правилна продажбата извършена на публиченъ търгъ за събиране отъ Коста Сарафовъ сумата 885 лева, като заедно съ това е признато че задължението на послѣдния се е съсрѣдоточило върху събрания отъ самаго него способъ за издължението му.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, презумира: 1) че има едно задължение съ двѣ или повече алтернативи; 2) че правото на изборъ между тѣзи алтернативи принадлежи на длъжника, и 3) че длъжникътъ е направилъ избора като е почналъ изпълнението на задължението си съ прѣдаване кредитору избраната алтернатива. При тѣзи условия санкцията на тоя членъ е че длъжникътъ се освобождава отъ задължението си само слѣдъ като прѣдаде цѣлата избрана отъ него алтернативна вещь. Такъвъ е случая по настоящето дѣло: длъжникътъ К. Сарафовъ е осжденъ да прѣдаде на кредитора П. Доневъ или изпълнителния листъ № 6410/96 год. или 885 лева съ лихвитѣ; той е починалъ, или все едно, почнато е изпълнението спрѣмо него чрѣзъ събиране часть отъ паритѣ; прѣди обаче да се изпълни цѣлата втора алтернатива, той — длъжникътъ — иска да се спрѣ изпълнението и̂ за да се прѣдаде кредитору първата алтернатива — изпълнителниятъ листъ № 6410 1896 г.; кредиторътъ на това прѣдложение не се съгласява; апелативниятъ сѫдъ обаче му го налага, по това главно съображение. че на длъжника не било прѣдоставено правото на изборъ между двѣтѣ алтернативи, тъй като съ отправената до него отъ сѫдебния приставъ призовка № 32/900 г. билъ поканенъ само да внесе 885 лева съ лихвитѣ, но не „или да прѣдаде изпълнителния листъ № 6410/96 год.“. Това съображение на апелативния сѫдъ е неправилно, защото анализътъ на речения членъ 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ дава слѣдующето развитие: щомъ правото на изборъ е прѣдоставено на длъжника, кредитора има съотвѣтственото право да му прѣдложи едната или другата алтернатива, за да добие съгласието му, по правилата прѣдвидени въ чл. чл. 8 и 12 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; длъжникътъ обаче все си остава господарь — или да приеме прѣдложената му алтернатива, или да я отхвърли като прѣдпочете другата, тъй щото до като длъжникътъ не направи избора си, волята на кредитора стои въ зависимость отъ волята на длъжника, но веднажъ този изборъ направенъ — въ случая длъжникътъ не е прѣдставилъ изпълнителенъ листъ въ дадения му двѣнедѣленъ срокъ, а е оставилъ да се събиратъ отъ него паритѣ — има вече взаимно съгласие задължително и за двамата. Това е което чл. 82 въ втората си половина иска да каже: „но той (длъжникътъ) не може да принуди кредитора да приеме часть отъ едната и часть отъ другата вещь“. Вѣрно е че въ случая длъжникътъ не иска да принуди кредитора да приеме само часть отъ първата алтернатива: той му прѣдлага цѣлия изпълнителенъ листъ и не претендирва, казва той, да му се повърнатъ паритѣ добити отъ кредитора по втората алтернатива. Обаче, това което той иска и апелативниятъ сѫдъ му допуска, не може логически освѣнъ да повлѣче унищожението на изпълнението до тогава, за-

щото само една отъ алтернативитѣ била достатъчна да го освободи отъ задължението. Въ тая смисъль той е пледиралъ и прѣдъ Върховния касационенъ сждъ по спора за проданьта на имота му, но Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 246, отъ 19 октомврий 1903 год. отхвърлилъ това му оплакване. Това рѣшение е задължително и за него и за сждилищата по сжщество. Сега като иска часть отъ едната алтернатива да замѣсти съ цѣлата друга алтернатива, той самъ уравнява тази цѣла алтернатива на една часть: на цѣлото той дава стойность като на часть; но и такава стойность не дава кредитора на изпълнителния листъ. За това по разума на чл. 82, кредиторътъ не може да бжде принуденъ да приеме тази часть. Като го принуждава, макаръ и тоя въпросъ имплицитно да е билъ разрѣшенъ съ рѣшението № 246/903 год. на Върховния касационенъ сждъ, Софийскиятъ апелативенъ сждъ сжществено нарушава чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 801 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Оплакването прочее въ касационната жалба е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 28 януарий 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 801 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 103 — (564) — 23 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 391, по описа за 1903 год., на Никола Янковъ, отъ с. Татари, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 8 февруарий* 1903 *год., подъ №* 31. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Янаковъ, отъ с. Татари, заявилъ на 3 ноемврий 1901 год. прѣдъ Свищовския градски мирови сждия искъ противъ Трифонъ Ив. Келеша, Туни Крачуновъ и Недѣлко Стойковъ, отъ сжщото село, за 449·16 лева врѣди и загуби отъ папурлука и тръсталака, въ мѣстностьта „Кертикя“, за които той платилъ тази сума данъкъ, обаче отвѣтницитѣ ги обрали. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 3032/901 год. и съ рѣшението си № 406/902 год. отхвърлилъ иска. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окр. сждъ, отдѣление Свищовско, който образувалъ апелативно дѣло № 58/902 год. и съ рѣшението си № 31, отъ 8 февруарий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „щомъ като въззиваемитѣ не признаватъ, щото мѣстото, отъ което сж брали папурлука и тръсталакъ, да е собственость на апелатора, а твърдятъ, че това мѣсто е собственость

на общината на с. Татари, и апелаторътъ на когото тежи onus probandi да установи правото си на собственость върху това мѣсто, отъ което претендира, че тѣ сж му обрали прѣзъ 1900 год. папурлука и тръста не установява абсолютно съ никакви доказателства това свое право на собственость, то само възъ основание на това би слѣдвалъ да се отхвърли искътъ му. Що се касае до прѣдставенитѣ отъ сжщия въ първата инстанция удостовѣрение № 6725, издадено нему на 15 ноемврий 1901 год., квитанцията № 407, отъ 23/X 901 год. и показанията на разпитанитѣ въ днешното сждебно заседание свидѣтели Димитъръ Шамбакевъ и Мони Стойковъ, съ които иска да установи правото си на собственость върху мѣстото, отъ което претендира, че въззиваемитѣ сж му обрали тръстьта и папурлука, се явяватъ абсолютно безъ никакво значение, тъй като правото на собственость върху недвижимитѣ имоти не се установява съ подобенъ родъ доказателства. А независимо отъ това и той, апелаторътъ, въ сждебното заседание на 19 мартъ 1902 год. се отказалъ въ първата инстанция отъ претенциитѣ си за собственостьта на сжщото това мѣсто. А пъкъ щомъ като отъ горното става явно че апелаторътъ не установява правото си на собственость върху мѣстото, отъ което е брано отъ въззиваемитѣ тръстьта и папурлука, като даже се е отказалъ и отъ тази си претенция, та въ такъвъ случай тежи на сжщия да докаже прѣдъ сжда възъ основание на какъвъ прѣдвиденъ отъ закона редъ, той е собственикъ само на произведенията — тръстьта и папурлука, като се отказва отъ голата собственость на самото мѣсто. А пъкъ щомъ като той не прѣдставлява нужднитѣ писмени доказателства за това, а се задоволява само съ твърдението си, че билъ платилъ прѣзъ 1900 год. 449 лева и 16 ст. данъкъ за това мѣсто, като за тази цѣль е прѣдставилъ и документитѣ, за които се спомена по-горѣ, което обстоятелство макаръ и да нѣма значение, обаче понеже се установява отъ тия книжа, тъй като отъ квитанцията се вижда, че е платилъ прѣзъ 1900 год. за данъци 801 лева и 91 ст., обаче влизатъ ли въ тия данъци и 449 лева и 16 ст. платени за мѣстото, гдѣто е билъ папурлука и тръстьта не се установява, то въ такъвъ случай искътъ му и като плодоползуватель се явява недоказанъ. И че най-сетнѣ даже и ако се приеме за минута, че той дѣйствително е собственикъ на мѣстото, а не че послѣдното е спорно между него и общината на с. Татари, или пъкъ макаръ че и да не е собственикъ на голата собственость, а е плодоползуватель, то пакъ искътъ му, тъй както е заведенъ за данъка, слѣдва да бжде отхвърленъ, като неправилно заведенъ противъ въззиваемитѣ, тъй като ако се приеме и за доказано, че послѣднитѣ сами сж му изсѣкли и отнесли папурлука и тръстьта, то той, съгласно чл. 65 отъ Закона за задълженията и договоритѣ има право да дири отъ тѣхъ врѣди и загуби, които би го послѣдвали отъ това имъ дѣйствие, а не данъка, който е заплатилъ за тѣхъ (папурлука и тръстьта), ако се приеме за минутка и това обстоятелство за установено, тъй като твърдѣ е възможно щото причиненитѣ му врѣди и загуби да сж много по-голѣми отъ заплатения отъ него данъкъ или обратно. А пъкъ законодательтъ съ постановяването на чл. 56, за който се каза по-горѣ, ималъ само за цѣль да обезщети дѣйствителнитѣ врѣди и загуби, които едно лице е прѣтърпѣло отъ незаконнитѣ дѣйствия на другиго, а не и нѣкакви фактивни врѣди или

пъкъ заплащане на данъци. А пъкъ ако той дѣйствително е заплатилъ неправилно на държавното съкровище нѣкакви данъци за имотъ, на който той не е собственикъ а е била такава (собственица) общината на с. Татари или други нѣкой, то той нѣма освѣнъ възъ основание на actio condictio indebiti, да си заведе особенъ искъ за тази сума противъ държавата и си я вземе отъ послѣднята, като неправилно получена отъ него, за нѣкакъвъ данъкъ на имотъ, който не му принадлежи". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 282 и 283 отъ Гражданското сждопроизводство, защото искътъ му билъ заведенъ да му заплатятъ отвѣтницитѣ данъка на неговия имотъ за прѣзъ годината, когато тѣ произволно сж обрали тръстьта и папура му въ видъ на врѣди и загуби, а не билъ заявенъ да му заплатятъ данъка за нѣкакъвъ чуждъ имотъ, тъй като безспорно било, че имотътъ е негова собственость и въ негово владѣние непрекъснато освѣнъ прѣзъ 1900 год., когато отвѣтницитѣ, подбудени отъ кметството, сж обрали произведението му, па и отвѣтницитѣ не сж оспорвали нито собственостьта, нито владѣнието му на имота, а сж възразявали само, че билъ на общината и че отъ нея сж взели позволение, безъ обаче това да докажатъ, тъй щото неправилно сждътъ му искалъ доказателство за собственостьта на имота; чл. чл. 58, 59, 376 и 377, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че съ квитанцията си доказалъ, какво цѣлиятъ данъкъ за прѣзъ 1900 год. си билъ изплатилъ, а съ удостовѣрението на главното бирничество е доказалъ, че мѣстото му — тръсталака и папурлука — е било обложено прѣзъ 1900 год. съ 449·16 лева данъкъ, която сума влизала въ общата сума 801·91 лева за общия данъкъ, който той изплатилъ за сжщата година споредъ квитанцията му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ исковата си молба ищецътъ казва, че отвѣтницитѣ сж му обрали тръстьта и папура, за които той е платилъ десятъкъ за 1900 год. 449·16 лева и иска да се осждятъ тѣ да му платятъ тази сума. Искътъ е, прочее, за врѣди и загуби, причинени нему отъ отвѣтницитѣ, съ туй гдѣто тѣ сж обрали произведенията на имота, за който той е платилъ данъка. За доказателство, че толкова и такъвъ данъкъ е платилъ, прѣдставилъ едно удостовѣрение подъ № 6725/901 год., издадено отъ Свищовското главно бирничество. Това удостовѣрение сждътъ е изгубилъ изъ прѣдъ видъ: той оцѣнява само квитанцията № 407/901 год. и съобразява, че въ означената въ нея сума 801·91 лева не се виждало да ли влиза и сумата 449.16 лева, платена за данъкъ на мѣстото, гдѣто сж били тръстьта и папура; споменува наистина въ рѣшението си и за удостовѣрението № 6725/901 год. обаче, не го оцѣнява, инакъ щѣше да види, че въ него се говори именно за този данъкъ отъ 449·16 лева, съ който ищецътъ билъ обложенъ за прѣзъ 1900 год. „за принадлежащия нему тръсталакъ". Ако, прочее, ищецътъ е платилъ тоя данъкъ за тоя тръсталакъ за прѣзъ годината 1900, прѣдполага се, че той е билъ, ако не собственикъ то поне владѣлецъ на тоя тръсталакъ прѣзъ тази година, нѣщо което отвѣтницитѣ не сж оспорявали (гледай първо заседание въ първата инстанция), слѣдователно, той ималъ право

да прибере произведението му; а ако отвѣтницитѣ сж го прибрали, тѣ сж лишили ищеца отъ това произведение, слѣдователно, длъжни сж да го обезщетятъ по разума на чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, дори ако не биха се обогатили на негова смѣтка. Размѣрътъ на обезщетението ищецътъ свежда до размѣра на платения отъ него данъкъ, види се или защото никакъвъ другъ трудъ не е положилъ, нито други разноски е направилъ, или защото съ това би се задоволилъ; въ всѣки случай това намаление на иска е въ полза на отвѣтницитѣ и не може да се противопостави на ищеца, понеже ако не искалъ всичко което му се слѣдвало за врѣди и загуби не значи, че е изгубилъ правото си да иска най-малкото — това което е платилъ за данъкъ. Прочее, като не оцѣнилъ удостовѣрението № 6725/901 год. и като счелъ, че ищецътъ нѣма право да иска въ видъ на врѣди и загуби това което е платилъ за данъкъ, Търновскиятъ окржженъ сждъ, отдѣление Свищовско, не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Граждданското сждопроизводство, та оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Свищовско, отъ 8 февруарий 1903 год., подъ № 31, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 104 — (569) — 25 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 399, по описа за 1904 год., на Разградското градско общинско управление, съ Димитъръ Касамаковъ и Илия Т. Арнаудовъ, отъ гр. Разградъ, за 306 лева и 50 стотинки.* — Въ заседанието се яви Н. Милановъ, повѣреникъ на Разградското градско общинско управление.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 10 ноемврий 1901 год., Разградското градско общинско управление, заявило прѣдъ Разградския мирови сждия искъ противъ Димитъръ Касамаковъ и поржчительтъ му Илия Т. Арнаудовъ, отъ гр. Разградъ, за 306 лева и 50 ст., произходящи отъ наемъ на една общинска градска градина. Мировиятъ сждия съ рѣшението си подъ № 1863/902 год. отхвърлилъ искътъ на общината, като неоснователенъ. Недоволна отъ това рѣшение, Разградската градска община подала апелативна жалба въ Разградското отдѣление на Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на общинското управление произхожда отъ остатъкъ на наемъ на общинската градска градина „Башъ-Бунаръ“, която по силата на единъ договоръ е била наета отъ Димитъръ Касамаковъ, изъ градъ Разградъ, прѣзъ годинитѣ 1898, 1899 и 1900 за една сума отъ 600 лева, отъ

която общината била получила само 300 лева. За доказване основателностьта на искътъ си общинското управление прѣдставлява единъ договоръ, сключенъ между странитѣ съ дата 8 юний 1898 год., въ когото сж уформени задълженията имъ, едни поемни условия и една смѣтка на Разградския общински бирникъ. Отъ тия доказателства се вижда, че дѣйствително отвѣтникътъ Димитъръ Касамаковъ остава длъженъ 300 лева на общинското управление. Отвѣтникътъ Д. Касамаковъ признава, какво отъ уговорената въ контракта сума 600 лева, билъ внесалъ на общината само 300 лева, а остатака не билъ внесалъ и не се считалъ задълженъ да ги внесе, понеже той прѣтърпѣлъ врѣди и загуби въ размѣръ на искътъ, вслѣдствие на неизпълнение на задължението на общината, прѣдметъ на п. 12 отъ контракта, а именно, че общинското управление не било доставило музика при експлотирането на наетата градина, както се било задължило споредъ контракта. Ищцовата страна възразява, че ако отвѣтникътъ билъ считалъ общината да е била нарушила задължението по договора, той билъ дълженъ да иска унищожението му. Това възражение, обаче на ищеца е неосновател̃но, понеже въпросътъ се касае до унищожаване на единъ двустраненъ договоръ и страната, по отношение на което извѣстно задължение не е изпълнено, не е длъжна да иска непрѣменно унищожаването на договора, тя притежава едно факултивно право, което може да бжде упражнено, или не въ зависимость отъ обстоятелствата, при които тя дѣйствува. — Договорътъ прочее продължава да сжществува, той не се унищожава ipso jure (по право) съ неизпълнение на задължението; страната има по силата на чл. чл. 70 и 361 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, едно изборно право, споредъ което тя може да унищожи договорътъ или пъкъ поиска врѣди и загуби, причинени отъ неизпълнение на задължението отъ противната страна. Че дѣйствително, общинското управление се е било задължило да достави на наемателя музика при експлоатиране на прѣдметната градина, се вижда отъ п. 12 отъ контракта, въ когото е казано, че по въпроса за свирене на музика въ градината, наемательтъ се съобразява съ писмото № 1612, отъ 20 априлъ 1898 год. на полковия командиръ, въ отговоръ на писмото № 1921 на общинското управление. Въ това писмо е казано, че музиката се отпуща да свири безплатно въ градината, прѣдметъ на наема. Вслѣдствие на това писмо на командира на полка, общината е приела задължението да се грижи по въпроса за доставяне музиката и е станало възможно сключването на договора съ Д. Касамаковъ. Че това е било главното задължение, въ отсжтствие на което наемательтъ не би се съгласилъ да сключи договорътъ за наемане на градината „Башъ-Бунаръ“, се установява отъ показанията на бившитѣ Разградски кметове С. Икономовъ и Ц. Марковъ, които твърдятъ, че безъ доставяне на музика, никой наемателъ не се е съгласявалъ да наеме градината. — Че това задължение е нарушено отъ страна на общината, се признава отъ нейния прѣдставитель, както се и установява отъ показанията на горнитѣ свидѣтели, които твърдятъ, че прѣзъ 1899 и 1900 години музиката не била свирила. А отъ неизпълнение на това задължениие, наетата градина не е могла да даде на наемателя никакви приходи, слѣдователно той е прѣтърпѣлъ извѣстни врѣди и загуби, които споредъ заключението

на вѣщото лице, се компенсиратъ по размѣра си съ прѣдявения искъ, а щомъ е тъй, слѣдва да се приеме, че Димитъръ Касамаковъ не е дълженъ да плаща остатъка отъ наемната сума на общината. Явява се обаче въпроса, който съставлява второто сѫществено възражение на ищеца, който се състои въ туй, че прѣдявенитѣ врѣди и загуби трѣбвало да съставляватъ прѣдметъ на насрѣщенъ искъ, който своеврѣменно слѣдвало да бѫде заведенъ. Обаче, насрѣщниятъ искъ не е опровержение на претенциитѣ на ищеца, но той съставлява едно самостоятелно искане, отправено отъ отвѣника къмъ ищеца, отсѫтствието на това сѫществено условие прави извѣстно искане едно просто възражение, но не може да съставлява прѣдметъ на насрѣщенъ искъ. Въ дадения случай въпросътъ се касае за причинени врѣди и загуби отъ неизпълнение на задължение по договоръ, туренъ за основание на единъ искъ. Тия врѣди и загуби произтичатъ непосрѣдствено отъ уформенитѣ въ контракта задължения, които страната е въ правото си да дири, съгласно чл. чл. 193 и 198 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а това искане не съединява необходимитѣ условия на едно самостоятелно искане, то е едно просто възражение, слѣдователно, не може да бѫде прѣдметъ на насрѣщенъ искъ. Прочее, възраженията на отвѣтната страна се явяватъ напълно основателни, вслѣдствие на което рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, като се отхвърли искътъ на Разградското общинско управление като неоснователенъ", — съ рѣшението си отъ 28 априлъ 1903 год., подъ № 51, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Разградската община подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ, Разградско отдѣление, е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 19 и 262 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 70 и 361 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ да разгледа като възражение претенцията на отвѣтника че общината не е изпълнила задълженията си да му достави музика за градината, когато такова възражение е могло да се направи само въ форма на насрѣщенъ искъ, и 2) чл. чл. 70 и 361 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото отвѣтникътъ бѣше дълженъ, ако считаше, че общината е нарушила въ нѣщо сключения договоръ, да я протестира, а не да продължава да експлоатира градината до края на наемния срокъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Разградското градско общинско управление и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) както се вижда отъ дѣлото, искътъ по настоящето дѣло е билъ заведенъ за наемъ, а противната страна е противопоставила искането си за врѣди и загуби отъ нарушението на договора за наемъ. Окрѫжниятъ сѫдъ е призналъ въ рѣщението си, че отвѣтникътъ може да направи своето си искане въ форма на просто възражение и че не е дълженъ за това да заяви насрѣщенъ искъ. Върховниятъ сѫдъ не може да се съгласи съ тоя възгледъ на окр. сѫдъ, понеже отвѣтникътъ нѣма право да заявява свои отдѣлни искания, освѣнъ въ форма на насрѣщенъ искъ. Отвѣтникътъ би могалъ да противопостави на ищеца нарушението на договора въ форма на възражение само тогава, когато би се касаело да въз-

разява срѣщу основателностьта на иска; обаче, въ случая, отвѣтникътъ не само възразява срѣщу основателностьта на иска, но заявява и свое самостоятелно искане въ сѫщия размѣръ, какъвто е и размѣрътъ на иска, а това той не може да направи, освѣнъ въ форма на насрѣщенъ искъ, и само въ такъвъ случай сѫдътъ по сѫщество можеше да конпенсира двата иска, както е и направилъ, като е призналъ и двата за основателни. При тия обстоятелства, Разградското отдѣление при Русенския окр. сѫдъ, като е признало, че отвѣтникътъ е могалъ и въ форма на възражение да заяви своитѣ искания, произходящи отъ нарушението на договора, е постѫпило въпрѣки закона и е нарушило чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) но сѫщиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ закона и въ друго отношение. Той е приелъ въ рѣшението си, че отвѣтната страна е могла да подига въпросъ за нарушението на договора, слѣдъ като договорътъ е билъ изпълненъ и слѣдъ като тя не е възразила срѣщу изпълнението му по реда, прѣдвиденъ въ закона. По силата на чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, страната която претендира, че другата не изпълнява договора, има това изборно право, че или може да принуди друга да изпълни договора или да иска неговото унищожаване. Димитъръ Касамановъ въ случая не е направилъ нито едното, нито другото, а именно нито е искалъ отъ Разградската община да му достави музика, ако е мислилъ, че общината е поела върху си подобно задължение и че то е за него сѫществено, нито пъкъ е поискалъ унищожаването на договора, отъ което трѣбва да се извади законното заключение, че той се е съгласилъ на онова изпълнение, което е направила общината, или пъкъ, че така направеното изпълнение н състаялява за него такова нарушение, на договора, което да му причинява нѣкакви врѣди. При това положение окрѫжниятъ сѫдъ не може да приеме, че отвѣтникътъ е могалъ и подиръ изпълнението на договора отъ противната страна да претендира за нарушението на договора отъ нейна страна и за врѣди и за загуби, послѣдвали го отъ това нарушение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сѫдъ, отдѣление Разградско, № 51, отъ 28 априлъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 105 — (582) — 28 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 456, по описа за 1903 год., на Иванъ Митевъ Босевъ, отъ с. Чаллукъ, Овчехлъмска околия, съ Атанасъ Д. Самоковецъ, отъ гр. Пловдивъ, за кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 23 септемврий 1902 год. Ат. Д. Самоковлиевъ, отъ градъ Пловдивъ, съ исково прошение до III Пловдивски мирови сѫдия, завелъ. искъ противъ Ив. Митовъ, отъ с. Чолукъ, за изпразване и прѣдаване на собствената му кѫща, находяща се въ сѫщото село Чоллукъ, съ граници подробно описани въ исковата му молба. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 22 октомврий 1902 год. отхвърлилъ иска на ищеца. Послѣдниятъ е апелиралъ прѣдъ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ Ат. Д. Самоковлиевъ съ исковото си прошение иска да се осѫди отвѣтникътъ Ив. Митевъ, отъ с. Чоллукъ, да изпразни и му прѣдаде въ собствено владѣние кѫщата, находяща се въ сѫщото село, въ горнята махала, съ двѣ отдѣления, два декари дворно мѣсто, до съсѣда: Сотиръ Пеновъ, Колю Божиловъ и пѫть. Че отъ прѣдставения отъ ищеца крѣпостенъ актъ № 46, отъ 24 мартъ 1899 година, издаденъ отъ Овчехлъмския мирови сѫдия, се установява, че въпросната кѫща по покупка на публиченъ търгъ отъ сѫдебния приставъ е станала собственость на ищеца, а щомъ е така слѣдва да се признае искътъ му за основателенъ и доказанъ и да се осѫди отвѣтникътъ да му я отстѫпи и прѣдаде въ собствено владѣние. Възраженията на отвѣтника, че кѫщата била негова и неправилно била продадена за бащинъ му дългъ, което се установявало отъ прѣдставеното отъ него частно продавателно съ дата 28 декемврий 1893 год., не може да се вземе въ внимание, защото частното продавателно не може да се противопоставя противъ трети лица, които сѫ придобили, макаръ и по-послѣ, нѣкое право върху сѫщия имотъ по нотариаленъ редъ (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Сѫщо не може да има значение факта, че сега кѫщата се намира въ негово владѣние, защото на 19 юний 1899 год. ищецътъ е билъ въведенъ въ владѣнието на въпросната кѫща и завладѣването ѝ отпослѣ отъ отвѣтника не може да му създаде право на собственость върху нея, а щомъ е така слѣдва да се признае искътъ на ищеца за основателенъ и да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и да се осѫди и отвѣтникътъ да отстѫпи и прѣдаде кѫщата на ищеца", — съ рѣшението си № 18, отъ 8 януарий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Срѣщу това рѣшение Иванъ Митовъ Босевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 231 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото далъ сила на крѣпостния актъ на ищеца, когато той е купилъ чуждъ имотъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ се вижда, че той е основалъ рѣшението си на постановлението на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е привелъ, че частното продавателно, прѣдставено отъ сегашния касаторъ не могло да се противопостави на крѣпостния актъ на ищеца, безъ да обърне, обаче, внимание, че това правило на закона се отнася къмъ случаитѣ, когато и двѣтѣ страни произвеждатъ правата си отъ сѫщия продавачъ, когато по настоящето дѣло ищецътъ съ нищо не е установилъ, че произвежда правата си отъ сѫщия продавачъ, или по-

добрѣ, че лицето, за дългъ на което се продалъ имотътъ на публиченъ търгъ, го е купило отъ сжщия продавачъ, отъ когото вади правата си и касаторътъ: За това, касаторътъ се основателно оплаква, че окржжниятъ сждъ далъ сила на крѣпосния актъ на ищеца, безъ да установи, че той е купилъ имотъ, принадлежащъ като собственость на неговия длъжникъ, че окржжниятъ сждъ, като се е основалъ на постановлението на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ за да разрѣши настоящия споръ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окр. сждъ № 18, отъ 8 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 106 — (597) — 28 юний 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 498, по описа за* 1903 *год., на Боню Драгошиновъ, отъ колиби Кесийцитѣ, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ подъ № 18, отъ 18 януарий* 1903 *година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Боню Драгошиновъ, отъ колиби Кесийцитѣ, заявилъ на 15 мартъ 1902 год. прѣдъ Трѣвненския мирови сждия искъ противъ Трѣвненската градска община, за нарушено владѣние на едно праздно мѣсто, именуемо, „Панайотовото" въ мѣстностьта „Черни-Върхъ". Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 476/902 год. и съ рѣшението си № 477/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтната община апелирала прѣдъ Търновския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 364/902 год. и като взелъ врѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставения отъ ищеца протоколъ за въвеждането му въ владѣнение въ въпросното мѣсто, съ дата 19 августъ 1900 год. се вижда, че сждебниятъ приставъ при сжда на VII Трѣвненски участъкъ, възъ основа на единъ изпълнителенъ листь, съ който е билъ осжденъ Михаилъ Боневъ, отъ к. Кесийцитѣ, да отстжпи и прѣдада въ собственость на ищеца по дѣлото мѣсто, владѣнието на което е прѣдметъ на настоящето дѣло; въвелъ ищеца въ владѣнието на това мѣсто на 19 августъ 1900 год., 2) отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели, показани отъ ищеца, сждътъ не може да извади заключението, че ищецътъ е билъ фактически владѣтель на имота, подробно описанъ въ исковата молба; защото тѣ нигдѣ не казватъ, че той е турилъ ржка върху него; 3) отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели, както и отъ показанията на ония, показани отъ отвѣтника, не може да се извади заключението, че

отвѣтната страна е нарушила владѣнието на ищеца, макаръ, че въ първата инстанция повѣреникътъ на отвѣтната страна призналъ, че общината (довѣрителката му) посѣяла фиданки и направила окопъ, но понеже ищецътъ не доказва, че тѣзи дѣйствия на отвѣтната страна сѫ били извършени слѣдъ датата, когато той претендиралъ да е станалъ фактически владѣтель на мѣстото; слѣдователно, щомъ ищецътъ не доказва, че отвѣтната страна му е нарушила владѣнието, то искътъ му е недоказанъ и трѣбва да се отхвърли, и 4) да се допусне даже, че ищецътъ бѣ доказалъ, че владѣнието му е било нарушено, то доказанъ ли му билъ искътъ? Не, защото фактътъ, че той е въведенъ въ владѣние на основание изпълнителенъ листь, въ който отвѣтната страна не участвува, не може да му даде фактическото владѣние, защото инакъ би се нарушилъ общиятъ принципъ, че рѣшението е законъ само спрѣмо странитѣ, които сѫ участвували при издаването му. Другъ би билъ въпросътъ, ако този въводъ би станалъ въ лицето на общината. Отъ до тукъ казаното се вижда, че искътъ на ищеца е неоснователенъ и недоказанъ и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли, а рѣшението на мировия сѫдия като несъобразно съ това положение, да се отмѣни, като се осѫди ищецътъ на сѫдебнитѣ разноски въ тази инстанция", — съ рѣшението си № 18, отъ 18 януарий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 15, п. 3, 48, 49, 80, 84 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото той билъ заявилъ искътъ си въ срокъ — 4 мѣсеци слѣдъ нарушението на владѣнието му, а че общината му го е нарушила се доказвало отъ нейнитѣ писмени доказателства и отъ твърдението ѝ, че отъ прѣди 200 год. и до сега тя е владѣяла и владѣе мѣстото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: въвеждането въ владѣние чрѣзъ сѫдебния приставъ би било илюзоарно — безъ никакво юридическо значение — ако не би давало на въведения и фактическото владѣние на имота. Обаче, отъ чл. 827 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство се вижда, че единъ отъ способитѣ за изпълнението на влѣзлитѣ въ законна сила рѣшения е „да се прѣдаде имота въ натура, на онова лице, комуто е присѫденъ"; чл. 1059 отъ сѫщото сѫдопроизводство казва, че взискательтъ се въвежда въ владѣние отъ сѫдебния приставъ; чл. 40 отъ сѫщото сѫдопроизводство отождествява помирителнитѣ протоколи на влѣзли въ законна сила рѣшения; чл. 708 отъ сѫщото сѫдопроизводство дава право на трети лица, които не сѫ участвували въ дѣлото - въ случая общината, която не е участвувала въ нотариялния протоколъ между ищеца и баща му — да подадатъ молба за отмѣната на рѣшението или на помирителния протоколъ. Отъ всички тия законоположения комбинирани излиза: че сѫдебниятъ приставъ на основание дадения му изпълнителенъ листъ по силата на помирителния протоколъ е въвелъ ищеца не само въ юридическото, както погрѣшно приелъ окр. сѫдъ, но и въ фактическото владѣние на имота; че това въвеждане има сила спрѣмо трети лица до унищожението на изпълнителния листъ; че отвѣтната община е имала право да подаде молба за отмѣната на помирителния протоколъ, респективно на изпълнителния листъ, отъ датата на въвеждането въ владѣние

на ищеца, въ качеството и на трето неучаствующе лице; че това като не е направила, а е признала, че е посадила фиданки въ спорното мѣсто слѣдъ въвеждането на ищеца въ владѣние, тя му е нарушила владѣнието; и че за нея става пжтьтъ на искъ за собственость или на правоползуване споредъ случая. Като е счелъ, прочее, че съ въвеждането въ владѣние ищеца не добилъ и фактическото владѣние на имота и че това въвеждане нѣмало значение за общината, понеже не била страна въ помирителния протоколъ, Търновскиятъ окр. сждъ не се съобразилъ съ прѣдписанията на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сждъ № 18, отъ 18 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 107 — (599) — 30 юний 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 590, по описа за 1903 год., на Янко Ганьоглу, отъ гр. Станимака, срѣщу рѣшението на Пловдивския окр. сждъ № 857, отъ 2 януарий* 1898 *година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на касатора Янко Ганьоглу.

Обстоятелствата на дѣлото сж: егуменътъ на Бачковския монастиръ „Св. Богородица", заявилъ на 22 ноемврий 1896 год. прѣдъ II Конушки мирови сждия искъ противъ Яни Янковъ Ганьоглу, отъ гр. Станимака, за 58 лева и 22 ст. изтекълъ наемъ на $^{11}/_{24}$ части отъ една яхана и за изпразднуване тия части. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1582/96 год. и съ рѣшението си отъ 31 май 1897 год. уважилъ искътъ само за наема. И двѣтѣ страни сж апелирали прѣдъ Пловдивския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 474/907 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „че мотивитѣ на основание на които Янко Ганьоглу иска отмѣнението на това рѣшение, сж неоснователни и то по слѣдующитѣ причини: 1) защото възражението му, какво дѣлото заведено противъ него било неправилно заведено, тъй като за прѣдмета за който ищецътъ завелъ иска си между отвѣтника и други лица, противъ които ищецътъ билъ завелъ отдѣлни искове, сжществувало едно общо задължение, състояще се въ това, че съдружно и по нераздѣляемость притежавали въпросната яхана, слѣдователно, тѣ всичкитѣ трѣбвало да бждатъ другари въ процеса, като отвѣтници, е неоснователно, понеже задължителното по отношение на прѣдмета на прѣпирнята въ случая не е общо, тъй като монастирътъ иска отъ отвѣтника наемъ и изпразднуване на една опрѣдѣлена $^{11}/_{24}$ части — часть отъ

въпросната яхана, задължение лично и не общо отъ страна на отвѣтника къмъ ищеца; 2) защото възражението му, какво мировиятъ сждия неправилно допусналъ на ищеца съ свидѣтелски показания да установява правото на собственость върху земята, възъ която е построена въпросната яхана и отъ установяването на което пораждало се на ищеца правото на муката е неоснователно; а) защото монастирътъ е завелъ искъ не за собственость, а за плащане на наемъ и изпразднуване на единъ имотъ, който имотъ отвѣтникътъ държалъ подъ наемъ, и б) защото отвѣтникътъ е, който е възразилъ, какво имотътъ билъ негова собственвсть и че не плащалъ на монастира мукатá, но нѣкакво си водно право и за доказателство на тѣзи си възражения е поискалъ да бждатъ разпитани свидѣтели, вслѣдствие на което и ищецътъ е поискалъ да се разпитатъ и негови свидѣтели, за установяване, че отвѣтницитѣ сж държали имота подъ наемъ и че сж плащали муката; 3) възражението на въззивника, какво прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства за подкрѣпление на иска си, сж не само неправилни но и недостатъчни, е неоснователно, тъй като отъ прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства, а именно; едно извлѣчение отъ списъка на монастирскитѣ имоти, съставенъ отъ назначената отъ Пловдивския окр. управитель комисия прѣзъ 1892 год. и едно извлѣчение отъ описа на монастирскитѣ имоти, държанъ на гръцки се вижда, че монастирътъ притежава въ гр. Станимака разни имоти, яхани, воденици, дюкяни, кжщи, лозя и ниви, въ които влиза въпросната яхана и че отъ тѣхъ монастирътъ се е ползувалъ съ наемъ, нареченъ муката; едно извлѣчение отъ приходнитѣ книги на монастиря, отъ което се установява, какво той е получавалъ право на муката отъ яханитѣ „Нохту“ и „Жаблица“, въ които е и спорната яхана, отъ 15 мартъ 1856 год. до 21 ноемврий 1861 год., едно извлѣчние отъ приходо-разходнитѣ книги на монастиря отъ 1871 до 1878 години, отъ което се установява, че той е продължавалъ да получава муката отъ сжщитѣ имоти, както и че е разходвалъ припадающата му се часть за поправки, чистене и правене на аркове, соваци и пр., едно извлѣчение отъ общото приложение на разгледанитѣ смѣтки на игумена на монастиря отъ 15 мартъ 1856 год. до 21 ноемврий 1861 год., отъ което се вижда, че монастирътъ е получавалъ приходи отъ яханитѣ и че смѣткитѣ сж прѣгледани на 18 май 1863 год. въ Пловдивската митрополия въ присжтствието на около 50 души граждани и духовни лица; че всичкитѣ тѣзи извлѣчения сж доказателства не такива каквито твърди въззивникътъ писани отъ монастиря, както и когато е искалъ, а сж извлѣчения отъ книги, които редовно се водятъ въ монастиря и провѣряватъ отъ единъ върховенъ духовенъ съвѣтъ, но независимо отъ това тѣ се подкрѣпятъ отъ показанията на редъ свидѣтели, разпитани въ първата инстанция, отъ които съ изключение на Тома Доксиади, чиито показания не могатъ да се взематъ за правдоподобни прѣдъ видъ, че той е държалъ по-напрѣдъ една отъ яханитѣ и може да бжде заинтересованъ и прѣдъ видъ на толкова други свидѣтели и доказателства, които доказватъ противното и оборватъ показанията му, се напълно установява, какво монастирътъ до прѣди 5 — 6 години се е ползувалъ отъ яханитѣ находящи се въ мѣстноститѣ: „Нохту“ и „Жаблица“, отъ единъ приходъ нареченъ „муката“ плащана отъ тѣзи които построили яханитѣ, тъй като мѣстата гдѣто били построени яханитѣ били монастирски, и 4) възражението на

въззивника какво мировиятъ сѫдия раздѣлилъ самопризнанието му, е неоснователно, защото не се вижда отъ рѣшението на мировия сѫдия подобно нѣщо; наопаки, когато въззивникътъ е заявилъ, че той дѣйствително държи една часть отъ въпросната яхана, но възразилъ, че е негова собственость и че не плащалъ на монастиря муката, а нѣкакво си водно право и самъ той поискалъ да докаже тѣзи си възражения безъ да го е мировиятъ сѫдия задължавалъ, въ какъвто случай би могло да се говори за раздѣление на самопризнанието. Мировиятъ сѫдия му е допусналъ да докаже тѣзи си възражения; че отъ горѣизложеното става явно какво монастирътъ отъ старо врѣме и до прѣди 5—6 години е получавалъ отъ яханитѣ при „Нохту“ и „Жаблица“ единъ наемъ нареченъ „муката“, а не нѣкакво право — „водно право“, отъ лицата, които сѫ държали и построили тѣзи яхани и то на основание, че мѣстата на които сѫ построени яханитѣ били монастирски; а като е така въззивната жалба на Янко Ганьоглу е неоснователна и като такава слѣдва да се отхвърли. Отъ друга страна сѫдътъ като взе прѣдъ видъ: че управлението на Бачковския монастиръ прѣдявило иска си противъ Янко Ганьоглу не само за наема на $^{11}/_{24}$ части отъ въпросната яхана, но и за изпразднуване на тѣзи $^{11}/_{24}$ части, че мировиятъ сѫдия като се е произнесалъ за първото искане, за второто — за изпразднуването, ако и да го е ималъ прѣдъ видъ въ мотивитѣ на рѣшението си, обаче въ диспозитива не се е произнесалъ; че съ въззивната си жалба монастирътъ иска да се допълни диспозитива на мировото рѣшение, като се осѫди отвѣтникътъ и да изпразни тѣзи $^{11}/_{24}$ части отъ казаната яхана; че всѣко едно рѣшение издадено отъ единъ първостепененъ сѫдъ може да бѫде отъ второстепенния сѫдъ не само отмѣнено или видоизмѣнено, но още и допълнено, и че второстепенниятъ сѫдъ трѣбва да се произнесе по всичкитѣ точки, по които първостепенниятъ сѫдъ не се е произнесалъ, а като е така жалбата на монастиря слѣдва да бѫде разгледана отъ сѫда; че отъ самото рѣшение на мировия сѫдия се вижда, какво той е допусналъ, че искътъ на монастиря произтича отъ правото superficies; че отъ даннитѣ по дѣлото се установява, какво монастирътъ е основалъ иска си на това право — superficies, отстѫпено на Янко Ганьоглу за дълго и неопрѣдѣлено врѣме срѣщу едногодишно възнаграждение наречено муката, което не е друго освѣнъ „solarium“, че монастирътъ е получавалъ до прѣди 5—6 години „муката“ и че отъ тогава насамъ Янко Ганьоглу е прѣсталалъ да плаща това право; че мѣстата, върху които е построена въпросната яхана сѫ монастирски и че тѣзи мѣста сѫ били отстѫпени за неопрѣдѣлено и дълго врѣме отъ монастиря срѣщу едно годишно възнаграждение е напълно установено отъ по горѣизложенитѣ доказателства; че съгласно правилата на „emphyteose“, които правила се прилагатъ и за superficies, отстѫпеното право на наемателя може да бѫде спрѣно и отнето, ако той въ продължение на двѣ години за имотитѣ на черковитѣ или религиознитѣ корпорации, какъвто е случая не заплати слѣдуемия се наемъ (solarium vectigali или pensio) и то по искането на притежателя на земята и вслѣдствие на едно рѣшение, издадено по искането на притежателя; че Бачковскиятъ монастиръ като е поискалъ изпразднуването на въпросната яхана, мировиятъ сѫдия щомъ като е допусналъ, че монастирътъ има върху тая яхана право на siperficies, ко-

ето е напълно установено, то прѣдъ видъ, че наемательтъ не е заплатилъ наема (муката solarium) отъ 1892 год., т. е. повече отъ двѣ години и отказва да плаща подобенъ наемъ, е трѣбвало да уважи искането на монастиря, което прѣдъ видъ на горѣизложенитѣ съображения е основателно и да осжди отвѣтника да изпразни имота; а не да задължава монастиря да завежда искъ за ревандикация на споменатия имотъ. — Прочее, отъ изложеното става явно, че въззивната жалба на управлението на Бачковския монастиръ е основателна и като такава слѣдва да се приеме, а като е така то рѣшението издадено на 31 май 1897 год. отъ II Конушки мирови сждия, слѣдва да се видоизмѣни въ тая смисъль", — съ рѣшението си № 857, отъ 2 януарий 1898 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение, като уважилъ всецѣло искътъ. — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 4, 8, 9 и 15 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 5 отъ Закона за сждоустроиството, защото, щомъ той — отвѣтникътъ — е оспорилъ собственостьта на ищеца, то искътъ за наемъ трѣбвало да бжде най-малко *прѣустановенъ* до като се заведе новъ искъ за право на собственость, разбира се не прѣдъ мировия сждия, а прѣдъ окржжния сждъ, понеже имотътъ струвалъ повече отъ 3000 лева, и до като съ рѣшение бжде ищецътъ признатъ за собственикъ и тогава да се обърне да иска наема; 2) чл. чл. 107, 325 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 31 и 34 отъ Закона за нотариуситѣ, чл. чл. 219, и 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 1660 и 1661 отъ Меджелето, защото е допусналъ на ищеца съ свидѣтелски показания да доказва собственостьта на недвижимъ имотъ макаръ и дума да не е ставало за нѣкакво давностно владѣние; 3) чл. чл. 107, 282, 328, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото, дори на основание свидѣтелскитѣ показания, отъ които се установявало само че мѣстото било монастирско, не е трѣбвало отвѣтникътъ да се осжди да прѣдаде и сградата, която той е построилъ и не му принадлежи, и 4) чл. чл. 107, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото муката, споредъ турскитѣ закони, не било друго освѣнъ единъ заобиколенъ пжть за отчуждаване на вакжфски имотъ по начинъ, щото купувачътъ се задължава вѣчно да плаща наема, но вакжфа нѣма вече право на собственость нито върху земята, нито върху сградата; на тѣхъ става собственикъ купувачътъ съ право да продаде имота и пр., слѣдователно, окржжниятъ сждъ неправилно е осждилъ отвѣтника да изпразни имота.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) притезянието на ищеца, че отвѣтникътъималъ задължение спрѣмо монастиря да плаща ежегодно муката, било оспорено отъ отвѣтника въ смисъль, че задължението му състояло въ изплащане не на муката, а само на водно право. Значи, за да се опрѣдѣлятъ отношенията на отвѣтника спрѣмо ищеца по спорния прѣдметъ, трѣбвало да се опрѣдѣли естеството на задължението на отвѣтника спрѣмо монастиря — било ли е то муката, или же водно право. Окржжниятъ сждъ намѣрилъ, че задължението било наемъ въ видъ на муката. Щомъ, прочее,

било установено, че отвѣтникътъ плащалъ наемъ на монастиря за яханата и не е претендиралъ да е имало впослѣдтствие нѣкакво измѣнение на титула му, той не е могалъ да оспорва собственостьта на ищеца върху яханата и за това нѣмало основание да се прѣустановява, както се иска въ първото касационно оплакване, въпросътъ за наема до разрѣшението на въпроса за собственостьта. Слѣдва, че първото касационно оплакване е неоснователно; 2) свидѣтелитѣ, както константирва окрѫжниятъ сѫдъ, били допуснати за установяване плащането на наема, обстоятелство което по естеството на договора за наемъ може като фактъ да се установява съ свидѣтелски показания, понеже договорътъ за наемъ било на вѣщи, било на работа, може да се сключва и устно (чл. чл. 335 и 336 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), слѣдователно, може да се доказва съ свидѣтелски показания. Отъ тука слѣдва да се признае, че и указанитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 107, 325 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. чл. 31 и 34 отъ Закона за нотариуситѣ и чл. чл. 219 и 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не сѫ нарушени, та и това оплакване е неоснователно; 3) Върховниятъ касационенъ сѫдъ вече се е произнесалъ съ рѣшение № 29, отъ 14 февруарий 1899 год., № 399 901 год. и други по значението и дѣйствията на правото наречено отъ османскитѣ закони „муката", въ смисълъ, че това право по отношение на монастирски и черковни имоти се дължи, споредъ черковнитѣ правила, отъ лицата, на които сѫ отстѫпени такива имоти, въ видъ на наемъ и че ако наемательтъ не плаща редовно тоя наемъ въ разстояние на двѣ години собственикътъ може да отнеме имота отъ него и да го даде другиму. Това тълкуване е съобразно и съ духътъ на отоманското законодателство: ако чл. 72 отъ Закона за земитѣ дава право на държавата да отнеме земята отъ лицето, което не ѝ плаща данъка, и да я прѣдаде другиму, за да получава прѣдопрѣдѣления данъкъ необходимъ за посрѣщане нуждитѣ на държавата, то по сѫщото съображение има право и монастирътъ или черковата да отнеме земята отъ лицето, което не плаща прѣдопрѣдѣлената муката за посрѣщане нуждитѣ на монастиря или черковата, и да се отдаде другиму, който би плащалъ тази муката. Отъ тука слѣдва че четвъртото касационно оплакване, което счита че монастирътъ нѣма право да отнеме имота дори и когато не се плаща муката, е неоснователно, и 4) щомъ собственикътъ има право да отстрани отъ имота неизправния наематель, послѣдниятъ не може да парализира това право подъ прѣдлогъ, че той билъ построилъ сградата, дори и ако не би имало изрично или мълчаливо условие, че сградата ще остане за собственика. Противното на това като претендира, третото касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Янко Ганьоглу, срѣщу рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ № 857, отъ 2 януарий 1898 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 108 — (621) — 6 юлий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъи Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 568, по описа за* 1903 *год., на компанията за експлоатацията на Източнитѣ желѣзници, срѣщу рѣшението на Хасковския окр. сѫдъ отъ 13 февруарий* 1903 *год., № 35.* — Въ заседанието се явиха Р. Сочински, повѣреникъ на компанията за експлоатацията на Източнитѣ желѣзници и А. П. Радевъ, повѣреникъ на К. х. Михаилоъ, наслѣдникъ на отвѣтника по касация.

Обтоятелствата сѫ: х. Михалъ Райковъ, отъ гр. Борисовградъ, заявилъ на 10 май 1900 год. прѣдъ Борисовградския мирови сѫдия искъ противъ компанията за експлоатацията на Източнитѣ желѣзници за нарушено владѣние на едно мѣсто чрѣзъ поставяне колове и прѣчки на това мѣсто. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 652/900 год. и съ рѣшението си № 655/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтната страна е апелирала прѣдъ Хасковския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 228/902 год. и съ рѣшението си № 37, отъ 13 февруарий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „въ дѣла за нарушено владѣние върху недвижимъ имотъ на мировия сѫдия прѣдлежи, по прѣдставенитѣ отъ странитѣ доказателства да се удостовѣри само у кого въ дѣйствителность недвижимиятъ имотъ е билъ въ владѣние и за врѣмето отъ което това владѣние се е продължавало; слѣдъ това безъ да влазя въ разглеждане правата на странитѣ, длъженъ е да постанови у кого спорното имущество трѣбва да остане въ владѣние. — Това се вижда да е направилъ и мировиятъ сѫдия, че ищцовата страна съ свидѣтели доказва по единъ най-ясенъ начинъ, че отъ прѣди 15 – 20 години въззиваемиятъ владѣялъ този имотъ спокойно, безпрѣпятствено и като пъленъ стопанинъ, безъ да иска разрѣшение отъ когото и да било за това ползуване. Отъ друга страна отвѣтникътъ прѣдставлява единъ планъ за границитѣ на Борисовградската желѣзопѫтна станция единъ протоколъ отъ 30/XII 99 год., за мѣстата принадлежащи на компанията отъ 29/IX 1882 год. и другъ протоколъ отъ 27/II 89 год., съставенъ при провѣрката и разграничението на сѫщата станция и иска тя — компанията — да бѫдѣла призната за владѣтелка, че ако нѣкой ималъ нарушено владѣние, трѣбвало да се отправи къмъ държавата. — Дѣйствително, при разглеждане искове за нарушено владѣние мировиятъ сѫдия и окрѫжнитѣ сѫдилища сѫ длъжни да установяватъ, да ли завладѣването е било самоволно, или че имотътъ е миналъ къмъ него чрѣзъ нѣкаква власть; въ първия случай сѫ длъжни да водворятъ нарушеното владѣние, а въ втория — да отхвърлятъ искътъ, тъй като нѣма нарушено владѣние. Отъ прѣдставенитѣ доказателства на въззивника и отъ устнитѣ му обяснения се вижда, че той се стрѣми да доказва правото си на владѣние чрѣзъ писмо само, или нѣкой колъ камененъ забитъ, и то прѣди 10—20 години. Такъвъ възгледъ не може да се поддържа прѣдъ видъ длъжностьта на сѫда по такива дѣла, а именно: а) да се удостовѣри у кого фактически се намирало владѣнието, и б) отъ колко врѣме,

— които елементи сж достатъчни за ищеца, за да му се възстанови нарушеното владѣние. Колкото до домогването на въззивника, че администрацията съдѣйствувала на компанията за да наруши хорското владѣние, има да се каже много, тъй като общи наставления се даватъ на полицейскитѣ чиновници да слушатъ разпорежданията на шефоветѣ по гаритѣ, като мѣрка необходима за прѣдвардване на злощастия и скандали, а нѣма доказателства които въ случая трѣбва да бждатъ писмени заповѣди до полицейския началникъ, да въведе въ владѣние компанията въ извѣстенъ имотъ. Па и държавата да би въвела въ владѣние компанията, въ владѣние имотъ неползуванъ отъ друго лице, пакъ владѣтельтъ би си спечелилъ имота, но тогава би трѣбвало само да се води процеса противъ държавата. Тукъ наемателка на мѣстата е била компанията и когато се оспорва нѣщо тя трѣбва да си отговаря и да се пази въ кржга на наетото. Държавата би могла да се мѣси тамъ гдѣто става споръ за собственость и то ако ще, или ако я покани наемательтъ като наемодателка. Въ случая подобно нѣщо нѣма, а като така държавата си остава отвънъ този процесъ и компанията е само, която трѣбва да отговаря на този искъ, и 2) даже и да се признаеше, че прѣди 10—20 години е имало забити колове отъ компанията върху мѣстото, въпросътъ на това дѣло, не може да има рѣшающе значение, за въззивника, тъй като, както се каза вече фактическото владѣние отъ 15—20 години насамъ се намирало у въззиваемия". — Отвѣтната страна подава касационна жалба и се оплаква, че Хасковскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 48, 50, 51 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото се е поставилъ на погрѣшна юридическа почва, като е смѣсилъ понятието на фактическо владѣние и на собственость — искътъ е за нарушено владѣние и трѣбвало да се установи кой ималъ фактическото владѣние въ момента на нарушението, а сждътъ приема за установено отъ свидѣтелскитѣ показания, че ищецътъ отъ 15—20 години е владѣлъ спорния имотъ, но не взима прѣдъ видъ свидѣтелитѣ: а) Андрейко Георгиядисъ, който е показалъ, че и компанията и ищецътъ разтоварвали стока на спорното мѣсто и че компанията искала и прѣди нѣколко години да загради сжщото мѣсто, и б) Петъръ Атанасовъ, който е показалъ, че компанията на спорното мѣсто турва камъне и че тя направи този гьолъ (спорно мѣсто), отъ които показания се вижда че ищецътъ нѣмалъ изключително и спокойно владѣние ;2) членове 48, 80, 107 и 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не мотивиралъ защо прѣдставенитѣ му отъ нея книжа — планътъ на станцията Борисовградъ и протоколитѣ отъ 29/IX 82 год. и отъ 27/II 89 год. — за доказателство, че компанията е била въ положение да се разполага съ спорного мѣсто — не приема за установляющи нейнитѣ домогвания и защо прѣдпочита прѣдъ тѣхъ свидѣтелскитѣ показания; 3) чл. чл. 80 и 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото игнориралъ протокола отъ 30/XII 99 год., прѣдставенъ за установляване, че делегати на държавата сж разпоредили забиване на колове и направяне на ограда, и 4) чл. чл. 98 и 58 отъ сжщото сждопроизводство, защото не уважилъ искането ѝ, да докаже чрѣзъ огледъ, че на сжщитѣ мѣста, гдѣто има сега забити колове и огради, има стари погранични камъне на компанията и че всичкитѣ постройки на частни лица на станцията сж построени извънъ границитѣ, прѣдвидени въ плана.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ гледна точка на естеството на искътъ, бидейки за нарушено владѣние, достатъчно би било да се констатира да ли ищецътъ е ималъ фактическото владѣние въ момента на нарушението — ако имало такова — отъ отвѣтника; но като констатирва сждътъ и поранното владѣние на ищеца, не смѣсва понятието за собственостьта съ понятието за владѣнието, защото съображава и рѣшава само за владѣнието. Причината за да търси сждътъ владѣнието нѣколко години назадъ е била претенция на отвѣтника, че още прѣзъ 1882 год. компанията била поставила камъне върху сжщото мѣсто, върху което сега е поставила колове, и слѣдователно чрѣзъ това тя е извършила прѣди нѣколко години актъ на владѣние; съ цѣль прочее да се удостовѣри да ли владѣнието е било изключително на ищеца, или же е било съвмѣстно съ отвѣтника, както послѣдниятъ е претендиралъ чрѣзъ повѣреника си въ пледоарията му, сждътъ се е прострѣлъ да дири сетеството на владѣнието и въ продължение на периода отъ 15—20 години. Съ това обаче той не е нарушилъ цитиранитѣ въ първото касационно оплакване законоположения; 2) сжщото оплакване въ втората си половина би било формално правилно, ако въ случая би билъ приложимъ чл. 328 отъ Гражданското сждопроизводство, но дѣлото бидейки мирово, приложимъ е въ случая чл. 77 отъ сжщото сждопроизводство, който членъ, въ противоположность съ чл. 328, не задължава сждията — респективно сжда — да покаже въ рѣшението си защо прѣдпочита едни свидѣтелски показания прѣдъ други. Приема се прочее, че окрлжниятъ сждъ е ималъ прѣдъ видъ и показанията на указанитѣ въ това оплакване свидѣтели заедно съ показанията на другитѣ свидѣтели и че убѣждението му се е съставило отъ цѣлокупнитѣ показания на всичкитѣ свидѣтели. Слѣдва да се признае за неосновател но цѣлото първо касационно оплакване; 3) отъ чл. чл. 49 и 50 на Гражданското сждопроизводство се вижда, че доказателството par excellence на владѣлческия искъ състои отъ свидѣтелски показания и че писменитѣ документи, установляющи собственостьта, се взиматъ въ внимание до толкова до колкото тѣ установяватъ факта на владѣнието. Домогването на отвѣтника върху документитѣ, за които се говори въ второто и третото касационни оплаквания — протоколитѣ отъ 29/IV 82 год., отъ 27/II 89 год. и отъ 30/XII 99 год. — е било, споредъ пледоарията на повѣреника му, че провѣрка на отстжпенитѣ отъ отоманското правителство на компанията мѣста била направена прѣзъ 1882 год. и прѣзъ 1889 год., и че, чрѣзъ първата провѣрка — на 1882 год. — сж били забити камъне на сжщото мѣсто на което прѣзъ 1899 год. сж били забити колове. Това домогване, както се каза по-горѣ, е дало поводъ на окрлжния сждъ да дири въ чие владѣние е било спорното мѣсто отъ врѣмето когато, споредъ протокола отъ 29/IV 82 год., компанията е забила прѣдметнитѣ камъне до врѣмето — 1899 год. — на забиването послѣднитѣ колове, и, разбира се, сждътъ дири да се удостовѣри въ това отъ свидѣтелскитѣ показания, понеже протоколитѣ установяватъ само изолирани факти, а свидѣтелитѣ — послѣдователни и свързани по между имъ факти. Прочее, ако изрично не казва, но имплидитно дава сждътъ

[illegible] за иманета, защо прѣд- [illegible] тогава да е ясно, че чл. чл. 48, [illegible] съдопроизводство не сж нару- [illegible] установени се на [illegible] който е прѣдметъ [illegible] доказване да е станалъ непосрѣдствено отъ отвѣт- [illegible] инстанция и е било подложено това [illegible] апелативната жалба. Първото отъ [illegible] не допусналъ огледа, е, [illegible] — е неправилно, като не- [illegible] е, че при положе- [illegible] не ще има значение — съображение, [illegible] вмѣсто доказателствата [illegible] доказателство, се [illegible] значение за правилния изходъ на дѣлата, а [illegible] че на сжщото мѣсто, [illegible] били забити отъ сжщата [illegible] би имало значение отъ [illegible] искъ, какъвто е настоящиятъ, ако [illegible] че заявениятъ противъ нея този искъ е [illegible] че [illegible] забиването на камънетѣ [illegible] сжщото мѣсто единъ владѣтелски [illegible] срока на искътъ [illegible] обаче, тя нито е [illegible] тоя видъ, че отъ 1882 г. [illegible] сж се изминали тъги години, [illegible] че владѣнието било изклю- [illegible] значение за изхода на този владѣлчески искъ [illegible] огледъ. За това, като не го е допусналъ, [illegible] чл. чл. 98 и 58 отъ Гражданското сждо- [illegible] и четвъртото касационно оплакване [illegible]

[illegible] Върховниятъ касационенъ сждъ опрѣ- [illegible] жалба на компанията на Източнитѣ желѣзници, [illegible] окржженъ сждъ № 35, отъ 13 февру- [illegible] съ силата на чл. 706 отъ Граждан- [illegible] безъ послѣдствие.

[illegible] юний 1905 год. Въ името на Негово Царско [illegible] I, Върховниятъ касационенъ сждъ, [illegible] и четвърти юний хилядо деветсто- [illegible] заседание, въ слѣдующия съставъ: [illegible] Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджу- [illegible] Никола Найденовъ и въ присат- [illegible] положеното отъ члена Каранджу- [illegible] 1903 год., на Петъръ Ив. Ма- [illegible] Вратчанския окр. сждъ № 161, [illegible] се явиха Петъръ Ив. Мальовъ,

съ повѣреника си адвоката Горановъ и Сава Иванчевъ, повѣреникъ на Мария Ан. Мальова, настойница на малолѣтнитѣ на покойния Ангелъ Ив. Мальовъ.

Обстоятелствата сж: Петъръ Ив. Мальовъ, отъ гр. Вратца, заявилъ прѣдъ Вратчанския околийски мирови сждия искъ противъ Мария Ив. Мальова, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ сжщия градъ, за 800 лева наемъ отъ една часть на дюкяна що държалъ покойниятъ Ангелъ — мжжъ на отвѣтницата и братъ на ищеца — която часть обаче при дѣлбата на наслѣдственитѣ имоти паднала се на дѣлътъ на ищеца, та понеже Ангелъ билъ я държалъ заедно съ своя дѣлъ отъ дюкяна прѣзъ 11 — 12 години, то ищецътъ иска да му се плати наема на тази часть въ размѣръ на 800 лева. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 579/900 год. и съ рѣшението си № 446/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 271/1900 год. и съ рѣшението си № 161, отъ 13 май 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „ищецътъ дири 800 лева отъ наемъ на единъ дюкянъ останалъ въ наслѣдство на Ан. Ив. Мальовъ и на П. Ив. Мальовъ които А. Ив. Мальовъ прѣзъ живота си държалъ подъ наемъ 12 години. Отъ обясненията на странитѣ и отъ обясненията на свидѣтелитѣ става явно, че на поменатитѣ двама сж останали въ наслѣдство отъ покойния имъ баща два дюкяна подъ единъ покривъ на улица „Търговска“, въ единa отъ които е стоялъ покойниятъ Ангелъ Ив. Мальовъ и вършилъ търговия въ него, а другиятъ който билъ и по-малъкъ давалъ подъ наемъ. Понеже наслѣдодательтъ устно разпоредилъ щото братята Ангелъ и Петъръ, когато се дѣлятъ да раздѣлятъ (да направатъ дюкянитѣ равни чрѣзъ една прѣграда) дюкянитѣ, то ищецътъ счита, че братъ му като е държалъ по-голѣмия дюкянъ прѣди дѣлбата, длъженъ е да му заплати наемъ за тая часть която би влѣзла въ неговия пай ако дюкянитѣ сж раздѣлени по равно (гледай чертежа 2·60 м.). Това искане на ищеца е основателно, защото Ангелъ Ив. Мальовъ не е ималъ никакъвъ договоръ за наемъ съ ищеца, освѣнъ това, той като наслѣдникъ на баща си, има право да се ползува отъ имотитѣ до дѣлбата“. — Ищецътъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 59, 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ нито далъ съотвѣтствующата сила и значение на доказателствата въ дѣлото и неправилно е счелъ, че щомъ нѣмалъ покойниятъ му братъ сключенъ съ него договоръ за наемъ, не билъ длъженъ да му плати онова, което той прибралъ като наемъ и се ползувалъ чрѣзъ държането на дюкяна, въ който влизалъ и неговия — на ищеца — дѣлъ отъ наслѣдството на баща имъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ начина по който е формуларанъ искътъ по настоящето дѣло се вижда, че между двамата братя дѣлба — доброволна или сждебна — е станала и че слѣдъ дѣлбата ищецътъ се е сѣтилъ да иска отъ вдовицата на брата си нѣкакъвъ наемъ за една часть отъ дюкяна, който е държалъ братъ му, но която часть отпослѣ, при дѣлбата,

се била паднала нему — на ищеца. Значи, касае се за приходъ отъ сънаслѣдственъ — прѣди да бѫде раздѣленъ — имотъ. — Такъвъ приходъ, или съразмѣрна часть отъ прихода на сънаслѣдственъ имотъ, се иска при самата дѣлба на този имотъ, както трѣбва да се разбира по аналогия на чл. 263 отъ Закона за наслѣдството, защото тогава се ликвидиратъ всичкитѣ смѣтки между сънаслѣдницитѣ, така щото слѣдъ дѣлбата не могатъ да се възобновяватъ частични спорове, които се прѣдполага да сѫ били разрѣшени заедно съ нея. Прочее, оплакването въ касационната жалба за нарушението на чл. чл. 59, 80 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно. Развитото устно оплакване, че окрѫжниятъ сѫдъ е игнориралъ отношенията на ищеца спрѣмо покойния му братъ Ангелъ, който му билъ настойникъ, е оплакване тоже неоснователно, защото сѫдътъ би измѣнилъ основанието на иска ако би го разгледалъ като искъ заявенъ противъ настойникъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Ив. Мальовъ, срѣщу рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ № 161, отъ 13 май 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 110 — (624) — 4 юлий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть втори юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 571, по описа за 1903 год., на Шуменското търговско дружество, съ Иванчо Христовъ, отъ гр. Шуменъ, за вдигане запоръ наложенъ отъ дружеството върху 1 ½ драмъ сладка вода.* — Въ заседанието се яви Д. К. Вачевъ, повѣреникъ на Шуменското търговско дружество.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Христовъ, отъ гр. Шуменъ, съ молбата си отъ 3 май 1901 год. завелъ искъ прѣдъ Шуменския мирови сѫдия, противъ Шуменското търговско дружество, за снемане запоръ отъ 1 ½ драмъ сладка вода, секвестирана за дългъ на Злати К. Баневъ, понеже била негова собственость. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 11 юний 1901 год. уважилъ искътъ. Недоволно отъ това рѣшение, Шуменското търговско дружество, чрѣзъ повѣреника си адвоката В. Д. Мантовъ, подало апелативна жалба въ Шуминския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Шуменскиятъ мирови сѫдия съ рѣшение № 142, отъ 11 юний 1901 год., осѫдилъ Шуменското търговско дружество да вдигне запора отъ 1 ½ драмъ сладка вода, оцѣнена за 600 лева, като собственость на Иванча Христвъ, отъ гр. Шуменъ, а секвестирана за дългътъ на Злати К. Баневъ, отъ сѫщия градъ, която вода е секвестирана съ кѫщата на Баневъ. Осѫжда отвѣтницитѣ да заплатятъ на ищеца 41 лева разноски сѫдебни и по водене на дѣлото; 2) за подкрѣпление на искътъ си ищецътъ е прѣдставилъ въ мировата инстанция прѣписъ отъ описъ отъ

който се вижда, че на 5 мартъ 1901 год. сѫдебниятъ приставъ е секвестиралъ по взискането на Шуменското търговско дружество кѫщата на Злати К. Баневъ, съ два драмъ сладка вода и удостовѣрение № 433, отъ 5 декемврий 1900 год. отъ Шуменското градско общинско управление, че ищецътъ притежава 1½ драмъ сладка вода, която купилъ отъ Злати К. Баневъ; 3) че Злати К. Баневъ въ мировата инстанция признава, че водата която е секвестирана за неговъ дългъ, била негова, но я продалъ на ищеца и си получилъ отъ него паритѣ. Отвѣтниковиятъ повѣреникъ В. Мантовъ отрича Шуменското търговско дружество да е наложило запоръ на ищцовата вода, а водата която е секвестирана била надлъжника му Злати К. Баневъ, но била като залогъ дадена на ищеца за едно поржчителство отъ него прѣдъ земледѣлческата каса. И за удостовѣрение, че продажба не е имало, че водата не е собственость на ищеца, прѣдложи на този послѣдния клетва въ смисъль, че дѣйствително е купилъ отъ отвѣтника Злати К. Баневъ 1½ драмъ сладка вода и че сумата за нея 600 лева му е броилъ, която клетва допусната ищецу прие; 4) че съ приемане клетвата отъ ищеца искътъ му, че водата е негова собственость и че запорътъ е неправилно наложенъ се напълно подкрѣпя, за това слѣдва да се приеме за основателенъ. Понеже сѫдията тъй е рѣшилъ, то рѣшението му като основателно, слѣдва да се потвърди, и 5) апелаторътъ въ днешното сѫдебно заседание твърди, че въпросната вода трѣбва да се смѣта за недвижима вѣщь и слѣдователно прѣхвърлянето ѝ за да бѫде валидно трѣбвало да стане съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Сѫдътъ приема, че водата въ чешмата на ищеца е движима вещь и за това за прхвърлянието ѝ намира, че не е необходимо писменъ актъ. По тѣзи съображения, сѫдътъ приема апелаторовото твърдение за неоснователно и го оставя безъ послѣдствие", — съ рѣшението си № 145, отъ 16 априлъ 1903 година потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Шуменското търговско дружество подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 987 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е приелъ, че спорната вода е движима вещь и като такава нейната собственость могла да се доказва съ всички доказателствени срѣдства, допустими за движими вещи, въ това число и съ рѣшителна клетва.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, уститѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ послѣдния мотивъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ приема, какво спорната чешмова вода е *движима вещь*, вслѣдствие на което намира, че за прѣхвърлянето ѝ по покупка-продажба не е нужденъ писменъ актъ. Това сѫждение на казания окрѫженъ сѫдъ е неправилно, защото е несъобразно съ разума на закона. Не само юриспруденцията, но и всичкитѣ законодателства приематъ, че изворитѣ, водохранилищата, текущитѣ води, а сѫщо и водопроводитѣ, които прокарватъ вода въ едно здание, сѫ недвижими имущества по своята природа. Сѫщото постановлява и чл 7 отъ Закона за имуществата, собственостьта и сервитутитѣ, който въ втората си алинея изрично казва,

[illegible] сж недвижими [illegible] служи во[illegible] вода е не[illegible] собственостьта й, [illegible] по редътъ [illegible] отъ Закона за за[illegible] като е приелъ [illegible] прѣдписанието на [illegible] отъ Гражданското [illegible] трѣбва да се от[illegible]

[illegible] касационенъ сждъ опрѣ[illegible] априлъ 1903 год., [illegible] Гражданското сждопроиз[illegible] сждопроизводство, да се [illegible] за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне [illegible]

[illegible] — 6 юлий 1905 [illegible] Въ името на Негово Царско [illegible] касационенъ сждъ, [illegible] юний хилядо деветсто[illegible] въ слѣдующия съставъ: [illegible] членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранд[illegible] при секретаря Никола Найденовъ и въ присжт[illegible] слуша доложеното отъ Прѣдседателя *граж[illegible] по описа за 1905 год., на Варненския окржженъ упра[illegible] Карамжзовъ, отъ село Кая-Бей-Кьой, Балчишко, за [illegible]* Въ заседанието се яви държавниятъ юрисконсултъ [illegible]

[illegible] на дѣлото сж: Балчишкиятъ главенъ бирникъ, като [illegible] на държавата, прѣдявилъ искъ прѣдъ Балчишкия мирови [illegible] срѣщу [illegible] Карамжзовъ, отъ село Кая-Бей-Кьой, Балчишко, [illegible] 20 ст., които дължалъ отъ наемъ на една държавна нива. [illegible] уважилъ искътъ. По апелативната жалба на отвѣтната [illegible] окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 12 юлий [illegible] № 231, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ [illegible] съкровище. Срѣщу това рѣшение Варненскиятъ [illegible] подалъ въ Върховния сждъ касационна жалба, която [illegible] уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Граж[illegible] и съ рѣшението си подъ № 173, отъ [illegible] 1904 год. повърналъ дѣлото за ново разглеждане при другъ [illegible] окржженъ сждъ. При повторното разглеждане на [illegible] окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „юри[illegible] отъ хазната срѣщу Карамжзова искъ [illegible] 20 ст., е договоръ за наемъ на една нива, сключенъ [illegible] септемврий 1902 година и влѣзалъ въ сила за тѣхъ

на 19 септемврий 1902 год., на която дата е билъ утвърденъ отъ Финансовото министерство. Споредъ чл. 335, взетъ въ свързка съ чл. 341 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, наемътъ е договоръ, чрѣзъ който една отъ договорящитѣ се страни се *задължава* да даде на другата *ползуването* отъ една вещь (имотъ въ случая) за опрѣдѣлено врѣме и срѣщу опрѣдѣлена цѣна. При това и безъ да има нужда отъ особено условие по самото си *естество* този договоръ изисква да се *прѣдаде* на наемателя наетиятъ имотъ, защото безъ прѣдаване на наетия имотъ, ползуването за което говори чл. 335 е немислимо. Ето защо прѣдаването на имота е сѫществена часть на този договоръ, безъ него договорътъ за наемъ не е перфектенъ. Може странитѣ да сѫ се уговорили върху прѣдмета на договора за наемъ върху цѣната и срока. Обаче не се ли прѣдаде наетия имотъ на наемателя за ползуване, договорътъ за наемъ не е свършенъ. Ползуването е немислимо безъ фактическото прѣдаване, поради което и прѣдаването е отъ естеството на този договоръ (чл. 341). Ако ли се приеме, обаче, че прѣдаването на наетия имотъ не е отъ самото естество на договора и че договорътъ е перфектенъ съ изказаното съгласие за цѣната и прѣдмета — както това се сподѣля отъ мнозина автори (догов. консесуаленъ), то сѫдътъ смѣта, че не е задълженъ отвѣтникътъ—наематель да завежда процесъ за изпълнение задълженията отъ наемодавеца, защото никое законоположение не го задължава да постѫпи тъй. То е негово право, слѣдователно, ако иска той може да заведе подобенъ процесъ, обаче, не е длъженъ да прави това. Като изхожда отъ този възгледъ сѫдътъ намира, че и въ форма на възражение наемательтъ, отъ когото се иска наемъ, може да авансира положението, че наемодавецътъ не е изпълнилъ главното си задължение, не му е прѣдалъ наетия имотъ което задължение е прѣдшествующе на задължението за заплащане наема и по естеството си и по разпореждането на закона. При това, щомъ не се признава отъ отвѣтника, че наемодавецътъ не е прѣдалъ имота, нему прѣдстои да докаже, че го е прѣдалъ. И така за да се счете искътъ на хазната за основателенъ, трѣбваше да се докаже не само че е условенъ наема на прѣдметния имотъ за опрѣдѣлена цѣна и срокъ, ами и че имотътъ е прѣдаденъ на наемателя за ползуване; 2) отъ приложения къмъ първостепенното дѣло наддавателенъ листъ се установява, че на 5 септемврий 1902 год. държавата е произвела публиченъ търгъ за отдаване подъ наемъ за една година отъ 15 октомврий 1902 год. до 15 октомврий 1903 година една държавна нива, че най-високата цѣна е далъ отвѣтникътъ Карамѫзовъ и че той е обявилъ *че приема да наеме* този имотъ за една година срѣщу годишенъ наемъ за 232 лева и 20 ст., слѣдъ която декларация на наемателя тържната комисия съ протоколъ върху сѫщия листъ удостовѣрява, че отдаваемиятъ подъ наемъ имотъ окончателно останалъ върху отвѣтника и търгътъ слѣдвало да се утвърди. Нигдѣ въ този наддавателенъ листъ не се казва, че имотътъ се прѣдаде на наемателя за ползуване, пъкъ и това не може да се каже, нито пъкъ трѣбваше да се прѣдава имота прѣди утвърждението, защото всичко това би било безцѣлно ако търга не се увърдеше. Логически слѣдва, че ако е имало прѣдаване, то трѣбва да е станало слѣдъ 15 септемврий 1902 година, каквото прѣдаване наддавателниятъ листъ не констатира, нито пъкъ други

писмени доказателства или даже свидѣтелски показания не установяватъ казаното въ наддавателния листъ, „приемамъ имота . . .“ не означава че е прѣдаденъ наемателю имотътъ, а че той (наемательтъ) се съгласява върху цѣната на наемъ, срока и прѣдмета на договора, че той *приема подъ наемъ* имота и е съгласенъ да плаща 232 лева и 20 ст. годишенъ наема. Това най-ясно се подкрѣпя и отъ протокола на тържната комисия, която констатира, че отдаваемиятъ имотъ *окончателно* останалъ върху наемателя, а не че му е прѣдаденъ. Като се съобщи всичко горѣказано слѣдва, че държавата не е доказала, че е прѣдала наетия имотъ за ползуване, а като тъй договорътъ за наемъ по самото си естество, слѣдва да се признае за недѣйствителенъ или и да не се призна за недѣйствителенъ като се счете, че непрѣдаване имота него прави такъвъ, то искътъ на държавата за наемъ е неоснователенъ, защото никоги наемодательтъ нѣма право на наемъ, ако не е изпълнилъ главното си задължение да прѣдаде имота. Държавата не доказва това съ нищо, а като е така, то нѣмаше нужда да се доказва противното съ свидѣтеля Димо Тодоровъ, ето защо сѫдътъ не намира за нуждно да влиза въ прицѣнка на показанията му; 3) възражението на хазната, че ако не билъ прѣдаденъ имотътъ на отвѣтника, той трѣбвало да поиска унищожението на договора или прѣдаването на имота или най-сетнѣ да постѫпи съгласно чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, всичкитѣ тѣзи възражения сѫ неоснователни: . . . а) възгледътъ на сѫда е че договорътъ за наемъ безъ прѣдаване имота за ползуване на наемателя не е перфектенъ, не е окончателно сключенъ, какво унищожаване ще се иска когато още договорътъ не е перфектиранъ — не сѫществува въ окончателна завършена форма. Но сѫдътъ се поставя и на противната почва сирѣчь, че прѣдаване не е необходимо и пакъ заключава, че нѣма законно задължение за наемателя да завежда искъ, то е негово право; б) не е наемательтъ задълженъ да иска прѣдаването на имота, това е негово право, задължението за прѣдаването е въ тяжесть на наемодавеца, а ако той не изпълни, наемательтъ има право да заведе искъ, но ако наемодавецътъ го прѣдвари съ искъ за наемъ, той може да възрази, че имотътъ не му е прѣдаденъ; в) чл. 347 има приспособлението си когато на наемателя е билъ вече прѣдаденъ наетиятъ имотъ и трети лица правно или безъ правно го безпокоятъ. Случая не е такъвъ, понеже наемательтъ не е ималъ имота въ владѣнието си“, — съ рѣшението си № 313, отъ 1 октомврий 1904 год. отмѣнилъ рѣшението на Балчишкия мирови сѫдия отъ 24 мартъ 1903 год., № 170, и отхвърлилъ искътъ на държавното съкровище. — Срѣщу това рѣшение Варненскиятъ окр. управитель подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 11 отъ Закона за публичнитѣ търгове и чл. чл. 341 и 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилнно приелъ, че даденият подъ наемъ имотъ не билъ прѣдаденъ на наемателя.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 335 отъ Закона за задълженията и договоритѣ „наемътъ на вещи

е договоръ, чрѣзъ който една отъ договорящитѣ се страни се задължава да даде на другата ползуването отъ една вещь за опрѣдѣлено врѣме и срѣщу опрѣдѣлена цѣна, която послѣдната се задължава да заплати". Отъ това постановление на закона се вижда, че наемътъ е консесуаленъ договоръ, който свързва странитѣ съ самото съглашение, безъ да е нуждно за това прѣдаването на вещьта, така щото наемательтъ съ самото сключване на договора се задължава да заплати цѣната. Вѣрно е, че това заплащане на уговорената цѣна има за еквивалентъ ползуването отъ вещьта, но това ползуване се прѣдполага отъ закона отъ самото сключване на договора, и за това чл. 341 съдържа, че наемодавецътъ е длъженъ да прѣдаде вещьта, щомъ разбира се, тя се поиска отъ наемателя. За това, въ случай на споръ, като настоящия, въ който се иска заплащането на наемната цѣна, наемательтъ не може да иска отъ наемодавеца да докаже, че му е прѣдалъ ползуването отъ вещьта, тъй като, както се каза, това ползуване се прѣдпола отъ закона, понеже въ противенъ случай наемательтъ би искалъ развалянето на договора, по силата на чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ако е поискалъ вещьта, и тя не му е била прѣдадена. Безъ съмнѣние, наемательтъ не се лишава отъ правото да доказва и по настоящия процесъ неизпълнението отъ наемодавеца на своето задължение, но това възражение може да бѫде прѣдставено прѣдъ сѫда пакъ въ сѫщата форма, а именно, че наемательтъ е искалъ прѣдаването на вещьта и че наемодавецътъ е отказалъ да изпълни това свое главно задължение по тоя договоръ, т. е. да прѣдаде на наемателя ползуването отъ наетата вещь. За това, Варненскиятъ окр. сѫдъ, като е изискалъ въ рѣшението, щото наемодавецътъ да докаже прѣдаването на ползуването отъ наетата вещь, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 335 и 341 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окр. сѫдъ № 313, отъ 1 октомврий 1904 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 335 и 341 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 112 — (630) — 6 юлий 1905 год. Въ името на Негово Царско, Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 261, по описа за 1905 год., на Димитъръ Атанасовъ, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 387, отъ 16 ноемврий 1904 година.* — Въ заседанието се явиха касаторътъ съ повѣреника си Д. К. Вачевъ и държавниятъ юрисконсултъ — М. Генадиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за разширение казармитѣ на Софийския крѣпостенъ баталионъ въ гр. София, съ височайши указъ № 21/900 год.,

прогласено било отчуждението на 13441 кв. метра мѣсто на Димитъръ Атанасовъ, оцѣнено по 1 левъ кв. метъръ. Вслѣдствие незадоволството на Димитъръ Атанасовъ отъ тая оцѣнка въпросътъ билъ произнесенъ отъ Софийския окр. управитель, съгласно чл. чл. 17 и 32 отъ Закона за експроприяцията, въ окрѫжния сѫдъ, който съ рѣшение отъ 8 май 1901 год. провъзгласилъ отчуждението на въпроснитѣ 13441 кв. метра мѣсто, слѣдъ оцѣнката на което отъ една сѫдебна експертна комисия, Софийскиятъ окр. сѫдъ опрѣдѣлилъ да се заплати отъ държавата на Дим. Атанасовъ по 1 левъ и 75 ст. на единъ кв. метъръ. Това опрѣдѣление е било обтѫжено съ касационни жалби отъ Димитъръ Атанасовъ и отъ Софийския окр. управитель, вслѣдствие на което, Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 39, отъ 5 февруарий 1904 год. отмѣнилъ опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ за нарушение чл. 42 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза и чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. При повторното разглеждане на дѣлото, Софийския окр. сѫдъ, като е прѣнебрѣгналъ и сега, въпрѣки касационното рѣшение, чл. 35 отъ сѫщия законъ, вмѣсто да издаде рѣшение, пакъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 3 май 1904 год. рѣшилъ: държавното съкровище да заплати на Дим. Атанасовъ по 2 л. на кв. метъръ за отчуждениτѣ 13441 кв. метра мѣсто. Противъ това второ опрѣдѣление Софийския окр. управитель е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му на основание закононарушенията, които щѣлъ да изложи устно. Обаче, въ сѫдебното заседание на Върховния касационенъ сѫдъ на 27 юлий 1904 год., държавниятъ адвокатъ оттегли тая жалба. Срѣщу сѫщото опрѣдѣление е подалъ касационна жалба и Димитъръ Атанасовъ. — Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 658, отъ 7 августъ 1904 год. оставилъ касационната жалба на Софийския окр. управитель, съгласно чл. 4 отъ сѫдоустройство, безъ разглеждане, а касационната жалба на Дим. Атанасовъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 46 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти и повърналъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ. При третото разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ окр. сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „искането на Д. Атанасовъ да му се присѫдятъ лихви на обезщетението, което сѫдътъ е опрѣдѣлидъ или ще опрѣдѣли; по принципъ е основателно, защото подобно нѣщо се прѣдвижда въ чл. 46 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и пр. полза. Остава да се види само отъ кога ще почнатъ да текатъ тия лихви — отъ датата на засвояването на мѣстото ли, или отъ датата на указа, съ който се признавала обществената полза, както иска Д. Атанасовъ, или пъкъ най-сетнѣ отъ другъ нѣкой моментъ. Въ казаниятъ чл. 46, като се говори за лихвитѣ на обезщетението, казватъ се условията, при които тѣ се заплащатъ, и срокътъ отъ когато тѣ почватъ да текатъ. Споредъ тоя членъ, за да има право притежательтъ на отчуждения имотъ на лихви върху обезщетението, послѣдното трѣбва да е опрѣдѣлено отъ сѫда съ рѣшение (чл. 35) и това обезщетение да не е нито заплатено, нито внесено за пазене въ течение на шестѣхъ мѣсеци отъ рѣшението; лихвитѣ почватъ да текатъ слѣдъ изтичането на тоя срокъ. Истина, отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че

това мѣсто е засвоено отъ държавата прѣди издаването на рѣшението, съ което се опрѣдѣля размѣра на обезщетението и заплащането на послѣдното. Обаче, на това основание, прѣдъ видъ изричното прѣдписание на чл. 46, искането на Д. Атанасовъ да му се присѫдятъ лихви, съгласно тоя членъ, отъ момента на засвояването на мѣстото отъ държавата, или отъ издаването на указа, съ който се прогласява обществената полза, — не може да бѫде уважено. На това основание Д. Атанасовъ може да иска да му се заплатятъ врѣди и загуби за врѣмето прѣзъ което държавата незаконно му е държала имота и го е лишила отъ приходитѣ му. Отъ друга страна, прѣдъ видъ, че съ влѣзло въ законна сила опрѣдѣление отъ 3 май 1904 год., размѣрътъ на обезщетението е опрѣдѣленъ по 2 лева кв. метъръ, или всичко 26.882 лева и 18 ст., — слѣдвало би държавата да се осѫди да му плаща лихви на цѣлата тая сума, ако въ течение на шесть мѣсеци отъ издаването на опрѣдѣлението не заплати или внесе за пазене това обезщетение. Обаче, отъ даннитѣ по дѣлото, па и самъ Д. Атанасовъ не го отказва, се вижда, че държавата е внесла на 17 августъ 1902 год. въ сѫдебното приставство, за смѣтка на Д. Атанасовъ, срѣщу това мѣсто, една сума отъ 13.441 лева и 9 стотинки. А щомъ това е така, тия лихви ще слѣдва да се плащатъ само върху остатъка — 13.441 лева и 9 ст. — и то при условията показани по-горѣ. Съ въпросътъ за опрѣдѣляне размѣра на обезщетението, сѫдътъ не се сезира, понеже по тоя въпросъ, както се каза и по-горѣ, сѫдътъ се е вече произнесалъ съ влѣзло въ законна сила опрѣдѣление. Това се ясно вижда отъ съобразителната часть на послѣдното рѣшение на Върховния касационенъ сѫдъ по това дѣло. По тоя въпросъ Касационниятъ сѫдъ е оставилъ безъ послѣдствие всичкитѣ оплаквания и на двѣтѣ страни, а е уважилъ само оплакването по отношение въпроса за лихвитѣ, по който въпросъ сѫдътъ по сѫщество не се билъ произнесалъ съ това опрѣдѣление. Разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ разпрѣдѣлени между странитѣ, съгласно чл. 37 ал. 3 отъ Закона за отчуждение недвижимитѣ имоти за държавна и пр. полза, защото опрѣдѣленото обезщетение е по-голѣмо отъ прѣдложеното отъ администрацията и по-малко отъ сумата, която иска Д. Атанасовъ", — съ рѣшението си подъ № 387, отъ 16 ноемврий 1904 год. опрѣдѣлилъ; „искането на Димитъръ Атанасовъ, отъ гр. София, да му се присѫдятъ лихви по 10% годишно отъ датата на вземането на мѣстото му въ с. Подуене", гр. София, отъ държавата 1896 г. или отъ датата на указа, съ който се постановява отчуждението на това мѣсто — 29 февруарий 1900 год., на опрѣдѣлената му за обезщетение на това мѣсто сума, се оставя безъ послѣдствие, като неоснователно. Ако въ течение на шесть мѣсеци отъ издаването на опрѣдѣлението на сѫда, съ което е опрѣдѣлено обезщетението за отчужденото мѣсто на Д. Атанасовъ отъ държавата, послѣдната не му заплати това обезщетение или не го внесе за пазене, тя се осѫжда да му заплаща лихви по 10% годишно отъ свършването на тоя срокъ — 3 ноемврий 1904 год.—до изплащането, върху сумата 13.441 л. и 9 ст., която остава да му се дължи. Осѫжда Димитъръ Атанасовъ, отъ гр. София, да заплати на хазната 94 лева и 80 ст., отъ които 7 л. и 80 ст. за гербови марки, 15 лева за призовки и 72 лева за възнаграждение експерти". — Срѣщу това рѣшение Димитъръ Атанасовъ подава въ

Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 723 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно отказалъ да разрѣши въпроса за цѣната на мѣстото, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отказалъ да му присжди лихви отъ завземането на имота.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) отъ рѣшението на окржжния сждъ се вижда, че той е отказалъ отново да се произнесе за цѣната на мѣстото, понеже оплакването на страната по-рано въ това отношение е било оставено безъ послѣдствие. Обаче, това сждение на сжда не е съгласно съ закона и нарушава постановлението на чл. 723 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ което, когато е отмѣнено едно рѣшение въ цѣлия му обемъ, както е и въ случая, сждътъ постановява ново рѣшение, като да не е сжществувало прѣдишното. Другъ би билъ въпросътъ, ако Върховниятъ сждъ бѣше повърналъ дѣлото за ново разглеждане само за лихвитѣ, като обозначи това въ диспозитива си но въ случая, както се каза, първото рѣшение на окржжния сждъ е било отмѣнено всецѣло и окржжниятъ сждъ бѣше длъженъ да разгледа повторно дѣлото въ цѣлия му обемъ, като има само прѣдъ видъ разясненията, които му е далъ Върховниятъ сждъ въ своето рѣшение; и 2) обаче, второто оплакване на касатора за нарушението чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като окржжниятъ сждъ се е произнесалъ въ рѣшението си за размѣра на лихвитѣ и правилно е намѣрилъ, че въ тоя случай е меродавно постановлението на чл. 46 отъ Закона за отчужденията, като се е и съобразилъ напълно съ него. Постановлението на чл. 44 не може да се приспособи, тъй като искането на по-голѣми обезщетения отъ тия, опрѣдѣлени въ чл. 46, може да стане по другъ редъ, както е призналъ и окржжниятъ сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окрж. сждъ № 387, отъ 16 ноемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 723 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 113 — (635) — 6 юлий 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 129, по описа за 1905 год., на Видинския окржженъ управитель, срѣщу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, отъ 13 ноемврий 1904 год., подъ № 176.* — Въ заседанието се яви К. Д. Баталовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на отвѣтника по касация Г. Ценковъ.

Остоятелствата сѫ: държавата е заявила на 12 юлий 1902 година прѣдъ Ломския околийски мирови сѫдия искъ противъ Георги Ценковъ С-ие бр. Ончеви, отъ градъ Ломъ, за една нива, която била продадена на публиченъ търгъ за дългъ — неизплатенъ данъкъ — на Дамянъ Георгиевъ и купена отъ отвѣтницитѣ, обаче указало се, че тази нива не принадлежала на Дамянъ Георгиевъ, а била на държавата. Ломскиятъ околийски мирови сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1169/902 г. и съ рѣшението си отъ 16 августъ 1904 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ Георги Ценковъ апелиралъ прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Ломско, който образувалъ апелативно дѣло № 157/904 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „както въ първата инстанция, така и въ днешното сѫдебно заседание апелаторътъ признава, че спорната нива се включва въ границитѣ на държавната земя „Драгоевско", — обаче обяснява, както е изложено въ исковата молба на държавния адвокатъ, че я е купилъ на публиченъ търгъ обявенъ по взискането на самата хазна за дългъ къмъ нея на Дамяна Георгиева; 2) безспорно е, че съгласно чл. 4 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища, прѣдставеното отъ държавния адвокатъ извлѣчение отъ обявлението на Министерството на финанситѣ № 4531, въ брой 5, стр. 15 на „Държавенъ Вѣстникъ", отъ 18 февруарий 1886 година — установява за държавата правото на собственость върху тази нива отъ деня на обнародването обявлението, тъй като нѣма доказателства, че въ прѣдвидения въ чл. 6 срокъ заинтересованитѣ лица сѫ прѣдявили искъ на общо основание, за да си вематъ обратно спорната сега нива; 3) апелаторътъ, обаче, претендира своето право на собственость сега на друго основание: Дамяна Георгиева за дългъ къмъ хазната, на която е продадена тази нива, е била дѣйствително собственица по давностно владѣние. За да докаже той, че Дамяна е добила собственостьта на тази нива по давность на владѣнието, е посочилъ на свидѣтели. Такива сѫ допуснати и разпитани отъ сѫда Илия Стояновъ и Мито Лазаровъ. Тѣзи двама свидѣтели, вънъ отъ това, че показватъ какво нивата е останала на Дамяна отъ баща ѝ, — установяватъ, че въ първитѣ 2—3 години слѣдъ Сръбско-Българската война тѣ сѫ я орали и обработвали по порѫка на Дамяна Георгиева, за чиято тѣ я знаяли още тогава. Всички разпореждания въ туй отношение тя е правила като стопанка на тази нива. Отъ друга страна въ самата искова молба е означено че прѣзъ 1899 година е продадена нивата на Дамяна Георгиева за дългъ къмъ хазната. Самото това обстоятелство показва, че държавата признава че прѣзъ 1899 година тази нива е била въ фактическото владѣние на Дамяна, тъй като иначе не би могла да се продаде за неинъ дългъ (чл. 985 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Слѣдователно, установени първия и крайния моменти на фактическото владѣние, при липса на противни доказателства, трѣбва да се признае, че това фактическо владѣние, като неоспорено, спокойно и за себе си (нивата останала отъ баща ѝ) е продължавало непрѣкѫснато въ продължение на 13—14 години. Дѣйствително и продажбата е извършена отъ финансовия — вѣроятно — приставъ, който не е знаялъ какъ да постѫпи, може би, но така или инакъ, трѣбва да се признаятъ тѣ за дѣйствията на цѣлокупната единица — държавата, — чрѣзъ нейнитѣ органи — финансовия

приставъ въ случая, и 4) чл. 78 отъ Закона за земитѣ установява правото на собственость чрѣзъ придобивна давность за тѣзи които въ единъ периодъ отъ 10 години сж владѣли и обработвали нѣкоя земя „мирие“ (държавна), съ или безъ документъ. — Въ случая тази нива като е била въ пълна държавно-частна собственость, е владѣяна и обработвана отъ Дамяна Георгиева непрѣкжснато 13—14 години и то безъ документъ; обаче притежаване на документъ не е необходимо условие. — Смисъльта на това разпореждане е, че за придобивната давность при поменатитѣ условия, не е необходимо юридическото основание. — Ето защо и като се прѣдполага добросъвѣстностьта (чл. 31 отъ Закона за давностьта), правото на собственость за Дамяна Георгиева (III отв. лице по настоящето дѣло) е било придобито и сжществувало вече въ 1899 година, когато нивата е била продадена и купена отъ Георги Ценковъ и С-ие братя Йончеви. Като е така и сега тѣ трѣбва да се признаятъ за законни собственици на тази нива, а послѣдствието отъ това е, че рѣшението трѣбва да се отмѣни, като се отхвърли искътъ на държавата и се осжди на разноскитѣ по дѣлото направени и слѣдуеми се и въ двѣтѣ инстанции“, — съ рѣшението си № 176, отъ 13 ноемврий 1904 година отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Видинскиятъ окржженъ управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, е нарушилъ чл. 78 отъ Закона за земитѣ, защото Дамяна Георгиева не е могла да придобие собственостьта чрѣзъ давность, щомъ е било обявено чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ“, че спорната нива влиза въ границитѣ на държавна земя — отъ тоя моментъ Дамяна не е могла да владѣе за себе си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: щомъ въ рѣшението си, отъ една страна, констатирва, че отвѣтникътъ признавалъ, какво спорната нива влизала въ границитѣ на държавната земя „Драгоевско“, а отъ друга, съобразява, че по силата на чл. 4 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища, обнародваното въ „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 18 февруарий 1886 година обявление, установява собственостьта на държавата върху спорната нива, Видинскиятъ окржженъ сждъ въпрѣки прѣдписанието на закона е счелъ че на държавата е могло да се противопостави придобиването на сжщата нива по давностно владѣние отъ страна на Дамянъ Георгиевъ или неговия правоприобрѣтающъ Георги Ценковъ; защото по силата на чл. 6 отъ сжщия законъ за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища владѣнието на спорната нива отъ страна на Дамянъ Георгиевъ (или както се нарича въ дѣлото Дамяна Георгиева) се обърнало на владѣние прѣкарно — владѣние отъ името на държавата — щомъ не се констатирва въ рѣшението че въ шестмѣсечния срокъ отъ обнародването на реченото обявление е билъ заявенъ искъ противъ държавата за възвръщането на тази нива; така щото титулътъ, който ималъ Дамянъ Георгиевъ до 1886 година на владѣлецъ отъ свое име, като наслѣдникъ на баща си, се обърналъ въ владѣлецъ отъ името на държавата; прѣкарното же владѣние, по чл. 2 отъ Закона за давностьта, не е законно владѣние — то не придобива собственостьта. Отъ тука слѣдва, че Видинскиятъ

окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Ломско, сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣлене държавнитѣ земи и пасбища, вслѣдствие на което касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Ломско, отъ 13 ноемврий 1904 год., подъ № 176, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляване границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 114 — (637) — 6 юлий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 156, по описа за 1905 год., на Българската народна банка, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 482, отъ* 10 *ноемврий* 1904 *година.* — Въ заседанието се яви д-ръ Хр. Чакаловъ, юрисконсултъ при Българската народна банка, съ помощника си М. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Българската народна банка заявила на 1 юлий 1903 година прѣдъ IV Софийски мирови сѫдия искъ противъ държавата, въ лицето на Софийския окрѫженъ управитель, за правособственость на една нива отъ 150 лева, която банката купила на публиченъ търгъ за дългъ на Миленко Младеновъ, отъ село Горублени, а държавата я включила въ държавното пасбище „Божурище", споредъ обнародваното въ „Държавенъ Вѣстникъ" отъ 1903 год. обявление. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1558/903 год. и съ рѣшението си № 569/904 год. уважилъ искътъ. — Софийскиятъ окрѫженъ управитель апелиралъ прѣдъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 712/904 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „както отъ петитума на исковата молба на ищцата по настоящето дѣло, Българската народна банка, така и отъ устнитѣ обяснения, дадени отъ повѣреника ѝ прѣзъ течението на процеса явствува, че тя претендира отъ държавното съкровище да ѝ отстѫпи и прѣдаде въ пълно владѣние и разпореждане нивата точно, обозначена въ историческата часть на настоящето рѣшение, която (нива) то — държавното съкровище — съвсѣмъ неправилно и незаконно включвало въ границитѣ на Гурмазовския соватъ „Божурище" и „Търница" и по този начинъ я засвоявало. Фактътъ че процесната нива влиза въ чертата (границитѣ) на Гурмазовия соватъ „Божурище" и „Търница", или съ други думи казано включава се въ държавното пасбище, не се оспорва отъ страна на прѣдставителя на държавното съкровище, обаче, между другитѣ възражения, които е правилъ, които и днесь поддържа, послѣдниятъ възразява, че ищцовата страна изгубила своето право на собственость върху прѣдметната нива, тъй като искътъ ѝ билъ прѣдявенъ

слѣдъ изтичането на прѣдвиденитѣ въ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища (совати) шестмѣсеченъ срокъ или друго-яче казано, искътъ на Българската народна банка билъ просроченъ. Отъ всички, слѣдователно, възражения, направени отъ страна на прѣдставителя на държавното съкровище, най-важно и сѫществено е възражението му по просрочването на искътъ; тъй като отъ разрѣшението на тоя въпросъ ще зависи и изхода на процеса, то за туй сѫдътъ счита за излишно да се спира върху обсѫждането на другитѣ възражения. Отъ постановлението на чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища (совати) явствува, че лицата които би претендирали, че часть отъ земитѣ имъ сѫ влѣзли, по рѣшенията на комисията, въ състава на държавнитѣ земи, длъжни сѫ за това да прѣдяватъ искъ най-късно шесть мѣсеци слѣдъ обнародването на това рѣшение (протоколъ) въ „Държавенъ Вѣстникъ". Нѣма съмнѣние, че при съставянето на току що цитирания членъ законодательтъ е ималъ за цѣль да ограничи правото на искъ съ прѣдвидения въ сѫщия членъ шестмѣсеченъ срокъ, отъ който, щомъ като заинтересованата страна не се е възползувала, губи своето право на искъ. По настоящето дѣло, както това се установява отъ даннитѣ и справката наведена въ „Държавенъ Вѣстникъ", шестмѣсечниятъ срокъ за който говори чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища билъ продълженъ за държавния соватъ „Божурище" и „Търница" въ Гурмазово и Волуякъ, съгласно рѣшението на XI Обикновенно народно събрание, първа извънредна сесия, въ XLVII заседание, държано на 12 май 1901 г. и утвърдено съ височайши указъ отъ 5 юлий с. г., подъ № 225, като за тази цѣль и рѣшението (протокола) на комисията отъ 18 юний 1902 г. по опрѣдѣляване границитѣ на речения соватъ е публикувано въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 153, отъ 18 юлий 1902 година (вижъ обявление № 3375 на Финансовото министерство). Слѣдователно за лицата, които би претендирали, че часть отъ земитѣ имъ сѫ влѣзли въ състава на държавнитѣ земи, съгласно горното обявление, срокътъ билъ продълженъ до 18 януарий 1903 год. включително. Отъ исковата же молба отъ Българската народна банка се вижда, че тя е получена въ мировото сѫдилище на 1 юлий 1903 год., очевидно е прочее, че искътъ на банката не е прѣдявенъ въ течението на шестмѣсечнния срокъ, въ какъвто случай той (искътъ) се явява просроченъ и като такъвъ, не може да се слуша. — Вѣрно е, че съ второ едно обявление подъ № 941, обнародвано въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 43, отъ 25 февруарий 1903 год., Министерството на финанситѣ, като съобщава, че въ протокола, рѣшението на комисията отъ 18 юний 1902 год. пакъ били допуснати нѣкои грѣшки, които съ друго рѣшение отъ 28 и 29 декемврий 1902 год. на втора комисия били поправени границитѣ, обявява на интересующитѣ се, че продължава този срокъ съ още 6 мѣсеци, обаче, сѫдътъ е на мнѣние, че срокътъ за който чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляне държавниѣ земи и совати като срокъ легаленъ — законенъ въ никой случай не може да бѫде продължаванъ съ едно обявление, подписано отъ Главния секретарь на Министерството на финанситѣ, до когато нѣма рѣшение на законодателното тѣло (Народ. събрание), тъй като това явно би противорѣчило на чл. 44 отъ нашия основенъ законъ, който опрѣдѣля редътъ, по

който законитѣ се измѣняватъ, отмѣняватъ или допълватъ. Явно е, прочее, че съ обявлението си № 941, Финансовото министерство е измѣнило чл. 6 отъ споменатия по-горѣ законъ въ смисъль, че продължилъ 6-мѣсечния срокъ за прѣдаване на искове противъ рѣшението на надлежнитѣ комисии, нѣщо, което е недопустимо и като така, споменатото обявление въ нищо не може да ползува ищцовата страна, макаръ и да е прѣдставила своя искъ въ срока, даденъ съ второто това обявление. На тѣзи основания искътъ на Българската народна банка слѣдва да бѫде отхвърленъ, като се осѫди и да заплати на хазната разноскитѣ",— съ рѣшението си № 482, отъ 10 ноемврий 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Банката подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото окрѫжниятъ сѫдъ се е силавалъ на прѣдвидената въ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляване границитѣ на държавни земи и пасбища давность, когато държавата се е силавала на обикновената 10-годишна давность и защото сѫдътъ недостатъчно е обяснилъ, защо приема тази давность да е почнала да тече отъ публикуването на обявлението № 3375, когато банката е поддържала, че присвояването е станало формално съ обявлението № 941, обнародвано въ „Държавенъ Вѣстникъ" на 25 февруарий 1903 год., а фактически чрѣзъ завладѣването на нивата отъ военното ремонтно депо „Божурище".

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителитѣ на Българската народна банка и заключението на прокурора, взе въ съображение: прѣдвиденията въ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища срокъ отъ 6 мѣсеци е установенъ въ полза на държавата, прѣдставитель на която по отношение на държавнитѣ имоти е Министра на финанситѣ (членове 51 — 53, отъ Конституцията; сравни съ закона отъ 30 ноемврий 1891 г. за прѣдаване, размѣняване и експлоатиране държавнитѣ недвижими имоти, въ свързка съ Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ имоти и пасбища). Правилно съобразява Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, че тоя срокъ е легаленъ, понеже е прѣдвиденъ въ самия законъ, произлѣзалъ отъ компетентната власть — законодателното тѣло и че слѣдователно тоя срокъ не може да бѫде продълженъ отъ Министра — респективно Главниятъ секретарь на финанситѣ безъ разрѣшение отъ Народното събрание. Обаче, тукъ не се касае за продължение на срока, а се касае за възстановление на тоя срокъ, вслѣдствие погрѣшка, допусната отъ страната, въ чиято полза е прѣдвиденъ тоя срокъ — отъ чиновници, прѣдназначени да приведатъ въ изпълнение Закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища; тѣ сѫ неправилно опрѣдѣлени въ случая границитѣ на държавната земя; трѣбвало да се направи погрѣшката — да се унищожи направеното, да се опрѣдѣлятъ отново границитѣ и разбира се да се възстанови срокътъ на интересующитѣ се. По аналогия на чл. чл. 691 и 692 отъ Гражданското сѫдопроизводство, погрѣшката на длъжното лице, отъ дѣйствията на което се заблуждаватъ интересующитѣ се, дава поводъ за възстановление на срока имъ и това възстановление се прави отъ учрѣждението, подъ чието вѣдомство е виновното длъжностно лице, въ случая Министерството на финанситѣ. Отъ до тукъ става явно, че

Софийскиятъ окржженъ сждъ несъобразно съ прѣдписанията на закона е счелъ, че срокътъ на банката се е свършилъ на 18 януарий 1903 год., макаръ и да е константиралъ въ рѣшението си, че съ друго обявление, публикувано на 25 февруарий 1903 год., се е признавало да е имало допусната погрѣшка отъ комисията, въ опрѣдѣление границитѣ на държавната земя и слѣдователно се е давало новъ срокъ на интересующитѣ се. Прочее, Софийскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 482, отъ 10 ноемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 115 — (644) — 9 юлий 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 309, по описа за 1905 год., на Софийския окр. управитель, съ Ив. х. Козмооглу и сънаслѣдницитѣ на Димитъръ Андониядисъ, отъ гр. София, за 5000 лева.* — Въ заседанието се явиха държавниятъ адвокатъ Д. Благоевъ и Г. Згуревъ, повѣреникъ на ищцата Д. Андониядисъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 27/XI 1895 год., Д. Андониядисъ и Ив. х. Козмооглу, жители Софийски, заявили прѣдъ Софийския окржженъ сждъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, за 37.000 лева и лихвата имъ, произходящи отъ наемъ на мѣсто отъ 58.000 кв. метра, находяще се до село Княжево, подъ название „юнкерски лагеръ", като Военното министерство освободи и изпразни това мѣсто, като имъ заплати наема до изпразднуването му по 3000 лева годишно, начиная отъ 1 октомврий 1895 год. до изпразднуването. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 18 декемврий 1902 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на 8684 лева, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. Недоволни отъ това рѣшение и двѣтѣ страни подали апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „за да може да се уважи искътъ на ищцитѣ противъ държавното съкровище, по настоящето дѣло ищцовата страна е длъжна да установи прѣдъ сжда: а) че тя дѣйствително е собственица на мѣстото отъ около 58.000 кв. метра, находяще се до село Княжево, подъ название „юнкерски лагеръ"; б) че това сжщо мѣсто е било завладѣно отъ Българското правителство, респективно Военното министерство, за свои нужди, въ разстояние такова, каквото претендира ищцовата страна въ исковото прошение, т. е. отъ 1883 до 1895 години включително, и в) че съ лишението на това сжщо мѣсто прѣзъ горѣказа-

ното врѣме, ищцитѣ дѣйствително сж се лишили отъ полза и прѣтърпѣли загуби въ размѣръ на 12.188 лева, каквато сума сега претендиратъ въ апелативната си жалба, като се отказватъ да търсятъ врѣди и загуби въ оня размѣръ, обозначенъ въ исковото прошение; 2) за установяване тия условия на искътъ си, ищцитѣ сж прѣдставили слѣдующитѣ доказателства: крѣпостенъ актъ подъ №..., отъ 27 августъ 1880 год., отъ който се вижда, че ищцовата страна е купила спорното мѣсто отъ турчина Сюлейманъ Тахировъ, отъ 12 ниви, три ливади и една воденица. Провѣренъ тоя крѣпостенъ актъ на мѣстото отъ члена на първостепения сждъ съ протоколъ отъ 20 септемврий 1902 год., се е указало, че мѣстата които се съдържатъ въ него сж именно тия сжщи, които правителството, т. е. Военного министерство, е завладѣло отъ 1880 год. и по-голѣмата часть отъ 1883 год., а отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани при тая провѣрка, става явно, че мѣстото което споредъ ищцитѣ възлиза на 58.000 кв. метра, се съдържа въ крѣпостния актъ на сжщитѣ и се включава въ приложената къмъ дѣлото скица подъ буквитѣ А, Б, С, и че тая именно часть отъ пространството е била завладѣна отъ Военното министерство въ разстояние на 12 години, като то се е ползувало отъ това мѣсто за юнкерски лагеръ. Относително „стрѣлбището“, отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели не се установява, че и то е било присвоено отъ Военното министерство и да ли чрѣзъ това завладѣване ищцитѣ сж били лишени отъ нѣкакви ползи. Възражението на държавното съкровище, че ищцитѣ сж загубили правото си да претендиратъ за това мѣсто по давность, не е основателно, защото правителството не е изказало воля да владѣе това мѣсто за себе си като собственикъ, а просто е завладѣло това мѣсто за да се ползува отъ него врѣменно за извѣстни свои цѣли, обстоятелство, — което се вижда въ неговитѣ писма до притежателитѣ, съ които се признава, че тѣмъ като на собственици, се е длъжало нѣкакво обезщетение. Отъ горѣизложеното става явно, че правителството е длъжно да заплати на ищцитѣ извѣстни врѣди и загуби, и 3) за размѣра на тия врѣди и загуби е била изслушана експертиза прѣдъ окржжния сждъ; вѣщитѣ лица съ протокола си отъ 5 априлъ 1897 год. сж разпрѣдѣлили мѣстата споредъ тѣхното мѣстоположение и качеството на земята на ниви, ливади и бостани и като опрѣдѣлятъ нивата отъ 12 уврата, ливадата тоже отъ 12 уврата и двата бостани по 12 уврата сж дали мнѣние по доходностьта имъ, безъ обаче да опрѣдѣлятъ чистия доходъ на тия земи. Вслѣдствие на което е станало нужда да се допълни тая експертиза съ друга, която да опрѣдѣли и разноскитѣ по придобиване на горѣказания приходъ. Отъ тая експертиза, извършена на 3 мартъ 1898 год., става явно, че чистиятъ доходъ на нивата за една година е около 40 лева, на двата бостани, като се даватъ подъ наемъ по 200 лева, а на ливадата около 60 лева. Отъ така изложеното мнѣние на експертитѣ се установява, че за въпросното завладѣно мѣсто отъ правителството, може да се иска една загуба отъ 500 лева годишно. — Споредъ даннитѣ по дѣлото това спорно мѣсто е било въ владѣнието на правителството всичко 12 години, а въ такъвъ случай, ищцитѣ иматъ право да получатъ за това врѣме една сума отъ 6000 лева, за лишаването имъ отъ ползитѣ, които биха тѣ извлѣкли отъ ползуването на земитѣ имъ“, — съ рѣшението си отъ 6 октомврий 1904 год., подъ № 253, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Софий-

[illegible] подъ № 541, отъ 4 декемврий 1902 год. така: Со-
[illegible] управитель, като прѣдставитель на държавното съ-
[illegible] заплати на Ив. х. Кузмооглу и наслѣдницитѣ на покойния Ди-
[illegible], гръцки поданици, живущи въ гр. София, 6000 лева
[illegible] законната имъ лихва по 10%, годишно, начиная отъ 27 ноемврий
[illegible] год. до окончателното изплащане на сумата, като остатъкътъ отъ
[illegible] се отхвърли, като недоказанъ. Ищцитѣ да заплатятъ на дър-
жавното съкровище 343 лева за сѫдебни и други берии по дѣлото за
двѣтѣ инстанции и то по компенсация между странитѣ по дѣлото". — Срѣщу
това рѣшение, Софийскиятъ окрѫженъ управитель подава въ Върховния
касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ
апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 630 и 641 отъ
Гражданското сѫдопроизводство и чл. 133 отъ Закона за задълженията и
договоритѣ, защото не показалъ въ рѣшението си защо не е уважилъ
доказването му, че загубитѣ на ищцитѣ трѣбвало да се смѣтатъ, по ха-
рактера на мѣстата при завладѣването имъ, а именно като ниви и ливади,
а не бостани, и защото рѣшилъ въпрѣки правилото, че загубитѣ се опрѣ-
дѣлятъ споредъ това, какви сѫ били прѣтърпѣни и какви сѫ могли да прѣдви-
дятъ странитѣ; 2) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка
съ чл. 21 отъ Закона за земитѣ, защото е присѫдилъ на ищцитѣ приходъ
отъ завладѣни земи, и 3) чл. чл. 630 и 641 отъ Гражданското сѫдопроиз-
водство, защото не обсѫдилъ направеното отъ него възражение въ сми-
сълъ, както е казано въ по-горното оплакване.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяс-
нения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да
разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) оплакването на окрѫжния упра-
вителъ за нарушението на чл. 21 отъ Закона за земитѣ е неоснователно,
тъй като въ случая не е била похитена земята за да се обработва, а за
съвършено други цѣли, така щото страната на законно основание има право
да иска приходи вслѣдствие отнимането на мѣстото ѝ и лишаването ѝ отъ
възможностьта да експлоатира своя имотъ; 2) щомъ постановлението на
чл. 21 отъ Закона за земитѣ не може да има приспособление по настоящето
дѣло, то апелативниятъ сѫдъ не е нарушилъ и чл. чл. 630 и 641 отъ
Гражданското сѫдопроизводство, като не е обсѫдилъ въ рѣшението си
това възражение на държавния прѣдставитель; 3) обаче, апелативниятъ сѫдъ
е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското
сѫдопроизводство въ друго отношение. За да опрѣдѣли размѣра на загу-
битѣ, отъ които сѫ били лишени ищцитѣ и които държавата трѣбва да
имъ заплати, апелативниятъ сѫдъ е раздѣлилъ, както се вижда отъ рѣше-
нието му, отнетата земя на три категории, а именно, на ниви, ливади и
бостани. Прѣдставительтъ на държавата справедливо се оплаква, че по
този начинъ на страната се присѫждатъ прѣдполагаеми само загуби, по-
неже съ нищо не е било установено по дѣлото, че при отнимане на мѣ-
стото експлоатирането на земята е ставало именно съобразно съ тия три
категории; напротивъ, явно било отъ дѣлото, че тогава имало само ниви
и ливади. Отъ законна точка, държавата вслѣдствие извършеното отъ ней-
нитѣ прѣдставители нарушение е длъжна да заплати на потърпѣвшето лице
[illegible] загуби, които то е прѣтърпѣло, а не и такива, каквито не сѫ

били отъ него прѣтърпѣни. За това апелативниятъ сждъ за да опрѣдѣли по настоящето дѣло слѣдуемитѣ се на ищцитѣ врѣди, трѣбваше да вземе прѣдъ видъ загубитѣ, които тѣ сж прѣтърпѣли, а това ще бжде въ зависимость отъ обстоятелството, какъвъ приходъ страната е имала съобразно съ културата ѝ въ врѣме на отнимането ѝ, а не съобразно съ теоретически разрѣшения въпросъ, на какви култури е способна да служи тя.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 253, отъ 6 октомврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 116 — (648) — 9 юлий 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 580, по описа за* 1903 *год., на Ибриямъ Карамемишовъ, Сали и Сюлю Юсенджикови, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ отдѣление Севлиевско, отъ 31 януарий* 1903 *год., подъ № 16.* — Въ заседанието се яви адвокатъ Сл. Матовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на отвѣтника по касация Хр. С. Джамбазовъ.

Обстоятелствата сж: Н. Влаевъ и М. Пешевъ, пълномощници по прѣдовѣрие отъ Ц. Карабичевъ, на Ибриямъ Карамемишовъ, Сали и Сюлю Юсенджикови, отъ село Крушево, сж заявили на 28 февруарий 1901 год. прѣдъ Севлиевския мирови сждия искъ противъ Хр. С. Джамбазовъ и противъ длъжника му Ц. Карабичевъ, отъ гр. Севлиево, за вдигане запора отъ 9 кжса недвижими имоти, наложенъ отъ първия отвѣтникъ за дългъ на втория. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 578, 1901 год. и съ рѣшението си № 1215/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ — взискатель Хр. С. Джамбазовъ апелиралъ прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 147/902 г. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Н. Влаевъ и М. Пешевъ, отъ гр. Севливо, като повѣреници на Ибриямъ Карамемишовъ, Сали и Сюлю Юсенджикови. по прѣдовѣрие на Циню Ив. Карабичевъ, отъ село Крушево, прѣдявили искъ противъ Христо С. Джамбазовъ, за вдигане наложения запоръ отъ тоя като взискатель, на имотитѣ на Карабичева, отъ село Крушево, за дълга на тоя отъ 400 лева, които ищцитѣ претендиратъ, че не били на Карабичева, а на тѣхнитѣ довѣрители Сали и Сюлю Юсенджикови, Ибриямъ Карамемишовъ и Абди Ходжа Юсенджиковъ, и 2) ищцитѣ — възмиваеми, за доказателство, че имотитѣ, на които е наложенъ запоръ за дълга на Карабичева, не сж собственость на послѣдния, а на тѣхнитѣ довѣрители Сали и Сюлю Юсенджикови, Ибриямъ Карамемишовъ и Абди Ходжа Юсенджиковъ, прѣдставятъ двѣ пълномощия, издадени прѣзъ 1892 год., удостовѣряющи, че сжщитѣ Сали и Сюлю

Юсенджикови, Ибриямъ Карамемишовъ и Абди Ходжа Юсенджиковъ, упълномощаватъ Цоню Ив. Карабичевъ, отъ село Крушево, „да засвои и завладѣе" всичкитѣ имъ недвижими имоти които притежаватъ въ землището на село Крушево и околнитѣ му села. Отъ съдържанието на тѣзи пълномощия, особено отъ думитѣ „да засвои и завладѣе", се вижда, че казанитѣ имоти сж прѣхвърлени чрѣзъ покупка — продажба върху Цоню Ив. Карабичевъ и той се счита за законенъ собственикъ на тѣхъ. А че такава покупка — продажба може да става и подъ форма на такива пълномощия, се вижда ясно и отъ чл. 1 отъ Закона за продажба на недвижими имущества, извършени съ домашни условия или частни актове, който членъ гласи: „договоритѣ за покупка — продажба на недвижими имоти, извършени по частенъ редъ или съ пълномощия ако нѣма придобити крѣпостни права на трети лица, раждатъ правото на собственость"; сжщото се вижда и отъ специялния Законъ за извършенитѣ съ частни актове, продажби на недвижими имущества отъ изселившитѣ се изъ България български и чужди поданици, п. 3, споредъ който между другото Карабичевъ се счита собственикъ, понеже той е владѣялъ имуществата повече отъ 5 години. Отъ всичко това слѣдва, че Цоню Ив. Карабичевъ е собственикъ на секвестиранитѣ въ негови ржцѣ имоти, за това мировиятъ сждия неправилно е постжпилъ, като е осждилъ Джамбазова да вдигне запора на сжщитѣ имоти; слѣдователно, рѣшението на сжщия сждия трѣбва да се отмѣни", — съ рѣшението си № 16, отъ 31 януарий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищцитѣ подаватъ касационна жаба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окрженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 58 и 282, въ свързка съ чл. чл. 107 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 1, 2 и 3 отъ Закона за извършване съ частни актове продажби отъ 18 декемврий 1888 год., защото неправилно е счелъ — съ нищо не било доказано — че Цоню Карабичевъ билъ собственикъ на имотитѣ; отъ употрѣбенитѣ думи въ даденото му отъ тѣхъ пълномощно „да засвои и завладѣе" имотитѣ, неправилно сждътъ е извадилъ заключение, че той ги купилъ; напротивъ той ги владѣе като тѣхенъ повѣреникъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: оплакването, както е формулирано въ касационната жалба, се отнася до сжществото на дѣлото. По силата на цитирания въ това оплакване чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ по сжщество е властенъ да оцѣнява прѣдставенитѣ му отъ странитѣ документи и ако въ случая Търновскиятъ окрженъ сждъ е извлѣкалъ отъ прѣдставеното му пълномощно, особено отъ употрѣбенитѣ въ него думи — „да засвои и завладѣе" — заключение, че това пълномощно съдържало въ себе си една продажба, която и била изпълнена съ прѣхвърляне на имотитѣ върху Ц. Карабичевъ, който и ги владѣлъ 5 години и за дългъ на когото Джамбазовъ е наложилъ запора, сждътъ не е нарушилъ нито тоя членъ, нито указанитѣ въ сжщото оплакване чл. чл. 58 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство и Закона отъ 18 декемврий 1888 год. за извършенитѣ съ частни актове продажби на недвижими имущества и пр., защото споредъ този по-

слѣдния именно законъ продажбата могла да се извърши и съ пълномощно, стига да сж сжществували прѣдвиденитѣ въ тритѣхъ пункта на тоя законъ условия, едното отъ които (прѣдвидено въ п. 3) окржжниятъ сждъ въ случая констатира да е сжществувало, а за другитѣ не става въпросъ въ касационната жалба. Проче, изцѣло оплакването е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ибриямъ Карамемишовъ, Сали и Сюлю Юсенджикови, срѣщу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 31 януарий 1903 год., № 16, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 117 — (649) — 9 юлий 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 582, по описа за 1903 год., на Коста и Митя Митеви, Митя Хр. Ионовъ и Цана Петкова, отъ с. Дъскотъ, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 28 априлъ* 1903 *год., подъ №* 172. — Въ заседанието се явиха касаторътъ Коста Митевъ, съ повѣреника си Н. Карафиловичъ и отвѣтницата по касация Вангели Ст. Смилова, съ повѣреника си Ал. П. Радевъ.

Обстоятелствата сж: Коста, Митю и Петко Митеви, отъ село Дъскотъ, сж заявили на 28 априлъ 1897 год., прѣдъ Павликенския мирови сждия искъ противъ Вангели Ст. Смилова, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Търново, за спирането публичната продань на 18 кжса недвижими имоти и признаването имъ за тѣхна (на ищцитѣ) собственость. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 424/1897 година и съ рѣшението си № 601/901 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницата е апелирала прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 110/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцитѣ за доказване на иска си сж прѣдставили три домашни продавателни актове съ дати незавѣрени: 6 октомврий 1888 година, 22 мартъ 1889 година и 27 мартъ 1882 год., издадени отъ лицата Иванъ х. Недевъ, Ив. Ж. Ангеличевъ и Бейко Рашковъ, съ които удостовѣряватъ, че сж продали означенитѣ въ тѣзи продавателни имоти на Коста, Митю и Дена Митева, послѣднята майка на ищцитѣ (удостовѣрение № 278/99 год. на Дъскотското общинско управление); 2) отвѣтницата поддържа, че имотитѣ сж останали отъ покойния ѝ мжжъ, който е билъ тѣхенъ собственикъ, за доказателство на което е прѣдставила 18 крѣпостни актове, издадени отъ Паскалевския мирови сждия на основание едно рѣшение отъ 18 февруарий 1898 год. на Търновския окржженъ сждъ, издадено противъ Митю Хр. Ионевъ, баща на ищцитѣ, въ полза на Ст. Смиловъ; 3) между странитѣ нѣма споръ, че както продавателнитѣ, тъй и крѣпостнитѣ актове се отнасятъ до означенитѣ въ исковата молба имоти; 4) като доказателство по дѣлото сжществуватъ двѣ мѣстни дознания, произведени съ цѣль да се установи да ли спорнитѣ имоти сж собственость на продавачитѣ на ищцитѣ. Соб-

тежанието на недвижими имоти се установява съ писменни актове, но и да се приеме, че съ туй опредѣление на листъ 22 на дѣлото, се разбира установяването на прѣдявената въ дѣлото придобивателна давность, и тя не може съгласно чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство да се установява съ мѣстно дознание, съ което би се послужило за разрѣшение на една прѣпирня за продължителность на владѣнието по мѣстото; тъй щото тѣзи дознания не могатъ да послужатъ като доказателство за разрѣшение на прѣпирнята за собственость за която е заведено дѣлото; а тъй щото единственото по дѣлото доказателство на ищцитѣ оставатъ притѣ имъ продавателни. Но съ тѣхъ ищцитѣ не доказватъ иска си, тъй като тѣ нѣматъ завѣрена дата и съгласно чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство не притежаватъ условията за да се счита датата имъ достовѣрна за отвѣтницата и да се противопоставятъ на ищцитѣ крѣпостни актове, но главно за туй тѣзи продавателни не доказватъ искътъ на ищцитѣ, защото съ нищо тѣ не доказватъ, че тѣхнитѣ продавачи сѫ собственици на тѣзи имоти. Наистина и отвѣтницата съгласно чл. 558 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не би можала да противопостави на ищцитѣ тѣзи актове, като основани на едно рѣшение по дѣло, въ което тѣ не сѫ взели участие но и да не прѣдставляваше отвѣтницата никакви доказателства, ищцитѣ, които сѫ длъжни съгласно чл. 252 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 58 отъ сѫщото сѫдопроизводство да докажатъ иска си, както се каза, съ нищо не го доказватъ, и б) слѣдователно, искътъ на ищцитѣ трѣбва да се отхвърли, като недоказанъ, като се отмѣни рѣшението обжалвано и се осѫдятъ тѣ да заплатятъ на отвѣтницата сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, а по отношение на ищеца Петко Митевъ, искътъ би трѣбвало да се отхвърли още и за това, че отъ кръщелното свидѣтелство на листъ 23 въ дѣлото на мировия сѫдия се вижда, че той е роденъ на 12 юлий 1876 год., слѣдователно, при завеждане на искътъ той е нѣмалъ още 21 навършени години и съгласно чл. 106 отъ Закона за настойничеството, той безъ надзора на попечителя си не е можалъ да прѣдявява искъ прѣдъ сѫда, тъй щото, отъ негова страна искътъ е заведенъ отъ лице, което по закона е нѣмало право да го завежда". — съ рѣшението си отъ 28 мартъ 1903 год., подъ № 172, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ (послѣднитѣ прѣдставлявани отъ наслѣдницитѣ му) подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 392, въ свръзка съ чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото макаръ и противната страна да не е възразявала, да не е оспорвала датата на частнитѣ продавателни актове, даже косвено признавала я за достовѣрна сѫдътъ ex officio е счелъ че датата имъ не била достовѣрна като незавѣрена, а не взелъ прѣдъ видъ че искътъ билъ прѣдявенъ на 28 априлъ 1897 година, а новата редакция на чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство е (прокарана) влѣзла въ законна сила на 1 май 1897 година; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ показанията на свидѣтелитѣ, отъ които се било установило, че имотитѣ сѫ били на Бейка Рашковъ и др. и сетнѣ прѣминали по продажба върху Дена Митева, а слѣдъ смъртьта ѝ върху нейнитѣ наслѣдници; освѣнъ това тия свидѣтели сѫ установили, че имотитѣ сѫ били владѣни отъ Коста, Митя

и Дена Митева повече отъ 10 години, и 3) чл. чл. 524 п. 3, 527, 58 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство, защото безъ да е имало отводъ отъ противната страна, ex officio е намѣрилъ, че ищецътъ Петко Митевъ билъ малолѣтенъ при заявяването на искътъ.

. Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) твърдението въ първото касацоинно оплакване, че отвѣтната страна не оспорява датата на частнитѣ актове на ищцитѣ и че слѣдователно, сждътъ служебно билъ възбудилъ въпросъ за датата имъ, е твърдение неоправдано отъ даннитѣ въ дѣлото, защото отъ протокола, държанъ въ сждебното заседание на 25 априлъ 1903 година въ окржжния сждъ, се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтната страна е казалъ слѣдующето: „частнитѣ актове на ищцитѣ сж невѣрни . . . още за това, защото не имъ е завѣрена датата". — Вториятъ мотивъ въ сжщото първо касационно оплакване, че новата редакция на чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство била неприложима по настоящето дѣло, понеже то било заведено прѣди да бжде тя узаконена, е несъстоятеленъ като се има прѣдъ видъ само това обстоятелство, че не заедно съ подаването на исковата молба сж били прѣдставени и частнитѣ актове за да може да се приеме, че датата имъ е прѣдшествувала поне новата редакция на чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, а тѣ сж били прѣдставени на 12 септемврий 1897 год, т. е подиръ новата редакция на тоя членъ. Отъ всичко това слѣдва, че първото касационно оплакване е неоснователно; 2) второто касационно оплакване е неоснователно по двояка причина едно — и то е достатъчно — защото това оплакване се относи до сжществото на дѣлото и друго, защото се относи до дознанието, което окржжниятъ сждъ на законно основание е счелъ безъ значение по настоящето дѣло. и 3) сждътъ е отхвърлилъ искътъ, защото не билъ доказанъ, независимо отъ въпроса че единъ отъ ищцитѣ билъ малолѣтенъ при заявяването му, така щото сжждението на сжда по малолѣтството на Петко Митевъ не е повлияло на изхода на дѣлото. Слѣдва, че и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Коста и Митя Митеви, Митя Хр. Ионовъ и Цона Петкова, срѣщу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 28 априлъ 1903 год., подъ № 172, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 118 — (650) — 9 юлий 1905 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 583, по описа за 1903 год., на Анто Николовъ, отъ гр. Видинъ, срѣщу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 8 май 1903 год., подъ № 77.* — Въ заседанието се яви Хр. А. Филиповъ, повѣреникъ на отвѣтницата по касация Елена Митева Кръстева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Еленка Митова Кръстева, отъ гр. Видинъ завела на 19 юлий 1902 година прѣдъ I Видински мирови сѫдия искъ противъ Анто Николовъ, отъ сѫщия градъ за сервитутъ — да открие отвѣтника закригия отъ него пѫть за кола прѣзъ който баща ѝ още минавалъ за лозето си. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1266/902 год. и съ рѣшението си № 1195/902 година уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 713/902 год. и съ рѣшението си отъ 8 май 1903 година (не турилъ номера на рѣшението си) потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ исковата мобла, както и отъ устнитѣ обяснения на странитѣ се вижда, че настоящиятъ искъ е за право на прѣминаване (servitude de passage). Ищцата претендира, че като наслѣдница на покойния си баща, си служила да минава за своето лозе прѣзъ пѫтя, който се намира между нейното лозе, лозето на отвѣтника, отъ една страна, а отъ другата страна лозето на Мл. Пенчовъ (виждъ чертежа на стр. 37, направенъ отъ мировия сѫдия). Отвѣтникътъ не отрича, че сега заградилъ този пѫть, като го присъединилъ къмъ лозето си, обаче възразява, че мѣстото е негово, което се вижда отъ крѣпостния актъ, и че той не иска повече да пуща ищцата да прѣминава. Това възражение е съвършено неосновтелно, защото отъ показанията на всичкитѣ околни люди, въ свързка съ положението на самото мѣсто, се установява по единъ положителенъ начинъ, че това мѣсто било отъ 30 години пѫть, който служилъ за входъ и изходъ на притежателитѣ на съсѣднитѣ лозя; т. е. установява се, че ищцата е придобила правото на прѣминаване прѣзъ въпросното мѣсто, което по крѣпостния актъ принадлежи на отвѣтника; щомъ като ищцата е придобила това, то отвѣтникътъ не може самоволно да ѝ го отнеме подъ претекстъ, че това прѣминаване му било врѣдително; ако дѣйствително той има врѣда отъ прѣминаването на ищцата, той може само по сѫдебенъ редъ, като заведе специяленъ искъ да се освободи отъ тази тяжесть върху имота му. Прочее, искътъ се явява напълно основателенъ и доказанъ. Рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, и 2) страната, която губи процеса, заплаща на противната — разноскитѣ по дѣлото". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ съ указанитѣ въ апелативната му жалба свидѣтели да докаже, че прѣминаването прѣзъ мѣстото е ставало съ съгласието на първия притежатель дѣдо Иоцо; сѫдътъ неправилно е счелъ че съ дознание може се доказва сервитутно право.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтницата по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: окрѫжниятъ сѫдъ неправилно се е основалъ на извършеното отъ мировия сѫдия мѣстно дознание за установяване давностного ползуване отъ спорното мѣсто за пѫть, толкозъ повече, че отвѣтникътъ още въ първата инстанция е привлѣкалъ вниманието на сѫдията върху неправилното искане на ищцата съ дознание да доказва давностьта си, а въ апелативната си жалба отвѣтникътъ е при-

влѣкалъ вниманието и на окрѫжния сѫдъ, че давность се доказва съ свидѣтели, а не съ дознание; обаче, въпрѣки тѣзи законни възражения, мировиятъ сѫдия е допусналъ дознанието и окрѫжниятъ сѫдъ се е основалъ на него, като установляюще давностьта. По този начинъ Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото давность, било на владението, било отъ ползуването на недвижимъ имотъ, се установява само съ свидѣтелски показания, споредъ прѣдписанието на чл. 325 п. 2 отъ реченото Гражданско сѫдопроизводство, а мѣстното дознание прѣдвидено само за опрѣдѣляване мѣстностьта, пространството или границитѣ на поземленото владѣние, както гласи чл. 329 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Съображението на окрѫжния сѫдъ, по недопускането свидѣтелитѣ на отвѣтника, че съ дознанието се установявало, какво отвѣтникътъ билъ продължилъ границитѣ на владѣнието си, като е завладѣялъ пѫтя, е съображение неправилно, защото, отъ една страна, сѫщиятъ сѫдъ констатирва въ рѣшението си, че спорното мѣсто влиза въ крѣпостния актъ на отвѣтника, слѣдователно, послѣдниятъ не е продължилъ границитѣ на владѣнието си повече отъ колкото му дава право крѣпостниятъ актъ, отъ друга страна, дознанието има прѣдъ видъ случая, когато двама съсѣди безспорно владѣятъ два съсѣдни имота но спорътъ имъ състои само въ границата — единътъ претендирва, че съсѣдътъ му е продължилъ владѣнието си отсамъ своитѣ граници и по този начинъ е намалилъ пространството на неговото владѣние, какъвто тукъ не е случая. Прочее, касационното оплакване за нарушението на чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 8 май 1903 год., подъ № 77, защото сѫ нарушени чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 119 — (660) — 15 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ат. Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 589, по описа за 1903 год., на Тоню Пеневъ, отъ с. Аладжалий, срѣщу рѣшението Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 1 мартъ 1903 год., подъ № 95.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ П. Стояновъ, повѣреникъ на касатора Тоню Пеневъ.

Обстоятелствата сѫ: Шефкетъ Бей Еминъ Пашовъ, отъ гр. Стара-Загора, заявилъ прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Тоню Пеневъ, отъ село Аладжалий, за 7 кѫса недвижимъ имотъ, който ищецътъ билъ продалъ на отвѣтника, но послѣдниятъ, като нѣмалъ да му плати стойностьта имъ, съгласилъ се да му ги повърне, обаче пакъ ги не давалъ

доброволно. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 229/900 год. и съ рѣшението си № 30/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 252/902 год. и съ рѣшението си № 95, отъ 1 мартъ 1903 година отхвърлилъ апела и потвърдилъ първостепенното рѣшение, на основание слѣдующитѣ съображения: „че Шефкетъ Бей Еминовъ Пашевъ иска да се осжди Тоню Пеневъ да му отстжпи и прѣдаде 6 ниви и единъ юртъ, които му билъ продалъ, но не заплатилъ стойностьта имъ, вслѣдствие на което незаплащане продажбата имъ е била унищожена, за която цѣль се е било съставило и спогодителното, приложено къмъ дѣлото; че отвѣтникътъ Тоню Пеневъ за възражение на заведения срѣщу него искъ прѣдставлява крѣпостнитѣ актове подъ № № 1019, 1020, 1021, 1022, 1023 и 1024, отъ 7 май 1897 год., отъ които се вижда, че той е придобилъ правото на собственость върху описанитѣ въ тѣхъ имоти, които сж и прѣдметъ на споръ въ случая; но отъ спогодителното по дѣлото отъ 29 ноемврий 1897 год. се установява, че сжщиятъ Тоню Пеневъ е прѣхвърлилъ собственостьта на сжщитѣ имоти върху ищеца по дѣлото срѣщу дългътъ си къмъ него, отъ което слѣдва, че при тия именно данни на дѣлото искътъ на ищеца напълно се доказва; че съ факта какво ищецътъ е подалъ едно заявление до Т.-Сейменския сждебенъ приставъ, съ което се иска да се остави прошението му отъ 24 ноемврий 1897 година безъ послѣдствие и се прикрие изпълнителното дѣло № 509/96 година, защото си получилъ сумата отъ Тоню Пеневъ не се доказва, че послѣдниятъ е заплатилъ дълга си отъ спорнитѣ имоти, защото въ случая това заявление се отнася до спогодителното по дѣлото, което се установява и отъ датитѣ на заявлението и спогодителното, вслѣдствие и на което възраженията на Тоню Пеневъ относително до това, че спогодителното било само единъ проектъ не може да се уважи прѣдъ видъ на казанитѣ факти. Слѣдователно, искътъ на ищеца си остава доказанъ напълно, вслѣдствие и на което въззивната жалба трѣбва, като неоснователна, да се отхвърли, а обтжженото рѣшение да се потвърди". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 3, 12 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно е приелъ спогодителното отъ 27 ноемврий 1897 год. за законно оформенъ двустраненъ договоръ макаръ и да не билъ подписанъ освѣнъ отъ едната страна, въ който случай не е билъ освѣнъ прѣдложение отъ нея, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е извратилъ съдържанието на заявлението, съ което самиятъ ищецъ е прѣкратилъ изпълнителното дѣло заведено отъ него, понеже си билъ получилъ паритѣ и билъ удовлетворенъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ цитиранитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 3, 12 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, първиятъ казва, че договорътъ е двустраненъ, когато договорящитѣ се взаимно се задължаватъ едни къмъ други; вториятъ говори какъ става съгласието: чрѣзъ прѣдложение и приемане; а третиятъ че продажбата на недвижимъ имотъ става и съ частенъ писменъ актъ и прочее. Отъ тѣзи

членове обаче не слѣдва че единъ продавателенъ актъ, подписанъ само отъ продавача, нѣма сила на двустраненъ договоръ дори и тогава когато той се намира, разбира се, не по прѣстжпенъ пжть, въ ржцѣтѣ на купувача и когато задълженията на купувача сж изпълнени спрѣмо продавача, защото подписътъ изразява реализиране на съгласието. а фактътъ че купувачътъ изпълнилъ своитѣ задължения и се осланя на акта, прѣдставенъ отъ него, манифестира даденото отъ него съгласие за покупката. Въ случая спогодителното отъ 29 ноемврий 1897 год. изразява една продажба: отвѣтникътъ продалъ на ищеца сжщитѣ имоти и за сжщата цѣна, които и за каквато той билъ ги купилъ по-рано отъ него. Това е юридическото значение, което дава — макаръ и имплицитно — апелативниятъ сждъ на спогодителното; такова же значение му дава и отвѣтникътъ — касаторъ и за това цитира въ първото си касационно оплакване чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Щомъ прочее, това спогодително се намирало у ищеца — купувача, който и изпълнилъ своитѣ задължения, обстоятелството, че не било то подписано отъ него, не му отнима силата на двустраненъ договоръ. Слѣдва, че цитиранитѣ законоположения не сж нарушени и че първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) апелативниятъ сждъ не е извратилъ съдържанието на спогодителното и слѣдователно второто касационно оплакване, приписвающе му такова извращение, е неоснователно; защото въ самото спогодително отвѣтникътъ — касаторъ казва, че ищецътъ се задължава да закрие заведеното отъ сжщия изпълнително противъ отвѣтника производство, а той го е закрилъ съ заявлението си до сждебния приставъ, че билъ удовлетворенъ — удовлетворенъ разбира се, съ спогодителното. Такова е тълкуването, което апелативниятъ сждъ далъ на съдържанието на спогодителното въ сравнение съ заявлението отъ ищеца до пристава и това тълкуване е логично. Прочее, нѣма нарушение и на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тоню Пеневъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 1 мартъ 1903 год., № 95, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 120 — (661) — 15 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 592, по описа за* 1903 *год., на Нико Николовъ и Добри х. Стояновъ, отъ село Долна-Орѣховица, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ* 18 *февруарий* 1903 *год., подъ* № 34. — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ С. Иванчевъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова, отъ село Долна-Орѣховица, сж заявили прѣдъ Търновския окржженъ сждъ искъ противъ Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ, отъ

сжщото село, за право на собственость върху една нива съ [illegible] ка-риера. Окржжниятъ сждъ образувалъ гражданско дѣло № 242 900 год. и съ рѣшението си № 23[illegible] 901 год. уважилъ иска. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 259 901 год. и съ рѣшението си № 34, отъ 15 февруарий 1903 г. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова за да докажатъ правото си на собственость върху спорната нива прѣдставляватъ двѣ рѣшения отъ 15 декемврий 1898 год., подъ №№ 1525 и 1526, издадени отъ Горнооряховския мирови сждия. Отъ тѣзи двѣ влѣзли въ законна сила рѣшения се установява: че Юрданъ Молловъ и Христина Юрданова сж купили нивата отъ Юрданъ Димитровъ Чугуровъ съ домашенъ продавателенъ актъ отъ 12 декемврий 1895 година. Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ основаватъ пакъ своето право на собственость на единъ домашенъ актъ съ дата 8 декемврий 1897 год. и единъ крѣпостенъ актъ съ дата 23 февруарий 1900 г., подъ № 2, издаденъ отъ Горнооряховския мирови сждия. Отъ домашния продавателенъ актъ се установява, че Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ сж купили отъ сжщия Юрданъ Димитровъ Чугуровъ въпросната нива, а отъ крѣпостния актъ се установява: че на основание едно рѣшение, издадено отъ Горнооряховския мирови сждия, на сжщитѣ е билъ издаденъ за нивата крѣпостенъ актъ. Обаче този крѣпостенъ актъ е безъ значение, съ него Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ не сж придобили крѣпостни права върху спорната нива. На този крѣпостенъ актъ въ основата лежи домашния продавателенъ актъ съ дата 8 декемврий 1897 г. и е издаденъ съгласно Закона за продажби на недвижими имущества извършени съ домашни условия или частни актове отъ 18 февруарий 1892 г. А домашниятъ продавателенъ актъ е издаденъ подъ режима на Закона за задълженията и договоритѣ, който отмѣнява първия. — Значи крѣпостниятъ актъ е неправилно издаденъ, а като такъвъ не може да създаде крѣпостни права. Така щото и двѣтѣ страни иматъ еднакъвъ титулъ за спорния имотъ домашенъ продавателенъ актъ, издаденъ отъ едно и сжщо лице. Споредъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, при подобни обстоятелства, правото на собственость върху спорния имотъ ще принадлежи на тази отъ странитѣ, която първа добросъвѣстно е била поставена въ владѣние на имота. Отъ удостовѣренията съ дата 28 декемврий 1899 год., подъ №№ 526 и 527, издадени отъ Писаревското селско общинско управление и показанията на свидѣтелитѣ: Косю Д. Косевъ, Юрданъ Аговъ и Енко Михалевъ, разпитани въ първата инстанция, се установява: че слѣдъ първоначалния собственикъ на спорния имотъ Иванъ Димитровъ Чучуровъ, владѣнието на този имотъ е било прѣминало или по-добрѣ този имотъ е билъ завладѣнъ отъ Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова по продажба отъ първия, Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова сж били поставени въ владѣние на спорния имотъ, споредъ както се установява, въ края на 1898 год., а отъ забѣлѣжката направена върху крѣпостния актъ отъ сждебния приставъ при Търновския окржженъ сждъ на III участъкъ, се вижда: че Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ сж били въведени въ владѣние и то на основание на единъ неправилно издаденъ крѣпостенъ актъ, на 4 мартъ 1900 година, до установяване на противното трѣбва да

се приеме, че Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова сж били добросъвѣстни когато сж завладѣли спорния имотъ, защото добросъвѣстностьта се прѣдполага, а противното трѣбва да се доказва. Значи, Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова иматъ собственостьта на спорната нива и искътъ имъ слѣдва да се уважи, като се потвърди първостепенното рѣшение. Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ искатъ да установятъ истинностьта на датата на домашния продавателенъ актъ който тѣ носятъ. Наистина ако установѣха достовѣрностьта на тази дата ще излѣзе, че тѣ имали домашенъ актъ съ по-ранна дата отъ този на Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова, но това е безъ значение защото и при тѣзи обстоятелства, споредъ цинтирания по-горѣ членъ отъ Закона за задълженията и договоритѣ, придобива собственостьта на имота, този който първъ е поставенъ добросъвѣстно въ владѣнието му. Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ възразяватъ, че домашниятъ продавателенъ актъ на Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова билъ безпариченъ, симулативенъ; като за доказателство на това си възражение искатъ да се разпитатъ свидѣтели, имената на които щѣли да укажатъ и въ краенъ случай прѣдлагатъ на послѣднитѣ рѣшителна клетва. Дѣйствително, Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ иматъ интересъ отъ установяването на подобно обстоятелство, защото ако установяватъ: че продавателно на Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова е безпарично ще излѣзе, че послѣднитѣ нѣматъ титулъ а щомъ нѣматъ титулъ, ако и да иматъ владѣнието на имота, собственостьта на имота ще придобиятъ Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ, защото иматъ домашенъ актъ. А щомъ тѣ иматъ интересъ, могатъ да възражаватъ и да доказватъ безпаричностьта на продавателния актъ. Обаче, въ случая, установяването на безпаричностьта на домашния актъ на Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова не може да се допусне, защото на основание този актъ послѣднитѣ сж се снабдили съ рѣшения влѣзли. въ законна сила, за които се спомена по-горѣ. Съ тѣзи рѣшения Иванъ Димитровъ Чугуровъ е осжденъ да прѣдаде на Юрданъ М. Молловъ и Христина Юрданова спорната нива, т. е. правото на собственость върху спорната нива е признато на послѣднитѣ спрѣмо първия и при наличностьта на тѣзи рѣшения Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ. не могатъ да възражаватъ противъ продавателния актъ до като не поискатъ отмѣнението на това рѣшение съгласно чл. чл. 705 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство. По-нататъкъ Добри х. Стояновъ и Нико Николовъ възражаватъ, че исковата молба на Христина Юрданова противъ Иванъ Димитровъ Чугуровъ била подадена на 10 декемврий 1898 год., а домашниятъ ѝ продавателенъ актъ носялъ дата 12 декемврий 1898 година. Значи подала молбата си за собственостьта на спорния имотъ прѣди да го купи; отъ това слѣдвало да се заключи, че продавателниятъ ѝ актъ не билъ валиденъ, билъ безпариченъ. Но и това възражение е неоснователно по горното събражение. Страната, която губи процеса, плаща и сждебнитѣ разноски, чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, между друго, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629, 431 и 432 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно не имъ допусналъ да доказватъ симулативностьта на продавателнитѣ по погрѣшното

съображение, основано върху чл. чл. 705 и 708 отъ сждото сждопроизводство, че по тия продавателни имало издадени рѣшения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтницитѣ по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) като приема въ рѣшението си че отвѣтницитѣ иматъ интересъ да искатъ признаването на частния актъ, прѣдставенъ отъ ищцитѣ, за симулативенъ — безпариченъ, Русенскиятъ апелативенъ сждъ обаче не имъ допуска да кажатъ симулативностьта му по съображение, че въ полза на ищцитѣ и възъ основа на сждия този частенъ актъ имало влѣзли въ законна сила рѣшения, така щото, до като не поискатъ, съгласно чл. чл. 705 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство отмѣната на тия рѣшения, отвѣтницитѣ не могатъ да възразяватъ противъ речения частенъ актъ. Неправилностьта на този възгледъ се вижда отъ юридическата почва, на която се е поставилъ самъ апелативниятъ сждъ при сравнителната оцѣнка на доказателствата на сждящитѣ се страни, като отстранява крѣпостния актъ, издаденъ тоже възъ основа на едно влѣзло въ законна сила рѣшение въ полза на отвѣтницитѣ, апелативниятъ сждъ приема, че основанията и на двѣтѣ сждящи се страни сж частни актове, съ които и едната и другата сж купили спорния имотъ отъ сждия продавачъ; а като сравнява силата на едина и на другия частенъ актъ, апелативниятъ сждъ прѣдпочита оня на ищцитѣ, не за това защото въ тѣхна полза има влѣзли въ законна сила рѣшения — не защото тия рѣшения сж дали по-голѣма сила на частния актъ, но само защото ищцитѣ сж влѣзли добросъвѣстно въ владѣнието на имота прѣди отвѣтницитѣ. Щомъ прочее, по разбирането на самия сждъ, рѣшенията както ония въ полза на ищцитѣ така и онова въ полза на отвѣтницитѣ — не сж придали по-голѣма сила на актоветѣ, нѣмало е основание защо да се противопоставятъ първитѣ противъ отвѣтницитѣ нежели второто противъ ищцитѣ, и 2) отъ сравнение между чл. чл. 597, 708 и 801 à contrario на Гражданското сждопроизводство излиза, че когато третото лице има самостоятелни права къмъ имота който е билъ, или е, споренъ между двѣ лица, не е длъжно, макаръ и да има право, да се намѣсва въ процеса между тѣзи двѣ лица; то има право и слѣдъ рѣшението на спора имъ да заяви ревандикационенъ искъ за имота, или же, като отвѣтникъ по ревандикационенъ искъ, да възразява противъ всѣко противопоставено му рѣшение, въ което то не е участвувало, като незадължително за него — res inter alios acta; чл. 708 допуска му само възможностьта да иска отмѣната на такова едно рѣшение въ случай че то нарушава неговитѣ права, като за примѣръ, ако неговото изпълнение му отнима владѣнието или ползуването отъ имота, какъвто тукъ случая не е по отношение на отвѣтницитѣ, понеже фактътъ, че искътъ е заявенъ противъ тѣхъ, доказва, че ревандикираниятъ имотъ е въ тѣхно владѣние. Противоположното на изложеното до тукъ като е приелъ, Русенскиятъ апелативенъ сждъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, за което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 18 февруарий 1903 год., № 34, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждо-

производство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разлеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 121 — (662) — 15 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 593, по описа за 1903 год., на Пане и Иове Тоневи, отъ село Прибой, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 22 май 1903 год., №* . . . — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пане и Иове Тоневи, отъ село Прибой, сж заявили прѣдъ Радомирския мирови сждия на 4 май 1900 год. искъ противъ Иове Кръстовъ, отъ сжщото село, за право на прѣминуване прѣзъ ливадата му, което право тѣ сж упражнявали прѣзъ дълги години до 1899 год., когато отвѣтникътъ спрѣлъ прѣминуването имъ прѣзъ неговата ливада за да си черпятъ вода отъ кладенеца въ мѣстностьта „Търнето". Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 753/900 год. и съ рѣшението си № 1169/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ сж апелирали прѣдъ Кюстендилския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 73/903 год. и съ рѣшението си отъ 22 май 1903 год. (забравено е да се тури номера му), потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „съ исковата молба ищцитѣ сж искали да бжде осжденъ отвѣтникътъ да имъ не прѣпятствува въ свободното прѣминуване прѣзъ ливадата си, понеже тѣ отъ 30 години се ползували отъ прѣминуване, слѣдователно искътъ на ищцитѣ е реаленъ искъ — сервитутно право — който се регулира отъ чл. 1224 и послѣдующитѣ отъ Турския граждански законъ. Отвѣтникътъ въ сждебното заседание на 8 май 1900 год. признава, че той заградилъ ливадата си и съ това е отнелъ възможностьта на ищцитѣ да прѣминаватъ прѣзъ нея за кладенеца, и ищцитѣ сж минавали прѣзъ нея по-рано, а и всѣки други, защото се ползували отъ неговото отсжтствие. За да може да сжществува сервитутъ на прѣминаване необходимо условие за прѣобрѣтателя на това сервитутно право, щото той да е ималъ намѣрение, щото да придобива това право за себе си и по единъ опрѣдѣленъ начинъ и пжть. Простото прѣминуване прѣзъ чужди имотъ безъ това намѣрение не създава това право, а още по-малко това право се придобива когато това ползуване става прѣзъ различни точки на имота и по различни посоки. Слѣдователно, въ случая слѣдва да се види сжществуватъ ли за ищцитѣ тия условия. Отъ направения огледъ на 23 юний 1900 год. се е констатирало, че прѣзъ ливадата на отвѣтника отъ кжщата на ищцитѣ сж минавали двѣ пжтеки, отъ които едната е спорната, а отъ провѣрката на рѣшението № 424, отъ 18/III 99 год. водено дѣло между единъ отъ ищцитѣ и отвѣтника, за който пжть се констратира, че това рѣшение се отнася за една пжтека за кола прѣзъ сжщата ливада, водяща отъ кжщата на ищцитѣ за селския пжть. Слѣдователно, ищцитѣ прѣзъ тая ливада сж имали три пжтеки, отъ които едната — спорната, втората,

за която искътъ имъ билъ отхвърленъ съ горното рѣшение и трета пжтека за която споръ още не е воденъ, а отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани на самото мѣсто на 23 юний 1900 год. и околнитѣ хора на 8 ноемврий 1901 год. се установява, че ливадата на отвѣтника до прѣди 2 години е била разградена, ищцитѣ както и други хора сж можали да минаватъ отъ кждѣто сж искали, обаче постояненъ пжть за минаване не е имало. Установило се е тоже, че ищцитѣ прѣзъ ливадата отъ прѣди 10 — 15, а споредъ други отъ 20 — 30 години сж минавали прѣзъ ливадата къмъ кладенеца. Обстоятелството, че ливадата е била незаградена, благодарение на което всѣки единъ, а въ това число и ищцитѣ сж минавали прѣзъ нея, въ свързка съ констатиранитѣ три пжтеки отъ кжщата на ищцитѣ прѣзъ ливадата за различни мѣста и рѣшението съ което искътъ на едного отъ ищцитѣ за коларски пжть прѣзъ сжщата ливада е билъ отхвърленъ, ясно доказватъ, че ищцитѣ не сж имали намѣрение да придобиватъ правото на прѣминуване по спорната пжтека, нито пъкъ по друга нѣкоя пжтека и дълговременното имъ минаване прѣзъ ливадата на отвѣтника отъ гдѣто имъ е било угодно, не имъ създава право на прѣминуване толкозъ повече, че отъ огледа се е констатирало, че коларски пжть за ищцитѣ има, а сжщо и до кладенеца такъвъ има пакъ прѣзъ отвѣтниковата ливада, за който отвѣтникътъ не имъ претендира. Ето защо рѣшението на мировия сждия въ случая е правилно издадено и слѣдва да се потвърди, като бждатъ осждени апелаторитѣ на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски". - Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство: 1) защото е изопачилъ даннитѣ като твърди че отъ показанията на свидѣтелитѣ при огледа отъ 23 юний 1900 год., както и отъ дознанието не се доказвало да е имало постояненъ пжть, когато ако бѣше прочелъ показанията на свидѣтелитѣ щѣше да види, че тѣ твърдятъ какво повече отъ 30 години е имало пжть; 2) защото изопачението на фактитѣ е да се приеме, че макаръ отъ 30 години да сж минували, тѣ (ищцитѣ) не сж имали намѣрение да си спечелятъ какво сервитутно право, когато веднажъ установено, че щомъ сж я заградили тамъ, тѣ сж почнали и продължавали да минуватъ прѣзъ ливадата, освобождавайки се отъ задължението да доказватъ юридическото си основание, и 3) защото не оцѣнилъ възражението имъ, че другата уже коларска пжтека, констатирана въ огледния протоколъ отъ 23 юлий 1900 год., била непроходима и съвсѣмъ неудобна.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) дѣлото, бидейки мирово, чл. 424 отъ Гражданското сждопроизводство не е задължителенъ за сжда по сжщество, а съотвѣтствующиятъ чл. 77 отъ сжщото сждопроизводство, приложимъ въ случая, освобождава сжда по сжщество да излага въ рѣшението си подробенъ анализъ на свидѣтелскитѣ показания. За това Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ се е задоволилъ да изложи въ рѣшението си само общитѣ си заключения отъ свидѣтелскитѣ показания. Оплакването, прочее въ касационната жалба за изопачаване даннитѣ, респективно свидѣтелскитѣ показания, е неосновательно, защото то се отнася не до самитѣ показания, които сждътъ не излага нито по единично, нито изцяло, а се отнася до заключението, което сждътъ извлича отъ тия по-

казания, слѣдователно, отнася се до сѫществото на дѣлото, тѣмъ — паче като въ констатиранията си сѫдътъ приема за установено, че ищцитѣ сѫ минували отъ прѣди 10 — 15 години, споредъ едни свидѣтели, а споредъ други — отъ 20—30 години прѣзъ ливадата на отвѣтника, но заключава, че тѣ както и други хора сѫ минавали прѣзъ ливадата, кой отъ гдѣто е искалъ, когато тя е била разградена, обаче постояненъ пѫть, какъвто претендиратъ ищцитѣ, е нѣмало; 2) окрѫжниятъ сѫдъ, като говори въ рѣшението си, че ищцитѣ съ минуването си прѣзъ ливадата на отвѣтника, когато е била разградена, не доказватъ да сѫ имали намѣрение да придобиятъ правото на прѣминуване прѣзъ нея, разбира, че тѣ не сѫ противопоставяли на отвѣтника своето намѣрение да придобиятъ правото на прѣминуване, понеже ливадата е била разградена, така щото отвѣтникътъ ги е само търпѣлъ, но не е съглеждалъ у тѣхъ намѣрение да му противопоставятъ давность. Така обяснено сѫждението на сѫда е съобразно съ института на давностьта по реалнитѣ сервитути, и 3) спорътъ по настоящето дѣло не билъ за козарската, или, както повѣреникътъ на ищцитѣ се изразилъ прѣдъ окрѫжния сѫдъ, за коларската пѫтека, и за това окрѫжниятъ сѫдъ не е могалъ да разрѣшава да ли е била тя удобна и проходима. Отъ всичко до тукъ слѣдва, че и по тритѣ кисационни оплаквания указаниятъ въ касационната жалба чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Пане и Иове Тоневи, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 май 1903 год., № (не е туренъ), като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

Сравни Абр. т. II стр. 207.

№ 122 — (669) — 18 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 609, по описа за* 1903 *год., на Цеко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 9 юний* 1903 *год., подъ №* 128. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Н. Пѣевъ, отъ гр. Плѣвенъ, заявилъ на 22 май 1902 год. прѣдъ I Плѣвенски мирови сѫдия противъ Цеко Вълчовъ, отъ сѫщия градъ, искъ по членове 21—23 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство, за изпразднуване единъ дукянъ, годишниятъ наеменъ срокъ на който изтекалъ на 21 май сѫщата година. Мировиятъ сѫдия издалъ заповѣдь за изпразднуване на дукяна, но вслѣдствие възраженията на отвѣтника насрочилъ образуваното гражданско дѣло № 396/902 год. и съ рѣшението си № 458/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 414, отъ 1902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ договорътъ приложенъ къмъ първоначалното дѣло се вижда, че Ц. Вълчовъ наелъ единъ дукянъ отъ апелатора П. Н. Пѣевъ, находящъ се въ гр. Плѣвенъ, при съсѣди: отъ двѣ страни П. Н. Пѣевъ и улици; че

[illegible] да не е [illegible] въ прѣдви-
[illegible] отъ Закона за задълженията и договоритѣ за [illegible] нежелание за това задължение на наемо- [illegible] право, на наемателя да остане до безконечность въ наетия [illegible] да остане въ него два мѣсеца отъ деня на съоб- [illegible] и да плаща [illegible] наемъ въ продължение на тѣзи два мѣсеца [illegible] е така, то Ц. Вълчовъ [illegible] право, да остане въ наетия отъ П. Н. Пѣевъ дюкянъ до 21 юний, [illegible] на наема да е изтичалъ на 21 май; понеже той е [illegible] отъ наемателя че наемътъ не ще се подновява на [illegible] Ц. Вълчовъ признава, а не на 20 мартъ, [illegible] чл. 373 ал. 1. Независимо отъ това, [illegible] право, да се ползува отъ първоначално уговорения наемъ, [illegible] отъ 21 май 1902 год., т. е. отъ деня на изти- [illegible] до 21 юний 1902 год., когато той трѣбвало непрѣ- [illegible] 26 лева мѣсечно наемъ. Но понеже Ц. Вълчовъ [illegible] и на 21 юний 1902 год., то за всичко останало [illegible] за [illegible] наемъ който мировиятъ сѫдия съгласно чл. 33 отъ [illegible] сѫдопроизводство му опрѣдѣлилъ въ заповѣдьта си [illegible] 40 лева мѣсечно, както е въ случая мировиятъ сѫдия опрѣдѣлилъ до окончателното изпразване на дюкяна. Възражението на Ц. Вълчовъ, че дюкянътъ прѣстаналъ да бѫде повече собственость на П. Н. Пѣевъ, не може да има никакво значение, тъй като това обстоятелство интересува само лицето, което може да се счита за собственикъ, а докато това лице не му е съобщило, че то е придобило собственостьта върху наетия имотъ, а слѣдователно, че и наемътъ трѣбва да се плаща нему, то тогава наемательтъ на имота трѣбва да се счита задълженъ само спрѣмо първоначалния наемодавецъ; тъй като може да се презумира, че или това последното въ силата на нѣкакво съглашение си е запазило владѣнието на имота или пъкъ че е прѣдставитель на новия собственикъ и пр. Щомъ това е така, то слѣдва да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия, като се осѫди Цеко Вълчовъ да изпразни дюкяна на П Н. Пѣевъ, като му заплати за врѣмето което е стоялъ отъ изтичане на срока 21 май 1902 год. до 21 юний сѫщата година първоначално уговорения наемъ, а именно 26 лева, а за останалото врѣме отъ 21 юний 1902 год. до окончателното му изпразване по 40 лева мѣсечно, както това е опрѣдѣлилъ мировиятъ сѫдия въ заповѣдьта си“, — съ рѣшението си № 128, отъ 9 юний 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ така: „осѫжда Цеко Вълчовъ да изпразни дюкяна на Петко Н. Пѣевъ, находящъ се въ гр. Плѣвенъ, главната улица, при съсѣди: отъ двѣтѣ страни дюкяна на П. Н. Пѣевъ и главната улица, да заплати на сѫщия П. П. Пѣевъ 26 лева договорния наемъ на сѫщия дюкянъ отъ 21 май 1901 год. до 21 юний сѫщата година и по 40 лева мѣсечно начиная отъ 21 юний до окончателното му изпразднуване, както сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции въ размѣръ на 73 лева и 40 ст. и 3 лева за хазната“. - Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 22, 24 и 23 отъ Заповѣдного сѫдопроизводство, защото неправилно билъ занесенъ искътъ възъ основа на туй сѫдопроизводство,

щомъ не било доказано нито че той е нарушилъ нѣкое свое задължение, нито че му е било отправено едно нотариялно прѣдизвѣстяване — двѣ необходими условия за такъвъ искъ; 2) чл. 22 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство и чл. 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото прѣдизвѣстяването трѣбало да се докаже не съ свидѣтели, а съ нотарияленъ актъ; 3) чл. 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото той ималъ въ дюкяна дрехи за продань, машина и пр., та не могалъ да се движи по волята на наемодавеца; 4) чл. 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото споредъ контракта, мѣсечниятъ наемъ билъ по 25 лева мѣсечно, а сѫдътъ го е осѫдилъ да плаща по 26 лева — колкото и ищецътъ не е искалъ; 5) чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото цифрата по 40 лева мѣсечно слѣдъ 21 юний съ нищо не била доказана, освѣнъ че тя била указана въ исковото прошение и въ отмѣнената отпослѣ заповѣдь, и 6) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е допусналъ горнитѣ нарушения.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) нотариялното прѣдизвѣстяване, за което се говори въ втората алинея на чл. 22 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство, се изисква когато е въпросъ за отказване отъ договора. Тукъ нѣмало нужда отъ никакво прѣдизвѣстяване, защото срокътъ на наемния договоръ е изтекалъ на 21 май 1902 год., когато отвѣтникътъ — наематель е билъ длъженъ да изпразди дюкяна, понеже не претендира да е подновилъ договора, а на слѣдующия день — 22 май 1902 год. — ищецътъ, наемодавецъ, е искалъ изпразнуването по сѫдебенъ редъ. Прочее, не сѫ нарушени указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 22, 21 и 23 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство, та това оплакване е неоснователно; 2) щомъ нѣмало нужда отъ никакво прѣдизвѣстяване, понеже нѣмало въпросъ за отказване отъ договоръ, то и чл. 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е въ случая неприложимъ. Сѫдътъ го е приложилъ въ врѣда на ищеца, а въ полза на касатора, който за това нѣма право да се оплаква. За това и второто касационно оплакване, както и безсмисленото трето касационно оплакване, сѫ неоснователни; 3) годишниятъ наемъ билъ споредъ контракта 360 лева. Значи мѣсечниятъ билъ 30 лева. Но и 25 лева да е билъ мѣсечниятъ, пакъ сѫдътъ не е присѫдилъ на ищеца повече отъ колкото е искано, защото съ исковата молба той е искалъ да му се плаща до изпразнуването по 40 лева мѣсечно, а сѫдътъ му присѫжда за единъ мѣсецъ 26 лева, т. е. единъ левъ повече отъ колкото отвѣтникътъ счита, че трѣбало да му на (ищеца) се присѫди, когато и за тоя мѣсецъ ищецътъ е искалъ 40 лева. Прочее, не е нарушенъ цитираниятъ въ четвъртото касационно оплакване чл. 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та и това оплакване е неоснователно; 4) чл. 23 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство дава право на наемодавеца да опрѣдѣли сумата, която ще иска отъ наемателя да му плаща за врѣмето, прѣзъ което противозаконно той ще държи имотътъ му. Това е едно прѣдложение (чл. 12 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) за бѫдащата наемна цѣна, което наемодавецътъ прави на наемателя; послѣдниятъ, ако тя му се вижда неприемлива, нека побърза да изпразди имота; инакъ той тацитно приема

Contra: абр. т. II стр. 207.

да я плаща за (прѣзъ) всичкото врѣме, прѣзъ което той незаконно държи имота. Отъ това слѣдва, че отвѣтникътъ правилно билъ осжденъ да плаща на ищеца за останалото врѣме (съ изключение на единъ мѣсецъ) толкова колкото послѣдниятъ го прѣдупрѣдилъ, че ще плаща, та и петото касационно оплакване е неоснователно, и 5) послѣдното касационно оплакване е неоснователно, защото то само обгръща всичкитѣ други петь оплаквания признати вече за неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Цеко Вълчовъ, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 9 юний 1903 год., подъ № 128, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 123 — (670) — 18 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 610, по описа за* 1903 *год., на Христо Д. Бояджиевъ, отъ с. Левени, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ* 10 *априлъ* 1903 *год., подъ № 58.* -- Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хр. Д. Бояджиевъ, отъ село Левени, заявилъ прѣдъ II Никополски мирови сждия искъ противъ Никола Василевъ, отъ село Търстеникъ, и Никола Чанковъ и други, отъ село Лжжени, за правособственость на 3 кжса недвижимъ имотъ. Мировиятъ сждия образуванъ гражданско дѣло № 2614/99 год. и съ рѣшението си отъ 9 декемврий 1899 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сж апелирали (апелативната жалба на Никола Василевъ, като просрочена, била оставена безъ послѣдсвие) прѣдъ Плѣвенския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 404/900 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че отъ разпитанитѣ на мѣстното дознание свидѣтели се установява по единъ положителенъ начинъ, че пространството кждѣто се намиратъ спорнитѣ триниви до прѣди 1899 год. сж се считали безстопанствени, и че тъкмо спорната часть е билъ купилъ на публиченъ търгъ отъ държавата нѣкой си Никола Мечкалията, отъ когото послѣднитѣ сж били купили — апелаторитѣ, и 2) че като е така собственостьта на спорнитѣ три парчета е на апелаторитѣ, а не на въззиваемия; прѣдставенитѣ отъ него крѣпостни актове трѣбва да се отнасятъ за други парчета, вслѣдствие на което апелативната жалба на апелаторитѣ слѣдва да бжде уважена и рѣшението на мировия сждия отмѣнено“, — съ рѣшението си № 58, отъ 10 априлъ 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, между друго, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 47, въ свързка съ чл. чл. 293 и 59 отъ Гражданското сждопроизводство, защото свидѣтелитѣ били допуснати въ заседанието отъ 12 мартъ 1901 год. за установяване обстоятелството, че отвѣтницитѣ сж владѣли имота когато той (ищецътъ)

го е купилъ отъ държавата, а свидѣтелитѣ сж били разпитани за други обстоятелства, върху които и сждътъ се е основалъ, именно, че спорната часть билъ купилъ нѣкой си Никола Мечкалията, отъ когото сж я купили отвѣтницитѣ; 2) чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е приелъ съ свидѣтели да се доказва продажба на недвижими имоти, и 3) чл. 107, отъ сжщото сждопроизводство, защото изопачилъ даннитѣ като утвърдилъ, че крѣпостнитѣ актове на ищеца се отнасятъ до други парчета, или поне не взелъ прѣдъ видъ, че не само не сж оспорявали, но и сж признавали отвѣтницитѣ, че тия актове се отнасятъ до спорния имотъ, понеже въ заседанието отъ 12 мартъ 1901 год. тѣ сж твърдѣли, че когато ищецътъ купилъ нивитѣ, послѣднитѣ сж се намирали въ тѣхно владѣние.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението но прокурора, взе въ съображение: 1) невѣрно окржжниятъ сждъ твърди въ първия мотивъ на рѣшението си, че имало нѣкакво дознание; на мѣстото сж били разпитани не околни люди, а свидѣтели искали отъ отвѣтната страна и допуснати отъ окржжния сждъ за установяване обстоятелството, че, когато ищецътъ купилъ спорния имотъ, този имотъ се намиралъ въ нейно — на отвѣтната страна владѣние (гледай протоколъ отъ 12 мартъ 1901 год. на Плѣвенския окржженъ сждъ). Обаче, делигираниятъ сждия да ги разпита, разпиталъ ги и за обстоятелството отъ кого сж купили имота отвѣтницитѣ (гледай протоколъ отъ 9 мартъ 1902 год. на сждията по разпита имъ). Сждътъ, като е основалъ рѣшението си върху това послѣдното обстоятелство, сжществено е нарушилъ чл. чл. 107 и 325 отъ Гражданското сждопроизводство, защото, освѣнъ гдѣто за установяването на това, послѣдното обстоятелство не сж били прѣдварително допуснати свидѣтелитѣ, то (обстоятелството), по естеството си, не може да се доказва съ свидѣтелски показания — обстоятелството кой отъ кого купилъ недвижимъ имотъ се доказва съ нотаряленъ или частенъ писменъ актъ (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Но и обстоятелството, за установяване на което сж били допуснати свидѣтелитѣ, не е могло да влияе върху изхода на това дѣло, защото владѣнието на отвѣтницитѣ въ врѣмето когато ищецътъ купилъ отъ държавата имота е безъ значение само по себе си, ако то не ги е направило собственици по давность (чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство). Сжщо и обстоятелството, на което сждътъ се основава въ рѣшението си, че пространството, въ което се намиратъ спорнитѣ три ниви до прѣди 1899 год., „сж се считали безстопанствени", не придава никакво юридическо значения на другитѣ обстоятелства, тоже легнали въ основата на рѣшението му, че „тъкмо спорната часть е купилъ отъ държавата нѣкой си Никола Мечкалията", и че отъ него „послѣ сж купили апелаторитѣ". Прочее, касационното оплакване за нарушение на чл.чл. 107 и 325 отъ Гражданското сждопроизводство е основателно; 2) по отношение на прѣдставенитѣ му отъ ищеца крѣпостни актове, отъ сжществено значение за изхода на това дѣло, сждътъ само мимоходомъ казва въ края на втория си мотивъ, че тѣ „трѣбва да се отнасятъ до други парчета". И тукъ сждътъ сжществено нарушава чл. 107 отъ Граждан-

ското сждопроизводство, защото не обърналъ вниманието си върху протокола отъ 12 мартъ 1901 год., гдѣто е константиралъ, че отвѣтницитѣ сж искали — и сждътъ имъ допусналъ — съ свидѣтели да докажатъ, че тѣ сж владѣли имота тогава когато ищецътъ го е купилъ, което означава, че това що ищецътъ е купилъ съ крѣпостнитѣ си актове, е сжщото което тѣ сж тогава владѣли и сега владѣятъ, т. е. спорното мѣсто. Прочее и въ това отношение касационното оплакване за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 10 априлъ 1903 год., № 58, защото сж нарушени чл. чл. 107 и 325, отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 124 — (671) — 18 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 612, по описа за* 1903 *год., на Тодоръ Стоименовъ, отъ с. Бошуля, срѣщу рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сждъ, отъ* 28 *май* 1903 *год., подъ* № 128. — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ Марко К. Марковъ, повѣреникъ на касатора Тодоръ Стоименовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тодоръ Стоименовъ, отъ село Бошуля, заявилъ на 27 юний 1901 год. прѣдъ Татарпазарджишкия мирови сждия искъ противъ Атанасъ К. Попчевъ, отъ сжщото село, за ревандикация на 9 кжса недвижими имоти, като обяснява въ исковата си молба че 15 кжса негови недвижими имоти били заложени подъ ипотека за 800 лева, която сума отвѣтникътъ, по устенъ договоръ съ него ищеца, платилъ на ипотекарния кредиторъ за освобождението на тия имоти, но вмѣсто да задържи само 5 отъ тия имоти, споредъ договора имъ, задържалъ ги всичкитѣ, та за това ищецътъ ревандикира отъ отвѣтника 9-тѣхъ кжса. Мировиятъ сждия образувалъ гражданското дѣло № 894/901 год. и съ рѣшението си отъ 18 априлъ 1902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 467, 1902 год. и съ рѣшението си № 128, отъ 28 май 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, какво мировиятъ сждия е отхвърлилъ искътъ на Тодоръ Стоименовъ, като неподкрѣпенъ съ никакви доказателства; тоже и съ посочинитѣ си въ днешното сждебно заседание свидѣтели: Илия Дойчиновъ, Митъръ Гюровъ и Пане Поповъ, ако и да установи апелаторътъ, за че той ималъ нѣкакво условие съ въззиваемия по освобождението на ипотекиранитѣ му имоти, обаче отъ показанията на тѣзи свидѣтели не се установи, да ли този тѣхенъ проектъ е билъ реализиранъ по начинъ както

сж искали странитѣ или пъкъ сж били само едни уговорения, безъ всѣкакъвъ резултатъ; така щото въ случая претенциитѣ на апелатора за ревандикация на 9-тѣхъ кжса имоти се явяватъ неоснователни, щомъ като въззиваемата отрича да се изпълнило подобно едно условие по между имъ, защото гледането на нивитѣ прѣдварително и търсенето на купувачи не установява нѣкакъвъ съвършенъ фактъ между странитѣ; освѣнъ това имотитѣ на апелатора сж били подъ ипотека на кредитора му Исакъ Ишуа, та не е могалъ да разполага съ тѣхъ като пъленъ собственикъ, нито пъкъ е установено по дѣлото, за че между странитѣ е била станала нѣкаква покупка — продажба при каквито и да било условия, за това въ случая сждътъ намира за правилно издаденото обжалвано рѣшение и като таквозъ ще слѣдва да се потвърди и се осжди апелаторътъ на разноскитѣ, които се поискаха отъ противната страна". — Ищецътъ подава касационна жалба и между друго се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не се е съобразилъ съ даннитѣ въ дѣлото, тъй като отвѣтникътъ не само не отричалъ, но и признавалъ това което свидѣтелитѣ сж показали именно че имотитѣ сж у отвѣтника, което означава, че договорътъ е билъ реализиранъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съображенията въ рѣшението му се вижда, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ не е разбралъ естеството на иска: искътъ е ревандикационенъ — ищецътъ иска отъ отвѣтника 9 кжса свои недвижими имоти; отвѣтникътъ не отрича, че държи тия имоти, но възразява че ги държи по покупка отъ ищеца, обаче не прѣдставлява за покупката никакви доказателствата. Такъвъ искъ при такова възражение се уважава като достатъчно доказанъ безъ да има нужда отъ други доказателства въ полза на ищеца. Неправилностьта въ сжжденията на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ състои въ това, че тѣ презуміратъ като че ли искътъ прѣимуществено билъ да се застави отвѣтникътъ да реализира договора, въ смисълъ да освободи отъ ипотеката имотитѣ, като заплати ипотечната сума отъ 800 лева на Исакъ Ишуа и прочее. Сждътъ обаче е изгубилъ изъ прѣдъ видъ, че и ищецътъ и отвѣтникътъ сж съгласни въ това, че имотитѣ сж вече освободени отъ ипотеката. Онова което остава да се разрѣши е: има ли юридическо основание да ги (поне 9-тѣхъ) държи отвѣтникътъ щомъ не отрича, че тѣ сж принадлежали на ищеца. Като не е разбралъ естеството на иска, споредъ даннитѣ му, Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и слѣдователно касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 28 май 1903 год., подъ № 128, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводството, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 125 — (675) — 20 септемврий 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** *гражданско дѣло № 616, по описа за 1903 год., на Никола Стояновъ, отъ село Долни-Лозенъ, Софийско, съ Цвѣтанъ Манчевъ и Юрданъ Цвѣтановъ, отъ сѫщото село, за нарушено владѣние на една ливада.* — **Въ заседанието се яви касаторътъ Никола Стояновъ, съ повѣреника си Хр. Камбуровъ и отвѣтникътъ по касация Юрданъ Цвѣтановъ, съ повѣреника си Шишмановъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Никола Стояновъ, отъ село Долни-Лозенъ, съ прошение отъ 5 юний 1902 год. до Новоселския мирови сѫдия, като излага, че на 1 юний 1902 год. съселянитѣ му Цв. Манчевъ и Юр. Цвѣтановъ нарушили владѣнието на ливадата му, подробно описана въ прошението му, като си вкарали воловетѣ въ ливадата да пасатъ, молилъ да се призоватъ на сѫдъ казанитѣ Цвѣтанъ Манчевъ и Юрданъ Цвѣтановъ и се осѫдятъ да му възстановятъ нарушеното владѣние. Новоселскиятъ мирови сѫдия е образуванъ гражданското си дѣло № 782/902 г., по което въ сѫдебното заседание отъ 27/VIII 1902 год. е билъ приетъ като трето отвѣтно лице и Дино Цвѣтановъ, слѣдъ което разгледалъ дѣлото въ сѫдебното си заседание на 31 октомврий 1902 год., когато е издалъ рѣшението, съ което е осѫдилъ само отвѣтницитѣ Цвѣтанъ Манчевъ и Юрданъ Цвѣтановъ да възстановатъ нарушеното владѣние на ищеца Никола Стояновъ върху ливадата, подробно описана въ прошението му. Недоволни сѫ останали отъ това рѣшение Цвѣтанъ Манчевъ и Юрданъ и Дино Цвѣтанови, и сѫ подали въ Софийския окрѫженъ сѫдъ апелативна жалба, който, като взелъ прѣдъ видъ: „първоначалниятъ ищецъ Никола Стояновъ, а сега въззиваемъ, е молилъ да се осѫдятъ отвѣтницитѣ Цвѣтанъ Манчевъ и Юрданъ Цвѣтановъ, да не му нарушаватъ владѣнието на ливадата, подробно описана въ исковата молба, което били направили на 1 юний 1902 год., като си вкарали воловетѣ въ ливадата да пасатъ. — Отвѣтницитѣ не признаватъ да сѫ нарушили владѣнието на ищцовата ливада, нито това прави третото отвѣтно лице Дино Цвѣтановъ, като заявяватъ, че тѣ никога не сѫ пускали или вкарвали воловетѣ си да пасатъ въ ищцовата ливада. Фактътъ, че ищецътъ владѣе и стопанисва една ливада отъ 2 декара и 3 ара, се установява отъ крѣпостния му актъ № 570, отъ 29/IX 99 год. и свидѣтелскитѣ показания, разпитани както въ пърата инстанция, така и въ сѫда. Обаче, тоя фактъ като се установява отъ ищеца, той не прѣдставлява доказателства за обстоятелството, че отвѣтницитѣ му си нарушили владѣнието на тая негова ливада, като сѫ пуснали и вкарвали воловетѣ си въ ливадата му да пасатъ. Наистина има единъ свидѣтель, а именно свидѣтельтъ Вълчанъ Атанасовъ, който твърди, че отвѣтницитѣ си пасли воловетѣ въ ливадата, но той не казва кога отвѣтницитѣ си пасли воловетѣ въ ливадата, та да може да се види, да ли ищецътъ въ прѣдвидения отъ закона срокъ е завелъ искътъ си. А независимо отъ това, както отъ тоя свидѣтель така и отъ показанията на останалитѣ свидѣтели и частниятъ

продавателенъ записъ отъ 18/III 1901 год. се установява, че часть отъ ливадата която ищецътъ е купилъ на публиченъ търгъ или пъкъ часть която ищецътъ не е купилъ, но която е била по-рано съ оная на ищеца наедно, се притежавала и стопанисвала още прѣди ищецътъ да купи своята часть или да купи цѣлата ливада първоначално отъ Цана Младжова сестра на Стоичко Младжовъ, за дългътъ на когото е продадена една ливада отъ 2 декари и 3 ара, която е била купена отъ ищеца, а впослѣдствие отъ третото отвѣтно лице, което е синъ и братъ на отвѣтницитѣ и което я купило отъ Цана Младжова и то непрѣкжснато. А щомъ се установяватъ горнитѣ обстоятелства, искътъ на ищеца се явява неоснователнъ и недоказанъ, за това слѣдва да се отхвърли, вслѣдствие на което и рѣшението на Новоселския мирови сждия слѣдва да се отмѣни; при това ищецътъ слѣдва да бжде осжденъ да заплати на отвѣтницитѣ разноскитѣ по дѣлото и за двѣтѣ инстанции, за каквито тѣ заявиха, а въ хазната да внесе 11 лева за толкозъ издадени и незаплатени призовки въ първата инстанция", — съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1903 год., подъ № 132, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срѣщу това рѣшение Никола Стояновъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото извратилъ показанията на свидѣтеля Вълчанъ Атанасовъ, който ясно установилъ че отвѣтницитѣ пасли воловетѣ въ въпросната ливада, а освѣнъ това служебно възбудилъ въпроса за просрочието на искътъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е отхвърлилъ прѣдявения искъ и на това главно основание, че не могло да се види да ли ищецътъ е заявилъ искътъ си въ прѣдвидения отъ закона срокъ. Съ рѣшението си по този въпросъ Софийскиятъ окржженъ сждъ е постжпилъ въпрѣки закона, тъй като спорѣдъ общото правило, прието и отъ нашия законодатель въ чл. 5 отъ Закона за давностьта, „сждията не може по длъжность да прилага давностьта, ако страната не иска да се ползува отъ нея". Отъ разума на закона се вижда, че ищецътъ не е задълженъ безъ възражение отъ противната страна да прѣдставя доказателства, че искътъ му е прѣдявенъ въ срокъ, нито пъкъ сждътъ има право служебно да иска това. Слѣдователно, Софийскиятъ окржженъ сждъ, като е възбудилъ по своя инициатива въпроса за срока, излѣзналъ е изъ сферата на своитѣ права и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 24 мартъ 1903 г., подъ № 132, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 126 — (678) — 20 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскй Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 619, по описа за* 1903 *год., на Станко Любеновъ, отъ село Забѣлъ, срѣщу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Трънско, отъ 13 ноемврий 1901 год., подъ № 116.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Станко Любеновъ, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ д-ръ Ст. Даневъ и Д. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Ранчевъ, отъ село Стрезимировци, заявилъ на 7 априлъ 1894 год. прѣдъ Трънския мирови сѫдия искъ противъ Станко Любеновъ, отъ село Забѣлъ, за части — опрѣдѣлени въ исковото прошение — отъ 7 кѫса недвижими имоти. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданското дѣло № 889, 1894 год. и съ рѣшението си № 237/96 г. уважилъ искътъ въ размѣритѣ обозначени въ исковото прошение така: „осѫжда Станко Любеновъ, отъ село Забѣлъ, Трънска околия, да отстѫпи и прѣдаде въ владѣние на Петко Ранчевъ, отъ село Стрезимировци, сѫщата околия, часть отъ слѣдующитѣ недвижими имоти, находящи се въ землището на селото Забѣлъ, а именно: отъ нивата „Дрѣнъ“ 85 сантиметра ширина, а дължина 184 метра; отъ нивата „Прѣдля“ 2 метра ширина и 110 метра дължина; отъ нивата „Каменица“ 1 метъръ и 44 сантиметра ширина и 122 метра дължина; отъ нивата „Сръбски-Пѫть“ „8 метра ширина и толкозъ дължина и отъ нивата „Кръстатица“ 2 метра и 40 сантиметра ширина и 123 метра дължина; отъ ливадата „Умище“ отъ 5 декара, при съсѣди: пѫть, Григоръ Лазаровъ, Богословъ Данчиловъ и отвѣтникътъ съ нива, една втора часть и отъ ливадата „Сръбски-Пѫть“ отъ 4 декара, при съсѣди: Станко Стойковъ, Станко Любеновъ отъ двѣ страни и Стоименъ Здравковъ, тоже една втора часть. Сѫщиятъ да заплати за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски 30 лева и 50 стотинки. Да се издаде изпълнителенъ листъ на името на Трънския окрѫженъ управитель, за прибиране отъ Станко Любеновъ 2 лева въ гербови марки, които да изпрати въ това сѫдилище. Сѫщиятъ да заплати на шестима свидѣтели всѣкиму по 4 лева“. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Трънския — респективно Софийския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 145/96 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Сотиръ Календеровъ, като повѣрникъ на Петка Ранчевъ, отъ село Стрезимировци, въ исковото си прошение до мировия сѫдия излага, че прѣди 5—6 години Станко Любеновъ е засвоилъ отъ изброенитѣ по-горѣ ниви по една часть, така: отъ нивата „Дрѣнъ“ присвоилъ 2 метра широчина и 184 метра дължина; отъ нивата „Прѣдля“ 100 метра дължина и 2 метра широчина; отъ нивата „Каменица“ 112 метра дължина и 2 метра ширина, отъ нивата „Сръбски-Пѫть“ 8 метра дължина и 8 метра широчина; отъ нивата „Кръстатица“ 123 метра дължина и 3 метра широчина; отъ ливадата „Умище“ половина отъ цѣлата, която е 5 декари, т. е. $2^1/_2$, тая ливада се намира при съсѣди: пѫть, Григоръ Лазаровъ, Богословъ Данчиловъ и отвѣтникътъ съ нива и най-послѣ половина отъ ливадата „Сръбски-Пѫть“ отъ 4 декари, при съсѣди: Станко Стойковъ, Станко Любеновъ отъ двѣтѣ страни

и Стоименъ Здравковъ. Всичкитѣ изброени до тукъ имоти се намиратъ въ землището на село Забѣль и понеже отвѣтникътъ не искалъ да отстжпи доброволно завладѣнитѣ части отъ казанитѣ имоти, то ищецътъ е молилъ да бжде осжденъ да отстжпи обратно завладѣнитѣ отъ него части. За доказателство на искътъ ищецътъ е искалъ да се извърши мѣстно дознание чрѣзъ разпитъ на околни лица и огледъ; 2) първоначалниятъ отвѣтникъ, а сега апелатора, прѣдъ мировия сждия, както и тукъ прѣдъ сжда възразява: че спорнитѣ имоти, съ изключение на ливадата „Умище", сж дѣлени още отъ тѣхнитѣ дѣди и бащи и че за сега се намиратъ въ сжщото си положение, а срѣщу частьта отъ ливадата „Умище" въззиваемиятъ държалъ друга една ливада називаема „Тарница" и нивата „Банково" и че спорнитѣ имоти апелаторътъ наслѣдилъ отъ баща си Любенъ Николовъ, въ името на когото сж издадени документитѣ №№ 1, 2, 3 и 4 (тия документи се намиратъ на страници 102, 103, 104 и 113 на апелативното дѣло) по силата на които документи послѣдниятъ билъ своилъ притежавалъ имотитѣ, за които тѣ се отнасятъ повече отъ 10 години отъ деньтъ на издаването имъ и слѣдъ смъртьта на Любена Николовъ, който се поминалъ прѣди 30 години, ги владѣлъ за себе си апелаторътъ, слѣдователно по давность той е станалъ собственикъ. За доказателство на тия си възражения е искалъ апелаторътъ да се извърши огледъ съ разпитъ на свидѣтели на самитѣ спорни мѣста, а така сжщо и да стане измѣрване на всички спорни имоти. Такъвъ огледъ и разпитъ на свидѣтели е билъ извършенъ на 5 августь 1899 год. отъ единъ отъ членоветѣ на сжда, а така сжщо е станало измѣрване отъ едно вѣщо лице. А на 29 априлъ 1901 год. е направено провѣрка на поменатитѣ по-горѣ документи, сжщо отъ единъ отъ членоветѣ на сжда, и 3) отъ околнитѣ лица разпитани прѣдъ мирввия сждия се установява, че имотитѣ, които сж прѣдметъ на настоящия искъ, сж били подѣлени по равно отъ бащитѣ или дѣдитѣ на апелатора и въззиваемия *по равно*, т. е. всѣка една отъ странитѣ е владѣяла по равна часть отъ всѣки отдѣленъ имотъ; послѣ апелаторътъ прибралъ въззиваемия да живѣятъ наедно и взели да обработватъ имотитѣ общо, като унищожили слоговетѣ, които по-отрано ги дѣлили на по равни части, но прѣди нѣколко години въззиваемиятъ се прѣселилъ въ друго село и апелаторътъ вмѣсто да му отдѣли по равна на неговата часть отъ всѣкой имотъ му прѣдалъ по-малка, като задържалъ по една часть; че понеже отъ измѣрването извършено отъ вѣщото лице (скицата която се намира на страница 94 на второстепенното дѣло) се вижда, че всѣкой единъ дѣлъ на Станко Любеновъ е по-голѣмъ отъ съотвѣтствующия дѣлъ на Петко Ранчевъ съ една извѣстна часть, а съгласно по горното съображение, дѣловетѣ трѣбва да сж равни, въ такъвъ случай слѣдва Станко Любеновъ да отстжпи частьта която прѣвишава неговия дѣлъ въ всѣки имотъ, на Петко Ранчовъ, така щото дѣловетѣ да станатъ тъй както сж били и по-рано. Понеже измѣрването на което е основалъ своето рѣшение мировиятъ сждия, не е било извършено отъ вѣщо лице, а второто измѣрване е извършено отъ такова, то слѣдва да бжде прието за по-вѣрно и прѣдпочетено, вслѣдствие на което и рѣшението на мировия сждия се видоизмѣни съгласно второто измѣрване, като се осжди апелаторътъ да отстжпи и прѣдаде на въззиваемия по такава часть отъ всѣкой имотъ, каквато е опрѣдѣлена въ повелителната

часть на настоящето рѣшение. Възражението на апелатора, че въззиваемиятъ нѣмалъ право на половинъ отъ ливадата „Умище", понеже той държалъ друга една ливада и нива срѣщу нея, е недоказано, тъй като нито единъ отъ свидѣтелитѣ посочени да установятъ това обстоятелство, не дойде да покаже това нѣщо, а напротивъ показватъ, че тая ливада, както и другитѣ спорни имоти, имъ е била братска, т. е., че всѣкой единъ отъ тѣхъ е ималъ право на равна часть отъ нея. Второто възражение на апелатора, че той владѣялъ въпроснитѣ имоти останали нему въ наслѣдство повече отъ 30—40 години, значи той е станалъ собственикъ на тѣхъ, е неоснователно, тъй като, ако и отъ направената провѣрка върху тия документи и да се вижда, че тѣ се отнасятъ за нѣкои отъ спорнитѣ имоти, но отъ това още не може да се заключи, че въззиваемиятъ нѣма право да иска да му се повърне по една часть отъ тѣхъ на горѣказанитѣ основания. Едно подобно възражение би било основателно и можеше да се противопостави на така доказаниятъ искъ, но ако въ въпроснитѣ документи се опрѣдѣляше точно какво пространство е владѣлъ и притежавалъ бащата отъ всѣка спорна нива, за която има прѣдставено документъ, а не както е въ случая напримѣръ съ документа № 3 на страница 113, гдѣто е казано, че ливадата за която се отнася тоя документъ е около единъ увратъ. Така щото възражения, които почиватъ на такива не точни доказателства не могатъ да се противопоставятъ, както се каза и по-горѣ, на доказателствата, съ които се доказва настоящия искъ, а щомъ е така, то и апелативната жалба на Станко Любеновъ като неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие," — съ рѣшението си отъ 13 ноемврий 1901 год., подъ № 116, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осѫжда Станко Любеновъ, отъ село Забѣлъ, Трънска околия, да отстѫпи и прѣдаде въ владѣние на Петко Ранчевъ, отъ село Стрезимировци, сѫщата околия, слѣдюущитѣ части отъ изброенитѣ по-долу недвижими имоти, находящи се въ землището на село Забѣлъ, а именно: отъ нивата „Дрѣнъ" 1·35 метра широчина и 184 метра дължина; отъ нивата, „Прѫдля" 2 метра широчина и 110 метра дължина; отъ ливадата „Каменица" 1·05 метра широчина и 122 метра дължина; отъ нивата „Сръбски-Пѫть" 316·13 квадратни метра; отъ нивата „Кръстатица" 4·70 метра широчина и дължина 123 метра; отъ ливадата „Умище" състояща се отъ 1683 квадратни метра, при съсѣди: пѫть, Григоръ Лазаровъ, Богославъ Данчиловъ и отвѣтникова нива — да отстѫпи половината ѝ, т. е. 841·50 квадратни метра и половината отъ ливадата „Сръбски-Пѫть", при съсѣди: Станко Стойковъ, Станко Любеновъ отъ двѣтѣ страни Стоименъ Здравковъ. Осѫжда сѫщия Станко Любеновъ да плати на въззиваемия Петко Ранчевъ 68 лева за сѫдебни и правоводенето на дѣлото въ двѣтѣ инстанции, както и да заплати на хазната 47 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, между друго, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Трънско, е нарушилъ чл. 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е присѫдилъ на ищеца повече отъ колкото искалъ: отъ нивата „Прѫдля" искалъ 200 квадратни метра, а му е присѫдено 220 квадратни метра: отъ нивата „Сръбски-Пѫть" искалъ 64 квадратни метра, а му е присѫдено 316·13 квадратни метра; отъ нивата „Кърстатица" искалъ 369 квадратни метра, а му е присѫдено 578·10 квадратни метра.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на касатора и заключението на прокурора, взе въ съобжажение: касационното оплакване за нарушение на чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство е основателно, защото, макаръ и да не е вѣрно твърдението въ това оплакване, че отъ нивата наречена „Прѣдля" било присждено на ищеца повече отъ колкото искалъ, тъй като той искалъ съ исквото си прошение 110 квадратни метра, въ дължина и 2 квадратни метра въ широчина, всичко 220 квадратни метра, а не както се твърди въ това оплакване 200 квадратни метра и окржжниятъ сждъ му е присждилъ именно толкова колкото било искано — 220 квадратни метра, обаче, вѣрно е твърдението му, че съ исквото прошение било искано отъ нивата „Сръбски-Пжть" 8 квадратни метра въ широчина и 8 квадратни метра въ дължина, всичко 64 квадратни метра и отъ нивата „Кърстатица" било искано 123 квадратни метра въ дължина и 3 квадратни метра въ широчина, всичко 369 квадратни метра, а окржжниятъ сждъ е присждилъ на ищеца отъ първата 316·13 квадратни метра и отъ втората 578·10 квадратни метра. Втората инстанция е изгубила изъ прѣдъ видъ, че ищецътъ останалъ доволенъ отъ първостепенното рѣшение, което му е присждилъ толкова колкото той е искалъ съ исквото си прошение по отношение на горнитѣ двѣ ниви и че тя, бидейки сериозна само съ апелативената жалба на отвѣтника, не е могла да влоши положението му спрѣмо ищеца.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ, отдѣление Трънско, отъ 13 ноемврий 1901 год., № 116, защото е нарушенъ чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 127 — (679) — 20 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 620, по описа за 1903 год., на Тодоричанската селска община, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 1 априлъ 1903 год., подъ № 43.* — Въ заседанието се явиха Павелъ Георгиевъ, кметъ и пълномощникъ на Тодоричанската община, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ Т. Теодоровъ и Г. Згуревъ и д-ръ П. Стайковъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ангелъ Тодоровъ заедно съ други, всичко 48 души, отъ гр. Луковитъ, заявили на 30 августъ 1899 год. прѣдъ Луковитския мирови сждия искъ противъ Тодоричанската селска община за възстановление нарушеното владѣние на нивитѣ имъ. Луковитскиятъ мирови сждия образувалъ гражданско дѣло № 1412/99 год. и съ рѣшението си № 165/900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтната община е апе-

лирала прѣдъ Плѣвенския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 185/900 год. и съ рѣшението си № 43, отъ 1 априлъ 1903 год. потвърдилъ порвостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че апелативната страна моли отмѣнението на рѣшението на Луковитския мирови сждия подъ № 165/900 год., защото ищцитѣ — въззиваеми въ тази инстанция пропуснали 6-мѣсечния срокъ за завеждане искъ за нарушено владѣние, че това и твърдение се опровергава отъ показанията на свидѣтелитѣ М. Кръстевъ, В. Вълевъ, Р. Радевъ, Н. Симеоновъ и други, които установяватъ че владѣнието е било нарушено прѣзъ мѣсецъ априлъ 1900 год., а пъкъ жалбата за възстановяването му е подадена на мировия сждия на 30/VIII сжщата година, значи едва четири мѣсеци по-послѣ; че апелаторката — Тодоричанската община твърди, че даже и да е нарушено владѣнието на въззиваемата отъ нейния кметъ, то тя пакъ не се счита за отговорна, тъй като само онѣзи дѣйствия на нейния прѣдставитель могатъ да я свързватъ, които произлизатъ отъ правата и задълженията които му налага Закона за общинитѣ, отъ гдѣто слѣдва, че за да може да се задължи въ случая общината, необходимо било едно постановление на общинския съвѣтъ, който да натовари кмета да наруши владѣнието на въззиваемитѣ, че този възгледъ съвършено не е правъ, тъй като и незаконнитѣ дѣйствия на прѣдставителя на една морална личность задължава самата личность стига тѣзи дѣйствия да произтичатъ отъ правата които има този прѣдставитель. Тъй, че ако кметътъ е мислилъ, че охранява интереситѣ на общината която прѣдставлява съ нарушение владѣнието на въззиваемитѣ, за което той е длъженъ да се грижи, то той съ тѣзи си дѣйствия обвързва общината да възстанови владѣнието; че отъ фактическа страна напълно се установява отъ показанията на свидѣтелитѣ Георги Ничевъ, В. Вълевъ и други, че кметътъ на Тодориченската община самъ е размѣрвалъ на своитѣ съселяни нивитѣ на въззиваемитѣ и имъ казалъ да оратъ, а на заявлението на Г. Ничевъ тоже Луковитски горски стражаръ да не оратъ, кметътъ казалъ, че това мѣсто той съ сждъ го придобилъ, отъ което става явно, че кметътъ въ качеството си на прѣдставитель на общината е дѣйствувалъ. Наистина Тодориченската община е прѣдставила едно рѣшение на арбитражния сждъ, отъ което се вижда, че ней е било присждено спорното мѣсто, обаче въ случая не е въпроса за собствеността който се рѣшава, а владѣнието, т. е. въпроса кой е ималъ непосрѣдственото въздѣйствие върху вещьта въ момента когато е нарушено владѣнието, а отъ показанията на свидѣтелитѣ Ничевъ, В. Вълевъ и Н. Кръстевъ се установява, че въззиваемитѣ сж били които сж имали това въздѣйствие върху вещьта, отъ гдѣто слѣдва, че Тодорическата община е длъжна да възстанови това statu-quo макаръ то да е било установено даже и отъ незаконнитѣ дѣйствия на въззиваемитѣ. Щомъ това е така то слѣдва да се потвърди рѣшението на Луковитския мирови сждия, а апелативната жалба на Тодориченската община, като неоснователна, се остави безъ послѣдствие". Отвѣтната община подава касационна жалба и се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107, 48, 49, 50—52 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. 78 отъ Закона за земитѣ, защото не взелъ прѣдъ видъ, че съ арбитражното рѣшение била призната Тодориченската община за собственица на мѣстото, което

ищцитѣ по настоящето дѣло сж завладѣли като сж считали, че е на Луковитската община; 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ възражението му, основано върху свидѣтелскитѣ показания, че претендируемото нарушение почвало още отъ есеньта на 1898 година, или же сждътъ е извратилъ свидѣтелскитѣ показания, тъй като свидѣтелитѣ Нено Симеоновъ и Ив. Петровъ сж показали, че началото на нарушението е станало прѣзъ 1898 год., и 3) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото е извратилъ показанията на свидѣтелитѣ като е приелъ, че тя (общината) била нарушила владѣнието на ищцитѣ, тъй като ни единъ свидѣтель не е установилъ това — свидѣтелитѣ не посочватъ имена, а само говорятъ за отстраняване отъ спорния имотъ на нѣкои македонци.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) арбитражното рѣшение, на което се осланя първото касационно оплакване, не е давало право на Тодориченската община, бидейки страна въ него, сама непосрѣдствено да го изпълни чрѣзъ насилствени дѣйствия дори ако тия дѣйствия би били отправени спрѣмо другата страна въ сжщото рѣшение — Луковитската община, защото това би значило самоуправство, за прѣмахването на което е именно прѣдвиденъ владѣлческия искъ, съ силата на членове 48—50 отъ Гражданското сждопроизводство. Но въ случая насилственитѣ дѣйствия сж били отправени спрѣмо други лица, както се вижда отъ настоящето дѣло, които не сж били страна въ арбитражното рѣшение — то е за тѣхъ res inter alios acta... Прочее, цитиранитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 48, 49, 50, 51, 52 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени. Указаниятъ въ сжщото оплакване чл. 78 (поправо е чл. 97) отъ Закона за землитѣ, сжщо така не е нарушенъ, защото разпореждането на тоя членъ, тълкуванъ отъ гледна точка на сжществующитѣ у насъ институти, се относи само до случаитѣ, когато нарушенията отъ страна на частни лица сж само фактически (voies de fait) безъ претенции на владѣлчески права върху земя, която безспорно е общинска мера; въ настоящия случай обаче споренъ е, отъ една страна, характера на земята — е ли тя мера, или же частни ниви, отъ друга страна, ищцитѣ претендиратъ владѣлчески права върху нея — сждътъ констатирва, че тѣ сж имали владѣнието й. Слѣдователно нѣмала право общината да разрѣши сама отъ своя власть въ своя полза такъвъ споренъ въпросъ. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно; 2) свидѣтелитѣ Нено Симеоновъ и Ив. Петровъ, чиито показания второто касационно оплакване счита за извратено отъ сжда, сж показали наистина и това, че прѣзъ есеньта на 1898 год. 10 души македонци сж отишли да работятъ, разбира се, на спорната сега земя, отъ гдѣто сж били прогонени отъ Тодоричани; обаче тази часть отъ показанията на тия свидѣтели нѣмала значение по настоящето дѣло, защото тя означава, че 10-на македонци сж нарушили прѣзъ 1898 год. владѣнието на Тодоричани, а не че Тодоричани сж нарушили владѣнието на ищцитѣ по настоящето дѣло, та да се смѣта речената 1898 год. за начало на нарушението; но и обратното да е, нарушението отъ страна на Тодоричани прѣзъ 98 год. не значи нарушение отъ страна на Тодориченската община, а

по настоящето дѣло не Тодоричани — частни лица — а Тодориченската община въ качеството и на морална личность — е отвѣтникъ, така нито нарушението отъ Тодоричани прѣзъ 1898 год. не може да се смѣта за начало на нарушението отъ Тодориченската община прѣзъ 1899 год., защото първото било извършено отъ частни лица съ частни претенции и на своя частна отговорность, а второто по инициятивата на кмета съ обшински претенции и за смѣтка на цѣлата община. Прочее, нѣма нито игнориране на довода на общината — отвѣтникъ, основанъ върху свидѣтелскитѣ показания, за началото на нарушението, нито извращение на свидѣтелскитѣ показания, вслѣдствие на което нѣма нарушение и на цитирания въ второто касационно оплакване чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и 3) послѣдното касационно оплакване за извращене на свидѣтелскитѣ показания — е неоснователно, защото въ сѫщчость се отнася до заключението, което сѫдътъ е извлѣкалъ отъ свидѣтелскитѣ показания: сѫдътъ приема, че когато свидѣтелитѣ сѫ показвали за владѣнието и отстранението на македонскитѣ прѣселенци, сѫ разбирали именно ищцитѣ по настоящето дѣло, а че това е разбирала и отвѣтната община, се вижда именно отъ четвъртия мотивъ на апелативната ѝ жалба, на който мотивъ се осланя и повѣреникътъ ѝ който формулира това ѝ оплакване, защото реченниятъ мотивъ, който се занимава съ сѫщия въпросъ, между друго гласи: „отъ 48-тѣхъ ищци има нѣкои които владѣятъ по 10, други по 5, трети по 20 декари земя . . ., а защо да не се допусне, че между ищцитѣ имаше и такива които нищо не сѫ владѣли . . . и такива на които владѣнието не е нарушено и прочее.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодориченската селска община, срѣщу рѣшението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 априлъ 1903 год., № 43, да се остави безъ послѣдствие.

- - -

№ *128* *(680)* — *20 септемврий 1905 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдсѣдателствуващи членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ [illegible]ановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Миковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № [illegible] [illegible] за 1903 год., на Михалъ Данковъ, отъ село Вълчи-[illegible] [illegible] Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 20 мартъ* 1903 *год.*, [illegible] — Въ заседанието се яви адвокатътъ Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на касатора Михалъ Данковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Михалъ Данковъ, отъ село Вълчи-Трънъ, завежда на 18 мартъ 1900 год. прѣдъ II Плѣвенски мирови сѫдия искъ противъ Тодоръ Хр. Икономовъ, отъ сѫщия градъ, за 224 л. [illegible] ст., вслѣдствие сѫдебно отстранение отъ една кѫща, която купилъ [illegible] за [illegible] лева, а иждивилъ по нея 124 лева и 50 ст. разноски. [illegible] сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 575 1900 год. [illegible] № [illegible] год. уважилъ искътъ само за 212 лева [illegible] е апелиралъ прѣдъ Плѣвенския окрѫженъ

сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 194/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „че фактътъ на продажбата отъ Тодоръ Хр. Икономовъ на ищеца на една кжща и фактътъ на отстранението отъ този имотъ на ищеца отъ трето лице се установява съ крѣпостния актъ и рѣшението, прѣдставени въ първата инстанция пакъ се признава и отъ отвѣтника. Фактътъ, че по тази покупка — продажба сж броени отъ ищеца на отвѣтника се установява съ рѣшителната клетва, положена отъ отвѣтника въ тази инстанция и понеже отъ сжщата клетва се установява, че между контрагентитѣ нѣмало условие за освобождаване отъ обезщетение въ случай сждебно отстранение, то справедливо е искането на ищеца да му се повърнатъ броенитѣ 100 лева срѣщу кжщата. Колкото се отнася до искането на ищеца да му се заплатятъ отъ отвѣтника всичкитѣ разноски по сждебното отстранение и разноскитѣ по договора, —то сждътъ като има прѣдъ видъ, че ищецътъ при сключването на договора е знаялъ за опастностьта на едно сждебно отстранение отъ имота, който се намиралъ въ владѣнието на трети лица и той се ангажиралъ да заведе процесъ противъ тѣхъ за отнемане на имота отъ ржцѣтѣ имъ съ условие, че ако не сполучи, — да има право да си изиска обратно броенитѣ срѣщу цѣната на покупката пари, както това се установява отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, — то слѣдва да се заключи че въ отсжтсвие на едно условие за повръщане разноскитѣ по отстранението, каквото условие е имало за стойностьта на имота, ищецътъ таситно е приелъ послѣдствията отъ отстранението, що се отнася до разноскитѣ по послѣдното, на свой рискъ и по аналогия на чл. 255 отъ Задълженията и договоритѣ, въ който е казано, че ако купувачътъ е знаялъ опастностьта на едно отстранение, не може да иска обратно даже и самата стойность на имота броена отъ него продавачу — то въ такъвъ случай още съ по-голѣмъ резонъ слѣдва да се приеме, че купувачътъ нѣма право да иска разноскитѣ по отстранението, при таситното условие за освобождение отъ отговорность за такива разноски. Ето защо искането на ищеца по перата за разноскитѣ по отстранението и по договора слѣдва да се отхвърли. Относително лихвитѣ до завеждането на процеса за 100-тѣхъ лева съгласно чл. 136 отъ Задълженията и договоритѣ, сждътъ намира за искане тоже неосновательно, защото 100-тѣхъ лева станали взискуеми слѣдъ отстранението на ищеца отъ имотъ, което е станало прѣзъ 1899 г., а искътъ по настоящето дѣло е заведенъ прѣзъ 1900 год., т. е., не сж се изминали 2 години, а условие за плащане на лихви отъ деньтъ на броенето имъ не е имало. Слѣдователно, лихви ще се присждятъ само отъ деньтъ на завеждането настоящиятъ процесъ. По всички горни съображения на ищеца слѣдва да се присжди само 100 лева съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ завеждане на дѣлото, а останалата часть отъ искътъ — да се отхвърли, въ която смисъль слѣдва да бжде видоизмѣнено обтжженото рѣшение“, — съ рѣшението си № 49, отъ 20 мартъ 1903 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като уважилъ искътъ само за 100 лева — платената цѣна за кжщата — заедно съ лихвитѣ отъ деньтъ на исковата молба.—Ищецътъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 201 п. 5 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. 98 отъ Закона за

нотариуситѣ и чл. чл. 267, 231, 251, 252, 253, 254, 255, 227, 239 и 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въпрѣки рѣшителната клетва и другитѣ документи установляющи направенитѣ отъ него разноски по сждебното отстранение, сждътъ отказалъ да му ги присжди, макаръ и да е константиралъ въ рѣшението си че нѣмало между контрагентитѣ условие за освобождаване отъ обезщетение въ случай на сждебно отстранение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ приема, отъ една страна, споредъ рѣшителната клетва, че е нѣмало между странитѣ договоръ за освобождение отъ обезпечението, т. е., че обезпечение има, отъ друга страна, споредъ свидѣтелскитѣ показания, че купувачътъ е зналъ опасностьта за сждебното отстранение и е купилъ на свой рискъ. Поради съвокупностьта на тия обстоятелства, окржжниятъ сждъ прилага по аналогия чл. 255 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като осжжда отвѣтника — продавачъ да повърне само цѣната на имота. Обаче че тия обстоятелства сж несъвмѣстими: едното изключава другото. Обезпечението произтича отъ закона като естествено послѣдствие на продажбата — „продавачътъ е дълженъ“ казва чл. 234 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, „да обезпечи вещьта, която е продалъ“; освобождението же отъ обезпечението съставлява изключение отъ правилото прѣдвидено въ речения чл. 234 и произтича или отъ особенъ договоръ между продавача и купувача или отъ знанието на продавача опастностьта отъ отстранението. Видно е прочее, че въ една и сжща договорна продажба не може да сжществува и обезпечението и освобождението отъ това обезпечение, т. е. и правилото и изключението му. Като е приелъ, че могатъ съвмѣстно да сжществуватъ и двѣтѣ тия обстоятелства и е приложилъ по аналогия чл. 255 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 255 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 20 мартъ 1903 год., подъ № 49, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 255 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 129 — (687) — 22 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иваннъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *граж-*

данско дѣло № 635, по описа за 1903 год., на Михо и Мома Минкови, отъ село Дебнево, срѣщу рѣшението на Ловчанския окр. сѫдъ отъ 17 май 1903 *год., подъ № 53.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Михо и Мома Минкови — послѣднята чрѣзъ опекуна си — отъ село Дебнево, сѫ заявили на 22 мартъ 1902 год. прѣдъ Ловчанския мирови сѫдия искъ противъ Мария Иваница Михова, отъ гр. Ловечъ, за $^2/_3$ отъ една кѫща, останала въ наслѣдство отъ покойния Ив. Миховъ, съпругъ на отвѣтницата и вуйча (братъ на покойната майка) на ищцитѣ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 875/902 год. и съ рѣшението си № 1220/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 232/902 год. и съ рѣшението си № 53, отъ 17 май 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „първоначалнитѣ ищци - днешнитѣ апелатори — молятъ да имъ се признае правото на наслѣдство върху $^2/_3$ части отъ горѣозначената кѫща и се осѫди въззиваемата, въ владѣние на която се намирала тая кѫща, да имъ отстѫпи собственостьта и владѣнието на тия части, като имъ заплати и разноскитѣ по дѣлото, като се отмѣни напълно рѣшението на мировия сѫдия; 2) първоначалната отвѣтница — днешната въззиваема — признава, че въпросната кѫща се намира въ нейно владѣние, но твърди, че тая кѫща е нейна собствена, купила я отъ Димитъръ Драголовъ Попски, а не е останала отъ мѫжътъ ѝ, както се виждало отъ прѣставения отъ нея крѣпостенъ актъ подъ № 35/1896 год., издаденъ отъ натариуса при Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, и моли да се отхвърли искътъ на апелаторитѣ, да се осѫдятъ да ѝ заплатятъ разноскитѣ и за тая инстанция, като се потвърди напълно рѣшението на мировия сѫдия; 3) отъ удостовѣрението подъ № 1421/902 год., издадено отъ Ловчанското градско общинско управление, отъ свидѣтелствата подъ № № 222/902 год. и 255/902 год., издадени отъ Дебненското селско общинско управление, се установява, че Иванъ Миховъ е починалъ на 4 февруарий 1902 год. и оставилъ за наслѣдници жена си Мария и дѣцата на починалата си сестра Стана Минкова (по баща Михова) — Михо и Мома Минкови, отъ село Дебнево. Отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели К. Н. Разаклиевъ, П. Ионовъ, Б. Игнатовъ и отъ разпитанитѣ днесъ свидѣтели С. Вѣновъ, Д. Дановъ и К. Разаклиевъ, които показаха, че дѣдо Иванъ (Иванъ Миховъ) и баба Мария — въззиваемата — живѣли около 20 години въ тая кѫща, като мѫжъ и жена; че мѣстото на кѫщата било турско и било купено отъ брата на баба Мария, Димитъръ, който го продалъ на баба Мария; че въ това мѣсто имало старо здание — грънчарница — което съборили и отъ материяла му била направена спорната кѫща, която споредъ свидѣтеля К. Разаклиевъ струва 50 лева — а мѣстото струвало много повече; както и прѣдставениятъ отъ отвѣтницата — въззиваемата — крѣпостенъ актъ № 35, издаденъ отъ нотариуса при сѫда на 20 мартъ 1896 год. на въззиваемата, се напълно установява, че кѫщата, заедно съ мѣстото, е собственость на въззиваемата, което мѣсто заедно съ вехта грънчарница тя купила отъ брата си Димитъръ Драголовъ Попски, а не сѫ ѝ останали въ наслѣдство отъ покойния ѝ мѫжъ Иванъ Миховъ, който дѣйствително ималъ кѫща въ „Дикисана“, която била продадена за борчъ

още при живота му. Отъ обстоятелството, че Иванъ Миховъ живѣлъ съ въззиваемата около 20 години въ тая кѫща, не може да се твърди, че Иванъ Миховъ е владѣлъ прѣзъ това врѣме тая кѫща, защото той е живѣлъ при жена си, на която е принадлежала кѫщата, и която прѣзъ това врѣме е била владѣтелка на кѫщата и мѣстото, сѫщо отъ удостовѣрението подъ № 5790/902 год., издадено отъ Ловчанското градско общинско управление, въ което се казва, че тая кѫща и мѣсто сѫ били записани въ емлячнитѣ регистри на името на покойния Иванъ Миховъ, не може да се приеме за установено, че тѣ сѫ били негова собственость, тъй като обичай е всичкитѣ имоти да се записватъ на името на мѫжа, които иматъ единъ мѫжъ и жена му, както е станало и въ случая, което напълно се установява отъ свидѣтелскитѣ показания; 4) щомъ се установява, че кѫщата и мѣстото, подробно означени въ исковата молба, сѫ собственость на въззиваемата, то искътъ на апелторитѣ слѣдва да се отхвърли, като недоказанъ, като се осѫдятъ и на разноскитѣ по дѣлото; рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, като правилно издадено, а апелативната жалба слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, между друго, че Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 325, 432 и 801 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно се е основалъ на крѣпостния актъ на отвѣтницата издаденъ възъ основа на едно рѣшение, въ което тѣ не сѫ участвували, а участвувала само тя и братъ ѝ Димитъръ и защото неправилно отъ свидѣтелитѣ е извлѣкалъ заключение, че тя била купила кѫщата отъ този си братъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: окрѫжниятъ сѫдъ не дава значение на основанието на ищцитѣ — 20-годишното владѣние на тѣхния и на отвѣтниковия наслѣдодатель — по съображение, че владѣната отъ него прѣзъ този давностенъ срокъ кѫща била собственость на отвѣтницата, което се установявало отъ крѣпостния ѝ актъ отъ 20 мартъ 1896 год., както и отъ свидѣтелскитѣ показания, че тя била я купила отъ брата си, който пъкъ я билъ купилъ по-рано отъ нѣкой си турчинъ. Обаче, сѫдътъ не взелъ прѣдъ видъ: 1) че съ свидѣтелскитѣ показания не се установява покупка на недвижимъ имотъ, по разума на чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) че крѣпостниятъ актъ на отвѣтницата е издаденъ не на основание продажба отъ брата ѝ, а на основание едно рѣшение противъ него, въ което нито ищцитѣ нито тѣхниятъ наслѣдодатель билъ страна, въ който случай крѣпостниятъ актъ нѣма по-голѣма сила отъ това рѣшение, което за тѣхъ е res inter alios acta, и 3) че не сѫ му били прѣдставени отъ отвѣтницата доказателства, че братъ ѝ, когото тя осѫдила съ реченото рѣшение, е билъ по-рано собственикъ на кѫщата, било по покупка, било давностно владѣние. Като се е основалъ прочее на този крѣпостенъ актъ и на свидѣтелскитѣ показания за продажбата, Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 май 1903 год.,

подъ № 53, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 130 — (694) — 25 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ. първо гражданско отдѣление, на дванадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ат. Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 650, по описа за 1903 год., на Атанаса Стоянова Жекова Караганчева, отъ с. Щръклево, Русенска околия, съ Русенската земледѣлчэска каса и Стоянъ Жековъ Караганчевъ, отъ сжщото село, за 20 кила рапица.* — Въ заседанието се явиха д-ръ П. Стояновъ, повѣреникъ на касаторката и Ив. Д. Галчевъ, прѣдставитель на Земледѣлческата банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 8 юлий миналата 1902 год., Атанаса Стоянова Жекова Караганчева, отъ село Щръклово, завела искъ прѣдъ I Русенски мирови сждия противъ Русенската земледѣлческа каса и Стоянъ Жековъ Караганчевъ, отъ село Щръклево, за неправилно описване 20 кила рапица отъ стойность 600 лева, като за доказателство на искътъ си посочила на свидѣтели и прѣдложила рѣшителна клетва отвѣтнику Стоянъ Жековъ Караганчевъ да се закълне въ смисъль, че описаната рапица не е собственость на ищцата и че тя не е сѣта за нейна смѣтка. По поводъ на това исково прошение I Русенски мирови сждия образувалъ гражданско дѣло № 1191/902 год., което сложилъ на разгледване въ сждебното си заседание на 12 мартъ 1903 год., когато съ задачното си рѣшение отъ сжщата дата подъ № 305, отхвърлилъ искътъ на Атанаса Стоянова Жекова Караганчева, като неоснователенъ. Недоволна отъ това рѣшение на I Русенски мирови сждия, ищцата Атанаса Стоянова Жекова Караганчева го обжалвала прѣдъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата — апелаторка дири отъ отвѣтницитѣ — въззиваеми сумата 600 лева, стойностьта на неправилно описаната за дългътъ на мжжа й къмъ земледѣлчессата каса — 20 кила рапица. Че отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Ангелъ Добревъ, Михала Ангелова и Митю Калевъ не се установява по единъ положителенъ начинъ кой обработвалъ нивата, рапицата на която е била описана за дългътъ на съотвѣтника — въззиваемъ Стоянъ Жековъ Караганчевъ. Че отъ прѣдставенитѣ въ тази инстанция крѣпостенъ актъ № 533/99 год. и пълномощното № 635, отъ 12 май 1900 год. се констатирва до очевидность, че тия документи сж симулативни между мжжъ и жена, и че тѣ сж издадени съ единственото намѣрение да лишатъ Русенската земледѣлческа каса отъ възможностьта да се удовлетвори за взискането си срѣщу длъжника Стоянъ Жековъ Караганчевъ. Особено важно е въ случая даденото пълномощно отъ ищцата — апелаторка до мжжътъ й съотвѣтникъ по дѣлото, да управлява имота й, тоя фактъ изтъква най-нагледно намѣрението имъ да лишатъ отъ възможность на удовлетворене касата спрѣмо длъжника й Стоянъ Ж. Караганчевъ, защото, както е извѣстно, у насъ за добросъвѣст-

нитѣ платци — мжжъ и жена, никога не се практикува даване пълномощно за управляване имотъ, а отъ самия фактъ, че тѣ сж съпрузи произтича и правото за управляване имота — което мълчаливо принадлежи на мжжътъ. Даже въ ония страни гдѣто женидбата е придружена отъ цѣль редъ формалности по отношение имотитѣ на съпрузитѣ и тамъ управлението имотитѣ на жената принадлежи de facto et de juris на мжжътъ подъ каквито и да сж условия ожененитѣ. Че подобни симулативни сдѣлки сж противни на добритѣ нрави и би изложили въ опасность всѣки добросъвѣстенъ кредиторъ, както е въ случая Русенската землედѣлческа каса. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено сждътъ намира за неоснователенъ искътъ на апелаторката Атанаса Стоянова Жекова Караганчева, прѣдявенъ срѣщу Русенската земледѣлческа каса и Стоянъ Жековъ Караганчевъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, а понеже I Русенски мирови сждия съ задачното си рѣшение подъ № 305, отъ 12 мартъ 1903 год. е сторилъ това, то окржжниятъ сждъ слѣдва да потвърди напълно горното рѣшение на мировия сждия", — съ рѣшението си подъ № 209, отъ 16 юний 1903 год. потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Въ подадената си касационна жалба Атанаса Стоянова Жекова Караганчева се оплаква, че Русенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ документитѣ за симулативни, безъ противната страна да е възбудила такъвъ въпросъ и да е прѣдставила доказателства.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдписва на сжда да основава рѣшението си върху доказателства и доводитѣ, които сждящитѣ страни прѣдставятъ. Отъ смисъльта значи на този членъ и отъ сравнението му съ чл. 59 отъ Гражданското сждопроизводство слѣдва, че сждътъ нѣма право да събира доказателства и справки, нито пъкъ да възбужда въпроси, на които странитѣ не сж се силавали. Въпрѣки това начало Русенскиятъ окржженъ сждъ е възбудилъ въпросътъ служебно за симулацията на прѣдставения по дѣлото крѣпостенъ актъ и даденото пълномощно и между другото е отхвърлилъ искътъ, като призналъ тия два акта за симулативни. Нѣма съмнѣние, че по този начинъ на процедиране окржжниятъ сждъ е нарушилъ сжществено основното начало, по силата на което му се запрѣщава да събира справки и доказателство (judex nec procedat ex officio), прокарано въ чл. 59 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което рѣшението му отъ тази гледна точка подлежи на отмѣнение. Отъ това слѣдва, прочее, че оплакването на касатора по този въпросъ е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 16 юний 1903 год., № 209, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 131 — (696) — 25 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 652, по описа за 1903 год., на ликвидаторитѣ на акционерното дружество „Съединение", отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 6 февруарий 1903 год., № 28.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стефанъ Корабовъ, отъ гр. Русе, заявилъ на 28 декемврий 1901 год. прѣдъ Русенския окрѫженъ сѫдъ противъ акционерното дружество за колониялни стоки „Съединение", отъ сѫщия градъ, искъ за 1800 лева златни, — стойность на послѣдния 6-мѣсеченъ наемъ на магазиитѣ му, които дружеството е наело за 3 години, а ги е напуснало 6 мѣсеци прѣди изтичането на тоя 3-годишенъ срокъ безъ да му доплати за тия 6 мѣсеци наема. Окрѫжниятъ сѫдъ образувалъ гражданско дѣло № 1471/901 год. и съ рѣшението си № 47/902 год. уважилъ искътъ само за 150 лева, като отхвърлилъ другата му часть. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшение на образуваното у него апелативно дѣло № 74/902 г., като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ Ст. Корабовъ дири отъ акционерното дружество за колониялни стоки „Съединение" наемната стойность на магазията си, въ която се е помѣщавало дружеството за второто полугодие на 1901 год. — 1800 лева златни, като обяснява, че дружеството наело магазиитѣ му за 3 години отъ 1 януарий 1898 год. до 31 декемврий 1901 год., обаче отказва да му изплати кирията 1800 лева за второто шестмѣсечие отъ 1901 година. Отъ приложеното къмъ дѣлото въ прѣписъ писмо съ дата 8 декемврий 1898 год., подписано отъ Ефтимъ Георгиевъ до Стефанъ Корабовъ, както и отъ протоколнитѣ книги на дружеството „Съединение" (протоколъ отъ 24 октомврий 1898 год.) става явно, че Ефтимъ Георгиевъ, който въ него врѣме е билъ директоръ на дружеството „Съединение" и който е билъ упълномощенъ отъ сѫщото дружество, заедно съ други лица, да наематъ дюкянитѣ на ищеца за срокъ отъ 3 години, е ангажиралъ въпроснитѣ дюкяни за 3 години съ годишенъ наемъ такъвъ какъвто е плащанъ и отъ първия наематель. Значи установява се по единъ положителенъ начинъ, че условието за дюкянитѣ е било сключено и послѣднитѣ били ангажирани отъ 1 януарий 1899 год. до 31 декемврий 1901 година. Колкото се отнася до цѣната на наема, той не се оспорва отъ отвѣтната страна, но независимо отъ това се установява още и отъ писмото на акционерното дружество „Съединение" отъ 24 ноемврий 1900 год., № 330, въ което отвѣтната страна признава, че годишниятъ наемъ е 3600 лева, слѣдователно, за второто шестмѣсечие отъ 1901 год. трѣбва да бѫде 1800 лева. Щомъ се установява, че дюкянитѣ на ищеца сѫ били наети отъ отвѣтната страна за 3 години съ годишенъ наемъ 3600 лева, то макаръ и да нѣма сключенъ формаленъ контрактъ, отвѣтната страна е длъжна да заплати исканата наемна цѣна. Отъ това задължение можеше да се освободи само, ако изпълнѣше прѣдписанието на чл. 373 п. 1 отъ Закона

за задълженията и договоритѣ. Това нѣщо обаче отвѣтната страна не е направила. Наистина отвѣтникътъ се старае да докаже, че билъ извѣстенъ ищецътъ за напущане на дюкянитѣ съ писмо отъ 24 ноемврий 1900 год., № 330, обаче това писмо по съдържанието си е имало за цѣль да се намали наемната цѣна, но не и да прѣдупрѣди ищеца, че ще се напусне зданието му. Ако даже приемемъ, че това писмо е имало тази цѣль, то пакъ не може да се вземе прѣдъ видъ въ случая, понеже то трѣбваше да бжде изпратено най-късно до 1 ноемврий 1900 год. (чл. 373 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Така щото щомъ дружеството „Съединение" е продължавало да стои въ дюкянитѣ и слѣдъ 1 януарий 1901 год. (обстоятелство, което не се отрича отъ отвѣтната страна) — приело е да задържи имотитѣ и за напрѣдъ подъ сжщитѣ условия. Възражението на отвѣтната страна, че ако се приеме това за установено, трѣбва да се приложи чл. 375 отъ сжщия законъ, въ случая не може да има никакво значение, защото отвѣтната страна трѣбваше да докаже, че ищецътъ е можалъ да отдаде дюкянитѣ подъ наемъ по-рано отъ 31 декемврий 1901 год., че той не е билъ добросъвѣстенъ и за това сж останали дюкянитѣ не наети до края на годината за да има приложението си чл. 375 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. При такова положение на доказателствата апелативниятъ сждъ намѣрва, че искътъ на ищеца се явява за основателенъ и доказанъ и трѣбва да се уважи, като се отмѣни първостепенното рѣшение на окржжния сждъ и се осжди противната страна (отвѣтника), както на исковата сума и лихвитѣ ѝ, така и на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 28, отъ 6 февруарий 1903 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ всецѣло. Ликвидаторитѣ на дружеството — отвѣтникъ (въ течението на процеса то е влѣгло въ ликвидация) подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 189, 192, 193 и 195 отъ Търговския законъ, защото нито въ протокола отъ 24 ноемврий 1898 г., нито въ протокола отъ 31 декемврий 1898 год., на дружеството е казано, че се натоварва Ефтимъ Георгиевъ да наеме, както приема апелативниятъ сждъ, выпроснитѣ магазии за 3 години, съ годишенъ наемъ 3600 лева златни; 2) чл. 376 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ протокола на дружеството отъ 31 декемврий 1898 год. отъ който се вижда, че управителниятъ съвѣтъ е натоварилъ други лица да влѣзатъ въ прѣговори съ Корабова за наемване на магазиитѣ; 3) чл. 48 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че подписаното отъ Ефтимъ Георгиевъ писмо съ дата 8/XII 98 год. изхожда отъ управлението на дружеството, когатоотъ него не се виждало, че Ефтимъ Георгиевъ е управитель на дружеството — при подписа му нито фирма има, нито качеството му на управитель е означено, и 4) чл. 375 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото съ нищо не било доказано, че зданието било останало безъ наематель отъ 1 юлий до 31 декемврий 1901 година.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) апелативниятъ сждъ още въ началото на съобразителната часть на рѣшението си рѣ-

шава главния споренъ въпросъ, въ смисълъ, че договорътъ за наемъ, ако и да нѣма формаленъ контрактъ, билъ сключенъ за 3 години. Въ такъвъ случай сѫдътъ погрѣшно счита, че наемательтъ е могалъ, по силата на чл. 373 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ да се освободи отъ плащането наема за послѣдното шестмѣсечие отъ 3-годишния срокъ ако бѣше прѣдизвѣстилъ наемодавеца поне 2 мѣсеци прѣди почването на третата година отъ сѫщия 3-годишенъ срокъ. Щомъ наемътъ билъ за опрѣдѣлено врѣме отъ 3 години, чл. 373 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неприложимъ, защото тоя членъ прѣдвижда случая за който говори прѣдшествующия чл. 372, именно когато договорътъ е сключенъ безъ опрѣдѣленъ срокъ. Въ случая, щомъ наема билъ съ опрѣдѣленъ срокъ — 3 години — приложими сѫ чл. чл. 335,349 п. 2 и 357 отъ сѫщия законъ, т. е. наемательтъ билъ длъженъ да плати наема за цѣлия 3-годишенъ срокъ, включително за послѣдното шестмѣсечие, което е прѣдметъ на иска, и никакво прѣдизвѣстяване не е могло да го освободи отъ това негово задължение. Но щомъ такъвъ именно е изхода, който апелативниятъ сѫдъ е далъ на дѣлото, слѣдъ като е приелъ, че наема билъ за 3-годинишенъ срокъ, то въпросътъ по погрѣшното цитиране на чл. 373 п. 1 нѣма освѣнъ академическо значение за изяснение на юридическата почва на дѣлото; 2) чл. 375 отъ сѫщия Законъ за задълженията и договоритѣ, на който се осланя послѣдното касационно оплакване е тоже неприложимъ въ случая, защото тоя членъ прѣдвижда случая когато наемодавецътъ поиска и сполучи по сѫдебенъ редъ унищожението на договора поради вината на наемателя, а въ случая наемодавецътъ е чакалъ изтичането на уговорения срокъ за да получи отъ наемателя уговорения наемъ: 3) другитѣ 3 оплаквания въ касационната жалба — първото, второто и третото — се отнасятъ до сѫществото на дѣлото. Още въ първото си заседание окрѫжниятъ сѫдъ е констатиралъ въ протокола си съдържанието на прѣдставенитѣ му отъ дружеството протоколи отъ 24 октомврий и 31 декемврий 1898 год. и този сѫдебенъ протоколъ е ималъ прѣдъ видъ апелативниятъ сѫдъ, както се вижда отъ цитирането въ рѣшението му на дружествения протоколъ отъ 24 октомврий 1898 год.; ако апелативниятъ сѫдъ не се спира върху въпроса: ималъ ли е право Ефтимъ Георгиевъ да наема, и то самъ, за 3 години въпроснитѣ магазии отъ името на дружеството, то е, едно, защото безспорно било, че Ефтимъ Георгиевъ билъ управитель на дружеството, друго, защото и съ едина и съ другия отъ двата дружествени протоколи Ефтимъ Георгиевъ билъ отъ съвѣта на дружеството натоваренъ, заедно съ други лица, да наеме въпроснитѣ магазии, и най-послѣ, защото дружеството фактически се е съобразило съ писмото на Ефтимъ Георгиевъ отъ 8 декемврий 1898 год., съ което се увѣдомява наемодавецътъ, че дружеството наемва магазиитѣ му за 3 години по цѣната на прѣдшедствующия имъ наемател, т. е. дружеството е влѣгло въ магазиитѣ и е плащало цѣната 3600 лева годишно, която безспорно била цѣната на прѣдшедствующия наемател; така щото при наличностьта на тия безспорни факти, сѫдътъ е счелъ, че самото дружество е санкционирало чрѣзъ дѣйствията си писмото на управителя отъ 8 декемврий 1898 год., макаръ и то да е било подписано само отъ него, а не и отъ другитѣ лица натоварени заедно съ

него за сключването на договора и за това съдътъ намира дружеството отговорно. Прочее, оплакванията въ касационната жалба сж неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационата жалба на ликвидаторитѣ на акционерното дружество „Съединение", срѣщу рѣшението № 28, отъ 6 февруарий 1903 год. на Русенския апелативенъ сждъ, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 132 — (705) — 29 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 676, по описа за 1903 год., на М. Михаиловъ и С-ие, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 17 май 1903 год., подъ № 167.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Георгиевъ, отъ гр. Русе, заявилъ на 24 августъ 1902 год. прѣдъ Русенския мировия сждия искъ противъ М. Михаиловъ и С-ие Хафузъ х. Османовъ и Сюлейманъ х. Османовъ Баницкаля, отъ сжщия градъ, за 755 лева и 70 ст., произходящи отъ цѣната 605 лева и други разноски за една кжща, която се е продавала на публиченъ търгъ отъ първия отвѣтникъ — взискатель за дългъ на другитѣ двама отвѣтници, но отъ която купувачътъ ѝ — ищецътъ — билъ отпослѣ сждебно отстраненъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданското дѣло № 1632/902 год. и съ рѣшението си № 1194/902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Русенския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 370/903 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „единствениятъ мотивъ въ рѣшението на мировия сждия за отхвърлянето на искътъ на апелатора е този, че послѣдниятъ въ врѣме водене на процеса противъ него за отнимане купената отъ него кжщ не е изпълнилъ прѣдписанията на чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Послѣдниятъ гласи буквално слѣдующето: когато купувачътъ е оставилъ да се осжди съ влѣзло въ законна сила рѣшение безъ да привлѣче продавача въ дѣлото, той губи правото си за обезпечение, ако продавачатъ докаже, че е имало достатъчни основания да се отблъсне искътъ; 2) искътъ на апелатора прѣди всичко по принципъ е основателенъ, защото по чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство, купувачътъ отъ когото купениятъ имотъ билъ отнетъ, по причина, че той билъ собственость на трето лице, а не на длъжника, — има право да претендира възвръщането на заплатената сума отъ взискателитѣ или отъ длъжницитѣ. Въ дадения случай купената кжща отъ страна на апелатора е била отнета съ влѣзло въ законна сила рѣшение № 1194, отъ 21/III 1902 год., като принадлежаща по право на собственость на Ахмедъ и Хатидже Ибрахимови, отъ гр. Русе, слѣдователно той, апелаторътъ, има право да иска възвръщането на сумата отъ взискателя Михаилъ Михаиловъ и С-ие, или отъ длъжницитѣ — въззива-

емитѣ Хафузъ и Сюлейманъ х. Османови; 3) съображението, обаче на мировия сѫдия, че апелаторътъ билъ дълженъ да привлѣче като трето лице Михаилъ Михаиловъ и С-ие по процеса, повдигнатъ срѣщу него за собственостьта на кѫщата, за да докаже, че кѫщата била на длъжницитѣ, а не на другиго, е неоснователно, защото това непривличане не може да ползува Мих. Михаиловъ и С-ие, който въ случай на евикция върху продадения имотъ си остава отговоренъ прѣдъ купувача, апелатора, макаръ и да не е билъ привлѣченъ като трето лице по процеса за собственостьта на имота, а отъ друга страна третото лице се привлича въ процеса отъ отвѣтника, за да запази послѣдниятъ интереситѣ си спрѣмо него, за да има право на регресъ въ случай на изгубване процеса и ако това той не сторилъ въ врѣме на процеса, то не значи, че той изгубва правото си по отношение на него да дири обезщетение или по-хубаво възвръщане на сумитѣ, заплатени за евицирания имотъ. Ето защо мировиятъ сѫдия, погрѣшно е приелъ, по чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, че въ конкретния случай апелаторътъ билъ дълженъ да привлѣче продавача Мих Михаиловъ и С-ие като трето лице, когато това е било едно негово право, което той билъ свободенъ да го упражни или не; 4) отъ смисъла на цитирания членъ отъ Закона за задълженията и договоритѣ явно става, че апелаторътъ билъ изгубилъ правото си на искъ за възвръщане на сумитѣ отъ Мих. Михаиловъ и С-ие само въ такъвъ случай, ако послѣдниятъ докажеше въ процеса за собственостьта, че е имало достатъчно основание да се отблъсне искътъ на третото лице, но за това въззиваемиятъ Мих. Михаиловъ и С-ие трѣбваше да направи едно отъ двѣтѣ: или да встѫпи въ този процесъ като трето лице, за да вземе участие заедно съ отвѣтника тогава — сега апелатора или пъкъ по настоящето дѣло да докаже, че имало основание да се отхвърли искътъ за собственостьта на третото лице. Първото сѫщиятъ въззиваемъ не сторилъ, както това се вижда отъ издаденото рѣшение № 1194, става явно отъ обясненията на странитѣ, а отъ друга страна нито въ първата инстанция нито прѣдъ сѫда не е прѣдставилъ доказателства, по които би могло да се сѫди за основателностьта или не на искътъ за собственостьта по които би могълъ да се отблъсне той; щомъ прочее той и това не е сторилъ, то възражението на повѣреника му, че тѣ не трѣбвало да отговарятъ по настоящия искъ, се явява неосновително и слѣдва да се отхвърли; 5) обаче въззиваемиятъ Мих. Михаиловъ и С-ие не могатъ въ дадения случай да бѫдатъ отговорни за цѣлата заплатена сума за купената кѫща отъ апелатора, защото е имало по изпълнителното дѣло и други присъединени кредитори — взискатели, както това се вижда отъ удостовѣренията на сѫдебния приставъ № № 6808, отъ 3/VIII 1902 год. и 10880, отъ 16/XII 1902 год., а по чл. 1036 отъ Гражданското сѫдопроизводство всѣкой взискатель отговаря прѣдъ купувача ограничително, само за внесената нему именно сума. Отъ сѫщитѣ удостовѣрения се установява, че Михаилъ Михаиловъ и С-ие сѫ получили отъ продажбената сума 605 лева само 320 лева 50 ст. и въ тоя размѣръ той се явява материялно отговоренъ прѣдъ купувача, сега апелаторъ. Но заедно съ това послѣдниятъ има право да претендира отъ сѫщия и съразмѣрната часть отъ всички онѣзи разходи по купуване на кѫщата, както и отъ нейнитѣ подобрения, защото всички

тѣзи ресурси сж станали вслѣдствие купуването на кжщата и понеже послѣднята се отнима, то тѣ съставляватъ отъ себе си загуби отъ продажбата на кжщата въ които загуби слѣдва да влѣзатъ и онѣзи загуби за апелатора — купувачъ, станали за негова смѣтка по процеса за собственостьта на сжщата кжща. Всичкитѣ разноски въ тая смисъль възлизатъ както това се вижда отъ крѣпостния актъ квитанцията № 1906, разписката отъ 12/VIII 1901 год. и рѣшението № 1194 на 148 лева и 60 ст., отъ които съразмѣрната часть, за която слѣдва да отговаря Мих. Михаиловъ и С-ие ще бжде 75 лева и 40 стотинки. И този послѣдниятъ слѣдва да заплати на апелатора 395 лева и 90 ст. отъ исковата сума, а останалата часть отъ искътъ спрѣмо него слѣдва да се отхвърли, като неоснователна, и 6) по отношение другитѣ въззиваеми, Хафузъ х. Османовъ и Сюлейманъ х. Османовъ, искътъ на апелатора слѣдва всецѣло да се отхвърли, понеже по чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство купувачътъ на отнетия имотъ може да иска повръщането на сумитѣ или отъ длъжника, но понеже Мих. Михаиловъ и С-ие е взискатель по отношение на тѣхъ, въззиваемитѣ, апелаторътъ нѣма право на искъ, щомъ искътъ се прѣдявява към взискателя, толкова повече, че въ случая длъжницитѣ по изпълнителното дѣло двамата въззиваеми не сж нищо получили отъ внесенитѣ суми за продадения имотъ по взискането на Мих. Михаиловъ и С-ие", — съ рѣшението си № 167, отъ 17 май 1903 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осжжда Михаилъ Михаиловъ и С-ие, отъ гр. Русе, да заплати на Иванъ Георгиевъ, отъ сжщия градъ, сумата 395 лева и 90 ст., лихвата на тая сума по 10% отъ 24 августъ 1902 год. до изплащането, както и 8 лева по приспадане сждебни и по водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции, а останалата часть отъ искътъ на Ив. Георгиевъ въ размѣръ на 359 лева и 80 ст. се отхвърля, като неоснователна спрѣмо Мих. Михаиловъ и С-ие, а искътъ изцѣло спрѣмо Хафузъ х. Османовъ и Сюлейманъ х. Османовъ Баницкаля, отъ гр. Русе, на сжщия Ив. Георгиевъ, се отхвърля напълно като неоснователенъ, въ цѣлия му размѣръ отъ 775 лева и 70 стотинки". — Отвѣтникътъ Мих. Михаиловъ и С-ие подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58, 59, 107 и 110 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не основалъ рѣшението си върху даннитѣ по дѣлото; искътъ е заявенъ противъ фирмата и противъ длъжницитѣ ѝ, а сждътъ е осждилъ само фирмата; 2) чл. 1036, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е приелъ и по това дѣло трѣбвало само фирмата да бжде осждена и изоставилъ другитѣ участници въ дѣлото, и 3) чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото ищецътъ не е викалъ нито фирмата нито длъжницитѣ ѝ въ процеса заявенъ противъ него отъ третитѣ лица, а въ настоящия процесъ фирмата е доказала съ крѣпостения актъ на самия ищецъ, че продажбата била редовна, та нѣмало какво повече да доказва.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) окржжниятъ сждъ не игнорира даннитѣ, а напротивъ се основава на тѣхъ, само че отъ тѣхъ не извлича онова заключение, което първото касационно оплакване счита за по-правилно. Обаче заключението на сжда е съобразно съ разума на

чл. 1036 отъ Гражданското съдопроизводство: възвръщането на паритѣ се иска или отъ взискателя или отъ длъжника — отъ оня който ги е взелъ. Въ случая взискательтъ ги е взелъ, той трѣбва да ги повърне. Прочее, първото касационно оплакване е неосновательно; 2) второто касационно оплакване е само приповторение на първото. Слѣдователно и то е неосновательно, и 3) окръжниятъ съдъ правилно тълкува и правилно прилага въ случая чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като съобразява, че макаръ и да не билъ призованъ въ процеса по съдебното отстранение въ качество на трето отвѣтно лице, продавачътъ все си остава отговоренъ спрѣмо купувача до гдѣто не докаже (прѣдъ него) че би осуетилъ искътъ за съдебното отстранение, ако би билъ повиканъ като трето отвѣтно лице. Въ настоящия процесъ продавачътъ — сега отвѣтникъ, съ нищо не е доказалъ това; съ крѣпостния актъ на ищеца не е могалъ това да докаже, защото този крѣпостенъ актъ е вече унищоженъ съ рѣшението за съдебното отстранение, понеже е било доказано, че имотътъ не принадлежалъ на длъжницитѣ му; противното на това, т. е. че имотътъ е принадлежалъ на длъжницитѣ му, когато го е продавалъ, той не доказалъ. За това и правилно билъ осѫденъ да повърне паритѣ що получилъ съ съотвѣтствующитѣ разноски. Прочее и третото касационно оплакване е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на М. Михаиловъ и С-ие, срѣщу рѣшението на Русенския окръженъ съдъ отъ 17 май 1903 год., подъ № 167, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 133 — (706) — 29 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 738, по описа за* 1903 *год., на Стоянъ Д. Каблешковъ, живущъ въ гр. София, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ съдъ? отъ* 30 *мартъ* 1903 *год., подъ № 165.* — Въ заседанието се явиха Т. Тодоровъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора и Антонъ Груевъ, повѣреникъ на х. Андонъ Беждремовъ и Яковли Н. Рупеца.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стоянъ Д. Каблешковъ, отъ с. Катуница, заявилъ на 20 февруарий 1901 год. прѣдъ Пловдивския окръженъ съдъ искъ противъ Бачковския монастиръ „Св. Богородица", противъ общината на с. Турски-Воденъ, противъ х. Андонъ Беждремовъ, отъ гр. Станимака, и противъ Яковъ Рупеца, отъ с. Т.-Воденъ, за правоползуване отъ рѣката „Чай", като обяснява въ исковата си молба, че реченитѣ отвѣтници отнѣмали всичката вода отъ рѣката по начинъ щото за неговата воденица находяща се по-долу, не оставало вода. Окръжниятъ съдъ образувалъ гражданско дѣло № 92/901 год. и съ рѣшението си № 381 1901 г. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ съдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 713/901 год. и, като

извършилъ огледъ въ цѣлия си съставъ, съ рѣшението си № 165, отъ 30 мартъ 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „искътъ на ищеца се основава на чл. 1265 отъ Турския граждански законъ, който гласи: „всѣки може да пои земитѣ си отъ безстопанскитѣ рѣки; може сжщо да отвори вада за туй поене, както и за направата на воденица; но подъ условие да не поврѣди никого. Обаче, ако подобното прѣкарване на водата причинява на народонаселението поврѣда, както е наводнението на водата или прѣсича съвсѣмъ водата на рѣката . . . запрѣщава се“. Искътъ на ищеца не може да се основава на първия пунктъ отъ статията за отваряне на вади, за поене и за воденици, защото такива вади *нови*, се отварятъ само съ условие да не се прѣчи на придобититѣ права на трети лица; тукъ не се оспорва правото на отвѣтницитѣ, не се поддържа, че тѣ не сж имали придобити права. Искътъ очевидно се основава върху послѣдния пунктъ, гдѣто се казва, че тия които съ право сж прѣкарали води да не причиняватъ поврѣди на други лица, напр. чрѣзъ наводнение или чрѣзъ прѣсушаване на рѣката. Но и на този пунктъ смисъльтъ не се вижда да дава право на ищеца. Ясно е, че притежателитѣ на води, трѣбва да се ползуватъ отъ тѣхъ до колкото не врѣдятъ *правата* на други лица. Ако отъ водата става наводнение, повреждатъ се придобититѣ права на други лица; ако се присушава рѣката, лишаватъ се отъ вода за поене на добитъка ония жители които живѣятъ по-надолу по течението на рѣката. И въ двата случая, пострадавшитѣ се прѣдполага че сж имали придобити права — да не имъ се наводняватъ нивитѣ и ливадитѣ и да си поятъ добитъка отъ рѣката. Ако тѣ прѣди не сж имали тия права, не могатъ да ги искатъ и отсетнѣ. Ако всичката вода на една рѣка е била прѣминала въ частна собственость по единъ или другъ начинъ, не може да се унищожи правото на собственика, за да се удовлетворятъ нуждитѣ на други лица. Това се потвърдява и отъ чл. чл. 1266 и 1267 отъ сжщия законъ. Слѣдователно водата на една рѣка е безстопанска само до като не бжде присвоена по законенъ редъ отъ частни лица. Да се поддържа, че водитѣ на рѣкитѣ всѣкогашъ сж безстопански и не могатъ да станатъ частна собственость, ще рече да се игнорира цѣлия граждански законъ, гдѣто се казва, че такива води прокарани въ частни вади, ставатъ частна собственость. Турга се едно ограничение на частната собственость, но само колкото се отнася до придобитѣ права на трети лица. Ако третитѣ лица отъ край врѣме не сж си поили добитъка отъ рѣката, която по причина отниманего на водата отъ нѣкого е била всѣкога присушена и слѣдователно сж си поили добитъка отъ друга вода или извори, слѣдъ врѣме, не ще да иматъ право частнитѣ да искатъ да ползуватъ отъ придобитѣ права на други лица; 2) ако даже се приеме, че частнитѣ собственици на водитѣ сж длъжни да пазятъ щото рѣката никога по цѣлото си течение да не се присушва и тази длъжность да е отъ публиченъ редъ, то въ даденитѣ условия за ползуване отъ рѣчнитѣ води, това практически е неизпълнимо. И дѣйствително по течението на рѣката Чай напр. има десетина и повече собственици на разстояние десеть и повече километра, кой ще трѣбва да се грижи да има постоянно вода въ рѣката и колко вода трѣбва да има. Ако всички притежатели на води, — то това не имъ

е възможно; тѣ не могатъ постоянно да слѣдятъ за състоянието въ по-долното течение на рѣката, постоянно да се събиратъ и да опрѣдѣлятъ по колко вода трѣбва да се пуща. Такова едно регулиране би поискало много технически знания и постояненъ надзоръ; ако по закона съществува такова публично право, трѣбва законодательтъ да се погрижи да издаде особенъ законъ и да тури особенъ персоналъ за регулирането на ползуването отъ рѣчнитѣ води. Въ такъвъ случай сѫщо би трѣбвалю да се опрѣдѣли, какво трѣбва да се направи когато въ рѣката водата е съвсѣмъ малко и не стига за всичкитѣ крайбрѣжни жители? 3) ако додемъ по-специялно да видимъ какви права има ищецътъ по това дѣло, ще видимъ, че отъ свидѣтелитѣ се установява, какво рѣката Чай лѣтно врѣме обикновено се прѣсушава и тогава естествено воденицата на ищеца не може да работи. Не се установява сѫщо ищецътъ да е ималъ нѣкакви права да отнима водата отъ отвѣтницитѣ, за да я употрѣбява за свои нужди. Вижда се още, че ищецътъ въ своето землище има и друга вода достатъчна за своитѣ ежедневни нужди. Вижда се още, че той е ималъ ниви, които искалъ да ги прави на чалтици; слѣдователно той не се намира въ никаква крайна необходимость за да иска да се нарушатъ правата на други лица, за да се удовлетвори той; 4) отъ огледа направенъ отъ сѫда на самото мѣсто, както и отъ прѣдставенитѣ двѣ скици се вижда, че водата, като се взема отъ воденицата на монастиря, пакъ се пуща въ рѣката, слѣдователно, монастирското управление съ нищо не намалява размѣра на водата отъ рѣката. Хаджи Беджремовъ и Яковъ Рупеца, дѣйствително отнематъ часть отъ водата въ своитѣ вади и тази вода не се връща повече въ рѣката. Сѫщо и жителитѣ на с. Турски-Воденъ отнѣматъ водата чрѣзъ своята вада, но както се каза по-горѣ съ нищо не се доказва, че тия отвѣтници накърняватъ съ нѣщо нѣкои придобити права на ищеца; или даже ако накърняватъ такива права, абсолютно не е възможно да се опрѣдѣли, какъ би могло тѣ да удовлетворятъ ищеца и въ какъвъ размѣръ, и 5) освѣнъ това жителитѣ на с. Турски-Воденъ се викатъ да отговарятъ по този искъ чрѣзъ кмета си, когато искътъ не се отправя противъ цѣлата община, а само противъ нѣкои жители на селото, които иматъ права върху водата, и то не се знае кои жители. Слѣдователно, по отношение на тази часть отъ искътъ, той е неопрѣдѣленъ и слѣдва тъй сѫщо да се отхвърли, както и относително другитѣ му части". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 1265 отъ Гражданскитѣ закони, като е приелъ, че запрѣщението, което тоя членъ прѣдвижда въ послѣдната си алинея, не било отъ публиченъ редъ. Сѫдътъ счита че може да се прѣсича съвсѣмъ водата на една рѣка, ако съ това не се нарушаватъ придобити права на трети лица, не взима прѣдъ видъ, обаче че за придобититѣ права на трети лица, се прѣдвижда въ по-горнята алинея на тоя членъ, а въ послѣднята му алинея е прѣдвидено общо изключение отъ правото което всѣки има да пои земитѣ си отъ безстопанскитѣ рѣки и да отваря вади, именно да не се прѣсушватъ съвсѣмъ рѣкитѣ за да се ползуватъ отъ водата, както ония които сѫ придобили право по давность, така и тия, които тепърва желаятъ да се ползуватъ отъ общото благо, и 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ

свързка съ чл. 11 отъ Гражданския законъ (?) и чл. 1265 отъ Гражданскитѣ закони, защото е отказалъ да уважи искътъ му и по съображение, че претендируемото отъ него ползуване съ непрѣсушаване на рѣката „Чай“, било практически неизпълнимо по нѣмане за тая цѣль издаденъ особенъ законъ. Отъ друга страна неправилно е дирилъ да ли той (ищецътъ) се намиралъ въ нѣкаква крайна необходимость за да нарушава правата на трети лица и да ли има достатъчна вода въ своето землище за ежедневнитѣ си нужди — въпроси съ които сждътъ не билъ сезиранъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 1265 отъ Отоманския гражд. законъ съдържа, както и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ приема двѣ алинеи, съ които изразява двѣ отдѣлни мисли: като дава право на всѣкого да пои земитѣ си отъ безстопанскитѣ рѣки, както и да отвори вада било за туй поене, било за каране на воденица, първата алинея прави едно ограничение на това право, въ смисъль поенето на земитѣ или отварянето на вада „да не поврѣди нѣкого“, а съ думата „нѣкого“ тази алинея разбира това, което и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ разбира, т. е. трети лица, които иматъ придобити права; ограничението обаче, което прави втората алинея, нѣма прѣдъ видъ лица съ придобити права, както погрѣшно мисли Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, но има прѣдъ видъ, както се изразява самата втора алинея, „народонаселението“, а съ думата „народонаселение“ разбира както ония, чиито земи биха били наводнени отъ вадата, така и ония чиито земи, биха останали безъ вода когато вадата „прѣсича съвсѣмъ водата на рѣката“, така и ония, които иматъ интересъ, щото плаването по рѣката въ случай, че тя е плавателна да не става невъзможно, било като се намали водата ѝ било като се стѣсни или се повъздигне коритото ѝ отъ построяването на вадата. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като приема раздѣлението на тоя членъ на двѣ алинеи, дохожда обаче съ послѣдующитѣ съображения да слѣе тѣзи двѣ алинеи въ една, като счита, че и едната и другата иматъ за цѣль да оградятъ придобити права на трети лица. И дѣйствително по отношение на втората алинея, или както се изразява апелативниятъ сждъ на втория пунктъ на чл. 1265, сждътъ казва: „ако отъ вадата става наводнение, повреждатъ се придобититѣ права на други лица; ако се прѣсушава рѣката, лишаватъ се отъ вода за поене на добитъка ония жители, които живѣятъ по-надолу по течението на рѣката. И въ двата случаи пострадалитѣ се прѣдполага, че сж имали придобити права — да не имъ се наводняватъ нивитѣ и ливадитѣ и да си поятъ добитъка отъ рѣката. Ако тѣ прѣди не сж имали тия права не могатъ да ги искатъ отпослѣ“. Това възрѣние на апелативния сждъ е неправилно, защото нѣма нужда пострадалитѣ да сж имали прѣди придобити права“ за да не допускатъ наводнението на своитѣ ниви и ливади или прѣсушаване на рѣката; тѣ и безъ това иматъ това право; това тѣхно право е естествено — произтича отъ положението имъ като крайбрѣжни землевладѣлци или отъ собствеността — и не се придобива по договоръ или давность; и наопаки, който отваря вада никога не придобива право да наводнява земята на съсѣда си, нито да го лишава съвършено отъ водата, което естеството е създало

и за единия и за другия нито да поврѣди на плаването нуждно и за други като съобщително срѣдство. Това е значението на втората алинея на чл. 1265, слѣдователно, естественото право, въ единия случай, и подразумѣваемото право, въ другия случай, на „народонаселението" е изрично узаконеното и законно право. Разумътъ на послѣдующитѣ членове 1266 и 1267 отъ сжщия законъ не е такъвъ какъвто мисли Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ : тѣзи членове не допускатъ да се усвои всичката вода отъ една безстопанска рѣка, защото това би значило законътъ да парализира това което установява по-горѣ въ втората алинея на чл. 1265; напротивъ чл. 1266 презумира, че въ рѣката остава неусвоена вода ; а чл. 1267 се занимава съ стопанскитѣ рѣки. Така щото и тѣзи два члена не оправдаватъ тълкуването, което Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ дава на втората алинея на чл. 1265, въ смисъль, че ония, които отварятъ вади отъ безстопанскитѣ рѣки, могатъ да усвоятъ цѣлата вода или да наводняватъ земитѣ на своитѣ съсѣди, ако послѣднитѣ не сж придобили право да не имъ се наводняватъ земитѣ или да имъ се не отнима всичката вода отъ рѣката. Едно ясно опровержение на това тълкуване излиза и отъ чл. 1224 отъ сжщия законъ, понеже тоя членъ гласи, че се не взима въ внимание незаконното състояние дори ако сжществува отъ незапомнено врѣме, а произходящето отъ човѣческа ржка наводнение на земи или прѣсушаване на една обща рѣка е незаконно състояние. Прочее, чрѣзъ неправилното тълкуване и прилагане въ случая на чл. 1265 отъ Отоманския граждански законъ, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ сжществено е нарушилъ тоя членъ та и касационното оплакване за това нарушение е основателно; 2) но апелативниятъ сждъ сюбсидиерно съображава, че ако се вмѣни въ длъжность на собственицитѣ на частнитѣ вади, да пазятъ щото рѣката никакъ да не присъхва, туй би било практически неизпълнимо, защото тѣ трѣбвало би често да се грижатъ, да се събиратъ на съвѣщания и пр., па и защото законодательтъ не се погрижилъ да издаде специяленъ за това законъ и прочее. Тѣзи сжждения сж неправилни, защото, когато материялниятъ законъ узаконява едно запрѣщение за извѣстни дѣйствия или бездѣйствия, длъжность е на сждилищата да укажатъ на способа когато той е споренъ, за осжществението на това запрѣщение, инакъ би значило отказъ на правосждие. Но изпълнението на запрѣщението, прѣдвидено въ втората алинея на чл. 1265, не е неизпълнимо, както мисли апелативниятъ сждъ, макаръ и да е свързано съ нѣкои мжчнотии отъ техническа гледна точка. Новиятъ законъ за имуществата, за собственостьта и сервитутитѣ прѣдвинена въ членове 249, 250—253 случаи когато има споръ за количеството на водата взета съ вада и показва способъ, който не е друго освѣнъ едно приложение на науката, за разрѣшението на такъвъ споръ — опрѣдѣлява се формата на отверстието и начинътъ на отдѣлянането на водата, щото да се обезпечи отъ една страна нуждното ѝ употрѣбление и да се прѣпятствува отъ друга страна] на излишното ѝ употрѣбление. Чл. 451 отъ Гражданското сждопроизводство дава право на сжда по сжщество да повика по свое сумотрѣние на помощь вѣщи лица за такъвъ прѣдметъ за разгреждането или оцѣнката на който се изискватъ особени научни технически или домакински познания. Въ случая сждътъ не се вижда да е искалъ помощьта на такива вѣщи люди за да види да ли дѣйствително е неизпъл-

нимо запрѣщението прѣдвидено въ втората алинея на чл. 1265 отъ Отоманския граждански законъ. Отъ тука слѣдва, че апелативниятъ сѫдъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието и на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та касационното оплакване за нарушението и на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 165, отъ 30 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1265 отъ Отоманския граждански законъ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 134 — (709) — 29 септемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хиляда деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 681, по описа за 1903 год., на х. Желѣзко Атанасовъ, отъ гр. Чирпанъ, срѣщу рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 23.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Згуревъ, повѣреникъ на касатора х. Желѣзко Атанасовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: II Чирпански мирови сѫдия, възъ основание исковата молба на Таню х. Ивановъ, пълномощникъ на Айше х. Арифова, отъ гр. Чирпанъ, подадена на 13 май 1902 год., противъ х. Желѣзко Атанасовъ, отъ сѫщия градъ, за унищожаване на продажба на 4 кѫса ниви, съ стойность 243 лева, образувалъ гражданско дѣло № 426/902 год., което е разгледалъ въ сѫдебното си заседание на 15 юлий 1902 год. и съ рѣшение подъ № . . ., отъ сѫщата дата, призналъ за недѣйствителна станалата продажба по изпълнителното дѣло № 560/98 год. на Чирпанския сѫдебенъ приставъ, върху спорнитѣ четири кѫса ниви, принадлежащи на Айше х. Арифова, секвестирани и прѣдадени отъ х. Желѣзко Атанасовъ за дългъ на Кръстю и Иванъ Стойчеви, отъ с. Крушево. Желѣзко х. Атанасовъ подалъ апелативна жалба въ Старозагорския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ; 1) „че ищецътъ Таню х. Ивановъ, отъ гр. Чирпанъ, съ исковата си молба отъ 13 май 1902 год. до II Чирпански мирови сѫдия, иска да се признае за недѣйствителна продажбата на слѣдующитѣ недвижими имоти по изпълнителното дѣло № 560/98 год., а именно: а) нива 19 декари, на мѣстото „Долния-Кушу-Иолу“, съ страни: Петко Балевъ, Дели Тодоръ, Таню Учурдулията и Руси Юрчийца; б) нива 4 декари, на мѣстото „Ени-Еръ“, съ страни: пѫть, Ангелъ Милевъ, Атанасъ Ангеловъ и Кунчо Юрчийца; в) нива 19 декари, на мѣстото „Алъ Чаклъкъ“ или „Чукуръ-Тарла“, при страни: прѣзъ нивата минава пѫть, Иванъ и Даню Д. Янакеви, Атанасъ и Русенъ Колеви, баиръ и мера, и г) нива 4 декари, на мѣстото „Орта-Гиренъ“ или „Пазаръ-Дере“, при страни: Митю Мирчевъ, Петко Балевъ, Колю Трифоновъ, Митю и Тодоръ Никови, осѫждането на х. Желѣзко Атанасовъ да отстѫпи собственостьта на тия ниви на довѣрителката му Айше х. Арифова и заплащането на

всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски; 2) че отъ прѣдставенитѣ къмъ първостепенното дѣло книжа, а именно: удостовѣрението издадено на 8 юлий 1902 год., подъ № 3090, издадено отъ сждебния приставъ при Старозагорския окржженъ сждъ на III участъкъ; свидѣтелството издадено отъ Крушевското общинско управление отъ 23 февруарий 1891 год., подъ № 86 и протоколътъ на Чирпанския мирови сждия отъ 30 септемврий 1890 год. е видно, че х. Желѣзко Атанасовъ е продалъ за дългъ на Кръсто Стойчевъ и Иванъ Стойчевъ, отъ село Крушево, четири парчета недвижими имоти, подробно обозначени въ първия пунктъ на това рѣшение, които не сж били собственость на длъжницитѣ му, а на ищцата Айше х. Арифова, отъ с. Крушево, слѣдователно, той е продалъ съвсѣмъ чуждъ имотъ, а щомъ това е така, то тази продажба се явява недѣйствителна и като такава слѣдва да се отмѣни, като се осжди х. Желѣзко Атанасовъ, отъ гр. Чирпанъ, да ги прѣдаде въ собственость на Айше х. Арифова; 3) възражението на х. Желѣзко Атанасовъ направено и въ двѣтѣ инстанции какво, че тия имоти сж на длъжницитѣ му, за дългъ на които сж продадени, понеже сж ги купили отъ Айше х. Арифова, както това ще се установи отъ пълномощното подъ № 940, е неоснователно и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, защото отъ пълномощното съ дата 20 октомврий 1890 год., подъ № 940, приложено къмъ второстепенното дѣло, не се вижда подобно нѣщо, а щомъ това е така, рѣшението на мировия сждия се явява правилно постановено и като такова слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на х. Желѣзко Атанасовъ, отъ гр. Чирпанъ, се явява неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие, и 4) страната която губи процеса, длъжна е да заплати на противната страна всичкитѣ разноски по дѣлото, ако тази послѣднята ги поиска", — съ рѣшението си отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 23, потвърдилъ първостепенното рѣшение. Хаджи Желѣзко Атанасовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 107 и 238 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 2 и 3 отъ Закона за адвокатитѣ, защото искътъ е заведенъ отъ лице което не е имало право да го завежда, понеже, нито е адвокатъ, нито управляющъ имотитѣ на довѣрителя си.

Върховниятъ касционенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 238 отъ Гражданското сждопроизводство, полага принципа, че странитѣ могатъ да водятъ дѣлата си сами лично или пъкъ чрѣзъ повѣреници съгласно наредбитѣ изложени въ специялния Законъ за адвокатитѣ. Чл. 2 отъ тоя послѣдния законъ разпорежда, че правото да се явяватъ като повѣреници по чужди дѣла въ сждилищата *принадлежи изключително* на адвокатитѣ. Като изключение на това общо правило чл. 3 отъ сжщия законъ дозволява на странитѣ да даватъ довѣрености на своитѣ родители и роднини, степеньта на които се посочва лимитативно, а сжщо и на лицата, които иматъ обща съ довѣрителитѣ тжжба или пъкъ *управляватъ тѣхнитѣ имоти* и дѣла. Споредъ тия разпореждания на закона Таню х. Ивановъ, който е завелъ настоящето дѣло въ качеството си на пълномощникъ на Айша х. Арифова, трѣбва

да притежава за да може да се приеме това негово дѣйствие за законно, едно отъ горѣизброенитѣ качества, т. е. или да бѫде адвокатъ или да бѫде роднина на страната въ посочената отъ закона степень, или най-сетнѣ да установи, че е законенъ управитель на имотитѣ ѝ. Отъ дѣлото обаче се вижда (протоколъ на окр. сѫдъ отъ 15 януарий 1903 год.,) че касаторътъ е успорилъ това право на Т. х. Ивановъ, т. е. правото да завежда дѣла въ качеството си на повѣреникъ и е искалъ прѣкратяването на заведеното отъ него дѣло, обаче Старазагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ макаръ и да признава, че сѫщиятъ х. Ивановъ не притежава изброенитѣ по-горѣ качества, остава това искане на касатора безъ послѣдствие, гонеже Ивановъ не се явявалъ по дѣлото да пледира, а е упълномощилъ за тая цѣль друго лице, имѣюще това право. Тѣзи сѫждения на казания окр. сѫдъ сѫ неправилни и несъобразни съ постановленията на закона, защото тукъ не е въпросъ да ли Таню х. Ивановъ има право да прѣупълномощава други лица, за да пледиратъ отъ името на Айше х. Арифова, но да ли той (Ивановъ) като не притежава изискуемитѣ отъ закона условия, може и е ималъ право да завежда настоящето дѣло отъ името на неговата довѣрителка? На тоя въпросъ не може да се отговори освѣнъ отрицателно, защото както се изложи по-горѣ, законътъ му запрѣщава това и сѫдътъ по сѫщество като е приелъ противното на горѣизложеното, постѫпилъ е вопрѣки разума на закона, а съ това е нарушилъ сѫществено чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора трѣбва да се признае за основателно въ това отношение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 23, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопронзводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 135 — (713) — 2 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 668, по описа за 1903 год., на Райна Иванъ Тахтаджийска, отъ село Рила, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 30 май 1903 год., подъ № ...* — Въ заседанието се яви Иванъ Тахтаджийски, съпругъ и повѣреникъ на касаторката Райна Ив. Тахтаджийска.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: монахиня Ефимия Николова, отъ с. Рила, заявила на 7 февруарий 1903 год. прѣдъ I Дупнишки мирови сѫдия искъ противъ Райна Тахтаджийска, отъ сѫщото село, за унищожение на единъ записъ отъ 10 септемврий 1901 год., съ който ищцата продала на отвѣтницата своята кѫща за 400 лева, съ условие договорено по между имъ въ другъ единъ записъ отъ сѫщата дата, че срѣщу цѣната на кѫщата отвѣтницата ще гледа — храни и пр. — до животъ

ищцата, обаче, слѣдъ два мѣсеци отъ какъ я прибрала при себе си, отвѣтницата е изпѫдила ищцата, за това ищцата иска унищожението на продавателния записъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 216/903 год. и съ рѣшението си № 264/903 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницата апелирала прѣдъ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 200/903 год. и съ рѣшението си № (забравенъ е номерътъ), отъ 30 юний 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „повѣреникътъ на апелаторката иска да бѫде отмѣнено рѣшението на мировия сѫдия: а) защото той не е трѣбвало да разпитва свидѣтели при наличностьта на писмени документи; б) защото не могло да се иска унищожението на продавателния записъ, а само на задължителното, тъй като съ първия е извършена вече продажба, и в) за унищожение на договора по чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ трѣбва да сѫществува *причина* каквато не била на лице; 2) повѣреникътъ на въззиваемата иска да бѫде потвърдено рѣшението на мировия сѫдия, защото договорътъ сключенъ между странитѣ е договоръ за *пожизнена* рента, който е нарушенъ отъ противната страна и по силата на чл. 70 трѣбва да бѫде унищоженъ. При това сключениятъ договоръ е недѣйствителенъ и отъ самия моментъ на сключването му, по силата на чл. чл. 523 и 524 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже рентата не е обезпечена съ установяване *ипотека* върху отстѫпения имотъ; 3) искътъ заведенъ отъ монахиня Николова за унищожението на продавателния записъ съ дата 10 септемврий 1901 год. е искъ *самостоятеленъ* и базиранъ върху чл. чл. 70 и 205 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Задължителното отъ сѫщата дата, съ което отвѣтницата удостовѣрява, че даденият и́ записъ продавателенъ да се счита *такъвъ*, ако чува и поддържа съ храна, отопление и освѣтление ищцата, е *неразривно*, свързано съ самото продавателно. Тѣзи два документа свързани по между си установяватъ между странитѣ единъ договоръ за *рента*. И като основа на тоя договоръ служи продавателния записъ заедно съ задължителното. Ищцата напълно основателно иска унищожението на първия, защото съ това пада и самото задължително. Щомъ тая връзка между двата документа е толкова очевидна, не може да се разглежда самостоятелно продавателния записъ като актъ на покупко-продажба,? още повече, че въ самото задължително изрично е казала отвѣтницата той да се счита такъвъ, само ако тя изпълни задължението за прѣхрана и т. н. Значи, явно е, че тукъ нѣма покупко — продажба съ броена сума, а такава е турено въ записа безъ да е получено. Съ други думи записа е *безпариченъ*. Той има сила само до тогава — въ прѣхвърляне собственостьта върху кѫщата — до гдѣто сѫществува и задължителното и изпълнението му. Това, обаче, отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ сѫдията свидѣтели не е установено. Напротивъ доказано е че отвѣтницата е изпѫдила ищцата и не е искала да я храни и гледа. Сѫдията е съвършено основателно разпиталъ свидѣтели, защото това обстоятелство — изпълнението на задължението — съ други доказателствени срѣдства не може да се докаже. Щомъ искътъ се води по чл. чл. 70 и 205 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и като е явно, че отвѣтницата е нарушила договора отъ 10 септемврий 1901 год.,

безспорно е че той трѣбва да бжде унищоженъ. По чл. 70 алинея последния не може да се даде срокъ на отвѣтницата за изпълнение на задължението, защото послѣдното е отъ такова естество, че не може да се застави страната да го изпълни, нито пъкъ може да се контролира това изпълнение, и 4) по силата на чл. 525 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, рентата, установена срѣщу дадената, отстжпена кжща, трѣбва да бжде обезпечена съ ипотека върху ней. Щомъ това не е направено, кредиторътъ — ищцата може да иска обратно кжщата си, отстжпена за рентата. А това иска и ищца'а съ унищожението на продавателния записъ". — Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането ѝ съ свидѣтели да докаже противното на онова което сж показали свидѣтелитѣ на ищцата, именно, че тя (отвѣтницата) не е изпждила ищцата, безъ да е мотивиралъ тоя си отказъ; 2) чл. 325 отъ сжщото сждопроизводство, защото е допусналъ съ свидѣтели да се опровергава една продажба извършена съ писменъ записъ завѣренъ по нотариаленъ редъ; 3) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото като унищожилъ записа, не е казалъ какво ще стане съ сумата 400 лева броена отъ нея, и 4) чл. 70 алинея послѣдня отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото прѣди да иска унищожението на договора ищцата е трѣбвало да иска извѣстенъ срокъ за изпълнението му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) вѣрно е твърдението въ първото касационно оплакване, че отвѣтницата искала съ апелативната си жалба да се призоватъ нѣкои свидѣтели за установяване противното на онова, което било установено въ първата инстанция отъ свидѣтелитѣ на ищцата, както е вѣрно, че окржжниятъ сждъ съ опрѣдѣление отъ разпоредително заседание при даване ходъ на дѣлото е постановилъ да се не викатъ тия свидѣтели, безъ обаче да е мотивиралъ това си опрѣдѣление. Обаче, това искане за призоваването на тия свидѣтели освѣнъ, че не е било подновено отъ отвѣтницата въ сждебното заседание прѣдъ окржжния сждъ, но повѣреникътъ ѝ изрично плѣдиралъ, че свидѣтели не могатъ да се слушатъ и свидѣтелски показания не могатъ да иматъ значение по настоящето дѣло. Значи самата отвѣтница се отказала чрѣзъ повѣреника си отъ исканитѣ съ апелативната ѝ жалба свидѣтели. Въ такъвъ случай не било допуснато нарушение на цитиранитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, та това оплакване е неоснователно; 2) свидѣтелитѣ на ищцата [illegible] сждътъ се основава че сж били искани и допуснати за да опровергаватъ съдържанието на продавателния записъ, тъй като невѣрността на изложената въ тоя записъ причина за продажбата се доказва съ противния записъ издаденъ отъ отвѣтницата — купувачка на ищцата — продавачка, въ смисълъ че цѣната на кжщата 400 лева не е броена на продавачката, а е условено щото срѣщу тая цѣна купувачката да гледа — храни и пр. продавачката до живѣе; свидѣтелитѣ сж били искани и допуснати за установяване фактътъ, че отвѣтницата — купувачка я изпждила, вмѣсто да я храни ищцата продавачка, а тоя фактъ се отнася

не до съдържанието на продавателния записъ, но до изпълнението на условието въ контра записа. Слѣдователно нѣма нарушение на цитирания въ второто касационно оплакване чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство та и това оплакване е неоснователно; 3) понеже сждътъ намира, че отвѣтницата не е броила на ищцата цѣната 400 лева за кжщата, а щѣла срѣщу тази цѣна да я храни, което обаче не е направила, то ясно е че отвѣтницата нѣма право на тия 400 лева, та нѣмало какво да постановява сждътъ за тѣхъ. Прочее и третото касационно оплакване е неоснователно, и 4) чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ на който се осланя послѣдното касационно оплакване, не задължава страната спрѣмо която задължението не било изпълнено да дава срокъ на противната страна за да го изпълни; втората алинея на тоя членъ дава само право, но задължава да се дава срокъ. Прочее и тоя членъ не е нарушенъ въ случая, та и това оплакване е неоснователно.

Водинъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Райна Ив. Тахтаджийска, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 30 юний 1903 год., подъ № . . . , като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 136 — (714) — 2 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 669, по описа за* 1903 *год., на Куни Димовъ, отъ с. Кайрядий, срѣщу рѣшението на Варненския окр. сждъ отъ 22 декемврий 1900 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ П. Джидровъ, повѣреникъ на касатора Куни Димовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Куни Димовъ, отъ село Кайрядий, заявилъ на 3 мартъ 1899 год. прѣдъ II Провадийски мирови сждия искъ противъ Георги Миневъ, отъ сжщото село, за правособственость на едно лозе и една нива. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 277/99 год. и съ рѣшението си № 626/99 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Варненския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 435/99 год. и съ рѣшението си № 547, отъ 22 декемврий 1900 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, послѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ Куни Димовъ дири отъ отвѣтник Георги Миневъ спорнитѣ нива и лозе, които билъ купилъ отъ пълномощника на Халилъ Хюсеиновъ, съ частно продавателно и за които се сдобилъ съ крѣпостни актове № № 27 и 30 по сждебно рѣшение; че отвѣтникътъ възразява, какво той билъ купилъ въпроснитѣ нива и лозе, отъ самия Халилъ Хюсеиновъ съ частно продавателно и взелъ въ владѣнието си спорнитѣ имоти, за които отпослѣ се сдобилъ съ крѣпостни актове подъ № № 34 и 42 по сждебно рѣшение. За подкрѣпление на твърденията си и двѣтѣ страни прѣдставляватъ по дѣлото: частнитѣ си продавателни, рѣ-

шенията съ които сѫ признати за собственици и самитѣ крѣпостни актове, издадени възъ основание тѣзи рѣшения, отъ които се вижда, че както ищецътъ така и отвѣтникътъ сѫ купили спорнитѣ имоти отъ прѣдишния имъ стопанинъ Халилъ Хюсеиновъ, сега ищецътъ претендира, че той е собственикъ на спорнитѣ имоти, защото неговитѣ крѣпостни актове № № 27 и 30 сѫ съ по-прѣдишна дата отъ тѣзи на отвѣтника което и въ дѣйствителность е така и слѣдователно по чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, щомъ той първъ ги е добилъ съ нотариаленъ актъ, той е собственикътъ имъ — обаче въ тоя членъ подъ думата нотариаленъ актъ, не трѣбва да се разбира крѣпостенъ актъ, а продажба извършена прѣдъ нотариуса, каквато въ случая не сѫществува нито за ищеца нито за отвѣтника — а има продажба извършена съ частенъ продавателенъ актъ за двамата, като отъ тѣхъ отвѣтникътъ е билъ туренъ първъ въ владѣнието на купенитѣ имоти, както това се доказва отъ изпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, които всички твърдятъ за нивата, а за нивата и лозето само двама, че слѣдъ прѣдишния стопанинъ и до днесъ ги владѣялъ отвѣтникътъ Георги Миневъ като стопанинъ. Старанието на ищеца да докаже съ своитѣ свидѣтели, че той е билъ туренъ въ владѣнието на имотитѣ отъ стопанина имъ Халилъ е неправдоподобно, защото Халилъ при заминаването си не е могалъ да знае, че ищецътъ ще купи имотитѣ му слѣдъ 3 години отъ пълномощника му дѣдо Ради, както това се види отъ пълномощията по дѣлото — даже да допуснемъ, че свидѣтелитѣ говорятъ истината, то пакъ отъ тѣхнитѣ показания се доказва само за кѫщата на Халила, а не и за другитѣ му имоти. Независимо отъ горѣизложеното, по което съгласно алинея 2 на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ отвѣтникътъ е станалъ собственикъ на спорнитѣ имоти; но съ сѫдебно рѣшение № 328/93 год. той е признатъ за собственикъ на тѣхъ по-рано отъ ищеца, който пъкъ е признатъ за такъвъ съ сѫдебно рѣшение № 191, отъ 1894 год. и че рѣшението на отвѣтника е влѣзло въ законна сила порано отъ това на ищеца, както това се види отъ издаденитѣ удостовѣрения отъ надлежния мирови сѫдия и прѣдставени по дѣлото като доказателство — слѣдователно щомъ отвѣтникътъ е билъ признатъ веднажъ за собственикъ съ сѫдебно рѣшение на спорнитѣ имоти, то отпослѣ не е можалъ да бѫде признатъ за такъвъ и ищецътъ, защото сѫщиятъ продавачъ като не е билъ вече тѣхенъ собственикъ, то и ищецътъ не е можалъ да бѫде признатъ за такъвъ". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ 1) чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 110 отъ Закона за нотариуситѣ и чл. чл. .... отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че съ думитѣ „крѣпостенъ актъ", употрѣбени въ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се разбирало продажба извършена прѣдъ нотариуса, съображение невѣрно, понеже публичнитѣ продажби не се извършватъ прѣдъ нотариуса, а при това крѣпостнитѣ актове сѫ валидни; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 220 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото „туряне въ владѣние" значи само влизане въ владѣние, а не прѣдаване на имота, както криво разбира окрѫжниятъ сѫдъ, а свидѣтелитѣ сѫ казали,

че отвѣтникътъ е работилъ имотитѣ, а не че билъ туренъ въ владѣнието; при това е изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ Г. Великовъ и Андрея Куневъ, понеже тѣ не сж казали, че отвѣтникътъ билъ туренъ въ владѣнието, а пъкъ неговитѣ (на касатора) свидѣтели Исм. Джелиловъ, Ибрямъ Хюсеиновъ и Халилъ х. Салиевъ сж казали, че всичкитѣ му имоти сж били теслимени, както и свидѣтельтъ му Исмаилъ Джелиловъ показалъ, че продавачътъ е казалъ на дѣдо Ради да му издаде крѣпостни актове; 3) чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 801 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е далъ значение на датитѣ на рѣшенията, като при това е обезсилилъ рѣшението издадено въ негова полза; 4) чл. 39 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не имъ прѣдложилъ помирение, и 5) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ общинското свидѣтелство № 4276/99 год., удостовѣряюще, че имотитѣ сж били записани на негово име отъ 1895 година.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображения: 1) съображението на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ за да прѣдпочита нотариялния макаръ и съ по-нова дата — актъ отъ частния — макаръ и съ по-стара дата — писменъ актъ е, че продажбата съ частенъ актъ, бидейки извършена по домашенъ редъ само между продавачъ и купувачъ, не е извѣстна на третитѣ лица, които за това могатъ и да третиратъ съ първоначалния собственикъ на имота, като да не е той извършилъ нѣкаква продажба, слѣдователно и да купятъ отъ него имота по нотарияленъ редъ, а продажбата по нотарияленъ редъ, бидейки извършена прѣдъ нотариуса, се счита за извѣстна и на третитѣ лица, които отъ нея дата вече не могатъ освѣнъ да третиратъ купувача на имота за собственикъ. По сжщото съображение законътъ въ послѣдующия членъ 220 прѣдпочита нотариялния актъ съ по-стара дата отъ нотариялния актъ съ по-нова дата. Прочее, правилно е сжждението на окржжния сждъ, че съ думитѣ „нотарияленъ актъ“ чл. 220 разбира не актъ само издаденъ отъ натариуса, а актъ издаденъ наистина отъ нотариуса, но вслѣдствие продажбата, извършена прѣдъ нотариуса. Възражението, което се прави отъ касатора, че и публичнитѣ продажби не се извършватъ отъ нотариуса, е неоснователно, защото ако и да не се извършватъ прѣдъ нотариуса, публичнитѣ продажби се извършватъ отъ сждебнитѣ пристави, които еднакво, както и нотариуса сж органи на сждебната власть, слѣдователно, и извършванитѣ отъ сждебнитѣ пристави продажби сж не по-малко извѣстни на третитѣ лица, за това и се наричатъ „публични“. Така щото първото касационно оплакване за нарушение на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. чл. 337 и 381 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно; 2) второто касационно оплакване за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 220 ла. отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неосновательно, защото никой отъ свидѣтелитѣ не е показалъ, че ищецътъ нѣкога фактически владѣлъ спорнитѣ имоти; свидѣтелитѣ му Исмаилъ Джелиловъ, Ибрямъ Хюсеиновъ и Халилъ х. Салиевъ сж показали само, че при заминаването си за Анадолъ първоначалния собственикъ му ги теслимилъ, т. е. казалъ му съ думи, че ги

теслими като се хваналъ за резето на кѫщата; свидѣтелитѣ же на отвѣтника Г. Величковъ и Андр. Куневъ, чиито показания ищецътъ счита че сѫ извратени отъ сѫда сѫ показали, че слѣдъ заминаването за Анадолъ на първоначалния собственикъ, отвѣтникътъ почналъ да работи спорнитѣ имоти и „до сега ги работи"; така щото сѫдътъ нито е игнориралъ показанията на ищцовитѣ свидѣтели, нито е извратилъ показанията на отвѣтниковитѣ свидѣтели. Съображението на повѣреника на касатора, че работенето на имотитѣ не значи туряне или въвеждане въ владѣние, понеже продавателното на отвѣтника не било завѣрено, та той може да е работилъ имотитѣ на друго основание, а не на основание на продажба, е съображение неоснователно, защото съгласно чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство датата на продавателното на отвѣтника е била завѣрѣна още когато той го е прѣдставилъ въ сѫдилището, което е издало рѣшение въ негова полза, слѣдователно сѫдътъ е ималъ основание да счита че отвѣтникътъ е работилъ имотитѣ като купувачъ съ знанието на продавача, а съгласно чл. 219, въ свързка съ чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продажба ipso jure прѣдава имота на купувача, така щото отпослѣ никакво „теслимене" съ думи или хващане съ рѫка резе нѣма значение; 3 рѣшението за изхода на дѣлото съображение на окрѫжния сѫдъ е основано върху втората алинея на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисъль, че ония измежду спорящитѣ (страни) се счита за собственикъ на имотитѣ, който първъ пѫть билъ добросъвѣстно туренъ въ владѣнието имъ. Отъ тукъ слѣдва, че съображението на сѫда основано върху датитѣ на рѣшенията, е безъ значение, защото то не поставя въ зависимость изхода на дѣлото. Рѣшения основани върху частни актове, нѣматъ по-голѣма сила отъ самитѣ тия актове. Тѣ могатъ да служатъ за завѣрка на актоветѣ въ случай, че послѣднитѣ нѣматъ завѣрена дата, но различнитѣ дати на противоположни рѣшения основани върху актове, издадени отъ сѫщия продавачъ на разни купувачи за сѫщия имотъ, нѣматъ значение, щомъ единъ отъ тия купувачи е билъ добросъвѣстно туренъ въ владѣнието на имота. Датитѣ на актоветѣ, а не и на рѣшенията биха имали значение само ако нѣмаше владѣние въ чиния полза. Прочее, третото касационно оплакване, относяще се до рѣшенията е неоснователно; 4) оплакването за нарушение чл. 39 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, защото мировиятъ сѫдия, чието название казва, че може да помирява сѫдящитѣ се страни, имъ е прѣдложилъ помирение, но странитѣ не рачили да се помирятъ, и 5) общинското свидѣтелство, за необсѫждането отъ сѫда на което е петото касационно оплакване, било прѣдставено наистина отъ ищеца за доказателство, че спорнитѣ имоти сѫ въ владѣнието му, обаче повѣреникътъ му правилно добавилъ, че това доказателство ще служи до като не се докаже противното. Противното е искалъ да докаже отвѣтникътъ съ свидѣтели, които сѫдътъ допусналъ и показанията имъ обсѫжда въ рѣшението си, а владѣнието изобщо се доказва съ свидѣтелски показания. Отъ тука слѣдва, че необсѫждането на това свидѣтелство не съставлява нарушение на цитирания въ това оплакване чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Куни Димовъ, срѣщу рѣшението

на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 547, отъ 22 декемврий 1900 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 137 — (729) — 7 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло* № 719, *по описа за* 1903 *год., на Аврамъ х. Шаломъ, отъ гр. Видинъ, съ мютевелията на Видинския вакѫфъ, за* 900 *лева.* — Въ заседанието се явиха д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на касатора Аврамъ х. Шаломъ и Ал. Людскановъ — повѣреникъ на мютевелията на Видинскитѣ вакѫфи.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ, мютевелия на Видинския вакѫфски имотъ, съ искова молба отъ 5 мартъ 1902 год. до I Видински мирови сѫдия, заявилъ, че жительтъ на гр. Видинъ, Моше Хаския, ипотекиралъ на вакѫфа кѫщата си въ гр. Видинъ, която въ послѣдствие е била обявена на публиченъ търгъ. Жительтъ на сѫщия градъ Аврамъ х. Шаломъ наддалъ за нея 2400 лева, но като не внесалъ напълно стойностьта, Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ унищожилъ продажбата, вслѣдствие на което била извършена втора продань, на която сѫщиятъ Шаломъ наддалъ 1500 лева, за която сума и останала кѫщата върху му. Но понеже между първата и втората продажба сѫществува разлика отъ 900 лева, то Шаломъ слѣдвало да отговаря за нея. I Видински мирови сѫдия съ рѣшение отъ 21 октомврий 1902 год., № 1230, отхвърлилъ така заявениятъ искъ. Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ мютевелия на вакѫфскитѣ имоти, подалъ апелативна жалба въ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ, като го намѣрилъ за неправилно прѣдявенъ, тъй като по силата на чл. 1033 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не апелаторътъ въ случая е трѣбвало да завежда искъ за причинената му загуба отъ втората продажба на кѫщата, а длъжникътъ Моше Хаские. При сѫществуването на чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, рѣшението на мировия сѫдия не може да се приеме за правилно и законно, защото по прѣдписанието на този членъ кредиторитѣ за събирането на това което имъ се дължи могатъ да упражняватъ всичкитѣ права и искове на длъжника, съ изключение на ония които се отнасятъ изключително до личностьта на длъжника. Въ настоящия случай кредиторътъ, апелатора, който възъ основание на договора отъ 24 августъ 1893 год., склюменъ между него и Моше Хаския, е встѫпилъ въ правата на длъжника си слѣдъ изтичане срокътъ за сѫщия договоръ относително ипотекирания прѣдметъ — кѫщата, която по-послѣ е била продадена на публиченъ търгъ и отъ произлѣзлата разлика между първата и втората продажба сѫ пострадали интереситѣ му и той по силата на чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ правилно е завелъ искътъ си срѣщу Аврамъ х. Шаломъ. За подкрѣпление на искътъ си апелаторътъ е прѣдставилъ въ

първата инстанция удостовѣрение отъ съдебния приставъ при съда на I участъкъ подъ № 9064, отъ 13 XI 901 год., отъ което се вижда, че Видинскиятъ окръженъ съдъ е унищожилъ първата продажба на къщата, за която е рѣчь по-горѣ и е прѣдписалъ да се произведе нова продажба за смѣтка на купувача Шаломъ, която нова продажба е станала, обаче не за 2400 лева, а за 1500 лева. Разликата прочее състояща се отъ 900 лева е очевидна загуба за длъжника и по силата на чл. 1033 отъ Гражданското съдопроизводство и чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ искътъ на апелатора като лице встъпило въ правата на своя длъжникъ се явява напълно основателенъ. Че е произлѣзла извѣстна загуба отъ втората продажба на къщата за длъжника Хаския, а отъ тамъ и за кредитора му — апелатора, се вижда още отъ свидѣтелството на Видинското градско общинско управление подъ № 3398, отъ 28 II. 902 год., споредъ което сѫщата къща е оцѣнена за 2500 лева. Прѣдставенитѣ по дѣлото протоколъ отъ 27 юний 1902 год. и рѣшението къмъ първостепенното дѣло подъ № 133, както и удостовѣрението подъ № 9125 на съдебния приставъ при съда нѣматъ значение за разрѣшаване на дѣлото. На основание горѣизложенитѣ данни, рѣшението на мировия съдия се явява неправилно и като такова слѣдва да се отмѣни и вмѣсто него да се уважи искането на апелатора като законно и основателно". — съ рѣшението си отъ 13 юний 1903 год., № 88, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ напълно искътъ. — Срѣщу това рѣшение Аврамъ Х. Шаломъ подалъ въ Върховния касационенъ съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окръженъ съдъ по това дѣло нарушилъ чл. 1033 отъ Гражданското съдопроизводство, въ свръзка съ чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото правото да иска загубитѣ въ случая е принадлежало на длъжника, а не на кредиторитѣ му, които при това не били изпълнили искането на закона за да могатъ да упражняватъ правата на своя длъжникъ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣренницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разгледа това дѣло взе въ съображение: главното оплакване на касатора се състои въ това, че Видинскиятъ окръженъ съдъ като е уважилъ искътъ на ищеца въ основание постановлението на чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не е констатиралъ въ рѣшението си условията които се изискватъ отъ той законъ, за да могатъ кредиторитѣ да упражняватъ правата и исковетѣ на своитѣ длъжници. Това оплакване на касатора, тъй формулирано, се дѣйствително опровергава отъ рѣшението на окръжния съдъ, отъ което се вижда, че той е приелъ искътъ на Видинския [illegible] безъ да [illegible], да [illegible] длъжникътъ на [illegible], което е [illegible] отъ дѣйствията на [illegible] поведение е далъ основание на кредитора [illegible] искъ, който му дава чл. 1033 отъ Гражданското съдопроизводство [illegible] чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ [illegible] по тѣ [illegible] неизбѣжни и [illegible] отъ [illegible], понеже не би могълъ никакъ да се обясни правото [illegible] на кредиторитѣ да се намѣсватъ въ правата и исковетѣ на [illegible]

си иматъ пълната дееспособность да дѣйствуватъ независимо и самостоятелно въ своята юридическа сфера. При тия обстоятелства оплакването на касатора за нарушението на чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се явява основателно. Прѣдъ сѫда противната страна за да оправдае рѣшението на окрѫжния сѫдъ възрази, че Видинскиятъ вакѫфъ въ случая е моглъ да иска прѣдметнитѣ загуби и съ прямъ искъ, като ипотекаренъ кредиторъ. Обаче такова възражение въ форма на искане не е било правено прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ и за това не може да бѫде разгледано отъ касационния сѫдъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ № 86, отъ 13 юлий 1903 год.. защото е нарушенъ чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 138 — (741) — 10 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 753, по описа за 1903 год., на Юрданка Хр. Пенчева, отъ гр. Русе, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Илия Трифоновъ, отъ сѫщия градъ, за снемане възбрана отъ една кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Г. Губидѣлниковъ, като повѣреникъ на Илия Трифоновъ, отъ гр. Русе, на 30 мартъ 1898 год., заявилъ въ Русенския окр. сѫдъ, че довѣрительтъ му съ домашно продавателно отъ 9 юний 1897 год. билъ купилъ отъ Велико Друмевъ, отъ гр. Русе, една кѫща за 2000 лева златни, находящи се вънъ отъ града, подъ № 143, между съсѣди: Димитъръ Иовчевъ, Юрданъ Денковъ, Енчо Желковъ и общия пѫть; това продавателно било завѣрено отъ нотариуса. За дългътъ, обаче, на В. Друмева, кредиторитѣ му Христо Пенчевъ, А. Давидовъ и дружеството „Гирдапъ" слѣдъ извършването вече на продажбата били наложили запоръ върху сѫщата кѫща и понеже тѣзи запори му прѣпятствували да разполага съ имота като собственикъ, молилъ сѫда да призове реченитѣ кредитори и слѣдъ като признае, че той е собственикъ на имота, да ги осѫди да вдигнатъ наложенитѣ запори, а сѫщо да му заплатятъ и всичкитѣ разноски. Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ искътъ само въ отношение А. Давидовъ, когото го осѫдилъ да вдигне наложения запоръ, а въ отношение другитѣ кредитори го отхвърлилъ, като неоснователенъ и недоказанъ. Противъ това рѣшение подалъ въззивна жалба Илия Трифоновъ и молилъ искътъ му да се признае за основателенъ и въ останалата му часть. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ съдържанието на чл. чл. 219, 285, 290, 291 и 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ става явно, че при договорното изкупуване купувачътъ

може да упражнява всичкитѣ права на своя продавачъ, той може да продава имота, да го залага, да го отдава подъ наемъ и пр., а отъ това слѣдва, че той — купувачътъ става пъленъ собственикъ на имота, само подъ условие, че въ договорения срокъ продавачътъ може да го изкупи, като повърне на купувача освѣнъ цѣната па и другитѣ разноски. Щомъ прочее купувачътъ става пъленъ собственикъ на имота, слѣдва, че и всички запори, наложени отъ кредиторитѣ на продавача върху сѫщия имотъ, слѣдъ като този послѣдниятъ е ставалъ собственость на купувача, трѣбва да се снематъ, понеже тѣ му прѣпятствуватъ въ свободното разпореждане съ него. Отъ продавателното, датата на което е завѣрена по надлежния редъ, се вижда, че Илия Трифоновъ е ставалъ собственикъ на прѣдметния имотъ на 9 юний 1897 год., а пъкъ, че сѫщиятъ е влѣзалъ и въ владѣнието на имота, никой не спори. А отъ удостовѣрението № 4758, издадено отъ сѫдебния приставъ при Русенския окрѫженъ сѫдъ на 4 май 1903 год., става явно, че върху сѫщия имотъ отъ страна на наслѣдницитѣ на Христо Пенчевъ има наложенъ запоръ на 18 априлъ 1901 год. съ възбрана № 4677, а отъ дружеството „Гирдапъ" на 24 октомврий 1897 год. съ възбрана № 8088, обстоятелство, което става явно пакъ отъ удостовѣрение № 7335, издадено отъ сѫщия сѫдебенъ приставъ на 23 юлий 1898 година. Понеже, както се указа и по-горѣ, запоритѣ сѫ наложени слѣдъ като имотътъ е билъ собственость на Илия Трифоновъ, слѣдва искътъ му въ това отношение да се уважи", — съ рѣшението си № 171, отъ 9 юлий 1903 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение, като уважилъ искътъ и въ останалата му часть. — Срѣщу това рѣшение Юрданка Христова Пенчева, лично за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 218 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото признава, че имало пълно прѣминаване правото на собственость върху имота съ всичкитѣ юридически послѣдствия, когато отъ продавателното съ дата 9 юний 1897 год. става очевидно, че продажбата е извършена условно — чл. чл. 285, 288 и 291 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото признава на ищеца такова право, каквото самиятъ законъ не му дава по договорното изкупуване.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 285 и отъ сравнението му съ чл. 288 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се вижда, че въ договорното изкупуване купувачътъ не става пъленъ собственикъ, тъй като продавачътъ има право да вземе назадъ продадената вещь въ условния срокъ, като заплати нейната цѣна и направенитѣ разноски. Макаръ въ тази сдѣлка купувачътъ и да не става неотмѣнимъ собственикъ, при всичко това обаче той може да упражнява всичкитѣ права на своя продавачъ, както това става ясно отъ чл. 291 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Но поражда се сега въпросъ: иматъ ли право кредиторитѣ на продавача, за обезпечение на вземането си да налагатъ възбрана върху имотъ, който е прѣдметъ на договорното изкупуване? Този въпросъ трѣбва да се разрѣши въ положителна смисълъ, тъй като както се видѣ по-горѣ, продажбата е отмѣняема и, докато трае условниятъ срокъ кредиторитѣ иматъ право за обезпечение на вземането си да нала-

гатъ възбрана безъ да прѣчи тази мѣрка на купувача въ упражнение на правата, които му дава чл. 291. Тълкуването на закона въ тая смисъль се подкрѣпя отъ характера на самия договоръ и косвено отъ алинеята на чл. 291 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който по-горѣ се цитира. Слѣдователно, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като счита, че въ договорното изкупуване купувачътъ става пъленъ собственикъ на имота, както при чл. чл. 218 и 219 отъ сѫщия законъ и че при туй положение трети лица не могатъ да налагатъ възбрана за обезпечение на вземането си срѣщу дължника — продавачъ неправилно тълкува закона и съ това нарушава чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 9 юлий 1903 год., № 171, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 139 — (745) — 10 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 761, по описа за 1903 год., на Милчо Ангеловъ, отъ село Гърци, срѣщу рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ № 100, отъ 18 юлий* 1903 *година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на касатора Минчо Ангеловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Минчо Ангеловъ, отъ с. Гърци, заявилъ на 4 юний 1901 год. прѣдъ II Видински градски мирови сѫдия искъ противъ Пую Ангеловъ, Ончо и Кръстю Ценкови, отъ сѫщото село, за правособственость на една нива. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1618/901 год. и съ рѣшението си отъ 16 януарий 1902 год., № (не е туренъ), отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 113/902 г. и съ рѣшението си № 100, отъ 8 юлий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „възъ основание на прѣдставенитѣ въ първата инстанция доказателства по дѣлото: рѣшение № 248/99 год. на II Видински мирови сѫдия и извършеното отъ сѫдията мѣстно дознание, мировиятъ сѫдия правилно е отхвърлилъ искътъ на Милчо Ангеловъ, тъй като въ нищо не можалъ да установи правото си на собственость върху спорния имотъ. Въ тази инстанция сѫдътъ не може да приеме мѣстното дознание на мировия сѫдия за законно доказателствено срѣдство, тъй като то противорѣчи на чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Давностно владѣние се установява само съ свидѣтелски показания, но не и съ мѣстно дознание. Отъ прѣдставенитѣ въ тази инстанция доказателства — отъ ищеца — апелаторъ — свидѣтелски показания, а отъ отвѣтницитѣ: крѣпостенъ актъ и духовно завѣщание, сѫдътъ

приема послѣднитѣ за рѣшающи по дѣлото, а особено духовното завѣщание въ пунктъ 13 на което се вижда, че спорниятъ имотъ е билъ оставенъ отъ наслѣдодателя Ангелъ Димитровъ Чушкановъ въ владѣнието на двамата си сина: Пую и Милчо Ангелови и внуцитѣ си: Ионко и Кръстю Ценкови Ангелови. Отъ показанията на свидѣтелитѣ въ тази инстанция, сждътъ не намира, че положително е установено давностното владѣние на Милчо Ангеловъ върху спорната нива и шумакъ. Свидѣтелитѣ: Ангелъ Стояновъ, Добринъ Ивановъ и Димитъръ Станоевъ, макаръ и да показаха, че апелаторътъ е оралъ нивата прѣзъ живота на баща си, обаче, отъ нищо не се вижда въ качеството на какъвъ я е оралъ апелаторътъ. А при сжществуването на духовното завѣщание отъ гдѣто се вижда волята на наслѣдодателя, сждътъ намира че претенциитѣ на апелатора съ нищо не се подкрѣпятъ. Рѣшението на мировия сждия е правилно, а апелативната жалба на апелатора се явява неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие, а рѣшението слѣдва да се потвърди. Губившата страна процеса слѣдва да заплати разноскитѣ по дѣлото". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ довода му, че баща му билъ още живъ, когато сж били издадени крѣпостнитѣ актове на отвѣтницитѣ на основание завѣщанието, така, че това завѣщание, както и тия крѣпостни актове нѣмали сила и значение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Видинскиятъ окржженъ сждъ само казва въ рѣшението си, че измежду всичкитѣ прѣдставени отъ странитѣ доказателства прѣдпочита духовното завѣщание, но не обсжжда отъ гледна точка на закона това завѣщание, не мотивира защо дава сила и значение на едно завѣщание, наречено духовно, което споредъ датата му се вижда, че е направено слѣдъ издаването на закона за наслѣдството, гдѣто сж опрѣдѣлени формитѣ на завѣщанията, слѣдователно, за да би имало сила, то трѣбва да е облѣчено въ една отъ прѣдписанитѣ въ тоя законъ форми (членове 59 — 66), а споредъ съдържанието му се вижда, че е дарственъ актъ относящъ се до недвижимия имотъ, слѣдователно, за да би имало значение, то трѣбва да има точно опрѣдѣлената отъ речения законъ форма (чл. 301). Като е далъ прочее сила и значение на едно завѣщание безъ да го е оцѣнилъ отъ гледна точка на закона, Видинскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, та и оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окржженъ сждъ № 100, отъ 18 юлий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 140—(749) — 12 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 387, по описа за* 1905 *год., на Пело Дамяновъ и Мария Спасова, за себе си и като настойница, отъ с. Брѣстовецъ, Плѣвенско, срѣщу постановлението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ №* 168, *отъ* 29 *януарий* 1905 *година.*—Въ заседанието се яви адвокатътъ Рашко Маджаровъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ постановлението си № 168, отъ 29 януарий 1905 год. е оставилъ безъ послѣдствие заявлението на сегашнитѣ касатори за насрочване дѣлото № 74/94 год., тъй като съ едно друго свое опрѣдѣление отъ сѫщата дата, той унищожилъ инстанционното производство. Срѣщу това опрѣдѣление на Плѣвенския окрѫжена сѫдъ, касаторитѣ, апелатори по дѣлото, се оплакватъ, че окрѫжниятъ сѫдъ неправилно унищожилъ производството и неправилно не далъ ходъ на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че на сѫщия день, 28 януарий 1905 год., въ Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ сѫ постѫпили двѣ заявления, едно отъ апелаторитѣ, които сѫ искали насрочването на дѣлото, а друго отъ противната страна, която е искала унищожението на производството по непотърсването му въ течението на повече отъ три години. Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледа по-рано заявлението на отвѣтната страна и унищожава производството на дѣлото, безъ да обърне внимание, че заявлението на апелаторитѣ носи по ранщенъ вх. №. Върховниятъ сѫдъ намира при тия обстоятелства, че окрѫжниятъ сѫдъ трѣбваше да оцѣни и да се произнесе по казаното обстоятелство, а именно, кое заявление е постѫпило по-рано, понеже отъ разрѣшението на тоя въпросъ въ единъ или другъ смисъль ще зависи и по нататъшния ходъ на дѣлото, а като не е постѫпилъ по тоя начинъ, той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и неправилно е оставилъ безъ послѣдствие заявлението на апелаторитѣ за насрочване на дѣлото. Ако, прочее, Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ констатира, че е неправилно отказалъ насрочването на дѣлото, ще отмѣни и опрѣдѣлението си № 167, като издадено при други данни и по погрѣшка.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: постановлението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ № 168, отъ 29 януарий 1905 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ, за да му даде по-нататъшенъ ходъ по сѫщество.

№ 141 — (750) — 12 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ

сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 460, по описа за 1905 год., на Стоянъ Петковъ, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 8 априлъ 1905 година.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Ст. Петковъ, съ повѣреника си адвоката Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата сѫ: срѣщу опрѣдѣлението на Софийския окр. сѫдъ отъ 22 февруарий 1902 год., подъ № 264, съ което е постановено да се издаде на Българската народна банка изпълнителенъ листъ за изпълнение ипотечниятъ актъ № 507, отъ 9/XI 96 год., противъ Стоянъ Петковъ, отъ гр. София, този послѣдниятъ подалъ частна въззивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е издалъ изпълнителенъ лисъ на името на Българската народна банка, съгласно заявлението на сѫщата банка за сумата прѣдвидена въ него за лихви върху цѣлата сума и за глоба по 3% върху цѣлата сума отъ 37.330 лева златни, съгласно ипотечния договоръ противъ ипотекарния длъжникъ Стоянъ Петковъ; частниятъ тѫжитель Стоянъ Петковъ обжалва опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ, възъ основание на който е издаденъ изпълнителния листъ, относително глобата и моли да се ограничи изпълнителниятъ листъ за глобата само върху оная часть отъ сумата, която е била настѫпила за изплащане, а не върху цѣлата сума. Това искане на тѫжителя би било основателно само въ случая, когато е настѫпило само една часть отъ дълга, на която изплащането се иска, но не и въ случая, когато вслѣдствие на продължителното неизплащане на извѣстни рати по дълга, длъжникътъ е прѣдизвикалъ да се взиска отъ него по изпълнителенъ редъ изплащането на цѣлата ипотекарна сума; че въ настоящия случай Българската народна банка е дошла до-тамъ спрѣмо длъжника Ст. Петковъ, щото да иска изпълнителенъ листъ отъ окрѫжния сѫдъ за цѣлата ипотекарна сума, а въ такъвъ случай длъжникътъ трѣбва да плати глоба за цѣлата тая сума, защото е станала цѣла изискуема", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 8 априлъ 1905 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Стоянъ Петковъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативеъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ закона отъ 25 септемврий 1897 год., защото далъ на прѣдявяването на искътъ едно особено и изключително прѣимущество, не прѣдвидено отъ закона а именно заплащането на глоба, и защото и речениятъ специяленъ законъ за Българската народна банка не ѝ давалъ право да търси и глоба 3% освѣнъ за настѫпилитѣ рати отъ ипотекарното ѝ вземане.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ съдържанието на закона отъ 25 септемврий 1897 год. се вижда, че неизправнитѣ длъжници по заемитѣ подъ залогъ сѫ длъжни да плащатъ за всѣко просро-

чено врѣме и 3% глоба́, но само върху тая часть отъ дължимата сума, на която изплащането е настѫпило, а не и върху цѣлата дължима сума, макаръ вслѣдствие на неплащането на една само часть отъ дълга става изскуемъ и цѣлиятъ не погасенъ дългъ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, не отказва въ обтѫженото си опрѣдѣление, че такъвъ е именно смисъла на казания законъ, но въпрѣки това осѫжда касатора да заплати глоба върху цѣлата отъ него дължима сума възъ основа на съображенията, че въ случая е имало отъ дължника продължително наплащане на нѣколко рати и че Българската народна банка вслѣдствие това се видѣла принудена да си иска цѣлото вземане по изпълнителенъ редъ. Обаче и двѣтѣ тия съображения не почиватъ на закона, който на първо мѣсто не различава, да ли дължникътъ не е платилъ една или повече рати като дава право на банката въ всѣки случай да иска глоба само върху тая часть отъ дължимата сума, на която изплащането е настѫпило. На второ мѣсто, обстоятелството, че Българската народна банка, вслѣдствие неизпълнението отъ дължника на своитѣ задължения е била принудена да иска по принудителенъ начинъ цѣлото си вземане, така сѫщо не може да има значение отъ законна точка, тъй като нито тоя законъ, нито другъ нѣкой законъ или тоя за Гражданското сѫдопроизводство, прѣдвиждатъ подобно лошаво послѣдствие, т. е. плащането на глоба отъ завеждането на искъ или отъ принудителното — изпълнение срѣщу дължника. Ако, прочее, Българската народна банка отъ неизправния си дължникъ Ст. Петковъ не е могла да иска по доброволенъ начинъ глоба върху цѣлата сума на дълга, а само върху оная часть отъ него, която е настѫпила макаръ, както се каза, да е станала изискуема цѣлата непогасена сума отъ дълга, то и по принудителенъ начинъ не може да иска по-голѣма глоба и за това Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като й е присѫдилъ глоба върху цѣлата сума, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ Закона за измѣнение чл. 28 отъ устава на Българската народна банка отъ 25 септемврий 1897 година.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 8 априлъ 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ Закона за измѣнение чл. 28 отъ устава за Българската народна банка отъ 25 септемврий 1897 год., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 142 — (757) — 12 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 336, *по описа за* 1905 *год., на Георги Добревъ, отъ с. Златаръ, срѣщу опрѣдѣлението на Шуменския окр. сѫдъ №* 69, *отъ*

9 *мартъ* 1905 *година* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ К. Вачевъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Стоянъ Василевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Добревъ, отъ с. Златаръ, чиято кжща била продадена на публиченъ търгъ за неговъ дългъ и продажбата била утвърдена съ опрѣдѣление № 236 904 год. отъ Прѣславския мирови сждия, апелиралъ това опрѣдѣление прѣдъ Шуменския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че частниятъ тжжитель, длъжникъ по изпълнителното дѣло се оплаква, че му продали кжщата която не струвала повече отъ 500 лева, а съгласно чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, не трѣбвало да се продава. Сждътъ намира това оплакване за несвоеврѣменно, защото това трѣбва да стори при извършване описа, а щомъ не е направилъ, слѣдва жалбата му да се остави безъ послѣдствие. А по въпроса че е нарушенъ чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ намира, тоже за неоснователно, защото сждебниятъ приставъ правилно е възложилъ имота на взискателя, понеже продажбата не е станала по неявяване на наддаватели. Вънъ отъ това не е прѣдвидено случаитѣ къ чл. чл. 1028 и 1035 отъ Гражданското сждопроизводство, да се счете продажбата за недѣйствителна", — съ опрѣдѣлението си № 69, отъ 9 мартъ 1905 год. оставилъ частната му апелативна жалба безъ послѣдствие. — Сжщиятъ Георги Добревъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107, 80 и 979 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че споредъ общинското удостовѣрение № 104, отъ 25 януарий 1905 год. кжщата му е била оцѣнена за 500 лева и че разпорежданията на чл. 979 сж отъ общественъ редъ, слѣдователно, сждебниятъ приставъ не трѣбвало да излага кжщата му на продань въпрѣки заявлението му отъ 12 ноемврий 1903 год., и 2) чл. 1052 отъ сжщото сждопроизводство, като е счелъ че това оплакване, относяще се къмъ чл. 979, трѣбвало да бжде направено при описа, когато оплакването за неспазване ex officio разпоредбитѣ на чл. 979 не е ограничено съ никакви срокове.

Върховниятъ касациоnенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение; съображението на Шуменския окр. сждъ, че оплакване относяще се до прилагането на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство трѣбва да се прави при описа, може да се счете за правилно, обаче не въ смисъль, каквато разбира речениятъ сждъ, т. е. че, ако такова оплакване не е направено при описа, длъжникътъ губи правото си да го направи по-послѣ, но въ смисъль че, ако при описа се констатира противното, на онова което претендира длъжникътъ, послѣдниятъ трѣбва да обжалва това дѣйствие на пристава въ 7-дневенъ срокъ, както е въ настоящия случай, гдѣто сждебниятъ приставъ констатирва въ описа, че длъжникътъ притежава и друга кжща освѣнъ описаната, а длъжникътъ не е обжалвалъ това констатирване като неправилно дѣйствие на сждебния приставъ. Вънъ отъ това, длъжникътъ не е даже доказалъ противното на констатираното отъ сждебния приставъ при описа, защото удостовѣрението, което е прѣдметъ въ първото му касационно оплакване, говори че описаната кжща била оцѣнена за 500 лева,

но не че нѣма друга кжща неописана, така щото и отъ тази глѐдна точка първото касационно оплакване е неоснователно. Тъй сжщо е неоснователно и второто касационно оплакване, защото, въ отсжтствието даже на такова констатирване въ описа, сждътъ не може да знае да ли длъжникътъ нѣма и други неописани имоти, та да възбужда ex officio въпросъ за прилагането на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия сьображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Добревъ, срѣщу опрѣдѣлението на Шуменския окр. сждъ № 69, отъ 9 мартъ 1905 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 143 — (759) — 12 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 386, по описа за 1905 год., на Тодоръ Ст. Глушковъ, отъ с. Твърдица, Тодоръ Лукановъ, отъ сжщото село, и на Симеонъ Стойковъ, отъ сжщото село, заедно съ Гради Димитровъ, отъ село Тодевци, срѣщу спогодителния протоколъ на Новозагорския мирови сждия № 210, отъ 28 ноемврий 1904 година.* — Въ заседанието се явиха Т. Тодоровъ, повѣреникъ на касаторитѣ и Ст. П. Радановъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Христо Стойчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тодоръ Стояновъ Глушковъ, отъ с. Твърдица, Тодоръ Лукановъ, отъ сжщото село, по отдѣлно, както и Симеонъ Стойковъ, отъ сжщото село, заедно съ Гради Димитровъ, отъ с. Тодевци, Еленска околия, подаватъ чрѣзъ Новозагорския мирови сждия касационни жалби отъ 19 януарий 1895 год., съ които молятъ Върховния касационенъ сждъ, на основание чл. чл. 40, 128, 705, 708 и 710 отъ Гражданското сждопроизводство, да отмѣни помирителния протоколъ на Новозагорския мирови сждия отъ 28 ноемврий 1904 год., № 210, съ който сждящитѣ се по гражданското дѣло № 1903/904 год. страни Христо Стойчевъ, въ качество на ищецъ, и Лука Несторовъ, въ качество на отвѣтникъ, сж се помирили по начинъ щото отвѣтникътъ е отстжпилъ на ищеца всичкитѣ 52 отрѣза недвижими имоти, за които билъ заявенъ искътъ. Горѣреченитѣ четирма тжжители искатъ отмѣната на речения помирителенъ протоколъ по причина че съ него се накърняватъ тѣхнитѣ интереси, тъй като тѣ по-рано съ частни актове които прѣдставляватъ съ касационнитѣ си жалби, сж купили нѣкои отъ тѣзи 52 отрѣза недвижими имоти отъ сжщия този Лука Несторовъ, който така лесно се е спогодилъ съ Христо Стойчевъ, като му отстжпилъ сжщитѣ имоти, които по-рано е продалъ тѣмъ, като добавятъ — и прѣдставляватъ за това прѣписъ отъ рѣшение — че тѣ сж сполучили даже нѣкои отъ тия имоти да освободятъ отъ неправилно наложения имъ запоръ за дългъ на сжщия имъ продавачъ Лука Несторовъ. Образуваното по тѣзи касационни жалби гражданско дѣло № 386/905 год., Върховниятъ касационенъ сждъ сложи на разглеждане и като изслуша доклада му, обясненията на повѣ-

реницитѣ на спорящитѣ страни и заключението на прокурора, и като взе прѣдъ видъ: че, съгласно чл. 40 отъ Гражданското сждопроизводство, помирителнитѣ протоколи прѣдъ сждилищата иматъ сила на окончателни — влѣзли въ законна сила — рѣшения; че, съгласно чл. 705 п. 3 отъ сжщото сждопроизводство, допуска се на неучаствующитѣ въ едно дѣло лица да подаватъ молба за отмѣната на окончателното по сжщото дѣло рѣшение; че съгласно чл. 708 отъ сжщото сждопроизводство, неучаствующитѣ лица могатъ да искатъ отмѣната на едно влѣзло въ законна сила рѣшение ако това рѣшение нарушава тѣхнитѣ права; че възражението въ случая, какво молителитѣ за отмѣната на въпросния помирителенъ протоколъ не доказватъ достатъчно да ли имотитѣ, които тѣ сж купили съ частнитѣ си актове, влизатъ въ имотитѣ за които е станалъ помирителниятъ протоколъ, понеже границитѣ въ частнитѣ имъ актове не съотвѣтствуватъ съ границитѣ въ помирителния протоколъ, е възражение неприемливо, защото пълни за това обстоятелство доказателства не могатъ въ подобенъ на настоящия случай да се прѣдставляватъ или достовляватъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, понеже той не е сждъ по сжщество за да провѣрява — чрѣзъ огледи или други срѣдства — доказателства, слѣдователно, достатъчно е ако отъ прѣдставенитѣ му доказателства съглежда вѣроятность — която прѣдъ сжда по сжщество ще бжде, разбира се, провѣрена — за тождеството на имотитѣ, слѣдователно, и за поврѣждане интереситѣ на молителитѣ, каквато вѣроятность въ случая се съглежда спомагателно и отъ начина по който е станалъ помирителенъ протоколъ, гдѣто се вижда, че въ сжщия день, когато е заявенъ искътъ, е станало и помирението съ отстжпване на всичкитѣ 52 отрѣза недвижими имоти; че споръ за срока, въ който сж подадени молбитѣ, нѣма: отъ всичко това слѣдва да се приеме, че има вѣроятность щото интереситѣ на молителитѣ да сж накърнени или да бждатъ впослѣдствие поврѣдени отъ въпросния помирителенъ протоколъ и слѣдователно тѣ иматъ право да искатъ отмѣнението му.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: спогодителниятъ протоколъ на Новозагорския мирови сждия № 210, отъ 28 ноемврий 1904 год., съ силата на чл. 708 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне на сжщия сждъ, за да се разгледа съ участието на Тодоръ Ст. Глушковъ, Тодоръ Лукановъ, Симеонъ Стойковъ и Гради Димитровъ.

№ 144 — (764) — 14 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря П. Христо Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 727, по описа за 1903 год., на Българската народна банка, съ Парашкева Чепаринова, отъ гр. София. за мѣсто.* — Въ заседанието се явиха банковиятъ адвокатъ М. Марковъ и отвѣтницата по касация Парашкева Чепаринова, съ повѣреника си адвоката Александъръ Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Парашкева Чепаринова, отъ гр. София, съ заявление до I Софийски мирови сждия, се е потжжила противъ Стоянъ Д. Лаловъ, отъ сжщия градъ, за това, че като притежателка по единъ домашенъ записъ на едно праздно мѣсто въ гр. София, Подуенска махала, което мѣсто е било продавано за поржчителство на бившия ѝ съпругъ Борисъ Чепариновъ къмъ Българската народна банка и било дадено въ фактическо владѣние на купувача по публична продань Стоянъ Лаловъ, прѣдъ видъ на това е молила призоваването му и осжждането да ѝ повърнѣлъ това мѣсто. Мировиятъ сждия, слѣдъ като привлѣкалъ Българската народна банка въ качество на трето лице, съ рѣшението си отъ 17 септемврий 1902 год. отхвърлилъ искътъ на ищцата. Ищцата подала въззивна жалба въ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ книжата по дѣлото се установява какво едно праздно мѣсто, находяще се въ гр. София, въ Подуенския кварталъ, на улица „Оборище", съ пространство 392 кв. метра, при съсѣди: Поликарпъ П. Нейковъ, Иванъ Димитровъ и Крануберг, е било продадено на публиченъ търгъ, като принадлежаще на Борисъ Чепариновъ и окончателно възложено и прѣдадено въ владѣние на Стоянъ Г. Лаловъ, което мѣсто сега ищцата претендира че е било нейна собственость, че отъ прѣдставеното домашно продавателно съ дата 13/III 1898 год. съ завѣрената чрѣзъ надлежния натариусъ дата 15 априлъ с. г. се установява, че това мѣсто ищцата го е купила отъ Д. Атанасовъ, прѣдъ видъ на това продавателно не важатъ показанията на свидѣтелитѣ кой е платилъ паритѣ за него, да ли ищцата или мжжътъ ѝ, но и тѣхнитѣ показания има такова като показанията на свидѣтелката Мария Атанасова, която показва, че и стойностьта на мѣстото е било платено отъ ищцата, че отъ прѣдставеното продавателно се напълно доказва, че мѣстото е собственость на ищцата и като така неправилно е продадено за дългъ на мжжа ѝ и като така, такава продажба съгласно чл. 1035 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство се счита за недѣйствителна", — съ рѣшението си отъ 29 май 1903 год., № 263, опрѣдѣлилъ: „рѣшението на I Софийски мирови сждия подъ №....., отъ 17 септрмврий 1902 год., се отмѣнява и вмѣсто него постановява: признава Парашкева Чепаринова, отъ гр. София, за собственица на едно праздно мѣсто, находяще се въ гр. София, Подуенски кварталъ, улица „Оборище", въ мѣстностьта „Шипка", отъ 392 кв. метра, съ съсѣди: източна страна Поликарпъ П. Нейковъ, Иванъ Димитровъ и Д. Атанасовъ (Кранубергъ), като осжжда Българската народна банка — Стоянъ Лаловъ, отъ гр. София, да ѝ отстжпи собственостьта му и го прѣдадатъ въ владѣнието ѝ. Разноскитѣ оставатъ върху Българската народна банка и Стоянъ Лиловъ, които да заплатятъ на Парашкева Чепаринова 67 лева и 20 ст. за сждебно мито и право за воденето по дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции и 26 лева и 76 ст. за сждебно мито за въ полза на хазната". — Срѣщу това рѣшение Българската народна банка подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е приелъ, че прѣдставениятъ по дѣлото частенъ актъ е могалъ да прѣхвърли собственостьта на мѣстото върху Паращкева Чепаринова,

когато той не е билъ подписанъ и отъ нея, като купувачка, а само отъ продавача; 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не оцѣнилъ доводитѣ му, че въ случая мжжътъ е правилъ съглашението за покупката на мѣстото и че не е имало причина за сключването на договора на името на жената, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е билъ осжденъ и той, Българската народна банка, да плаща сждебни разноски.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) първото оплакване на Българската народна банка за нарушение чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неоснователно, тъй като, както вече е обяснилъ Върховниятъ сждъ, нашиятъ законъ не прѣдвижда особени правила за подписването на актоветѣ, съдържащи двустранни договори, и отъ двѣтѣ страни, така щото такива актове трѣбва да се признаватъ за дѣйствителни, макаръ и да носятъ подписа само на длъжника, стига тѣ да се намиратъ у кредитора, който съ приемането на акта достатъчно изказва волята за сключването на договора. Сжщото правило трѣбва да важи и за актоветѣ съ които се прѣхвърля собствеността на единъ имотъ. Продавачътъ съ подписването на акта дава съгласието си за сключването на договора за прѣхвърлянето на собствеността, а купувачътъ съ приемането на акта дава сжщо така съгласието си за сключването на договора, както би го далъ, ако изрично подписваше акта. За това Софийскиятъ окр. сждъ като е далъ сила на прѣдметното продавателно, не е постжпилъ противозаконно и не е нарушилъ чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 2) Софийскиятъ окр. сждъ не е нарушилъ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като той въ сжщность констатира въ рѣшението си, че договорътъ не е безъ причина, като приема, че имало доказателства, че купувачката именно е броила паритѣ за мѣстото, и 3) най-послѣ, неоснователно е и другото оплакване на Българската народна банка за нарушението чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже банката е била привлѣчена камъ дѣлото като трето лице, което трѣбва да отговаря прѣдъ отвѣтника, и за това правилно е била осждена, заедно съ отвѣтника на сждебнитѣ разноски.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Българската народна банка, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ № 263, отъ 29 май 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 145 — (766) — 14 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣд-

седатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 487, по описа за* 1905 *год., на Дончо Ганевъ, отъ село Тантури, Горнооръховско, срѣщу опрѣдѣлението на Търновския окр. сѫдъ отъ 26 мартъ* 1905 *година.*—Въ заседанието се явиха д-ръ П. Стайковъ, повѣреникъ на касатора Дончо Ганевъ, и отвѣтникътъ по касация св. Петко Цанковъ, съ повѣреника си адвоката д-ръ Г. Калинковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Горнооръховскиятъ мирови сѫдия съ протоколното си опрѣдѣление отъ 11 ноемврий 1904 год. призналъ гражданското дѣло № 1575/903 год., по описа на сѫщия сѫдия за подсѫдно нему и оставилъ безъ послѣдствие заявения отводъ отъ отвѣтната страна. Срѣщу това протоколно опрѣдѣление свещеникъ Петко Цанковъ подалъ частна жалба въ Търновския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че дѣло № 1575/903 год. на Горнооръховския мирови сѫдия е заведено отъ Дончо Ганевъ, отъ с. Тантуритѣ, противъ свещеникъ Билаловъ, отъ с. Златарица, за 180 лева, че съгласно чл. 16 отъ Гражданското сѫдопроизводство такива искове се прѣдявяватъ прѣдъ онзи сѫдъ, въ района на който е мѣстожителството на отвѣтника. Въ дадения случай дѣлото трѣбва да бѫде заведено прѣдъ Еленския мирови сѫдия. Ето защо Горнооръховскиятъ мирови сѫдия, който се е счелъ компетентенъ да разгледа това дѣло е прѣнебрѣгналъ разпорежданато на горѣцитирания членъ, за това опрѣдѣлението му отъ 19 ноемврий 1904 год. слѣдва да се отмѣни", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 26 мартъ 1905 год. опрѣдѣлилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Горнооръховския мирови сѫдия отъ 11 ноемврий 1904 год. и прѣкратява гражданското дѣло № 1575/903 год. на сѫщия сѫдъ". — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Дончо Ганевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 155 и 159 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно го е прѣкратилъ, като неподсѫдно на Горнооръховския мирови сѫдия.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че искътъ по настоящето дѣло е билъ заведенъ за извѣстна сума, произходяща отъ продажба на недвижимъ имотъ. По отводъ отъ отвѣтника, Търновскиятъ окр. сѫдъ е призналъ така заведения искъ за чисто личенъ и приелъ, че трѣбва да бѫде заведенъ по мѣстожителството на отвѣтника, а не по мѣстонахождението на продадения имотъ. Обаче, това заключение на окрѫжния сѫдъ не може да бѫде признато за правилно, тъй като, както се каза, искътъ произхожда отъ цѣна на продадения недвижимъ имотъ, свързанъ е съ договора за продажба на такъвъ имотъ и по свойството си може да бѫде разрѣшенъ само тамъ, гдѣто се намира недвижимиятъ имотъ, понеже става нуждно неговото измѣрване. И дѣйствително, споредъ чл. 158 отъ Гражданското сѫдопроизводство всичкитѣ спорове, относящи се до недвижимъ имотъ, се прѣдявяватъ по мѣстонахождението на тоя имотъ, а не може да се откаже, че и въ случай се касае до споръ, относящъ се до недвижимъ имотъ, до условията за неговата продажба. Отъ друга страна къмъ случая подхожда и постановлението

на чл. 155 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като по свойството на задълженията, които сѫ взели странитѣ по тоя договоръ той може да бѫде изпълненъ само тамъ гдѣто се намира имотътъ, и споровет̀ѣ, слѣдователно произходящи отъ неправилното му изпълнение или отъ неизпълнението му, трѣбва да бѫдатъ заявени въ мѣстния по изпълнението му сѫдъ, въ който именно трѣбва да се установи условието на договора за което говори ищецътъ, и да се извърши измѣрването, ако се признае казаното условие за сѫществующе въ сключения между странитѣ договоръ. При тия обстоятелства, Търновскиятъ окр. сѫд, като е призналъ настоящия искъ за личенъ и подлежащъ на заявяване въ сѫда по мѣстожителството на отвѣтника, а не по мѣстонахождението на имота, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Търновския окр. сѫдъ отъ 26 мартъ 1905 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 146 — (770) — 14 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 364, по описа за 1904 год., на Лука Братановъ, отъ гр. Орѣхово, срѣщу рѣшението на Врачанския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Орѣховско, отъ 27 февруарий 1904 год., подъ № 3.* — Въ заседанието се явиха П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Л. Братановъ, и отвѣтникътъ по касация Ив. К. Томовъ, съ повѣреника си д-ръ Ал. П. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Лука Братановъ, отъ гр. Орѣхово, заявилъ на 27 априлъ 1900 год. прѣдъ I Орѣховски мирови сѫдия искъ противъ Иванъ К. Томовъ, отъ сѫщия градъ, за 1000 лева отъ наемъ на единъ дюкянъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 951/900 год. и съ рѣшението си № 361/903 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на 900 лева. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Врачанския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 368/903 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Лука Т. Братановъ, чрѣзъ исковото си прошение до I Орѣховски мирови сѫдия, е билъ завелъ искъ отъ 1000 лева срѣщу Иванъ К. Томовъ, който билъ държалъ подъ наемъ единъ неговъ дюкянъ въ гр. Орѣхово, за единъ периодъ отъ 4 години отъ 1892 до 1896 години, по 350 лева годишно, или за 4 години 1400 лева, срѣщу който наемъ билъ получилъ отъ отвѣтника една желѣзна каса за 200 лева и прѣзъ 1894 год. въ пари 200 лева, или всичко 400 лева получени срѣщу цѣлия наемъ, значи Томовъ му останалъ дълженъ още 1000 лева, като за доказателство на иска си е прѣдложилъ рѣшителна клетва на отвѣтника; 2) отвѣтникътъ Иванъ К. Томовъ въ сѫдебното заседание на мировия сѫдия отъ 12 юний

1900 год. е билъ призналъ, че действително той ималъ да дължи на Братанова за наемъ, но не 1400 лева, а 1300 лева, която сума обаче той не само че издължилъ, но Братановъ му останалъ длъженъ 180 лева и за доказателство на това си възражение приелъ предложената му решителна клетва. Независимо отъ това, той представилъ и едня равносметка за подкрепление на възраженията си, отъ която равносметка става видно, че той се е, не само издължилъ на Братанова, но тоя последниятъ му останалъ длъженъ още 180 лева. Мировиятъ сѫдия, съ протоколното си опредѣление отъ 17 мартъ 1903 год. допусналъ предложената отъ ищеца на отвѣтника рѣшителна клетва, която отвѣтникътъ приелъ да положи, обаче ищецътъ Братановъ я оттеглилъ подъ предлогъ, че щомъ отвѣтникътъ Томовъ призналъ че наемътъ билъ 1300 лева, а не 1400 лева, то той намалилъ искътъ си на 900 лева, на която сума той слѣдвалъ да бѫде осѫденъ. Въ случая едничкото доказателство на Братанова въ подкрѣпление на искътъ му, е била рѣшителната клетва, обаче съ оттеглянето ѝ искътъ му се явява за недоказанъ. Самопризнанието на отвѣтника, какво той е дължалъ за наемъ 1300 лева, обаче ги билъ изплатилъ, не може да се раздѣли въ врѣда на тоя, който го прави, както е постѫпилъ въ случая сѫдията, като е изтълкувалъ първата часть отъ самопризнанието въ полза на ищеца, а втората часть съвсѣмъ прѣнебрѣгналъ, още повече, че отвѣтникътъ е искалъ да потвърди самопризнанието чрѣзъ полагане прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва. Отъ тия данни по дѣлото слѣдва да се заключи, че мировиятъ сѫдия неправилно е приелъ въ рѣшението си, като е уважилъ искътъ на ищеца, ето защо рѣшението на сѫдията слѣдва да се отмѣни, а вмѣсто него постанови друго, съ което искътъ на Братановъ отъ 900 лева отхвърли, като неоснователенъ и осѫди да заплати на апелатора разноскитѣ по дѣлото и за двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 3, отъ 27 февруарий 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 397, 400 и 401 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че въ самата равносмѣтка на отвѣтника било казано какво паритѣ (освѣнъ 400-тѣхъ лева които ищецътъ признава да е получилъ) били броени не нему (ищецу), а на Драганъ Братановъ, слѣдователно, тукъ не могло да се говори за недѣлимо самопризнание; 2) чл. 413 п. 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото клетвата била прѣдложена не за цѣлата сума, а само по вопроса да ли наемътъ за двѣ години билъ по 300 или же по 350 лева годишно, и, понеже отвѣтникътъ приелъ да се закълне, че било по 300 лева годишно, той (ищецътъ) оттеглилъ си клетвата, като приелъ за вѣрно твърдението на отвѣтника, че за тия двѣ години наемътъ билъ по 300 лева годишно, и 3) чл. чл. 84 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, даже да имаше недѣлимо самопризнание на отвѣтника, сѫдътъ пакъ е трѣбвало да го осѫди на 400 лева, които той признава, понеже насрѣщниятъ му искъ билъ оставенъ безъ послѣдствие (неразгледанъ) както просроченъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) окрѫжниятъ сѫдъ поставя изхода на дѣ-

[illegible] Са-
[illegible] да се откаже отъ [illegible] клетва [illegible] е [illegible], но съ условие, че самопризнанието е [illegible] не квалифицирано. [illegible] че съ него се [illegible] да се [illegible] съ клетва. Въ такъвъ случай [illegible], понеже страната, на която се прѣдлага [illegible] отъ нея да приеме съ клетва. Въ настоящия случай обаче самопризнанието на отвѣтника било квалифицирано, въ смисълъ, че той [illegible] наемъ [illegible] на ищеца цѣли 4 години за общата сума 1000 лева, но че той му е изплатилъ цѣлата тази сума. Ищецътъ прочее не е искалъ [illegible] прѣдложената отъ него рѣшителна клетва, защото съ нея той искалъ да установи, че отвѣтникътъ не си е изплатилъ дългътъ си, а съ самопризнанието отвѣтникътъ е утвърдилъ противното, т. е., че това, което е дължалъ, то е изплатилъ. За това правилно окръжниятъ съдъ е счелъ, че клетвата се счита за положена отъ отвѣтника, макаръ и ищецътъ да я е оттеглилъ. Прочее, първото касационно оплакване е неосновително, 2) истина е, че ищецътъ въ дебатитѣ прѣдъ мировия сѫдия измѣнилъ е нѣкакъ формата на клетвата, въ смисълъ да се закълне отвѣтникътъ, че е вѣрно твърдението му какво наемътъ за първитѣ двѣ години билъ по 300 а не по 350 лева годишно; обаче въ послѣдното си заседание мировиятъ сѫдия е допусналъ клетвата въ формата, въ която тя е била прѣдложена още съ исковата молба, т. е. за цѣлата искова сума, а не само за разликата отъ 100 лева. Слѣдва че и второто касационно оплакване е неосновително, и 3) въ послѣдното заседание на мировия сѫдия отвѣтникътъ се е отказалъ да се ползува отъ насрѣщния си искъ по отношение на това което той е внасялъ на ищеца срѣщу наема на дюкяна. Понеже прѣдметътъ, къмъ който се отнасялъ насрѣщниятъ искъ, влиза въ рѣшителната клетва, т. е., че плащанитѣ отъ отвѣтника суми били плащани срѣщу наема, то нѣмало и нужда отъ насрѣщенъ искъ иследователно нѣмало какво повече да се плаща на ищеца, за това и послѣдното касационно оплакване е неосновително.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Лука Братановъ, срѣщу рѣршението на Врачанский окр. сѫдъ, отдѣление Орѣховско, отъ 27 февруарий 1904 г., подъ № 3, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 147 — (180) — 16 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети октомврий хилядо деветстотинъ

и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 389, по описа за 1905 год., на Денчо Филевъ, отъ гр. Севлиево, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сѫдъ отъ 22 мартъ 1905 година.* — Въ заседанието се явиха Денчо Филевъ, съ повѣреника си адвоката П. Пешевъ и В. Вълчановъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Хараланъ М. Войводовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Търновскиятъ окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че съгласно чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство, продажбата на недвижими имоти трѣбва да продължава до 5 часа послѣ пладнѣ, а не както повѣреникътъ на частния тѫжитель твърди, че щомъ като имало наддавачи, продажбата да се продължава и слѣдъ 5 часа; ако ли законодательтъ би направилъ, че продажбата може да се продължи и слѣдъ 5 часа, то подобно едно постановление би трѣбвало да бѫде изрично прѣдвидено въ закона, въ отсѫтствието на което настѫпването на часа 5 е фаталю за извършване на продажбата; сѫжденията на частния тѫжитель, че за единъ имотъ отъ много голѣма стойность — наддавачитѣ могатъ да наддаватъ и слѣдъ 5 часа и даже тази продажба и да бѫде отложена и на другия день, съгласно чл. 929 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неприемливо, защото въ такъвъ случай отъ наддавачитѣ ще зависи да опрѣдѣлятъ продължаването по дѣйствията на продажбата до когато си искатъ тѣ, като не наддаватъ дѣйствителната стойность за да може продажбата да се свърши по-скоро; че тъй като отъ обясненията на самия частенъ тѫжитель, при заявяване подлога върху протокола на пристава, става явно, че взискательтъ Хараланъ Войводовъ е наддалъ послѣдната сума прѣди да започне да бие часътъ 5 и слѣдъ като часътъ е ударилъ два пѫти, частниятъ тѫжитель тогава е започналъ да наддава, — то слѣдва да се приеме, че съгласно постановлението на чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство, до 5 часътъ е билъ послѣденъ наддавачъ Хараланъ М. Войводовъ, и че недопущането на частния тѫжитель да наддава повече е било съвършено право отъ страна на сѫдебния приставъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 22 мартъ 1905 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Въ подадената си касационна жалба Денчо Филовъ се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ, отдѣление Севлиевско, е нарушилъ чл. чл. 934 и 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ, че съ първия ударъ на часовника 5 слѣдъ обѣдъ, безъ да попита сѫдебния приставъ три пѫти: „нѣма ли кой да даде повече", се свършва продажбата, когато съ послѣдния ударъ срокътъ се свършва, прѣди който моментъ той наддалъ слѣдъ Войводова, та имотътъ трѣбвало да се присѫди върху него, като послѣденъ наддавачъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ послѣдния день проданьта на недвижимия имотъ се продължава до 5 часа подиръ пладнѣ, както явствува отъ алинеята на чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Търновскиятъ окр. сѫдъ счита въ опрѣдѣлението си завършването на 5 часа съ първия ударъ на часовника, и по-нататакъ, като намира, че Денчо Филевъ е наддалъ слѣдъ втория ударъ

на часовника, признава отстранението му за правилно. Тълкуването, което дава окржжниятъ сждъ на чл. 1021 отъ Гражданското сждопроизводство, не е правилно, тъй като не съ първия, а съ последния ударъ на часовника се завършва 5 часа, както и другъ пжть е обяснявалъ Върховниятъ касационенъ сждъ. Не може да се приеме първиятъ ударъ за свършването на часа, както погрѣшно счита окржжниятъ сждъ, тъй като крайниятъ моментъ на механическото дѣйствие се завършва съ петия ударъ, който завършва часа 5. Слѣдователно, Търновскиятъ окр. сждъ, като приема първия ударъ на часовника за краенъ моментъ, дава неправилно тълкуване на чл. 1021 отъ Гражданското сждопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ, **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сждъ отъ 22 мартъ 1905 год., защото е нарушенъ чл. 1021 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 148 — (783) — 16 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №409, по описа за 1905 год., на Тодоръ Лазаровъ отъ гр. Търново, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 4 декемврий 1904 година.* — Въ заседанието се яви адвоката Александъръ Людскановъ, повѣреникъ на Тодоръ Лазаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: срѣщу Петко Станчевъ били сж издадени два изпълнителни листа: съ единия той билъ осжденъ като прямъ длъжникъ спрѣмо кредитора Стефанъ х. Добревъ, отъ гр. Търново, и било образувано изпълнително дѣло № 335 97 год.; съ другия той билъ осжденъ като поржчитель на прямия длъжникъ Тодоръ Станчевъ, спрѣмо кредитора Тодоръ Лазаровъ, отъ сжщия градъ, и било образувано изпълнително дѣло № 524 98 год. при сжщия сждебенъ приставъ на Търновския окр. сждъ. Кредиторътъ Тодоръ Лазаровъ, като прѣдава изпълнителния си листъ на сждебния приставъ, казва въ заявлението си отъ 2 ноемврий 1898 год., че само срѣщу Петко Станчевъ (поржчительтъ) обръща взискането си и за това моли, отъ една страна, да бжде присъединенъ къмъ изпълнителното дѣло № 335 97 год., отъ друга страна, да се продадатъ имотитѣ на сжщия Петко Станчевъ до окончателното удовлетворение на изпълнителния си листъ. Слѣдъ като изпълнителното дѣло № 335 97 год. се е свършило и продажбата била утвърдена отъ Търновския окр. сждъ съ опрѣдѣление № 2760 902 год., кредиторътъ Тодоръ Лазаровъ е обжалвалъ това опрѣдѣление прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, за гдѣто сждебниятъ приставъ не е изискалъ отъ купувача — взискатель, Стефанъ х. Добревъ, съответствената часть отъ цѣната на имотитѣ за да бжде и той (Тодоръ Лазаровъ) съразмѣрно удовлетворенъ като присъединенъ кре-

диторъ. Сѫщото опрѣдѣление обжалвалъ прѣдъ сѫщия сѫдъ и Петко Станчевъ, чиито сѫ били продаденитѣ имоти, обаче той впослѣдствие си е оттеглилъ апелативната жалба, така щото спорящи страни прѣдъ апелативния сѫдъ сѫ били двамата кредитори, отъ една страна, Стефанъ х. Добревъ, комуто сѫ били възложени имотитѣ на длъжника му Петко Станчевъ, а отъ друга, Тодоръ Лазаровъ, който иска да бѫде удовлетворенъ — поне отчасти — отъ имотитѣ на порѫчителя на своя длъжникъ. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че по взискането на Стефанъ х. Добревъ е била продадена кѫщата на Петко Станчевъ, отъ с. Малкия-Чифликъ, Търновско; че апелаторътъ Тодоръ Лазаровъ ималъ изпълнителенъ листъ подъ № 16043, отъ 31 октомврий 1898 год., противъ Тодоръ Станчевъ, отъ гр. Търново, а въ случай на несъстоятелность на този послѣдния, порѫчительтъ му Петко Станчевъ да заплати взискането по този листъ на взискателя — апелаторъ — Тодоръ Лазаровъ; че по силата на този листъ апелаторътъ Тодоръ Лазаровъ е искалъ да се присъедини къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 год., заведено по взискането на Стефанъ х. Добревъ, отъ гр. Търново, противъ Петко Станчевъ, т. е. да вземе часть отъ сумата, добита отъ продажбата на кѫщата, принадлежаща на Петко Станчевъ, който както се каза е порѫчитель по изпълнителния листъ № 16043, по който пъкъ е било образувано изпълнителното производство подъ № 532/903 год.; че споредъ този послѣдния изпълнителенъ листъ на апелатора Тодоръ Лазаровъ, той — Лазаровъ има право да събере сумата по листа си отъ Петко Станчевъ, но ако прямиятъ му длъжникъ Тодоръ Станчевъ се укаже несъстоятеленъ, та поради това не може да се удовлетвори отъ него, обаче за това нѣщо нѣма доказателства, слѣдователно сѫдебниятъ приставъ е постѫпилъ правилно, като не е допусналъ присъединяването на Тодоръ Лазаровъ къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 год., да може да вземе часть отъ сумата, събрана отъ продаването кѫщата на Петко Станчевъ, а като така, и Тодоръ Лазаровъ не е ималъ право да подава частна апелативна жалба противъ опрѣдѣлението на Търновския окр. сѫдъ подъ № 2760, съ което е утвърдена продажбата по изпълнителното дѣло № 335/97 год.; че щомъ всичко това е така и щомъ апелаторътъ Тодоръ Лазаровъ не е ималъ право да се намиса, по силата на своя изпълнителенъ листъ, къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 год., то и другитѣ му оплаквания, изложени въ апелативната му жалба и направени сега, чрѣзъ повѣреника му Евстатия Мартиновъ, не могатъ да иматъ значение и се явяватъ неоснователни", — съ опрѣдѣлението си отъ 4 декемврий 1904 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление утвърждающе проданьта. — Тодоръ Лазаровъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 628 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отъ протокола съ дата 4 ноемврий 1898 год. въ изпълнителното дѣло № 335/97 год., стр. 98, се виждало, че къмъ това дѣло сѫдебниятъ приставъ билъ присъединилъ и неговото (на касатора) изпълнително дѣло № 524/98 год., така, щото невѣрно сѫдътъ твърди противното; 2) чл. чл. 848 и 849 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отъ изпълнителното му дѣло № 524/98 год. се виждало, че той отдавна билъ обърналъ взискането си противъ порѫчителя на длъжника си и е събралъ

отъ него извѣстна сума, слѣдователно прѣдъ този извършенъ фактъ неправилно му противопоставя сждътъ възражението, че трѣбвало да докаже несъстоятелностьта на длъжника си прѣди да се обърне срѣщу поржчителя му; 3) чл. 849 отъ сжщото сждопроизводство, защото протоколътъ на сждебния приставъ отъ 4 ноемврий 1898 год, съ който е билъ той присъединенъ къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 год., билъ влѣзалъ въ законна сила като необжалванъ отъ взискателя Церовски; 4) чл. чл. 1028 п. 3 и 1030 отъ сжщото сждопроизводство, защото купувачътъ не е внесалъ припадающата се часть отъ стойностьта на имота, и 5) чл. 1029, въ свързка съ чл. 944 отъ сжщото сждопроизводство, защото, щомъ на 9 декемврий 1898 год. била обявена за нестанала продажбата, взискательтъ трѣбало да иска въ 7-дневенъ срокъ отъ тая дата възлагането на имота върху му, а не както било въ случая, едвай на 30 априлъ 1902 година.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Тодоръ Лазаровъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ фактическа страна е вѣрно, че вслѣдствие заявлението на Тодоръ Лазаровъ отъ 2 ноемврий 1898 г., сждебниятъ приставъ е съставилъ протоколъ съ дата 4 ноемврий 1898 г., прѣписъ отъ който е прибавилъ къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 г., съ който протоколъ казва, че присъединява Тодоръ Лазаровъ къмъ това изпълнително дѣло. Обаче съ този протоколъ не е добилъ Тодоръ Лазаровъ правото да бжде удовлетворенъ отъ имотитѣ на поржчителя на своя длъжникъ; значението на този протоколъ е само да се констатира фактътъ, че Тодоръ Лазаровъ се е конституиралъ като кредиторъ по изпълнителното дѣло № 524/98 год. и че заявилъ желание да бжде присъединенъ къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 година. Понеже и двѣтѣ тѣзи дѣла сж отправени противъ имотитѣ на едно и сжщо лице, сждебниятъ приставъ протоколира, споредъ заявлението на Тодоръ Лазаровъ, че го присъединява къмъ изпълнителното дѣло № 335/97 год.; но понататъкъ — да ли ще трѣбва Тодоръ Лазаровъ да бжде удовлетворенъ отъ продажбата по изпълнителното дѣло № 335/97 година — сждебниятъ приставъ не е разрѣшилъ нито е могалъ да разрѣши съ протокола си отъ 4 ноемврий 1898 год.; това ще зависи отъ разни обстоятелства, особено да ли кредиторътъ, по чието взискане се е образувало изпълнителното дѣло № 335/97 год., нѣма да се противи, или, ако се противи да ли присъединяющиятъ се кредиторъ има право, споредъ своя изпълнителенъ листъ, да вземе участие и по това изпълнително дѣло; така щото съ протокола отъ 4 ноемврий 1898 год. само е запазено на Тодоръ Лазаровъ едно евентуално право, но не и придобито нѣкакво право по начинъ, щото да се счита, че тоя протоколъ влѣзалъ въ законна сила, ако не е билъ обжалванъ въ нѣкакъвъ срокъ. Отъ изложеното слѣдва, че първото и третото касационни оплаквания, относящи се до това, че съ протокола отъ 4 ноемврий 1898 год. Тодоръ Лазаровъ билъ присъединенъ кредиторъ, а апелативниятъ сждъ е утвърдилъ противното и че този протоколъ билъ влѣзалъ въ законна сила като необжалванъ въ срокъ, сж оплаквания неоснователни; 2) чл. чл. 848 и 849 отъ Гражданското сждопроизводство, на които се осланя второто касационно оплакване, нѣ-

матъ приложение въ случая, и, слѣдователно, това оплакване е неоснователно, защото мълчанието на Петко Станчевъ може да означава наистина едно мълчаливо негово самопризнание, въ смисъль, че прямиятъ длъжникъ Тодоръ Станчевъ билъ въ дѣйствителность несъстоятеленъ и за това — той — Петко Станчевъ — не изисквалъ щото кредиторътъ Тодоръ Лазаровъ да не обръща вниманието си противъ него до като не се докаже несъстоятелностьта на Тодоръ Станчевъ; обаче, съгласно чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство, това му самопризнание може да служи за доказателство само противъ него по изпълнителното дѣло № 524/98 год., по което той е осжденъ спрѣмо Тодоръ Лазаровъ като поржчитель, но не и за доказателство противъ Стефанъ х. Добревъ, по изпълнителното дѣло № 335/97 год., по което той е осжденъ не като поржчитель, а като прямъ длъжникъ, и 3) щомъ Тодоръ Лазаровъ нѣмалъ право да вземе участие въ изпълнителното дѣло № 335/97 год., той не може и да обжалва дѣйствията на сждебния приставъ, относящи се до това изпълнително дѣло, слѣдователно, четвъртото и петото му касационни оплаквания, като се отнасятъ до дѣйствията на сждебния приставъ по реченото изпълнително дѣло, сж оплаквания неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сжд **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодоръ Лазаровъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 4 декемврий 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 149 — (787) — 18 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 121, по описа за 1904 год.. на Българската народна банка, съ Тана и Лена Ионеви, отъ село Иваняне, и съ Ив. Маноловъ, отъ с. Филиповци, за недвижими имоти.* — Въ заседанието се явиха М. Марковъ, помощникъ-юрисконсултъ при Българската народна банка и отвѣтницата по касация Тона Ионева, съ повѣреника си адвоката Д. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тона, Лена и Гжла Ионеви, отъ с. Иваняне, съ искова молба, подадена на 17 юлий 1902 год. въ IV Софийски мирови сждия, молятъ да се осжди Българската народна банка и Манолъ Ионевъ, отъ село Иваняне, да вдигнатъ неправилно наложения запоръ върху $^3/_4$ части отъ имотитѣ, подробно описани въ сжщата имъ искова молба и които имоти имъ сж останали въ наслѣдство отъ покойния имъ баща Иона Младеновъ. Запорътъ е билъ наложенъ отъ банката за дългъ на Манолъ Ионовъ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1902 год., подъ № 1427, отхвърлилъ искътъ. Недоволни отъ това рѣшение, Лена, Гжла и Тона Ионеви подали апелативна жалба въ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „прѣдъ първата инстанция ищцитѣ сж прѣдставили осемъ турски тапии, съ които сж искали да докажатъ, че тѣ се отнасятъ до претендиранитѣ отъ тѣхъ

изброени въ исковата имъ молба недвижими имоти. Обаче, отвѣтната страна като не е признала че тѣзи имотѣ се отнасять именно до тѣзи имоти, нито пъкъ ищцитѣ сж прѣдставили доказателства, че сжщитѣ имоти сж били на тѣхния наслѣдодатель Ионе Младеновъ, така щото въпрѣки обстоятелството, че съ прѣдставеного по дѣлото свидѣтелство подъ № 1035 902 год., издадено отъ Филиповското селско общинско управление, качеството имъ на наслѣдници на покойния Ионе Младеновъ, ако и да е доказано, то искътъ имъ е билъ отхвърленъ единствено на това основание, че не сж доказали какво имотитѣ сж били собственость на тѣхния баща. Прѣдъ сжда ищцитѣ сж искали да установять чрѣзъ мѣстно дознание, какво тѣ сж придобили собственостьта върху $^{3}/_{4}$ части отъ казанитѣ имоти по наслѣдство отъ покойния си баща Ионе Младеновъ. Такова едно доказателство сждътъ имъ е допусналъ и отъ показанията на разпитанитѣ шесть души околни лица при мѣстното дознание искътъ имъ се напълно доказва, съ изключение на кжщата. И шесттѣхъ околни лица сж показали че всичкитѣ имоти по исковата молба, съ изключение на кжщата, сж били стопанисвани отъ дѣдо Ионе до неговата смърть, а слѣдъ него ги завладѣли наслѣдницитѣ му, сегашнитѣ ищци. Що се отнася до кжщата, околнитѣ лица твърдять, че тя е била правена слѣдъ смъртьта на дѣдо Ионе, отъ отвѣтника Маноль Ионевъ, който самъ си купувалъ материяла. Прочее, отъ съвокупностьта на показанията на околнитѣ лица се установява, че претендиранитѣ имоти сж били стопанисвани отъ дѣдо Ионе Младеновъ и слѣдъ неговата смърть — отъ сегашнитѣ ищци, като негови наслѣдници. Отъ друга страна като се иматъ прѣдъ видъ показанията на сжщитѣ околни лица, въ свръзка съ свидѣтелството на Филиповского селско общинско управление подъ № 1035 902 год., че покойниятъ дѣдо Ионе е оставилъ слѣдъ себе си три дъщери — сегашнитѣ ищци и единъ синъ — отвѣтника Маноль Ионевъ, или всичко четири прави наслѣдници, то сегашнитѣ ищци иматъ право на $^{3}/_{4}$ части отъ изброенитѣ въ исковата имъ молба имоти, съ изключение на този подъ № 1, въ какъвто случай и наложениятъ запоръ отъ банката на 31 май 1902 год., за дългъ на Маноль Ионевъ, е неправилно наложенъ и върху слѣдуемитѣ се части на ищцитѣ", — съ рѣшението си отъ 28 ноемврий 1903 год., подъ № 491, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на IV Софийски мирови сждия отъ 19 септемврий 1902 год., подъ № 1427, така: признава Тона и Лена Ионеви, отъ с. Иваняне и Иванъ Маноловъ, отъ с. Филиповци, за собственици върху $^{3}/_{4}$ части отъ имотитѣ, подробно изброени въ исковата имъ молба, до Софийски околийски мирови сждия съ дата 17 юлий 1902 год., съ изключение на имотъ подъ № 1 отъ сжщата искова молба, за което осжжда Българската народна банка и Маноль Ионевъ да вдигнать запора отъ сжщитѣ имоти само за $^{3}/_{4}$ части, наложенъ на 31 май 1902 год., съ описенъ протоколъ на сждебния приставъ при сжда. Осжжда Българската народна банка и Маноль Ионевъ да заплатять на ищцитѣ 117 лева и 8 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции и на хазната 11 лева за толкова изразходвани и незаплатени призовки". — Срѣщу това рѣшение Българската народна банка подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло

чл. чл. 107, 325 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че съ мѣстно дознание могло да се доказва, че извѣстни недвижими имоти сж останали нѣкому въ наслѣдство и че сж станали негова собственость.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: главното оплакване на Българската народна банка се състои въ това, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е константиралъ собственостьта на прѣдметнитѣ недвижими имоти възъ основание разпитанитѣ по дѣлото околни лица. Вѣрно е, че мѣстното дознание е било искано отъ прѣдставителя на банката за да се види, да ли прѣдставенитѣ крѣпостни актове съ показанитѣ въ тѣхъ граници се отнасятъ къмъ спорнитѣ имоти; обаче, окржжниятъ сждъ е използувалъ това доказателствено срѣдство за друга цѣль, а именно за доказване, че прѣдметнитѣ имоти сж били стопанисвани отъ покойния Ионе Младеновъ, а слѣдъ неговата смъртъ отъ ищцитѣ, негови наслѣдници. Това дѣйствие на окржжния сждъ е противно на закона и нарушава чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като споредъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство правото на собственость не може да се доказва съ свидѣтели, освѣнъ въ случая на давностно владѣние, съгласно съ постановлението на чл. 325 п. 2, а споредъ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, както вече е обяснилъ Върховниятъ сждъ, давностното владѣние не може да се доказва съ мѣстно дознание, което е прѣдвидено отъ закона за друга цѣль, а именно главно за опрѣдѣление границитѣ на имотитѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 491, отъ 28 ноемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 150 — (788) — 18 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 293, по описа за 1904 год., на Евда и Еленица Антонови, отъ гр. София, съ Василъ Антоновъ, отъ сжщия градъ, за недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието се яви само отвѣтникътъ по касация Василъ Антоновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 13 августъ 1903 год., Евда и Еленица Антонови, отъ гр. София, заявили прѣдъ III Софийски мирови сждия искъ противъ Василъ Антоновъ, отъ сжщия градъ, за $^{2}/_{5}$ части отъ $^{1}/_{4}$ часть отъ недвижимъ имотъ, находящъ се въ София, въ улица „Ст.-Владайска", съ граници подробно описани въ исковата молба, отъ стойность 700 лева. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 28 августъ 1903 год., № . . . , уважилъ напълно искътъ на ищцитѣ.

Василъ Антоновъ недоволенъ отъ това рѣшение, подалъ апелативна жалба въ Софийския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „въ първостепенната инстанция ищцитѣ за доказателство на искътъ си сѫ прѣдставили крѣпостенъ актъ № 473 97 год., отъ който се вижда, че ищцитѣ на основание свидѣтелство № 8828 97 год. на Софийското градско общинско управление, протоколъ за обстоятелствена провѣрка и постановление, сѫ се снабдили съ сѫщия крѣпостенъ актъ за 2/5 части отъ 1/4 часть отъ кѫщата — прѣдметъ на настоящия искъ. Отвѣтникътъ е направилъ възражение да се отхвърли искътъ на ищцитѣ, защото между него и ищцитѣ имало процесъ за спорната кѫща и е разрѣшенъ окончателно между тѣхъ съ влѣзло въ законна сила рѣшение. Отъ така прѣдставенитѣ доказателства става явно, че ищцитѣ сѫ доказали искътъ си, а отвѣтникътъ не е доказалъ възражението си, защото прѣдставената искова молба отъ 4 септемврий 1901 год., вх. № 17191, не е рѣшение влѣзло въ законна сила и не се вижда какъ е разрѣшенъ първоначално спорътъ между странитѣ. Отъ така прѣдставенитѣ доказателства мировнятъ сѫдия не е можалъ да дойде до друго заключение по разрѣшението на настоящия споръ, освѣнъ до онова, което е изразено въ самото рѣшение. Значи сѫщото рѣшение на мировия сѫдия е правилно издадено при наличностьта на доказателствата, които сѫ му били прѣдставени. Въ втората обаче инстанция отвѣтникътъ прѣдставлява единъ прѣписъ отъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 9, отъ 25 януарий 1903 год., което е влѣзло въ законна сила, както това се вижда отъ удостовѣрението на сѫщия сѫдъ № 16758 903 година. Отъ този прѣписъ отъ рѣшение се вижда, че между сѫщитѣ страни и за сѫщия имотъ е имало процесъ, по който ищцитѣ сѫ признали, че този имотъ имъ е останалъ въ наслѣдство отъ покойния имъ баща и отвѣтникътъ е завладѣлъ тѣхнитѣ части, които се равнявали на 1/2 отъ цѣлата спорна кѫща, то сѫ молили да се осѫди отвѣтникътъ да имъ ги отстѫпи и сѫдътъ е призналъ съ сѫщото рѣшение, че тѣ иматъ право само по 1/20 часть отъ нея. Съ исковата си молба ищцитѣ измѣняватъ само основанието на искътъ си, като казватъ, че сега искатъ части отъ кѫщата като собственици по крѣпостенъ актъ, това обаче основание сѫдътъ не може да имъ признае, едно, защото ищцитѣ сѫ признали какво кѫщата е останала по наслѣдство отъ баща имъ, а друго — самиятъ крѣпостенъ актъ е основанъ на общински удостовѣрение и постановление — начинъ, който не прѣдставлява голѣма гаранция за правилното му издаване. По тая причина сѫдътъ намира, че между странитѣ по настоящия процесъ има присѫдено нѣщо съ влѣзло въ законна сила рѣшение и това рѣшение е задължително за странитѣ така както процесътъ по-рано е разрѣшенъ между тѣхъ. Щомъ ищцитѣ по силата на издаденото рѣшение сѫ припечелили отъ спорния имотъ по 1/20 часть и това свое припечелено право могатъ вече да реализиратъ по сѫщото рѣшение, то искането имъ да имъ се присѫдятъ по 2/5 части отъ 1/4 часть отъ сѫщия имотъ, е неоснователно и като такова слѣдва да се отхвърли, като сѫщитѣ ищци се осѫдятъ на разноскитѣ, които сѫ послѣдвали отвѣтника за двѣтѣ инстанции. Прочее отъ изложеното до тукъ става явно, че при това положението на доказателствата, рѣшението на II Софийски мирови сѫдия, съ което е присѫденъ искътъ на ищцитѣ, слѣдва да се отмѣни," — съ рѣшението си отъ 19 ноемврий 1903 год., подъ

№ 501, отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и отхвърлилъ искътъ на ищцитѣ, като неоснователенъ. — Срѣщу това рѣшение Евда и Еленица Антонови, подаватъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е постѫпилъ въпрѣки закона, като е призналъ, че по настоящето дѣло имало res judicata, присѫдена работа, когато въ случая нито прѣдметътъ билъ сѫщиятъ, нито пъкъ юридическото основание е било сѫщото.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: Софийскиятъ окр. сѫдъ констатира въ рѣшението си, че въ случая сѫществуватъ всичкитѣ условия за да се признае, че прѣдставеното по дѣлото рѣшение съставлява присѫдена работа по настоящето дѣло. Окрѫжниятъ сѫдъ още, като сѫдъ по сѫщество, установява, че и прѣдметътъ на спора е единъ и сѫщъ съ разрѣшения по-рано процесъ, а именно, че се касае за сѫщия недвижимъ имотъ, и юридическото основание е сѫщото, а именно, че се касае за собственостьта на тоя имотъ. Той правилно разсѫждава, че юридическото основание на спора не се измѣнява съ това, че подиръ свършването на първия процесъ, страната, която го е изгубила, го подновява на основание на крѣпостенъ актъ, издаденъ по-послѣ, но по прѣдшедствующа юридическа причина, и то по реда, прѣдвиденъ за замѣняване стари документи съ нови.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ сѫдъ, като намира, че Софийскиятъ окр. сѫдъ не е допусналъ по настоящето дѣло нѣкакво нарушение на закона, като е приелъ, че сѫществува по него присѫдена работа, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Евда и Еленица Антонови, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 501, отъ 19 ноемврий 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 151 — (794) — 18 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 780, по описа за 1904 год., на Султана, бивша съпруга на д-ръ Ст. Христовъ, отъ гр. София, както и на Стелияна д-ръ Ст. Христова, отъ сѫщия градъ, срѣщу рѣшението на Софийски апелативенъ сѫдъ подъ № 57; отъ 8 мартъ 1904 година.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Ал. Малиновъ и Ив. Славовъ, първиятъ повѣреникъ на Стелияна д-ръ Ст. Христова, а вториятъ повѣреникъ на отвѣтницата Султана д-ръ Христова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба до Софийския окр. сѫдъ отъ 20 юний 1894 год. Ал. П. Радевъ, адвокатъ, повѣреникъ на д-ръ Стефанъ Христовъ, санитаренъ Майоръ, е заявилъ, че този послѣдниятъ прѣзъ м-цъ августъ 1883 год. сключилъ договоръ за покупка — продажба на една кѫща на улица „Самоковска", „Кафене Баши", за 12.000 лева златни съ Ив. Хаджиеновъ, пълномощникъ на Тодоръ Икономовъ, но понеже довѣрительтъ му, като директоръ на фелдшерското училище, жела-

[illegible] тази къща за помѣщение на сѫдото училище, билъ за-
ставилъ да я мисли Хаджиенови, вмѣсто на него, за трѣтъ лица фактично [illegible] върху Ив. Иванов, а сетнѣ върху жена му Султана д-ръ Христова [illegible] къща, вслѣдствие на което и крѣпостния актъ билъ издаденъ на името на жена му Султана д-ръ Христова. Понеже действителниятъ собственикъ на тази къща билъ довѣрителя [illegible] той въ сѫщность я билъ купилъ и броилъ паритѣ и не [illegible] на Хаджиеновъ, то Султана д-ръ Христова, като немѣюща върху нея никакви права, била длъжна да му я отстѫпи и прѣхвърли или да заплати стойностьта ѝ отъ 12.000 лева заедно съ платежа за издаването на крѣпостния актъ мита отъ 507 лева и да му заплати още и [illegible] отъ него за ремонтирането на къщата суми отъ [illegible] лева и 30 ст., или всичко общата сума отъ 31.252 лева и 80 ст. съ лихвитѣ и разноскитѣ, за това е молилъ осѫждането на Султана д-ръ Христова на горнята сума съ слѣдуемитѣ се лихви и разноски. Противъ тоя искъ отвѣтницата Султана д-ръ Христова е прѣдявила насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 36.217 лева и 20 ст., произходящъ отъ това, че въ разни [illegible] съпругътъ ѝ д-ръ Христовъ билъ получилъ отъ нея 14.317 лева и 20 ст., които билъ длъженъ да я повърне и че сѫщиятъ прѣзъ врѣмето отъ 1883 до 1893 години билъ получилъ отъ наема на нейната къща една обща сума отъ 21.900 лева, които и до сега не ѝ билъ прѣдалъ, вслѣдствие на което е молила да се уважи тоя насрѣщенъ искъ, а д-ръ Христовъ и [illegible] да се осѫди тоя послѣдниятъ да ѝ заплати сумата отъ 36.217 лева и 20 ст. съ лихвитѣ и разноскитѣ. Софийскиятъ окр. сѫдъ образувалъ гражданско дѣло № [illegible] 94 год. и съ рѣшението си № [illegible] 99 год. уважилъ [illegible] и насрѣщниятъ искъ така: „осѫжда Султана д-ръ Христова, отъ гр. София, да заплати на д-ръ Ст. Христовъ, отъ сѫщия градъ, 12.000 лева златни и други 11.473 лева 50 ст. сребро заедно съ лихвитѣ имъ на тия двѣ суми по [illegible], на година, считано отъ 20 юний 1894 год. до изплащането имъ и разноскитѣ по водене на дѣлото разноски 402 лева и да заплати на казаната Султана д-ръ Христова 964 лева и 75 ст. за мита и канцеларски разноски; осѫжда д-ръ Ст. Христовъ да заплати на Султана д-ръ Ст. Христова 17.150 лева заедно съ лихвитѣ имъ по [illegible], на година, считано отъ 27 февруарий 1895 год. до изплащането имъ, като заплати и на казаната 38 лева за нотариални разноски; оставащата часть отъ иска на ищеца и тая отъ на насрѣщния искъ на отвѣтницата се отхвърлятъ". И двѣтѣ страни сѫ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 129 99 год. и като вземалъ прѣдъ видъ, [illegible] отъ [illegible] искъ състои въ искане да се отстѫпи и прѣхвърли самата къща или да се заплати стойностьта ѝ отъ 12.000 лева златни заедно съ платежа по акта крѣпостни мита отъ 507 лева златни. [illegible] произнасянето на отрѣшението на окр. сѫдъ отъ 14 октомврий 1896 год. ищецътъ е измѣнилъ искането си за да му се прѣхвърли самата къща, да да точно само изплащането на стойностьта ѝ отъ 12.000 лева заедно съ разноскитѣ по акта отъ 507 лева. Ищецътъ поддържа, че къщата тая сума отъ 12.507 лева златни е била заплатена отъ него лично и съ чисти негови пари за това и иска нейното повръщане. За да докаже това твърдение той се е позовалъ на показанията

на свидѣтелитѣ Ив. Ивановъ, Ив. Хаджиеновъ, Никола Странски и д-ръ Калевичъ и на слѣдующитѣ писмени доказателства: двѣ телеграми отъ 1/VII и 22/VII 1883 год., едно писмо отъ 21/VIII 1883 год., едно удостовѣрение № 1508, отъ 17/I 1895 год., една квитанция подъ № 4767 и двѣ удостовѣрения издадени отъ свидѣтелитѣ на Ивановъ и Ив. Хаджиеновъ. Отъ всички тѣзи данни обаче се установява съ положителность само факта, че крѣпостнитѣ мита отъ 507 лева сж били внесени отъ ищеца и че сжщиятъ е внесалъ и капарото отъ 3000 лева на свидѣтеля Ив. Ивановъ. — За остатакътъ отъ 12.000 лева и този свидѣтель както и Ив. Хаджиненовъ, незнаялъ кой го е внесалъ и съ чии пари. Двѣтѣ телеграми, както и писмото отъ Севлиево, като данни непровѣрени отъ сжда, не съставляватъ доказателства за него, а двѣтѣ удостовѣрения на Ив. Ивановъ и Ив. Хаджиеновъ се опровергаватъ отъ показанията на самитѣ свидѣтели. Само отъ показанията на свидѣтелитѣ Странски и Калевичъ, въ свързка съ удостовѣрението № 1508, се установява факта, че на 28/IX 1883 год. сж били изтеглени отъ д-ръ Христовъ отъ Българската народна банка 6000 лева, но това още не е доказателство че непрѣменно тѣзи пари сж били внесени срѣщу стойностьта на кжщата, защото никакви други данни въ тая смисълъ въ дѣлото не сжществуватъ; прочее, не е установено, че ищецътъ е именно внесалъ 12.000 лева и то свои пари за покупката на кжщата на отвѣтницата, но и да бѣше установенъ този фактъ, то и въ такъвъ случай заявениятъ искъ би билъ неоснователенъ, защото съ нищо не е доказано прѣдъ сжда, че е имало уговорено условие между странитѣ за повръщането на тия пари. И дѣйствително самиятъ фактъ, че единъ отъ съпрузитѣ купува съ свои частни суми, кжща или друга вещь въ полза на другия съпругъ, — не съставлява още достатъчно основание за да се иска повръщането на паритѣ, до гдѣто не бжде доказано, че паритѣ сж дадени съ условие за повръщане. Въ отсжтствието на подобно условие слѣдва да се презюмира, че паритѣ сж дадени или за погасяването на нѣкакво по-рано сжществующе задължение или пъкъ че сж дадени подъ видъ на дарение и че слѣдователно тѣ не подлежатъ на повръщане. Прочее, искътъ по това перо е неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли. Второто перо отъ искътъ състои въ разноскитѣ въ размѣръ на 18.745 лева и 80 ст., които ищецътъ билъ изразходвалъ за ремонтирането на сжщата кжща, — за установяването на което ищецътъ се е позовалъ наредъ разписки издадени отъ разни лица, които сж били и провѣрени прѣдъ сжда съ разпита на подписавшитѣ ги свидѣтели. Отъ всички тия доказателства дѣйствително се установява, че кжщата на отвѣтницата е била на нѣколко пжти ремонтирана, че ищецътъ се е разпореждалъ за ремонтирането ѝ и че той сжщо билъ плащалъ на работницитѣ и на майсторитѣ за тѣзи ремонти, но свидѣтелитѣ не знаятъ да ли тѣзи разходи сж ставали отъ частнитѣ срѣдства на ищеца или же отъ сумитѣ на отвѣтницата които сж се намирали тогава, споредъ другитѣ данни на дѣлото въ ржцѣтѣ на ищеца. Важното въ случая е да се знае, че тѣзи разходи сж ставали именно отъ частнитѣ суми на д-ръ Христовъ и че е имало условие за повръщането имъ, но такива данни въ дѣлото не сж установени, за това и въ тази си часть искътъ ще слѣдва да се отхвърли. Фактътъ, че д-ръ Христовъ лично е тритиралъ съ работницитѣ и майсторитѣ и че лично

ство е доказалъ, че [illegible] съ качеството му на съпругъ на отвѣтницата и пълномощникъ на нейния генералъ пълномощникъ по администрирането на нейнитѣ имоти. Презумпцията е, че той по отношение на тия имоти дѣйствува отъ името и за смѣтка на дѣйствителния собственикъ на имота и съ нейни лични средства, получавани отъ доходитѣ напримѣръ на сѫщитѣ тия имоти, до доказване на противното. А тъй че той въ това врѣме е ималъ пари принадлежащи на отвѣтницата, получени отъ наемитѣ на нейнитѣ кѫща се вижда отъ удостовѣренията подъ № 1531 (стр. 91 на главното дѣло), № 1302 (стр. 92), №№ 1149 и 1035 и удостовѣрението на Ив. Славейковъ приложено къмъ защитата му отъ които става явно, че той е получилъ по тия документи 14.713 лева и 32 ст. лични суми на отвѣтницата. Прочее, презумпцията е, че съпругътъ е правилъ ремонтитѣ въ кѫщата и е извършвалъ инсталациитѣ, като пълномощникъ на жена си отъ полученитѣ отъ него за нейна смѣтка суми, за това и по това перо искътъ ще слѣдва да се отхвърли. Настоящиятъ искъ на Султана д-ръ Христова се състои отъ двѣ пера: 1) иска се повръщането на събранитѣ отъ д-ръ Христовъ доходи на кѫщата въ размѣръ на 21.900 лева, и 2) повръщането на 14.317 лева и 20 ст. дадени му въ разни врѣмена отъ отвѣтницата. Както се каза и по-горе първото перо отъ тоя искъ е установено само въ размѣръ на 14.713 лева и 32 ст., но и въ тоя си размѣръ то не подлежи на повръщане отъ страна на д-ръ Христовъ: 1) защото това перо е било употрѣбено за ремонтирането на кѫщата на Султана д-ръ Христова, и 2) защото частнитѣ доходи на съпрузитѣ не могатъ да съставляватъ тѣхна частна собственость, а служатъ за нуждитѣ на семейството. И двамата съпрузи сѫ длъжни споредъ своитѣ доходни срѣдства да вземать участие въ разходитѣ на семейството, безъ да могатъ да искатъ за повръщането на консумиранитѣ вече доходи отъ тѣхнитѣ частни имоти. Този принципъ е прокаранъ въ много отъ западнитѣ законодателства, и се прилага като напр. въ Франция даже и за режима на раздѣлението. На имотитѣ между съпрузитѣ, той е съобразенъ съ справедливостьта и съ общитѣ принципи на правото, за това се приема и отъ сѫда при разрѣшението на настоящето дѣло. Прочее, това перо отъ настоящия искъ ще слѣдва да се отхвърли. По второто перо отъ искътъ за Султана д-ръ Христова иска повръщането отъ бившия си съпругъ на полученитѣ отъ него въ разни врѣмена суми. Въ общъ размѣръ отъ 14.317 лева и 20 стотинки. Прѣди всичко ще слѣдва да се отбѣлѣжи обстоятелството, че за сумата отъ 25 лири турски прѣпратени чрѣзъ Георги Живковъ и за сумата отъ 2000 лева употрѣбена за пренасянето на покѫщнината отъ Букурещъ въ Севлиево, въ цѣлото не сѫществуватъ абсолютно никакви доказателства, защото посоченитѣ за установяването имъ свидѣтели Георги Драгоминовъ и Никола Живковъ, не знаятъ рѣшително нищо за тѣхъ. По отношение само на сумата отъ 7500 лева говори свидѣтельтъ Тодоръ Стоевъ и на сумата отъ 130 наполеона произхождащи отъ продажба на мѣсто въ Плоещъ — говори свидѣтельтъ Димитъръ Агура. Първиятъ отъ тия двама свидѣтели разпитани на два пѫти дава противорѣчиви показания, така че не може да съставлява за сѫда такова достовѣрно доказателство, върху което изключително да се основе едно рѣшение за сума отъ 7500 лева; вториятъ свидѣтель обаче съ голѣма положителность възпроизвежда само-

признанието на д-ръ Христовъ, че билъ получилъ отъ жена си отъ продажбата на мѣстото й — 130 наполеона и установява за сжда този фактъ; но и при такова положение на работата, въ отсжтствието на изрично стимулирано условие за повръщането на тая сума, искътъ й по отношение на тая сума ще слѣдва да се отхвърли. На основание съображенията изказани по поводъ искътъ на д-ръ Христовъ за 12.507 лева, сждътъ и тукъ счита, че паритѣ сж дадени безъ условие за повръщане, за това и не може да се иска тѣхното изплащане отъ д-ръ Христовъ. Че разноскитѣ по отхвърленитѣ искове ще слѣдва да се присждятъ на страната срѣщу която тѣ сж били заведени", — съ рѣшенито си № 57, отъ 8 мартъ 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „искътъ на д-ръ Ст. Христовъ прѣдявенъ противъ Султана д-ръ Христова на 20/VI 94 год., вх. № 8252, за отстжпването на една кжща или заплащането на стойностьта й отъ 12.000 лева, заедно съ 18.745 лева и 80 ст. за поправки или всичко за сумата 31.252 лева и 80 ст. се отхвърля сжщо се отхвърля и насрѣщниятъ искъ на Султана д-ръ Христова противъ д-ръ Стефанъ Христовъ, прѣдявенъ на 27 януарий 1895 год. за 36.217 лева и 20 ст.; осжжда Стелияна д-ръ Христова, наслѣдница на покойния д-ръ Ст. Христовъ, да заплати на хазната 294 лева за направени въ двѣтѣ инстанции сждебни разноски и да заплати на Султана д-ръ Христова 34 лева за разноски, исчислени по приспадане, за въ двѣтѣ инстанции". — Срѣщу това рѣшение подаватъ касационни жалби както Стелияна д-ръ Христова, съпруга и наслѣдница на д-ръ Ст. Христовъ, така и Султана, бивша съпруга на д-ръ Ст. Христовъ. Първата се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 10, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки правилото, че владѣлецътъ на движима вещь се счита за неинъ собственикъ, приелъ презумцията, че изразходванитѣ отъ ищеца суми за ремонтъ на кжщата на отвѣтницата трѣбва да сж произхождали отъ нейни частни доходи; 2) сжщитѣ тия членове, защото се е водилъ по правовитѣ норми на французкото законодателство, когато у насъ и по законъ и по практика въ сѣмейството владѣе пълна имуществена раздѣлность и всѣкой отъ съпрузитѣ е самостоятеленъ господарь на своитѣ движими и недвижими имоти; 3) чл. чл. 630, 328 и 641 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е показалъ отъ гдѣ вади заключение, че свидѣтелитѣ Ивановъ и Хаджиеновъ сж опровергавали удостовѣренията които тѣ по-рано сж издали, когато, напротивъ, Ивановъ подвърдява факта въ удостовѣрението му; 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроводство, чл. 49 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 430 и 435 отъ Гражданското сждопроводство, защото безъ данни за сжществуването нѣкакъвъ дългъ отъ ищеца къмъ отвѣтницата или за намѣрението му да й подарява, сждътъ допуска презумцията, че броенитѣ отъ ищеца 12.000 лева за кжщата на отвѣтницата били дадени за погасяване нѣкое задължение или като дарение, щомъ нѣмало изрично условие за повръщането имъ, не обсждилъ обаче сждътъ довода му, че той е дѣйствувалъ като negotiorum gestor, и 5) чл. чл. 688, 782 и 783 отъ Гражданското сждопроводство, защото я е осждилъ на 338 лева разноски въ полза на държавата, спрѣмо която тя си е платила всичко, а щомъ насрѣщниятъ искъ прѣвишавалъ съ 4964 лева и 40 ст. примиятъ

искъ, то трѣбвало отвѣтницата да бжде осждена да й плати сждебнитѣ и по водене дѣлото разноски върху тая сума. — Втората се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроихводство, защото безъ доказателства въ дѣлото и безъ доводъ отъ противната страна, е приелъ, че сумитѣ които д-ръ Христовъ е получавалъ отъ наемитѣ на кжщата, сж отишли за поддържане на семѣйството; 2) чл. 630 отъ сжщото сждопроизводство, защото противорѣчиво е приелъ, отъ една страна, че получената отъ наемъ сума 18.733 лева е отишло за поддържане на сѣмейството, отъ друга страна, че сжщата сума е отишла за поправки на кжщата, безъ да е оцѣнилъ въ това отношение заключението на експертизата; 3) и 4) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото нито по закона нито по обичай съставлява дарение даването пари отъ единъ сжпругъ на другъ, макаръ и да нѣма условие за повръщането на тия пари, слѣдователно, да се говори че тѣ не подлежатъ на повръщане би било все едно да се каже че сждиитѣ не живѣятъ въ сжщото общество и прочее.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) двѣ отъ съображенията на апелативния сждъ сж главни и рѣшающи изхода на дѣлото. Разумътъ на едното отъ тѣхъ е: който измежду двама съпрузи е далъ пари на другия и ги иска обратно длъженъ е въ случай на споръ, да докаже, не само че паритѣ сж били негови, но още че ги е далъ съ условие за повръщане, понеже инакъ, може да се прѣдполага че ги е далъ било срѣщу нѣкой прѣдшедствующъ неговъ дългъ, било въ даръ. Срѣщу това съображение на сжда ищцовата страна противопоставя въ четвъртото си касационно оплакване слѣдующия аргументъ: щомъ нѣма доказателства за прѣдшедствующъ дългъ или за намѣрение на дарение, трѣба да се приеме че паритѣ сж били дадени съ условие за повръщане. Отвѣтницата отъ своя страна противопоставя въ послѣднитѣ си двѣ касационни оплаквания аргумента: щомъ даването пари отъ единия съпругъ на другия не съставлява закона (или по обичая) презумция за дарение, трѣбва да се приеме че паритѣ сж били дадени съ условие за повръщане. Значи и двѣтѣ сждящи се страни чрѣзъ аргументиране à contrario достигатъ до простата, не установена отъ закона презумция, че паритѣ сж били давани съ условие за повръщане. Като се има обаче прѣдъ видъ: че по силата на чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, страната която основава притежанието си на договоръ за наемъ или влогъ, длъжна е да докаже това си юридическо основание, че когато, вмѣсто прями доказателства, се авансиратъ прости презумции, тѣ, по силата на чл. 435 отъ сжщото сждопроизводство се прѣдоставятъ на усмотрѣнието на сжда по сжщество; че въ случая апелативниятъ сждъ, като не игнорира авансираната отъ странитѣ презумция, допуска още и презумцията за погасяване на прѣдшедствующъ дългъ, така же и презумцията за дарение; че тѣзи двѣ презумции могатъ се оправда както отъ факта гдѣто и двѣтѣ страни притежаватъ да сж си давали взаимно или да сж давали една за друга пари, за което има и нѣкои доказателства констатирани отъ сжда, така жѣ и отъ факта, че тѣ това сж правили въ битностьта имъ на съпругъ и съпруга: слѣдва да се приеме, че съображението на

сѫда, основано върху тия презумции не е неоснователно. Споредъ това, четвъртото касационно оплакване на ищцовата страна, както и двѣтѣ послѣдни касационни оплаквания на отвѣтницитѣ сѫ неоснователни. Щомъ реченото съображение на сѫда е правилно, безпрѣдметни оставатъ както първото така и третото касационни оплаквания на ищцовата страна; 2) второто отъ двѣтѣ главни съображения на апелативния сѫдъ съдържа принципа, че съпругътъ, като глава на сѣмейството, по право управлява имотитѣ и на своята съпруга, слѣдователно съ тѣхнитѣ прходи той има право да посрѣща нуждитѣ на сѣмейството. Съ силата на тоя принципъ апелативниятъ сѫдъ отхвърля притезянието на отвѣтницата отъ 21.900 лева, които съпругътъ ѝ прибиралъ отъ доходитѣ на кѫщата ѝ. Сѫщиятъ принципъ сѫдътъ прилага и по притезянието на ищеца отъ 18.745 лева, изразходвани за ремонта на сѫщата кѫща, при всичко че сѫщото притезяние сѫдътъ отхвърля и по съображението, че ищецътъ не е доказалъ да ли тия пари, дори ако сѫ били негови, сѫ били изразходвани съ намѣрение за повръщне. Прочее, ищцовата страна нѣма интересъ да се оплаква както тя прави съ второто си касационно оплакване, противъ прилагането на тоя принципъ. Но това ѝ оплакване е неоснователно, защото апелативниятъ сѫдъ прилага тоя принципъ, не само за това, защото се прилага въ Франция и въ други цивилизовани страни, но още и защото го намира „съобразенъ съ справедливостьта и съ общитѣ принципи на правото". Чл. 10 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава право на сѫда по сѫщество, когато дѣйствующитѣ въ сила закони сѫ не пълни, не ясни или противорѣчиви да прибѣгва до общия смисълъ на законитѣ, до обичая и до справедливостьта. Принципътъ, за който е дума въ случая, намира косвено подкрѣпление въ дѣйствующия у насъ въ сила Законъ за настойничеството, чл. 7 на който изисква щото на майката — настойница да се назначава за съ настойникъ втория ѝ съпругъ, по съображение, между друго, че и въ имотно отношение тя ще бѫде подъ влиянието на мѫжа си — той ще управлява и нейнитѣ имоти и по този начинъ ще се бърка въ управлението и на имотитѣ на малолѣтнитѣ. Отъ гледна точка на справедливостьта този принципъ напълно се оправдава, защото нуждитѣ на сѣмейството сѫ нужди както на съпруга, така и на съпругата, слѣдователно, справедливо е да се посрѣщатъ разноскитѣ по тия нужди и отъ приходитѣ на тѣхнитѣ имоти, когато такива има. Щомъ апелативниятъ сѫдъ е ималъ основание да се води отъ този принципъ, слѣдва, че първото и второто касационни оплаквания на отвѣтницата сѫ неоснователни, едно, защото не се оспорявало отъ нея, че ищецътъ, въ битностьта му на неинъ съпругъ, е посрѣщалъ нуждитѣ на сѣмейството, за да сѫ потрѣбни доказателства или доводи за това, друго, защото като съобразява, отъ една страна, че 18.733 лева отъ наема на кѫщата, ищецътъ иждивилъ въ ремонта ѝ, отъ друга страна, че съ приходитѣ — наемитѣ отъ сѫщата кѫща — ималъ право да посрѣща нуждитѣ на сѣмейството, апелативниятъ сѫдъ не си противорѣчи, а дава едно двояко съображение за неоснователностьта на това искане, тѣмъ — паче, като и ремонтитѣ на кѫщата могатъ да се считатъ за нужди на сѣмейството, и 3) послѣдното касационно оплакване на ищцовата страна, основающе се на чл. чл. 688, 782 и 783 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно, защото отъ диспозитива на рѣшението, гдѣто апелативниятъ

сѫдъ казва, че наслѣдницата на ищеца се осѫжда да плати на хазната 294 лева за направени и въ двѣтѣ инстанции разноски и да заплати на отвѣтницата „34 лева за разноски изчислени по приспадане въ двѣтѣ инстанции", се вижда, че сѫдътъ е взелъ прѣдъ видъ обстоятелството, гдѣто насрѣщниятъ искъ прѣвишава прямия съ 4964 лева и 40 ст., но че слѣдъ „изчисление" на всичкитѣ разноски и въ двѣтѣ инстанции, наслѣдницата на ищеца остава да плати както 294 лева на хазната, така и 34 лева на отвѣтницата, а изчисление на всичкитѣ тия разноски съ надлежното приспадане не се прѣдстави отъ наслѣдницата на ищеца прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ за установяване на противното отъ онова, което апелативниятъ сѫдъ е приелъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Стелияна д-ръ Ст. Христова, както и касационната жалба на Султана д-ръ Ст. Христова, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 8 мартъ 1904 год., подъ № 57, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 152 — (800) — 20 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Грановъ, при секретаря Хр. П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 775, по описа за 1903 год., на Тодоръ Митевъ Дабевъ, отъ с. Гостилица, Дрѣновска околия, съ Дончо П. Рудевъ и Ради х. Величковъ, отъ гр. Дрѣново, за 320 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Дончо П. Рудевъ и Ради х. Величковъ, отъ гр. Дрѣново, съ искова молба отъ 13 февруарий 1902 год., заявили искъ противъ Тодоръ Митевъ Дабевъ, отъ с. Гостилица, прѣдъ Дрѣновския мирови сѫдия, за 320 лева, произходящи отъ покупко — продажба на недвижими имоти. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ апелирали прѣдъ Търновския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ обясненията на странитѣ, отъ приложенитѣ къмъ дѣлото протестъ, контра — протестъ и отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ мировия сѫдия се вижда, че между ищцитѣ и отвѣтника е станалъ пазарлъкъ за да продаде послѣдниятъ на първитѣ всичкитѣ си недвижими имоти въ землището на с. Гостилица, пазарлъкътъ билъ свършенъ окончателно, съгласили се върху цѣната 2000 лева, купувачитѣ дали 20 лева пѣй, обиколили имотитѣ, прѣгледали ги и дали още 300 лева срѣщу цѣната имъ чрѣзъ сина на отвѣтника, който като имъ казалъ, че отъ тѣхна страна нѣма помѣтане, тѣ му отговорили, че и отъ тѣхна страна нѣма помѣтане. Но на поканата на отвѣтника да му внесатъ остатъка 1680 лева и да го снабди съ крѣпостенъ актъ, тѣ отказали да сторятъ това, като посочили за причина както и сега поддържатъ, че имотитѣ се указали въ количество по-малки отъ колкото имъ били указани при пазарлъка; 2) отвѣтникътъ отказва да имъ повърне сумата 320 лева, понеже ищцитѣ не сѫ изпълнили задължението си да внесатъ остатъка 1680 лева

и се отказали отъ имотитѣ и съгласно чл. 122 отъ Закона за задълженията и договоритѣ той ималъ право да задържи тази внесена отнапрѣдъ цѣна която съставлява задатъкъ, и 3) това твърдение е неосновательно. Наистина, споредъ чл. 218 отъ поменатия законъ всѣка продажба е свършена щомъ има: а) опрѣдѣлени прѣдмети; б) опрѣдѣлени цѣни, и в) съгласие между странитѣ за цѣната и вещьта. Но когато се касае до недвижими имоти, чл. 219 изисква още единъ елементъ: да бѫде договорътъ сключенъ писмено и формата на договора — писмениятъ актъ за такива имоти е отъ сѫществото на договора, понеже безъ този елементъ споредъ сѫщия този чл. 219 продажбата е недѣйствителна. Отъ изложенитѣ горѣ данни се вижда, че всичко друго между странитѣ е било свършено, първитѣ три елементи сѫществуватъ, но прѣди да сѫществува четвъртия елементъ — писмениятъ договоръ, т. е. прѣди да се счита продажбата за свършена, една отъ странитѣ се е отказала отъ нея. Споредъ чл. 122 отъ поменатия законъ даденитѣ отнапрѣдъ срѣщу стойностьта на имотитѣ е неустойка въ случая за да се обезпечи изпълнението на задълженията на всѣка отъ странитѣ по сключения договоръ за продажбата, но ако този договоръ е окончателно сключенъ, ако е дѣйствителенъ. Но както се каза, въ случая договорътъ е недѣйствителенъ, задължението слѣдователно, което произтича отъ него за купувачитѣ — да платятъ цѣната е недѣйствително, а съгласно чл. 115 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е недѣйствителна и неустойката. Тъй щото сумата 320 лева въ случая не е неустойка, а е една сума, която една страна е дала на другата прѣдъ видъ на единъ бѫдащъ, неключенъ още договоръ, който не се е сключилъ и едната страна е обявила, че не желае да го сключи. А като е така, отвѣтникътъ е дълженъ да повърне на ищцитѣ сумата 320 лева, за получаването на които и за тѣхното задържане юридическа причина не сѫществува, а пъкъ никой не може даромъ да се обогатява за смѣтка на другиго противъ волята на послѣдния", — съ рѣшението си отъ 21 януарий 1903 год., подъ № 27, отмѣнилъ онова на Дрѣновския мирови сѫдия № 319, отъ 29 априлъ 1902 год. и уважилъ искътъ на ищцитѣ. — Срѣщу това рѣшение Тодоръ Митевъ Дабевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 115 и 122 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че договорътъ за неустойка билъ недѣйствителенъ, щомъ главното задължение — продажбата не била константирана съ писменъ актъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: вѣрно е, че съгласно съ постановлението на чл. 115 отъ Закона за задълженията и договоритѣ недѣйствителностьта на главното задължение влѣче подирѣ си недѣйствителностьта и на неустойката. Обаче, съвършено неправилно Търновскиятъ окр. сѫдъ е приелъ въ случая, че главното задължение е недѣйствително. Ако законътъ изисква писменъ актъ за дѣйствителностьта на продажба на недвижимъ имотъ, то това се отнася до прѣхвърлянето на собственостьта, а не и въобще до всѣка юридическа връзка, която по тоя поводъ може да се породи между странитѣ. Съ даването на задатъкъ тѣ достатьчно сѫ показали въ случая, че

сключватъ сериозна сдѣлка, нарушението на която влѣче прѣдвиденитѣ въ закона лошави послѣдствия. И да не е, обаче, задатъкъ, това, което е дадено прѣдварително, пакъ странитѣ не могатъ безнаказано да нарушаватъ взетитѣ върху си задължения, щомъ се констатира отъ сжда по сжщество, че всичкиятѣ други условия за сжществуване юридическа връзка между странитѣ сж били на лице, а отсжтствувалъ само писменъ актъ. Отсжтствието на писменъ актъ, както се каза, е попрѣчило за прѣхвърлянето на собственостьта, а не и за сжществуването на юридическа връзка между странитѣ — за това Търновскиятъ окр. сждъ, като е приелъ, че въ случая неустойката е била недѣйствителна само за това, че главниятъ договоръ не е билъ сключенъ въ писмена форма, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върхорниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сждъ № 27, отъ 21 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окр. сждъ.

№ 153 — (803) — 20 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 810, по описа за 1903 год., на братя Веселинъ, Балинъ и Стефенъ Жечеви, отъ село Марковча, срѣщу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ № 327, отъ 17 септемврий* 1903 *година.* — Въ заседанието се яви само касаторътъ Стефанъ Жечевъ, съ повѣреника си адвоката Александъръ Людскановъ.

Обтоятелствата на дѣлото сж: Ив. С. Овчаровъ отъ градъ, Провадия, заявилъ на 22 февруарий 1903 год. прѣдъ Провадийския мирови сждия искъ противъ братя Веселинъ, Балинъ и Стефанъ Жечеви, отъ с. Марковча, за въстановление нарушено владѣние на една воденица съ двѣ ниви. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 100/903 год. и съ рѣшението си № 402/903 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ апелирали прѣдъ Варненския окр. сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 223/903 год. и съ рѣшенето си № 327, отъ 27 септемврий 1903 год. потвърдилъ първостепенного рѣшение, по слѣдущитѣ съображения: „въ молбата си апелаторитѣ искатъ да се отмѣни рѣшението на сждията, защото той неправилно билъ призналъ, че въззиваемиятъ Иванъ С. Овчаровъ е билъ въвежданъ въ фактическо владѣние на недвижимитѣ имоти, състоящи се отъ една воденица и двѣ парчета ниви, находящи се въ землището на село Невша, които имотитѣ — апелаторитѣ владѣели отъ 26 мартъ 1898 год. непрѣкжснато, по силата на единъ домашенъ продавателнъ договоръ; обаче отъ крѣпоснитѣ актове, приложени къмъ дѣлото подъ № № 137, 138 и 139, издадени отъ Провадийския град. мирови

сждия се вижда, че въззиваемиятъ Ив. С. Овчаровъ ги е купилъ отъ публична продажба и на 24 октомврий 1902 год. той е билъ въведенъ по установения отъ закона редъ, въ фактическо владѣние на тия имоти, както това се установява отъ забѣлѣжката направена отъ изпълнителната власть на гърбоветѣ на поменатитѣ крѣпостни актове и отъ свидетѣлскитѣ показания, взети въ съвокупность; тъй щото неправдоподобно е твърдението на апелаторитѣ, че непрѣкжснато владѣли горѣказанитѣ имоти. Отъ заявлението на въззиваемия се вижда, че той на врѣме е прѣдявилъ искъ за нарущение на владѣние, като е спазилъ срока, прѣдвиденъ въ чл 48 отъ Гражданското сждопроизводство, значи всички елементи, които законътъ прѣдвижда за нарушение на владѣние сжществуватъ, а щомъ като е тъй, то сждията правилно е основалъ рѣшението си, слѣдователно трѣбва да бжде потвърдено, като се отхвърли апелативната жалба на апелаторитѣ, като неоснователна и се осждятъ да заплатятъ 50 лева адвокатско право". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ че Варненскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 764 и 107 отъ Граждческото сждопроизводство, защото опрѣдѣлилъ сждебни и адвокатски разноски не върху 200 а върху 1000 лева, и 2) чл. чл. 48 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото тѣ непрѣкжснато сж владѣли въпроснитѣ имоти по покупка отъ 1897 год. и до сега непрѣкжснато, така щото нито сж нарушили нѣкому нито пъкъ *тѣ сж прѣкжсвали* владѣнието на тия имоти.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) оплакването, основано върху чл. 48, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, както е то формулирано въ касационната жалба, въ смисъль, че отвѣтницитѣ непрѣкжснато сж владѣли въпроснитѣ имоти по покупка отъ 1897 год. насамъ, е оплакване, което опровергава направеното устно, като допълнение на формулираното въ касационната жалба оплалване, въ смисъль, че съ нищо не е било установено щото отвѣтницитѣ да сж нарушили владѣнието освѣнъ на воденицата, още и на спорнитѣ ниви; защото въ първото оплакване отвѣтницитѣ признаватъ, че тѣ „непрѣкжснато сж владѣли въпроснитѣ имоти по покупка отъ 1897 година". При това, независимо отъ обстоятелството, че отвѣтницитѣ не сж приели прѣдложената имъ въ първата инстанция отъ ищеца рѣшителна клетва, въ смисъль, че тѣ не сж изорали въпроснитѣ ниви подиръ като сждебниятъ приставъ е въвелъ ищеца и въ тѣхъ въ владѣние, повѣреникътъ имъ въ втората инстанция (протоколъ отъ 10 септемврий 1903 год.) се е основалъ на прѣдставения отъ тѣхъ единъ договоръ за доказателство, че воденицата както и двѣ около нея ниви били сж имъ продадени отъ нѣкой си Мегърдичъ Бояджиевъ прѣзъ 1897 год., това именно което тѣ твърдятъ и въ касационната си жалба, както сж твърдѣли и въ апелативната си жалба, а това показва, че тѣ не сж зачитали въвеждането на ищеца въ владѣнието на имотитѣ по сждебенъ редъ. За това цѣлото имъ и въ двѣтѣ форми оплакване е неоснователно, и 2) другото направено устно оплакване, основано на чл. 764, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ смисъль, че окржжниятъ сждъ трѣбвало да опрѣдѣли сждебнитѣ и за водене на дѣлото разноски върху

сумата отъ 200 лева, понеже искътъ, бидейки за нарушено владѣние, неподлежалъ на оцѣнение, е оплакване неоснователно, защото употрѣбенитѣ въ тоя членъ думи „до 200 лева" означаватъ количеството — максимума на количеството — на сѫебното мито, което сѫдътъ може да опрѣдѣли, а не количеството на цѣната на искътъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣява:** касационната жалба на братя Веселинъ, Балинъ и Стефанъ Жечеви, срѣщу рѣшението на Варненския окр. сѫдъ № 327, отъ 17 септемврий 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 154 — (804) — 20 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 811, по описа за 1903 год., на Зане Атанасовъ, отъ с. Койно, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 3 май 1903 год., № . . .* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Елена Николчовица, отъ с. Страдалово, заявила на 30 май 1902 год. прѣдъ Кюстендилския околийски мирови сѫдия искъ противъ Зане Атанасовъ, отъ с. Койно, за 12 отрѣза недвижимъ имотъ, който се е падналъ ией въ дѣлбата имъ, а отвѣтникътъ го засвоилъ. Мировнятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 786/902 год. и съ рѣшението си № 474/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 36/903 год. и съ рѣшението си отъ 3 май 1903 год., въ прѣписа на което не е поставенъ номеръ, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „Григоръ Бояджийски, отъ гр. Кюстендилъ, въ качеството си повѣреникъ на Елена Николчовица, отъ с. Страдалово, е завелъ искъ прѣдъ Кюстендилския околийски мирови сѫдия, противъ Зане Атанасовъ, отъ с. Койно, Кюстендилска околия, за присвояване на 12 кѫса недвижимъ имотъ, на стойность 600 лева, съ граници подробно изброени въ иссовата молба на ищцата, и за подкрѣпление на искътъ си е посочила въ първата инстанция на двама души свидѣтели и едно спогодително съ дата 22 априлъ 1896 год.; 2) отвѣтникътъ Зане Атанасовъ както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сѫдебно заседание, като не признава основателностьта на искътъ на ищцата, възразява, че спорнитѣ имоти владѣе като свои собствени, че отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция, въ свръзка съ спогодителното отъ 26 априлъ 1896 год., се установява напълно, че странитѣ още прѣзъ 1896 год. сѫ си раздѣлили имотитѣ останали отъ баща имъ Атанасъ Галабовъ, и че спорнитѣ сега имоти сѫ се паднали въ дѣлъ на ищцата и сѫ по настоящемъ въ рѫцѣтѣ на отвѣтника Зане Атанасовъ; че при така установенитѣ данни по дѣлото, рѣшението на Кюстендилския околийски мирови сѫдия отъ 18 ноемврий 1902 год., № 474, се явява правилно и като такова слѣдва да се

потвърди напълно, а апелативната жалба на апелатора Зане Атанасовъ, като неоснователна, се остави безъ послѣдствие". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 58 (282) отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ искания още съ въззивната му жалба свидѣтель за установяване, че ищцата още при живота на баща имъ — прѣди 26 години — си била получила наслѣдствения дѣлъ въ жива стока, а сѫдътъ неправилно е счелъ, че такова обстоятелство се доказвало само съ писмени доказателства; 2) чл. 40 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото далъ сила на едно ужъ потъкмително, а то не съдържа освѣнъ общи фрази за нѣкаква дѣлба, и 3) чл. чл. 107 и 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е игнориралъ прѣдставенитѣ му свидѣтелски показания, посочени да опровергнатъ съдържанието на незасвидѣтелствуванъ по установения редъ документъ на потъкмителното.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) правилно сѫдътъ е отхвърлилъ искането на отвѣтника съ свидѣтелски показания да докаже че ищцата си била получила наслѣдствения дѣлъ още при живота на баща ѝ, защото това не означава дѣлба, а означава дарение, тъй като, бащата живъ бидейки, неговитѣ имоти не могатъ да бѫдатъ раздѣлени между дѣцата му, освѣнъ чрѣзъ актъ произходящъ отъ него. Слѣдва, че въ случая чл. 58 не е нарушенъ, та и оплакването за неговото нарушение е неоснователно; 2) второто оплакване въ касационната жалба, основающе се върху чл. 40 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за гдѣто окрѫжниятъ сѫдъ е далъ сила на едно потъкмително, което не съдържало освѣнъ общи фрази, е оплакване относяще се до сѫществото на дѣлото и като такова, е неоснователно, и 3) разпитанитѣ въ първата инстанция двама свидѣтели окрѫжниятъ сѫдъ не игнорира, както се вижда отъ рѣшението му; въ втората же инстанция разпитани свидѣтели нѣма; а въ третото касационно оплакване не се обозначава кои свидѣтелски показания сѫ били игнорирани отъ окрѫжния сѫдъ. Прочее, това оплакване е голословно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Зане Атанасовъ, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 3 май 1903 год., подъ № . . ., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 155 — (810) — 23 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 823, по описа за 1903 год., на Парашкевица Лазарова Ябълкарова, отъ гр. Плѣвенъ, съ Парашкева Ат. Първанова, отъ сѫщия градъ, за $^{2}/_{3}$ части отъ наслѣдство.* — Въ заседанието се явиха Романъ Г. Дачевъ,

повѣреникъ на касаторката Парашкевица Лазарова Ябълкарова и Андрей Башевъ, повѣреникъ на Парашкева Ат. Първанова, съ повѣреника си адвоката Ал. П. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 22 май 1901 год., Парашкевица Лазарова Ябълкарова, отъ гр. Плѣвенъ, заявила прѣдъ Плѣвенския окр. сждъ искъ противъ Парашкева Ат. Първанова, отъ сжщия градъ, за $^2/_3$ части отъ 7 кжса недвижими имоти, останали ѝ въ наслѣдство отъ покойния ѝ братъ Атанасъ Първановъ, отъ стойность 8252 лева. Плѣвенскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 6 февруарий 1902 год., подъ № 35, отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. Недоволна отъ това рѣшение, ищцата Ябълкарова подала апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „слѣдъ смъртьта на Плѣвенския житель Атанасъ Първановъ, който се поминалъ на 26 декемврий 1900 год. сж останали слѣдущитѣ недвижими имоти: 1) единъ дюкянь въ гр. Плѣвенъ, улица Александровска № 825, въ III кварталъ, при съсѣди: Еленка Димитрова Матрова, дѣдо Бешо и улица, оцѣненъ за 5000 лева; 2) една кжща въ сжщата улица подъ № 824, съ дворно мѣсто 364 кв. метра, при съсѣди: Коци Стояновъ, Еленка Д. Матрова, дѣдо Бешо, пжть и бара, оцѣнена за 6000 лева; 3) табахана, построена въ двора на кжщата върху 144 кв. метра мѣсто, оцѣнена за 1000 лева; 4) праздно мѣсто, въ първия кварталъ на гр. Плѣвенъ, отъ 780 кв. метра, при съсѣди: Златанъ Ивановъ, Цвѣтко Табака и Еленка Д. Матрова, оцѣнена за 125 лева; 5) праздно мѣсто въ сжщия кварталъ, отъ 260 кв. метра, при съсѣди: Маринъ Георгиевъ, Лазаръ Ив. Ябълкаровъ, Павелъ Томовъ и бара, оцѣнена за 125 лева; 6) лозе въ гр. Плѣвенъ, мѣстностьта „Текийски-Орманъ“, отъ 4 декара и $4^1/_2$ ара, при съсѣди: Дамянъ Марковъ и пжть, оцѣнено за 180 лева, и 7) лозе въ гр. Плѣвенъ, мѣстностьта „Текийски-Орманъ“, отъ 1 декаръ и 2 ара, при съсѣди: Лазаръ Ив. Ябълкаровъ Иванъ Радневъ и Гено Табака, оцѣнено за 48 лева. Това се установява отъ удостовѣрението № 4515, издадено отъ Плѣвенското град. общ. управление на 16 май 1901 год. и отъ направеното отъ страна на отвѣтницата Паршкева Ат. Първанова самопризнание. Освѣнъ това отъ самопризнането на сжщата отвѣтница е доказано, че всичкитѣ тия имоти се намиратъ въ нейно владѣние. Единственитѣ наслѣдници на Атанасъ Първановъ сж жена му Паршкева Ат. Първанова и сестра му Парашкевица Лазарова Ябълкарова, понеже за споменаваната като нагова храненица Иванка нѣма доказателства, че е била усиновена. Че това е тъй, явствува отъ цитираното вече удостовѣрение № 4515, отъ 15 май 1901 год., взето въ свързка съ удостовѣрението № 386, издадено отъ Плѣвенското архиерейско намѣстничество на 27 февруарий 1902 година. При наличностьта на тия само данни и ако наслѣдодательтъ не бѣше оставилъ завѣщанието, което ще бжде обсждено подолу, нѣма съмнѣние че ищцата Парашкевица Лазарова Ябълкарова би имала безпорното право да претендира $^2/_3$ части отъ изброенитѣ въ прѣдшедствующия мотивъ имоти и то по силата на чл. 26, комбинаранъ съ чл. 39 отъ Закона за наслѣдството. Обтжженото рѣшение, съ което ѝ се отказва това право и за имотитѣ които не сж били никому завѣщани, е очевидно погрѣшно издадено и слѣдва да бжде отмѣнено касателно незавѣщанитѣ имоти. — За отблъсване иска на Парашкевица Лазарова Ябълкарова,

отвѣтницата е прѣдставила едно духовно завѣщние съ дата 8 декемврий 1887 год., съ което наслѣдодательтъ Атанасъ Първановъ, между другото, е завѣщалъ дюкяна, кѫщата и табаханата на Атанасъ, Славчо и Мария Стоянови Славчови, като е прѣдставилъ на отвѣтницата Парашкева да се ползува отъ тѣхъ до гдѣто е жива. Ищцата безъ да оспорва валидностьта на това завѣщание въ момента когато е съставено (при дѣйствието на Екзархийския уставъ отъ 1883 год)., поддържа: че то е изгубило силата си, защото не е било промѣнено и съставено съобразно прѣдписанията на Закона за наслѣдството отъ 1889 година, и че съ сѫщото завѣщание наслѣдодательтъ е прѣвишилъ разполагаемата часть, като е завѣщалъ и частьта която ищцата е имала право да получи въ момента на съставляване завѣщанието. Първото възражение, което се свежда къмъ въпроса да ли съставенитѣ прѣди издаването на Закона за наслѣдството завѣщания прѣдъ духовнитѣ власти се обезсилватъ, е съвършено неоснователно и трѣбва да се остави безъ послѣдствие: а) защото силата на едно завѣщание, както въобще и тоя на всѣко писмено доказателство, трѣбва да се опрѣдѣлява съобрзно съ законитѣ които сѫ били въ дѣйствие въ мѣстото и врѣмето когато е било направено (чл. 384 отъ Гражданското сѫдопроизводство); б) защото чл. 345 отъ Закона за наслѣдството, който отмѣнява всичкитѣ дѣйствующи по-рано закони и наредби по наслѣдството се отнася за бѫдаще а не за минало врѣме, и в) защото отъ дневницитѣ на Народното събрание по приемане Закона за наслѣдството става явно, че законодательтъ за да избави странитѣ отъ излишни грижи и безпокойствие, не е допусналъ вписването на една преходна наредба за обесилване на старитѣ завѣщания, а напротивъ се е произнесалъ, че тѣ ще останатъ въ сила и за въ бѫдаще. Само по тия съображения, и безъ да се дири какъ е билъ разрѣшенъ сѫщиятъ въпросъ въ чуждитѣ законодателства става явно, че духовноното завѣщание на наслѣдодателя Атанасъ Първановъ огъ 8 декемврий 1887 год. си е запазилъ силата и слѣдъ издаването на сега дѣйствующиятъ Законъ за наслѣдсвото. Второто възражение на ищцата, относително лишаването ѝ отъ законната часть, върху която е имала право въ врѣмето когато е било съставено завѣщанието, е тъй сѫщо неоснователно, защото наслѣдсвеного право на едно лице става извѣстно и се опрѣдѣля въ момента на откриване наслѣдството, а не когато случайно се съставлява завѣщание. На 26 декемврий 1900 год., когато се е поминалъ наслѣдодательтъ Атанасъ Първановъ, ищцата Парашкевица Ябълкарова не е имала право върху никаква законна часть, понеже подобна се прѣдвижда само за низходящитѣ, възходящитѣ и преживѣлитѣ съпрузи (чл. чл. 90, 92, 97 и слѣдущитѣ отъ Закона за наслѣдството), а не и въ полза на братята и сестритѣ", — съ рѣшението си отъ 7 юний 1903 год., № 122, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 6 февруарий 1902 год., № 35, така: осѫжда Парашкева Атанасова Първанова, отъ гр. Плѣвенъ, да отстѫпи и прѣдаде на Парашкевица Лазарова Ябълкарова, изъ сѫщия градъ, $^{1}/_{3}$ части отъ слѣдующитѣ имоти: 1) праздно мѣсто въ първия квартал на гр. Плѣвенъ, състояще отъ 780 кв. метра, при съсѣди: Златанъ Ивановъ, Цвѣтко Табака и Еленка Димитрова Матрова, оцѣнено за 125 лева; 2) праздно мѣсто въ сѫщия градъ и квартлъ, отъ 260 кв. метра, при съсѣди: Маринъ Герчевъ, Лазаръ Ив. Ябълкаровъ, Павелъ Томовъ и барата, оцѣнено за

125 лева; 3) лозе въ района на гр. Плѣвенъ, мѣстностьта „Текелийски-Орманъ", отъ 4 декара и 4 ½ ара, при съсѣди: Дамянъ Марковъ и пѫть, оцѣнено за 180 лева, и 4) лозе отъ 1 декаръ и 2 ара, находяще се въ сѫщата мѣстность, при съсѣди: Лазаръ Ив. Ябълкаровъ, Иванчо Размовъ и праздно мѣсто на Ганю Табака, оцѣнено за 48 лева. Останалата часть отъ искътъ относително дюкяна, кѫщата и табаханата, оцѣнени за 12.000 лева, отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда Парашкевица Лазарова Ябълкарова да заплати на Парашкева Атансова Първанова 753 лева и 70 ст. за разноски по водене на дѣлото прѣдъ двѣтѣ инстанции". — Срѣщу това рѣшение Парашкевица Лазарова Ябълкарова подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 44, 59 и 345 отъ Закона за наслѣдството и чл. чл. 384 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото далъ сила на прѣдметното завѣщание, съставено по правилата на Екзархийския уставъ, макаръ завѣщательтъ и да е умрѣлъ слѣдъ влизането въ сила на новия Законъ за наслѣдството; 2) чл. 102 отъ Екзархийския уставъ, защото завѣщанието не е било направено споредъ тоя законъ, като е било завѣрено отъ духовната власть много врѣме подиръ съставянето му, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ довода ѝ, че прѣдметното завѣщание по съдържанието си не било друго, освѣнъ едно дарение.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да рѣши това дѣло взе въ съображение: 1) главното съображение на Русенския апелативенъ сѫдъ за да признае прѣдметното завѣщане за дѣйствително, както се вижда отъ рѣшението му, се състои въ това, че то е било съставено съгласно съ закона, който е дѣйствувалъ въ врѣме на написването му, като приема, слѣдователно, че и въ тая материя трѣбва да дѣйствува началото „tempus regit actum". Обаче, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ не е обърналъ внимание на характера на прѣдметния актъ при съставянето му и за това неговото съображение не може да бѫде възприето отъ Върховния сѫдъ. Началото „tempus regit actum" има своето приложение къмъ актоветѣ, които като такива, придобиватъ своето значение и иматъ сила отъ самия моментъ на издаването имъ. Такъвъ обаче, не е актътъ, който се нарича завѣщание, въ момента на съставянето му, той е своеобразенъ актъ, актъ отмѣняемъ, който се разпорежда за въ бѫдаще, а не отъ момента на съставянето му (чл. 44 отъ Закона за наслѣдството). Той не е актъ подъ прѣкратително или отлагателно условие, смъртьта на завѣщателя, както искаше да го квалифицира прѣдъ сѫда повѣреникътъ на отвѣтната страна, тъй като и актоветѣ подъ прѣкратително и отлагателно условия произвеждатъ своето дѣйствие отъ момента на издаването, когато завѣщанието, както се каза, разпорежда само за въ бѫдаще, отъ деня на смъртьта на завѣщателя. Отъ тая точка, завѣщанието до смъртьта на завѣщателя е по-скоро проектъ, тъй като той винаги може да го отмѣни, и, като такъвъ той трѣбва да бѫде отмѣненъ отъ завѣщателя, щомъ излѣзе новъ законъ, който да заповѣдва нови форми за съставянето на завѣщанията. По силата на чл. 59 отъ Закона за наслѣдството признаватъ се за законни двѣ само форми на завѣ-

щание, които се уреждатъ въ тоя законъ. Това постановление на закона е отъ публиченъ редъ, което означава, че завѣщанията, направени подъ негово дѣйствие, могатъ да бждатъ дѣйствителни, ако само сж отъ тия, които той признава, но казаното постановление означава още, че законътъ признава само казанитѣ завѣщания, а не и други, макаръ тѣ и да сж били съставени съгласно съ закона, който е дѣйствувалъ по-рано. Завѣщательтъ е билъ, прочее, длъженъ и въ случая да направи завѣщанието си по новия законъ, ако искаше да извърши единъ дѣйствителенъ актъ. Ако законътъ искаше да запази силата на старитѣ завѣщания, той трѣбваше да каже това. Такава трѣбва да бжде презумцията въ тоя случай, понеже се касае до завѣщателни актове, които сж отмѣняеми, и формата на които е заповѣдана отъ закона подъ страхъ на недѣйствителность. Тая презумция може да я изкаже и Върховниятъ сждъ, тъй като се касае до тълкуването на закона, а материялъ за нея дава самиятъ Законъ за наслѣдството, който прѣдвижда соленелнитѣ форми за завѣщателнитѣ актове за да обезпечи именно тѣхната искреность, като тълкува всѣко опущение отъ формитѣ макаръ и най-маловажно, противъ завѣщанието и като счита, че завѣщательтъ за това именно не е изпълнилъ всичкитѣ форми, защото не е искалъ да извърши единъ дѣйствителенъ актъ (чл. 89 отъ Закона за наслѣдството). За това, въ разума на закона, чл. чл. 44 и 89 отъ Закона за наслѣдството, трѣбва да се приеме, че той, като признава само ония форми за завѣщания, които той урежда, и като не е прѣдвидѣлъ особено постановление за завѣщанията, направени при по-стария законъ, е съ това изключилъ силата на тия завѣщания и е заповѣдалъ съставянето имъ споредъ новитѣ форми. Такъвъ е, прочее, разумътъ на нашия законъ, и противъ тоя разумъ не може да се привежда съображението, че нѣкои народни прѣдставатели при приемането му сж го инакъ разбирали. За това Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като е призналъ, че прѣдметното завѣщание, съставено по стария законъ, запазва силата си и при новия Законъ за наслѣдството, подъ режима на който се е поминалъ завѣщательтъ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) така сжщо е основателно и оплакването на касатора за нарушението чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като дѣйствително апелативниятъ сждъ не се е произнесалъ върху възражението му, че прѣдметното дарение има и разпореждания чисто дарствени, които сж получили своето дѣйствие още при живота на завѣщателя. Това възражение на страната е важно, тъй като се отнася до правилната квалификация на завѣщанието, и 3) оплакването, обаче, на касатора за нарушение чл. 102 отъ Екзархийския уставъ трѣбва да се признае неоснователно, тъй като отъ това постановление на закона не се вижда, щото утвърждението на завѣщанието отъ надлежната власть да е необходимо при самото му съставяне.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 122, отъ 7 юний 1903 год., защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 156 — (819) — 25 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 842, по описа за 1903 год., на Илия Гайдарчевъ, отъ с. Рахово, Русенско, съ Илия Момчевъ, отъ с. Тетово, за нива.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ П. Стайковъ, повѣреникъ на касатора Илия Гайдарчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 9 ноемврий 1900 год. Илия П. Гайдарчевъ, отъ с. Рахово, е завелъ искъ прѣдъ Русенския околийски мирови сѫдия противъ Илия Момчевъ и Руси Танасовъ, отъ с. Тетово, за неправилно описване на три негови собствени ниви, оцѣнени за 168 лева. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ апелирали прѣдъ Русенския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣдявениятъ искъ къмъ апелаторитѣ по настоящето дѣло е искъ по чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за неправилно описване на недвижимъ имотъ. който въ нищо не се отличава отъ искътъ за правособственость въобще. Ищецътъ въ дадения случай претендира, че описанитѣ три ниви отъ Илия Момчевъ сѫ негова собственость придобита по покупка — продажба прѣзъ 1890 год. отъ продавача Руси Атанасовъ, за дългътъ на когото и сѫ описани сега тѣзи сѫщитѣ ниви, а за да докаже това обстоятелство ищецетъ е прѣдставилъ въ първата инстанция единъ частенъ продавателенъ актъ съ дата 23 януарий 1890 год., а въ такъвъ случай слѣдва да се приеме, че основанието на настоящия искъ е покупка — продажба на спорнитѣ ниви; 2) обаче този продавателенъ актъ на когото се силае и ищецътъ не може да има никакво юридическо послѣдствие и да ражда за него правото на собственость, защото прѣзъ 1890 год. всѣко едно отчуждение на недвижимъ имотъ, включително и продажбата трѣбвало да се извършва по нотариаленъ редъ съ крѣпостенъ актъ, а не и по частенъ редъ, както това става явно отъ прѣдписанието на чл. 524 отъ Врѣменнитѣ сѫдебни правила, които прѣзъ 1890 год. сѫ били още въ сила. Слѣдователно тая продажба на спорнитѣ три ниви, извършена между апелатора Руси Атанасовъ и въззиваемиятъ Илия Гайдарчевъ трѣбва да се прриме за недѣйствителна; 3) ищцовиятъ повѣреникъ обяснявалъ още въ първата инстанция, че ищецътъ е добилъ правото на собственость и по давностно владѣние възъ основание на което се е снабдилъ и съ крѣпостнитѣ актове № № 424, 425 и 426, приложени като доказателство по искътъ му. Съ тѣзи си домогвания ищецътъ явно става, че измѣнява основанието на искътъ си като въ исковата си молба самъ признава, че прѣди нѣколко години купилъ отъ Руси Атанасовъ и пр. спорнитѣ три парчета ниви, а послѣ пакъ твърди, че притежавалъ тѣзи по давностно владѣние. Такова едно измѣнение на искътъ е неприемливо за сѫда и е недопустимо, съгласно чл. 255 отъ Гражданското сѫдопроизводство и ето защо и отъ тази страна претенциитѣ на ищеца Гайдарчевъ се явяватъ сѫщо неосновантелни. Вслѣдствие на това именно и прѣдставенитѣ крѣпостни актове които прочее, сѫ били добити само по

едно общинско удостовѣрение не могатъ тукъ да иматъ никакво значение като издадени само възъ основание факта на давностното владѣние, и 4) щомъ това е така, то искътъ на Илия Гайдарчевъ прѣдявенъ къмъ апелаторитѣ, се явява неоснователенъ и недоказанъ и той слѣдва да бжде отхвърленъ, а понеже мировиятъ сждия уважилъ искътъ му, то слѣдва рѣшението му да се отмѣни напълно и се осжди ищецътъ — въззиваемъ на всичкитѣ разноски", — съ рѣшението си отъ 14 априлъ 1903 год., № 102, отмѣнилъ онова на II Русенски мирови сждия отъ 20 септемврий 1902 год., № 886 и отхвърлилъ искътъ на ищеца. — Срѣщу това рѣшение ищецътъ Илия Гайдарчевъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото незаконно не далъ сила на частния му актъ и неправилно приелъ, че той искалъ да измѣни основанието на искътъ си, като поддържалъ, че ималъ и давностно владѣние.

Върховниятъ сждъ, като изслушалъ доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключнението на прокурора, за да рѣши това дѣло взе въ съображение: 1) окржжниятъ сждъ, както се вижда отъ рѣшението му, не е далъ сила на прѣдставния по дѣлото частенъ продавателенъ актъ само на това основание, че прѣзъ 1890 год. прѣхвърлянето собственостьта на недвижимитѣ имоти е могло да става само съ крѣпостни актове, а не и съ частни актове. Обаче окржжниятъ сждъ не е взелъ въ съображение, че малко подиръ това е билъ издаденъ законътъ за частнитѣ актове отъ 1891 год., цѣлтьта на който е била именно да признае за дѣйствителни издаденитѣ до тогава частни актове. При тия обстоятелства, Русенскиятъ окр. сждъ, като е призналъ, че прѣзъ 1892 год. съ частни актове не е могла да се прѣхвърли собственостьта на недвижимъ имотъ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) Русенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и въ друго отношение. Сегашниятъ касаторъ е искалъ да докаже и давностнто си владѣние върху спорнитѣ ниви, а окржжниятъ сждъ не му допусналъ подъ прѣдлогъ, че съ това щѣло да се измѣни основанието на иска. Това съображение, обаче, на окржжния сждъ не може да се признае за правилно, тъй като основанието на искътъ по настоящето дѣло е собствзностьта на имотитѣ, а продвавателниятъ актъ или давностното владѣние сж само срѣдства за защита на своето право.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сждъ № 102, отъ 14 априлъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 157 — (820) — 25 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветсто-

тинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 844, по описа за 1903 год., на Гица Лозева Войнова, отъ с. Костенбродъ, Софийско, съ Димитъръ Войновъ, отъ сѫщото село, за наслѣдство.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелсгвата на дѣлото сѫ: Гица Лозева, родена Войнова, отъ с. Костенбродъ, съ искова молба отъ 25 октомврий 1901 год. до IV Софийски мирови сѫдия, е прѣдявила срѣщу брата си Димитъръ Войновъ искъ за бащино наслѣдство въ стойность 542 лева, като юридическото основание на искътъ си излага по начинъ както слѣдва: прѣди двѣ години се поминалъ баща ѝ Воинъ Николчовъ и оставилъ за наслѣдници нея (ищцата) и брата ѝ Д. Войновъ, както и слѣдующитѣ недвижими имоти, а именно: 1) кѫща съ кошара на 3000 кв. метра, при съсѣди: М. Богдановъ и Пана Митовъ, оцѣнена за 150 лева; 2) нива въ мѣстностьта „Полето", отъ 10 декари и 9 ара, между съсѣди: Кола Маноловъ, Челеби Ефенди и В. Стефановъ, на стойность 80 лева; 3) нива на „Огореница", отъ 7 дек. и 4 ара, съ съсѣди: Челеби Ефенди и Голяновска мера, оцѣнена за 60 лева; 4) нива на „Лаката", отъ 9 ара, при съсѣди: Кола Маноловъ и Христо Лазаровъ, оцѣнена за 20 лева; 5) нива на „Спасовъ-День", отъ 7 дек. и 4 ара, при съсѣди: Челеби Ефенди, Кола Маноловъ и Т. Пажовъ, оцѣнена за 40 лева; 6) нива на „Полето", отъ 4 дек. и 1 аръ, съсѣди: Челеби Ефенди, Кола Митовъ и М. Бѣлуновъ, за 20 лева; 7) нива на „Полето", отъ 9 дек. и 6 ара, при съсѣди: М. Бѣлуновъ, Челеби Ефенди и З. Коцинъ, оцѣнена за 50 лева; 8) нива на „Червилакъ" отъ 9 ара, при съсѣди: Т. Пажовъ, В. Спасовъ и Т. Цвѣтановъ, за 10 лева; 9) нива въ сѫщата мѣстность, отъ 6 ара, при съсѣди: Кола Маноловъ, Т. Маноловъ и В. Спасовъ, за 8 лева; 10) нива на „Стара-Бѣлица", отъ 1 дек., при съсѣди: Бѣлица, М. Богдановъ и В. Спасовъ, за 15 лева; 11) нива на „Лаката", отъ 4 дек. и 4 ара, при съсѣди: Л. Божиловъ, Т. Божиловъ и Челеби Ефенди, за 40 лева; 12) ливада на „Балванъ", отъ 2 дек. и 6 ара, при съсѣди: К. Пунинъ, Л. Гелевъ и З. Коцинъ, оцѣнена за 20 лева; 13) ливада въ сѫщата мѣстность, отъ 9 ара, при съсѣди: К. Пунинъ, Кола Маноловъ и В. Ивановъ, за 10 лева; 14) ливада въ сѫщта мѣстность, отъ 6 ара, при съсѣди: Д. Тотинъ и Челеби Ефенди, за 8 лева; 15) ливада въ сѫщата мѣстность, отъ 8 ара, при съсѣди: Челеби Ефенди, Анто Величковъ и Геоpe Тодоровъ, оцѣнена за 9 лева, и 16) ливада въ сѫщото землище, отъ 2 ара, при съсѣди: Мито Илиевъ, Челеби Ефенди и Георе Тодоровъ, оцѣнена за 2 лева, или всички оцѣнени за 542 лева. Понеже братъ ѝ Димитъръ Войновъ завладѣлъ всичкитѣ имоти и не ѝ отстѫпвалъ принадающата ѝ се $^1/_2$ часть; заради това молила да бѫде осѫденъ Д. Войновъ да ѝ отстѫпи и прѣдаде половината отъ горѣизброенитѣ имоти, като ѝ заплати и разноскитѣ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1902 год., подъ № 365, уважилъ отчасти искътъ на ищцата, като осѫдилъ отвѣтника Д. Войновъ да ѝ отстѫпи само $^2/_5$ части отъ изброенитѣ по-горѣ недвижими имоти, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ, като неоснователенъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Д. Войновъ

подалъ въззивна жалба въ Софийския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „безпоренъ фактъ е, че както апелаторътъ — отвѣтникъ — Д. Войновъ, така и ищцата — въззиваема по настоящето дѣло Гица Лозева, родена Войнова, сѫ наслѣдници на починалия Война Николчовъ, бивши житель на с. Костенбродъ; нѣма споръ така сѫщо и върху обстоятелството, че всичкитѣ недвижими имоти подробно изброени въ историческата часть на настоящето рѣшение сѫ били собственость и притежание на общия наслѣдодателъ на сѫдящитѣ се по данното дѣло; така че въ силата на закона (чл. 21 отъ Закона за наслѣдството) по принципъ претенцията на въззиваемата така, както е формулирано въ исковата ѝ молба, би могла да се удовлетвори, обаче отвѣтникътъ Димитъръ Войновъ възразява, че сестра му Гица Лозева нѣмала никакво основание да претендира наслѣдствена часть отъ прѣдметнитѣ имоти, тъй като тѣ били негови собствени, които той прѣобрѣлъ отъ покойния си баща В. Николчовъ, по силата на единъ частенъ писменъ актъ, завѣренъ по установения отъ закона редъ на 15 юний 1892 год, и за доказателство на това свое възражение прѣдставлява въпросния домашенъ писменъ актъ (продавателенъ записъ). Отъ текста и съдържанието на прѣдметното продавателно се констатира, че прѣзъ 1892 год. покойниятъ Войнъ Николчовъ, общиятъ наслѣдодатель на странитѣ по това дѣло, е прѣхвърлилъ върху днешния апелаторъ правото на собственость на всичкия си недвижимъ имотъ, отъ който днешната въззиваема претендира наслѣдственъ дѣлъ. Слѣдователно, въ момента откриването на наслѣдството, наслѣдодательтъ Войнъ Николовъ е билъ прѣстналъ да владѣе и се разпорежда съ недвижимитѣ си имоти, понеже ги билъ отчуждилъ на Д. Войновъ срѣщу една сума отъ 1600 лева, както това се установява отъ сѫщия актъ, а въ такъвъ случай ищцата нѣма основание да претендира наслѣдственъ дѣлъ отъ имотъ, който никакъ не принадлежи на покойния ѝ баща В. Николовъ, а съвършено на друго лице. Че недвижимимѣ имоти подробно изложени въ исковата молба на ищцата и онѣзи означени въ частния писменъ актъ съ дата 15 юний 1892 год. сѫ едни и сѫщитѣ, за това нѣма споръ между странитѣ и това обстоятелство дори не се е оспорявало отъ ищцата. Единственото и най-сериозно възражение което ищцата Г. Лозева е правила прѣзъ цѣлото течение на процеса, и, което и въ днешното сѫдебно заседание се поддържа отъ повѣреника ѝ се заключава въ това, че сключената въ случая сдѣлка между Д. Войновъ и Войнъ Николовъ била фраудольозна и че продавателниятъ актъ билъ безпариченъ, тъй като отвѣтникътъ не билъ въ състояние да брои 1600 лева за имота на продавача, а и послѣдниятъ не билъ получилъ никакви пари по тая продажба — покупка, и за установяването на този фактъ, ищцата се силава на свидѣтелски показания каквито сѫ били изслушани въ първата инстанция. Дѣйствително, отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели: Дано Китовъ и Цв. Донковъ дохожда да се установи твърдентето на ищцата, относително въпросътъ за безпаричностьта на записа, обаче, прѣдъ видъ изричното прѣдписание на чл. 326 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ счита, че показанията на тѣзи свидѣтели не могатъ да иматъ абсолютно никакво значение за правилното разрѣшение на дѣлото, тъй като да се приематъ като доказателство показанията на казанитѣ двама

свидѣтели, то би значило съ такова доказателно срѣдство да дойде да се оборва или опровергава съдържанието на единъ писменъ актъ, извършенъ по домашенъ редъ какъвто е продавателниятъ записъ, а това явно противорѣчи на изричното прѣдписание на току що цитираниятъ членъ отъ Закона за гражданското сждопроизводство. Наистина това запрѣщение на закона не е абсолютно, обаче при наличностьта само на едно условие, а именно когато има начало на писмено доказателство и това е толкова необходимо за странитѣ, които сж участвували въ извършването на документа, когато тѣ се домогватъ да установятъ, че изразеното въ акта съглашение е симулативно, щото въ отсжтствието на този елементъ тѣ не могатъ да се ползуватъ отъ това постановление на закона. За третитѣ лица това не е потрѣбно, обаче, въ конкретния случай не може да се признае, че ищцата по това дѣло е трето лице, както се поддържа отъ защитата, тъй като тя е правоприемница на наслѣдодателя Войнъ Николовъ и като така тя не може да има повече права отъ ония на лицето, отъ което държи своитѣ права. Тъй, щото за да би могла да се възползува отъ прѣдписанията на чл 326 отъ Гражданското сждопроизводство, необходимо нуждно е ищцата да прѣдстави начало на писмено доказателство, а такова тя не прѣдставлява, слѣдователно, при туй положние не може да си служи съ свидѣтелски показания. Прочее, при това положение на доказателствата, искътъ на ищцата се явява за неоснователенъ и ще сѣлдва да се отхвърли, като такъвъ (неоснователенъ), като при това върху нея се възложатъ разноскитѣ и за двѣтѣ инстанции, понеже тя губи процеса", — съ рѣшението си отъ 17 септемврий 1902 год., подъ № 353, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ изцѣло искътъ на ищцата, като неоснователенъ. — Срѣщу това рѣшение Гица Лозева Войнова подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно не приелъ, че тя била трето лице въ сключения между отвѣтника и наслѣдодателя имъ договоръ.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Софийскиятъ окр. сждъ, както се вижда отъ рѣшението му, не е взелъ за доказателство разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, защото приелъ, че сегашната касаторка трѣбва да се счита за страна въ договора, симолативностьта на който тя иска да докаже, и, като такава, не може да се ползува отъ свидѣтелски показания безъ начало на писмено доказателство — обаче, касаторката основателно се оплаква, че окржжниятъ сждъ неправилно е приелъ за страна въ продажбата, която е скючилъ нейниятъ наслѣдодатель, когато тя не е взимала участие въ него и за това трѣбвало да се признае за трето лице, което за установяване симулативностьта на писменитѣ договри, може да се ползува отъ всичкитѣ доказателствени срѣдства. И дѣйствително макаръ наслѣдницитѣ и да не сж по правило трети лица относително сключенитѣ отъ наслѣдодателя имъ сдѣлки, понеже тѣ продължаватъ неговата личность, тѣ трѣбва да се признаватъ обаче, за трети лица въ разума на чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като, не сж взимали лично участие въ сключването на договоритѣ на тѣхния наслѣдодатель, тѣ сж въ невъзможность да си запазятъ писмени доказателства за установяване

симулативность на тия договори. Върховниятъ сждъ вече е ималъ не единъ пжтъ случай да обясни, че въ тоя случай наслѣдницитѣ сж трети лица и че могатъ за оборване съдържанието на писменитѣ актове въ случай на симулативность да се ползуватъ и отъ показания на свидѣтели, така щото въ случая Софийскиятъ окр. сждъ, като не е взелъ за доказателство разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сждъ № 353, отъ 17 септемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 158 — (823) — 25 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 852, по описа за 1903 год., на Мито Петракиевъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, съ Маргьла Кочева и Кочо Стойновъ, отъ сжщия градъ, за 1000 лева неустойка.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Маргьола Кочева и Койчо Стойковъ, жители отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, като излагатъ, че между тѣхъ и отвѣтника Митю Петракиевъ била сключена спогодба по раздѣлата на разни недвижими имоти и че послѣдниятъ не е изпълнилъ задълженията си макаръ и да е билъ каненъ чрѣзъ мировия сждия, молили Татарпазарджишкия околийски мирови сждия да осжди казания Митю Петракиевъ да имъ заплати прѣдвидената неустойка въ размѣръ на 1000 лева, за неизпълнение на главното задължение. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. Вслѣдствие въззивната жалба на ищцитѣ, дѣлото е постжпило за разглеждане въ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който за разрѣшението, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „въ исковата си молба (прошение) ищцитѣ — апелатори претендиратъ да имъ се заплати 1000 лева отъ неустойка по едно спогодително, направено на 21 ноемврий 1901 год. и за доказателство на искътъ си въ първата инстанция сж прѣдставили: а) самото спогодително; б) едно заявление съ дата 17 декемврий 1901 год., завѣрено по надлежния редъ, съ което сж поканили отвѣтната страна въ 15-дневенъ срокъ отъ вржчването въ прѣписъ ней (на отвѣтната страна) да имъ прѣдаде имотитѣ за които е дума въ спогодителното, както и да напишатъ и подпишатъ още два еднообразни екземпляра отъ спогодителното и ги размѣнятъ по между си, като му заявяватъ, че въ случай на неизпълнение задължението си ще го държатъ отговоренъ за прѣдвидената въ спогодителното неустойка 1000 лева, и в) единъ отговоръ отъ отвѣтника Митю Петракиевъ съ дата 31 декемврий 1901 год., завѣренъ

по надлежния редъ; 2) отъ съобразителната часть на рѣшението, пунктъ втори, както и пунктъ трети на мировото производство се види, че сѫдията, за да отхвърли искътъ на ищцитѣ ималъ прѣдъ видъ, че тѣ (апелаторитѣ) по силата на станалото спогодително могли да владѣятъ имотитѣ и че за да имало неустойка отъ страна на отвѣтника трѣбвало ищцитѣ да се опитатъ да завладѣятъ имота по установения редъ, който съ спогодителното имъ билъ отстѫпенъ и като не направили това, не трѣбвало да се приеме искътъ имъ за основателенъ; 3) прѣдъ видъ категорическото заявление на отвѣтника Митю Петракиевъ, въ отговора му на ищцитѣ отъ 31 декемврий 1901 год. въ който той казва, че не признава да е ставало между него и ищцитѣ каквото и да било спогодително; когато пъкъ отъ друга страна отъ приложеното къмъ мировото производство спогодително, се установява, че дѣйствително е станала спогодба за подѣла на имота, то слѣдва да се заключи, че отвѣтникътъ положително не е изпълнилъ задължението си по отношение къмъ ищцитѣ, поради което послѣднитѣ се видѣли принудени да го поканятъ съ заявление завѣрено по надлежния редъ; 4) понеже и слѣдъ писмената покана отъ страна на ищцитѣ до отвѣтника, щото послѣдниятъ въ единъ срокъ отъ 15 дни да имъ отстѫпи имотитѣ за които е станало спогодбата, послѣдниятъ пакъ не ги е отстѫпилъ, нито е прѣдставилъ доказателства за потвърждение на този фактъ, т. е., че ги е отстѫпилъ. Отъ всичко така установено сѫдътъ намира, че отвѣтникътъ М. Петракиевъ е нарушилъ спогодителното между него и ищцитѣ и като така той е отговоренъ и трѣбва да заплати прѣдвидената неустойка въ спогодителното. Да се уважи апелативната жалба на въззивницитѣ, а рѣшението на мировия сѫдия да се отмѣни напълно, като неосновтелно, и 5) че страната, която губи процеса, е длъжна да заплати разноскитѣ на противната", — съ рѣшението си отъ 5 октомврий 1903 год., подъ № 193, уважилъ искътъ. — Въ подадената си касационна жалба отвѣтникътъ Митю Петракиевъ се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ищцитѣ сѫ завели дѣлото за главната вещь, та не могли съгласно чл. 117 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да искатъ и неустойката, за установяването на който фактъ той молилъ да се отложи дѣлото, но сѫдътъ не уважилъ молбата, му прѣдъ видъ на чл. 254, който нѣмалъ задължителна сила по мирови дѣла.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съдържанието на прѣдставената спогодба, явствува, че неустойката е прѣдвидена въ случай неизпълнение на главното задължение. Когато длъжникътъ откаже да изпълни главното задължение, кредиторътъ има право да иска или изпълнението на това главно задължение или условената неустойка (чл. 116 отъ Закона за задълженията и договоритѣ); но веднажъ поиска главната вещь, не може да иска едноврѣменно неустойката, освѣнъ ако тя е условена за забавяне, както това се вижда отъ втората алинея на чл. 117 отъ сѫщия Законъ за задълженията и договоритѣ. Отъ признанието на ищцитѣ прѣдъ окрѫжния сѫдъ се обяснява, че тѣ по сѫдебенъ редъ сѫ поискали прѣдаването на имотитѣ. Щомъ това е тъй — Татарпазарджишкиятъ окр. сѫдъ неправилно уважилъ искътъ имъ за неустойка и съ това е на-

рушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като кредиторътъ не може да иска едновремѣнно главната вещь и неустойката, както се поясни по-горѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира оплакването на касатора основателно и за това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сѫдъ отъ 5 октомврий 1903 год., № 193, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 159 — (825) — 25 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, ИванъКаранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 853, по описа за 1903 год., на Рада Дончева п. Димова, отъ с. Килифарево, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 1 юлий 1903 год., № 254.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Рада Д. Ст. п. Димова, отъ с. Килифарево, заявила на 8 мартъ 1901 год. прѣдъ Търновския мирови сѫдия искъ противъ Никола п. Димовъ, слѣдъ смъртьта на когото искътъ билъ отправенъ противъ наслѣдницитѣ му за 7 кѫса недвижими имоти, които тя била купила отъ п. Димо съ частно продавателно. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 732/901 год. и съ рѣшението си . № ....., отъ 26 августъ 1902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцата апелирала прѣдъ Търновския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 591/902 год. и съ рѣшението си № 254, отъ 1 юлий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищцата — апелаторка, се тѫжи,че отвѣтницитѣ — възиваеми ѝ присвоили 7 кѫса недвижими имоти, които тя притежава съ продавателно домашно, като за доказване собственостьта си прѣдставлява самото продавателно, което е просто продавателно, безъ завѣрка по надлежния редъ; 2) въззиваемитѣ оспорватъ правото на собственость върху спорнитѣ имоти, като заявяватъ, че тя съ нищо не доказва, че имотитѣ, които е купила сѫ били дѣйсвително собственость на продавача, нито пъкъ установява, че нейниятъ продавачъ и тя съвокупно сѫ ги владѣли повече отъ давностния срокъ; 3) това продавателно, като частно и сключено между двѣ други лица, нѣма значение и сила за доказване правото на собсвеность върху спорнитѣ имоти спрѣмо трето лице, понеже не доказва апелаторката, че нейниятъ продавачъ е билъ собственикъ по какъвто и да било начинъ, и като е тъй, апелаторката нѣма право да претендира за право на собственость върху спорнитѣ имоти, слѣдователно искътъ ѝ се явява неоснователенъ и законно е билъ отхвърленъ отъ мировия сѫдия, и 4) въ втората инстанция апелаторката, за доказване искътъ си е показала на четирима души свидѣтели, за да докаже обстоятелството, че спорнитѣ имоти по давность на владѣние отъ нейния продавачъ

и тя самата е станала собственица, обаче разпитани тѣзи свидѣтели, а именно Янко Ивановъ, Дончо Райновъ и Денчо Стояновъ, не установяватъ тѣзи обстоятелства, слѣдователно искътъ е тоже недоказанъ". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 92 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ прѣдложената отъ отвѣтната страна и приета отъ ищцата рѣшителна клетва, въ смисълъ, че нѣмало причина — било безпарично — продавателното ѝ отъ 16 юлий 1900 год., отъ която клетва слѣдвало че отвѣтната страна е признавала продавача въ туй продавателно за собственикъ на имотитѣ, но само не вѣрвала че той е получилъ равноцѣнность срѣщу продажбата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: като приема за основателно възражението на отвѣтната страна, че ищцата не била доказала да ли продавачътъ ѝ п. Димо билъ собственикъ на продаденитѣ ѝ недвижими имоти, Търновскиятъ окр. сѫдъ изгубилъ е изъ прѣдъ двѣ сѫществени обстоятелства по дѣлото: 1) че отвѣтната страна е прѣдложила рѣшителна клетва на ищцата, която и се заклела въ втората инстанция, че е броила на продавача цѣната на продаденитѣ ѝ имоти и паритѣ не сѫ ѝ били отпослѣ повърнати, 2) че отвѣтницитѣ сѫ наслѣдници на Никола п. Димовъ, който е билъ синъ на п. Димовъ, слѣдователно, тѣ сѫ и наслѣдници на свещеникъ Димо Стояновъ, каквото име фигурира за продавачь въ прѣдставения отъ ищцата продавателенъ записъ отъ 16 юлий 1900 година. Тѣзи двѣ обстоятелства сѫдътъ бѣ длъженъ да има прѣдъ видъ за да види да ли е приемливо, отъ юридическа гледна точка, горѣреченото възражение на отвѣтната страна: 1) защото оня, който иска доказателства отъ купувача че е платилъ цѣната за имота на продавача, имплицитно признава, че продавачътъ е билъ собственикъ на тоя имотъ, инакъ не би искалъ доказателства за истинностьта на продажбата, и 2), защото оня, който държи единъ имотъ като наслѣдственъ, не може да възразява че неговиятъ наслѣдодатель не билъ собственикъ на сѫщия имотъ — това би значило да оспорява основанието на своето производно право. Тѣзи обстоятелства и произтекающитѣ отъ тѣхъ юридически послѣдствия като не е взелъ прѣдъ видъ и не ги е сравнилъ съ възражението на отвѣтната страна, Търновскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 1 юлий 1903 год., № 254, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 160 — (826) — 25 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско*

дѣло № 854, по описа за 1903 год., на Димитъръ и Руска Мѫнзови, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 17 априлъ 1901 год., № 178. — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Орошаковъ, повѣреникъ на Д. Н. Мѫнзовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Димитъръ и Руска Н. Мѫнзови, отъ гр. Русе, сѫ заявили на 18 декемврий 1891 год. прѣдъ II Горноорѣховски морови сѫдия искъ противъ Петъръ Н. Мѫнзовъ, отъ гр. Лѣсковецъ, за $^1/_9$ часть отъ 12 кѫса недвижими имоти останали въ наслѣдство отъ Никола П. Мѫнзовъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 979/92 год. и съ рѣшението си № 1108/92 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 2604/98 год. и слѣдъ като назначавалъ три, една слѣдъ друга, експерцизи за провѣрка на прѣдставенитѣ отъ отвѣтника двѣ продавателни, съ които той претендиралъ, че е купилъ имоти отъ наслѣдодателя — съ рѣшението си № 178, отъ 17 априлъ 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ двѣтѣ продавателни писма съ дата 12 февруарий 1881 година, се установява, че спорнитѣ имоти при-живѣ на покойния Никола Петровъ Мѫнзовъ сѫ билипродадени отъ него на отвѣтника, слѣдователно, тия имоти сѫ собственость на отвѣтника и не влизатъ въ наслѣдствената маса. Искътъ е неоснователенъ. Разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на ищцитѣ, понеже по тѣхна вина сѫ причинени". Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл 58, 59 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото продавателни отъ 8 февруарий 1880 год. и 6 февруврий 1881 год. на каквито сѫдътъ основава рѣшението си, нѣма въ това дѣло, та сѫдътъ е събиралъ доказателства по други дѣла неприложени къмъ настоящето; но сѫдътъ не присѫдилъ на ищцитѣ другитѣ имоти.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ на основание двѣтѣ продавателни, съ които отвѣтникътъ претендира да е купилъ имоти отъ Никола П. Мѫнзовъ, отхвърля искътъ на ищцитѣ. Обаче, сѫдътъ не е обсѫдилъ съдържанието на тия двѣ продавателни, за да види да ли съ тѣхъ наслѣдодательтъ е продалъ на отвѣтника всичкитѣ ония имоти, $^1/_9$ часть отъ които претендиратъ ищцитѣ, тъй като отъ исковата молба се вижда, че имотитѣ, $^1/_9$ часть отъ които претендиратъ ищцитѣ, сѫ една кѫща, 6 ниви, 1 гора, 3 лозя и 1 бостанъ, всичко 12 кѫса, отъ двѣтѣ продавателни, на основание които сѫдътъ е отхвърлилъ искътъ, се вижда, споредъ прѣписитѣ имъ въ второинстанционното дѣло, че имотитѣ които отвѣтникътъ претендира да е купилъ тѣхъ отъ наслѣдодателя сѫ 2 ниви (споредъ продавателното отъ 8 фервруарий 1880 год.) и единъ дворъ съ кѫща и съ друга движима стока, както и едно лозе (споредъ продавателното отъ 6 февруарий 1881 год). Сѫдътъ прочее, бѣ дълженъ да сравни съдържанието на тия продавателни съ съдържанието на исковата молба и ако намѣри, че въпрѣки сѫществующата на гледъ разлика по между имъ пакъ ще трѣбва да се отхвърли искътъ на ищцитѣ, да мотивира съображението си. Това като не е направилъ, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено

е нарушилъ чл. 167 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, оплакването въ касационната жалба, развито устно отъ повѣреника на касатора за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 априлъ 1901 год., № 178, защото е нарушенъ чл. 167 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 761 — (832) — 27 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 862, по описа за 1903 год., на Киро Ангеловъ, отъ гр. София, съ Димитъръ Божковъ и Еленка Димитрова, отъ сѫщия градъ, за изпразване на една кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Киро Ангеловъ, отъ гр. София, като обяснява въ исковата си молба до III Софийски мирови сѫдия, че пусналъ прѣди 4½ години отвѣтницитѣ Димитъръ Божковъ и Еленка Димитрова, неговъ зеть и дъщеря да живѣятъ безплатно въ кѫщата, но тъй като съвмѣстниятъ имъ животъ станалъ невъзможенъ, молилъ да бѫдатъ осѫдени да напуснатъ заетата отъ тѣхъ стая. Отвѣтницитѣ възразили, че прѣди женидбата си ищецътъ и Димитъръ Божковъ сключили устенъ договоръ, въ който ищецътъ се задължилъ да ги остави да живѣятъ въ кѫщата му до като е живъ, и за доказателство на това сѫ посочили въ втората инстанция на двама свидѣтели. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. Вслѣдствие въззивната жалба на отвѣтницитѣ, дѣлото е постѫпило за разглеждане въ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на своя искъ Киро Ангеловъ още въ първата инстанция е прѣдставилъ крѣпостния си актъ № 697, отъ 28 октомврий 1892 год. и една скица издадена отъ надлежното общинско управление. Съ тѣзи доказателства ищецътъ напълно доказва, че е собственикъ на въпросната кѫща, находяща се въ улица Странджа № 34, въ която живѣятъ отвѣтницитѣ, като негови дъщеря и зеть. Отвѣтницитѣ не оспоряватъ това право на ищеца, а само възразяватъ, срѣщу него въ смисълъ, че Димитъръ Божковъ е приведенъ зеть на кѫщата и Еленка Димитрова негова дъщеря и като така още прѣди свадбата имъ, ищецътъ и Димитъръ Божковъ сѫ сключили устенъ договоръ, споредъ който той (ищецътъ) се е задължилъ да ги остави да живѣятъ въ кѫщата му до като е той живъ. Това свое възражение отвѣтницитѣ доказала въ тая инстанция съ показанията на разпитанитѣ свидѣтели Тодоръ Николовъ и Пенка Спирова. Особено важни и положителни сѫ показанията на първия свидѣтель, защото той е водилъ прѣговоритѣ между бащата и зетя. Свидѣтелката Пенка Спирова не е присѫтствувала при сключването на устния договоръ между странитѣ и за

това нейнитѣ показания се явяватъ не толкова положителни и се основаватъ повечето на чуто или отъ него, като при все това подкрѣпяватъ отчасти показанията на първия свидѣтель. Щомъ се установява сѫществуването на такъвъ устенъ договоръ между странитѣ, то ищецътъ нѣма право да иска пълното упражнение на правото си да се разполага съ имота по отношение на отвѣтницитѣ. Възражението на ищеца, че животътъ имъ билъ невъзможенъ, се явява недоказано и като такова не може да се вземе подъ внимание отъ сѫда", — съ рѣшението си отъ 12 августъ 1903 год. отхвърлилъ искътъ на Киро Ангеловъ. Този послѣдниятъ сега се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 58, 107 и 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. чл. 31, 32, 34 и 50 отъ Закона за нотариуситѣ, чл, 311 отъ Закона за наслѣдството и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ доказването на едно вещно право съ свидѣтелски показания, когато законътъ изисквалъ писменно доказателство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: на основание свидѣтелскитѣ показания, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ признава сѫществуването на устенъ договоръ, по силата на който ищецътъ Киро Ангеловъ е отстѫпилъ на отвѣтницитѣ правоползуването отъ кѫщата му до като е живъ. Окрѫжниятъ сѫдъ въ случая неправилно е допусналъ свидѣтели, тъй като, както прѣхвърлянето право на собственость върху недвижимъ имотъ, тъй и отстѫпването на извѣстно правоползуване трѣбва да става по разума на нашитѣ закони съ писменъ актъ. Очевидно, тукъ отвѣтницитѣ не претендиратъ ползуването по договоръ за наемъ, та да могатъ да се допуснатъ свидѣтелски показания. Напротивъ, тѣ въ домогванията си искатъ да установятъ дарение или сервитутъ, права които се установяватъ съ писменъ актъ, както се вижда отъ чл. 31 отъ Закона за нотариуситѣ. Слѣдователно, окрѫжниятъ сѫдъ, като е допусналъ свидѣтелски показания за установяването на договоръ за отстѫпване на вещно право, постѫпилъ е въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 13 августъ 1903 год., № . . . , защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 162 — (836) — 27 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 867, *по описа за* 1903 *год., на Рамаданъ*

Алиевъ, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския окр. съдъ отъ 22 септемврий 1903 год., № 345. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ката Османова, отъ гр. София, заявила на 28 януарий 1899 год. прѣдъ I Софийски градски мирови сждия искъ противъ Рамаданъ Алиевъ, Дим. Куртевъ и Сали Рамадановъ, отъ сжщия градъ, за правособственость на една кжща, която ищцата купила отъ отвѣтника Рамаданъ Алиевъ съ частенъ писменъ актъ отъ 13 февруарий 1901 год., за 120 лева, а той и другитѣ отвѣтници ѝ я не даватъ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 346 903 год. и съ рѣшението си № 345/903 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ Рамаданъ Алиевъ апелиралъ прѣдъ окржжния сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 479/903 год., и като не допусналъ прѣдложената отъ апелатора рѣшителна клетва на ищцата за установяване симулативностьта (безпаричностьта) на продавателния актъ, съ рѣшението си № 345, отъ 22 септемврий 1903 г. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „за доказателство на искътъ си Ката Османова е прѣдставила продавателния си записъ съ дата 13 II 1901 год., завѣренъ по надлеженъ редъ, отъ който записъ се вижда, че отвѣтникътъ Рамаданъ Алиевъ ѝ е продалъ спорната по дѣлото кжща безъ мѣстото за 120 лева които получилъ напълно. Отвѣтникътъ Рамаданъ Алиевъ не отрича да е, издавалъ такъвъ записъ, само възразява, че не билъ получилъ 120 лева по него, това му възражение се явява за голословно прѣдъ видъ на горѣцитирания записъ. Сжщиятъ отвѣтникъ не отрича да владѣе по настоящемъ въпросната кжща, а като така и прѣдъ видъ на издадения отъ него продавателенъ записъ той е дълженъ да я отстжпи и прѣдаде въ владѣнието на ищцата. Другитѣ отвѣтници не сж се явили прѣдъ мировия сждия и не сж възразявали нищо, но прѣдъ видъ на това, че не сж обжалвали издаденото срѣщу тѣхъ рѣшение, това послѣдното е влѣзло въ сила спрѣмо тѣхъ". — Отвѣтникътъ Рамаданъ Алиевъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ закона, като неправилно му отказалъ съ свидѣтели или клетва да докаже симулативностьта на записа.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: съображението си съ силата на което не допусналъ прѣдложената отъ продавача — отвѣтникъ рѣшителна клетва на купувачката — ищца, окржжниятъ сждъ основава върху чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сждопроизводство, който гласи, че рѣшителната клетва не може да се прѣдлага за опровержение изричната смисъль на нотариялни или надлежно засвидѣтелствувани писмени актове изходящи отъ страната, която прѣдлага клетвата. Обаче, този членъ въ този си пунктъ трѣбва да се разбира, както и Върховниятъ касационенъ сждъ въ общо събрание му е далъ задължително за сждилищата въ България тълкуване, че не се отнася до рѣшителната клетва, съ помощьта на която се иска да се установи симулацията на единъ писменъ актъ дори ако би билъ нотарияленъ, защото по естеството си симулацията се противопоставя за опровержение не на ония дѣйствия които нотариусътъ е извършилъ въ това си качество, т. е., че странитѣ сж се явили прѣдъ него и сж му заявили това което той констатирва въ акта, а за опровержение на онова

което тѣ сж му заявили, съ други думи, страната която иска съ рѣшителна клетва да се докаже симулацията, приема за вѣрно констатираното въ акта отъ нотариуса като декларирано прѣдъ него отъ странитѣ, но че невѣрно му е било декларирано. Слѣдователно, пунктъ 6 на чл. 413 трѣбва да се ограничи само за случаитѣ, когато съ рѣшителната клетва се иска да се опровергава това, което нотариусътъ констатирва въ акта, че му е било декларирано отъ странитѣ, нѣщо което може да се доказва само слѣдъ заявяването на подлогъ, а не и въ случаитѣ когато се иска да се установи невѣрното деклариране на странитѣ прѣдъ нотариуса. Прочее, Софийкиятъ окр. сждъ, като не е допусналъ въ случая рѣшителната клетва за установяването на симулативностьта на продавателния писменъ актъ, не се съобразилъ съ духа на закона, та сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за което нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 22 септемврий 1903 год., № 345, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 163 — (847) — 30 октомврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло №* 895, *по описа за* 1905 *год., на Хр. Симеоновъ и Ангелъ Митевъ, отъ гр. Габрово, срѣщу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 26 юний* 1903 *год., подъ № 76.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо Симеоновъ, отъ гр. Габрово, на 25 септемврий 1898 год. заявилъ прѣдъ Габровския мирови сждия искъ противъ Лала Георгева, отъ сжщия градъ, за провособственость на 5 подѣла отъ една кжща. Мировиятъ сждия образувалъ Гражданско дѣло № 1763/98 год., и като допусналъ да вземе участие въ дѣлото повиканото отъ ищеца трето лице Ангелъ Митрето, отъ когото той купилъ имота, съ рѣшението си № 68/99 г. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ и третото лице сж апелирали прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 73/99 година и съ рѣшението си № 76, отъ 26 юний 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „за подкрѣпление на искътъ си ищцовата страна прѣдставила единъ крѣпостенъ актъ подъ № 368, отъ 8/VI 1898 год., издаденъ отъ Габровския нотариятъ, който актъ е основанъ върху крѣпостния актъ на третото лице — ищецъ — Ангелъ Митевъ, подъ № 95, отъ 11/X 1896 год., изданенъ отъ сжщия нотариятъ, съ който крѣпостенъ актъ е купено 5 подѣла отъ една кжща въ гр. Габрово на ул. Брѣнска № 28, съ прѣдѣли: Лала Георгева Алмазова, Брѣнска улица, пжть, Рада Колева и гра-

дината на Рачо Христовъ — сжщитѣ граници каквито сж и на процесния имотъ. Отвѣтницата отъ своя страна прѣдставлява крѣпостенъ актъ подъ № 71, отъ 15 май 1896 год., издаденъ тоже отъ Габровския нотариятъ за една кжща отъ 9 подѣла, на ул. Брѣнска въ Габрово, съ граници: кжщата на Станю Василевъ, кжщата на Рада Колева и улицата Брѣнска. Ако се приеме, че процесниятъ имотъ се намира на сжщото това мѣсто, за което е дума въ крѣпостния актъ № 71, и като се съпоставятъ крѣпостнитѣ актове на ищцовата страна — респективно този на третото лице, който е основата на ищцовия крѣпостенъ актъ и този на отвѣтницата, — става явно, че послѣдниятъ е съ по-стара дата и слѣдователно споредъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ нему трѣбва да се даде прѣдпочитание, до тогава до като не е оборенъ той. Обстоятелството видено отъ удостовѣрението на сждебния приставъ приложено къмъ дѣлото, че когато отвѣтницата е вземала акта си, процесниятъ имотъ е билъ описанъ и билъ подъ запоръ, не може да има значение по настоящето дѣло така заведено, а така сжщо и обстоятелството че отвѣтницата е подавала прѣдъ пристава за него имотъ тоже нѣма значение. Отъ друга страна ако допуснемъ, че отвѣтницата нѣма по-старъ крѣпостенъ актъ за имота за който тя твърди, че е неинъ, — отъ огледа и провѣрката границитѣ на крѣпостнитѣ актове на странитѣ, — станали за да се види да ли отвѣтницата е завладѣла това което апелаторитѣ сж купили отъ публиченъ търгъ — процесниятъ имотъ означенъ въ крѣпостнитѣ актове № № 368 и 95 — по-горѣ упоменати, се установява, че процестниятъ имотъ се намира между кжщата на отвѣтницата Лала Георгиева и кжщата на Рада Колева, които кжщи сега граничатъ една съ друга — допиратъ се една до друга, въ какъвто случай може да се допусне: 1) че процесниятъ имотъ като граничи съ кжщата на Рада Колева, съставлява една часть отъ кжщата на отвѣтницата, и 2) че сжщиятъ имотъ като граничи съ кжщата на отвѣтницата — съставлява часть отъ кжщата на Рада Колева; че при такова положение на даннитѣ по дѣлото и при липсата на доказателства, че процесниятъ имотъ граничи съ кжщата на Рада Колева и съставлява часть отъ кжщата на отвѣтницата и се намира въ нейно владѣние — слѣдва да се приеме за недоказано, че процесниятъ имотъ се владѣе отъ отвѣтницата въ какъвто случай искането на ищцовата страна — сега апелаторка, да се осжди отвѣтницата да му отстжпи процесния имотъ, се явява неосновательно и като такова слѣдва да се отхвърли; обжалваното рѣшение да се потвърди, а апелативната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна и да се осждятъ апелаторитѣ Христо Симеоновъ и Ангелъ Митевъ да заплатятъ на въззиваемата разноскитѣ по дѣлото". Ищецътъ и третото лице подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 107, 629, 630, 58, 282 и 436 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 50 и 51 отъ Закона за нотариуситѣ, чл. чл. 3 и 4 отъ Закона за замѣняване турскитѣ документи съ крѣпостни актове и чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не взелъ прѣдъ видъ, че крѣпостниятъ актъ на отвѣтницата е издаденъ не на основание покупка, а на основание общинския протоколъ и постановление, а при това той ѝ е издаденъ слѣдъ като сжщиятъ имотъ билъ продаденъ на публиченъ търгъ още на 11 октомврий

1895 год. и възложенъ на самата отвѣтница, която е наддавала, но продажбата не била утвърдена поради нѣкои нередовности, и по-послѣ билъ окончателно проданенъ на Ангелъ Митевъ — третото лице на 8 февруарий 1896 год., но до като се утвърди продажбата и му се издаде крѣпостниятъ актъ отъ 11 октомврий 1896 год. отвѣтницата сполучила да се снабди съ своя крѣпостенъ актъ, обстоятелства, установени отъ двѣтѣ удостовѣрения на сѫдебния приставъ, така щото щомъ на отвѣтницата крѣпостниятъ актъ не е изданенъ по покупка, чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неприложимъ и прочее.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокоурора, взе въ съображение: въ съобразителната часть на обтжженото рѣшение има много мотиви, нѣкои отъ които сѫ и непонятни, но сѫщественитѣ доводи на ищеца не сѫ обсѫдени, за тѣхъ се говори само, че сѫ безъ значение, безъ обаче да се мотивира защо сѫдътъ ги счита за безъ значение. Между това отъ сѫществено значение е довода на ищеца, че когато билъ изданенъ крѣпостниятъ актъ на отвѣтницата, тогава имотътъ билъ подъ запоръ и се продавалъ на публиченъ търгъ за дългътъ на Цанко Гичевъ, а още отъ по-голѣмо сѫществено значение е довода му, че отвѣтницата е наддавала на този публиченъ търгъ и даже купила този имотъ, но че продажбата била унищожена поради нѣкои нередовности. Тѣзи доводи на ищеца сѫ се основали на сѫществующи въ дѣлото доказателства — удостовѣрения на сѫдебния приставъ отъ 11 и 14 януарий 1899 година, крѣпостниятъ актъ № 96/95 год., съ който третого лице е купило имота на публиченъ търгъ за дългъ на Цанко Гичевъ и прочее. Не стигаше прочее да се каже, че тия доводи сѫ безъ значение, а трѣбваше да имъ се даде една сѫдийска оцѣнка като се сравнятъ обстоятелствата, гдѣто отъ една страна отвѣтницата е искала да купи имота като принадлежащъ на Цанко Гичевъ, отъ друга страна, се е снабдила съ крѣпостенъ актъ изданенъ на основание общински протоколъ и общинско постановление, тогава именно когато продажбата на имота още не била свършена на публичния търгъ и прочее. Това като не е направилъ, Търновскиятъ окр. сѫдъ е игнориралъ даннитѣ въ дѣлото и не се е произнесалъ по доводитѣ на ищеца, основани върху тия данни, та сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за което нарушение е основателно касационното оплакване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 26 юний 1903 год., № 76, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 164 — (856) — 1 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и

Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *граданско дѣло № 910, по описа за 1903 год., на Шарифе Акифова, за себе си и като настойница на дѣцата си и Садика Ахмедова, живуща въ гр. Цариградъ, срѣщу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 402, отъ 24 октомврий 1903 година.* — **Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ К. Вачёвъ повѣреникъ на касаторката.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: х. Хасанъ Ахмедовъ, отъ гр. Варна, заявилъ прѣдъ I Варненски мирови сѫдия на 31 мартъ 1902 год. искъ противъ дружеството „Гирдапъ", отъ гр. Русе и противъ Ибрахимъ Хасановъ, отъ гр. Варна, за вдигане секвестъръ отъ единъ пайтонъ съ два коня, наложенъ отъ дружеството за дългъ на Ибрахимъ Хасановъ, отъ когото, обаче ищецътъ билъ го е купилъ съ частенъ актъ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1758/902 год. и съ рѣшението си № 1297/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ, дружеството „Гирдапъ" апелирало прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 507/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „продавателното отъ 30/III 1899 год. независимо отъ това, че не отговаря на изискуемитѣ отъ закона условия, тъй като въ него не е изразена волята на купувача да купи, той не се е подписалъ, но и се опровергава напълно отъ показанията на свидѣтеля Дончо Анковъ дадени подъ клетва, отъ които се установява, че сдѣлката за която се говори въ това продавателно е безпарична, симулативна. Така свидѣтельтъ Анковъ казва: „х. Хасанъ Ахмедовъ ми каза, че Ибрахимъ Хасановъ му билъ приписалъ файтона и конетѣ, за да ги отърве отъ бела, но съ това му направилъ нему на Х. Ахмедова бела". Отъ това показание не може да не се заключи, че сдѣлката константирана въ продавателното и интизапскитѣ билети № № 38440 и 38442 е била безпарична безъ намѣрение да се прѣхвърли собственостьта на файтона и конетѣ върху Хасанъ Ахмедовъ. Отъ друга страна понеже въпросътъ се отнася до продажбата на движими вещи то за да бѫде тая продажба дѣйствителна първото условие е щото вещьта да бѫде прѣдадена на купувача — изключението отъ това правило е прѣдвидено въ послѣдната алинея на чл. 237 отъ Закона за задълженията и договоритѣ — когато врѫчването на една или друга причина не е можало да стане въ момента на сключването договора за продажбата, въ дадения случай, обаче не само, че не е имало никаква причина за непрѣдаване на вѣщьта въ момента на продажбата, но даже и до днесъ безъ всѣкаква посочена отъ заинтересованата страна причина, вѣщьта се намира въ владѣнието на продавача — длъжника на дружеството „Гирдапъ", както това се установява отъ приложения къмъ дѣлото прѣписъ отъ описа на сѫдебния приставъ, въ свързка съ свидѣтелството, издадено отъ Варненското градско общинско управление № 7265/902 година. Очевидно е слѣдователно, че продажбата е сключена не съ сериозно намѣрение да се прѣхвърли собственостьта, а съ цѣль да се уврѣдятъ интереситѣ на трети лица — кредитори. По всички тия съображения слѣдва да се дойде до заключение, че искътъ на х. Хасанъ Ахмедовъ, прѣдставляванъ въ втората инстнция, по причина на неговата смърть отъ неговитѣ наслѣдници, трѣбва да се отхвърли и рѣшението на мировия сѫдия се отмѣни", — съ рѣшението си № 402, отъ 24 октомврий 1903 год.

отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Наслѣдницитѣ на ищеца подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е издалъ рѣшение, което противорѣчи на закона и въ разрѣзъ съ доводитѣ на странитѣ така: 1) приелъ, че продавателното е недѣйствително, защото не е било подписано отъ купувача, когато послѣдниятъ не само не го оспорва, но се и ползува отъ него; 2) допусналъ, въпрѣки чл. 326 отъ Гражланското сждопроизводство, да се опровергаватъ писмени официялни документи съ свидѣтелски показания; 3) обезсилилъ е противъ чл. 377 отъ Гражданското сждопроизводство, официялни документи съ едни свидѣтелски показания; 4) изопачилъ е показанията на свидѣтеля Донко Анковъ, като имъ далъ обратно значение, каквото тѣ нѣматъ; 5) приелъ е противъ чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, че продажбата е недѣйствителна, щомъ продадената вещь не е прѣдадена; 6) призналъ, че сдѣлката по интизапскитѣ билети е симулативна и безпарична, когато такова нѣщо не е прѣдявявано отъ отвѣтника, нито пъкъ фактитѣ оправдаватъ подобно твърдение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: съображението на сжда, основано върху факта гдѣто купувачътъ не е подписанъ на продавателното, е субсидирано главното съображение. на сжда, отъ което зависи цѣлия изходъ на дѣлото, е, че за да бжде дѣйствителна по отношение на трети лица продажбата на движима вещь, изисква се щото вещьта да е продадена на купувача. Това съображение на сжда сътвѣтствува съ принципа, прокаранъ въ чл. 35 отъ Закона за давностьта, споредъ който владѣнието на движимата вещь служи за юридическо основание, разбира се ако владѣнието е добросъвѣстно, а недобросъвѣстно е владѣнието само ако вещьта е била изгубена или открадната отъ собственика й, въ всичкитѣ други случаи владѣлецътъ й се счита за неинъ собственикъ. Този принципъ не противорѣчи на чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото продажбата на вещьта и безъ прѣдаването й купувачу е валидна между него и продавача, който на основание тази продажба може да бжде заставенъ да прѣдаде купувачу вещьта, ако се намира още у него, но за третитѣ лица владѣнието на вещьта е титулъ за собственостьта й. Слѣдователно, въ случая достатъченъ е билъ факта гдѣто пайтонътъ съ конетѣ се намѣрилъ при описа у длъжника, който не се е претендирало да е билъ слуга на ищеца, та да владѣе ото негово име. Щомъ прочее сждътъ се основава на извършения отъ сждебния приставъ описъ, въ който е констатирано, че прѣдметниятъ пайтонъ съ двата коня се намиралъ „въ ржцѣтѣ на длъжника", и щомъ ищецътъ не е доказалъ, нито е претендиралъ, че длъжникътъ билъ неговъ тогава слуга, слѣдва да се признаятъ, по силата на речения принципъ, за неоснователни всичкитѣ касационни оплаквания.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Шарифе Акифова, за себе си и като настойница на дѣцата си и Садика Ахмедова, срѣщу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 24 октомврий 1903 год., № 402, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 165 — (870) — 5 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 949, по описа за* 1903 *год., на Мария Ив. Билчева, отъ село Червена-Вода, Русенско, съ Трифонъ и Бѣлчо Иванови Билчеви, отъ сѫщото село, за недвижими имоти.* — Въ заседанието се яви д-ръ П. Стайковъ, повѣреникъ на касаторката Мария Ив. Билчева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Ив. Билчева, по мѫжъ Спасова, отъ с. Червена-Вода. съ искова молба отъ 3 май 1901 год. до II Русенски мирови сѫдия, е завела искъ противъ Трифонъ и Бѣлчо Иванови Билчеви, отъ сѫщото село, за $^2/_{11}$ части отъ недвижимъ имотъ отъ стойностъ 545 лева. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. Ищцата апелирала прѣдъ Русенския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищцата Мария Ив. Билчева, отъ село Червена-Вода, моли да се осѫдятъ братята ѝ Трифонъ и Бѣлчо Ив. Билчеви, отъ сѫщото село, да ѝ отстѫпятъ $^2/_{11}$ части отъ имотитѣ указани въ исковата молба, които имоти останали отъ покойния ѝ баща и моли да се осѫдятъ на разноскитѣ по дѣлото; като прѣдставя едно свидѣтелство № 745/901 г., издадено отъ Червеноводското общинско управление, въ което установява, че слѣдъ смъртьта на баща ѝ Ив. Ст. Билчевъ сѫ останали наслѣдници Бѣлчо, Стоянъ, Иванъ, Мария, Трифонъ и майка имъ Марина; че отвѣтницитѣ Трифонъ и Бѣлчо Ив. Билчеви признаватъ, че въпроснитѣ имоти сѫ останали отъ покойния имъ баща и ги владѣятъ, но възразяватъ, че тѣ сѫ се спогодили съ ищцата и сега нѣмала право да дири $^2/_{11}$ части отъ тия имоти; че за подкрѣпление на това си възражение прѣдставляватъ потъкмително съ дата 23 октомврий 1890 год., което споредъ показанията на свидѣтелитѣ Нено Петровъ Обрѣтеновъ и Трифонъ Витановъ е написано и подписано съ съгласието на ищцата; че споредъ това потъкмително между другитѣ условия съ другитѣ наслѣдници, ищцата „завѣщава“ на братята си между които и оттѣтницитѣ слѣдуемата ѝ се часть отъ имота останалъ отъ покойния ѝ баща; че ако и да е неправилно указано въ потъкмителното „завѣщава“ тъй като завѣщание по тоя редъ не се извършва, обаче отъ съдържанието му излиза, че ищцата се спогодила съ наслѣдницитѣ, като отстѫпва на братята си слѣдуемата ѝ се часть отъ имота останалъ отъ покойния ѝ баща и като така тя не може вече да дири въпросната часть отъ имота останалъ отъ покойния ѝ баща; че при това положение на дѣлото така заявениятъ искъ се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърля, а въ такъвъ случай слѣдва да се потвърди напълно рѣшението № 688/902 год. на II Руссиски мирови сѫдия, а апелативната жалба подадена срѣщу това рѣшение да се остави безъ послѣдствие, като неосновителна,“ — съ рѣшението си № 351, отъ 8 октомврий 1902 год. потвърдилъ онова на II Русенски мирови сѫдия отъ 20 юний 1902 год., № 688. — Срѣщу това рѣшение Мария Ив. Билчева подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизвод-

ство, въ свързка съ чл. 509 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото далъ сила на прѣдметната спогодба, когато тя не е разрѣшила сѫществующа прѣпирня и е станала безъ взаимни отстѫпки между странитѣ, и защото даже не се произнесалъ по това нейно възражение.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения, на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ по това дѣло става явно, че той е далъ сила на потъкмителното, прѣдставено отъ отвѣтницитѣ и издадено отъ ищцата, сега касаторка, безъ да се произнесе по сѫщественото възражение на послѣдната срѣщу казаното потъкмително въ смисъль, че то не може да се признае за дѣйствително, като не съдържающе законното условие, прѣдвидено въ членъ 509 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. И дѣйствително споредъ това постановление на закона, за да има спогодба необходимо е да има взаимни отстѫпки между странитѣ, а споредъ потъкмителното такива отстѫпки не се виждать да сѫ станали при сключването му, тъй като отъ него се вижда, че само ищцата е направила отстѫпки или по-правилно, е чисто и просто отстѫпила наслѣдствената си часть на отвѣтницитѣ, нейни братя. Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като не се е произнесалъ върху изложеното възражение на страната, което докосва дѣйствителността на прѣдметната спогодба, не е основалъ рѣшението си на всичкитѣ доводи и възражения на странитѣ и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното. Върховниятъ кисационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сѫдъ № 351, отъ 8 октомврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 166 — (872) — 5 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 953, по описа за* 1903 *год., на Бота и Зара Нолеви, отъ село Шияковци, Софийско, съ Ионе Спасовъ, отъ сѫщото село, за мѣсто.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Згуревъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 16 януарий 1903 година до IV Софийски мирови сѫдия, Ионе Спасовъ, изъ село Шияковци, заявилъ искъ противъ Бота и Зара Нолеви, първата отъ сѫщото село, а втората отъ с. Безденъ, за право на собственость на едно селище, празно мѣсто отъ единъ дюлюмъ на стойность 200 лева златни, съ граници подробно означени въ исковата молба. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1903 год., подъ № 400, уважилъ

искътъ само въ извѣстенъ размѣръ, като осждилъ Бота и Зара Нолеви да отстжпятъ на Иона Спасовъ само праздното мѣсто, отъ портата на Гължбъ Нолинъ, а сега на Бота и Зара Нолеви до окончаването на северъ дюкяна на сжщия Иона Спасовъ между съсѣди: на сeвѣро-западъ праздно мѣсто, севѣроизтокъ е дворъ, задъ дюкяна на Иона Спасовъ и на югъ пжть. Недоволни отъ това рѣшение и двѣтѣ страни сж го апелирали прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че споредъ продавателния записъ границитѣ на купеното отъ Иона Спасовъ селище отъ Гължбъ Нолинъ сж: Иона Спасовъ съ кръчма, пжть, селище на Гължбъ Нолинъ и портата на тоя послѣдния; 2) че отъ рѣшението на IV Софийски мирови сждия — 13/V 1899 г., съ което рѣшение приставътъ въ ржка е въвелъ отвѣтницитѣ въ владѣние на купеното отъ Иона Спасовъ мѣсто, както той заявява сж отбѣлѣзани за граници на кжщата съ селището отъ единъ декаръ въ с. Шияковци: отъ двѣ страни пжть Иона Спасовъ и Бошко Ленковъ; 3) че при сравнение на тия двѣ мѣста се вижда какво приставътъ е въвелъ въ владѣние Бота и Зара Нолеви и върху часть отъ мѣстото на Ионе Спасовъ заключающа се между: пжть, портата на Гължбъ Нолинъ, дюкяна му и на северо-западъ сегашното селище на Бота и Зара Нолеви; 4) че възражението направено отъ страна на отвѣтницитѣ, какво тѣ имали право върху спорното мѣсто още повече, че тѣ не дигали никакъвъ споръ за онова тѣхно мѣсто, което Иона Спасовъ завладѣлъ, като си направилъ дворъ на севѣръ отъ дюкяна, не може да има значение, тъй като ако тѣ иматъ право върху заграденото мѣсто — двора на Ионе Спасовъ, могатъ да заведатъ за това искъ; 5) че отъ огледния протоколъ на мировия сждия се е установило, какво портата, за която е дума въ записътъ е сжщата, която се е указала при огледа, и 6) че възражението на повѣреника на апелаторкитѣ Бота и Зара Нолеви, какво Гължбъ Нолинъ е нѣмалъ никакво право надъ мѣстото, което е продалъ на Ионе Спасовъ и слѣдователно послѣдниятъ не е могалъ да придобие право на собственость, понеже първиятъ го е нѣмалъ, не може да се приеме за уважително, тъй като Гължбъ Нолинъ по врѣме на продажбата, като сънаслѣдникъ съ първитѣ е ималъ таквозъ право, поне за часть отъ имота", — съ рѣшението си отъ 16 септемврий 1903 год., подъ № 376, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срѣщу това рѣшение Бота и Зара Нолеви подаватъ въ Върховния сждъ касационна жалба и се оплакватъ, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ противорѣчие въ рѣшението си, като признава, отъ една страна, че тѣ били признати за собственици върху цѣлото селище съ прѣдставеното по дѣлото рѣшение, и като приема отъ друга страна, че сънаслѣдникътъ имъ Г. Нолинъ е могалъ да продава спорната часть отъ селището, защото не е далъ сила на казаното рѣшение, което било задължително и за ищеца като правоприемникъ на Нолина, срѣщу когото то е било издадено и защото, и да се приемело, че Нолинъ е билъ наслѣдникъ на сжщото мѣсто, то той като нераздѣленъ не е могалъ да отчуждава въпросното селище.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторкитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: при устнитѣ си обяснения повѣреникътъ на касаторкитѣ се спрѣ единствено върху оплакването, че окрѫжниятъ сѫдъ неправилно е приелъ, че тѣхниятъ сънаслѣдникъ Гълѫбъ Нолинъ е могалъ да продава извѣстенъ недвижимъ имотъ, когато тѣ били недѣлени. По това възражение на сегашнитѣ касаторки окрѫжниятъ сѫдъ се е произнесалъ дѣйствително, като е изказалъ въ рѣшението си, че сънаслѣдникътъ въ случая е могалъ да продава поне часть отъ имота. Върховниятъ сѫдъ не може да се съгласи съ тоя възгледъ на окрѫжния сѫдъ и намира, че окрѫжниятъ сѫдъ съ това си дѣйствие е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като сънаслѣдницитѣ до като сѫ нераздѣлени, нѣматъ права върху опрѣдѣлени имоти отъ наслѣдството, а само върху идеална часть отъ него и могатъ слѣдователно, да прѣхвърлятъ върху други сѫщо такива права. Да се приеме противното би значило да се позволи на всѣки сънаслѣдникъ самъ да опрѣдѣлява имотитѣ, които би желалъ да се попаднатъ въ неговата часть, а това е недопустимо. Това се вижда и отъ постановлението на чл. 238 отъ Закона за наслѣдството, споредъ който дѣлбата може да се поиска, дори когато единъ отъ сънаслѣдницитѣ би се ползувалъ отдѣлно съ часть отъ имотитѣ на наслѣдството, ако само не е доказано, че дѣлбата е станала или че владѣнието е покрито съ давность, но подобно нѣщо нито е установено въ обтѫженото рѣшение, нито пъкъ ищцовата страна се е домогвала да докаже.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ № 376, отъ 16 септемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 167 — (879) — 10 ноемврий 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 491, по описа за 1905 год., на кредитното дружество »Гирдапъ« въ гр. Русе, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския окр. сѫдъ отъ 29 априлъ 1905 година.* — Въ заседанието стрнитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: I Русенски мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си отъ 24 февруарий 1905 год., подъ № 29, утвърдилъ извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 530/901 г., по описа на сѫдебния приставъ при Русенския окрѫженъ сѫдъ на II участъкъ заведено по взискането на дружеството „Гирдапъ“ въ гр. Русе, противъ Иванъ С. Драгоевъ и др., отъ сѫщия градъ, за 660 лева златни. Противъ това опрѣдѣление Илия Хр. Бабалиевъ подалъ частна апелативна

жалба въ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че длъжникътъ по изпълнителното дѣло № 530/901 год., по описа на сждебния приставъ при сжда на II участъкъ, — Илия Хр. Бабалиевъ, съ частната си жалба е обжалвалъ опрѣдѣлението № 29, отъ 24 февруарий т. год. на II Русенски мирови сждия, съ което е утвърдена продажбата на недвижимитѣ му имоти, върху кредитното дружество „Гирдапъ"; че отъ „Държавния Вѣстникъ" брой 283, отъ 24 декемврий 1904 година се вижда, че сждебниятъ приставъ съ обявлението си № 11373, е оповѣстилъ какво 31 день слѣдъ двукратното публикуване на обявлението ще продава недвижимитѣ имоти на длъжника изброени въ сжщото обявление, а именно: една кжща и двѣ лозя, а отъ наддавателния листъ по изпълнителното дѣло се вижда, че приставътъ е приключилъ дѣйствията си по продажбата на 24 януарий 1905 год., като по силата на чл. 1028 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство е обявилъ продажбата за нестанала и съ протокола си отъ 1 февруарий т. г. по искането на взискателя е присждилъ реченитѣ три кжса имоти върху самия взискатель по първоначалната оцѣнка дадена при описа; че „Държавниятъ Вѣстникъ" като е отпечатанъ въ София на 24 декемврий 1904 год., естествено е, че неговото пристигане въ Русе, не може да бжде сжщиятъ день, а се прѣдполага, че слѣдъ като вѣстникътъ е билъ прѣдаденъ най-рано на 25 декемврий, то разпращането му въ Русе, не може да се счита, че е станало по-рано отъ 26 декемврий а пъкъ вслѣдствие на това, продажбата трѣбваше да започне отъ 27 с. м., но понеже този день е праздникъ, то продажбата трѣбваше да почне отъ 28 сжщия мѣсецъ. Отъ тая дата прочее, на сетнѣ, сждебниятъ приставъ слѣдваше да продължава продажбата 31 день, вслѣдствие на което трѣбваше неговитѣ дѣйствия неокончателно да бждатъ заключени на 27 януарий 1905 година. Сждебниятъ приставъ обаче, като е приключилъ своитѣ дѣйствия по продажбата на 24 януарий 1905 г., приключилъ ги е вънъ отъ срока, за който е обявилъ съ обявлението си № 11373, за траянето на продажбата; а пъкъ щомъ това е така, то по аналогия на чл. 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство продажбата е недѣйствителна. Наистина сждебниятъ приставъ е присждилъ имота на 1 февруарий 1905 год., обаче туй обстоятелство не прави щото продажбата да се счита дѣйствителна, защото веднажъ сждебниятъ приставъ е приключилъ своитѣ дѣйствия по продажбата на 24 януарий 1905 год. то естествено е, че отъ тая дата до I февруарий не може да става никаква продажба, вслѣдствие на което присжждането, което е направилъ на I февруарий неоправдава неговитѣ дѣйствия, че той вънъ отъ срока обявенъ за траянето на продажбата е приключилъ своитѣ дѣйствия по тая продажба", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 29 априлъ 1905 г. опрѣдѣлилъ: „опрѣдѣлението на I Русенски мирови сждия отъ 24 февруаий 1905 год., подъ № 29, се отмѣнява и вмѣсто него постанявява: продажбата на недвижимитѣ имоти принадлежащи на длъжника Илия Хр. Бабалиевъ, а именно на една кжща и двѣ лозя изложени въ обявлението № 14, отъ 8 януарий 1905 год. и присждени отъ сждебния приставъ върху взискателя — кредитното дружество „Гирдапъ", съ протоколъ отъ I февруарий т. г. се унищожава". — Срѣщу опрѣдѣлението на Русенския окржженъ сждъ, кредитното дружество „Гирдапъ" въ гр. Русе,

подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1007 и 1054 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че срокътъ за продажбата почвалъ не отъ деня на обнародването на обявлението въ „Държавенъ Вѣстникъ,“ а отъ деня на пристигането му въ гр. Русе, и защото възбудилъ тоя въпросъ, безъ да е имало оплакване отъ заинтерестваната страна въ тая смисъль.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да рѣши това дѣло взе въ съображение: по силата на чл. 1007 отъ Гражданското сждопроизводство, публичната проданъ почва отъ послѣдното двукратно обнародване на „Държавенъ Вѣстникъ“. Това постановление на закона е категорично и не позволява никакво разномисление. То поставя началото на срока въ зависимость отъ опрѣдѣленъ и извѣстенъ фактъ — датата на „Държавенъ Вѣстникъ,“ въ който е обнародвано втори пжть обявлението за проданьта, а не отъ врѣмето на пристигането на „Държавенъ Вѣстникъ“ въ мѣстото гдѣто тя ще се извършва, — фактъ неизвѣстенъ и подлежащъ на доказване въ всѣки даденъ случай. За това Русенскиятъ окржженъ сждъ, като е приелъ, че въ случая началото на публичната продань трѣбвало да се счита не датата на „Държавенъ Вѣстникъ,“ въ който е обнародвано втори пжть обявлението за проданьта, а врѣмето когато той е пристигналъ въ Русе, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 1007 отъ Гражданското сждопроизводство. Освѣнъ това окржжниятъ сждъ е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 1054 отъ Гражданското сждопроизводство, като е подигналъ въпроса по длъжность, безъ да е имало подобно оплакване отъ страната въ срока, опрѣдѣленъ въ чл. 1054. Русенскиятъ окржженъ сждъ напраздно мисли, че тукъ се касае до нищожество, прѣдвидено въ чл. 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже имотътъ не се е продалъ прѣди срока, който е билъ назначенъ въ обявелението за проданьта, а по мнѣнието на окржжния сждъ, послѣднята не била траяла 31 день, въ какъвто случай би имало само едно опущение, което по силата на чл. чл. 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, не е отъ публиченъ характеръ и се покрива съ бездѣйствието на заинтересованата страна.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския окржженъ сждъ отъ 29 априлъ 1905 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 1007, 1054 и 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрата въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 168 — (881) — 10 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 496, по описа за 1905 год., на Илия Флореско, отъ*

гр. Ломъ, срѣшу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ съдъ отъ 27 ноемврий 1904 *година*.—Въ заседанието се явиха Г. Орошаковъ, повѣреникъ на касатора Илия Флореско и Т. Теодоровъ, повѣреникъ на отвѣтницата по касация Мария Р. Пенева, за себе си и като настойница на дѣцата на Р. Пеневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за удовлетворение вземането на Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, срѣщу Илия Флореско, отъ гр. Ломъ-Паланка, сѫдебниятъ приставъ е извадилъ на публична продань недвижимитѣ имоти на длъжника, нѣкои отъ които възложилъ върху взискателя Рашо Пеневъ. Публичната продань е била потвърдена както отъ окрѫжния сѫдъ, тъй и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ. Сега длъжникътъ Флореско, чрѣзъ повѣреникътъ си се оплаква между другото, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото купувачътъ не е внесалъ цѣната на имотитѣ съ крѣпостнитѣ мита въ опрѣдѣления отъ тоя членъ срокъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: споредъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, продажбата се счита нестанала, ако подиръ свършването ѝ купувачътъ не плати въ срокъ всичката сума, за която се е задължилъ. Изключение прави законътъ само, когато кредиторътъ е купувачъ и когато вземането му е равно на покупната цѣна, безъ да има, разумѣва се други присъединени кредитори. Отъ изпълнителното производство се вижда, че е имало и други присъединени, кредитори както това самъ взискательтъ Рашо Пеневъ е призналъ въ заявлението си до сѫдебния приставъ отъ 16/V 1902 год. и че сумата е била заплатена едва на 17 май 1902 год., т. е. слѣдъ изтичането на десетдневния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство. При наличностьта на тѣзи данни и по силата на чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, апелативниятъ сѫдъ е билъ обязанъ да признае продажбата по отношение на Рашо Пеневъ за нестанала, както е ходатайствувалъ длъжникътъ. Апелативниятъ сѫдъ, обаче, е потвърдилъ продажбата, като счелъ, че цѣната е внесена въ срокъ, както се вижда отъ втория мотивъ на опрѣдѣлението му, което е прѣдметъ на обжалване. Очевидно, съ това си погрѣшно съображение Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което опрѣдѣлението му трѣбва да бѫде отмѣнено както иска касаторътъ.

Водимъ отъ горѣизложенитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 27 ноемврий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 169 — (893) — 12 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 556, по описа за 1905 год., на Иванъ Пенчевъ, отъ село Дерменъ-Кьой, Ямболско, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ съдъ отъ 15 декемврий 1904 година.*— Въ заседанието се явиха П. Пешевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора, д-ръ Ст. Даневъ повѣреникъ на Хр. Векиловъ и Хр. Мавровъ, повѣреникъ на К. Хр. Векиловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за удовлетворение вземането на д-ръ Иорданъ Ц. Нейовъ и Константинъ Апостоловъ, жители отъ градъ Сливенъ, сѫдебниятъ приставъ при Сливенекия окрѫженъ сѫдъ е произвелъ продань на $^{55}/_{100}$ отъ едно пасище, принадлежаще на длъжника Хр. Векиловъ, отъ гр. Ямболъ. Въ протокола си сѫдебниятъ приставъ бѣлѣжи: „че днесъ до 6 часа подиръ обѣдъ по съгласие на обозначенитѣ въ тоя продавателенъ листъ наддавачи, най-голѣма цѣна наддаде Ив. Пенчевъ..“. Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ утвърдилъ тъй произведената продажба. Вслѣдствие въззивната жалба на Христо Мавровъ, повѣреникъ на Куртеза Векилова, дѣлото е постѫпило въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ даннитѣ на изпълнителното и първостепенно дѣла се вижда, че продажбата е продължавала повече отъ 5 часа, безъ обаче да е отбѣлѣзано за това въ самия протоколъ отъ сѫдебния приставъ, а има само една забѣлѣжка, подписана отъ нѣкой отъ наддавачитѣ, като сѫдебниятъ приставъ въ надписнитѣ си обяснения излага, че прѣди 5 часътъ, по съгласие на наддавачитѣ той продължилъ продажбата до 5 $^{1}/_{2}$ часътъ, а послѣ сѫщо по съгласие на наддавачитѣ — до 6 часътъ, което както се каза никакъ не е отбѣлѣзалъ и скрѣпилъ съ подписа си сѫщиятъ сѫдебенъ приставъ; че съгласно съ прѣдписанията на изпълнителната процедура и обявленията на пристава за извършване на продажбата срока е точно опрѣдѣленъ и никакво продължение на този срокъ не може да става, особено когато за това нѣма причини, които да сѫ констатирани съ особенъ актъ отъ сѫдебния приставъ нито пъкъ то може да става по искане на нѣкои отъ наддавачитѣ; въ послѣдния случай би могло това продължение на врѣмето за извършване на продажбата да стане, когато се вижда, че има наддавачи, които ще дадатъ по-голѣма цѣна и което ще бѫде въ интереса, както на дължника, тъй и на кредиторитѣ по изпълнителното дѣло и то ако има съгласието на всички участвующи въ продажбата; а въ случая отъ изпълнителното дѣло се вижда, че имало една забѣлѣжка, подписана не отъ всички наддавачи, въ който случай слѣдва да се признае, че редовно извършена продажба не може да има. Изпълнителнитѣ наредби трѣбва строго да се пазятъ, особено когато се отнася до сроковетѣ въ които трѣбва да се извършватъ извѣстни дѣйствия, а въ случая щомъ е станало продължение на продажбата вънъ отъ опрѣдѣленото по-рано врѣме, слѣдва да се счете, че неправилно приставътъ е дѣйствувалъ и възложилъ имота върху Иванъ Пенчевъ, а като така продажбата подлежи

да се унищожи, като се извърши нова при строго спазване на сроковетѣ, прѣдвидени въ закона и обявлението на пристава и въ такъвъ случай слѣдва опрѣдѣлението на окржжния сждъ да се отмѣни, като се уважи жалбата на Христо Мавровъ, който прѣдъ видъ пълномощното въ изпълнителното дѣло и обстоятелството, че при продажбата е наддавалъ като пълномощникъ на Куртеза Векилова, слѣдва да се приеме, че е подалъ жалбата пакъ отъ нейно име, макаръ и изрично това да не е показалъ", — съ опрѣдѣлението си помѣстено въ протокола му отъ 15 декемврий 1902 год. опрѣдѣлилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сждъ отъ 27 май 1904 год. и постановява: унищожава извършената отъ сждебния приставъ при Сливенския окржженъ сждъ продажба на $^{55}/_{100}$ части отъ едно пасбище въ село Панджклий, въ мѣстностьта „Чадърлий", състояще се цѣлото отъ около 6000 декари и прѣдписва на сжщия сждебенъ приставъ да извърши нова продань при строго спазване на сроковетѣ, прѣдвидени въ изпълнителната процедура". — Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното опрѣдѣление на апелативния сждъ Иванъ Пенчевъ се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 927 и 978, въ свързка съ чл. чл. 1021, 1035 п. 4 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото продажбата е била продължена до 6 часътъ по съгласие на всичкитѣ кредитори, вслѣдствие на което имотътъ е добилъ много по-голѣма цѣна, а пъкъ това било въ интереса на длъжника и на кредиторитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ чл. 1021 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че въ послѣдния день продажбата на недвижимия имотъ се продължава до 5 часа подиръ пладнѣ, слѣдъ изтичането на който срокъ имотътъ се присжжда на послѣдния наддавачъ; отъ това слѣдва, че ако продажбата се приключи по-рано, по силата на чл. 1035 п. 4 отъ сжщото сждопроизводство, да се счете недѣйствителна. Но ако продажбата се продължи слѣдъ 5 часа, както е станало въ случая, каква ще бжде санкцията на закона? За това законътъ нищо не говори, но отъ разумното му тълкуване трѣбва да се извади заключение, че по съгласие на кредиторитѣ наддаването може да се продължи, стига чрѣзъ това да не се уврѣдятъ интереситѣ на странитѣ. Въ дадения случай самъ Христо Мавровъ, повѣреникъ на К. Векилова, се е съгласилъ да се продължи наддаването до 6 часа, *като е наддавалъ съ другитѣ купувачи*, както това се вижда отъ заявлението му до сждебния приставъ съ дата 7/IV 1904 год. и отъ въззивната жалба до Сливенския окржженъ сждъ. При наличностьта на тѣзи данни и прѣдъ видъ на обстоятелството, че законътъ не счита продажбата за недѣйствителна, въ случай, че се продължи по взаимно съгласие на купувачитѣ, което съгласие приставътъ констатира въ протокола, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ въпрѣки законътъ е унищожилъ произведената по това дѣло продань и съ това е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ каквато смисъль се оплаква касаторътъ Ив. Пенчевъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ

сждъ отъ 15 декемврий 1904 год., подъ № 703, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 170 — (894) — 15 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 260, по описа за 1905 год., на Артакларската селска община, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сждъ, отъ 20 ноемврий 1904 год., подъ № 334.* — Въ сждебното заседание се явиха С. С. Бобчевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на жителитѣ на с. Артаклари и Т. Тодоровъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Славъ Димитровъ и други 9 души, отъ с. х. Димитрово, Ямболска околия, съ искова молба отъ 26 юний 1896 година до II Ямболски мирови сждия, постжпила въ сждилището на 16 юлий сжщата година, заявили сж искъ противъ Артакларската селска община за възстановление владѣнието имъ на една кория, което имъ било нарушено съ това, гдѣто на 20 априлъ сжщата година кметътъ на тази община е поставилъ пазачи (куруджии) да я пазатъ като общинска. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1044/96 год. и съ рѣшението си № 1460, уважилъ искътъ. Отвѣтната страна е апелирала прѣдъ Сливенския окр. сждъ, който, като образувалъ апелативно дѣло № 632/96 год. и съ рѣшението си № 234/900 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. Обаче, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, сезиранъ съ касационната жалба на отвѣтната страна, съ рѣшението си № 704/902 год. отмѣнилъ второстепенното рѣшение за нарушение членъ 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото Сливенскиятъ окржженъ сждъ неправилно не допусналъ на отвѣтната страна съ свидѣтели да докаже, че спорната кория се е намирала въ нейно владѣние постоянно и непрѣкжснато отъ освобождението на България и до днесь — обстоятелство, което могло да се доказва съ свидѣтели по споръ за нарушено владѣние. При повторното разглеждане на дѣлото Сливенскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „съ искова молба, подадена на мировия сждия на 16 юлий 1896 год., ищцитѣ молятъ осжждането на Артакларската община, въ лицето на кмета ѝ, да вдигне пазачитѣ си и по този начинъ да възстанови нарушеното имъ владѣние на прѣдметната по дѣлото кория съ наименование и граници описани по-горѣ; 2) за да си има мѣстото единъ подобенъ владѣлчески искъ, както това явствува отъ точния разумъ на чл. чл. 15 п. 3 и 48 отъ Гражданското сждопроизводство, изтълкувани отъ редъ касационни рѣшения, безусловно необходимо е ищецътъ да докаже, че тоя неговъ искъ е прѣдявенъ въ течение на 6 мѣсеци, отъ когато се претендира да е нарушено владѣнието му и по сжждение a contrario, необходимо е ищецътъ да установи, че въ про-

дължение поне на 6 мѣсеци прѣди завеждането на искътъ му, той е владѣлъ спокойно и за своя смѣтка въпросния недвижимъ имотъ. По икономически и други обществени и правови съображения, законодательтъ у насъ е ограничилъ закрилата си на владѣнието върху недвижими имоти въ тоя периодъ отъ 6 мѣсеци. Ако собственицитѣ и владѣлцитѣ на такива имоти сж се показали нехайни до такава степень, щото сж оставили трети лица да владѣятъ и се ползуватъ отъ тия имъ имоти въ продължение на цѣли 6 мѣсеци, толкозъ по-злѣ за тѣхъ; правото на владѣлческия имъ искъ се прескриптира, остава имъ отворенъ само пжтя на обикновенъ искъ за собственость; прочее, нашиятъ законъ покровителствува въ пълно само фактическитѣ държатели на такива недвижими имоти; 3) като сж такива юридическитѣ норми по които ще трѣбва да се разрѣшава настоящиятъ искъ, остава сега да видимъ, да ли при конкретния случай, първоначалнитѣ ищци, на които Коста Яневъ е билъ пълномощникъ, задоволяватъ тия норми, т. е. да ли наистина тия лица поне 6 мѣсеци прѣди датата на претендираното имъ нарушено владѣние 20 априлъ 1896 год. или съ други думи, да ли начиная отъ 20 октомврий 1895 год. продължително до 20 априлъ 1896 год. включително тѣ сж владѣли спокойно и отъ свое име прѣдметната по дѣлото кория. Ако това е така, тѣ печелятъ процеса, независимо отъ факта, въ чий ржцѣ се е намирало по-раншното владѣние и собственость на сжщата кория, тъй като, тука нѣмаме дума нито за давностно владѣние, нито за право на собственость. Тяжестьта на тия доказателства лежи върху ищцитѣ (чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство); артакларци като отвѣтници, държатъ въ процеса пасивна роль, тѣхнитѣ възражения иматъ стойность по тоя споръ само до толкова, до колкото оборватъ доказателствата на ищцитѣ — х. Димитровци — т. е. до колкото установяватъ, че самитѣ тѣ или други лица сж владѣли спокойно корията отъ 20 октомврий 1895 до 20 априлъ 1896 год. — и слѣдователно въ сжщия тояпериодъ изключена е възможностьта и за ищцитѣ да сж владѣли сжщата тази кория; 4) изхождайки отъ тази гледна точка, сждътъ, при оцѣнката, която направи на прѣдставенитѣ доказателства, писмени и свидѣтелски показания отдѣли като значущи по дѣлото всички ония, които иматъ връзка съ фактическото държане на спорния имотъ между 20 октомврий 1895 год. и 20 априлъ 1896 год., а останалитѣ, като нѣмащи такава връзка, отблъсна отъ тоя процесъ и отъ основитѣ на своето рѣшение; 5) по тоя редъ, сждътъ констатира, че за доказателство на искътъ си ищцитѣ си служатъ съ писмени доказателства и свидѣтелски показания — писмени доказателства до колкото тѣ установяватъ факта на владѣнието, и за чия смѣтка е било това владѣние. За че ищцитѣ не сж дѣйствували самоправно, че тѣ сж имали юридическо основание да владѣятъ прѣдметната кория, т. е., че тѣ сж били прави да считатъ, че владѣятъ отъ свое име и за своя смѣтка тази кория — това се вижда отъ писменитѣ имъ документи: а) продавателно (задължително) приложено въ оригиналъ къмъ гражданското дѣло № 536/97 год. на II Ямболски мирови сждия, а въ прѣписъ къмъ настоящето дѣло на тоя сждъ, отъ което явствува, че още на 25 октомврий 1890 год. (датата завѣрена) Атанасъ п. Ивановъ, отъ гр. Сливенъ, като пълномощникъ на Арифъ Ахмедъ и др. — сжщитѣ лица отъ които

и Артакларци претендиратъ да държатъ правата си — е продалъ тави кория на ищцитѣ по дѣлото за 630 лири турски, които приелъ въ брой, съ задължение въ послѣдствие да ги снабди съ крѣпостенъ актъ; б) прошение отъ продавача Ат. п. Ивановъ до сѫдията съ дата 9/II 1890 г., съ което моли да се издаде крѣпостенъ актъ на ищцитѣ за корията (къмъ гражданското дѣло на I Ямболски мирови сѫдия № 54/1890 г.), и в) нотарияленъ процесъ отъ страна на ищцитѣ съ дата 22/V 1896 г., съ който поканватъ Артакларци да вдигнатъ пазачитѣ си, поставени отъ нѣколко деня въ тази кория, иначе ще отговарятъ по сѫдебенъ редъ (къмъ дѣло № 1044/1896 год.); 6) а не ищцитѣ сѫ имали фактическото владѣние на корията между 20 октомврий 1895 — и 20 априлъ 1896 г., това се установява съ положителность отъ редица свидѣтели разпитани прѣдъ първостепенното и второстепенното сѫдилища. Така свидѣтелитѣ, разпитани отъ мировия сѫдия, всички твърдятъ, че знаятъ какво ищцитѣ по дѣлото, които нѣкои отъ тѣхъ наричатъ само х. Димитровци, сѫ владѣли спокойно и фактически отъ дълго врѣме тази кория, като сѫ сѣкли дърветата и използували пашата ѝ, до като прѣзъ мѣсецъ априлъ 1896 г. Артакларци поставили вѫтрѣ свои куруджии, а щомъ като е така излиза, че наистина тѣ, ищцитѣ сѫ владѣли безпрѣпятствено тази кория поне 6 мѣсеци прѣди да е било нарушено владѣнието имъ, т. е. между 20 октомврий 1895 и 20 априлъ 1896 год., сѫщо така и отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани на мѣстото отъ тоя сѫдъ на 19/I т. г. начиная отъ свидѣтеля Дим. Вълковъ 16 по редъ до края на протокола се установява добавително обстоятелството, че наистина прѣзъ 1895 год. и до Георгьовдень 1896 (мѣсецъ априлъ сѫщата година) спорната кория е била фактически владѣна и експлоатирана отъ ищцитѣ. Послѣдниятъ свидѣтель Ст. Русевъ показва, че прѣзъ 1895 год. той е билъ пазачъ на корията, поставенъ тамъ и плащанъ отъ х. Димитровци; 7) а щомъ като е така, щомъ като се доказва, че при наличностьта на документи, които имъ пораждатъ юридическо основание, ищцитѣ наистина сѫ владѣли фактически и спокойно тази кория въ продължение на законния 6-мѣсеченъ срокъ; че това тѣхно владѣние е било прѣкѫснато слѣдъ тоя срокъ отъ артакларци съ настаняването на тѣхни куруджии, и че настоящето дѣло ищцитѣ сѫ завели сѫщо въ срока опрѣдѣленъ отъ чл. 15 п. 3° отъ Гражданското сѫдопроизводство, то тѣхния искъ се явява напълно доказанъ; ще слѣдва прочее да се признаятъ тѣ за спокойни и за своя смѣтка владѣлци на тази кория: 8) като дойдемъ сега до възражението на апелаторитѣ, ще трѣбва да се запитаме съ какво сѫ оборили тѣ доказателствата прѣдставени отъ ищцовата страна, и да ли тѣ сѫ установили, че сѫ били спокойни и непрѣкѫснати владѣтели на корията, и че прѣзъ цѣлото врѣме сѫ били такива добри стопани, щото да не сѫ прѣкѫсвали и изгубвали това си владѣние въ течението на цѣли 6 мѣсеци, прѣзъ което врѣме да сѫ го завзели и използували ищцитѣ по това дѣло; 9) че артакларци не сѫ могли да бѫдатъ фактически владѣтели на спорната кория отъ началото на 1890 год. до 6 априлъ 1896 год, това се вижда най-добрѣ отъ развоя на гражданското дѣло № 39/1890 год. на тоя сѫдъ; отъ съдържанието на исковата молба по това дѣло, написана отъ днешния повѣреникъ на апелаторитѣ, личи, че тѣзи послѣднитѣ още на

13/II 1890 год. сж водили дѣло за собственостьта на тази кория противъ Арифъ Ахмедовъ и др. — сжщитѣ които на 25 октомврий 1900 год. — сж продали корията на х. Димитровци — като сж твърдѣли какво къмъ това врѣме отвѣтницитѣ — турци имъ завладѣли корията и не имъ позволявали да се ползуватъ отъ нея, това положение е продължавало чакъ до 6 априлъ 1896 год., когато е турено край на гражданското дѣло чрѣзъ спогодба между странитѣ. А щомъ като това е така, ний тука имаме едно признание направено отъ самитѣ апелатори, за че до мѣсецъ априлъ 1896 год. тѣ не сж били спокойни и фактически държатели на тая спорна кория, а въ такъвъ случай, позицията имъ по настоящия процесъ рухва; 10) но независимо отъ това изобиличающе ги доказателство, Артакларци не сж успѣли даже и да си набавятъ свидѣтѣли, които съ положителность и опрѣдѣленость да ни установятъ, че при все това тѣ, (Артакларци) а не х. Димитровци сж валдѣли корията между 20 октомврий 1895 и 20 априлъ 1896 год.; тѣхнитѣ свидѣтели отъ 1 до 13 число говорятъ за по-ранишно врѣме повечето за единични случаи, и изобщо сж неопрѣдѣлени и нѣматъ здраво разпрѣдѣление и понятие за врѣмето. Така свидѣтельтъ Дим. Сертъ Костовъ говори за 1885 — 1889 год., и косвено за началото на 1895 год.; свидѣтельтъ Петко Ивановъ Момчевъ поменува за 1896 год., че Артакларци сѣкли корията, обаче не опрѣдѣдля да ли това се отнася за началото, срѣдата или края на годината; свидѣтельтъ Моню Басана говори за мѣсецъ априлъ 1896 год. и мѣсецъ октомврий 1895 год.; свидѣтельтъ Дучо Цоневъ сжщо разказва за мѣсецъ октомврий 1896 — и за 1897 год., а свидѣтельтъ П. Господиновъ, запитанъ кога е 1896 год., отговаря „не зная“, изобщо показанията на останалитѣ свидѣтели тоже сж недостатъчно опрѣдѣлени, и не могатъ да се съпоставятъ на ония свидѣтелски показания, които депозиратъ въ полза на х. Димитровци; 11) при съвокупната оцѣнка на всички тия доказателства по дѣлото, сждътъ остана на убѣждение, че Артакларци не успѣха да докажатъ възраженията си, и слѣдователно тѣхната апелативна жалба се явява неоснователна, и като такава ще слѣдва да бжде отхвърлена, и 12) почеже страната, която губи процеса, плаща на спечелившата го разноскитѣ по дѣлото, ще слѣдва Артакларската общин да ги заплати на х. Димитровци, които въ тази инстанция възлизатъ на 273 лева, а на хазната 38 лева“, — съ рѣшението си № 334/904 год. пакъ потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Отвѣтната община подава втора касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 8 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ удостовѣрението отъ прокурорството № 4329/904 год., отъ което се виждало, че била завела углавно дѣло противъ 26 тѣхъ души свидѣтели, разпитани по настоящето дѣло, прѣдставени отъ ищцитѣ и не спрѣлъ разглеждането му до свършването на углавното дѣло; 2) чл. 48, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ документа на турски езикъ съ прѣвода му въ гражданското дѣло № 39/1890 г., отъ който се установявало по единъ най-положителенъ начинъ, че общината имала непрѣкжснатото владѣние на спорната кория отъ дълги години и че ищцитѣ не сж могли да иматъ фактическото и спокойно владѣние, тъй като въ продавателния имъ актъ (гражданското дѣло № 536/97 год.)

е казано, че тѣ ще станатъ притежатели и фактически владѣтели слѣдъ свършване на спора между продавача и Аргакларската община, а този споръ се е свършилъ едва на 6 априлъ 1896 год., искътъ же по настоящето дѣло е заявенъ на 20 априлъ сѫщата година, тъй че сѫдътъ е извърналъ значението и на свидѣтелскитѣ показания, най-вече на свидѣтелитѣ Маню К. Басановъ и Дучо Цоневъ, който прѣзъ 1895,1896 и 1897 години сѫ взимали корията подъ наемъ отъ общината, слѣдователно въ нейно владѣние е била; 3) чл. чл. 107, 396 и 401 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото служебно безъ доводъ отъ противната страна намѣрилъ самопроизнание — каквото една община не може да прави — въ прошението ѝ противъ Арифъ Ахмедовъ и други, и 4) чл. чл. 524 п. 3 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото дѣлото не било подсѫдно на Ямболския мирови сѫдия.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ протокола, държанъ въ сѫдебното заседание на окрѫжния сѫдъ, при разглеждането на настоящето дѣло, се вижда, че сѫдътъ е взелъ прѣдъ видъ удостовѣрението на прокурорството, за което се отнася първото касационно оплакване, но, като не уважилъ искането на общината да спрѣ дѣлото, не е нарушилъ наведения въ това оплакване чл. 8 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тоя членъ има прѣдъ видъ случаи когато при разглеждането на едно гражданско дѣло се открие отъ обстоятелствата му прѣстѫпно дѣяние прѣдшедствующе завеждането това дѣло, като за примѣръ, когато отъ домогванията на странитѣ или отъ показанията на свидѣтелитѣ се открие, че гражданскиятъ споръ е възникналъ или е скаченъ съ нѣкоя кражба, убийство или друго нѣкое прѣстѫпно дѣяние, отъ разкритието на което зависи изходътъ на гражданския споръ, тогава само се спира разглеждането на тоя споръ, но не и когато една отъ странитѣ по гражданския споръ пожелае да спрѣ разглеждането му подъ прѣдлогъ, че тя е заявила, както е въ случая, углавно прѣслѣдване противъ свидѣтелитѣ, които сѫ дали показания по сѫщия тоя споръ въ нейна врѣда, т. е. по едно прѣдполагаемо прѣстѫпно дѣяние, възникнало слѣдъ заявяването и при разглеждането на тоя споръ; такова намѣрение да даде възможность на една отъ странитѣ да усложнява и протака дѣлото, не е ималъ и не е могалъ да има прѣдъ видъ чл. 8 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Наведеното отъ повѣреника на общината рѣшение № 293/93 год. на Върховния касационенъ сѫдъ, не подкрѣпва това му домогване, защото съ това рѣшение е касирано дѣлото, за гдѣто втората инстанция не се е произнесла по възбудения тогава въпросъ да ли ще трѣбва да се спрѣ дѣлото, а въ настоящия случай втората инстанция се е произнесла по този прѣдварителенъ въпросъ, както това се признава и отъ повѣреницитѣ на общината. За това първото касационно оплакване е неоснователно; 2) турскиятъ документъ за който е дума въ първата часть на второто касационно оплакване, не е отъ ония документи, които по разума на чл. 49 отъ Гражданското сѫдопроизводство, установяватъ фактическото владѣние и които, слѣдо-

вателю, се приематъ на разглеждане по владѣлчески искове. Документи, които установяватъ фактическото владѣние могатъ да бждатъ: или въводителни протоколи отъ сждебнитѣ пристави, или крѣпостни актове съ забѣлѣжка на тѣхъ, че притежателитѣ на имотитѣ сж въведени въ владѣнието имъ, или емлячни регистри или извлѣчения отъ тѣхъ. Въпросниятъ турски документъ не е нито едното, нито другото; на него може да се основава претенция за собственостьта на имота, но не и за фактическото му владѣние. За това необсжждането на тоя документъ отъ гледна точка на фактическото владѣние на имота не съставлява нарушение на чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 48 и 49 отъ Гражданското сждопроизводство; 3) единъ продавателенъ записъ самъ отъ себе си не установява нито въ положителна нито въ отрицателна смисъль претендируемото фактическо владѣние на купувача, защото единъ собственикъ може да продаде съ два и повече продавателни записи на двама и повече купувачи; фактическото владѣние се установява или съ официяленъ документъ за въвеждането въ владѣние, или съ свидѣтелски показания. За това въ данния случай окржжниятъ сждъ не е моглъ да търси доказателство отъ прѣдставения му отъ ищцитѣ продавателенъ записъ да ли тѣ сж могли или не сж могли да иматъ фактическото владѣние на имота, а правилно е търсилъ такова доказателство отъ свидѣтелскитѣ показания при нѣмането на официяленъ документъ за владѣнието. Прочее и въ втората си часть второто касационно оплакване е неоснователно; 4) приписуемото се въ послѣдната часть на второто касационно оплакване извращение на показанията на свидѣтелитѣ Моню Басановъ и Дучо Цоневъ не сжществува, защото сждъто не измѣнява сжщностьта на показанията имъ, а казва, че тѣ сж неопрѣдѣлени по отношение на врѣмето за владѣнието и за това намира, че показанията имъ въ това отношение не го убѣждаватъ; значи въ случая сждътъ упражнява правото, което чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство му дава, да се основава на свидѣтелскитѣ показания до толкова колкото тѣ го убѣждаватъ по спора за който сж прѣдставени. Слѣдва да се признае за неоснователно цѣлото второ касационно оплакване; 5) указанитѣ въ третото касационно оплакване чл. чл. 396 и 401, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени и слѣдователно това оплакване е неоснователно, по слѣдующитѣ съображения: самопризнание, по разума на чл. 396, прави оня, който приеме за вѣренъ единъ или нѣколко факти, които той по-рано е отричалъ, или же отрече единъ или повече факти, които той по-рано е притезявалъ да сж вѣрни. Такова самопризнание, за да служи за доказателство, трѣбва да е направено споредъ чл. 401, отъ лице способно да влиза въ обязателство. Обаче въ случая не се касае за такова едно самопризнание, защото окржжниятъ сждъ не се основава на нѣкое твърдение или отричане отъ повѣреника на общината на факти по-рано отречени или признати отъ нея, а се основава на едно прѣдшествующе нейно дѣйствие и извлича отъ него доказателство оборвающе сегашното ѝ притезание. Сждътъ съображава така: общината е заявила прѣзъ 1890 год. искъ противъ турцитѣ за да ѝ прѣдадатъ сжщия сега спорenъ имотъ; значи тя е нѣмала владѣнието на този имотъ до 1896 год., когато дѣлото по този ѝ искъ било прѣкратено; слѣдова-

телно това нейно действие — заявяването на искъ за да и се предаде имотътъ — оборва сегашното ѝ притезание, че презъ 1895 год. тя е имала владението на сжщия този имотъ. Въ това нейно действие сждътъ намира едно нейно самопризнание, но видно е, че той достига до него по индукция и не разбира самопризнание направено по разума на чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство, а чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство не му забранява да изважда свои заключения отъ даннитѣ въ дѣлото, особено като се има прѣдъ видъ, че повѣреникътъ на ищцитѣ, д-ръ Нейовъ, въ послѣдното сждебно заседание отъ 5 ноемврий 1904 г. на окржжиия сждъ, е навеждалъ подобенъ аргументъ, като е казвалъ, че „общината е наложила секвестъръ надъ гората когато се е сждила съ турцитѣ, слѣдователно, какъ е могла да я дава подъ наемъ на този или онзи", и 6) послѣдното касационно оплакване не подлежи на разглеждане по силата на чл. 720 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сжщото оплакване е било оставено безъ послѣдствие съ рѣшението на Върховния касационенъ сждъ № 704/902 година.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сжд **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Артакларската селска община, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 20 ноемврий 1904 год., № 334 като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 171 — (895) — 15 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, ИванъКаранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 508, по описа за 1905 год., на Марко Димитровъ, отъ гр. Стара-загора, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 14 декемврий 1904 година.* — Въ заседанието се явиха Ив. Желѣзковъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора Марко Димитровъ, и Г. Згуревъ, повѣреникъ на отвѣтницата по касация Неда Ив. Петрова.

Обстоятелствата сж: срѣщу опрѣдѣлението № 82/902 год., съ което Старозагорскиятъ градски мирови сждия е утвърдилъ публичната продань на недвижимитѣ имоти, принадлежащи на длъжницата Неда Д. Ив. Петрова, отъ село Теке, тази послѣдната подала частна апелативна жалба до Старозагорския окржженъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 15 май 1004 год. я уважилъ, като отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ продажбата, защото взискательтъ, комуто имотътъ билъ възложенъ за 1000 лева е ималъ да взима — заедно съ лихвитѣ на капитала — 900 лева, та е трѣбвало да доплати и не е доплатилъ въ срокъ още 100 лева, а при това имало е къмъ изпълнителното дѣло присъединени и други взискатели та трѣбвало още по-голѣма сума да внесе. Срѣщу второстепенното опрѣдѣление подалъ частна касационна жалба взискательтъ Марко Димитровъ и Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшение № 672/904 год. като намѣрилъ, че Старозагорскиятъ окр. сждъ е нару-

[illegible] вземането отъ него [illegible] подлежало [illegible] е изявилъ съгласие [illegible] му е било [illegible] тия же срокъ той е [illegible] № 127, отъ 18 фе- [illegible] № № 355 и 356, отъ които [illegible] относително же [illegible] за да представи [illegible] съ касационната си [illegible] виждало, че тия мита сж

били внесени; 2) чл. 1055, въ свръзка съ чл. чл. 691 и 692 отъ Гражданското сждопроизводство, защото апелативната жалба била призната за просрочена и отъ Върховния касационенъ сждъ съ рѣшение № 59, отъ 6 юлий 1903 год. и противозаконно окржжниятъ сждъ е уважилъ жалбата на длъжницата отъ 19 ноемврий сжщата 1903 год., като ѝ възстановилъ апелативния срокъ съ опрѣдѣление, което не било нему съобщено никакъ та за това той и сега може и го обжалва, понеже и жалбата за възстановление на срока била просрочена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) първото касационно оплакване се базира на разписка подъ № 127, отъ 18 февруарий 1902 год. като на доказателство, че цѣлата стойность на имота — 1000 лева била внесена на 18 февруарий 1902 година. Разбира се ако това твърдение би било фактически вѣрно, обжалваното сега опрѣдѣление би подлежало на отмѣнение, едно, защото въ нея дата, именно на 18 февруарий 1902 год., взискательтъ е искалъ да му се присжди имота и въ нея дата приставътъ му го е присждилъ за 1000 лева, така щото не би ставало въпросъ за неизпълнението чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство и друго, защото, ако въ нея дата дѣйствително е била внесена цѣлата стойность на имота 1000 лева, въ тази сума се включватъ и крѣпостнитѣ мита изискуеми отъ чл. 1022 на сжщото сждопроиоводство, понеже на взискателя Марко Димитровъ се е падало да вземе отъ тази сума 190 лева, както съобразява окржжниятъ сждъ въ опрѣдѣлението си, така щото не би ставало въпросъ и за неизпълнението на чл. 1022. Обаче, такава разписка подъ № 127 нѣма въ дѣлото. Повѣреникътъ на касатора обясни, че за такава разписка съ такъвъ № има бѣлѣжка на гърба на единъ отъ наддавателнитѣ листове. Този фактъ е вѣренъ, но самата разписка не е на лице; ако такава е издадена, тя навѣрно ще да е у самия взискатель Марко Димитровъ, който не я е прѣдставилъ прѣдъ окржжния сждъ, за да подкрѣпи съ нея твърдението си, че именно на 18 февруарий 1902 год. дѣйствително е внесалъ такава сума; въ въпросната бѣлѣжка на гърба на наддавателния листъ е казано само: „сумата внесена срѣщу квитанция № 127/900 год. — 1000 лева“ — обаче отъ други двѣ разписки се вижда, че на бирника сж били прѣдвидени около 1000 лева едва на 2 декемврий 1903 год., така щото, при нѣманието на самата разписка № 127/902 год., а бѣлѣжката на наддавателния листъ не се знае отъ кого е написана, окржжниятъ сждъ нѣмалъ данни да счита, че сумата е била внесена въ срокъ, а само фактътъ гдѣто сждебниятъ приставъ е изпратилъ изпълнителното производство на мировия сждия за утвърждение на продажбата, не е могалъ да бжде взетъ за достатъчно доказателство, че и паритѣ сж били внесени въ срокъ, тъй като дѣйствителниятъ контрактъ на публичнитѣ продажби се упражнява не съ прѣдположния, а съ щателна провѣрка на даннитѣ. Така щото наведенитѣ въ това оплакване чл. чл. 107, 1028 п. 3, 1029, 1030 и 1034 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени. Наведениятъ въ сжщото касационно оплакване чл. 284 отъ Гражданското сждопроизводство не е нарушенъ, защото, както многажди е изтълкуванъ, тоя членъ има факултативно, а не

задължително разпореждане, па трѣбва да се има прѣдъ видъ, че взискательтъ билъ прѣдставляванъ въ окржжния сждъ чрѣзъ повѣреникъ. Прочее, първото касационно оплакване е неосновательно 2) второто оплакване не подлежи на касационно обсжждане по разума на чл. 4 отъ Закона за сждоустройството на сждилищата, защото въпросъ за неправилното възстановление на срока на апелативната жалба не е билъ повдиганъ прѣдъ инстанцията по сжщество, а тоя въпросъ не е отъ общественъ редъ за да би се вмѣнило въ задължение на сжда по сжщество да го възбужда ex officio.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Марко Димитровъ, срѣщу опрѣдѣлението на Старозагорский окр. сждъ отъ 14 декемврий 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

[illegible] — [illegible] — [illegible] *ноемврий 1905 год.* Въ името на Негово Царско [illegible] Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, [illegible] отдѣление, на [illegible] ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ [illegible] засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, [illegible] членове: [illegible] Иванъ Карандждуловъ и Ла[illegible] при [illegible] И. [illegible] и въприсжтствието на [illegible] отъ Прѣдседателя *гражданско* [illegible] *земледѣлчески банковъ* [illegible] *прѣгледъ рѣшението на* [illegible] *година.* — Въ засѣда[illegible]

[illegible] отъ гр. Шуменъ, за[illegible] искъ противъ Трою Маневъ, отъ [illegible] на 12 кжса не[illegible] съ договоръ отъ [illegible] рѣшението си отъ 28 януарий [illegible] на ищеца. — Срѣщу [illegible] Шуменскиятъ земледѣлчески [illegible] за отмѣната му, като [illegible] чл. 708 отъ Граж[illegible] рѣшение нарушавало пра[illegible]

[illegible] и заключението [illegible] отъ обжалваното рѣшение [illegible] че Трою Ма[illegible] Пастармаджиевъ, [illegible] Шуменъ [illegible] сключена [illegible] продажба на тия имоти. [illegible] отъ прѣд[illegible] прѣгледъ на [illegible] рѣшение записи, [illegible] Маневъ е [illegible] на Шуменския земледѣлчески банковъ клонъ, а [illegible] Закона за Българската земледѣлческа банка публич[illegible] недвижими имоти [illegible] по отношение на банката, така щото и Шу[illegible] има интересъ да иска да вземе уча-

стие при разглеждането на настоящето дѣло, за да нападне покупката, станала между спорящитѣ страни, като такава, която нарушава правата й. — Водимъ отъ тия съображения и като намира, че молбата за прегледъ рѣшението на Шуменския мирови сѫдия № 92, отъ 28 януарий 1905 г. е подадена въ законния срокъ, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския мирови сѫдия № 92, отъ 28 януарий 1905 г. съ силата на чл. 708 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне на сѫщия мирови сѫдия, за да го разгледа отново съ участието на Шуменския земледѣлчески банковъ клонъ.

№ 173 — (904) — 19 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ,слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 760, по описа за 1905 год., на Т. Т. Драгиевъ и С-ие отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ № 332, отъ 20 августъ 1905 година.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Т. Т. Драгиевъ. съ повѣреника си адвоката Ст. П. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ Княжески указъ, отъ 29 ноемврий 1904 год., подъ № 265, постановено е било отчуждението за обществена полза и на мѣстото съ сградата принадлежащи на Т. Т. Драгиевъ и С-ие, отъ гр. София, за разширение зоологическата въ сѫщия градъ градина. Слѣдъ надлежното публикуване на цѣнитѣ, които администрацията прѣдлага за отчуждаваемитѣ имоти, Т. Т. Драгиевъ С-ие съ заявление отъ 13 делемврий 1904 год. молятъ Софийския окрѫженъ управитель на основание чл. чл. 28, 32 отъ Закона за отчуждение на недвижими имущества за държавна и обществена полза, да прѣпрати книжята по отчуждението въ Софийския окрѫженъ сѫдъ, гдѣто тѣ щѣли да докажатъ съ експертиза, че мѣстото имъ струва не 10.538 лева, както било оцѣнено отъ администрацията, а 19,160 лева и че сградата имъ струва не 22.346·25 лева, а 36.200 лева, тъй че ако се прибавятъ 2790 лева за баракитѣ и нуждника трѣбвало да имъ се плати всичко 58.150 лева. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, комуто била изпратена прѣписката, назначилъ експертиза, която подъ рѫководството на подпрѣдседателя на сѫщия сѫдъ и въ присѫтствието на тѫжителя извършила оцѣнката. Слѣдъ това Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ не е доволенъ отъ цѣната, която му се прѣдлага за мѣстото, сградата и пристройкитѣ въ указа № 265, отъ 29 ноемврий 1904 година по Министерството на финансиитѣ. Той иска да му се заплати за мѣстото не 10.538 лева, а 19.160 лева, за сградата и пристройкитѣ не 22.346 лева и 25 ст., а 38.990 лева; че отъ протокола на вѣщитѣ лица В. И. Сарѫилиевъ, Якимъ Станишевъ и Шамарджиевъ, които подъ рѫководството на подпрѣдседателя на сѫда Ст. Шиваровъ сѫ извършили прѣцѣнката се вижда, че дѣйствителната цѣна на мѣстото 958 кв. метра по 15 лева е 14.370 лева, а на сградата и пристройкитѣ 30.859 лева и 84 ст., която

и трѣбва да се заплати отъ хазната на ищеца. Сѫдътъ приема оцѣнката отъ вѣщитѣ лица 45.229 лева и 84 ст. за това, защото тя е най-подробно направена и е дѣйствителната стойность, а не както е оцѣнката на административната комисия гдѣто не може да се види коя часть отъ сградата колко струва. На 4 май 1905 год. повѣреникътъ на Т. Т. Драгиевъ и С-ие е поискалъ да се прѣцѣнятъ инсталациитѣ, а прѣдъ експертната комисия ищецътъ Драгиевъ е поискалъ да се прѣцѣнятъ врѣдитѣ и загубитѣ, които ще послѣдватъ отъ прѣмѣстването на машинитѣ, принадлежноститѣ и работата на друго мѣсто. Отъ издаването указа ищцитѣ сѫ били извѣстни за отчуждението и когато подаваха молбата си за прѣцѣнката на сградата и мѣстото можеха да поискатъ отъ сѫда да се прѣцѣнятъ врѣдитѣ и загубитѣ отъ прѣмѣстването на работата, машинитѣ и принадлежноститѣ, щомъ не е направено това искане въ молбата, то сѫдътъ го счита за ново искане и го остава безъ послѣдствие. Раздѣлна или не раздѣлна часть отъ зданието съ машинитѣ на една подвързачница? Самъ Т. Т. Драгиевъ прѣдъ вѣщитѣ лица казва, че работата ще се прѣустанови за да могатъ да се прѣмѣстятъ машинитѣ и принадлежноститѣ имъ, а отъ това сѫдътъ вади заключение, че машинитѣ не сѫ прикрѣпени, вградени въ стѣнитѣ на зданието и могатъ да се прѣмѣстятъ. Вѣщитѣ лица които въ протокола отбѣлѣзватъ скобитѣ, ключевитѣ, прозорцитѣ, мазилката и т. н. щѣха да отбѣлѣжатъ ако имаше вграждане и прикрѣпване на машинитѣ у стѣнитѣ. Тия машини, сѫдътъ намира, че сѫ раздѣлна часть отъ зданието, както ги счита ищецътъ, за това правилно е постѫпила експертната комисия като ги не е прѣцѣнила. Като се прѣсметнатъ разноскитѣ по вѣщитѣ лица по маркитѣ и по адвокатско възнаграждение, както чл. 37 ал. 3 отъ Закона за отчуждението на недвижимитѣ имоти заповѣдва ще се намѣри, че хазната трѣбва да заплати на ищцитѣ 280 лева", — съ опрѣдѣлението си № 332, отъ 25 августъ 1905 год. опрѣдѣлилъ: „осѫжда държавата въ лицето на Софийския окр. управитель да заплати на Т. Т. Драгиевъ и С-ие, отъ София, 45.229 лева и 84 ст. за отчужденото за обществена полза мѣсто и сграда съ указъ № 265, отъ 29 ноемврий 1904 г. и 280 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски." — Т. Т. Драгиевъ и С-ие подава срѣщу това опрѣдѣление касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 34 отъ Закона за отчуждението недвижими имоти за държавна и обществена полза, чл. чл. 8 и 9 отъ Закона за собственостьта, защото неправилно е счелъ, че не влизатъ въ отчуждението и машинитѣ на отчужденото имъ индустриялно заведение — книговѣзница — които по закона сѫ признати за недвижими прѣдметн.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) първиятъ юридически въпросъ, който подлежи на разглеждане, е: могатъ ли притежателитѣ на сгради подлѣжащи на отчуждение за държавна или обществена полза да искатъ отчуждението и на ония находящи се въ сградитѣ имоти, които по естеството си сѫ движими, но сѫ станали недвижими по назначението имъ? Разрѣшението на тоя въпросъ е въ случая отъ сѫществено значение, защото

касаторътъ се силава както на чл. 8, така и на чл. 9 отъ Закона за имуществата, а Софийскиятъ окржженъ сждъ се е водилъ изключително по чл. 9 отъ речения законъ. Като се има прѣдъ видъ: че по разума на чл. 8 отъ споменатия законъ, привързанитѣ къмъ имѣнието движими имоти, ставатъ недвижими когато тѣ сж назначени да служатъ за експлоатациията на това имѣние, че когато имѣнието прѣстане да служи за експлоатацията, за която тия движими имоти сж назначени, тѣ тоже прѣдставатъ да се считатъ недвижими и ставатъ пакъ движими каквито сж по естеството си; че съ отчуждението на имѣнието ipso facto се свършва и експлоатацията му въ която го е заварило отчуждението; че въ такъвъ случай привързанитѣ къмъ имѣнието движими имоти прѣставатъ да му служатъ за експлоатацията, слѣдователно прѣстава и тѣхното назначение като недвижими имоти, слѣдва да се приеме, че движими имоти станали недвижими по назначение само за експлоатацията на имѣнието, не подлежатъ на отчуждение, заедно съ това имѣние. Отъ друга страна като се има прѣдъ видъ, че по разума на чл. 9 отъ сжщия законъ, недвижими имоти по назначение се считатъ и ония движими по естеството си, които собственикътъ е прикрѣпилъ къмъ земята или къмъ зданието за винаги; че разликата по назначението между ония прѣдвидени въ чл. 8 и ония прѣдвидени въ чл. 9 състои въ това гдѣто първитѣ сж назначени да служатъ на недвижимия имотъ, само до като трае експлоатацията, а вторитѣ сж назначени да му служатъ за винаги, до гдѣто трае самия недвижимъ имотъ; че за да се считатъ привързани за винаги къмъ недвижимия имотъ изисква се щото, както изрично постановява чл. 9, тѣ да бждатъ прикрѣпени къмъ земята или къмъ зданието; че въ такъвъ случай тѣ съставляватъ часть отъ земята или отъ зданието, къмъ което сж прикрѣпени за винаги и тогава земята или зданието съставлява заедно съ тѣхъ единъ цѣлъ недвижимъ имотъ: слѣдва да се признае, че заедно съ земята или зданието подлежатъ на отчуждение за държавна или обществена полза само ония движими имоти, които сж били назначени да служатъ за винаги като сж били прикрѣпени къмъ земята или зданието по начинъ щото безъ изкрътване да не могатъ да се извадятъ отъ мѣстата имъ. Отъ изложеното слѣдва, че по дѣла за експроприяция, каквото е настоящето, чл. 8 отъ Закона за имуществата е неприложимъ, а е приложимъ чл. 9 отъ сжщия законъ. Софийскиятъ окржженъ сждъ като е обсждилъ притѣзянието на Т. Т. Драгиевъ и С-ие само отъ гледна точка на чл. 9 и го е отхвърлилъ по съображение, че не било доказано да сж били прикрѣпени къмъ земята или зданието машинитѣ на отчуждената имъ книговѣзница, правилно е постжпилъ и не е нарушилъ чл. 8 и 9 отъ Закона за имуществата; 2) вториятъ юридически въпросъ за разрѣшение е: има ли собственикътъ право на врѣди и загуби, причинени отъ отчуждението на едно индустриялно заведение? Тоя въпросъ се поражда отъ начина на пледоарията на повѣреника на касатора, който счита, че трѣбва отъ една страна да му се платятъ врѣди и загуби, отъ друга да се отчуждатъ и машинитѣ му, а окржжниятъ сждъ отхвърля и искането му за врѣди и загуби, като искане ново, не направено въ заявлението му което е дало поводъ да се заведе това дѣло. Понеже движимитѣ имоти, които собственикътъ е прикрѣпилъ къмъ земята или зданието за винаги,

се считатъ недвижими имоти по назначение за винаги и слѣдователно, тѣ подлежатъ на отчуждение заедно съ земята или зданието, слѣдва, че той нѣма право въ такъвъ случай на врѣди и загуби, тъй като той нѣма да ги прѣнася отъ едно мѣсто на друго. Напротивъ, когато тѣ не подлежатъ на отчуждение, както е въ случая прѣдвиденъ въ чл. 8, собственикътъ има право на врѣди и загуби, понеже отчуждението на недвижимия имотъ става причина да се прѣнесятъ тѣ въ другъ недвижимъ имотъ. Въ настоящия случай окрѫжниятъ сѫдъ не игнорира това юридическо послѣдствие отъ отчуждението на въпросната книговѣзница, но отхвърля искането за врѣди и загуби защото го счита за ново искане. Повѣреникътъ на касатора твърди, че то не било ново искане, защото още въ първото си заявление той е казвалъ „и инсталациитѣ". Отъ фактическа страна се вижда че „и инсталациитѣ", е упоменато, обаче не въ първото заявление до Софийския окрѫженъ управитель, което е дало поводъ за завеждането настоящето дѣло въ Софийския окрѫженъ сѫдъ и въ което не се говори освѣнъ за оцѣнката на мѣстото и на сградитѣ, а въ първото заседание на сѫщия сѫдъ, което е било отложено за експертизата. Но самитѣ думи „и инсталациитѣ", навеждатъ мисъльта само на желание за отчуждението на машинитѣ, но не и за врѣди и загуби, защото всичко което е казалъ въ сѫдебното заседание на 4 май 1905 год., е: „да се назначи експертиза да се произнесе върху цѣнитѣ на мѣстото и сградитѣ и инсталациитѣ". Сѫдътъ прочее не билъ надлежно сезиранъ и съ въпроса за врѣди и загуби и за това той не е нарушилъ и наведенитѣ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 34 отъ Закона за отчуждението.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационата жалба на Т. Т. Драгиевъ и С-ие, срѣщу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ № 332, отъ 20 августъ 1905 година, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 174 — (909) — 17 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 577, по описа за 1905 год., на Янко Палангя, отъ гр. Станимака, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския окр. сѫдъ № 1770, отъ 13 ноемврий 1904 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ К. Вогазли, повѣреникъ на касатора Янко Палангя и устно прѣопълномощи адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 13 ноемврий 1904 год. подъ № 1770, опрѣдѣлилъ: „заявлението вх. № 28751, отъ 6/XI 1904 год. се остава безъ послѣдствие, защото съ опрѣдѣлението възъ основа на което се иска изпълнителния листъ е оцѣнено само стойностьта, на отчужденото мѣсто, а не е му присѫдена никаква сума." — Срѣщу това опрѣдѣление Янко Палангя

подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която моли за отмѣнението му.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора по възбудения отъ докладчика въпросъ за просрочието на касационната жалба, за да се разрѣши тоя въпросъ взе въ съображение: по силата на чл. 730 отъ Гражданското сѫдопроизводство, частнитѣ касационни жалби се подаватъ въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деня на съобщението прѣписъ отъ опрѣдѣленито. Въ случая сегашниятъ касаторъ е подавалъ по-рано частна жалба срѣщу сѫщото опрѣдѣление прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, така щото трѣбва да се приеме, че опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ му е станало извѣстно поне отъ подаването на частната жалба, така щото, макаръ страната и да е получила прѣписъ по-послѣ, законното съобщение на опрѣделението трѣбва да се приеме, че е станало именно на речената дата, понеже противната практика би отворила вратата за отходъ на закона който е въ това отношение отъ публиченъ редъ и трѣбва да се пази отъ сѫдилищата по длъжность. При тия обстоятелства касационната жалба на Янко Палангя трѣбва да се признае за просрочена, понеже тя е подадена на 4 априлъ, а частната апелативна жалба на сѫщия е била подадена много по-рано отъ двѣнедѣлния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 730 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като опрѣдѣлението на апелативния сѫдъ по казаната възвивна жалба е било издадено на 4 мартъ сѫщата година.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Янко Палангя, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ № 1770, отъ 13 ноемврий 1904 год., съ силата на чл. 730 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ разглеждане.

№ 175 — (925) — 19 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 623, по описа за 1905 год., на Кола Сивевъ, отъ с. Княжево, Софийско, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 априлъ 1904 година.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Кола Сивевъ, съ повѣреника адвоката П. Шварцъ.

Обстоятелстата на дѣлото сѫ: Кола Сивевъ, отъ село Княжево, съ частна жалба отъ 2 ноемврий 1902 год., обжалвалъ прѣдъ IV Софийски мирови сѫдия дѣйствията на сѫдебния приставъ, който е продалъ на публиченъ търгъ, по взискането на К. Радановъ, отъ сѫщото село, 7 негови (на длъжника) ниви, възложени при проданьта извършена на 24 октомврий 1900 година, върху послѣдния наддавачъ Михалаки Георгиевъ, отъ гр. София, за 314 лева. IV Софийски мирови сѫдия, комуто било изпратено отъ пристава изпълнителното дѣло за прѣгледъ на продажбата, съ опрѣдѣлението си отъ

16 януарий 1903 год. № 16, утвърдилъ продажбата, а частната жалба на длъжника оставилъ безъ послѣдствие. Длъжникътъ Кола Сивевъ апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Кола Сивевъ иска да се отмѣни опрѣдѣлението на IV Софийски мирови сждия отъ 16 януарий 1903 год., подъ № 16, защото му не била съобщена призовката за описа, защото купувачътъ не билъ внесалъ на пристава въ прѣдвидения отъ закона срокъ, сумата за купенитѣ отъ него имоти и защото не трѣбвало да се продаватъ тия имоти, понеже били по-малко отъ 10 декара; че отъ книжята по изпълнителното производство се вижда, че на тжжителя е била изпращана призовка за описа, па даже и да се приемеше, че не му е изпращана такава, пакъ не може да се вземе за нарушение, защото това опущение на пристава се е покрило отъ послѣдующитѣ дѣйствия, като му се съобщавало деня на продажбата и цѣната на имота и, защото това нарушение слѣдваше да бжде обтжжено прѣдъ сжда въ 7-дневенъ срокъ, отъ когато му е станало извѣстно, а отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че му е станало извѣстно, какво имотитѣ му сж описани съ съобщението цѣната на имота и по-послѣ съ обявлението за продаването на имота. Не се оправдава отъ фактическа страна сжщо и това обстоятелство, че купувачътъ не билъ внесалъ сумитѣ, защото отъ писмото на сждебния приставъ отъ 26 юний 1993 г., подъ № 5210, се установява, че купувачътъ е внелъ сумата 314 лева, за колкото сж продадени имотитѣ, на 31 октомврий 1902 год., т. е. 7 деня слѣдъ деня на продажбата станала на 24 октомврий 1902 година. Сжщо неоснователно е твърдението на тжжителя, че имотътъ му билъ по-малко отъ 10 декари, понеже то не е подкрѣпено съ никакви доказателства. Щомъ се установяватъ тѣзи обстоятелства, то частната жалба на Коле Сивевъ подадена птроивъ опрѣдѣлението на IV Софийски мирови сждия отъ 19 януарий 1903 год. подъ № 16, се явява неоснователна и като такава слѣдва да бжде оставена безъ послѣдствие", — съ опрѣдѣлението си отъ 22 априлъ 1904 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Сжщиятъ Коле Сивевъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 1022 отъ Гражданското сждопроиздводство, защото не могло да се каже, че въ сжщность била внесена отъ купувача въ срокъ сумата по продажбата, нито могло да се вземе за вѣрно това, което сждебниятъ приставъ казвалъ въ прѣдставлението си отъ 26 юний 1903 год., тъй като не се вижда да ли сжществува въ дѣлото нуждната квитанция; 2) чл. 225 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призовкитѣ не сж му били вржчвани, нито той е упълномощявалъ никого да ги получава вмѣсто него, а тѣ не сж били формално разписвани върху гърба съ свидѣтели, и 3) чл. 859 п. 10 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не могли споредъ тоя членъ, да бждатъ продадени по-малко отъ 10 декари недвижими имоти нуждни и необходими за поминъка.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуща доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) първото оплакване въ касационната жалба е оплакване по сжщество. Отъ протокола на Софийския окржженъ сждъ държанъ въ сждебното му заседание на 16 юний 1903 год., се вижда,

че понеже въ изпълнителното дѣло нѣмало слѣди по спорния въпросъ, именно да ли купувачътъ е внелъ въ срокъ цѣната на имота, сѫдътъ е отложилъ дѣлото за да попита сѫдебния приставъ, който на запитването е отговорилъ на 26 юний 1903 год., че сумата е била внесена на 31 октомврий 1902 год., срѣщу разписка № 13. Отъ това излиза, че сумата е била внесена въ срокъ, понеже продажбата е била извършена на 24 октомврий 1902 год. — значи срокътъ прѣдвиденъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство е билъ спазенъ по отношение на цѣната на имота, а по отношение на крѣпостнитѣ мита въпросъ не е ставалъ прѣдъ окрѫжния сѫдъ. Отговорътъ, даденъ официално отъ сѫдебния приставъ сѫдътъ не е могалъ да счита за невѣренъ, при нѣмането противни на съдържанието му доказателства, а на такива противни доказателства не се посочва въ оплакването на касатора. За това то е неосновательно; 2) второто оплакване на касатора, сѝлающе се на чл. 225 отъ Гражданкото сѫдопроизводство, се относи тоже до сѫществото на дѣлото. Окрѫжниятъ сѫдъ констатирва въ опрѣдѣлението си, че дори и да има нередовность въ призовката по описа, на длъжника обаче е била съобщавана оцѣнката на имотитѣ му, така щото отъ датата, когато му е била съобщена оцѣнката, той би могалъ да обжалва въ 7-дневенъ срокъ дѣйствията на сѫдебния приставъ, нѣщо, което той не е направилъ, тъй като жалбата му отъ 2 ноемврий 1902 година е 9 дена подиръ продажбата; при всичко това, обаче тази му жалба е била разгледана отъ мировия сѫдия като съдържанието ѝ се е счело за възражение на длъжника при прѣглеждането отъ сѫдията на продажбата. Важното е, че въ второто опалакване на касационната си жалба длъжникътъ не оспорява това, което окрѫжниятъ сѫдъ констатира именно, че оцѣнката на имотитѣ му е била съобщена, и това е което прави оплакването му да се относи до сѫществото на дѣлото. За това е и то неосновательно, и 3) третото касационно оплакване е неосновательно, защото окрѫжниятъ сѫдъ не игнорира прѣдписанието на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито му дава криво тълкуване, а просто отхвърля като съ нищо не подкрѣпено домогването на длъжника, че освѣнъ продаденитѣ на търгъ 7 ниви не сѫ му останали други необходимо нуждни за подържане на челядьта му.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационененъ сѫдъ, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Колю Сивевъ, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 априлъ 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 176 — (926) — 19 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *граданско дѣло № 624, по описа за* 1905 *год., на Анастасия Танасова Маринова, отъ гр. Горна-Орѣховица, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апела-*

тивенъ сѫдъ отъ 21 май 1905 *година*. — Въ заседанието се явиха Рашко Маджаровъ, повѣреникъ на касаторката Анастасия Т. Маринова и д-ръ П. Стайковъ, повѣреникъ на Ламбрина Ив. Дърлева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: една кѫща принадлежаща на сънаслѣдницитѣ Кина, Ламбрина и Анастасия Маринови, отъ гр. Горна-Орѣховица, била извадена на публиченъ търгъ, за да бѫде стойностьта ѝ подѣлена между тѣхъ, понеже инакъ била неподѣлима. Сѫдебниятъ приставъ, който извършилъ продажбата, изпратилъ производството на Търновския окрѫженъ сѫдъ за прѣглеждането и утвърждението ѝ. Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, сезиранъ и съ частната жалба на Анастасия Маринова, срѣщу дѣйствията на сѫдебния приставъ, утвърдилъ съ опрѣдѣлението си отъ 20 декемврий 1904 год. продажбата, а частната жалба на Анстасия Маринова оставилъ безъ послѣдствие. Анастасия Маринова апелирала прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 21 май 1905 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „че продадената въ случая кѫща е принадлежала на Ламбрина и Кина Маринови и Анастасия Атанасова, по мѫжъ Маринова, отъ гр. Горна-Орѣховица и е продадена за подѣла между сѫщитѣ, като окончателно е възложена проданьта на кѫщата върху послѣдния наддавачъ — Ламбрина Маринова, по мѫжъ Дърлева, отъ гр. Горна-Орѣховица, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 20 декемврий 1904 година е утвърдилъ въпросната продажба, като оставилъ частната жалба на Анастасия Атанасова Маринова, подадена противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ за извѣстни нарушения, безъ послѣдствие, като неоснователна — гражданското частно производство № 212/902 год., по описа на окрѫжния сѫдъ; че противъ това протоколно опрѣдѣление Анастасия Атанасова, по мѫжъ Маринова, е подала частна апелативна жалба, съ която моли отмѣнението му и унищожението на проданьта, защото не ѝ били отдѣлени 1000 лева отъ сумата, добита отъ продажбата на кѫщата, съгласно Закона за допълнението къмъ чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство; че това нейно искане не може да се уважи, защото разпореждането на казания законъ се отнася само по изплащането извѣстни дългове, а не и тогава, когато се иска продаването по доброволенъ и безспоренъ начинъ, на единъ имотъ, за подѣляване между сънаслѣдници, какъвто е конкретниятъ случай; че сега направеното ѝ възражение, чрѣзъ повѣреникътъ ѝ, какво не били внесени отъ купувача крѣпостнитѣ мита, се явява голословно, понеже тия мита сѫ били внесени, пъкъ даже и да не сѫ били внесени, апелативниятъ сѫдъ намира, че това не влѣче унищожението на проданьта; че искането на сѫщия повѣреникъ да се отложало частното производство, за установяване съ свидѣтели, посочени отъ него сега, какво сѫдебниятъ приставъ не приелъ и не допустналъ Стати Топаловъ да наддава за продадената кѫща, не може да бѫде уважено, тъй като Стати Топаловъ не се е оплакалъ за такова нѣщо, нито въ окрѫжния сѫдъ, нито на самия приставъ е подавалъ заявление, нито пъкъ въ частната апелативна жалба се говори за подобно оплакване; че сѫдебниятъ приставъ, при подаването на частната жалба въ окрѫжния сѫдъ, противъ неговитѣ дѣйствия е прѣдставилъ писмени обяснения, какво Стати Топаловъ не се е явявалъ

никакъ въ повѣрената му канцелария, за наддаване по проданьта на кѫщата; слѣдователно, при такова положение на работата, апелативниятъ сѫдъ не може да уважи казаното вече искане на повѣреника на апелаторката, касателно призоваването, въ качество на свидѣтели, Стати Топаловъ и Василъ Николовъ, за установяване на обстоятелството, че Стати Топаловъ не билъ допустнатъ отъ сѫдебния приставъ да наддава по простата причина, че, ако дѣйствително Топаловъ бѣше сериозенъ наддавачъ, щѣше да се оплаче своевремѣнно за недопущането му да наддава, а той както се каза, подобно оплакване не е правилъ и презумция е, че не се е явявалъ да наддава, слѣдователно и въ това отношение сега направеното възражение отъ апелаторовия повѣреникъ, се явява неоснователно, а като тъй слѣдва да се потвърди обжалваното протоколно опрѣдѣление". — Сѫщата Анастасия Т. Маринова подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото счелъ искането ѝ за свидѣтелитѣ като несвоевремѣнно, безъ обаче прѣдварително да е имало възражение отъ противната страна по тоя въпросъ; 2) чл. 326 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото сѫщото искане не противорѣчи на принципа, че съ свидѣтелски показания не може се опровергава съдържанието на писмени документи, и 3) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото недопускането ѝ на свидѣтелитѣ Стати Топаловъ и Василъ Николовъ — лишилъ я отъ едно законно срѣдство да доказва неправилностьта на продажбата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ обтжженото опрѣдѣление се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е отхвърлилъ искането на апелаторката съ свидѣтели да докаже, че сѫдебниятъ приставъ незаконно билъ отстранилъ наддавача Стати Топлаовъ по двѣ съображения: 1) защото въ апелативната жалба не се казвало, за подобно оплакване, и 2), защото самиятъ Стати Топаловъ не се билъ оплакалъ, а отъ това слѣдвало, че той не ще да е билъ сериозенъ наддавачъ. Първото отъ тия двѣ съображения на апелативния сѫдъ, за да би било основателно по силата на чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, трѣбвало би да е имало прѣдварително възражение отъ противната страна за несвоевремѣнностьта на искането и слѣдъ това сѫдътъ да се произнесе между искането и възражението; обаче отъ протокола се вижда, че противната страна е възражавала по сѫществото на това искане, но не и за несвоевремѣнностьта му. Отъ тука слѣдва, че първото съображение на сѫда не е съобразно съ разума на чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Другото съображение на апелативния сѫдъ имплицитно приема по начало, че съ свидѣтели е допустимо да се доказва незаконното отстранение отъ сѫдебния приставъ на наддавачи при публична продань, начало, което и Върховниятъ касационенъ сѫдъ първо гражданско отдѣление приема, въ такъвъ случай апелативниятъ сѫдъ не би могалъ да оцѣнява прѣдполагаеми показания на свидѣтели относително въпроса — сериозенъ ли е билъ или несериозенъ отстраненниятъ наддавачъ, само слѣдъ изслушване показанията на исканитѣ свидѣтели единъ сѫдъ по сѫщество може да се произнесе по тоя въпросъ, съгласно чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Прочее, едното и другото отъ тѣзи двѣ съображения на апелативния

сѫдъ не съотвѣтствуватъ съ духътъ на закона, та за това касационното оплакване за нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 21 май 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 177 — (927) — 19 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седеми ноемврий хилядо деветстотинъ пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 653, по описа за* 1905 *год., на Петко Грънчаровъ, отъ гр. Ямболъ, срѣщу опрѣдѣлнието на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 20 ноемврий* 1904 *година.* — Въ заседанието се яви само касаторътъ Петко Грънчаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: II Ямболски мирови сѫдия, съ опрѣдѣлението си № 65/904 год. утвърдилъ изпратената му отъ сѫдебния приставъ за прѣглѣждане публична цродань на недвижимитѣ имоти, принадлежащи на покойния дължникъ Господинъ Митковъ, отъ село Хамзаренъ. Димитъръ Господиновъ, наслѣдникъ на дължника, апелиралъ това опрѣдѣление и Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 20 ноемврий 1904 год, уважилъ тази му жалба, отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ проджбата, по слѣдующитѣ съображения: „че съгласно чл. 1028 и 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, проданьта се счита за нестанала, щомъ слѣдъ свършването й купувачътъ слѣдъ като е внесълъ десетата часть недоплатили сѫщо въ 10 дни всичката сума, за която се е задължилъ — включително и крѣпостнитѣ мита, както това се вижда отъ прѣдписанието на чл. 1022. отъ сѫщото сѫдопроизводство; че въ случая това като не е спазено, ще слѣдва извършената продажба да се счете за нестанала.“ — Купувачътъ Петко Грънчаровъ подава касационна жалба срѣщу второстепенното опрѣдѣление и се оплаква, че Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1028 п. 3 и 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство; защото погрѣшно не е обърналъ внимание както на квитанциитѣ въ изпълнителното дѣло № 71/904 год., подъ №№ 211, 221 и 263/904 год., така и на писмото № 2348/904 год. отъ сѫщия сѫдебенъ приставъ гдѣто се виждало, че сумитѣ сѫ били внесени въ срокъ.

Върхониятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: оплакването на касатора е неоснователно, защото тритѣ квитанции на които се силава въ касационната си жалба като на доказателство, че билъ изплатилъ въ срокъ както цѣната на имота така и крѣпостнитѣ мита не подкрѣпватъ това му домогване: срѣщу квитан-

цията № 211, отъ 5 юний 1904 год., той е платилъ на пристава 5 лева и 5 ст.; срѣщу квитанцията № 231, отъ 14 януарий 1904 год., той е платилъ на сжщия 45 лева и 45 ст.; срѣщу квитанцията № 263, той му е платилъ наистина 4 лева и 41 ст. за крѣпостни и други мита, обаче тази квитинция е отъ 20 септемврий 1904 год., т. е. повече отъ три мѣсеци слѣдъ продажбата — продажбата бидейки извършена на 4 юний 1904 год., така щото той е платилъ действително въ прѣдвидения отъ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство срокъ, цѣната на имота 50 лева и 50 ст., обаче не е платилъ въ сжщия срокъ, както е билъ дълженъ да направи това и крѣпостнитѣ и др. берии. Въ такъвъ случай правилно окрлжниятъ сждъ е отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петко Грънчаровъ, срѣщу опрѣдѣлението на Сливенския окрлженъ сждъ отъ 20 ноемврий 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 178 — (933) — 22 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 719, по описа за 1905 год., на Мария Д. Райкова, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 27 априлъ 1905 година.*—Въ заседанието се яви банковиятъ адвокатъ М. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ апелативенъ сждъ, при разглеждане на гражданското си частно производство № 100/905 год., заведено по частната жалба на Мария Райкова, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския окр. Сждъ подъ № 150, отъ 4 февруарий 1905 год., като взелъ прѣдъ видъ: „съ опрѣдѣлението си отъ 4 февруарий т. г., подъ № 150, Софийскиятъ окр. сждъ е утвърдилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 20/904 год., станала на 5 януарий сжщата година на една кжща двуетажна съ едно едноетажно полусрутено паянтово здание съ дворъ, находяще се въ гр. София, ул. „Тетевенска“ № 44, до съсѣди: Василка Велева, Мария Ибришимова, Гюра Михалова, Коце Лазаровъ, Кочо Велковъ и улица, принадлежащи на ипотекарния длъжникъ Димитъръ А. Райковъ, прѣдставлявань като умоповрѣденъ отъ настойницата му Мария Райкова, към Българската народна банка и присждени тия имоти върху купувачитѣ Ст. Людскановъ и С. Даневъ за сумата 8806 лева. Това първоинстанционно опрѣдѣление обтжжва Мария Райкова въ срокъ и съ частната си апелативна жалба иска отмѣнението му по слѣдующитѣ двѣ основания: а) понеже трѣбвало да се произведе втора продань, защото ипотекарниятъ дългъ съ лихвитѣ възлизалъ на повече отъ 12.000 лева — ипотекарна стойность, и б) защото купувачитѣ не били внесли стойностьта въ 10-дневния срокъ, съгласно чл. чл. 1022, 1028 и 1029 отъ Гражданското сждопроизводство и

проданьта слѣдвало да се признае за нестанала. И двѣтѣ тия домогвания на частната тжжителка сж неоснователни, защото въ цѣната за която е ипотекиранъ единъ имотъ недвижимъ (ипотекарната стойность) не влизатъ лихвитѣ, а отъ приложения изпълнителенъ листъ се вижда, че продадения недвижимъ имотъ е билъ ипотекиранъ срѣщу 5250 лева, сума по-малка отъ получената цѣна за сжщия имотъ при продавьта, слѣдователно, по силата на чл. чл. 1041 и 948 отъ Гражданското сждопроизводство втора продань не слѣдва да бжде произведена, и защото отъ талонитѣ подъ № № 16 и 31, приложени къмъ изпълнителното дѣло, се вижда, че купувачитѣ Людскановъ и Даневъ сж внесли всичката стойность на продадения имотъ на 15 януарий 1905 год., прочее, на десетия день слѣдъ проданьта, станала на 5 сжщия мѣсецъ и година, вслѣдствие на което и проданьта не може да се счита за нестанала. Независимо отъ това проданьта е станала, защото сж се явили много повече наддавачи отъ двата. Отъ друга страна при извършването на проданьта сж спазени всички прѣдписани отъ закона формалности и срокове и отъ книжата на дѣлото не се види ни една отъ причинитѣ, прѣдвидени въ чл. 1035 отъ Гражданското сждопроизводство, които правятъ една публична продань недѣйствителна и които служебно се пазятъ отъ сжда. Данъцитѣ и крѣпостнитѣ мита за продадения имотъ сж взети отъ пристава въ внимание и удържани. Отъ всичко казано става явно, че правилно окржжниятъ сждъ е утвърдилъ публичната продань съ обтжженото опрѣдѣление и че частната въззивна жалба на Мария Райкова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 27 априлъ 1905. год. оставилъ безъ послѣдствие частната въззивна жалба на Мария Райкова. — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Мария Д. Райкова подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 1041, 1029 и 1028 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ да се извърши втора продань за да се добие по-голѣма цѣна за изплащане цѣлия ипотеченъ дългъ и защото покупната цѣна не е била внесена своеврѣмено на сждебния приставъ.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на Българската народна банка и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ се вижда, че той приема, че споредъ алинея 2 отъ чл. 948 отъ Гражданското сждопроизводство нова продань трѣбва да стане и тогава, когато, макаръ тя да се извършва по искането на залогодържателя или ипотекарния кредиторъ, добитата на първата продажба цѣна не е достатъчна за да покрие ипотекарното вземане, а ипотекарниятъ кредиторъ не е съгласенъ да му се възложи имота за погасяване на цѣлото му взимане. Обаче, апелативниятъ сждъ отказва въ случая извършването на нова продань подъ прѣдлогъ, че добитата на първия търгъ цѣна покривала вземането на кредитора, а лихвитѣ не влизали въ обезпечението, което дава ипотеката. Това съображение на апелативния сждъ иде да наруши закона, а именно чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, споредъ който „ипотеката служи за обезпечение както капи-

талътъ, тъй и лихвитѣ на дължимото количество и прочее". За това Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е приелъ, че въ случая нѣма нужда да става нова продань, защото слѣдуемитѣ се лихви не били обезпечени отъ ипотеката, която е имала банката върху прѣдмѣтната кжща, е постжпилъ вьпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 27 априлъ 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Граждвнското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 179 — (937) — 24 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 683, по описа за 1905 год., на Георги Биневъ и Иванъ Божиловъ, отъ гр. София, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ, отъ 6 априлъ 1905 година.*—Въ сждебното заседание се яви касаторътъ Георги Ив. Биневъ съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ д-рь Ст. Даневъ и Хр. Ил. Ковачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по искане на нѣкои отъ наслѣдницитѣ на Божилъ Антовъ, отъ гр. София, постановено било отъ Софийския окржженъ сждъ да се продадатъ на публиченъ търгъ недвижимитѣ му имоти, за да се раздѣли стойностьта имъ между наслѣдницитѣ му. Сждебниятъ приставъ е извършилъ на 11 юний 1898 год. продажбата на двѣ ниви, находящи се въ „Куру-Багларъ", едната отъ които купилъ П. Гължбаровъ за 2061 лева, а другата Ж. Вегели за 1500 лева. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 21 августъ 1898 год., № 713, утвърдилъ тази продань. Георги и Иванъ Божилови сж апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 20 ноемврий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ проданьта само по отношение на П. Гължбаровъ, а по отношение на купената отъ Ж. Вегели нива спрѣлъ е производството до като се разрѣши спора на собственостьта на тази нива. Слѣдъ това съ опрѣдѣлението си отъ 6 априлъ 1905 год. Софийсклиятъ апелативенъ сждъ потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление по отношение на продадената на Ж. Вегели нива, по слѣдующитѣ съображения: „че оплакванията на частнитѣ тжжители по това дѣло се състоятъ въ това: а) че сждебниятъ приставъ прѣди да чака да се произнесатъ сждилищата по въпроса за правособственостьта на имота е пристжпилъ къмъ извършване на продажбата и съ това е отстранилъ извѣстни наддавачи да се явятъ и да наддаватъ при проданьта на имота; б) че не били внесени отъ страна на купувача

Ж. Вегели крѣпостнитѣ мита. Че отъ книжята по дѣлото се установява какво, както Върховниятъ касационенъ сѫдъ, така и мировиятъ сѫдия у когото е било заявенъ искъ за правособственостьта на имота, сѫ сѐ произнесли по въпроса за правособственостьта на сѫщия имотъ, като Върховниятъ касационенъ сѫдъ е призналъ, че страната е длъжна за да спрѣ подѣлата на недвижимия имотъ по между сънаслѣдницитѣ, да заведе особено дѣло по състезателенъ редъ, за да иска спирането на публична продань, а мировиятъ сѫдия е прѣкратилъ у себе такова едно дѣло, заведено отъ заинтересованата страна и дѣлото окончателно било изпратено въ архивата, така че публичната продань по настоящето дѣло би могла да се продължи и ако сѫдебннятъ приставъ съ извършване на продажбата е допусналъ нередовность, то съ това не е нарушилъ никому правата, защото послѣднитѣ обстоятелства да утвърдятъ неговитѣ дѣйствия. Твърдѣнието слѣдователно на тѫжителитѣ, че е имало отстранение, не се оправдава отъ фактическа страна на дѣлото, защото отъ наддавателния листь на сѫдебния приставъ не се вижда да сѫ били отстранявани нѣкои наддавачи, толкозъ повече, че частиитѣ тѫжители не сѫ били лишени отъ възможностьта да се яви и да наддава при проданьта. Второто оплакване на тѫжителитѣ, сѫдътъ тоже намира за неоснователно. Наистина, купувачътъ Ж. Вегели не е внелъ крѣпостнитѣ мита при купуването на имота. Съгласно закона купувачътъ е длъженъ да внесе сумата въ прѣдвидения срокъ, за която се е задължилъ, а тазн сума е стойностьта на имота. Тази сума купувачътъ Вегели е внелъ своеврѣменно, както се установява отъ забѣлѣжката на сѫдебния приставъ върху заявлението на Г. Биневъ. Колкото се отнася до крѣпостнитѣ мита, тѣ сѫ мита които купувачътъ може да внесе когато се снабдява сь крѣпостниятъ актъ. Тѣ сѫ пари, които интересуватъ държавното съкровище и никакъ не влизатъ въ покупната цѣна, които се е задължилъ купувачътъ и която го интересува. Невннсянето на крѣпостнитѣ мита не влияе варху изхода на проданьта, стига продажната стойность да е внесена въ 10-дневния срокъ. Третото възражение, че стойностьта не била внесена въ брой на сѫдебния приставъ, тѫдътъ тоже намира за неоснователно. Дѣйствително отъ прѣдставеното днесъ удостовѣрение се вижда, че Ж. Вегели е внелъ въ Българската народа банка 1500 лева сребро въ 2 облигации отъ Българския държавенъ заемъ съ номинална стойность 2000 лева; така внесени тѣзи пари сѫдътъ счита, че сѫ достатъчни и че Вегели е внелъ удостовѣрението на сѫдебния приставъ, защото щомъ Българската народна банка удостовѣрява, че извѣстенъ купувачъ е внелъ въ банката извѣстна сума, то тя е отговорна съ тази сума спрѣмо сѫдебния приставъ и това е равносилно, че Вегели е внелъ сумата на самия сѫдебенъ приставъ". — Срѣщу това послѣдното опрѣдѣление Георги и Иванъ Божилови подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1028 п. 3 и 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото купувачътъ не само не е внесалъ никакви пари на сѫдебния приставъ, но цѣннитѣ книжя, които е депозиралъ въ банката, не на разположението на сѫдебния приставъ, *а като гаранция*, по размѣрь не попълнятъ освѣнъ сумата 1500 лева, така че крѣпостнитѣ мита не сѫ били внесени въ 10-дневния срокъ слѣдъ проданьта и тона

пристава, а не въ банката която не е упълномощена отъ закона да приема стойностьта отъ публични продажби.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на касотора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Софийскиятъ апелативенъ сждъ счита, че невнасянето въ прѣдвидения чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, срокъ на крѣпостнитѣ мита не опорочва публичната продань, щомъ като купувачътъ внесе въ сжщия срокъ стойностьта на имота, а въ случая купувачътъ Ж. Вѐгели билъ внесалъ въ срокъ не на сждебния приставъ и въ брой 1500 лева, за колкото му е билъ възложенъ имота, а на Българската народна банка и въ 2 облигации отъ Българския държавенъ заемъ всѣка една по 1000 лева номинална стойность, което апелативниятъ сждъ счита за равносилно съ внасянето въ брой. Сжждението на апелативния сждъ по отношение на крѣпостнитѣ мита е неправилно, защото чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство вмѣнява въ задължение на купувача да внесе въ прѣдвидения въ тоя членъ срокъ останалата часть отъ цѣната на имота, заедно съ крѣпостнитѣ мита, а чл. 1028 п. 3 отъ сжщото сждопроизводство счита продакьта за нестанала, ако купувачътъ не е внесалъ въ срокъ всичката сума, за което се е задължилъ. Отъ тѣзи два члена се вижда, че задължението на купувача е да внесе въ срокъ, не само цѣната на имота, но и крѣпостнитѣ мита, т. е. всичкитѣ изискуеми мита за издаването на крѣпостния актъ, съ силата на който той ще трѣбва да бжде въведенъ въ владѣнието на имота и по този начинъ да се сключатъ всичкитѣ дѣйствия на сждебния приставъ съгласно чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство. Това нарушение на чл 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство не би било сжществено въ случая ако би било основателно съображението на сжщия сждъ, че внасянето въ облигации отъ Българския държавенъ заемъ, е равносилно съ внасянето въ брой цѣната на имота, защото въ такъвъ случай внесенитѣ отъ Ж. Вегели 2 облигации, бидейки на номинална стойность отъ 2000 лева, т. е. съ 500 лева повече отъ стойностьта на имота, покриватъ и изискуемитѣ се крѣпостни мита; обаче и това съображение на апелативния сждъ е неправилно, защото плащане на суми значи плащане въ пари, а съ думата „пари“ се разбира монети, на които държавата е дала наложително обрѫщане съ наложителна текуща цѣна. Облигациитѣ, макаръ и отъ Българския държавенъ заемъ нѣматъ текуща цѣна, нито наложително обрѫщане: съ тѣхъ не може наложително да се плаща дългъ въ пари. Прочее и въ това отношение Софийскиятъ апелативенъ сждъ сжществено нарушава чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство и за това касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 6 априлъ 1905 год. защото е нарушенъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 180 - (1938) — 22 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско *Височество Български Князъ Фердинандъ I,* Върховниятъ касационенъ сждъ, *първо гражданско отдѣление, на девети* ноемврий хилядо деветстотинъ и *петя година,* въ *открито* сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсе*датель,* Антонъ *Каблешковъ, членове,* Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гора*новъ, при секретаря* Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миковъ, *слуша доложеното* отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 687, по описа на 1905 год., на Дачо Петровъ, отъ гр. Бургазъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 13 май 1905 год. № 267.*

Въ заседанието се явиха Александъръ Радевъ, повѣреникъ на касатора и Т. Теодоровъ повѣреникъ на отвѣтницитѣ по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по единъ изпълнителенъ листъ, издаденъ въ полза на ипотекарнитѣ кредитори братя Анкови, отъ градъ Бургазъ, било е заведено изпълнително дѣло № 253/904 год. въ приставството на тоя сждъ, гдѣто на 6 ноемврий 1904 год. била извършена проданьта на ипотекиранитѣ имоти, принадлежащи на длъжника Дачо Петровъ, чрѣзъ възлагането имъ върху сжщитѣ ипотекарни кредитори. Таяи продань е била утвърдена по опрѣдѣление № 274/905 год. отъ Бургазския окржженъ сждъ. Дължникътъ апелиралъ и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си № 267 отъ 13 май 1905 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление на основание слѣдующитѣ съображения: „по горното изпълнително дѣло сж били извадени на публиченъ търгъ и съ протоколъ отъ 6/XI 904 год. сж били възложени върху кредиторитѣ и ипотекарни взискатели братя Анкови, отъ гр. Бургазъ, по тѣхни заявления три кжса недвижими имоти подробно означени въ обявленията за проданьта и наддавателнитѣ листове срѣщу дългътъ на частния тжжитель по ипотеката отъ 18.000 лева съ лихвитѣ имъ. Оплакването на дължника за нарушение отъ сждебния приставъ чл. 839, съ туй, че въпрѣки прѣдставенитѣ доказателства за изплащане дългътъ по ипотеката продължилъ проданьта, — е оплакване неоснователно, като просрочено, защото трѣбваше по чл. 1055 дължникътъ да обтжжи дѣйствията на пристава по проданьта въ 7 дни отъ извършването ѝ, а такава тжжба нѣма. И въ сжщностьта си това оплакване на длъжника е неоснователно, защото прѣдставенитѣ двѣ разписки на пристава отъ 28 декемврий 1902 год., за сума около 6000 лева не съставляватъ такова формално доказателство, каквото изисква изпълнителната процедура въ посочения чл. 839, нито пъкъ кредиторитѣ признаватъ, че е получена (или не се дължи) такава сума именно и то по изпълнителния листъ издаденъ по ипотеката; нѣма по това обстоятелство и други нѣкакви доказателства, освѣнъ бѣлѣжката по изпълнителния листъ за 1200 лева, които безспорно сж получени (изплатени) срѣщу прѣдметния дългъ. Освѣнъ това цѣлата тая сума отъ около 7000 лева, далекъ е недостатъчна за погасяване цѣлия дългъ отъ 18.000 лева съ лихвитѣ имъ отъ декемврий 1903 година. По тому що наведенитѣ съображения неоснователно се явява и оплакването на тжжителя за нарушение чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, постановленията на които сж отъ публиченъ интересъ, съ туй че взискателитѣ, като вече почти удовлетворени (съ разноскитѣ) не внесли никакъ приставу стойностьта на възложения имъ имотъ, като задържатъ само единия, праздното мѣсто, съ стойность 3000 лева, по

което проданьта се не оспорва (№ 3 наддавател. листъ). Въ разпискитѣ, за които е рѣчь (стр. 58 и 59 на изпълнител. дѣло) не е казано, че сумата по тѣхъ е получена, и че иматъ нѣщо общо съ вземането на братя Анкови, именно по прѣдметната ипотека, за да се счете тя поне отчасти издължена (погасена), а сумата отъ 1200 лева, отбѣлѣзана върху изпълнит. листъ като изплатена, едва ли е достатъчна за погашение на лихвитѣ само. Щомъ взискательтъ не е билъ удовлетворенъ, нѣмаше какво и да внася и на законно основание е поелъ имота върху си (чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство), срѣщу всичкото си вземане по ипотеката (гледай протокола отъ 25/I 905 год.). Неоснователно е така сѫщо оплакването за нарушение чл. 1028, съ туй че пристава възложилъ имота върху взискателя (първия и втория кѫсъ) вмѣсто върху наддавача Тинтерова, който билъ далъ цѣна много по-голѣма. Отъ наддавателнитѣ листове за първитѣ два имота си вижда, че К. Тингеровъ е наддалъ около 30.000 лева, обаче по закона сѫщиятъ чл. 1028 п. 1 тая продань правилно е обявена за нестанала по простата причина, че освѣнъ Тинтерова другъ наддавачъ не се явилъ да конкурира, а послѣдствията на такава не станала продань сѫ по чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тия, че се обявява втора продань, ако ипотекарниятъ кредиторъ — взискатель не пожелае да вадържи имота върху си (чл. 1041 и 948 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Не може да се счете проданьта опорочена, а още по-малко при отсѫтствие на своеврѣменна жалба, за туй гдѣто имота билъ възложенъ късно (на 25/I 1905 год.) върху взискателя, а не въ седмодневенъ срокъ прѣдвиденъ въ чл. 944 отъ Гражданското сѫдопроизводство; неспазване на тая формалность не прави проданьта недѣйствителна както се домогва тѫжительтъ, защото такова забавяне не е въ врѣда на странитѣ по изпълнението, напротивъ то ползува длъжника, като оставя имота въ рѫцѣтѣ му. Но независимо отъ туй, разпореждането на чл. 944 и е неприложимо въ случая, понеже се касае за продань на недвижими вещи, за упазването на които се изисква повече надзоръ и повече разноски, а често се излагатъ и на разваляне при забавяне дѣйствията по проданьта. Анологично разпореждане въ правилата за продажби на недвижимости нѣма (чл. 978 отъ Гражданското сѫдопроизводство)". — Длъжникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 1028 ал. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото купувачътъ не билъ внелъ въ срокъ крѣпостнитѣ мита, който въпросъ сѫдътъ билъ дълженъ служебно да повдигне и да провѣри; 2) чл. 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото невѣрно е утвърдилъ, че взимането на ипотекарнитѣ кредитори далечъ надминавало цѣната на имота, когато напротивъ, тѣ оставало да доплатятъ, слѣдъ подробна смѣтка, нѣщо около 200—300 лева.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣдото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) по разума на чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, Върховниятъ касационенъ сѫдъ не разгледва дѣлата по сѫщество, а отъ това слѣдва, че прѣдъ него не може да се възбужда въпросъ, който не е билъ споренъ прѣдъ сѫда по сѫщество, тъй като да се допустне разглеждането на въпросъ станалъ за първъ пѫть

споренъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, би значило да се разгледа този въпросъ по сжществото му. По настоящето дѣло въпросъ за внасянето или невнасянето въ срокъ на крѣпостнитѣ мита, не е билъ възбужданъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ. Слѣдователно, първото оплакване въ касационната жалба на длъжника, което възбужда за първъ пжть тоя въпросъ не подлежи на обсжждане 2) второто оплакване на длъжника направено устно въ пледоарията на повѣреника му прѣдъ Върховния касационенъ сждъ се основава на прѣсмѣтване направено отъ него, споредъ което прѣсмѣтване излизало, че взискателитѣ, ипотекарни кредитори, трѣбвало да довнесатъ сумата около 200—300 лева. Обаче, тази устно изложена отъ него смѣтка освѣнъ, че не обема, както противната страна възрази внесенитѣ пари за данъци на имотитѣ, и пр., но не съотвѣтствува съ прѣдсмѣтването, което самъ длъжникътъ е направилъ въ апелативната си жалба и отъ което излиза като че ли кредиторитѣ имали биха да взиматъ 900—1000 лева, ако се прѣхване и сумата отъ 6000 лева, споредъ двѣтѣ разписки прѣдставени отъ него, които разписки обаче сждътъ отхвърля, това прѣсмѣтване въ апелативната жалба не е твърдѣ ясно, но повѣреникътъ на длъжника не само не го е уяснилъ прѣдъ апелативния сждъ, но и нищо по него не е казалъ. Така щото и това оплакване на длъжника се отнася до сжществото на дѣлото и слѣдователно е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Дачо Петровъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 13 май 1905 год. № 267, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 181 — (949) — 24 ноемврий 1905 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** *гражданско дѣло № 161, по описа за 1904 год., на Иванъ Фодуловъ, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 28 декемврий 1900 година.* — **Въ заседанието се явиха касатора Иванъ Фодуловъ, съ повѣреника си Иванъ Г. Поповъ и Д. Марковъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Иосефъ Иерохамъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Фодуловъ, отъ гр. София, на 1 мартъ 1900 год. заявилъ прѣдъ I Софийски градски мирови сждия искъ противъ Иосефъ Иерохамъ, отъ сжщия градъ, за 330 лева наемъ на една стая що отвѣтникътъ държалъ въ експлоатирвания отъ ищеца хотелъ „Кобургъ", начиная отъ 1 мартъ до 15 августъ 1899 година. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 707/900 год. и съ рѣшението си отъ 29 априлъ 1900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 535/900 год. и съ рѣшението си отъ 28 декемврий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „за

доказателство на искътъ си прѣдъ мировия сѫдия, ищецътъ Фодуловъ е посочилъ на свидѣтелитѣ Ст. Давидовъ и Петъръ Ранчовъ (Ангеловъ), които мировиятъ сѫдия разпиталъ, и които при все че установяватъ едно направено извънъ сѫда самопризнание отъ отвѣтника Иосфеъ Иерохамъ, за че дѣйствително билъ ангажиралъ една стая въ хотелъ „Кобургъ" за живѣяне, обаче, това извънъ сѫдебно самопризнание не е пълно, за да може да послужи за доказателство на искътъ, тъй като точно съ него не се опрѣдѣля, нито сумата на наема, нито врѣмето, за което се иска тоя наемъ, а така сѫщо и отъ втория свидѣтель Петъръ Ранчевъ, не се опрѣдѣля, колко именно врѣме и отъ кога до кога отвѣтникътъ е билъ ангажиралъ стая за живѣяне подъ наемъ и колко длъжи такъвъ, за да може да бѫде присѫденъ, така щото, мировиятъ сѫдия правилно е намѣрилъ искътъ на ищеца за недоказанъ и го отхвърлилъ, още повече когато отвѣтникътъ съ показанията на разпитанитѣ въ сѫщото заседание още двама свидѣтели: Роза Ледицка и Ермина Ледицка, е доказалъ своитѣ възражения, че не е живѣялъ въ отдѣлна стая въ хотела на ищеца, а е спалъ въ стаитѣ на послѣднитѣ двѣ свидѣтелки; че съ показанията на прѣразпитания прѣдъ сѫда свидѣтель Петъръ Ангеловъ, положението на доказателствата по дѣлото почти не се измѣнява, тъй като тоя свидѣтель почти съ малки иаключения, нищо ново въ полза на ищеца — апелаторъ не установи, за да може да бѫде уваженъ искътъ; а и апелаторътъ не се възползува отъ послѣдното срѣдство — рѣшителна клетва, която въ исковото си прошение е билъ прѣдложилъ, но отпослѣ изоставилъ, за да докаже своя искъ, а като е тъй, апелативната му жалба се явява за неоснователна и слѣдва да бѫде оставена безъ послѣдствие, а рѣшението на мировия сѫдия да се потвърди, като се осѫди апелаторътъ на разноскитѣ въ втората инстанция". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото извратилъ показанията на свидѣтелитѣ Ст. Давидовъ, който е показалъ, че сумата на наема е била 300 и нѣколко лева, и Петъръ Ранчовъ, който е показало, че отвѣтникътъ билъ ангажиралъ една стая 6 мѣсеци и повече, а пъкъ сѫдътъ констатиралъ, че не се било доказало нито сумата на наема, нито колко врѣме отвѣтникътъ билъ ангажиралъ стая за живѣяне; при това сѫдътъ не оцѣнилъ показанията на свидѣтелкитѣ Роза и Ермина Ледицки, които сѫ показали, че отвѣтникътъ е взелъ ключа отъ една стая и за единъ день платилъ 2 лева.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: щомъ оцѣнката на даннитѣ, въ това число и на свидѣтелскитѣ показания, е право на сѫда по сѫщество, съгласно чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, то оплакване за извращение на свидѣтелски показания е приемливо само ако сѫдътъ по сѫщество си прѣдставлява тия показания — било че ги излага въ рѣшението си, или не—въ извратена форма и послѣ отъ тази извратена форма извлича своитѣ заключения. Когато обаче сѫдътъ по сѫщество взима свидѣтелскитѣ показания такива каквито тѣ въ дѣйствителность сѫ, и извлича отъ тѣхъ своето заключение той упражнява правото на сѫдия, което му дава законътъ—членове

77, 107, 328 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и не дава поводъ на оплакване за извращение. Въ настоящия случай това именно право е упражнилъ Софийскиятъ окр. сѫдъ, защото той казва, че отъ показанията на свидѣтелитѣ Ст. Давидовъ и Петъръ Рангеловъ не се установи съ положителность нито врѣмето прѣзъ което е траялъ, нито цѣната, за която билъ сключенъ претендируемиятъ отъ ищеца договоръ за наемъ, сѫществуването на който договоръ ищецътъ е искалъ да установи съ възпроизвеждане чрѣзъ тѣхъ едно самопризнание на отвѣтника. Тукъ прочее не може да става въпросъ за извращение на свидѣтелскитѣ показания. Касателно же показанията на свидѣтелкитѣ Роза и Ермина Ледицки, повикани отъ отвѣтника, не може да се твърди, че сѫдътъ ги е игнориралъ при обсѫждането на дѣлото, тъй като самъ касаторътъ казва въ касационната си жалба, че отъ показанията имъ се виждало какво отвѣтникътъ си е платилъ 2 лева за наема на една стая за единъ день, слѣдователно, не останалъ длъженъ на ищеца. При това сѫдътъ казва въ рѣшението си какво е доказалъ отвѣтникътъ съ тия си двѣ свидѣтелки. Слѣдва че касационното оплакване за нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Фодуловъ, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 28 декемврий 1900 год., №...., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 182 — (952) — 24 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 640, по описа за 1905 год., на Илия Русевъ Беровъ, отъ с. Горско-Сливово (Севлиевско), за прѣгледъ на рѣшението № 78, отъ 5 май 1904 год. на Търновския окр. сѫдъ, отдѣление Севлиевско.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ В. Вълчановъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятетелствата на дѣлото сѫ: Илия Русевъ Беровъ, отъ с. Горско-Сливово, заявилъ искъ противъ Мица Великова Сарѫвлаева, за правособственость на едно мѣсто за градежъ. Севлиевскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 290/903 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на $^7/_8$ отъ спорното мѣсто. По апелъ на отвѣтницата Търновскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 78/904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ подалъ касационна жалба срѣщу това рѣшение, но Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 17 априлъ 1905 год., № 330, го е потвърдилъ. Слѣдъ всичко това ищецътъ подава една молба отъ 10 януарий 1905 дод, за прѣгледъ на рѣшението № 78/904 год. на Търновскиятъ окр. сѫдъ, като прѣдставлява единъ частенъ актъ отъ 16 февруарий 1885 год, (незавѣр на дата) за новооткрито обстоятелство и

за доказателство, че тоя актъ действително билъ новооткритъ, прѣдставлява единъ актъ въ прѣписъ съ дата 15 декемврий 1904 г., съставенъ отъ замѣстника на Севлиевския околийски началникъ, въ смисълъ че, като си стоялъ на вратата на околийското управление, дошелъ при него нѣкой си Киро Г. Вачевъ и му прѣдалъ горѣречения записъ, който той билъ намѣрилъ прѣди 7—8 дена на улицата. Съдържанието на въпросния записъ отъ 16 февруарий 1885 год. е, че Русанъ Ив. Иванджиковъ продалъ на Г., А. и Ив. Вързановъ Вачеви едно мѣсто отъ 6 ара. Този записъ, казва Илия Русевъ Беровъ въ молбата си, би повлиялъ, ако би билъ извѣстенъ, за да се рѣши друго-яче дѣлото му, защото отвѣтницата е претендирала, че цѣлото спорно мѣсто било й останало въ наслѣдство, а отъ този записъ се виждало, че 6 ара отъ това мѣсто сж били продадени отъ Русанъ Ив. Иванджиковъ на братята й Г., А. и Ив. В. Вачеви, отъ които пъкъ той (Илия Русевъ Беровъ) купилъ съ записъ отъ 17 февруарий 1897 год., който се намира приложенъ въ дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: съгласно чл. 707 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣгледъ на едно влѣзло въ закона сила рѣшение се допуска когато се откриятъ нови обстоятелствата. Този редъ за отмѣна на едно рѣшение до издаването на което спорящитѣ страни, предполага се че сж си прѣдставили прѣдъ сждилищата по иерархическия редъ всичкитѣ си доводи и доказателства е необикновенъ, исключителенъ редъ, и за това законътъ разбира че авансираното за новооткрито обстоятелство трѣбва да е такова, което на гледъ да внушава правдоподобность, въ смисълъ че страната, която го прѣдставлява, да внушава едно довѣрие било по начинътъ по който твърди, че е открила това остоятелство, било по своето поведение при гледането на дѣлото до издаването на рѣшението, чиято отмѣна иска. Въ данния случай Илия Русевъ Беровъ не внушава на сжда такова довѣрие, защото, отъ една страна, начинътъ, по който билъ ужъ намѣренъ авансирания отъ него записъ, е съмнителенъ нѣкой си Киро Г. Вачевъ на улицата билъ го намѣрилъ и го прѣдалъ на замѣстника на околийския началникъ, който се е случило да стои на вратата и пр.—отъ друга страна, самъ Илия Русевъ Беровъ е билъ прѣдставилъ още при разглеждането на дѣлото му, заведено отъ него противъ Мица В. Саржвлаева, единъ подобенъ на сегашния съ сжщото съдържание между сжщитѣ лица и съ сжщата дата записъ, който обаче, билъ признатъ отъ Търновския окр. сждъ за подложенъ. Тогава той не прѣтендиралъ, че нѣкакъвъ записъ билъ изгубенъ, напротивъ, признатиятъ отпослѣ за подложенъ записъ той го е прѣдставлявалъ за истински. Какъ може прочее единъ сждъ да довѣрява на такъвъ човѣкъ, че и сега откритиятъ на улицата записъ не е фабрикосанъ както първия, щомъ като той нищо не прѣдставлява, за убѣждение въ достовѣрностьта му.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: молбата на Илия Русевъ Беровъ за прѣгледъ на рѣшението № 78, отъ 5 май 1904 год., съ силата на чл. 707 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 183 — (962) — 28 ноемврий 1905 год. Въ името на Негво Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шсстнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 517, по описа за* 1905 *год., на Стоянъ Николовъ, отъ село Орѣшецъ, Бѣлоградчишко, съ жителитѣ отъ селото Орѣшецъ, за* 600 *лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 28 априлъ 1900 год. до Бѣлоградчишкия мирови сѫдия, Стоянъ Николовъ, отъ село Орѣшецъ, завелъ искъ противъ жителитѣ на Медовнишката селска община за 600 лева, произходящи отъ срутване на сгради и други нѣща. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. Медовнишкиятъ селски общински кметъ подалъ апелативна жалба въ Видинския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 6 юний 1901 год., № 104, отмѣнилъ онова на Бѣлоградчишкия мирови сѫдия № 418, отъ 25 май 1900 год. и отхвърлилъ искътъ на ищеца. — Срѣщу това рѣшение Стоянъ Николовъ подалъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 31 май 1904 год., подъ № 392 повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ. При повторното разглеждане на дѣлото Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението отъ 18 ноемврий 1904 год., подъ № 127, опрѣдѣлилъ: „видоизмѣнява задачното рѣшение на Бѣлоградчишкия мирови сѫдия отъ 25 май 1900 год., подъ № 418, така: така признава искътъ на Стоянъ Николовъ, отъ село Орѣшецъ, за основателенъ и доказанъ само на сума 302 лева и 10 ст. за врѣди и загуби, причинени отъ жителитѣ на село Орѣшецъ, по срутването на 4 стаи, единъ плетъ и други нѣща на Стоянъ Николовъ, отъ сѫщото село, и осѫжда жителитѣ на село Орѣшецъ, въ лицето на Медовнишкия селски общински кметъ, да заплатятъ сумата 302 лева и 10 ст. на Стоянъ Николовъ, отъ с. Орѣшецъ; осѫжда апелаторътъ да заплати на сѫщия ищецъ Стоянъ Николовъ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото, за въ двѣтѣ сѫдебни инстанции, 97 л. и 30 ст., сѫщиятъ се осѫжда да заплати и на хазната 7 лева за 7 неплатени призовки. Осѫжда се ищецътъ Стоянъ Николовъ, да заплати на апелатора — Медовнишкия селски общински кметъ, сѫдебнитѣ и по водене дѣлото, въ втората сѫдебна инстанция, 35 лева и 40 ст. а останалата часть отъ задачното рѣшение се отхвърля, като недоказанъ". — Срѣщу рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ Стоянъ Николовъ подава касационна жалба и иска отмѣнението му.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора по подигнатия въпросъ за правилното подписване на касационната жалба, за да разрѣши тоя въпросъ, взе въ съображение: отъ касационната жалба по настоящето дѣло се вижда, че тя носи слѣдующия подписъ: „Стоянъ Николовъ, подписвамъ азъ Белѣвъ". тоя начинъ на подписване показва, че касационната жалба не е подписана отъ самия Стоянъ Николовъ, а отъ друго лице. По силата на чл. 193 отъ Гражданското сѫдопроизводство едно друго лице може да подпише просителя

било по пълномощно отъ него за това, било поради неграмотностьта му или пъкъ поради болестьта, като се покаже, обаче причината, вслѣдствие на която самиятъ просительъ не я е подписалъ самъ. Както прочее става явно отъ горѣцитирания подписъ, Бѣлевъ не е показалъ причината, поради която той е подписалъ касационната жалба, а така сжщо не е отбѣлѣзалъ, че това подписване е станало по молбата на самия Стоянъ Николовъ, така щото трѣбва да се приеме, че подадената касационна жалба не е подписана отъ подателя и че тя не е друго освѣнъ единъ проектъ, който не може да бжде прѣдметъ на разглеждане отъ Върховния сждъ. Отъ друга страна, както вече е обяснилъ Върховниятъ сждъ, постановлението на чл. 193 отъ Гражданското сждопроизводство има общъ характеръ и се отнася не само до подписването на исковитѣ молби, а и до подписването на всичкитѣ книжа, които се подаватъ въ сждилищата.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стоянъ Николовъ, срѣщу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ № 127, отъ 18 ноемврий 1904 год., съ силата на чл. 193 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ разглеждане.

№ 184 — (967) — 28 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 522, по описа за 1905 год., на Вѫчко Ивановъ Куша и на Петко Георгиевъ, отъ гр. Чирпанъ, срѣщу рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ, отъ 23 ноемврий 1904 год., № 164.*—Въ заседанието се явиха Петко Георгиевъ и Вѫчко Ивановъ, първиятъ съ повѣреника си адвоката д-ръ А. Ходжевъ, а вториятъ съ повѣреника си адвоката Баркаловъ.

Обтоятелствата на дѣлото сж: Петко Георгиевъ, отъ гр. Чирпанъ, заявилъ искъ противъ Вѫчко Ивановъ Куша, отъ сжщия градъ за 315' кв. метра мѣсто, съставляюще часть отъ 1600 кв. метра мѣсто. Борисовградскиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 825/97 год. уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, Хасковскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си № 39/900 год. потвърдилъ онова на мировия сждия. Обаче, по касационната жалба на сжщия отвѣтникъ, Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си отъ 8 юний 1901 год. подъ № 329, отмѣнилъ това рѣшение на Хасковския окр. сждъ понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, гдѣто окржниятъ сждъ не допусналъ прилагането на чл. 906 отъ Отоманския граждански законъ, въ смисълъ, отвѣтникътъ да плати на ищеца стойностьта ка мѣстото му въ случай, че тя е по-малка отъ стойностьта на построената отъ отвѣтника магазия върху това мѣсто. При повторното разглеждане на дѣлото Хасковскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 157/903 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ отвѣтника да плати на ищеца 1200 лева, стойностьта на спорното мѣсто. Обаче и това рѣшение е било касирано съ рѣшение

№ 292/904 год. на Върховния касационенъ сждъ, за нарушение чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство, за гдѣто самъ ищецътъ въ исковата си молба билъ оцѣнилъ спорното мѣсто за 1000 лева, та не е могло да му се присжди 1200 лева. При третото разглеждане на дѣлото, Хасковскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 164, отъ 23 ноемврий 1904 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ отвѣтника да плати на ищеца 1000 лева, стойностьта на мѣстото. Съображенията на това послѣдно рѣшение сж: „ищецътъ и сега, както и по рано, въ първата инстанция поддържа искътъ си и моли, щото отвѣтникътъ да бжде осжденъ да му отстжпи спорното мѣсто; че сжщиятъ за доказване искътъ си още въ първата инстанция е прѣдставилъ единъ крѣпостенъ актъ, издаденъ отъ нотариуса при Борисовградския мирови сждия на на 5 юлий 1896 година. Отвѣтникътъ отъ своя страна възразява, какво сжщото мѣсто е негово и за подкрѣпване на това обстоятелтво прѣдставилъ така сжщо въ първата инстанция едно румелийско владало, издадено отъ Хаджиелеското мирово сждилище на 18 февруарарий 1882 год., подъ № 840, че сжщиятъ т. е. отвѣтникътъ съ нищо не доказва, че току що поменатото владало се отнася до спорното мѣсто и че това послѣдното влиза въ границитѣ, които сж обозначени въ владалото. Напротивъ отъ огледа извършенъ на спорното мѣсто и разпита на свидѣтелитѣ по провѣрката на крѣпостния актъ и владало, се установява, какво спорното мѣсто влиза въ границитѣ, обозначени въ крѣпостния актъ. Така напримѣръ, свидѣтелитѣ Л. Христовъ, Г. Терзиевъ и Х. Костовъ сж твърдили, че владалото се отнася не до спорното мѣсто, а до съвсемъ друго мѣсто. А пъкъ това като е тъй, то прѣдставеното отъ отвѣтника владало № 840 е безъ всѣко значение по дѣлото. Понеже отъ показанията на сжщитѣ тия свидѣтели се установява, че спорното мѣсто влиза въ границитѣ на крѣпостния актъ то съ това напълно се доказва, че мѣстото (спорното) е на ищеца, а не на отвѣтника. Възражението на отвѣтната страна, че спорното мѣсто й е дадено отъ Скобелевското общинско управление въ замѣна на нейно (на отвѣтника) мѣсто, което общината взела за желѣзопжтната станция е тоже неоснователно, понеже съ нищо не се подкрѣпя. Наистина свидѣтелитѣ Гр. Терзиевъ и Д. Геневъ, разпитани на спорното мѣсто сж изповѣдали, че спорното мѣсто, върху което е построена магазията, е дадено отъ Скобелевското общинско управление на отвѣтника въ замѣна на друго негово мѣсто; обаче сждътъ намира тия твърдения за неправдоподобни и като такива не имъ дава никакво значение и ето защо въ протокола на Скобелевското общинско управление отъ 7 декемврий 1891 год. и постановлението на сжщото управление № 15 отъ 19 декемврий 1893 год., въ които фигуриратъ имената на ония лица, на които общината е дала мѣста въ замѣна на тѣхнитѣ отчуждени, името на отвѣтника по настоящето дѣло липсва. А отъ това трѣбва да се дойде до заключението, че по това обстоятелство свидѣтелитѣ се бъркатъ и не твърдятъ истината. Отъ показанията на свидѣтелитѣ Петъръ Велевъ, Гр. Терзиевъ, Д. Геневъ и Х. Костовъ, както и отъ обясненията на странитѣ безспорно е доказано, какво отвѣтникътъ е построилъ една житна магазия върху спорното мѣсто и че отъ построяването й е въ владѣнието на послѣдния. Съ свидѣтелство № 904, издадено отъ Скобеловското общинско управ-

ление на 2 декемврий 1899 год. се доказва, какво апелаторътъ (отвѣтникъ) е построилъ магазията прѣзъ 1892 год., т. е. около 4 години прѣди да се снабди ищецътъ съ крѣпостенъ актъ, а отъ свидѣтелството № 778, отъ 1898 год. на сѫщото общинско управление се доказва, че сѫщата магазия е записана въ емлячнитѣ регистри на името на отвѣтника и че той плащалъ данъка. Отъ казаното до тукъ става явно, какво отвѣтникътъ е построилъ магазията върху ищцовото мѣсто и че тя е построена около 4 години по-рано отъ издаване крѣпостния актъ, съ който е прѣхвърлено правото на собственость на спорното мѣсто върху ищеца, и че отъ тогава е въ негово владѣние. Повѣреникътъ на отвѣтника между другото, като поддържа, какво В. Ивановъ е билъ добросъвѣстенъ владѣтель на спорното мѣсто, моли да се осѫди довѣрительтъ му да заплати ищецу мѣстото съгласно чл. 906 отъ Меджелето и чл. 35 отъ Закона за земитѣ. Отъ писменото заключение на вѣщитѣ лица съ дата 24 мартъ 1902 год. се доказва, какво спорното мѣсто по-прѣди е струвало 1200 лева, а сега 1000 лева; пъкъ построената върху него отъ отвѣтника житна магазия струва 3500 лева, т. е. близо три пѫти повече отъ мѣстото. А по силата на цитиранитѣ членове добросъвѣстниятъ владѣтель, ако построи здание върху чуждо мѣсто и зданието струва повече отъ мѣстото, трѣбва да заплати стойностьта на мѣстото стопанинътъ. Владѣтельтъ е добросъвѣстенъ, когато вѣрва, че е собственикъ, когато владѣе имота като собственикъ на основание на единъ титулъ, който прѣхвърля правото на собственость. Свидѣтельтъ П. Велевъ, който е разпитанъ на самото мѣсто, е обяснилъ, че отвѣтникътъ отъ прѣди 15 години владѣялъ спорното мѣсто, като е садилъ кромидъ и че го билъ купилъ отъ нѣкой си Кундата (Константинъ). Значи, отъ обясненията на този свидѣтель става ясно, че отвѣтникътъ е билъ убѣденъ, че е собственикъ на сѫщото мѣсто и за това е построилъ магазията върху него. Отъ друга страна, по силата на чл. 31 отъ Закона за давностьта, добросъвѣстностьта се прѣдполага и този, който указва на добросъвѣтность, длъженъ е да я докаже — факта, когато ищцовата страна не може да докаже, макаръ че за тази цѣль биха призовани и разпитани отъ сѫда на 11 този мѣсецъ свидѣтелитѣ С. Димитровъ, Ст. Хубиновъ и Арт. Сарафиянъ, тъй като никой отъ тия не установи прѣдъ сѫда щото на апелатора — отвѣтникъ да е заявено нѣкаква претенция отъ трети лица за собственостьта на мѣстото или пъкъ че той при пълно съзнание че мѣстото не е негово, е построилъ магазията. Наистина, свидѣтельтъ Арт. Сарафиянъ изповѣда, нѣкой си К. Хайтата и жена му ходили при него (свидѣтеля), който билъ като надзирателъ при постройката на магазията и му заявили, че мѣстото е тѣхно. Обаче, отъ това не слѣдва, че тѣзи сѫщитѣ лица сѫ изявили сѫщата претенция лично и прѣдъ отвѣтника и че отъ тъй направеното заявление прѣдъ свидѣтеля Сарахиянъ може да се дойде до заключението, какво отвѣтникътъ е билъ недобросъвѣстенъ. Твърдението на отвѣтниковия повѣреникъ, че крѣпостниятъ актъ на ищеца не билъ валиденъ и не трѣбвало да счита за такъвъ, защото пространството, означено въ общинското свидѣтелство, по силата на което билъ издаденъ крѣпостниятъ актъ, не кореспондирало (отговаряло) на онова, означено въ удостовѣрението № 988, отъ 21 октомврий

1904 год., издадено отъ сжщото (Скобеловско) общинско управление, сждътъ го намира за неоснователно и не му дава никакво значение, тъй като ако едно и сжщо общинско управление за едно и сжщо мѣсто е издало двѣ удостовѣрения, които различаватъ по съдържанието, това се дължи на туй, че у насъ не е станало едно систематично измѣрване на недвижимитѣ имоти (ниви, дворища и пр.), за да може и сждътъ да изисква, щото такива удостовѣрения или свидѣтелства да обозначаватъ съ математическа точность голѣмината на имотитѣ. Въобще голѣмината на имотитѣ при вписването имъ въ емлячнитѣ регистри се отбѣлѣзва на основание декларацията, дадена отъ притежателя на имота, безъ обаче да бжде отбѣлѣзана истинската му голѣмина; а пъкъ има случаи гдѣто притежателитѣ — стопани съвършенно укриватъ имотитѣ си отъ описване, а камо ли да имъ означатъ истинската голѣмина. Искането на повѣреника на апелатора да се отложи дѣлото и назначи нова експертиза, която да опрѣдѣли цѣната на спорното мѣсто, тъй като първата експертна комисия не била изложила мотивитѣ си на основание на които опрѣдѣлила цѣната на спорното мѣсто на 1200, сждътъ намѣри за неоснователно и го остави безъ послѣдствие, тъй като веднажъ цѣната на магазията опрѣдѣлена по-високо отъ тая на мѣстото резултата за отвѣтника ще бжде все сжщия. При това положение на работата сждътъ намира, че рѣшението на Борисовградския мирови сждия трѣбва да се видоизмѣни като се осжди отвѣтникътъ В. Ивановъ да заплати на ищеца П. Георгиевъ 1000 лева, стойностьта на присвоеното му мѣсто, въ какъвто размѣръ искътъ се явява основателенъ и напълно доказанъ, а така сжщо и 228.3 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски. Сжщиятъ В. Ивановъ трѣбва да заплати на хазната 38 лева, за толкова издадени и незаплатени призовки". — И двѣтѣ сждящи се страни подаватъ касационни жалби. Ищецътъ се оплаква, че Хасковскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 84 отъ Гражданското сждопроизводство, защото за добросъвѣстностьта на отвѣтника се е основалъ само на показанията на свидѣтеля П. Велевъ, на показанията на когото самъ отвѣтникътъ не се е основавалъ нито е прѣдставилъ тоя свидѣтель съ тази цѣль, а е игнориралъ (сждътъ) самопризнанието на отвѣтника, направено на 17 февруарий 1900 год., въ смисъль, че е завладѣлъ спорното мѣсто, понеже владѣното отъ него мѣсто е отишло подъ станцията, съ което самопризнание се оборватъ показанията на тоя свидѣтель; 2) чл. чл. 84, 85, 86, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 30 и 31 отъ Закона за давностьта и чл. 906 отъ Меджелето, защото отъ списъка на лицата, чиито мѣста влѣгли подъ линията, били замѣстени съ други, прѣдставени отъ самия отвѣтникъ, който се счелъ за длъженъ да докаже добросъвѣстностьта си, се виждало, че неговото име не фигурира, отъ друга страна, свидѣтельтъ Артинъ Сарафиянъ, който е замѣствалъ отвѣтника въ постройката на магазията, е показалъ, че първоначалнитѣ собственици на спорното мѣсто сж му казали какво това мѣсто е тѣхно, слѣдователно, отвѣтникътъ е нѣмалъ изискуемата се отъ закона добросъвѣстность, понеже нѣмалъ увѣреностьта, че лицето отъ което е получилъ вѣщьта, е било неинъ собственикъ. Отвѣтникътъ се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 109 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е при-

сждидъ на ищеца 1000 лева за мѣстото присвоено отъ 315 кв. метра когато всичкото му мѣсто отъ 1600 кв. метра било оцѣнено отъ скопертитѣ за 1200 лева, а самъ ищецътъ го е оцѣнилъ за 1000 лева, което се виждало отъ огледния протоколъ на мировия сждия, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не му е допусналъ втора експертиза за оцѣнка на мѣстото, а е допусналъ на ищеца други доказателства слѣдъ второто касиране на дѣлото макаръ и неговата касационна жалба да била оставена безъ послѣдствие.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тия двѣ каса ционни жалби, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1. *по касационната жалба на ищеца*. Двѣтѣ оплаквания въ тази касационна жалба се отнасятъ до сждението на окржжния сждъ по отношение на добросъвѣстностьта на отвѣтника при построяването на магазията върху спорното мѣсто. По тоя въпросъ окржжниятъ сждъ се основава на принципа, че добросъвѣстностьта се прѣдполага до доказване на противното. На сжщия принципъ се е основалъ и ищецътъ и за това е искалъ — и сждътъ му е допусналъ — съ свидѣтели да докаже недобросъвѣстностьта на отвѣтника; обаче, сждътъ е счелъ, че това той не е доказалъ. Въ такъвъ случай сждътъ е нѣмало нужда да търси други доказателства за добросъвѣстностьта на отвѣтника, щомъ ищецътъ не е оборилъ приетата вече и отъ него и отъ сжда прѣзумция, прѣдвидена въ чл. 31 отъ Закона за давностьта. За възражението на отвѣтника изложено въ протокола отъ 17 февруарий 1900 год., което ищецътъ въ първото си касационно оплакване наричà самопризнание, сждътъ говори въ рѣшението си, като го обсжжда отъ гледна точка на въпроса да ли дѣйствително спорното мѣсто е било дадено на отвѣтника отъ общината въ замѣна на негово мѣсто, влѣгло подъ желѣзната линия. Сжщо сждътъ говори въ рѣшението си и за прѣдставения отъ отвѣтника списъкъ на лицата чиито мѣста сж били замѣнени отъ общината за който списъкъ е дума въ второто касационно оплакване на ищеца, както и за показанията на свидѣтеля Артинъ Сарафиянъ; обаче, реченото възражение на отвѣтника, дори и да би могло да се нарече самопризнание, сждътъ не е могалъ отъ гледна точка на закона — чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство — да го раздѣли отъ домогването на сжщия, основано върху речения списъкъ, тъй като съ едното и съ другото отвѣтникътъ се е стрѣмилъ да установи, че той е считалъ — право или криво, то е другъ въпросъ — но че той добросъвѣстно е считалъ, че строи на свое мѣсто и то на основание на списъка на лицата, чиито мѣста били замѣнени отъ общината; истина е, че между тия лица неговото име не фигорирало и за това собственостьта на спорното мѣсто не му е призната, но поне той е вѣрвалъ, че тоя списъкъ — и за това самъ го е прѣдставилъ — му дава право на собственость на това мѣсто, а въ това именно вѣрване състои добросъвѣстностьта при построяването на магазията, която добросъвѣстность сждътъ намира, че не се е измѣнила въ недобросъвѣстность дори ако се приематъ за вѣрни показанията на свидѣтеля Артинъ Сарафиянъ, защото не било доказано, че и на отвѣтника е станало извѣстно обстоятелството, което тоя свидѣтель установява,

[illegible]но, че при построяването на магазина, [illegible] и жена му са [illegible] на свидетели, че това място е глухо. Отъ изложеното до тукъ явява се, че указанитѣ въ [illegible] и второто оплакване на касационната жалба на ищеца чл. чл. 84, 85, 87 и 117 отъ Гражданското съдопроизводство, чл. чл. 30 и 31 отъ Закона за давностьта и чл. 926 отъ Мед[illegible], не са нарушени и за това тия оплаквания са неоснователни.

II. *По касационната жалба на отвѣтника.* По въпроса за искането експертиза, искана отъ отвѣтника въ последното заседание на окръжния съдъ, правилно е съображението на последния, че това значение обстоятелството колко струва построения магазин, щомъ е безспорно че тя струва повече отъ 1000 лева. Отъ друга страна, самъ отвѣтникътъ е твърдялъ въ втората си касационна жалба, че, споредъ оцѣнката на ищеца въ исковата му молба, спорното място отъ 4.5 кв. метра струвало 1000 лева, а сега самиятъ отвѣтникъ намира за излишно да спорява самъ себе си като твърди, че ищецътъ въ исковата си молба билъ оцѣнилъ за 1000 лева не спорното място отъ 4.5 кв. метра, а цѣлото си място отъ 1000 лева, т. е. и онова което не било спорно и което никакъ не можеше да го оцѣнява ищецътъ, него го е оцѣнилъ въ исковата си молба. Щомъ просто спорното място било оцѣнено отъ ищеца за 1000 лева, както това е разбиралъ и отвѣтникътъ — а така е разбиралъ и Върховниятъ касационенъ съдъ и за това е уважилъ втората касационна жалба на отвѣтника — и щомъ ищецътъ не оспорвалъ, че магазина на отвѣтника струва повече отъ 1000 лева, правилно съдътъ е отхвърлилъ излишно исканата отъ отвѣтника нова експертиза и като е оставилъ последния да плати на ищеца 1000 лева за мястото не е присъдилъ повече отъ колкото е било искано въ исковата молба. За това изложенитѣ въ двѣтѣ оплаквания на касационната жалба на отвѣтника чл. чл. 117 и 118 отъ Гражданското съдопроизводство не са нарушени, та тѣ са неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ опредѣлява: касационната жалба на Вълко Иванов [illegible], както и тая на Петко [illegible], срещу решението на [illegible] окръженъ съдъ отъ 23 ноемврий 1904 год., № 134, като неоснователни, съгласно чл. 246 отъ Гражданското съдопроизводство, да се оставятъ безъ последствие.

№ 145 — 175 — 3 *ноемврий* 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князь Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ съдъ, Гражданско отделение, на [illegible] хиляда деветстотинъ и пета година, въ публично заседание, въ следующия съставъ: Председатель Антонъ Константиновъ, членове: Атанасъ [illegible], Иванъ Константиновъ и [illegible], при секретаря Христо [illegible] и въ присъствието на прокурора I. Анковъ, слуша доложеното отъ члена Константиновъ гражданско дѣло [illegible] — Въ заседанието се явиха касатора [illegible] I. Гар[illegible] съ повѣреника си адвоката [illegible] Ганевъ и третото лице Гаврил [illegible], съ повѣреника си адвоката [illegible].

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Григоръ Николовъ, отъ гр. София, отъ името и като настойникъ на малолѣтния си синъ Иванъ Григоровъ, заявилъ на 2 ноемврий 1899 год. прѣдъ Софийския окр. сѫдъ искъ противъ Тома Димитровъ Гърдановъ, отъ сѫщия градъ, за $^2/_3$ отъ $^1/_2$ отъ едно мѣсто и за $^2/_3$ отъ едно недостроено здание върху сѫщото мѣсто. Окрѫжниятъ сѫдъ образувалъ гражданско дѣло № 988/99 г. и, като допустналъ да вземе участие повиканиятъ отъ отвѣтника Танчо Димитровъ, съ рѣшението си отъ 26 юний 1902 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който образувалъ апетивно дѣло № 196/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ иска отъ отвѣтника извѣстенъ недвижимъ имотъ, а именно: $^2/_3$ части отъ $^1/_2$ часть отъ мѣсто и $^2/_3$ части отъ постройка, защото тоя имотъ билъ неговъ — на ищеца, собственость и неправилно е миналъ въ рѫцѣтѣ на отвѣтника; въ послѣдното засѣдание ищецътъ прибавя, яко исканиятъ имотъ не се намира сега въ рѫцѣтѣ на отвѣтника, то да се осѫди тоя послѣдния да заплати стойностьта на имота. Отвѣтникътъ възразява, *първо*, че ищецътъ не е доказалъ, че е собственикъ на имота, който търси; *второ*, че тоя имотъ не се владѣе отъ него, отвѣтника, признава обаче, че той е държалъ имота, само че го билъ отчуждилъ до завежданото на иска; *трето*, спори за оцѣнката на тоя имотъ. Отъ крѣпостния актъ № 535, отъ 12 августъ 1895 год. се установява, че ищецътъ по наслѣдство отъ майка си е собственикъ на $^2/_3$ части отъ $^1/_2$ часть мѣсто, състояще цѣлото отъ 330 кв. метра и находяще се въ гр. София, „Ючъ-Бунаръ“ улица „Странджа“ между съсѣди: Коста Таховъ, Георги Мимиди и улица „Странджа“, тъй като по тоя актъ въпросното мѣсто е собственость на Григоръ Николовъ и жена му Екатерина която се поминала, като оставила за наслѣдници сина си Ивана и мѫжа си Григора по тоя начинъ останалата отъ нея $^1/_2$ часть отъ въпросното мѣсто, съгласно чл. 38 отъ Закона за наслѣдството, се рапада тъй: $^2/_3$ части на сина ѝ Ивана — ищецътъ по дѣлото и $^1/_3$ часть на мѫжа ѝ Григора Отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция, се установява, че слѣдъ като било купено горѣказаното мѣсто отъ съпрузитѣ Николови, тѣ пристѫпили къмъ постройка на една кѫща върху сѫщото мѣсто изключително съ паритѣ на сѫпругата Екатерина, майката на ищеца; тъй като отъ показанията на тия свидѣтели ясно се вижда, че съпрузитѣ сѫ били въобще бѣдни хора и само жената Екатерина е разполагала съ извѣстна сума пари, съ която се и почнало постройката; а понеже свидѣтелитѣ Василъ Георгиевъ, Григоръ Петровъ, Младенъ Тодоровъ, Стоянъ Митровъ казватъ, че Екатерина е имала едно наслѣдствено мѣсто което и продала на Младена Тодоровъ за 1600 лева; сѫщитѣ свидѣтели безъ Младенъ Тодоровъ прибавятъ, че съ полученитѣ отъ тая продажба пари се купило мѣстото въ „Ючъ-Бунаръ“ и започнала постройката, която и не могла да се довърши; при туй свидѣтельтъ Василъ Георгиевъ прибавя, че Григоръ, мѫжътъ, билъ келнеръ и нѣмалъ пари; а свидѣтельтъ Григоръ Петровъ казва: „паритѣ за постройката на кѫщата бѣха на Екатерина — това зная, че мѫжа ѝ Григоръ бѣше при мене на работа, като слуга и нѣмаше голѣма сума пари за да строи кѫща“, и свидѣтельтъ Стоянъ Митровъ по това обстоятелство.

слѣдъ като посочва какъ Екатерина си продала наслѣдственната часть, продължава тъй: „съ нейни пари се прави кѫщата, Глишо (Григоръ Николовъ) нѣмаше петь пари — тамбураджия бѣше . . . .“ Слѣдователно начената постройка — кѫща е на Екатерина и отъ нея е прѣминала на малолѣтния ѝ синъ и мѫжа ѝ тъй: на сина $\frac{2}{3}$ части и на мѫжа $\frac{1}{3}$ часть. Отвѣтникътъ твърди, че постройката е на мѫжа Григоръ, защото той, Григоръ е билъ сключилъ контракта за постройката съ Танчо Димитровъ както това се вижда отъ самия контрактъ, който е приложенъ, защото той, Григоръ, давалъ паритѣ на майсторитѣ; защото тѣ него сѫдили и осѫждали за тая постройка, както това се вижда отъ приложенитѣ прѣписи отъ рѣшения, — но всичко това не може да направи Григора дѣйствителенъ собственикъ щомъ като се установява, че паритѣ сѫ били на жена му Екатерина. Отъ описания протоколъ на сѫдебния приставъ отъ 25 май 1899 год., по изпълнителното му дѣло № 174/99 год., отъ упоменатия по-горѣ крѣпостенъ актъ; отъ свидѣтелскитѣ показания; отъ контракта съ дата 21 августъ 1895 год за постройката на кѫщата; отъ поведението, което отвѣтникътъ е държалъ по процеса, се установява по единъ безспоренъ начинъ, че имотътъ, който се търси отъ ищеца и който му принадлежи по наслѣдство отъ майка му Екатерина, е сѫщиятъ оня, който е билъ проданъ за дългъ на бащата, Григора, и който е билъ купенъ отъ отвѣтника. Дѣйствително има една разлика повидимому въ границитѣ между имота описанъ въ описания протоколъ и онзи означенъ въ крѣпостния актъ, но тая видима разлика лесно се обяснява съ измѣненията, които сѫ ставали въ владѣнието на земята въ Ючъ-Бунаръ; но че имотътъ е единъ и сѫщи, ясно се вижда отъ туй, че и описаниятъ имотъ е въ сѫщия кварталъ и улица, при съсѣди; братя Тахови, че той е отъ сѫщата голѣмина 330 кв. метра и че върху описаното мѣсто е найдена постройката отъ 54 кв. метра, която въ тия размѣри била почната върху земята на Григора и Екатерина, както това се вижда отъ контракта за тая постройка; освѣнъ туй отъ показанията на свидѣтелитѣ се вижда, че Екатерина и Григоръ не сѫ имали повече отъ туй мѣсто; а отъ друга страна отвѣтникътъ едва въ послѣдното заседание е прѣдявилъ тоя споръ и то слѣдъ като чрѣзъ своя повѣренникъ въ сѫдебното засѣдание на 16 май 1900 год. въ окрѫжния сѫдъ е призналъ, че крѣпостниятъ актъ на ищеца се отнася за сѫщото мѣсто, върху което е била начената постройката и което мѣсто и постройка сѫ били продадени за смѣтка на бащата Григора и купени отъ отвѣтника. Отвѣтникътъ възразява, че той сега не държи имота, защото го билъ продалъ и то прѣди завеждането на дѣлото; това възражение е неоснователно, защото ако бѣше истината, то щѣше да бѫде направено още въ писмения отговоръ, или при ходенето съ вѣщото лице на самото мѣсто; отъ друга страна то е и несѫществено щомъ отвѣтникътъ признава, че той е владѣлъ и продалъ тоя имотъ и му е прибралъ стойностьта, понеже ищецътъ заяви, че той иска имота или неговата стойность. Отъ заключението на вѣщото лице се вижда, че върху имота, който се търси отъ ищеца има въздигнати недвижими постройки на стойность по-голѣма отъ имота, който се търси отъ ищеца, слѣдоввтелно, на тоя послѣдния слѣдва да се присѫди не самия имотъ, а неговата стойность. Отъ заклю-

чението на сѫщото вѣщо лице се вижда, че мѣстото струва по 4 лева квадратниятъ метъръ. Щомъ това е тъй, то частьта на ищеца която е $^{330\cdot 2}/_{2\cdot 3}$ = 110 по 4 = 440 лева. Отъ заключението на сѫщото вѣщо лице се установява, че започнатата и недовършена постройка не струвала повече отъ 600 лева, въ какъвто случай частьта на ищеца $^{2}/_{3}$ части отъ тая кѫща сѫ = 400 лева. Щомъ като се установява, че ищецътъ е собственикъ на имота, който той търси и че тоя имотъ е въ владѣнието на отвѣтника, но не може да бѫде повърнатъ по причина, че отвѣтникътъ е построилъ върху му по-скѫпи постройки, или пъкъ че имотътъ не може да бѫде повърнатъ за това, защото е отчужденъ отъ отвѣтника, то тоя послѣдниятъ трѣбва да се осѫди да заплати стойностьта му", — съ рѣшението си № . . . . . , отъ 29 ноемврий 1903 год. отмѣнилъ първостепенното си рѣшение така: „осѫжда се Тома Димитровъ, житель Софийски, да заплати на Григоръ Николовъ. въ качеството му на настойникъ на сина си Иванъ Григоровъ, 840 лева, стойностьта на $^{2}/_{3}$ отъ $^{1}/_{2}$ мѣсто и $^{2}/_{3}$ отъ недовършена постройка върху сѫщото мѣсто, находяще се въ гр. София, Ючъ-Бунаръ, ул. Странджа, № 13, пространство цѣлото отъ 330 кв. метра, съ лице 10 метра на улицата и 33 дълбочина, между съсѣди: Коста Таховъ, Георги Мимиди и улица Странджа; останалата часть отъ искътъ се отхвърля като неоснователна. Сѫщиятъ Тома Димитровъ да заплати на апелатора за разноски по водене на дѣлото 24 лева и 30 стотинки. Осѫждатъ се да заплатятъ на хазната, като станатъ състоятелни, за мита, гербовъ сборъ, за призовки и други разходи: Тома Димитровъ 86 лева и апелаторътъ Григоръ Николовъ, като настойникъ на сина си, други още 64 лева". — Срѣщу това рѣшение подава касационна жалба отвѣтникътъ къмъ който се присъедини въ сѫдебното заседание на Върховния касационенъ сѫдъ и третото лице, помагачъ на отвѣтника, и тѣ двамата се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отъ обстоятелството, гдѣто свидѣтелитѣ сѫ показали. че недоизкараното здание било строено съ пари, принадлежащи на Екатерина Николова, изважда незаконно заключение, че това здание е принадлежало ней, респективно на наслѣдника ѝ — ищеца; 2) чл. чл. 629, 630, 800 и 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото съсѣдитѣ въ крѣпостния актъ на ищеца не сѫ сѫщитѣ съ съсѣдитѣ на спорното мѣсто и защото ищецътъ е билъ длъженъ да докаже — което не направилъ — че спорното мѣсто е сѫщото съ онова въ крѣпостния актъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на касатора и третото лице и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) второто касационно оплакване, по съдържанието си и както бѣ развито устно въ сѫдебното заседание, се отнася до сѫществото на дѣлото и слѣдователно е неосновател̇но. Сѫдътъ счита за доказано тождеството на спорното мѣсто съ обозначеното мѣсто въ крѣпостния актъ на ищеца отъ доказателствата въ дѣлото, които той изброява въ рѣшението си, между които туря наистина и поведението въ процеса на отвѣтника, но съ тия думи, излишно употрѣбени, не разбира нѣкакво направено отъ отвѣтника самопризнание както прѣдполага повѣреника на третото лице, тъй като, ако това би

разбиралъ, сѫдътъ щѣше изрично да каже; прочее, нѣма нарушение на наведенитѣ въ това оплакване законоположения; 2) апелативниятъ сѫдъ обаче неправилно счита, че когато едно мѣсто принадлежи сѫдружествено на двѣ лица, построената върху това мѣсто сграда ще принадлежи изключително само на онова отъ тия двѣ лица, съ паритѣ на което тя е била построена. Безспорно е че земята се счита за недвижимъ имотъ; par excellence, но не само тя е недвижимъ имотъ; сградитѣ построени съ основи въ земята, считали сѫ се и се считатъ (чл. 3 отъ Закона за имуществата) тоже за недвижими имоти. Ако прочее една земя е принадлежала на двѣ лица, построената върху тая земя сграда се счита да принадлежи и на двѣтѣ лица, защото сградата се отождествява и остава едно цѣло съ земята, а ако едното отъ тия двѣ лица е дало паритѣ за построяването ѝ, то има право да иска отъ друго съразмѣрната имъ часть но не и да притежава изключителната ѝ собственость. Противното на това като е допусналъ, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не се е съобразилъ съ разума на закона и слѣдователно сѫществено е нарушилъ членъ 629 отъ Граждянското сѫдопроизводство, за което нарушение първото касационно оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 29 ноемврий 1903 год., № . . , защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 186 — (978) — 30 ноемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскй Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 8, по описа за 1904 год., на Илко Боневъ, отъ с. Петричъ, Софийско, срѣщу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 18 септемврий 1904 година, подъ № 334.* — Въ заседанието се яви само отвѣтникътъ по касация Станимиръ Павловъ, съ повѣреника си адвоката Г. Петровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Станимиръ Павловъ, отъ с. Петричъ, заявилъ на 9 октомврий 1902 год. прѣдъ IV Софийски мирови сѫдия искъ противъ Илко Боневъ, отъ сѫщото село, за възстановление нарушеното му владѣние на една воденична вада и за врѣди и загуби причинени отъ това нарушение. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 2381/902 год. и, като допусналъ на Петришката селска община да встѫпи въ процеса за да помага на ищеца, съ рѣшението си отъ 10 априль 1903 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 513/903 год. и съ рѣшението си № 334, отъ 18 септемврий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слудующитѣ съображения: „за доказателство на искътъ си Станимиръ Павловъ е посочилъ на свидѣтели и вѣщи лица прѣдъ първата инстанция. Отвѣтникътъ както въ първата инстанция, така и прѣдъ тоя сѫдъ възразява, че въпросното спорно мѣсто отъ во-

деничната вада е било въ неговото владѣние въ момента на претендираното нарушение и като така никакво нарушение отъ негова страна нѣма. Отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели Ст. Младеновъ, Гр. Младжовъ, Д. Захариновъ, Пенчо Лобеновъ и Лило Мадовъ, се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че ищецътъ прѣди нѣколко години прокаралъ за воденицата си спорната вада и до момента на нарушението отъ страна на отвѣтника, тая вада е служила за воденицата му, слѣдователно, вадата се е намирала въ негово владѣние. Това обстоятелство така сѫщо се подкрѣпва отъ посоченитѣ и разпитани свидѣтели прѣдъ тая инстанция Янко Любеновъ, Георги Каневъ и Лило Геневъ. Тѣзи посочени отъ отвѣтника свидѣтели никакъ не установиха възражението му, че спорната часть отъ вадата е била въ негово владѣние. Това обстоятелство не се установява и отъ прѣдставената му прѣдъ мировия сѫдия турска тапия и по тая причина тя нѣма значение по дѣлото. Установява се прочее, че въ момента на нарушението отъ страна на отвѣтника, вадата се е намирала въ владѣнието на ищеца и като така прѣдявениятъ искъ срѣщу отвѣтника се явява за основателенъ и доказанъ. Относително врѣдитѣ отъ това нарушение тѣ сѫ така сѫщо напълно установени съ разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия вѣщи лица (10 априлъ 1903 год). При такова положение на дѣлото, апелативната жалба на отвѣтника се явява неоснователна". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 596, 629, 630, 62 п. 4 и други отъ Гражданското сѫдопроизводство, обаче мотивитѣ, по които той счита тѣзи членове за нарушени, обѣщава се да наведе въ сѫдебното заседание, но това не направи, като не се яви въ сѫдебното заседание нито лично, нито чрѣзъ пълномощникъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Станимиръ Павловъ и заключението на прокурора, и като взе прѣдъ видъ: че, за да подлежи на разглеждане една касационна жалба, трѣбва да бѫде мотивирана; че правилно мотивирана се счита една касационна жалба когато въ нея сѫ указани и законоположенията, които се считатъ за нарушени, и съображенията, по които се считатъ за нарушени тѣзи законоположения; че отъ тѣзи двѣ съставни на една касационна жалба части първата не е така необходима като втората, защото сѫдътъ може и самъ да намѣри законоположенията, къмъ които могатъ да се отнесатъ съображенията, но не може да замѣсти съ свои прѣдполагаемитѣ съображения на страната — касаторъ; че въ случая касационната жалба съдържа само първата — безъ която би могла и да мине — отъ тѣзи двѣ съставни части, но не съдържа втората, необходимата часть, именно съображенията, по които касаторътъ счита че сѫ нарушени наведенитѣ отъ него законоположения; че въ такъвъ случай реченатa касационна жалба е непълна — лишва й най сѫществената часть, която не може да се допълни отъ сѫда; че неявяването на касатора лично или чрѣзъ повѣреникъ за да прѣдстави обѣщанитѣ отъ него въ касационната му жалба съображения дава да се разбере, че той нѣма основание, върху което да съради нѣкакво съображение за нѣкакво законополо-

жение; слѣдва да се признае касационната му жалба за неоснователна.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Илко Боневъ, срѣщу рѣшението на Софийския окр. съдъ отъ 18 септемврий 1903 год., подъ № 334, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 187 — (984) — 2 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление на двадесетъ и първи ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въприсѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 50, по описа за 1904 год., на* Д. П. Поповъ отъ гр. София, срѣщу рѣшението на *Търновския окрѫженъ съдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 17 мартъ* 1903 *година, подъ № 39.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Габровскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 142/903 год. отхвърлилъ искътъ, заявенъ отъ Д. П. Поповъ, отъ гр. София, противъ Захария Гичевъ, отъ гр. Габрово, за изпразване на единъ дюкянъ, за 52 лева неплатенъ наемъ на тоя дюкянъ за лихви и прочее Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, сезиранъ съ апелативната жалба на ищеца, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищцовата страна за подкрѣпление на прѣдявения искъ е прѣдставила въ първата инстанция: а) единъ протестъ, чрѣзъ Габровския мирови сѫдия до Захария Гичевъ, отъ който се вижда, че ищецътъ Д. П. Поповъ, е прѣдложилъ на отвѣтника да изпразни и напустне дюкяна му, находящъ се въ гр. Габрово, улица Радецка № 69, за гдѣто е нарушилъ договора за наема на казания дюкянъ; б) единъ договоръ, сключенъ между ищеца Д. П. Поповъ и Димитъръ Койчевъ — книжарь, на 1 априлъ 1902 год. за наема на сѫщия дюкянъ, който е прѣдметъ на настоящия искъ, чрѣзъ който договоръ една отъ договорящитѣ се страни се задължава да даде на другата ползуването отъ този дюкянъ за опрѣдѣлено врѣме и срѣщу опрѣдѣлена цѣна, за която противната страна се задължава да ѝ заплати; обаче, този договоръ не може да има никакво значение по настоящето дѣло, тъй като той не е сключенъ между процеснитѣ страни, и в) прѣдложената на отвѣтника рѣшителна клетва за доказване условията на сключения договоръ съ отвѣтника за наема на казания дюкянъ и за начина на изплащането, обаче, сѫщиятъ въ днешното сѫдебно заседание се отказа отъ това послѣдното доказателно срѣдство; 2) че отвѣтната страна въ първата инстанция прѣдъ мировия сѫдия е призналъ какво е сключилъ договоръ съ ищеца за речения дюкянъ за срокъ една година отъ 1 септемврий 1901 год. до 1 септемврий 1902 год., съ условие да му прѣдплаща всѣки два мѣсеца 25 лева, което самопризнание съгласно закона съставлява пълно доказателство по дѣлото; 3) че отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели; Христо Енчевъ и Велю Дамяновъ, се дѣйствително установява, какво отвѣтникътъ Захария Генченъ е молилъ ищеца Поповъ прѣди Великъ-день 1902 год. съ 25 лева на която покана Поповъ е отказвалъ да приеме паритѣ; но тази покана на отвѣтника не е била на 1 мартъ 1902 год., съгласно договора, а по-

послѣ прѣдъ Великъ-день, слѣдователно тѣзи свидѣтели не установяватъ че отвѣтникътъ съгласно сключения договоръ е прѣдплатилъ на ищеца 25 лева на 1 мартъ прѣдплата зá наема на казания дюкянъ; а свидѣтельтъ Христо Гжбенски, макаръ и да твърди, че Гичевъ е искалъ да му плати за смѣтка на Попова 25 лева прѣдплата, който да му ги изпрати въ София, не може да има никакво значение установеното на това обстоятелство, тъй като този свидѣтель не е бидъ пълномощникъ на ищеца, понеже това нѣщо не се установява съ нищо и въ случая отвѣтникътъ Гичевъ е билъ длъженъ да изпрати паритѣ 25 лева на Попова въ София на лицето, отъ което е наелъ дюкяна, но не и на едно трето лице, безъ това лице да има за тая цѣль пълномощно, колкото и да се силае отвѣтникътъ на една депеша отъ ищеца до свидѣтеля Гжбенски не може да се приеме, че подобна една телеграма отъ Попова ще служи за доказателство на нѣкакво си пълномощно, тъй като съгласно закона, това послѣдното е единъ договоръ, чрѣзъ който едно лице се задължава безвъзмездно, или за нѣкое възнаграждение да направи нѣщо за смѣтка на едно друго лице, което го е натоварило съ това; а нищо подобно отъ прѣдставената депеша не се установява и като така тази послѣдната никакво значение не може да има по дѣлото; 4) че отъ показанията на разпитаний въ днешното сждебно заседание свидѣтель Тотю Недковъ, се установява, не само че Гжбенски е нѣмалъ право да получава паритѣ, но и още, че въззиваемиятъ Гичевъ е билъ длъженъ да изплаща наема въ прѣдплата на апелатора Поповъ; 5) че при това положение на дѣлото прѣдявениятъ искъ слѣдва да се уважи, като се осжди въззиваемиятъ да изпразни дюкяна на апелатора Поповъ, находящь се въ гр. Габрово улица „Радецка“ № 69, като му заплати наемъ годишно по 12 лева и 50 стотинки отъ 1 мартъ 1902 год. до изпразднуването му, тъй като съ неизпълняването условията на договора — не изплащалъ на прѣдплата 25 лева, въззиваемиятъ Гичевъ е нарушилъ договора сключенъ между процеснитѣ страни; 1) а като е тъй слѣдва да се отмѣни и рѣшението на казания мирови сждии и уважи прѣдявениятъ искъ въ тази смисъль; а колкото за другитѣ искания на апелатора за глобата и други нѣкакви си евентуални врѣди и загуби и пр., слѣдва да се отхвърлятъ като неоснователни и съ нищо недоказани, като при това се присждятъ и всичкитѣ станали по дѣлото разноски“, — съ рѣшението си № 39, отъ 17 мартъ 1903 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осжжда Захария Гичевъ, отъ гр. Габрово, да изпразни дюкяна на Д. П. Поповъ, живущъ въ ст. София, находящъ се въ гр. Габрово, улица „Радецка“, подъ № 69, като му заплати наема мѣсечно по 12 лева и 50 стотинки отъ 1 мартъ 1902 год., до изпразднуването му и сумата 25 лева разноски сждебни и правоводене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции, а на хазната 18 лева за толкова незаплатени призовки и сждебно мито, а другитѣ искания на сжщия Поповъ се отхвърлятъ като неоснователни“. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ, отдѣление Севлиевско е нарушилъ закона, защото споредъ прѣдставенитѣ му данни и доказателства, трѣбнало да осжди отвѣтника още да му плати: 1) лихвитѣ на наема отъ 1 мартъ 1902 год. до изпразднуването на дюкяна нѣщо, което той (ищецътъ — касаторъ) е

искалъ още съ исковата си и други молби; 2) отъ 21 мартъ 1902 год. до 23 априлъ сжщата година по 12 лева и 50 ст. мѣсечно, а отъ 23 априлъ 1902 год. до изпразднуването по 18 л. и 33 ст. мѣсечно споредъ договора сключенъ съ Димитъръ Койчевъ; 3) 21 лева наложената му (на ищеца) глоба отъ мировия сждия, за гдѣто по вината на отвѣтника (защото ако отвѣтника бѣ напусналъ дюкяна споредъ протеста му договорътъ съ Димитъръ Койчевъ щѣше да си остане въ сила и щѣше да се завѣри отъ нотариуса) билъ прѣдставилъ необгербованъ договора си съ Димитъръ Койчевъ за наемъ; 4) на повече, а не само на 25 лева за сждебни разноски, понеже повече отъ 25 лева се падало, и 5) и на сждебнитѣ мита въ полза на държавното съкровище.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ исковата молба се вижда, че ищецътъ между друго искалъ е и лихви. Сжщото се вижда и отъ апелативната му жалба. Окржжниятъ сждъ въ рѣшението си нищо не говори за това искане на ищеца; говори само мимоходомъ въ рѣшението, че исканията „за глоби и други нѣкои евентуални врѣди и загуби и пр. слѣдва да се отхвърлятъ, като неоснователни и съ нищо недоказани"; обаче не е взелъ прѣдъ видъ, че по прѣдписанието на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, лихвитѣ се дължатъ безъ да е дълженъ кредиторътъ да докаже нѣкоя загуба. Видно е прочее, че въ това отношение Търновскиятъ окр. сждъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за което нарушение като е основателно оплакването на ищеца — касаторъ, този послѣдниятъ ще има право да възбуди при повторното разглеждане на дѣлото му при Търновския окр. сждъ и другитѣ въпроси упоменати въ сегашната му касационна жалба.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 17 мартъ 1903 год., подъ № 39, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 188 — (993) — 5 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на двадесеть и трета ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 34, по описа за* 1904 *год., на Софийското градско общинско управление, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ. отъ 6 мартъ* 1903 *год., № 115.* — Въ заседанието се яви само юристконсулта при Софийското градско общинско управление Н. Бракаловъ.

Обстоятелствата сж: Капитанъ Янчевъ и Катина Янчева, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Симеонъ Янчевъ, отъ гр. София, сж заявили на 31 октомврий 1902 год. прѣдъ I Софийски мирови сждия искъ противъ Софийското градско общинско управление

за възстановление на владѣнието имъ върху едно мѣсто въ гр. София, което било нарушено отъ отвѣтната страна чрѣзъ събаряне отъ пожарникаритѣ ѝ оградата на това мѣсто. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 4023/902 год. и съ рѣшението си № 2703/902 год. уважилъ искътъ, като осѫдилъ отвѣтната страна и на разноскитѣ по дѣлого. Общината апелирала прѣдъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 59/903 год. и съ рѣшението си № 115, отъ 6 мартъ 1903 г. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения; „че фактътъ какво Софийската градска община чрѣзъ пожарникаритѣ е съборила оградата на двора на ищеца е неоспоримо, признава се отъ страната, а се доказва и отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ първата инстанция свидѣт...и М. Поповъ и Н. Николаевъ, че съ това събаряне оградата на двора на ищцитѣ е нарушено владѣнието имъ, отвѣтната страна като *признава* този фактъ възражава, че е направила това на основание писмената молба на ищцитѣ до общината, въ която сѫ излагали, че 108 кв. метра мѣсто е било на тѣхно разположение, това заявление не дава още право на общината по такъвъ начинъ да си го завладява, още повече, че ако се допусне, че общината на основание това заявление е съборила дувара на двора, трѣбвала е да има прѣдъ видъ, че въ случая има и малолѣтни и такова признание каквото е направила въ това заявление, не може да важи, защото то не е направено по редътъ указанъ въ закона за настойничеството — чл. 401 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но въ случая и никакво самопризнание нѣма, защото това заявление е подадено вслѣдствие на една разпра между странитѣ за нѣкакви си суми, слѣдователно възраженията на общината чрѣзъ прѣдставительтъ ѝ не почиватъ на законно основание и като такива не могатъ да се вематъ въ внимание; че искътъ на ищцитѣ е заведенъ за възстановяване на нарушено владѣние, се установява отъ самого исково прошение и отъ по-нататъшното разглеждане на дѣлото, гдѣто ищцитѣ сѫ искали възстановяването на нарушеното имъ владѣние. Отъ всичко горѣизложено искътъ на ищцитѣ се напълно доказва." — Общината подава касационната жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ доводитѣ му касателно основанието на искътъ, извратилъ е сѫдържанието на исковото прошение и е постановилъ рѣшение за прѣдметъ, за който нѣмало прѣдявенъ искъ, като при това е присѫдилъ и повече огъ колкото е било искано съ исковата молба и защото е далъ неправилно тълкуване на съдържанието на заявлението отъ 29 януарий 1902 година.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на юрисконсулта при Софийската градска община и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Оплакването въ касационната жалба за извръщане съдържанието на исковото прошение, и като послѣдствие, за нарушение на чл. 109 отъ Гражданскяго сѫдопроизводство, юрисконсултътъ на общината — касаторъ пояснява въ пледоарията си въ тази смисъль, че въ исковото прошение никѫдѣ, въ никой пунктъ не се иска отъ ищцитѣ щото общината да направи на ново оградата, а мировиятъ сѫдия като я осѫдилъ съ рѣшението си и окрѫ-

жниятъ сждъ като е потвърдилъ това рѣщение въ смисълъ да направи общината на ново оградата, извратилъ е исковото прошение, като я осждилъ на повече или, което е все едно, присждилъ е на ищцитѣ повече отъ колкото тѣ сж искали. Това оплакване, така мотивирано, е неосновaтелно, защото по еденъ владѣлчески искъ достатъчно е да се каже въ исковото прошение че се иска възстановление на нарушеното владѣние и да се констатира по дѣлото, че нарушението е станало чрѣзъ некакво физическо дѣйствие, съ което се е измѣнило прѣждесжществующето състояние на имота въ неговата цѣлость, за да има основание сждътъ по сжщество да счете че се иска повръщането на прѣждесжществующето състояние на имота чрѣзъ дѣйствие противоположно на онова, което го е измѣнило, т. е. повръщането на нѣщата въ онова състояне, въ което сж биле прѣди нарушението на владѣнието: това е юридическа смисъль на терминитѣ „възстановленне на нарушено владѣние." Въ просителния пунктъ на исковото прошение на ищцитѣ изрично се посочва на чл. 15 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, а въ тоя пунктъ тоя членъ говори за искове за възстановление на нарушено владѣние" и пр. противното на това, което разбира закона, не е констатирано по настоящето дѣло. Слѣдва, че сждътъ съобрязно съ закона е изтълкувалъ исканего на ищцитѣ и като е обозначилъ въ какво трѣбва да състои възстановлението на нарушено владѣние, не имъ е присждилъ повече и не е нарушилъ чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводсгво и за това оплакването въ касационната жалба за туй нарушение е неосновательно. 2) оплакването въ касационната жалба за необсжждането довода на общината и, като послѣдствие, за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство сжщиятъ юрисконсъ обясни въ тъзи смисъль, че съ заявлението си отъ 29 януарий 1902 год. ищцитѣ сж признавали че 108 кв. метра отъ мѣстото сж на разположението на общината. Обаче върху този доводъ на общината окржжниятъ сждъ се произнася въ смисъль, че това самопризнание нѣма значение, понеже не е било направено по прѣдвидѣния редъ въ чл. 401 отъ Гражданското сждопроизводство, впрѣдъ видъ че между ищцитѣ и има малолѣтни. Това сжждение на сжда отъ гледна точка на закона е правилно, тъй като реченото заявление е подписано само отъ капитанъ Янчевъ, което не се е доказало прѣдъ сжда да е ималъ качеството да прави самопризнание и отъ името на малолѣтнитѣ, а владѣлческиятъ искъ по естеството си е недѣлимъ, въ смисъль, че не може да се раздѣли частьта на малолѣтнитѣ отъ оная на подписавшия реченото заявление — достатъчно е че — самопризнание не е било направено отъ името на малолѣтнитѣ, за да може, при другитѣ данни въ дѣлото, да се удовлетвори настоящиятъ искъ въ неновата цѣлость. Слѣдва, че и оплакването за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, състояще въ необсжждане довода на общината по отношение съдържанието на заявлението отъ 29 януарий 1902 год., отправено до неи отъ едного отъ ищцитѣ, както и въ неправилно тълкуване на това заявление, е оплакване тоже неосновательно.

Водимъ отъ тия съобртжения, Върхавниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Софийското градско общинско управяение, срѣщу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 6 мартъ 1903 год., № 115, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 189 — (994) — 5 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и трети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ Иванъ Каранжуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 35, по описа за 1904 год., на Пена Колева и Тотювица Туловка (наречена още Мария Тотюва), отъ гр. Казанлъкъ, срѣщу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 31 май 1896 год., подъ № 189* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ рѣшението си № 77/95 год. по гражданското дѣло № 2122/92 год. II Казанлъшки мирови сждия уважилъ искътъ заявенъ на 29 декемврий 1892 год. отъ Пена Колева и Тотювица Туловка, отъ гр. Казанлъкъ, като осждилъ отвѣтника Стоянъ Андрѣевъ, отъ сжщия градъ, да имъ прѣдаде ревандикираното мѣсто отъ около 95 кв. метра, съ обозначени граници въ сжщия градъ. По апелъ отъ отвѣтника Старозагорскиятъ окржженъ сждъ образувалъ апелативно дѣло № 216/95 год. и съ рѣшението си № 189, отъ 31 май 1896 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: „че отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели се установява какво въпросното дворно мѣсто било купено отъ апелатора първитѣ години слѣдъ войната 1878 год. и че за това имало и съставенъ тогава писменъ актъ и че отъ тогава и до сега апелаторътъ владѣлъ това мѣсто; че съ това се доказва правото на собственость на апелатора надъ мѣстото по отношение на въззиваемитѣ, които го претендиратъ по наслѣдство и които въ качеството си на такива сж продали тая своя часть отъ наслѣдството на апелатора; че слѣдователно искътъ на въззиваемитѣ слѣдва да бжде отхвърленъ и рѣшението на мировия сждия отмѣнено". — Съ касационната си жалба ищцитѣ се оплакватъ че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 325 п. 1 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ съ свидѣтели да се възпроизвежда съдържанието на единъ записъ, изданенъ ужъ на отвѣтника и откраднатъ отъ сина на третото по това дѣло лице, когато кражбата не е такова бедствие, което да може да се доказва по граждански редъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Старозагорскиятъ окржженъ сждъ наистина говори въ рѣшението си, че отвѣтникътъ е владѣлъ спорното мѣсто отъ врѣмето когото го е купилъ отъ ищцитѣ и до сега, обаче съ тази фраза сждътъ не е разбиралъ, че отвѣтникътъ е добилъ собственостьта на това мѣсто по давность, защото въ сждебното си заседание отъ 21 май 1896 год. сжщиятъ сждъ не е допусналъ исканитѣ отъ отвѣтника свидѣтели, за установяването на притежаемата отъ него давность, по съображение, че владѣнието му било почнало споредъ самаго него, слѣдъ Руско-Турската война; отъ друга страна сждътъ констатирва въ рѣшението си, че отъ свидѣтелитѣ се било установило, какво отвѣтникътъ е купилъ отъ ищцитѣ спорното мѣсто нѣколко години слѣдъ Руско-Турската война, а искътъ е заявенъ на 29 декемврий

1892 год., така щото липсвалъ е давностниятъ срокъ на владѣнието съ animus domini и за това сѫдътъ признава отвѣтника за собственикъ не на основание давность, а изключително на основание продажба, продажба обаче установена не съ писменъ актъ, защото самъ отвѣтникътъ е казвалъ, че документъ нѣма, макаръ и паритѣ по покупката да е броилъ и върху мѣстото да си е построилъ здание (гледай протоколи отъ 8 февруарий и отъ 27 февруарий 1893 год. въ мировото дѣло), а съ свидѣтелски показания. Но окрѫжниятъ сѫдъ неправилно счита, че може да се възстановява договоръ на продажба на недвижимъ имотъ съ свидѣтелски показания и тогава когато се претендира, че продавателниятъ актъ билъ изгубенъ вслѣдствие на кражба, както въ случая третото лице е претендирало, че то е купило имота отъ ищцитѣ за смѣтка на отвѣтника, но че синъ му е открадналъ акта, избѣгалъ въ Разградъ и отъ тамъ актътъ се билъ изгубилъ. Чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство допуска наистина като изключение, да се възстановява единъ договоръ на продажба на недвижимъ имотъ съ свидѣтелски показания, когато писменниятъ актъ установляющъ такъвъ договоръ, е изгубенъ или унищоженъ, но само подъ едно условие, именно когато актътъ е изгубенъ или унищоженъ, вслѣдствие на внезапно бѣдствие". Какво трѣбва да се разбира съ „внезапно бедствие", законътъ пояснява само съ два примѣра — пожаръ и наводнение, като добавя „и други такива", т. е. отъ сѫщото естество. Значението на тоя членъ въ тоя пунктъ е но обширно обяснено отъ Върховния касационенъ сѫдъ първо гражданско отдѣление, въ публикуванитѣ рѣшения отъ 1899 год. (гледай рѣшение № 24, отъ 12 мартъ 1899 год.) Прѣдполагаемата отъ третото лице по настоящето дѣло кражба отъ неговия синъ на претендируемия актъ не представлява изгубване вслѣдствие на внезапно бедствие по разума на закона и за това като е допусналъ съ свидѣтели да се възстановява съдържанието на така претендируемиятъ договоръ за продажба, Старозагорскиятъ окр. сѫдъ сѫщественно е нарушилъ чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за туй нарушение оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 31 май 1896 год., защото е нарушенъ чл. 325 п. 1. отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 190 — (1004) — 7 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Житовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 413, по описа за 1905 год., на Софийския окрѫженъ управитель, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 12 юний 1904 год., подъ № 216.* — Въ заседанието се яви само държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, по гражданското дѣло № 544/99 год., заведено по искътъ на държавата противъ Михаилъ Николовъ, отъ гр. София, наематель на едно държавно пасбище, и порѫчителитѣ му Стефанъ Николовъ и Мих. Д. Пиперковъ отъ сѫщия градъ, съ рѣшението си отъ 16 февруарий 1900 год. уважилъ този искъ всѣцѣло и осѫдилъ отвѣтницитѣ да платятъ на държавата 1115 лева, годишниятъ наемъ за 1898 год., и 5200 лева глоба за 52 дена по 100 лвва на день за закъснѣване на плащането споредъ поемнитѣ условия и контракта за наема. Отвѣтникътъ наематель апелиралъ прѣдъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 153/903 год., и като взелъ прѣдъ видъ: — 1) „отъ прѣдставенитѣ отъ ищцовата страна документи се установява, че наемниятъ срокъ на пасбището начева отъ 10 февруарий, а въ исковата молба е обяснено, че сѫщото пасбище е било отдадено подъ наемъ на другъ наематель, начиная отъ 8 мартъ 1900 год., съ наемна цѣна съ 10 лева повече отъ първата; 2) отъ сѫщитѣ книжя се установява, че наемниятъ срокъ е петь години, начиная отъ 10 февруарий 1898 год., че наемательтъ не е платилъ наемътъ за 1900 година и че за това е постановено глобяването му за 52 дена; прочее, за наемъ за 1898 година не може да бѫде дума защото това обстоятелство не е нийде отбѣлѣзано въ документитѣ прѣдставени отъ окр. управитель, а това е било неминуемо, защото ако наемательтъ не изплати наема на срокъ, той ще бѫде поканенъ, а по-нататъкъ и ще бѫде глобенъ — нѣщо което не е станало съ овтѣтника Михаилъ Николовъ. Поради това положение апелаторътъ не може да се счита за неиздълженъ въ изплащане наема за 1898 година, още повече когато е заплатилъ наемната цѣна за 1899 година. Остава прочее, той да бѫде отговоренъ за 1900 година спрѣмо държавното съкровище. И понеже отъ 8 мартъ 1900 год. го замѣстя другъ наематель, даже съ по-износни условия за съкровището, съ по-висока наемна цѣна, отвѣтникътъ — апелаторъ слѣдва да бѫде прогласенъ за отговоренъ за неизплащането на наема за врѣме отъ 8 февруарий до 10 мартъ; 3) тая отговорность ца наемателя ще се простре, безъ съмнѣние, върху наемната цѣна за единъ мѣсецъ, която е 96 лева. Колкото до уговорената между странитѣ неустойка, размѣрътъ на която исковата молба опрѣдѣля на 5200 лева, тя не може да бѫде искана отъ страна на наемодателя, защото тя съ много прѣвишава главното задължение, а споредъ закона, по чл. 117 отъ закона за задължаванията и договоритѣ, неустойката е възнаграждение за врѣдитѣ които постигатъ кредитора отъ неизпълнение на главното задължение, а по чл. 136 отъ сѫщия законъ, задълженията, който иматъ за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари, врѣдитѣ които произтичатъ отъ забавянето на изпълнението се заключаватъ само въ заплащането на законнитѣ лихви: противното на това е договорено между странитѣ, и въ тая си часть по отношение на неустойката договорътъ е недѣйствителенъ: неоснователенъ е прочее, искътъ по отношение на неустойката, а въ останалата си часть искътъ е основателенъ и доказанъ въ размѣръ на 96 лева, наемната цѣна за единъ мѣсецъ; 4) разноскитѣ по дѣлото слѣдва да останатъ въ тяжесть на съкровището съ намаление пропорционално на уважената часть отъ искътъ, защото не по погрѣшка

на апелатора сж причинени тия разноски, и 5) въ случай, че апелаторътъ не бжде въ състояние да изпълни своето главно задължение спрѣмо съкровището, отговорни трѣбва да бждатъ прогласени, въ рамкитѣ на главното задължение, неговитѣ поржчители„, — съ рѣшението си № 216 отъ 12 юний 1904 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „искътъ на Софийския окржженъ управитель признава основателенъ въ размѣръ на цѣната на наема за единъ мѣсецъ, отъ 10 февруарий до 10 мартъ 1900 год., вслѣдствие на което осжжда Михаилъ Николовъ, отъ София, а въ случай че той не бжде въ състояние, поржчителитѣ му Стефанъ Николовъ и Михаилъ Д. Пиперковъ, тоже отъ София, да заплатятъ на държавното съкровище, 96 лева. Държавното съкровище независимо отъ това изплащане въ негова полза, да заплати на Михаила Николовъ адвокатско възнаграждение за двѣтѣ инстанции по компенсация 491 лева и 30 стотинки. Въ останалата часть сждътъ отхвърля искътъ". — Държавата чрѣзъ Софийския окржженъ управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629, 630, въ свързка съ чл. 282отъ Гражданското сждопроизводство, защото безъ да е ималъ данни въ дѣлото сждътъ е счелъ, че наемательтъ — отвѣтникътъ си билъ платилъ наема за прѣзъ 1898 година.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на държавния адвокатъ и заключението на прокурора взе въ съображение: отъ обстоятелството, че не намира въ книжята прѣдставени отъ ищеца, слѣди на такива отношения между наемодавеца и наемательтъ щото първиятъ да е поканвалъ втория да плати наема си аз прѣзъ 1898 год. и впослѣдствие да го е глобявалъ, както е направилъ за прѣзъ 1900 год, апелативниятъ сждъ извлича заключение, че наемательтъ трѣбва да е билъ редовенъ въ плащането си на наема за прѣзъ 1898 год. и за това отхвърля искътъ за прѣзъ нея година. Обаче, сждътъ не е взелъ прѣдъ видъ, че самъ отвѣтникътъ не се е осланялъ на това негативно обстоятелство — отвѣтникътъ е казвалъ въ писмения си отговоръ (друго възражение той не е правилъ) че ималъ смѣтка съ окржжния управитель и че споредъ тѣзи негови смѣтки окржжниятъ управитель оставалъ да му дължи. Сждътъ прочее е трѣбвало да обсжди отъ гледна точка на чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, да ли отвѣтникътъ е доказалъ това свое възражение. Това като не направилъ, Софийскиятъ апелативенъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и за това нарушение оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 12 юний 1904 год., подъ № 216, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 191 — (1016) — 9 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ

съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми ноемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каран- *гражданско дѣло № 594, по описа за 1905 год., на Варненския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Варненския окр. съдъ, отъ 25 юний 1904 год., № 227.* **— Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Дейчо Стояновъ, отъ с. Кутлу-Бей заявилъ прѣдъ Провадийския мирови съдия на 20 септемврий 902 год. искъ противъ държавата за правособственость на една нива отъ 21 декари, съ обозначени въ исковото му прошение граници, която той билъ притежавалъ по давность, нъ която държавата е обявила съ заповѣдь отъ 26 мартъ 1904 год., обнародвана въ „Държавния Вѣстникъ,“ че влиза въ държавната земя нарѣчена „Сакаръ Баиръ“. Провадийскиятъ мирови съдия образувалъ гражданско дѣло № 1052/902 г. и съ рѣшението си № 44/904 г. уважилъ искътъ. По апелъ на държавата, Варненскиятъ окрѫженъ съдъ образувалъ апелативно дѣло № 63/904 год. и съ рѣшението си № 227 отъ 25 юний 1904 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: 1) „Дейчо Стояновъ претендира да му се признае правото на собственость върху подробно означената въ исковата му молба нива, която прѣдвидената въ чл. 1 отъ Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища комисия, при опрѣдѣляние границитѣ на държавната „Сакаръ Баиръ“, е включила въ тия граници и е обявила за държавно — право което той — ищеца, придобилъ по давностно владѣние; 2) отвѣтникътъ въ случая държавното съкровище, чрѣзъ прѣдставителя си — Варненския окр. управитель — като не признава за основателна претенцията на ищеца да бѫде признатъ за собственикъ на въпросната нива, възразява, че тая нива, която влизала въ границитѣ на държавната земя „Сакаръ Баиръ“, опрѣдѣлена отъ компетентната за това комисия, била държавна разработена и засвоена отъ ищеца прѣзъ 1894 година. Държавната земя „Сакаръ Баиръ“ а слѣдователно и спорната нива е била татарска нива въ турско врѣме, а прѣди това бозалукъ—пасище на селата Козлуджа, Кара Хюсеинъ и Кутлу-Бей. Слѣдъ освобождението сѫщата земя е била дадена на прѣселеницитѣ българи отъ Мала-Азия, Бандармалиитѣ, а слѣдъ изселванието на послѣднитѣ тя е останала цѣлина до 1894 г. когато е била разработена отъ Котлубейци; 3) отъ извършенитѣ огледи и разпитанитѣ свидѣтели, както и отъ прѣдставенитѣ по дѣлото прѣписки, се установява, че дѣйствително нивата, прѣдметъ на иска, е въ границитѣ на държавната земя „Сакаръ Баиръ“, означени отъ комисията за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасища, което не се отрича и отъ ищеца. Спорѣдъ показанията на свидѣтелитѣ, посочени отъ прѣдставителя на държавата: Петъръ Минковъ, Константинъ Гечевъ, Лашо Димовъ, Юрданъ Начевъ, Бѣлъ Димитръ Никовъ, Мустафа Антиевъ и Меминъ Арифовъ, мѣстностьта „Сакаръ Баиръ“, находяща се между селата Козлуджа, Кара Хюсеинъ, и Кутлу-Бей, обемуща пространство много по-голѣмо отъ онова опрѣдѣленъ отъ комисията за държавна земя, е била пасище на споменатитѣ села Козлуджа, Кара Хюсеинъ и Кутлу-Бей, часть отъ която, по запо-

вѣдь на Турското правителство, е била отстжпена прѣзъ 1856 год. за ниви на прѣселенитѣ въ Козлуджа татари слѣдъ изселването на последнитѣ сжщитѣ тѣзи татарски ниви сж били дадени на прѣселеницитѣ отъ Мала Азия (Бондарманитѣ) нѣкои отъ които, защото повечето отъ тѣхъ сж изселили по рано, сж ги обработвали до 1883—1884 год. и, съ изключение на 5—6 сѣмейства напустнали; когато, както е видно отъ прѣписката водена между Козлуджанското и Девненското общински управления, Козлуджащи посѣли — 1883 — часть отъ сжщата мѣстность за гора, а послѣ — 1893 — съ жито за училищното имъ настоятелство. Никой отъ тия свидѣтели не знае прѣтендираната отъ ищеца нива. Тѣ твърдятъ само, че между Козлуджанци и Кутлу-Бейци сж водели спорове за татарски ниви, въ „Сакаръ Баиръ" една малка часть отъ които, къмъ лозята до Сидеръ Тепе (а спорната нива се намира къмъ „Балканджикъ Бунаръ), е била засѣйвана отъ Козлуджанци за гора прѣзъ 1883 г., а прѣзъ 1893 год. часть отъ татарскитѣ ниви сж биле засѣвани съ жито отъ Козлуджанци за училищното имъ настоятелство. Но кои именно отъ татарскитѣ ниви сж разработвали — засѣвали Козлуджанци, влизала ли е въ тѣхъ нивата, която претендира ищеца, упоменатитѣ свидѣтели не установяватъ. Показанията на свидѣтелитѣ, посочени отъ държавата, както и прѣпискитѣ, прѣдставени по дѣлото се отнасятъ до неопрѣдѣлени ниви, до неопрѣдѣлени точно части на „Сакаръ Баиръ", мѣстность много по голѣма отъ опрѣдѣлената за държавна земя. Тия свидѣтелски показания поради своята неопрѣдѣленость, не могатъ да се противопоставятъ на показанията на свидѣтелитѣ посочени отъ ищеца: Т. Пеневъ, Ж. Геновъ, Ил. Господиновъ, Хр. Пановъ, Ил. Гунчевъ и Ст. Николовъ които съ положителность, категоричность и яснота установяватъ, че спорната нива тѣмъ извѣстна е на ищеца останала отъ баща му; че ищецътъ непрѣкъснато, безспорно и спокойно я работи повече отъ 25 години, а баща му я рвботилъ непрѣкъснато повече отъ години. Нито татаритѣ, нито бондарманитѣ, на които правителствата сж отвеждали ниви въ „Сакаръ Баиръ", прѣзъ 1856 г. и 1881 г. не сж я обработвали. Владението на ищеца, нито онова на баща му върху сжщата тая спорна нива, спорѣдъ сжщитѣ свидѣтели, не било прѣкжсвано и прѣзъ 1883 г. при посѣването часть отъ „Сакаръ Баиръ" — мѣстность далечъ отъ тая нива — по разрѣшение отъ правителството, съ гора, нито прѣзъ 1893 год. при засѣванието часть отъ татарскитѣ ниви въ „Сакаръ Баиръ" съ жито отъ Козлуджанското училищно настоятелство. Тѣзи показания на свидѣтелитѣ, посочени отъ ищеца, като категорически и много по-ясни и опрѣдѣлени, сждътъ прѣдпочита прѣдъ ония на свидѣтелитѣ, посочени отъ отвѣтника — прѣдставителя на хазната. Понеже отъ показанията на тия свидѣтели дадени подъ клѣтва се напълно установява че, ищецътъ, а по рано баща му, спокойно, безпорно и непрѣкжснато сж владѣли и работили, като стопани спорната нива въ продължение повече отъ давностния срокъ, то по силата на чл. 78 отъ Закона за земитѣ, много порано отъ включването й въ границитѣ на държавната земя „Сакаръ Баиръ" отъ комисията по опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасища, ищецътъ, по законенъ редъ е придобилъ правото си на собственость, чрѣзъ давностно владѣние върху сжщата нива; 4) при наличнос-

тьта на горнитѣ данни и съображения искътъ на ищеца се явява основателенъ и като такъвъ слѣдва да бжде уваженъ както правилно го е уважилъ и мировиятъ сждия съ признаване сжщата нива, прѣдметъ на иска за собствена на ищеца и осжждане държавата, въ лицето на Варненския окр. управитель, да му я отстжпи и прѣдаде, както и да му заплати разноскитѣ по дѣлото; 5) твърдѣнието на прѣдставителя на държавното съкровище, че мѣстностьта „Сакаръ Баиръ“, е била отстжпвана на прѣселеницитѣ — Бондармалий въ 1881 г. е че часть отъ сжщата била отстжпвана прѣзъ 1883 г. на Козлуджанци за посѣване гора; че часть отъ нея е била посѣвана съ жито прѣзъ 1893 год. отъ Козлуджанското училищно настоятелство; че за 8 ниви отъ сжщата мѣстность до Балканджикъ-Пунария, Кутлубейци, прѣзъ 1898 год. сж водели процеси срѣщу държавата за нарушено владѣние възстановено отъ сжда; че Козлуджанци постоянно сж заявявали свои права върху „Сакаръ Баиръ“, всичко това доказва какво ищеца не е имэлъ спокойно и непрѣкъснато владѣние върху спорната нива; а и да го е ималъ е било изгубено, не е основателно, защото всички тия дѣйствия и обстоятелства не се отнасятъ до спорната нива, а и да бѣха се отансяли до сжщата нива, не сж могли да иматъ влияние върху безпорностьта и непрѣкжсностьта на владѣниего й отъ страна на ищеца. Тѣ не сж дѣйствия отъ естество да прѣкъснатъ течението на давностьта, която прѣвръща владѣнието въ право на собственость: никакъвъ искъ, било противъ ищецътъ, било противъ баща му за тая нива отъ никого не е билъ прѣдявяванъ въ течението на давностния срокъ. Споредъ дѣйствующитѣ закони, давностьта на владението върху недвижимъ имотъ непрѣкжсвано и неоспорено по установения редъ е единъ отъ способитѣ за придобиване върху сжщия имотъ правото на собственость отъ страна на владѣтеля, който не може да бжде лишенъ да дири и защищава това си право чрѣзъ доказване туй си владѣние въ прѣдвидения отъ закона давностенъ срокъ, както и да опровергава претенциитѣ на трети лица върху сжщия имотъ, даже и тогава, когато слѣдъ добиването правото на собственость върху него по давность, този имотъ е билъ безправно врѣмѣнно отнетъ изъ неговото фактическо владѣние, защото придобитото по законенъ редъ право може да бжде отнето или изгубено само по начинъ, прѣдвиденъ въ закона. Въ конкретния случай отъ съвокупното обсжждание на всичкитѣ доказателства и заявления по дѣлото, сжда дохожда до пълното убеждение, че ищеца е придобилъ правото на собственость върху спорната нива чрѣзъ давностно владѣние, — което и противопоставя на държавата, прѣди нивата да е била включена въ границитѣ на държавното пасище „Сакаръ — Баиръ“ и обявена за държавна. Правото си на собственость върху спорната нива, придобито по давностно владѣние, ищецътъ можеше да изгуби само, ако въ течение на 6 мѣсеци, както прѣдвижда чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасища, считанъ отъ обявяването й за държавна, не бѣше си подирилъ това право по сждебенъ редъ. Тая нива стопанисвана отъ ищеца въ продължение на повече отъ давностния срокъ, е обявена, за държавна споредъ както явствува отъ даннитѣ по дѣлото на 26 мартъ 1902 год., а ищецътъ е заявилъ искъ за нея на 21 септемврий сжщата година. Искътъ на ищеца е, слѣдователно и своеврѣмененъ, а бидейки така ищеца не е могълъ да изгуби придобитото си, по давность право на собственость върху

сжщата нива". — Държавата подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ: I. чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е изгубилъ изъ прѣдъ видъ, че свидѣтелитѣ, прѣдставени отъ държавата, сж били призовани да установятъ именно дѣйствителнитѣ граници на „Сакаръ Баиръ" а не коя часть отъ тоя баиръ обработва ищеца, така щото, щомъ тѣ сж установили за граници сжщитѣ ония означени въ обнародвания протоколъ, естественото заключение, което по здравия разумъ могло да се извлече отъ показанията имъ, било че тия свидѣтели сж говорили и за спорната нива, толкозъ повече че и сждътъ приема, и тя влиза въ „Сакаръ-Баиръ"; 2. чл. чл. 443 и 444 въ свръзка съ чл. 328 отъ Гражданското сждопроизводство, защото, съ цѣль да се уяснятъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели за кое именно мѣсто говорятъ и еднитѣ и другитѣ и дали има противорѣчия, окржжниятъ сждъ е опрѣдѣлилъ на 23/III 1904 г. да се извърши огледъ съ разпитъ на сжщитѣ свидѣтели на мѣстото, обаче, отъ протокола cтаналъ на мѣстото, отъ 2 юний 1904 година, не се виждало никакъвъ огледъ да е билъ направенъ, никаква обиколка на мѣстото, нито е било констатирано дали спорната нива влиза въ мѣстностьта „Сакаръ-Баиръ" и 3 чл. 4 отъ закона за давностьта въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е приелъ, че единъ недвижимъ имотъ може да се придобие по давность когато отъ находящитѣ се въ дѣлото данни явствува. че владѣнието е било прѣкъсвано всѣки 5—6 години, а пъкъ никакъ не се разбира отъ кога то е било почнато.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението к. прокурора, взе въ съображение: 1) по първото оплакване. Домогването въ туй оплакване, че сждътъ билъ изгубилъ изъ прѣдъ видъ цѣльта, за която сж били призовани свидѣтелитѣ на отвѣтника е неприемливо, защото сждътъ приема че тѣзи свидѣтели сж установили онова за установяването на което сж биле тѣ призовани именно границитѣ на „Сакаръ Баиръ"; но заедно съ това сждътъ приема и онова, което сж установили свидѣтелитѣ, прѣдставени отъ ищеца, именно че спорната нива е била владѣна отъ ищеца и прѣди него отъ неговия наслѣдодатель непрѣкжснато, спокойно и безспорно прѣдъ давностни срокъ. Видно е че намѣрението на държавата — отвѣтникъ е било, щото, като установи съ своитѣ свидѣтели границитѣ на цѣлия „Сакаръ-Баиръ", да се приема като логическо послѣдствие че всичко, кътържаще се въ тѣзи граници, е държавно, съобразно съ прѣдполагаемото намѣрение на законодателя, прокарано въ закона за опрѣдѣляване държавнитѣ земи и пасбища. Но въ случая държавата твърдѣ е закжснѣла съ прилагането на тоя законъ, като по този начинъ е дала възможность на интеретующитѣ се лица да доискаратъ давностния срокъ на своето владѣние така щото окр. сждъ се е намѣрилъ прѣдъ два констатирани факта: отъ една страна опрѣдѣлени прѣзъ 1902 год. границитѣ на цѣлия „Сакаръ-Баиръ" като държавна земя, а отъ друга, извѣстна часть отъ този „Сакаръ-Баиръ" владѣна непрѣкжснато, безспорно и съ animus domini итъ ищеца прѣзъ изискуемия се отъ закона давностенъ срокъ до рѣчената 1902 год.; прѣдъ видъ на тѣзи два факта, единътъ опровергающъ другия, сждътъ прѣдпочелъ по-конкретния нежели по-общия. Въ такъвъ случай окржжниятъ

сждъ не е допусналъ нарушение на указани въ първото оплакване на касационната жалба чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, понеже по разума на тоя членъ сждътъ по сжщество е властенъ да оцѣнява и слѣдователно да прѣдпочита едни данни отъ други. Прочее, туй оплакване е неоснователно. По другитѣ двѣ оплаквания: 2 второто оплакване е неосновагелно, защото държавата — касаторъ не е повдигала прѣдъ втората инстанаия въпросъ за недостатъчно или неправилно извършения на 2 юний 1904 год., огледъ слѣдователно, трѣбва да се приеме че тя е нѣмала какво да възражава противъ начина, по който е билъ той извършенъ като е считала че не би се хвърлила по-голѣма свѣтлина ако друго яче би билъ извършенъ; 3 третото оплакване е тоже неоснователно, защото сждътъ ясно констатирва въ рѣшението си че никога не е билъ заявяванъ споръ противъ ищеца за имота който е прѣдметъ на този искъ, и че ищецътъ е владѣлъ този имотъ повече отъ давностния срокъ и то продължително и не прѣкжснато, като обозначава даже колко години той постоянно е владѣлъ и колко неговия наслѣдодатель, така щото отъ това ясно се разбира кога е било почнато владѣнието.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касац. Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Варненския окр. управитель срѣщу рѣшението на Варненския окр. сждъ отъ 25 юний 1904 г. подъ № 227, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 192 — (1031) — 24 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 578, по описа за 1905 год., на Никола Корадончевъ, отъ село Ресилеръ, Балчишко. срѣщу опрѣдѣлението на Русенскиятъ апелативенъ сждъ отъ 26 февруарий 1905 година.* — Въ заседанието се явиха касаторовитѣ повѣреници Пасаровъ и д-ръ Стрѣзовъ и Ал. Дяковичъ, повѣреникъ на Българското акционерно дружество »Съединение«

Обстоятелствата на дѣлото сж; Русенскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждане на гражданското частно производство № 20/905 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че за дългътъ на Никола Карадончевъ, отъ село Ресилеръ, къмъ дружеството „Съединение", сж били продадени имотитѣ му и възложени върху сжщото дружество, която продажба е била утвърдена отъ Варненския окр. сждъ въ опрѣдѣление № 988, отъ 19 априлъ 1901 год. което било публикувано въ „Държавенъ Вѣстникъ" за да може да влѣзе въ законна сила, понеже не било извѣстно мѣстожителството на длъжника и което било влѣзло въ законна сила, че длъжникътъ едва прѣзъ декемврий 1904 год. е подалъ частни жалби противъ дѣйствията на сждебния приставъ, а сжщо и противъ опрѣдѣлението на окржжния сждъ съ което е била утвърдена продажбата, но прѣдъ видъ, че това опрѣдѣление е влѣзло въ законна сила, окржжниятъ сждъ правилно е оставилъ безъ движение частнитѣ жалби, като просрочени" — съ про-

токолнотоси опрѣдѣление отъ 26 февруарий 1905 год. потвърдилъ опрѣдѣлениятъ на Варненския окр. съдъ отъ 5 януарий 1905 год. № № 58 и 78, Срѣщу това протоколно опрѣдѣление на Русенския апелативенъ съдъ Никола Карадончевъ подава въ върховния съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ съдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 628, 629, 630 и 669 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не далъ ходъ на апелативната му жлба срѣщу опрѣдѣлението на Варненския окрѫженъ сѫдъ, съ което е била утвърдена публичната продань, безъ да се произнесе по доводитѣ му, основаващи се на постановлението на чл. 669.

Върховниятъ касационъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: по силата на чл. 669 отъ Гражданското сѫдопроизводство молба за прѣгледъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ прѣдъ апелативния сѫдъ се допуща и тогава, когато отвѣтникътъ, мѣстожителството на когото не е било показано, не се явилъ при разглеждането на дѣлото. По настоящето дѣло не се отказва, че длъжникътъ сега касаторъ, не се е явилъ при извършването на дѣйствията отъ сѫдебния приставъ и че неговото призоваване е станало само чрѣзъ „Държавния Вѣстникъ", когато той е ималъ недвижимъ имотъ въ княжеството и когато за случая постановлението на чл. 231 отъ Гражданското сѫдопроизводство е изисквало да се прати призовка и до управителя или нагледника на имота му, ако още се допусне, че той не е ималъ семейство съ извѣстно мѣстожителство. Обаче, апелативниятъ сѫдъ за да не допустне искания прѣгледъ при изложенитѣ обстоятелства, се основава на обстоятелството, че опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ за утвърждението на публичната продань е влѣзло въ законна сила, като необжѫжено въ законния срокъ отъ тѫжителя. Върховниятъ сѫдъ не може да се съгласи съ това сѫждение на апелативния сѫдъ тъй като постановлението на чл. 669 отъ Гражданското сѫдопроизводство визира именно рѣшения влѣзли въ законна сила, но съ тоя недостатъкъ, че тѣ сѫ били издадени съ нарушение правилата за призоваването въ сѫдъ на странитѣ. Въ дѣйствителность такива рѣшения биха могли законно да влѣзатъ въ сила, ако съобщаването имъ би станало лично на отвѣтника за да може да тече въззивниятъ срокъ срѣщу него. Но въ случая опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ пакъ е било съобщено на страната чрѣзъ обнародване, а този способъ на съображение, по силата на чл. 699, не може да покрие извършенитѣ неправилни дѣйствия и за това той прѣдвижда че отвѣтникътъ може въпрѣки това съобщение да подаде въззивна жалба, стига да запази срокътъ, който постановява тоя законъ, а именно два мѣсеца и то или отъ деня, когато отвѣтникътъ е получилъ дѣйствително прѣписъ отъ рѣшението или пъкъ отъ съобщение на призовката за неговото изпълнение, като се гледа кое по-рано е станало. За това апелативниятъ сѫдъ, като е призналъ за просрочена жалбата на просителя, понеже опрѣдѣлението за утвърждение извършената публична продань влѣзло въ законна сила, безъ да обърне внимание, че жалбата е извънредна, подадена именно срѣщу опрѣдѣление, което се счита, че е влѣзло въ законна сила, но което може да бѫде обтѫжено вслѣдствие посочване на

едно отъ обстоятелствата, показани въ чл. 669 и безъ да види, да ли просительтъ може да се ползува въ случая отъ това постановление на чл. 669 отъ Гражданското сждопроизводство, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**; опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 26 февруарий 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 193 — (1041) — 15 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 839, по описа за 1905 год., на Българската народна банка, Русенски клонъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 2 юний 1905 година.* — Въ заседанието се яви само банковиятъ адвокатъ М. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Българската народна банка за дългъ на Петъръ Балкански е извадила на публиченъ търгъ ипотекираниятъ ней неговъ недвижимъ имотъ, който обаче на първата му проданъ не могълъ да бжде проданенъ по неявяване на наддавачи, а при втората, почната подолу отъ първоначалната му цѣна, билъ възложенъ на сжщата банка за най-горната наддадена отъ нея цѣна 14.000 лева. Но Русенскиятъ окржженъ сждъ унищожилъ тази втора проданъ съ опрѣдѣлението си отъ 19 януарий 1905 год., което потвърдилъ сезираниятъ съ апелативната жалба на банката Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 2 юний 1905 год., по слѣдующитѣ съображения: „че по взискането на Българската народна банка, „Русенски клонъ, срѣщу Петъръ Балканнски, е изваденъ на публична проданъ имотътъ на тоя послѣдния, който, при втора продажба, е възложенъ на сжщата банка за 14,000 лева, когато отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че тоя проданенъ имотъ е ипотекиранъ на сжщата банка, по двѣ ипотеки за повече отъ 20.000 лева; че съгласно чл. 1041 отъ Гражданското сждопроизводство, ако прѣдложената най-горна цѣна при проданьта бжде по-долна отъ цѣната, за която имотътъ е ипотекиранъ, трѣбва да се постжпи съгласно чл. 948 отъ сжщото сждопроизводство, съгласно който членъ става явно, че имотътъ трѣбва да се възложи за цѣлото взимане, че тия правила се полагатъ не само при първа продажба, а и при втора, — че щомъ по принципъ не може при първа продажба единъ ипотекиранъ имотъ да се възлага съ цѣна по-долна отъ ипотечната, то и при втората проданъ не може да се възлага ипотекираниятъ имотъ съ цѣна по-долна отъ тая, за която е ипотекиранъ, слѣдователно възражението на Българската народна банка, че продажбата е била втора и можало да се възложи имотътъ съ по-долна цѣна отъ ипотечната, е неоснователно и сжщата банка може, ако желае да приеме имо-

тътъ за цѣлото си взимане срѣщу Балкански". — Срѣщу второстепенното опрѣдѣление подава частна касационна жалба банката и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 1041, въ свръзка съ чл. 948 отъ Гражданското сждопроизводство, защото при втора продань взискательтъ като конкурира съ други купувачи, може да купи имотътъ за по-долу отъ залога, а апелативниятъ сждъ е приелъ противното.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на банковия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ случай, че първата продань не стане, чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство дава факултативно право на взискателитѣ: или да искатъ да се отвори нова продань, или да задържатъ имота за своя смѣтка. Чл. 1037 отъ сжщото сждопроизводство допуска при втората продань имотътъ да може де се продаде по-долу отъ първоначалната му цѣна, въ случай, че първата му продань не е станала по причина на неявяване на повече отъ единъ купувачъ или на нѣмане измежду купувачитѣ на наддавачъ. Отъ сравнение на тия два члена се вижда, че обикновениятъ — хирографферниятъ — кредиторъ не е длъженъ да задържи продаваемия се имотъ за своя смѣтка и срѣщу първоначалната му цѣна въ случай, че имотътъ не бжде проданенъ при първата продань по неявяване на купавачи или нѣмане на наддавачъ, защото самиятъ този фактъ, че не сж се явили купувачи или никой отъ явившитѣ се не рачилъ да наддаде нищо надъ първоначалната цѣна, показва че тази цѣна е по-висока отъ дѣйствителната му пазарна цѣна и слѣдователно той има право да иска втора продань за да се опрѣдѣли дѣйствителната пазарна цѣна на имота и тя би могла да се опрѣдѣли като втората продань почне отъ по-долна цѣна нежели първоначалната. Сжщото е и по отношение на ипотекарния кредиторъ. Чл. 1041, въ свръзка съ чл. 948 п 2 отъ Гражданското сждопроизводство, дава право на залогодържателя, респективно ипотекарниятъ взискатель, да иска втора продань въ случай, че той „не пожелае да задържи за себе си непродаденото имущество", а нѣма да пожелае да задържи за себе си срѣщу първоначалната цѣна непродаденото имущество, т. е. непродадениятъ при първата продань имотъ, ако се убѣди, че цѣната за която се е продавалъ, била много по-висока отъ дѣйствителната му пазарна цѣна, и той има, слѣдователно, еднакво право, каквото има и обикновениятъ кредиторъ, да иска втора продань, за да се опрѣдѣли дѣйствителната пазарна цѣна на имота, за която цѣна и той, както всѣкой купувачъ, има право да го купи. Ако слѣдъ нестаналата първа продань ипотекарниятъ кредиторъ упражни втората алтернатива на факултативното си право по чл. 1029, т. е. ако поиска да задържи имотътъ за своя смѣтка, той ще го задържи за първоначалната му цѣна, която съгласно чл. 891, въ свръзка съ чл. 978 отъ Гражданското сждопроизводство, ще бжде обикновено цѣната, за която е билъ ипотекиранъ имотътъ; но ако избере, както има право да си избере, първата алтернатива по чл. 1029, не може да му се откаже правото да купи имотътъ споредъ пазарната му цѣна, която може да бжде и по-долу отъ първоначалната цѣна. Това алтернативно право на банката — взискатель, като е игнориралъ въ случая, Русенскиятъ апелативенъ сждъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сж-

допроизводство, та и касационното оплакване за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 2 юний 1905 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 194 — (1044) — 28 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 830, по описа за 1905 год., на Магда и Иванъ Цвѣтанови, отъ село Хераково, Софийско, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 17 февруарий 1899 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Хр. Ил. Ковачевъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждане на гражданското дѣло № 353/98 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че първоначално това дѣло е било заведено отъ Иванъ Стоичковъ, отъ с. Хераково, който е билъ законенъ настойникъ на дѣцата на починалата Невѣнка Петрова, както това се вижда отъ находящия се въ дѣлото опекунски актъ, въ свръзка съ едно постановление на роднинския съвѣтъ, тоже имѣюще се въ дѣлото, отъ диспозитива на който се вижда, че на сжщия Стоичковъ се разрѣшава да води и защищава това дѣло; че отъ обясненията на двѣтѣ страни, както и отъ тия, Цвѣтко Наковъ косвенъ и отъ прлиоженото на дѣлото свидѣтелство № 114, отъ 4 февруарий 1896 год. се вижда, че Цвѣтко Наковъ който прѣдъ втората инстанция се явява като настойникъ на тѣзи малолѣтни, по снлата на единъ другъ настойнически актъ отъ 5 октомврий 1898 год., приложенъ тоже къмъ дѣлото, е билъ лишенъ отъ граждански и политически права и че правото за сждене и водене на дѣлото по тая причина се възложило на другъ настойникъ, именно на Ивана Стоичковъ; слѣдователно щомъ е лишенъ отъ граждански и политически права, той не е можалъ да се сжди вмѣсто малолѣтнитѣ и да ги застжпя за тѣхнитѣ интереси прѣдъ сждилищата, защото по чл. 34 отъ Наказателния законъ, чл. 27 отъ Отоманския наказателенъ законъ и чл. 51 отъ Закона за настойничеството, всички осждени на позорно прѣстжпление, каквото человѣкоубийството отъ 3—15 години затворъ не могатъ да бждатъ настойници и тѣ разбира се минаватъ отъ родителскитѣ си права и понеже Цвѣтко Наковъ неправилно е подалъ апелативната жалба безъ да има за това разрѣшение отъ роднинския съвѣтъ и безъ да еималъ граждански и политически права, то той не е могалъ да я подаде: лицето което тукъ би могло да се застжпва за малолѣтнитѣ е онзи настойникъ, който има разрѣшение отъ роднинския сѣвѣтъ и да има граждански и политически права“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 17 февруарий 1899 год. опрѣдѣлилъ: „прѣкратява заведеното прѣдъ

тоя сжд гражданско дѣло № 353/98 год., като счита че апелативната жалба на Цв. Наковъ по която е заведено това дѣло, е подадена отъ лице, което нѣма право да се осжди само". — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Магда и Ив. Цвѣтанови подаватъ въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 3 и 4 отъ Закона за настойничеството, защото е приелъ, че щомъ баща имъ е билъ осжденъ за позорно прѣстжпление, той се лишава отъ родителскитѣ си права, а слѣдователно и нѣмалъ право да се застжпва за дѣцата си и да ги прѣдставлява прѣдъ сжда, — сжждение противно на чл. 3 отъ Закона за настойничеството, тъй като по силата на тая статия до като трае брака бащата е управитель на всичкитѣ лични имущества на дѣцата си и нѣма нужда отъ никакво настойничество, за да може бащата да завежда искове относително имотитѣ на дѣцата си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ мотивитѣ на обжалваното протоколно опрѣдѣление се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е прѣкратилъ заведеното прѣдъ тоя сждъ гражданско дѣло № 353/98 год., прѣдъ видъ на това, че Цвѣтко Наковъ, който е подалъ апелативната жалба отъ името на малолѣтнитѣ си дѣца, не е ималъ право да я подава, понеже е билъ лишенъ съ влѣзла въ законна сила присжда отъ граждански и политически права. Това свое сжждение сждътъ основава на чл. 34 отъ Наказателния законъ, чл. 27 отъ Отоманския наказателенъ законъ и на чл. 52 отъ Закона за настойничеството, които тълкува въ смисълъ, че щомъ едно лице е осждено за позорно прѣдстжпление, наказуемо съ затворъ на повече отъ 3— 15 години, то (лицето), даже ако е родитель, не може да бжде настойникъ и слѣдователно нѣма право да се застжпва за интереситѣ на опекаемитѣ отъ него лица. Нѣма съмнѣние че това мнѣние на сжда цо сжщество е правилно колкото се отнася до обикновенитѣ настойници, които се избиратъ споредъ опрѣдѣления въ Закона за настойничеството редъ като опекуни на ония малолѣтни, които сж лишени отъ естественитѣ си настойници, т. е. бащата или майката за които говорятъ чл. чл. 3 и 4 отъ сжщия законъ, тъй като въ това отношение законътъ е изриченъ (чл. 52). Но явява се въпросъ, който именно подлежи на разрѣшение въ конкретния случай, когато единъ баща на малолѣтни, както е по това производство, е осжденъ на позорно прѣстжпление, слѣдъ като излежи наказанието си, може ли да се застжпва за интереситѣ на собственитѣ си дѣца, т. е. запазва ли си ония права, които му дава чл. 3 отъ Закона за настойничеството? На тоя въпросъ, апелативниятъ сждъ е отговорилъ, както се каза отрицателно, обаче Върховниятъ касационенъ сждъ намира че това мнѣние на казания сждъ е неправилно, защото е несъобразно съ разума на закона. Чл. чл. 51 и 52 отъ Закона за настойничеството изброяватъ редъ случаи и прѣстжпления които правятъ едно лице неспособно да бжде назначено изобщо за настойникъ. Така напримѣръ споредъ тия статии едно лице което е осждено за кражба, безъ да се гледа на срока на наказанието, както и онова

което е обявено въ несъстоятелность, не могатъ да бждатъ опекуни, обаче отъ това не излиза, че и единъ баща осжденъ на подобно прѣстжпление или обявенъ въ несъстоятелность, така сжщо губи родителскитѣ си права и се лишава отъ правото да опеква своитѣ дѣца. Очевидно е прочее, че тия статии не се отнасятъ въ всичкитѣ случаи и до настойницитѣ — родители. Това постановление на закона не се отнася и до случая, когато родительтъ е осжденъ за позорни прѣстжпления, прѣдвидени въ чл. 34 отъ Наказателния законъ, освѣнъ до гдѣто осжденията родитель изтърпѣва наказанието си, *но не и подиръ* и то въ опрѣдѣленитѣ точно отъ закона случаи. И дѣйствително тая статия изрично постановява, че осжденитѣ на строгъ тъмниченъ затворъ за не по-малко отъ петъ години губятъ своитѣ родителски права *само въ случаитѣ точно отъ закона опрѣдѣлени*, слѣдователно, приспособлението на тая статия трѣбва да става всѣкога въ свързка съ случаитѣ, които сж точно опрѣдѣлени отъ закона и Софийскиятъ апелативенъ сждъ като приема въ конкретния случай, не Цвѣтко Наковъ баща на малолѣтнитѣ, не може да имъ бжде настойникъ и слѣдъ като е изтърпѣлъ наказанието си, безъ обаче да посочи на нѣкое законно постановление, което да санкционира изрично това запрѣщение, постжпилъ е въпрѣки изричния смисълъ на тоя членъ. Въ тоя смисълъ се произнасятъ французкитѣ автори, които коментиратъ съответствующата на чл. 52 отъ Закона за настойничеството статия (art 443 du code civil) като правятъ едно изключение въ това отношение, колкото се отнася до родителитѣ, т. е. приематъ, че осжденитѣ за позорно прѣстжпление не могатъ да бждатъ настойници, *освѣнъ когато осжденото лице, което е изтърпѣло наказанието си е родитель* (Tautepois, le condamué á une peine afflictve au infamante, qui a subi sa peine peut sur é avis de la famille *être chaigé de la toutelle de ses enfants*). Прочее Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е приелъ противното на това, постжпилъ е несъобразно съ разума на закона, а съ това е нарушилъ сжществено чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 17 февруарий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 195 — (1055) — 19 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 75, по описа за 1904 год., на Цано Наковъ и Елена Цановица, отъ село Джурилово, Бѣлослатинска околия, съ Тошо В. Новкиришки, за нарушено владѣние.* — Въ заседанието се яви само касаторътъ Цано Наковъ, съ повѣреника си адвокатътъ д-ръ П. Стояновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 15/VII 1902 год. Тошо В. Новкиришки, отъ гр. Враца, завяилъ прѣдъ Бѣлослатинския мирови сждия искъ противъ Цано Наковъ и Елена Цановица, отъ с. Джурилово, за нарушено владѣние върху еднинъ дюкянъ съ дворъ отъ единъ декаръ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 11 декемврий 1902 год., № 1090, уважилъ искътъ на ищеца. Противъ това рѣшение Цано Наковъ и Елена Цановица подали апелативна жалба въ Вратчанския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Тошо Новкиришки, отъ гр. Враца, иска осжждането на Цано Наковъ и Елена Цановица, отъ село Джурилово, да му възстановатъ нарушеното владѣние върху единъ дюкянъ (Ханъ) съ дворъ отъ единъ декаръ, находящъ се въ село Джурилово, при съсѣди: отъ двѣтѣ страни пжть, Нино Наковъ и Нако Вжтовъ. За доказателство на искътъ си прѣдставлява: а) крѣпостенъ актъ, издаденъ отъ Бѣлослатинския мирови сждия № 19, отъ 1901 год.; б) въводителенъ протоколъ отъ 29 мартъ 1902 год.; в) удостовѣрение отъ сждебния приставъ при Вратчанския окрхженъ сждъ VI участъкъ № 8246/901 год.; г) прѣписъ отъ протеста до Бѣлослатинския мирови сждия отъ 12/X 1896 год., и д) протоколъ отъ сжщия сждия отъ 26 априлъ 1897 година; 2) отвѣтницитѣ не признаватъ искътъ. Тѣ владѣятъ имота останалъ имъ по наслѣдство. Вънъ отъ туй тѣ сж направили възражение, че крѣпостниятъ актъ не се отнася до спорния имотъ; 3) що се отнася до туй, възражението се обаря отъ огледа, извършенъ отъ сждията на 16/XI 1902 год. и отъ показанията на всички разпитани при туй свидѣтели. Дѣйствително на сжщото мѣсто е имало построена и друга сграда недовършена отпослѣ развалена, обаче както крѣпостниятъ актъ, тъй и протокола за въвеждането се отнасятъ за дюкяна (хана) съ четири отдѣления и дворното мѣсто, владѣяни отъ отвѣтницитѣ; 4) отъ друга страна отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели, особено 2 и 4 както и отъ тѣзи на днешнитѣ се установява, че тоя ханъ е билъ строенъ отъ Иванъ Даскала, първиятъ мжжъ на Елена Цановица. Отъ него ханътъ е прѣминалъ върху нея, отвѣтницата и дъщеря ѝ Велика. Установява се сжщо, че отвѣтницитѣ живѣятъ отъ двѣ години въ хана, тъй че ако да бѣха само тѣзи доказателства, несъмнѣно искътъ би билъ неоснователенъ и при наличностьта на крѣпостния актъ; тъй като ще излѣзе, че ищецътъ е купилъ чуждъ ханъ. Обаче отъ прѣписа отъ заявлението на Елена Иванова и Велика Даскалова, наслѣдницитѣ на Иванъ Даскала се вижда, че още прѣзъ 1895 год. тѣ сж продали туй мѣсто съ хана на братята Илия и Кръсто Първанови, за чийто дългъ е билъ продаденъ и имота, купенъ отъ Новкиришки. Че тѣ сж били собственици на имота, обаче се вижда не само отъ прѣдставенитѣ писмени доказателства, но и отъ показанията на свидѣтелитѣ, че тѣ сж владѣли имота около 5 години и даже строили въ него кжща, материялътъ на която отсѣтнѣ пакъ тѣ продали. А при тѣзи доказателства показанията на нѣкои свидѣтели за плащане отъ тѣхъ наемъ и удостовѣрението отъ Джуриловското общинско управление № 909/902 год, не могатъ да иматъ значение, и 5) щомъ значи тѣ не сж трети лица съ самостоятеленъ титулъ върху имота, но и въвеждането въ владѣние на ищеца има сила по отношение на тѣхъ и като не сж изпразднили имота, тѣ дѣйствително сж нарушили ищцовото владѣние. Значи рѣшението слѣдва да се потвърди, апелативната жалба остава безъ послѣдствие и на апела-

торитѣ се възлагатъ разноскитѣ", — съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1903 год., подъ № 261, потвърдилъ първостепенното рѣшенне. Срѣщу това рѣшенине Цано Наковъ и Елена Цановица подаватъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и още чл. 48 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото далъ сила на писменъ договоръ на заявлението до мировия сѫдия, защото неправилно приелъ, че въ случая е имало въвеждане отъ сѫдебния приставъ въ фактическото владѣние на имота, и защото макаръ и да констатиралъ че тѣ имали фактическото владѣние на имота отъ двѣ годнни, приелъ искътъ за нарушено владѣние и ги осѫдилъ да възстановятъ владѣнието на ищеца.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че Т. В. Новкиришки купилъ прѣдметния дюкянъ на публиченъ търгъ, извадилъ си е крѣпостенъ актъ и е билъ въведенъ въ фактическо владѣние на имота. Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ констатира въ рѣшението си, че Новкиришки е купилъ именно тоя дюкянъ. Дѣйствително отъ друга страна, сѫдебниятъ приставъ е длъженъ по чл. 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да въведе купувача въ фактическо владѣние на имота, като го изпраздни отъ владѣнието на третитѣ лица, които сѫ били сегашнитѣ касатори, но неизпълнението на това свое задължение отъ страна на сѫдебния приставъ не може да има онова послѣдствие, каквото му отдаватъ касаторитѣ, т. е. да не произведе никакво дѣйствие спрѣмо тѣхъ, а напротивъ като не дава дѣйствителното владѣние на имота купувачу, въвеждането извършено отъ сѫдебния приставъ идеално, съ забѣлѣжка върху крѣпостния актъ, дава на купувача юридическото владѣние на имота и прави владѣтелитѣ му нарушители на владѣнието на купувача съ право за послѣдния да ги прѣслѣдва съ искъ за нарушено владѣние. За това въ случая окрѫжниятъ сѫдъ правилно е приелъ, че касаторитѣ сѫ нарушили владѣнието на ищеца, макаръ и да сѫ имали тѣ това владѣние по-рано и правилно е осѫдилъ отвѣтницитѣ да възстановятъ владѣнието на ищеца. Послѣднитѣ обаче не се лишаватъ отъ правото си да заявяватъ искъ за собственость срѣщу купувача, ако считатъ, че той е купилъ чуждъ имотъ, но не могатъ да искатъ, щото въ искътъ за нарушено владѣние да се разрѣши и искътъ за собствеността на имота, макаръ окрѫжниятъ сѫдъ да се е опиталъ да разрѣши и тоя въпросъ по настоящето дѣло, но това негово дѣйствие не може да има значение за изхода на бѫдащия искъ, ако такъвъ се заяви. При тия обстоятелства оплакванията на касаторитѣ за нарушението чл. чл. 48 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се признаятъ неоснователни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Цано Наковъ и Елена Цановица, срѣщу рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ № 261, отъ 28 октомврий 1903 год., съ силата на чл, 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 196 — (1062) — 17 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети декемврий хилядо деветстотиинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ членове, Иванъ Каранжуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 85, по описа за 1904 год., на Костадинъ Дѣлчевъ, отъ с. Добричъ, срѣщу рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 2 октомврий 1903 год., подъ №* 125— Въ заседанието се яви само адвокатътъ д-ръ П. Джидровъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Костадинъ Дѣлчевъ, отъ с. Добричъ, заявилъ на 5 ноемврий 1902 год. прѣдъ Хасковския мирови сждия искъ противъ Сево В. Видевъ и Ганю Анчевъ, отъ сжщото село, за вдигане наложения отъ първия за дългъ на втория отвѣтникъ запоръ върху една кжща, която ищецътъ билъ купилъ отъ втория отвѣтникъ съ частенъ актъ прѣди налагането запора. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 1423/902 год. и съ рѣшението си № 341/903 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Хасковския окржженъ сждъ, който образувалъ апелативно дѣло № 125, отъ 2 октомврий 1903 год., и потвърдилъ първостепенното рѣшение по слѣдующитѣ съображения: „за доказателство на искътъ си ищецътъ е прѣдставилъ домашенъ продавателенъ актъ отъ 18 априлъ 1902 год., засвидѣтелствуванъ нотариално, отъ който актъ се вижда какво Г. Анчевъ е продалъ на Костадинъ Дѣлчевъ — ищеца една кжща въ с. Добричъ, съ хамбаръ, плѣвня и около 4 декари дворно мѣсто, при съсѣди: отъ три страни пжть и попъ Стоянъ, за 1500 лева, които и получилъ напълно, а сжщо прѣдставлява и прѣписъ отъ описа на сждебния приставъ отъ 21 октомврий 1902 год., отъ който се вижда, че Сево Видевъ, за дългъ на Г. Анчевъ, налага запоръ на сжщата тази кжща. Отвѣтникътъ като признава, че на сжщата кжща той — С. Видевъ е наложилъ запоръ, възразява, че тази кжща си е била собственость на Г. Анчевъ, че даденото отъ него на ищеца продавателно е безпарично, съдържанието е неистинско и актътъ е симулативенъ, създаденъ само да се уврѣдятъ интереситѣ му като кредиторъ на Г. Анчевъ и за установяване на тѣзи обстоятелства е посочилъ на свидѣтели, които сж допуснати правилно за разпитъ, понеже С. Видевъ е трето неучаствующе при сдѣлката лице. Отъ показанията на тѣзи свидѣтели а именно Ив. Славовъ, Иванъ Алексовъ и Мито Никовъ се установява какво въ сжщитѣ онѣзи дни, когато е правено и продавателното — априлъ 1902 год.— Костадинъ Дѣлчевъ, Геню Анчевъ и братъ му сж уговаряли да прѣхвърлятъ имотитѣ на Геня и братъ му върху Костадинъ Дѣлчевъ и то чрѣзъ нотариуса; за да не можалъ Саве Видевъ да си събере онуй, което му длъжали, като въ подробности сж обяснили, че това ще стане, безъ да се брои пари по между имъ, само да се направи добро на Г. Анчевъ и не му се продадатъ имотитѣ, а въ сжщность тѣ си оставатъ пакъ негови, макаръ и да се прѣхвърлятъ върху Костадинъ Дѣлчевъ. При тѣзи данни по дѣлото и при явяването на продавателния актъ все около онова врѣме — априлъ 1902 год., явно става, че тази покупка — продажба на спорната кжща е извършена между лицата ико-

номически, че не сж броени пари срѣщу имота, че съдържанието не е истинско, че актътъ е симулативенъ, а като такъвъ той не може да служи като доказателство за придобиване правото на собственость върху имота, а описанъ въ него. Показанията на свидѣтелитѣ А. Маймунковъ и х. М. К. Балабановъ, разпитани прѣдъ сжда, не измѣнятъ положението на дѣлото, защото обстоятелството, че К. Дѣлчевъ е вземалъ 1500 лева въ заемъ отъ тѣхъ и имъ казалъ, че купува имотитѣ на Г. Анчевъ, братъ му и сеетра му и не му достига тази сума, не доказва още, че дѣйствително тѣзи имоти сж купени, че стойностьта е броена, а слѣдователно броена и сумата упомената въ продавателния актъ и че има извършена законна покупка — продажба на кжщата на която е наложенъ запора и прѣдъ видъ на показанията на свидѣтелитѣ разпитани прѣдъ сждията, рѣшението на този послѣдния се явява правилно издадено и като такова слѣдва да се потвърди, като въззивникътъ се осжди и на разноскитѣ по дѣлото". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Хасковскиятъ окрлженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 376 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не прицѣнилъ неговитѣ доказателства за установяване, че броилъ паритѣ срѣщу пукупката на имота, именно показанията на свидѣтелитѣ му А. Маймунковъ и х. Н. Балабановъ, както и прѣдставенитѣ съ въззивната му жалба удостовѣрение № 530/902 год. на II Добришки финансовъ бириикъ, квитанция № 35 и удостовѣрение № 4748/902 год. отъ земледѣлческата каса — установляющи, че срѣщу купенитѣ отъ него, сега спорни имоти, той е плащалъ на държавата и на общината за данъци и на земледѣлческата каса е платилъ 1138 лева за смѣтка на Ганю Анчевъ за да се освободятъ тия имоти отъ ипотека и, разбира се, за да може той да ги купи отъ сжщия; 2) чл. чл. 107 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не прицѣнилъ договора отъ гледна точка да ли е билъ сключенъ той съ съгласието на страниитѣ, нѣщо което е и завѣрено отъ нотариуса, който имъ го е счелъ, а търсилъ само да ли паритѣ сж били броени; 3) чл. чл. 107 и 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото смѣсилъ понятията икономичность съ симолативность, като е счелъ, че записътъ билъ обявенъ отъ противната страна за симулативенъ, когато тя го обявила за икономиченъ което означавало, че той е подложенъ, а пъкъ свидѣтелитѣ Маймунковъ и Балабановъ сж показали, че паритѣ сж били броени, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 140 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото actio Pauliana унищожението на единъ договоръ може да стане само ако кредиторътъ заяви самостоятеленъ за това искъ, какъвто въ случая Сево Видевъ не е заявилъ, или ако даже би могалъ това да иска, като отвѣтникъ, той би трѣбвало да докаже не само измамата, т. е. употрѣбяването лукави срѣдства отъ страна на неговия дължникъ, но още, че длжникътъ му не притежава други имоти, за да бжде той удовлетворенъ, нѣщо което въ случая не е доказалъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 140 отъ Закона на задълже-

нията и договоритѣ, за да спечели паулианския искъ, кредиторътъ нѣма нужда да доказва, че възмездния договоръ сключенъ между длъжника му и третото лице е билъ икономиченъ — симулативенъ, безпариченъ; достатъчно е за него да докаже, че договорящитѣ се лица сѫ знаяли какво отъ тази сдѣлка той — кредиторътъ уврѣжда, като ще бѫде лишенъ отъ възможностьта да удовлетвори вземането си отъ своя длъжникъ. Това излиза отъ самото съдържание на речения чл. 140; въ него се казва че за безвъзмезднитѣ актове достатъчно е измамата да произхожда само отъ длъжника, а за възмезднитѣ измамата трѣбва да произхожда отъ двамата договорящи се, което значи, че даже ако третото лице не е знаяло врѣдителнитѣ за кредитора послѣдствия отъ безвъзмездния актъ; пакъ този актъ може да бѫда унищоженъ, защото срѣщу акта третото лице не е дало нищо, слѣдователно, отъ унищожението му то губи само онова, което би спечелило, а кредиторътъ губи отъ акта онова което по-отрано е далъ въ възмездие, когато напротивъ, ако актътъ е възмезденъ, третото лице е дало или се задължило да даде срѣщу него една равноцѣнность, слѣдователно, както кредиторътъ губи отъ сѫществуването на този актъ, понеже чрѣзъ него се намалява или парализира изплатностьта на длъжника му, така и третото лице губи отъ унищожението на акта, за това прочее, изисква се щото то да е знаяло, че съ този актъ се причинява врѣда на кредитора. Това именно знание съставлява неговата недобр съвѣстность и отъ тамъ лукавитѣ срѣдства употрѣбени съ длъжника, за да изиграятъ кредитора. По настоящето дѣло окрѫжниятъ сѫдъ констатирва отъ свидѣгелскитѣ показания въ първата инстанция, не третото лице, въ случая ищецътъ, както и длъжникътъ, съ знание, че ще лишатъ кредитора отъ вземането му, сѫ сключили продажбата на спорния имотъ. Това е било достатъчно за настоящия процесъ и съвършено излишно сѫдътъ е дирилъ да ли речената продажба е била безпарична. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че първото, второто и третото оплаквания въ касационната жалба сѫ неоснователни, и 2) послѣдното оплакване е неосновательно, защото прѣдъ втората инстанция не е ставало въпросъ да ли длъжникътъ има другъ имотъ, отъ който да бѫде удовлетворенъ кредиторътъ му.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Костадинъ Дѣлчевъ, срѣщу рѣшението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 октомврий 1903 год., подъ № 125, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 197 — (1091) — 28 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление на четиранадесети, декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 164, по описа за* 1904 *год., на Пена Велинова, по мѫжъ Христова, отъ село Катрища, Кюстендилско, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ, отъ* 27 *юний* 1903 *год., подъ №* 262. — Въ засе-

данието се явиха Ангелъ Тодоровъ, повѣреникъ на касаторката и прѣупълномощи адвоката д-ръ Вл. Черневъ и отвѣтникътъ по касация Хр. Велиновъ Ладжовъ, съ повѣреника си адвокатътъ В. Кознички.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 22 юлий 1902 год. до Кюстендилския околийски мирови сѫдия е постѫпила искова молба отъ Пена Велинова, по мѫжъ Христова, отъ село Катрица, противъ Христо Велиновъ, отъ село Невѣстино, за отстѫпване въ владѣние и право на собственость $^1/_2$ частъ отъ 32 кѫса недвижими имоти, находящи се въ землището на село Невѣстино и село Недѣлкова-Гращица, въ мѣстноститѣ и при съсѣдитѣ подробно описани въ самата искова молба и въ диспозитива отъ рѣшението на сѫщия мирови сѫдия съ дата 29 октомврий 1902 год. — имоти, които ѝ били останали по наслѣдство отъ покойния ѝ баща Велинъ Атанасовъ, но казаниятъ Христо Велиновъ Ладжовъ ги засвоилъ. Сѫщеврѣменно Пена Велинова е поискала и унищожението на раздѣлителното съ дата 22 юлий 1899 год., сключено между нея и отвѣтникътъ Христо Велиновъ, като недѣйствително. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 29 октомврий 1902 год. уважилъ искътъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Христо Велиновъ подалъ апелативна жалба въ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „апелаторътъ иска да бѫде отмѣнено обжалваното рѣшение на мировия сѫдия, защото той е усиновенъ синъ на покойния Велинъ Атанасовъ, който го оженилъ за снаха си Трендафила — жена на починалия прѣди него синъ Манчо — и съ усиновителя е съставлявалъ една сѣмейна община, като съ труда си е спомогналъ най-много да се прѣпечели имотътъ. Като така и *раздѣлителното* сключено между него и ищцата Пена Велинова, по силата на което тя е получила доброволно своя дѣлъ, трѣбва да остане въ сила; 2) въззимаемата Пена Велинова настоява да се потвърди рѣшението на мировия сѫдия, защото тя е сключила раздѣлителното отъ 22 юлий 1899 г. съ Христо Велиновъ, като *по погрѣшка* го е считала за свой братъ рожденъ; 3) отъ разпита на свидѣтелитѣ, посочени отъ апелатора въ тая инстанция, се установява, че 2—3 години прѣди Освобождението Велинъ Атанасовъ, който билъ вече старъ и недѫгавъ човѣкъ, прибралъ при себе си Христо Велиновъ Ладжовъ, оженилъ го за снаха си Трендафила и съ неговото сѣмейсто образувалъ една сѣмейна община. Христо Велиновъ получилъ името на покойния Велинъ, който приелъ първия въ домътъ си като чедо, — усиновилъ го. Прѣди дохождането на Христо въ домътъ на Велина, послѣдниятъ билъ бѣденъ человѣкъ: ималъ една нива 20 декара, една кѫща и едно лозе — както това най-положително установява свидѣтелката Елена Митова, дъщеря на Велинъ Атанасовъ. Съ самото дохождане, Христо докаралъ въ домътъ 2—3 говеда, конь, покѫщнина и др. вѣщи и слѣдъ нѣколко врѣме сѫщиятъ усиновилъ друго момче, съ което и жена си той е работилъ и прѣпечелилъ повечето отъ имотитѣ, които се претендиратъ сега отъ Пена Велинова; 4) фактътъ на *усиновяването* се установявя отъ свидѣтелскитѣ показания само въ тая смисълъ: че усиновительтъ Велинъ Атанасовъ прибралъ въ кѫщата си Христо и разгласилъ на комшиитѣ и близкитѣ си, че усиновява доведеното момче и ще го ожени за снаха си Трендафила. А въ деньтъ на свадбата старецътъ прѣдъ роднинитѣ, попа и свадбаритѣ казалъ, че усиновилъ 20-годшния

тогава Христо. А свидетельтъ Стоянъ Митревъ казва, че прѣди свадбата още, дошла у тѣхъ Пена Велинова, изпратена отъ баща ѝ и му рекли: „ела че те вика тате да присѫтствувашъ на *една работа*. Като отишелъ въ кѫщата на Велинъ Атанасовъ имало събрани хора, гдѣто се правило *условие* като усиновява Велина, да му прѣпише двѣтѣ си лозя и двѣтѣ ниви — това искалъ усиновителя да направи — ала присѫтствующитѣ били противъ приписването, а слѣдъ смъртьта му, да остане имотътъ върху Христо. Тогава и дѣдо Велинъ заявилъ прѣдъ хората тържествено, че го усиновява. Никакви други формалности не сѫ вършени. Слѣдъ оженването на Христо за Трендафила всички свидѣтели говорятъ, че цѣлото село вече знаеше Христо за синъ на Велина. Въ това отношение сѫ цѣнни показанията на свидѣтелката Елена Митова, дъщеря на Велинъ Атанасовъ, която казва, че ищцата Пена Велинова, която по врѣме усиновяването е била 12—13-годишна, знаяла че Христо Велиновъ не ѝ е рожденъ братъ и че противъ *усиновяването* възставала тая свидѣтелка, но баща ѝ не я послушалъ; 5) сѫдътъ намира, че така установенитѣ фактически данни по *усиновяването* сѫ достатъчни за да се приеме то съ всичкитѣ си послѣдствия юридически. То е извършено прѣди освобождението на България, когато за тоя институтъ сѫ важни *обичайнитѣ норми*, които сѫ толкова разнообразни, че за разнитѣ мѣста, тѣ нѣматъ никакъвъ типиченъ характеръ. Наистина, че въ повечето мѣста сѫ се спазвали извѣстни *формалности*, които сѫ придружавали актътъ на усиновлението, като четене отъ духовникътъ, теглене на дѣтето съ кантаръ, слагане трапеза за тоя обрядъ и др., но тия външни обряди не сѫ се изпълнявали изцѣло; за всѣки случай тия формалности не сѫ съставлявали необходимость за да сѫществува актъ на усиновяване, съ други думи — тѣхното несъблюдение въ точность не може да роди въ послѣдствие нищожество на самия актъ, тъй като обичайнитѣ не писани норми сѫ били смѣнливи въ зависимость отъ врѣмето и мѣстото. Въ настоящия случай до усиновяването на Христо Велиновъ имаше установенъ фактътъ, че усиновительтъ прѣдъ роднини и комшии е уговарялъ да вземе *за чедо* сѫщия, като даже е искалъ и да му прѣписва имотитѣ си — както това е ставало — но по настояването на събравшитѣ се това не направилъ. А декларацията, която усиновительтъ е направилъ прѣдъ свещеника, роднинитѣ и свадбаритѣ, въ смисълъ, че той взима Христо за синъ, иде да подчертне обстоятелството, че дѣдо Велинъ е манифестиралъ публично прѣдъ роднини и свещеникъ своята воля — да има за чедо Христо. Свидѣтелитѣ не помнятъ да ли за самото усиновяване попа е челъ молитва, но неустановяването на това обстоятелство не може да има значение рѣшающе. А обстоятелството, че Велинъ Атанасовъ, макаръ че е ималъ свои двѣ дъщери: Елена и Пена, е прѣдприелъ усиновяването на чуждо чедо; споредъ думитѣ на свидѣтелитѣ, обичаятъ не е дозволявалъ да се усиновява чуждо чедо само ако рожденитѣ дѣца на усиновителя сѫ мѫжки, но при нѣмане мѫжки дѣца, и понеже женскитѣ ще си излѣзатъ отъ бащината кѫща, допущало се е усиновяването и при имане законни дѣца. Че дѣйствително Христо Велиновъ е билъ усиновенъ синъ на Велинъ Атанасовъ, косвено се подкрѣпя това обстоятелство и отъ удостовѣрението на Еремийското селско общинско управление съ дата

7 мартъ 1903 год., подъ № 361, въ което послѣдното удостовѣрява и че самиятъ усиновитель го е прѣдставилъ за такъвъ въ сѣмейната книга на общината; 6) щомъ е установено, че сегашниятъ апелаторъ е *усиновенъ синъ* на покойния Велинъ Атанасовъ, той е получилъ и качеството на наслѣдникъ слѣдъ смъртьта му, наравно съ дъщеритѣ му Елена и Пена Велинови. Първата отъ тѣхъ, съ спогодително отъ 17 януарий 1901 г., сключено между ней и Христо Велиновъ, си е получила по *доброволенъ* начинъ дѣлътъ отъ сѫщия, а втората настоящата ищца, сѫщо съ раздѣлително (спогодително) отъ 22 юлий 1899 год., заведено по нотариаленъ редъ, сключено между ней и апелатора, си е получила по сѫщия начинъ дѣлътъ. Искането на ищцата Пена Велинова, да бѫде признато това спогодително за недѣйствително, тъй като тя е въведена въ заблуждение относително Хр. Велиновъ, когото по погрѣшка е считала за братъ и въ това му качество го е третирала при сключването му, — е искане *неосновательно*: а) отъ показанията на Елена Митова, сестра на ищцата се вижда, че послѣдната е била на 12 години, когато е станало усиновяването и че тя сама е била изпроводена да повика свидѣтеля Стоянъ Митровъ, за да дойде при баща ѝ за „една работа", именно за уговаряне на усиновяването. А отъ показанията на сѫщата свидѣтелка явствува, че сестра ѝ е знаяла и е била въ положение да знае, на какви начала живѣе въ тѣхния домъ Христо Велиновъ. Най-послѣ, ищцата е знаяла, че нейниятъ братъ Манчо е умрѣлъ и оставилъ жена си Треидафила, за която пъкъ се оженва Христо Велиновъ, когото тя „смѣтала" за роденъ братъ. . . . Ако въ дѣтскитѣ години тя не е могла да си обясни какъвъ е тоя Хр. Велиновъ въ тѣхната кѫща до 1899 год. — когато е сключено спогодителното съ него — е могла да разбира, че „родениятъ" ѝ братъ Хр. Велиновъ не може да се оженва за жената на другия си роденъ братъ — Манчо. Слѣдователно, не може да се приеме, че тя е била въ заблуждение, че сключва спогодително съ свой роденъ братъ, а го е считала за *братъ* по силата на усиновението. Тъй, че нѣма погрѣшка нито въ *правото*, нито въ *лицето* при сключване на спогодително; б) искането да бѫде признато това спогодително за недѣйствително поради сѫществуване на *насилие* въ волята на ищцата при извършването му е тоже неосновательно. Отъ показанията на свидѣтелитѣ: Стоичко Стоименовъ и Филипъ Никовъ, които казватъ, че Пена Велинова дошла съ мѫжа си и Хр. Велиновъ отишелъ въ града въ механата на Хр. Синорски и правяли спогодба за припадающата ѝ се наслѣдствена часть, се вижда, че мѫжътъ ѝ я изхокалъ, защото тя не можала да се спогоди за нѣкаква кория. Даже Пена Велинова излѣзла изъ кръчмата навънъ, а мѫжътъ ѝ рекалъ: „върни се или ще те заколя" (споредъ II-я свидѣтель, а споредъ I-я: върни се, или ще е. . . . . майка ти!). Този голъ фактъ, и да е достовѣренъ, ни най-малко опорочва сключената сдѣлка, защото това сѫ думи, които може да каже всѣки селянинъ мѫжъ на жена си и тѣ не сѫ отъ естество да повлияятъ върху волята на послѣдната. Ако тя е била сплашена, нѣмаше защо да не заяви това на нотариуса, прѣдъ когото е ходила да завѣри спогодителното; в) така сѫщо не може по чл. 303 отъ Закона за наслѣдството да се признае сключеното раздѣлително за недѣйствително, понеже не била направена подѣ-

лата отъ Хр. Велиновъ между всичкитѣ чада, негови сестри, които сѫ сѫществували въ врѣме на смъртьта на наслѣдодателя. Тоя членъ не може да има приспособление въ случая, защото визира случая, когато *приживѣ* или чрѣзъ завѣщание родительтъ и други възходящи могатъ да подѣлятъ между чадата си имотитѣ (чл. 300 отъ сѫщия законъ). Христо Велиновъ е, по-скоро, направилъ една подѣла *по обичай* между сестритѣ си, като е далъ извѣстенъ дѣлъ най-напрѣдъ на Пена, която първа е пожелала такъвъ, а слѣдъ 2 години се явява съ сѫщата претенция и втората сестра Елена; 7) понеже спогодителното отъ 22 юний 1899 год. трѣбва да се признае за *дѣйствително,* съгласно чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ има сила на законъ между странитѣ. Ето защо *рѣшението на мировия сѫдия отъ 29 октомврий 1902 год. слѣдва да се отмѣни,* тъй като за наслѣдникъ на покойния Велинъ Атанасовъ трѣбва да се счита и усиновения Хр. Велиновъ, а спогодителното не притежава пороцитѣ за недѣйствителность или унищожаемость, и 8) показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ мировия сѫдия, ни най-малко идатъ въ противорѣчие съ ония на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ тая инстанция", — съ рѣшението си отъ 27 юний 1903 год., № 262, отмѣнилъ напълно първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срѣщу това рѣшение Пена Велинова Христова подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 14 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ усиновлението за редовно извършено, безъ да сѫ установили разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели обичая, по силата на който то е станало, и защото раздѣлителното е било извършено вслѣдствие погрѣшка въ правото и вслѣдствие на насилие.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: слѣдъ като Пена Велинова на 22 юлий 1899 год., се е спогодила съ Христо Велиновъ Ладжовъ върху останалитѣ въ наслѣдство имоти отъ покойния имъ баща Велинъ Атанасовъ, прѣдявила е настоящия искъ за унищожаване на това спогодително и за отстѫпване на $^1/_2$ отъ 32 кѫса недвижими имоти, понеже при сключването на спогодбата тя по погрѣшка счела за братъ казания Христо Велиновъ Ладжовъ, съ други думи ищцата оспорява спогодбата по причина на погрѣшка въ правото. Независимо отъ въпроса, да ли усинуванието е извършено правилно или не, ищцата не може да успорява спогодителното отъ 22 юлий 1899 год., по причина на погрѣшка въ правото, тъй като членъ 517 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не позволява това. Този членъ, който е едно изключение отъ общото правило на чл. 14 отъ сѫщия законъ, полага, че странитѣ при сключването на спогодбата обстоятелствено сѫ провѣрили своитѣ качества и слѣдъ това вече сѫ се спогодили окончателно, като по този начинъ сѫ отстранили всѣкакъвъ споръ. Ищцата прѣди да стѫпи въ спогодба провѣрила е правото на отвѣтника Христо Велиновъ Ладжовъ и за това не може сега да оспорява качеството му на наслѣдникъ и да иска унищожението на спогодителния актъ, както се каза по-горѣ. Ето защо Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира оплакването по въпроса

за усиновлението и впослѣдствие за нарушението на чл. 14 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 107 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство неосновательно. Повѣреницитѣ на касаторката още се оплакватъ, че спогодителното отъ 22 юлий 1899 год. било извършено подъ насилие отъ страна на мжжътъ й. По този въпросъ сж били разпитани свидѣтели, отъ показанията на които въ свързка съ другитѣ обстоятелства сждътъ е дошелъ до заключение, че спогодбата е сключена при свободна воля на странитѣ. Този въпросъ не подлежи на по-нататъшна провѣрка, тъй като Върховниятъ касационенъ сждъ по силата на чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, не разглежда дѣлата по сжщество.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Гена Велинова, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 27 юний 1903 год., подъ № 262, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 198 — (1098) — 30 декемврий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на шеснадесети декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло №* 176, *по описа за* 1904 *год., на Тодоръ Алтжколачевъ, отъ село Авдула, Куртбунарско, съ Митю Бѣлчевъ, отъ село Кадъръ-Ашикъ, за възстановяване бентъ.* — Въ заседанието се явиха Г. Згуревъ, повѣреникъ на касатора Тодоръ Алтжколачевъ и отвѣтникътъ по касация Митю Бѣлчевъ, съ повѣреника си адвокатътъ Ал. Нешовъ.

Обстоятелсгвата на дѣлото сж: Митю Бѣлчевъ, отъ село Кадъръ-Ашикъ, съ искова молба отъ 29 априлъ 1902 год., до Куртбунарскиятъ мирови сждия, заявилъ искъ противъ Георги Петровъ и Тодоръ Алтжколачевъ, за възстановяване на единъ бентъ въ старото му положение, находящъ се въ мѣстностьта „Акбунаръ-Дереси". Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 25 октомврий 1902 год., № 482, осждилъ Тодоръ Алтжколачевъ да възстанови бента. Недоволенъ отъ това рѣшение, Тодоръ Алтжколачевъ, подалъ апелативна жалба въ Силистренския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищецътъ Митю Бѣлчевъ е прѣдявилъ искъ срещу Георги Петровъ и Тодоръ Алтжколачевъ да възстановятъ въ първото положение бентътъ, който се намиралъ въ землището на село Кадъръ-Ашикъ, на рѣката називаема „Акбунаръ-Дереси", отъ която поялъ градината си, находяща се въ сжщото землище, отъ 24 декари, а за доказателство на искътъ си искалъ извършване огледъ на самото мѣсто и разпитване на свидѣтели; 2) че отъ извършения отъ Куртбунарския мирови сждия огледъ на самото мѣсто се установява, че дѣйствително въпросниятъ бентъ, който е поставенъ по-горѣ отъ градината на ищеца около 25—30 метра, между градината на отвѣтника Тодоръ Алтжколачевъ, е развалень; трънитѣ, отъ които билъ изплетенъ, сж изсѣчени; въ единиятъ си край бентътъ е съвършено отворенъ и водата, съ

която се е ползувалъ ищецътъ не тече въ вадичката, а се отбива и тече прѣзъ отворътъ, кждѣто е развалепъ и отворенъ бентътъ. Отъ показанията пъкъ на разпитанитѣ на самото мѣсто свидѣтели се установява, че тоя бентъ сжществувалъ отъ прѣди 40—50 години. Освѣнъ това свидѣтелитѣ Мустафа Хасановъ и Тоша Вълчевъ, разпитани тоже на самото мѣсто, показватъ, че тѣ видѣли когато градинаритѣ на отвѣтника Т. Алтжколачевъ съ мотики и брадви наскоро прѣди завеждането на иска, развалили бентътъ. Че този бентъ сжществувалъ отъ дълго врѣме и поялъ градината на ищеца се установява и отъ показанията на свидѣтелитѣ Мехмедъ Алибашовъ и Мехмедъ Османовъ Ходжовъ, разпитани въ днешното сждебно заседание и така отъ до тукъ изложеното става явно, какво бентътъ, за който претендира ищецътъ е сжществувалъ отъ дълго врѣме и че тоя бентъ е билъ развалепъ отъ хората на отвѣтника Тодоръ Алтжколачевъ, а като така искътъ на ищеца спрѣмо отвѣтника Тодоръ Алтжколачевъ се явява основателенъ (чл. чл. 1224 и 1228 отъ Турския граждански законъ) и напълно доказанъ и като такъвъ подлежи да бжде удовлетворенъ, рѣшението на Куртаунарския мирови сждия, като правилно издадено, слѣдва да бжде потвърдено напълно", — съ рѣшението си отъ 18 априлъ 1903 година, подъ № 42, потвърдилъ напълно първостѣпенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Тодоръ Алтжколачевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ, касационна жалба, въ която се оплаква, че Силистренскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 27 п. 4 и 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ исковата молба не е било изложено ясно и точно, какво именно е искала страната; 2) чл. чл. 98, 102 и 447 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането му да стане новъ огледъ съ вѣщо лице, за да се попълни празднината, която сжществувала въ извършения отъ мировия сждия огледъ, та да се опрѣдѣли точно положението на бента му; 3) чл. чл. 58, 80, 107 и 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото ищецътъ не само не прѣдставилъ доказателства, че има градина, но и отъ неговия крѣпостенъ актъ излизало, че той има нива. и защото съ показанията на свидѣтелитѣ допусналъ да се обори съдържанието на крѣпостния актъ, и 4) чл. чл. 15 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ п. 4 на приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, защото неправилно потвърдилъ рѣшението на мировия сждия, съ което той неправилно е билъ осжденъ да плати на ищеца 100 лева за водене на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 24 п. 4 и 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбва да се признае за неосновательно, тъй като отъ рѣшението на окржжния сждъ се вижда, че той не е намѣрилъ никаква мжчнотия за да опрѣдѣли, какво именно е искала страната съ исковата си молба; 2) неосновательно е и оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 98, 102 и 447 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като окржжниятъ сждъ съ особено протоколно опрѣдѣление се е произнесалъ върху искането на сегашния касаторъ да стане новъ огледъ, но

не го е уважилъ, което е работа на съда по същество безъ да може Върховниятъ съдъ, по силата на чл. 4 отъ Закона за устройството на съдилищата, да провѣри дѣйствията му въ това отношение; 3) Силистренскиятъ окръженъ съдъ говори въ рѣшението си за градината на ищеца, а за такава говорятъ и разпитанитѣ свидѣтели, така щото не може касаторътъ да се оплаква, че ищецътъ не билъ прѣдставилъ по дѣлото доказателства, че прѣдметното мѣсто е градина. Дѣйствително въ крѣпостния актъ на ищеца мѣстото е означено като нива, но това обстоятелство не може да има значение, понеже характерътъ на мѣстата може да се измѣнява постоянно, та не е важно, какъ е означено мѣстото въ крѣпостния актъ, а какъвъ характеръ то е имало въ дѣйствителность. Отъ тая гледна точка, обозначаването характера на имота въ актоветѣ не съставлява такава съществена часть отъ тѣхното съдържание за да може да се опровергава само съ заявяване подлогъ къмъ което въ дѣйствителность клони оплакването на касатора за нарушението чл. 326 отъ Гражданското съдопроизводство. При тия обстоятелства, и оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 58, 80, 107 и 326 отъ Гражданското съдопроизводство се явява неосновително, и 4) най-послѣ, неосновително е и оплакването на касатора, за нарушението на чл. чл. 15 и 107 отъ Гражданското съдопроизводство, въ свързка съ п. 4 на приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, тъй като мировиятъ съдия е могалъ да присъди на страната 100 лева за водене на дѣлото, понеже споредъ чл. 779 отъ Гражданското съдопроизводство размѣрътъ на взискането на осъдената страна въ полза на оправданата за водене на дѣлото се опрѣдѣля споредъ цѣната на иска съгласно съ Закона за адвокатитѣ, а споредъ приложение II къмъ чл. 15 п. 2 отъ тоя законъ по дѣлата, които не подлежатъ на оцѣнка, каквото е и настоящето, възнаграждението на адвокатина се опрѣдѣля отъ съда, въ размѣръ отъ 50 до 1500 лева за двѣтѣ инстанции. По тия дѣла прочее, съдътъ не е свързанъ съ подсъдностьта на мировия съдия до 1000 лева, както мисли касаторътъ, като счита, че мировиятъ съдия не би могалъ да опрѣдѣля възнаграждение за водене на дѣлото повече отъ 50 лева.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодоръ Алтъколачевъ, срѣщу рѣшението на Силистренския окр. съдъ № 42, отъ 18 априлъ 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 199 — (1111) 2 януарий 1906 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховния касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присътствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 195, по описа за 1904 год., на Иона Бенкова Козарова, отъ гр. Ловечъ, срѣщу рѣшението на Ловчанския окр. съдъ № 184, отъ 13 ноемврий 1903 година.* — Въ съдебното заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Тодорица П. Георгиева и мѫжъ ѝ Христо Ст. Тенекеджи, отъ гр. Ловечъ, сѫ заявили на 19 октомврий 1902 год. до Ловчанския мирови сѫдия искъ противъ Иона Б. Козарова и противъ нейнитѣ длъжници Колю Г. Боровъ и Марийка Ив. Бѣлчева, отъ сѫщия градъ, за вдигане запоръ отъ $^5/_7$ части на една кѫща. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 2445/902 год. и съ рѣшението си № 36/902 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницата — взискателка Иона Б. Козарова апелирала прѣдъ Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 103/1903 год. и като взелъ прѣдъ видъ, че отвода, възбуденъ съ писменото заявление на отвѣтницата за неподсѫдностьта на дѣлото, е неоснователенъ, защото въ първата инстанция отвѣтницата не е правила възражение за цѣната на искътъ и слѣдователно правилно дѣлото е било заведено прѣдъ мировия сѫдия, искътъ бидейки оцѣненъ за 900 лева, разгледалъ дѣлото по сѫществото му и съ рѣшението си № 184, отъ 13 ноемврий 1903 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Сѫщата отвѣтница подава касационна жалба и се оплаква, че Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 529 и 209 ал. 2 отъ Гражданского сѫдопроизводство, защото съ заявление отъ 30 октомврий 1904 год. тя го е молила да прѣкрати дѣлото и унищожи производството на Ловчанския мирови сѫдия като неподсѫдно нему, понеже отъ общинското свидѣтелство № 6880/902 год. и отъ описа по налагането запора, вдигането на който се иска отъ ищцитѣ, се виждало, че по емлячния регистъръ имотътъ е оцѣненъ 2000 лева, та спорнитѣ $^5/_7$ части ще струватъ повече отъ 1000 лева, а не цѣлиятъ за 900 лева, както ищцитѣ сѫ го оцѣнили въ исковото си прошение, както въ сѫщото заявление тя е молила щото, ако това ѝ искане не се уважи, да ѝ се даде възможность да обжалва опрѣдѣлението, обаче, Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ оставилъ отвода ѝ безъ послѣдствие въ сѫдебното заседание, когато и рѣшилъ дѣлото по сѫщество, но не се е произнесалъ по искането ѝ за отлагането на дѣлото за да ѝ даде възможность да обжалва това му опрѣдѣление и по този начинъ лишилъ я отъ правото ѝ да прѣдстави своята защита по сѫществото на дѣлото, когато даже самъ сѫдътъ ex officio трѣбвало да се сезира съ въпроса за подсѫдностьта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 27, тълкуванъ съ помощьта на чл. 208 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 47 отъ сѫщото сѫдопроизводство, дава право на отвѣтника да оспори показаната въ исковата молба цѣна на искътъ, когато той се отнася до недвижимъ имотъ, но това право отвѣтникътъ трѣбва да упражни най-късно въ първото заседание прѣдъ мировото сѫдилище, понеже се касае до единъ прѣдварителенъ въпросъ, който трѣбва да бѫде провѣренъ прѣди встѫпването въ пренията по сѫществото на дѣлото. Чл. 209 ал. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство прѣдвижда наистина за норма на цѣната на недвижими имоти емлячнитѣ регистри, обаче къмъ тази норма се прибѣгва когато се явява прѣпирня между странитѣ за цѣната на искътъ, или когато сѫдътъ намѣри по свое усмотрѣние да направи провѣрка. Въ настоящия случай отвѣтницата, сега касаторка, не о врѣме възбудила прѣпирня за цѣната, нито мировиятъ сѫдия е намѣрилъ

за нуждно да я провѣри. За това правилно окрѫжниятъ сѫдъ е отхвърлилъ за първъ пѫть възбудената въ втората инстанция прѣпирня за цѣната на искътъ; 2) съгласно чл. 529 отъ Гражданското сѫдопроизводство опрѣдѣлението съ което отвода за подсѫдность се остава безъ послѣдствие, подлежи на обжалване отдѣлно отъ въззива по сѫществото на рѣшението. Но по чл. 530 отъ сѫщото сѫдопроизводство, по-нататъшното разглеждане на дѣлото може да се спрѣ по усмотрѣнието на сѫда. Значи сѫдътъ може да продължи разглеждането на дѣлото и да го рѣши по сѫщество, макаръ и да е оставилъ отвода за подсѫдность безъ послѣдствие. Това ще направи сѫдътъ особено когато както е било въ случая, гледа дѣлото въ качество на втората инстанция, защото въ такъвъ случай страната, чийто отводъ не е уваженъ, може да обжалва опрѣдѣлението му заедно съ въззива по сѫществото на рѣшението, тъй като и по чл. 729 п. 3 отъ сѫщото сѫдопроизводство, такова опрѣдѣление не подлежи на отдѣлно обжалване, по причина, че не е спрѣнъ ходътъ на дѣлото. Така именно е постѫпила въ случая и отвѣтницата — касаторка, като съ въззивната си жалба се оплаква и противъ опрѣдѣлението, съ което отвода ѝ не билъ уваженъ. За това окрѫжниятъ сѫдъ не е нарушилъ чл. 529 отъ Гражданското сѫдопроизводство, та цѣлото ѝ оплакване въ касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иона Бенкова Козарова, срѣщу рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 ноемврий 1903 год., подъ № 184 като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 200 — (1119) — 4 януарий 1906 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи декемврий хилядо деветстотинъ и пета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Христо П. Винаровъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 207, по описа за 1904 год., на Пена Лачова, отъ село Голѣма-Брѣсница, Тетевенско, съ Милчо Лачовъ, отъ сѫщото село, за $^1/_4$ часть отъ недвижими имоти.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пена Лачова, отъ село Голѣма-Брѣстница, прѣдявила е искъ прѣдъ Тетевенския мирови сѫдия срѣщу брата си Милчо Лачовъ, отъ сѫщото село, за $^1/_4$ часть отъ разни недвижими имоти, останали въ наслѣдство отъ покойния ѝ баща. Мировиятъ сѫдия, слѣдъ като разпиталъ посоченитѣ отъ ищцовата страна свидѣтели, постановилъ рѣшение, съ което отхвърлилъ искътъ. Ищцата е обжалвала рѣшението на мировия сѫдия прѣдъ Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „апелаторката Пена Лачова, отъ село Голѣма-Брѣстница, прѣдявила искъ противъ Милчо Лачовъ, отъ сѫщото село, за правособственость на $^1/_3$ часть, впослѣдствие намаленъ на $^1/_4$ часть, наслѣдственъ недвижимъ имотъ въ стойность на 400 лева, който имотъ билъ оставенъ въ наслѣдство отъ баща ѝ, но завладѣнъ отъ брата ѝ Милчо Лачовъ; 2) възиваемиятъ Милчо Лачовъ

отказва сестра му да има нѣкакво право върху въпросния недвижимъ имотъ, защото го владѣялъ за себе си отъ 40—50 години, поради което и счита искътъ ѝ неоснователенъ и просроченъ; 3) отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстнция свидѣтели се установява, какво въпросниятъ имотъ е останалъ въ наслѣдство отъ бащата на сѫдящитѣ се и че отъ тѣхъ Милчо Лачовъ го владѣе за себе си отъ около 40—50 години. Отъ така обнаруженитѣ данни за сѫда искътъ на апелаторката се явява просроченъ и покритъ съ давность, вслѣдствие и на което слѣдва рѣшението на Тетевенския мирови сѫдия отъ 17 декемврий 1901 год., подъ № 1012, да бѫде потвърдено, а въззивната жалба на Пена Лачова, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие. Страната, която губи процеса е длъжна да заплати на противната страна станалитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, ако такива се искатъ, какъвто е случая»— съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1902 год., № 178, потвърдилъ първостепенното рѣшение. Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното рѣшение на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ Пена Лачова се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1660 и 1672 отъ Отоманския граждански законъ и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото нито отъ свидѣтелитѣ, нито отъ другитѣ данни се установявало, че отвѣтникътъ е измѣнилъ начина на владѣнието си и е почналъ да владѣе отъ свое име.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: тѣзи, които владѣятъ отъ името на друго лице, не могатъ да придобиватъ чрѣзъ давность освѣнъ ако докажатъ, че сѫ измѣнили впослѣдствие основанието на своето владѣние, като сѫ почнали да владѣятъ за своя смѣтка. Владѣнието на едного отъ наслѣдницитѣ на нераздѣлени още имоти, каквото е това на отвѣтника по настоящето дѣло, е владѣние за смѣтка на другитѣ наслѣдници по отношение на тѣхнитѣ части, освѣнъ ако владѣющиятъ установи, че е измѣнилъ основанието на владѣнието си, като е почналъ да владѣе отъ свое име срѣщу другитѣ наслѣдници постоянно, непрѣкѫснато, спокойно, явно и несъмнѣно въ продължение на изискуемия се отъ Закона за давностьта срокъ. Горнитѣ необходими елементи, безъ наличностьта на които владѣнието не може да се счита законно, окрѫжниятъ сѫдъ не ги е констатиралъ, за това оплакването на касаторката отъ тази гледна точка се явява основателно. Употрѣбенитѣ думи въ краятъ на рѣшението: „Милчо Лачовъ го е владѣлъ за себе си около 40—50 години" не сѫ достатъчни да установятъ едно владѣние въ смисъль на закона, тъй като отъ тѣхъ не се вижда кога казаниятъ Милчо Лачовъ е почналъ да владѣе срѣщу другитѣ наслѣдници и да ли владѣнието му се е продължавало при изискуемитѣ се отъ закона условия.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира оплакването на касаторката по отношение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство основателно и за това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 октомврий 1902 год., подъ № 178, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

Азбученъ указатель

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сж участвували въ дѣлата, разрѣшени отъ първото гражданско отдѣление на Върховния касационенъ сждъ прѣзъ 1905 год.

Наредилъ Секретарь: *Д. Исайевъ.*

Указатель на законитѣ,

которо сѫ тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, прѣзъ 1905 год.

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Гражданско сѫдопроизводство.	
Чл. 1	28 (175)
„ 8	170 (894)
„ 48	153 (803)
„ 58	12 (96), и 24 (147)
„ 69	130 (694)
„ 77	121 (662)
„ 89	63 (533)
„ 107	24 (147) 38 (217) 46 (260) 72 (391) 76 (399) 124 (671) 129 (687) 139 (745) 140 (749) 156 (819) 160 (826) 181 (949 191 (1016) и 200 (1119)
„ 109	126 (678) 188 (993)
„ 155 „ 158	145 (766)
„ 193	31 (188) и 183 (962)
„ 208	109 (534)
„ 262	48 (273)
„ 267	132 (705)
„ 282	190 (1004)
„ 325 п. 1	61 (330) 123 (670) 149 (787 и 189 (994)
„ 325 п. 2	36 (212) 62 (332) и 118 (650)
„ 326	8 (75) и 153 (820)
„ 327	69 (383)
„ 329	62 (332) 93 (487) и 118 (650)
„ 392	68 (372) 91 (477) и 95 (515)
„ 396	75 (395) и 170 (894)
„ 400	77 (441)
„ 401	170 (894), и 188 (993)
„ 413 п. 6	162 (836)
„ 529	199 (1111)
„ 524 „ 547	56 (313)
„ 572	83 (434)
Чл. 586	84 (451)
„ 621	97 (521)
„ 629	81 (422) и 185 (975)
„ 630	19 (125), 20 (135) и 66 (355) 87 (462) 115 (644), 155 (810)
„ 660	40 (225)
„ 669	192 (1031)
„ 691 „ 692	114 (637)
„ 705	120 (661)
„ 707 п. 1	182 (952)
„ 708	106 (597) 120 (661) 143 (759) и 172 (898)
„ 723	112 (630)
„ 730	174 (909)
„ 743	16 (110)
„ 780	11 (95) и 50 (277)
„ 848	59 (320)
„ 849	148 (783)
„ 942 ал. 2	44 (246)
„ 943	3 (18)
„ 979 ал. 2	21 (136) 24 (147) 42 (237) 101 (535), и 142 (757)
„ 981 „ 982	33 (193)
„ 985	5 (42) и 101 (535)
„ 987	94 (495)
„ 1004	23 (139)
„ 1007	167 (879)
„ 1021	147 (780) и 169 (893)
„ 1022	22 (137)
„ 1027	195 (1055)
„ 102 п. 3	168 (881) и 179 (937)
„ 1029	193 (1041)
„ 1033	65 (349)
„ 1034	44 (246)
„ 1035 п. 4	169 (893)

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
„ 1041 . .	193 (1041)
„ 1047 . .	29 (182) и 34 (202)
„ 1054 . .	43 (243) и 167 (879)
„ 1065 . .	167 (879)
„ 1142 . .	25 (150)
„ 1184 . .	82 (429)

Закона за задълженията и договоритѣ.

Чл. 11 . .	85 (452)
„ 33 . .	18 (119)
„ 56 . .	103 (564)
„ 70 . .	104 (569), и 135 (713)
„ 82 . .	102 (550)
„ 115 . .	152 (800)
„ 117 . .	45 (251) и 158 (823)
„ 136 . .	92 (482) и 187 (984)
„ 139 . .	65 (349) и 137 (729)
„ 140 . .	196 (1062)
„ 161 . .	99 (527)
„ 218 . .	164 (856)
„ 219 . .	8 (75) 49 (274) и 64 (348) 74 (393) 89 (469) и 105 (582) 119 (660), 136 (714), 144 (764
„ 220 . .	136 (714)
„ 225 . .	128 (680)
„ 267 . .	52 (284)
„ 282 .	151 (794)
„ 285 . .	6 (45)
„ 291 . .	138 (741)
„ 298 . .	6 (45)
„ 335 . .	111 (629)
„ 341 . .	111 (629)
„ 361 ал. 2	48 (273)
„ 373 . .	122 (669) и 131 (696)
„ 374 . .	70 (385)
„ 435 . .	151 (794)
„ 509 . .	165 (870)
„ 517 . .	197 (1091)
„ 667 . .	73 (392)

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията

Законъ за наслѣдството.

Чл. 38 . .	26 (165)
„ 44 . .	155 (810)
„ 90 . .	34 (202)
„ 239 . .	82 (429)
„ 238 . .	166 (872)
„ 263 . .	109 (623)
„ 303 . .	82 (429)
„ 312 . .	18 (119)

Законъ за дзвностьта.

Чл. 5 . .	125 (675)
„ 20 . .	37 (215)
„ 23 . .	51 (280)
„ 30 . . „ 31 . .	184 (967)
„ 35 . .	164 (856)

Законъ за имуществата, собственостьта и сервитутитѣ.

Чл. 3 . . .	185 (975)
„ 7 . . .	110 (624)
„ 8 и 9 .	173 (904)

Законъ за настойничеството.

Чл. 7 . . .	151 (794)
„ 3 . . „ 52 . .	194 (1044)

Законъ за извършване съ частни актове продажби на недвижими имущества отъ 18 декемврий 1888 година.

Чл. 3 . . .	116 (618)

Законъ за продажби на недвижими имущества съ домашни условия или частни актове отъ 18 февруарий 1892 година.

Чл. 1 . . .	96 (520)

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Законъ за отчуждение на недвижими имущества за държавна и обществена полза.	
Чл. 2	98 (522)
Законъ за благоустройството на населенитѣ мѣста.	
Чл. 44 ал. 2	13 (101)
Законъ за нотариуситѣ.	
Чл. 30	39 (221)
„ 31	161 (832)
Законъ за мита отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ.	
Чл. 7	1 (10)
„ 14	35 (203)
Отомански граждански законъ.	
Чл. 1265, „ 1266, „ 1267	133 (706)
Законъ за адвокатитѣ.	
Чл. 2, „ 3	134 (709)
„ 15 п. 2 прил. II	198 (1098)
Законъ за заповѣдното сждопроизводство.	
Чл. 22, „ 23	122 (669)
Законъ за ипотекитѣ.	
Чл. 19	9 (83)
„ 20	55 (311)
„ 24	178 (933)
Уставъ на Българската народна банка отъ 25 септемврий 1897 год.	
Чл. 28	141 (750)
Законъ за измѣнение законътъ за земледѣлческитѣ каси отъ 1897 год.	
Чл. 24	47 (271)
Законъ за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища.	
Чл. 6	113 (635), 114 (637)
Законъ за подобрение положението на опълченцитѣ и поборницитѣ	
Чл. 28	15 (103)
Законъ за селскитѣ общини	
Чл. 59 п. 4	38 (217)
Българската Конституция.	
Чл. 68	57 (314)

Наредилъ Секретарь: *Д. Исаевъ.*